

LE NUMERO 1.20 F.

Օ Ր Ա Ք Ե Ր Ք
ՀԻՄՆԱԴԻՐ ՇԱԽԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN

51e ANNÉE — N° 13.504

ՕՐՈՒՆ ԽՍԵՔԷ

ՕՐՈՒՆ ԴԵՊՔԵՐԸ

Ի ՆՊԱՍԾ Ս. ՂԱԶԱՐԻ

Or մը չէ որ մը

ՓՈԹՈՒԿԵՆ ՎԵՐՋ

— 0 —

Յուսմանը թէ վերջացած է ողբերգու-
թիւնը, որ ա՛յնքան սուղի նստաւ Մեր-
ձաւոր Արեւելքի խառնիճաղանձին մէջ
խաղաղ ու վասիւս մը, ազատութեան իս-
կական օրրան մը կազմող մայրիներու
երկինքը:

Կարծէք թէ չար «նազար»ի եկաւ Լի-
բանան, որ հակառակ շուրջ երեք տաս-
նեակ տարիներէ ի վեր շրջանը խռովող
արեւնալի բախումներուն եւ աւերիչ ու
կոթնաւարար պատերազմներուն, մնացած
էր խաղաղ ու ազատ, նախանձը շարժե-
լով բոլորին:

Լիբանան իր հիւրընկալ հողին վրայ
ապաստան տուած էր 1948էն ի վեր իրա-
րու յաջորդող պատերազմներու արհա-
ւիրքէն մազապուրծ փրկուող պաղեստին-
ցի դաշմանակներուն:

Նոյնպէս իր ասպնջականութիւնը վա-
րէած էին եգիպտոսէն ու Սուրիայէն հե-
ռանալու ստիպուած ամէնազգի բազմա-
հազար մարդիկ:

Քարիւղի իշխանները Լիբանանի ապա-
հով դրամատուներուն մէջ պահ զբա-
ղեցին իրենց ոսկիները:

Լիբանանի ազատ երկիրքին տակ իրենց
մշակոյթին զարկ կուտային բոլորը, խա-
ղաղ մթնոլորտի մէջ:

Ինչ պատահեցաւ մէկ օրէն միւսը:
Տակաւին չեն պարզուած աննախընթաց
ողբերգութեան բոլոր ծաւրերը:

Արտաքին եւ ներքին ինչ ազդակներ
պատճառ դարձան եղբայրասպան կռիւ-
ներուն եւ անոնց օր ըստ օրէ աւելի զար-
հուրելի վիճակ ստանալուն:

Անշուշտ գաղտնիքները երեւան պիտի
ելին օր մը: «Զիք ինչ ծածուկ, որ ոչ
յայտնիք»:

Առաջին ակնարկով անվարան կարելի է
հաստատել թէ արաբաւիսրայիւեան վէճն
է գլխաւոր պատճառը ողբերգութեան:

Լիբանան կ'ապրէր խաղաղ իր սահման-
ներուն մէջ, իբրեւ անկախ Պետութիւն
1943 Նոյեմբեր 22էն ի վեր, երբ անկա-
խութեան տիրապետ՝ քառօրե դար Ֆրան-
սական հոգատարութիւնը վայելելէ ետք:

Իսլամ եւ քրիստոնեայ կ'ապրէին եղ-
բայրաբար՝ ըստ Սահմանադրութեան, որ
կը ճշդէր բոլորին իրաւունքները: Հաւա-
սարակչութիւնը կը պահպանուէր երկու
տարակրօն տարբերուն միջեւ:

Հաւասարակշռութիւնը խախտեցաւ այն
օրէն, երբ պաղեստինցի դաշմանակներ
հիւրընկալուեցան եղբայրական Լիբանա-
նի ասպնջական հողին վրայ:

Ժամանակաւոր կարծուած հանգրուանը
զրեթէ մնալուն դարձաւ:

Այսարհի ճակատագրերը վարելու կոչ-
ուած Պետութիւնները ո՛չ մէկ ճիշդ ըրին
քաղաքական լուծում տալու համար Ա-
րաբներն ու Իսրայէլը իրարու հակադրող
վէճին:

Իրենց խիղճը հանդարտեցուցին «Ուն-
բալա»ի միջոցաւ բնակարան եւ սնունդ
հայթայթելով դաշմանակներուն, որոնց
թիւը օրէ օր աճեցաւ նոյնքաններով եւ
նոր ներդնելով, իբրեւ հետեւանք նոր
պատերազմներու:

Մինչ աշխարհի ուրիշ ծագերուն մէջ
պայթած կռիւներուն վերջ տալու ճիշդը
ու փորձեր կ'ընէին մեծ Պետութիւնները,
Մերձավոր Արեւելքի պարագային այս
վերջինները գոհացան զէնք հայթայթե-
լով կողմերուն, առանց վերջնական ար-
դար լուծումի փորձ կատարելու:

ՄԱԿը կը շարունակէ քուէարկել հոգե-

Քանի մը տղով

ՄԱՐՏԻՆԻ շրջանին մէջ առջի օր սպան-
նուած հինգ հողիները պարզապէս մաք-
սանեալներ էին եւ ոչ ձախաղաչներ:
Ասոնցմէ չորսը սուրիահազարակ են:

ՀԱՍԱՐԱԿԱՅ ՇՈՒԿԱՆ բաւական եր-
կար պայմանաժամ մը դրած է Յունաս-
տանի անդամակցութեան համար, ինչ որ
չափ յուսախար ըրած է Յունաստանը:
Այս դիրքը բռնելով Եւրոպայի տնտեսա-
կան Հասարակապետութիւնը կ'ուզէ
Թուրքիոյ սերտը չկոտորել: Աթէնքի մա-
ուելն ալ շատ բուռն կերպով կը բողոքէ
եւ ազատական վիճակ թերթը կը խորագրէ
«Ատլանտեան Ուխտը եւ Թուրքիան Հա-
սարակաց Շուկայի դուռը կը դոցեն մեր
երեսին»:

Լիբանան կը շարունակէ հանդարտ
մթնոլորտի մէջ ապրել չնորհիւ Սուրիոյ:
Արդարեւ փախ սիրիական է որ կրցաւ
զուլա հանել ինչ որ 25 յաջորդական հրա-
դարձներ չկրցան: Ըստ թղթակիցնե-
րուն ամէն ոք իր շրջանը կը մնայ, այս-
ինքն մահմետական եւ քրիստոնեայ, իւ-
րաքանչիւրը իւր թաղը: Անցորդները կը
տեսնեն սակայն թէ Պէյրութը իսկապէս
քարուքանդ է եւ մեծ է աղէտը:

ԵՒՐՈՊԱՅԻ խորհուրդի խորհրդարանա-
կան ժողովը իր նստաշրջանը փակած է,
Սթրասբուրգի մէջ, օրակարգի երկու
հարցեր քննելով՝ Կիպրոս եւ Միջին Ա-
րեւելք: Առաջին հարցին մասին, լուծումը
պէտք է ոչ յունական, ոչ ալ թրքական
ըլլայ, այլ՝ կիպրական: Գաղթականնե-
րու հարցը կայ (Թուրքերուն համար՝
սեղափոխութեամբ), թրքական զօրքին
ներկայութիւնը կը զրկին մէջ, որ անքն-
դուներէն է Յունաստանի համար եւ Մա-
կարիոսի հեղինակութիւնը չեն ընդունիր
Թուրքերը:

ՖՐԱՆՍՍԱՅԻ Ներքին նախարարը ակնար-
կելով Միթերանի այն խօսքին թէ յոգ-
նած է ժխտարար տիւսթէն մտիկ ընելէն,
ըսած է «Եթէ յոգնած է, թող երթայ
պառկի»:

ՄԻՍՅԵԱՆ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ Ներկայա-
ցուցչական ժողովը՝ 124ի դէմ 246 ձայ-
նով, որոշեց յետաձգել հրատարակու-
թիւնը այն տեղեկագրին, զոր պատրաս-
տած էր քննիչ յանձնախումբը, ամբիկ-
եան գաղտնի գործակալութեանց գործու-
նէութեան մասին: Այս որոշումը տրուած
է, որպէսզի նախագահ Փորտ վերջին ակ-
նարկ մը նետէ այդ տեղեկագրին վրայ:

չահ բանաձեւեր, որոնք ո՛չ մէկ բանի կը
ծառայեն: Ակներեւ է մրցակցութիւնը
մեծերուն միջեւ:

Կռիւները դադարած են քանի մը օրէ ի
վեր, չնորհիւ Սուրիոյ միջամտութեան:
Պաղեստինցի Ֆէտայիններ, Սուրիոյ հո-
վանաւորութեամբ, կը հսկեն երկիրն մէջ
խաղաղութիւնը վերականգնելու աշխա-
տանքներուն:

Ձեռն պարզուած Լիբանանի եւ Սուրիոյ
միջեւ կնքուած համաձայնութեան գաղտ-
նի կէտերը:

Մաղթենք, որ շուտով խաղաղի չքնաղ
Լիբանանը եւ վերահաստատուի բնակա-
նոն, խաղաղ կեանքը, ահռելի փոթորի-
կէն վերջ:

ՀՐԱՆՏ-ՍԱՄՈՒԷԼ

Սեղրակ Սանճեան	2.500
Տէր եւ Տիկին Պաթմանեան	1.000
Տիկին Նորա	1.000
Տոբթ. Ռուբէն Տէր-Դաւթեան	1.000
Տիկին Մ. Քաչարեան	1.000
Տէր եւ Տիկին Կարօ Ժամկոչեան	500
Պ. Միհրան (Ռիէզ)	500
Տէր եւ Տիկին Արամ Սողոմոնեանց	500
Աշոտ Առաքելեան (Վալանս)	500
Տէր եւ Տիկին Սերոյլքէ Երրինեան	400
(Լիւն)	
Զմիւռնիոյ եւ շրջաններու	
Հայր. Միլոթիւն	300
Ատանալեան ընտանիք	250
Արման եւ Ժիրայր Սիմանեան (Ն.Ա.)	250
Տիկին Արշալոյս Սարգիսեան	200
Տիկին Ա. Պոտաքեան	200
Տիկին Վերոնիք Դաւթեան	200
Հիւրիւնեան ընտանիք	200
Դ. Յովհաննէսեան	200
Պ. Տօնէլեան	200
Յովհ. Սարգիսեան	100
Սիրուն Կարապետեան	100
Տրապիզոնի Հայր. Միլոթիւն	100
Լիւնէն խումբ մը հայ ուսանողներ	100
Ոմն (Պալ)	100
Յարութիւն Գեհեայեան	100
Տիկին Էօթէնի Հանչերեան	100
Օր. Մանիկ Մեծատուրեան	100
Տէր եւ Տիկին Յարութիւն Քիրէ-	
միւսեան	100
Տիգրան Վարդանեան	80
Յ. Տէր-Ահարոնեան	50
Ս. Պալեան	50
Վ. Գամպէրեան	50
Տիկին Զալլաքեան	25
Ոմն	10
գումար	12.265
նախորդ գումար	102.070
ընդհ. գումար	114.335

ԽՄԲ. — Ինչպէս յայտարարած էինք
նախորդ ցանկին առեմ (Յունուար 25)
այս 10րդ ցանկով կը փակուի Ս. Ղազարի
հիղեհին առթիւ «Յառաջ»ի բացած բա-
ցառիկ համագաղափարները:

ԵՐԵՒԱՆ ↔ ՓԵՐՏԻՉ ՀԵՌԱՏԻՊ

ԵՐԵՒԱՆ (Արմէնիքէս, Յունուար 26)

«ԱՐՄԵՆԻԱ» ՆՍՈՐ

Օգեոսայի նաւահանգիստը կեցած է
«Արմենիա» նաւը, որ կ'ենթարկուի նո-
րոգութեան: Նաւուն «հանգիստ»էն օդ-
տուելով արուեստագէտներ կը ձեռնար-
կեն գեղարուեստական ձեւաւորման: Այս-
պէս, նաւուն սրահները, ննջարանները,
ճաշարաններու սրահներն ու դարձըրա-
տունը կը ձեւաւորեն ազգային ոճով:
Նպատակադրուած է նաեւ նաւը ձեւաւո-
րել կիրառական արուեստի ինքնատիպ
ստեղծագործութիւններով, որոնք միա-
ժամանակ կը դառնան մետաղէ, փայտէ,
խեցիէ, ապակիէ եւ ուրիշ նիւթերէ ստեղ-
ծուած իրերու յատուկ ցուցահանդէս:
Նաւուն կեդրոնական սրահին մէջ կը դե-
տեղուի բերրութիւնը խորհրդանշող

Օր մը չէ օր մը
պիտի լինի ամէն ինչ
ամէն ինչ զիս պիտի լինի
եւ իբրեւ քէ անհուն
եւ իբրեւ քէ հեռու տեղէ մը
յուսալիս սիրոյ պէս
տխրութեամբ պէս
միս միմակ
պիտի վերադառնամ կեանքին

Ապրելու համար
պիտի պահեմ միայն
անուշաբքիւնը մարմնիդ
ափերուս մէջ ու սրտիս

Շրթներուս
համարյոյր պաղ
գեղեցիկութեամբ ու մարմարին

Կը սկսիմք մեռնիլ
յիշելով

Գերեզմաններում
սիրած
ծաղիկներս տար
մոռացումի գոյնով
արցունքի մաքրութեամբ
տխրութեամբ նման
սպիտակ
սպիտակ
սպիտակ կակաչներ

ԶՈՒԼԱԼ ԳԱԶԱՆՃԵԱՆ

պրոնքէ քանդակ մը, որու հեղինակն է
քանդակագործ Արա Յարութիւնեան:

«Արմենիա» նաւը ձեւաւորման վրայ
կ'աշխատին Հայաստանի կիրառական
արուեստի խումբ մը վարպետներ, որոնց
մէջ են նկարիչ Ռուբէն Շահվերդեան,
Յակոբ Փիլիպոսեան, Հմայեակ Բզեյ -
եան, Հեղինէ Միլիթարեան, քանդակա-
գործներ Արա Յարութիւնեան, Ալիկ Ա-
ւետիսեան եւ ուրիշներ: Նաւուն ճաշա-
րաններու եւ դարձըրատուններու սպա-
սարկողները կը հագուեն ազգային տա-
րազ, իսկ երաժշտագէտ Ռուբէր Սմիթ-
խանեան ստեղծագործած է երգ մը որ կը
հնչէ նաւուն ժամանման եւ մեկնումի
պահուն: Նաւուն մէջ կը վաճառուին
նաեւ Հայաստանի կիրառական արուես-
տի բազմաթիւ առարկաներ:

×

ԱՐՏԱՇԷՍ ՄԻԿՈՅԵԱՆԻ ՅԱՂԹԱՆԱԿԸ

Մոսկուայի մէջ տեղի ունեցած թեթեւ
մարզանքի մրցումներուն, երեւանցի մար-
զիկ Արտաշէս Միկոյեան 5.000 մ. վազ-
քի մէջ հանգիստացած է առաջին՝ տա-
րածութիւնը կարելով 14 վ. 9,6 երկ -
վայրկեանէն: Ա. Միկոյեան, վարդան
Յովսէփեանէն ետք, Հայաստանցի առա-
ջին մարզիկն է որ մաս կը կազմէ խորհ. Ս.
Միկոթեան հաւաքականին:

×

ՆՈՒԻՐ ՀԱՄԱՔԱՄՈՆԵՐ

Ֆրանսահայ գրող Բիւզանդ Վաղինակ
(Հրաչեայ Բարսեղեան) Հայաստանի հայ
պարբերական մամուլի պետական կեդ-
րոնական արխիւին նուիրած է կարգ մը
հաւաքածոներ, որոնք կազմուած են՝
«Արեւմուտք», «Լարսարձակ», «Ճառա-
գայթ», «Ձայնը Փարիզի», «Ազատ խօսք»
շարքաթաթերթերէ, օրաթերթերէ եւ պար-
բերաթերթերէ:

Fonds A.R.A.M

«ՀԱՅՐԵՆԻՔ»Ի ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ ՆԱԽԿԻՆ ՆԱԽԱՐԱՐ՝ ԵՐԵՍՓՈՒԱՆ ԽԱՉԻԿ ՊԱՊԻԿԵԱՆԻ ՀԵՏ

(Բ. ԵՆ ՎԵՐՋ)

ՀԱՐՑ.— Մեր ստացած տեղեկութեանց համաձայն, Պարս — Համալսարանի ամբիոնաւոր պրոֆեսոր Ջ. Յ. Գ. Ի. հակադրութեան կը հանդիսանայ մանրէի մասին: Նման ապացութեան միջոցներ ձեռք առնուած են նաեւ Պէյրութի այլ շրջաններուն մէջ՝ ուր հայկական հաստատութիւններ կամ կեդրոններ կան:

ՊԱՏ.— Ինչպէս գիտէք, Պարս — Համալսարանի շրջանը հայկական միջին եւ համալսարանական դասարաններէն է: Հոն կը ընթանան 80-000-ի մօտ Հայեր՝ որոնք կ'ապրին նոյնքան մեծ թիւով իսլամ եւ որոշ չափով քրիստոնեայ տարրերու կողմէն: Որեւէ գիտեալ բախում այս շրջանին մէջ առաջին հերթին կրնար հաղթանակ գտնել:

Հակառակ ձեռք տոնուած միջոցներուն եւ սպառնացող վտանգին՝ մարտին, իսլամ եւ պաշտօնական տարրեր յաճախ բախումներ ունեցան, որոնց հետեւանքով ալ պատահական զինակներու զոհ գացին անմեղ եւ անկողմնակալ Հայեր:

Անխորժ այս կացութեան առաջին անգամ Հ. Յ. Գ. Ի. Դաշնակցութեան պատասխանատու մարմինները, ամիսներ ընդամենը տեւողութեամբ աշխատանք տարին, եւ, շնորհիւ իրենց արթուն դիմաւորութեան կողմէն իւրացուած դրական չէզոքութեան ուղեղին, կարելի եղաւ հակամարտ կողմերուն միջեւ համաձայնութիւն մը իրականացնել, ըստ որուն, Պարս — Համալսարանի շրջանը ամբողջութեամբ յանձնուեցաւ Հ. Յ. Գ. Ի. հսկողութեան: Այս համաձայնութեամբ՝ համալսարանը գիտեալ բոլոր ուժերը յանձն առին Պարս — Համալսարանի իրենց գերեզմանին հետեւալ:

Հ. Յ. Գ. Ի. երկտասարդութիւնը հաւաք տարածքին կը պաշտպանէ այլ շրջանը եւ արթուն կը հսկէ որպէսզի այլ տարրեր չգնդով մուտք չգործեն իրենց սահմաններէն ներս: Հակառակ ձեռք տոնուած այս միջոցներուն, գտնուեցան խռովարար տարրեր, սահմանափակ թիւով, որոնք ուղեցին Հայութիւնը գրգռել՝ որպէսզի մաս կազմէ բախումներուն:

Հպարտ ենք յայտարարելով որ նման փորձեր ձախողութեան դատապարտուեցան: Պէյրութի այլ շրջաններուն մէջ եւս,

ուր հայկական հաստատութիւններ եւ կեդրոններ կան, մեր ազգը արթուն պահակի դեր կը կատարեն:

Նոր Հաճըն թաղամասի ապահովութիւնը ստանձնած է Հնչակեան կուսակցութիւնը:

ՀԱՐՑ.— Լիբանանի դէպքերուն միջեւ հիմա մօտաւորապէս ի՞նչ է գոհեցումը:

ՊԱՏ.— Ընդհանուր կերպով ծանօթ զոհերու թիւը 60-65 ՀԱՋԱՐ կը նկատուի: Պատահական զինակներու զոհ դարձած են 100-էն 150 Հայեր:

ՀԱՐՑ.— Զամբարդներէ կը տեղեկաւ — նաեւ որ Լիբանանի մէջ տնտեսական ահապ տագնապ մը ստեղծուած է: Ի՞նչ համեմատութեամբ այդ տագնապը ազդած է մեր գաղութին վրայ:

ՊԱՏ.— Ինչպէս չեղանցի՞ր անտեսական եւ առեւտրական գործառնութիւնները դադրած են: Երկիրը անդամաւորուած է: Մարդիկ, որ որոշ խնայողութիւններ ունին, չեն կրնար իրենց դրամը ստանալ գրամատուներէն՝ որոնք ամիսներէ ի վեր փակ կը մնան:

Գաղով անտեսական ընդհանուր կացութեան, ահապ միջակ կը պարզէ, որովհետեւ շատերու խառնութիւնը, վաճառատուները եւ գրասենեակները քանդուած կամ թալանուած են:

Գործաւորները՝ որոնք Հայութեան մեծագոյն տոկոսը կը ներկայացնեն, բացարձակ անգործութեան դատապարտուած են: Զրկուած են իրենց օրապահիկներէն եւ առօրեայ ապրուստի մասնակցութեան մասնուած:

Զորս — հինգ հազար ընտանիքներ ունին, որոնք դժնդակ կացութեան մատնուած են եւ կ'ապրին շնորհիւ ազգային կազմակերպութիւններու, հաստատութեանց եւ բարեխիտական միութիւններու աջակցութեան: Իրերօգնութեան ոգին գրեթե հաւատարմ է:

ՀԱՐՑ.— Բացի Պէյրութէն, հայկական շրջաններ կը համարուին նաեւ Ամբիլիաս, Զաիլի եւ Թրիփոլի: Այս շրջաններուն մէջ

եւս բախումներ տեղի ունեցան: Մեր գաղութը վնասներու ենթարկուեցա՞ւ:

ՊԱՏ.— Այդ շրջաններուն մէջ Հայութեան թիւը աւելի սահմանափակ է եւ համեմատաբար նուազ վնասներու ենթարկուած են անոնք: Այստեղիւնք, ամենուրեք սարսափ կը տիրէ ու մարդիկ մտահոգ են՝ անապահովեան եւ անորոշ կացութեան ընդմիջով:

ՀԱՐՑ.— Ի՞նչ կացութիւն կը տիրէ Այնմարի մէջ:

ՊԱՏ.— Հոս եւս, Հ. Յ. Գ. Ի. Դաշնակցութիւնը կարելիութեան իր սահմաններուն մէջ պաշտպան կը կանգնէ շրջանի Հայութեան եւ Այնմարի ժողովուրդին:

Ապահովութեան գլխաւոր գրաւականը՝ մեր մշակած բարեկամական կապերն են եւ սերտ յարաբերութիւնները, շրջակայ իսլամ, քրիստոնեայ եւ պաղեստինցի տարրերու հետ:

ՀԱՐՑ.— Արտասահմանի Հայութիւնը մտահոգ է իրանահայ գաղութի կացութեամբ: Ի՞նչ կ'ակնկալուի մեզմէ:

ՊԱՏ.— Մեր ազգը դարերու ընթացքին կրցած է իր ուրոյն ազգային դիմադրելու կերտել եւ ամուր պահել՝ շնորհիւ իր միակամ ուժին, հակառակ բոլոր տեսակի պատահաններու եւ դժուարութեանց, որոնց ենթարկուած է:

1915ի ջարդերէն ետք, Լիբանանը դարձած էր Հայութեան մշակութային, ազգային եւ կրթական կեանքի կեդրոնական վտարանը եւ ազգային ներշնչման կեդրոնը: Հոն ունին կրթական կաթոնքի կոնսերվատիւնը եւ կրթական ու մշակութային հաստատութիւններու ցանց մը: Լիբանան ընդհանրապէս եղած է նաեւ քաղաքական մեր աշխատանքներու գլխաւոր կեդրոնը:

Այս պաշտօնը՝ որ արտասահմանի այլ գաղութներուն հայկայից մշակութիւնը, քաղաքական գործի եւ ազգային կեանքի գործիչներ ու կրթական մշակներ՝ այսօր կը կարօտի ամէն կարգի աջակցութեան, — բարոյական ու մանաւանդ ներթափանցողութեան:

Առաջին հերթին՝ պէտք է հայկայից իրեն գոյատեւման անմիջական միջոցներ: Կը կարօտի նաեւ քաղաքական հզօր գործիչներ մը: Սիւրբ Զայնութեան մաս կազմող բոլոր ուժերը պէտք է լծուին քաղաքական զէմքեր գործի լծելու աշխատանքին, որպէսզի իրենց Պետութիւնները զօրավիգ կանգնին Լիբանանի միասնականութեան, ամբողջականութեան եւ անբաժանելիութեան:

Գեղեցիկ Լիբանանը՝ որ տարրեր կրօնքի, լեզուներու եւ մշակութիւններու պատկանող տարրերու համեմաշխ եւ խաղաղ դոյալցութեան օրինակ մըն էր դարձած համայն աշխարհին համար, այսօր ենթարկուած է ուժգին ցնցումներու: Որոնք կը բխին Միջին Արեւելքի մէջ տիրող անհաշտ կացութենէն եւ պաղեստինեան ժողովուրդի թափառական վիճակէն՝ որոնց արդար իրաւունքները այս կամ այն ձեւով կը զրգուցանուին:

Լիբանանի մէջ կ'ապրին 400-000-ի մօտ Պաղեստինցիներ՝ որոնց արդար դատը լուծում չէ գտած տակաւին, եւ ուրեմն անհաշտ տարրերու զերբին մատնած է դանդաղ: Պէտք է վերջ տալ այս աղէտին՝ որպէսզի Լիբանան իր կարգին վերագտնէ իր գեղեցիկ դիմագիծը:

Ամբերկայի մեր սքանչելի գաղութը՝ որ այնքան սիրուած է բոլորին կողմէ, շնորհիւ իր ունեցած յարաբերական կայունութեան եւ ազդեցութեան՝ պէտք է ամէն ինչ ընէ, որպէսզի Լիբանան նոր ցնցումներէ հեռու մնայ եւ կարենայ վերստին ստանձնել իրեն վերապահուած դերը:

Մինչ այդ, Լիբանանի Հայութիւնը, զրուակցի՝ իր ազգային գոյատեւման դատին, ու նաեւ երախտապարտ՝ հանգչալ Լիբանանին — որ մեր ամէնէն դժուարին օրերուն լայն բացաւ իր թեւերը եւ տրամադրեց մեզի բոլոր միջոցները բարօր կեանքի — պէտք է սովոր, շնորհիւ օգնութեան Սիւրբ Զայնութիւնը իր բոլոր եղբայրներուն՝ որոնք վստահօրէն պիտի չզլանան իրեն անհրաժեշտ միջոցները:

ՀԱՐՑ.— Ինչպիսի՞ միջոցներու կ'ակնկալուի:

ՊԱՏ.— Կարիքները մեծ են եւ անսահ-

ՄՈՆԻՏՈՐԻՆԳԻ ՉԱՅՆԱՍՓԻՒԹԻՒՆ
«ԿՈՄԻՏԱՍ» ՀԱՅԿ. ԺԱՄԻ 40ԱՄԵԱԿ

Մոնիթորինգի պետական ծախսաւորութիւնը Հայկ. «Կոմիտաս» հաղորդումի յանձնարարութեամբ տօնած է «Հայկական ժամ»ի հիմնադրութեան 40ամեակը: Հաղորդումը տեւած է անդադար 24 ժամ եւ ընդգրկած է նաեւ Ուրուկուէյի Անկախութեան 150-ամեակին նուիրուած բաժին մը, սպանիէնով:

Արդարեւ, Դեկտ. 27ի կէսօրէ ետք ժամը 2-30ին, ծախսաւորութիւնը հայերէն լեզուով սկսած է Կոմիտաս վարդապետի «Հայաստան»ով, որմէ ետք հայ խոսնակները լծուած են գործի, գլուխ հանելու համար 24 ժամեայ հսկայ ծրագրերը, որոնք ընթացքին հնչած են հայ երգն ու Մեհրուպի քաղցրահնչուն բարբառը, հայ երգիչներու եւ արտասանողներու մասնակցութեամբ: Սպանիէն բաժնին մէջ, խոսնակներ ներկայացուցած են Ուրուկուէյի 1825ի պատմական դէպքերն իր բոլոր հանգրուաններով, մէջ ընդ մէջ ծախսաւորութիւնը ուրուկուէյեան առհիւ պարականներ եւ երգեր:

Սոյն հանդիսութիւնը հովանաւորող Կրթական նախարարութեան ներկայացուցիչն խօսք առնելով շնորհաւորած է «Կոմիտաս Հայկական ժամ»ի 40ամեակը եւ զնահատել է ետք Հայերը իրենց պարկեշտ եւ վստահելի քաղաքացիներ՝ «ժամ»ի ներկայացուցիչին յանձնած է Ուրուկուէյի ազգային դրօշը եւ փառեղէին ծախսաւորութիւնը:

Բազմաթիւ ունկնդիրներ հետեւած են 24 ժամեայ հայերէն ծախսաւորումին եւ հեռախօսով կապ պահած՝ յայտնելով իրենց հիացմունքն ու ուրախութիւնը:

Մոնիթորինգի «Կոմիտաս» հայկական ժամը 40 տարիներէ ի վեր իր հայրենասիրական շունչով ծախսաւորութիւններով կը համակէ բազմահազար ունկնդիրները եւ ազգային ոգիով կը դատարարակէ նոր սերունդը:

ման. Թերթի սիւնակները նեղ կուգան այդ բոլորին անդրադառնալու:

Լիբանանի մեր ազգային մարմինները, Առաջնորդարանը եւ բարեսիրական հաստատութիւնները այս ուղղութեամբ արդէն գործի լծուած են ու շուտով պիտի մանրամասնեն գաղութի կարիքները, համապատասխան օգնութեանց տեսակներն ու տարողութիւնը ձգտելով:

Այս առիթը օգտագործելով՝ կ'ուզեմ համայն Լիբանանի Հայութեան անունով յայտնել մեր անհուն երախտագիտութիւնը, գալիք ամէն տեսակի օժանդակութեանց համար:

ՀԱՐՑ.— Դուք մաս կը կազմէք «Բաւն»-ներու Համակարգիչ Խորհուրդին: Կըրնա՞ք յայտնել քէ Հ. Յ. Գ. Ի. Լիբանանի կեդր. Կոմիտէի կողմէ ներկայացուած ֆալաֆալան, ընկերային եւ տնտեսական բարեկարգումներու ծրագրերը ի՞նչ ընդունելութիւն գտաւ ընդհանրապէս:

ՊԱՏ.— Լիբանանեան տաղանքի առաջին օրերէն իսկ, քաջ գիտնալով որ նման ազգային տաղանք մը միմիայն քաղաքական եւ ընկերային ճամբով կրնայ լուծումի ճամբուն մէջ մտնել, Հայ Յեղափոխական Դաշնակցութիւնը՝ խորհրդակցութիւններէ ետք՝ հրատարակեց բարեկարգութիւններու ընդարձակ ծրագիր մը: — քաղաքական, ընկերային եւ տնտեսական մարդերու վերաբերեալ:

Երբ սահմանադրական մարմինները (Խորհրդարան, կառավարութիւն եւն.) անդամաւորուեցան եւ յոյսը գրուեցաւ նորակազմ Բաւններու Խորհուրդին վրայ, մեծապէս զնահատուեցաւ եւ մեծ ծառայութիւն մատուցեց Հ. Յ. Գ. Ի. ծրագրերը, մինչ այլ համայնքներու ներկայացուցիչներ նախապատասխանուած ծրագրերը չուէին:

Աւելցնեմ նաեւ, որ այս Մարմինը իր աշխատանքներու ընթացքին յաճախ անդադարձաւ մեր կողմէ ներկայացուած առարկայական եւ ազգային ոգիէ ներշնչուած այդ ծրագրին: Անգամ մը եւս առիթ տրուեցաւ, որ բոլորն ալ զնահատեն Հայութեան եւ ի մասնաւորի Հայ Յեղափոխական Դաշնակցութեան ծառայութիւնը՝ Լիբանանի:

Հ. Յ. Գ. Ի. «Սողոմոն Թեփիկեան աղանքին ընկերակի մը՝ հսկողութեան համեմատաբար խաղաղ պահու մը ընթացքին

ՓՈՒԱՆ ԾԱՂԿԵՊԱԱԿԻ

Տէր եւ Տիկին Հրանդ Արմաշեան եւ զաւակները 50ական Քրանք կը նուիրեն հետեւեալ կազմակերպութիւններուն, իրենց սիրելի քրոջ, մօրաքրոջ՝ Այրի Տիկին Պարգեւուհի Վարդանանի մահուն առթիւ։ Միւրթարեան, Դպրոց - ցառէր, Անարատ Յղութեան Գոյրերու վարժարաններուն, Արթուրի, Իսիկ Մը - շակոյթի Տուններուն, Կարմիր Պաշին։ 100ական Քրանք «Յառաջ», «Աշխարհ» թերթերուն։

×

Նոյն առթիւ, Տիկին Արփինէ Սէֆէրեան 100 Քրանք կը նուիրէ Պանիէօ - Գա - շանի Կապոյտ Պաշին։

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻԲ

Կապոյտ Պաշին Կրքնուլի մասնաճիւղը Պ. Փաթրիք Գիւրգէտէնի, ընդ Օր. Իզա - պէլ Աւագեանի ամուսնութեան ուրախ ա - ուրթով, շնորհակալութեամբ ստացած է, նորապսակ զոյգէն 500, Տիկին Մ. Ան - տոնեանէ 100 եւ Հանեան ընտանիքէն 100 Ձր. ի նպաստ դպրոցին։

×

Կապ. Պաշին Առնուլի - Սարգէլի մաս - նաճիւղը 115 Ձր. ստացած է Յակոբ Յա - կոբեանի մահուն առթիւ իր բարեկամ - ներէն եւ զբաղիներէն։

×

Դպրոցատէր Տիկինաց Վարժարանի խը - նամակալութիւնը տոնածառի հանդիսու - թեան առթիւ շնորհակալութեամբ ստա - ցած է հետեւեալ նուիրատուութիւնները.

Տիկին Հ. Տամաթեան 500, Տ. Ս. Տամ - լամեան 500, Տիկին Ե. Պողոսեան 100, Տէր եւ Տիկին Ռ. Աղամեան 250, Տիկին Թ. Գարպրո 500, Տիկին Ս. Պաշեան 200, Տ. Հ. Պօլսըն 50 Տորար, Տ. Պ. Գա - տրաճ 100 Ձրանք։

×

Լիոնի Հայ Աղբ. Միութեան վարչու - թիւնը շնորհակալութեամբ ստացած է հե - տեւեալ նուիրները. — Տիկին Լուսարե Մանուկեան դպրոցին 100, Տէր եւ Տիկին Սարգիս Սեպուեան եկեղեցւոյ 55, Տէր եւ Տիկ. Դաւիթ Թովմասեան եկեղեցւոյ 100, Տէր եւ Տիկին Աւետիս Դաւիթեան, Վեր - ժին Տիւրքմէնեանի մահուն 40ի առթիւ եկեղեցւոյ 300, Տիկին Աղանի Սողոմոն - եան 25 Աղբատարնամին եւ 50 դպրոցին։ Այլի Տիկին Ուստիկեան, Նշան Ուստիկ - եանի մահուն առթիւ եկեղեցւոյ 100, Պր. Թովմաս Թովմասեան Լեւոն Տեստան - եանի մահուն առթիւ դպրոցին 500, Պր. Մկրտիչ Պալիօղեան Լեւոն Տեստանեանի մահուն առթիւ փ. ծաղ. եկեղեցւոյ 50, Պր. Դանիէլ Գարգաշարեան փոքրիկն Գրիգոր Գարգաշարեանի մկրտութեան առթիւ եկեղեցւոյ 150, Լիոնի Կապ. Պաշ, մանուկներու օրուան առթիւ դպրոցին 500, Տիկին Շնորհիկ Օհանէսեան եկե - ղեցւոյ պայծառութեան 50, Տիկին Արաք - սի Ջաքոյեան եկեղեցւոյ 20, այլի Տիկին Կատարինէ Մատոյեան, Բարսեղ Մատոյ - եանի մահուն առթիւ եկեղեցւոյ 150, Տիկին Սրբուհի Պարսամեան իւզապին 10, Տիկին Կազարեան եկեղեցւոյ 20, Պր. Հրանդ Գարաքիւլաճեան իւզապին 50, Տէր եւ Տիկին Յարութիւն Բէքմէջեան ե - կեղեցւոյ 20, Տէր եւ Տիկին Ճիւրայէլ Պահատուրեան եկեղեցւոյ 100, դպրոցին 100, անկարներու 500, Պր. Վարդգէս Զա - լըբեան իւզապին 20։

Մատաղի Համար. — Պր. Արտաշ Դա - նիէլեան 200, Տիկ. Մկրտիկեան 200, Տիկ. Վարդանոյշ Եղորդեան 100, Տիկ. Գո - չարիկ Այվազեան 100, Տիկ. Յովակիմ - եան 50, Տիկ. Սիւզան Գասպարեան 50, Տիկ. Սառա Աղբեան 50, Օր. Սիւզէ - ճեան 30, Տիկ. Ջաքեան 30, Տիկ. Տիւր - կէրեան 25, Տիկ. Թադուհի Բեթարեան, ոմն, Յակոբ Պէրպէրեան, Տիկ. Վերոնիք Շահպազեան, Յարութիւն Գասպարեան, Տիկ. Շնորհիկ Օհանէսեան, Տիկ. Հոփի - սիմէ Աղապարեան 20ական, Տիկ. Շողիկ Մարկոսեան, Տիկ. Վ. Գազարեան, Տիկ. Ն. Ջալըբեան 10ական։

Imprimé sur les Presses
DU JOURNAL «HARATCH»
83, rue d'Hauteville 75010 Paris
Commission Paritaire : N° 55935

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻԲ

ԻՍԻԻ ՆՈՐԱԿԱՆՈՅՑ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ
Հիմաքեան ի նպաստ (74-75 շրջանին)

Գ. ՅԱՆԿ

Տէր եւ Տիկ. Լեւոն Ժամկոչեան 1.500, Տիկին Վիոլեթ Մուրատեան, Ոմն, Ար - թիւր Հաստատութիւն, Տէր եւ Տիկին Նա - զար Տէրաթեան, Տիկին Եփրաթի Աշիք - եան, Տիկին Ուղունեան, Պ. Ժողէֆ Պո - ղոսեան եւ Տիկին Ազնիւ Ջաքեան 1000 - ական, Պ. Պ. Պէմթէմուրեան, Ժան Գա - բիկեան, Նաչալեան, Տէր եւ Տիկին Յա - րութիւն Կիւլեան, Տէր եւ Տիկին Եղիա - զարեան, Տէր եւ Տիկին Միանքօ, Տէր եւ Տիկին Յարութիւն Պաղամեան եւ Տիկին Արշակունի Ջեփիւռեան 500ական, Տոքթ. Ժով, Տէր եւ Տիկին Յովհաննէս Գաշան - եան, Տիկին Եղիկիւլ Դարբինեան, Տէր եւ Տիկին Երուսաղ Մարթայեան, Տէր եւ Տիկին Ջիւլիէրեան, Տէր եւ Տիկին Մա - սիօ Դարբինեան, Տէր եւ Տիկին Տէր - տէրեան եւ Պէմթէմուրեան, եւ Տիկին Հայրապետեան 200ական, Պ. Պ. Մա - նուկեան, Պարզեւ Սայրիմ, Օննիկ Տօ - նիկեան, Տէր եւ Տիկին Ղազարոս Կիւլ - եան, Այրի Տիկին Մարինոս Ղուկասեան, Տէր եւ Տիկին Գասպար Մանիսեան, Պ. Մեսրոպ Մարթայեան, Պոտուկեան ըն - տանիք, Պ. Ժորժ Պալեան, Տէր եւ Տիկին Պաշիկ Ճամուզողլու, Տէր եւ Տիկին Յա - րութիւն Դարբինեան, Տէր եւ Տիկ. Յով - հաննէս Սամուրջանեան, Տիկին Մարինոս Ղուկասեան, Տէր եւ Տիկին Նշան Սայրիմ 100ական, Տէր եւ Տիկին Օննիկ Նալ - պանտեան 120, Պ. Մարանիկօղեան, Ծե - րուկեան ընտանիք, Այրի Տիկին Նշան Դարբինեան, Պ. Մերձիւլան Շերպեթեան եւ Տէր եւ Տիկին Յակոբ Իօլթը 50ական Ձրանք։

×

Կապ. Պաշին Պոմոնի վարչութիւնը չը - նորհակալութեամբ ստացած է հետեւեալ նուիրները. — Տէր եւ Տիկին Ազնիւ Ա - զարեան 50 Քր. իր ընտանիքին ապաքին - ման առթիւ։ Կարօ Տէրաթեանի թաղ - ման առթիւ Տէրաթեան ընտանիք 200, Պր. Ղազար Տէրաթեան 100, Տէր եւ Տի - կին Անկիլեան 30, Տէր եւ Տիկին Լեւոն Թիւթիսեան, Պր. Կարապետեան, Տէր եւ Տիկին Բիւրատողեան, Տէր եւ Տիկին Պո - ղոսեան (Սէնթ Անթուան) 10ական, Ատ - րինէ Փափազեանի հոգ. առթիւ Տիկին Ա. Էքմէքճեան 20, Պաթիւն Միւնասեանի թաղման առթիւ Տիկ. Ռեփիկա Միլլոն - եան, Պր. Մանուկ Իշխանեան, Պր. Համ - բարձով Աւետիսեան 20ական, Պր. Վար - ղան Իշխանեան 30, Յարութիւն Նիկո - ղոսեանի թաղման առթիւ Պր. Եղիշէ Ար - ղումանեան եւ ընտանիք 30, Սուլաքեան ընտանիք 10, Պոմոնի Կապ. Պաշին պարա - հանդէսին առթիւ Պր. Միշէլ Շալճեան 200, Արմենիա ամսագիր 200, Յովհ. Վարժապետեանի թաղման առթիւ այլի Տիկին Մամուրեան 50 Քր.։

ՕԴԱՓՈՒՈՒԹԵԱՆ ԿԱՅԱՆ

ՄԱՐՏ 21 — ԱՊՐԻԼ 4

ԳԱՐՈՒՆԸ ՄԱՆՇԻ ԱՓԵՐՈՒՆ

6-13 տարեկան մանուկներու համար
Արձանագրութեան համար դիմել ՀԱՅ
ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉԻ ԿԵՂԵՐՈՆԱԹԵՂԻՆ՝
15, Rue Jean Goujon, 75008 Paris
Երկուշաբթի եւ Ուրբաթ առաւօտները
ժամը 11-12 ե կամ հեռաձայնել 985-36-53

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18Ը

ԼԻՈՆԻ ՄԵՋ

Ընտանեկան մեծ խնջոյք Կիրակի, Փե - տրուար 8, կէսօրէ ետք ժամը 3ին Ազգ. Տան սրահը, նախաձեռնութեամբ Վա - րանդեան կոմիտէի։

Մասնակցութեամբ Սայաթ - Նովա նուագախումբին։

Պար, երգ, ճոխ պիւֆէ, հայկ. ճաշեր։
Մուտքը՝ ազատ

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎԻ ՀՐԱՒԻՐ

Կեսարիոյ եւ չըջանի Հայրենակցական Միութեան վարչութիւնը սիրով կը հրա - ւիրէ իր անդամ եւ ոչ անդամ հայրե - նակիցները ընդհ. ժողովի, Փետր. 8 Կի - րակի կէսօրէ վերջ ժամը 16ին. Պարոյր Սեւակ զբաղարանի սրահը, 32 ռիւ տը Թրեվիզ, Փարիզ 9, Մեթրօ Գատէ։

Կարեւոր օրակարգ։

×

ԻՍԱԵԱՆ ՍԱՆՈՒՅ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՀՐԱՒԻՐԸ
ԸՆԴՀ. ԺՈՂՈՎԻ

Փարիզի Խառն Սանուց Միութեան ընդհ. ժողովը Փետր. 7 Շաբաթ օր ժամը 15ին, Մշակոյթի Տան մէջ, 17 Ռիւ Պլէօ Մեթրօ Գատէ։

Օրակարգ. — 1. Տեղեկագրի ընթերցում եւ հաշուետուութիւն, 2. Նոր կանոնա - գրի քննարկում, 3. Նոր վարչութեան ըն - տրութիւն, 4. Բաղձանքներ։

Ներկայութեան թիւը, ըստ կանոնագրի, մեծամասնութիւն պիտի նկատուի, ուստի կը խնդրուի բոլոր անդամներէն ներկայ գտնուիլ։

×

ԿԱՊՈՅՑ ԽԱՉԻ ՊՈՒԼ Օժտոյի մասնա - ճիւղի վարչութիւնը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերուհիները Չորեք - շաբթի Փետր. 4, կէսօրէ վերջ ժամը 15ին ընկերուհի Արմաղանեանի բնակարանը, կարեւոր օրակարգ։

ԿՈՒՇՈՒԻ

Հայ դոյզ մը, միջին տարիքի պահապանի եւ դիւղական աշխա - տանքներու համար Մոնթր-Լաֆորի Շատ լա բնակարան, սնունդ եւ դոհացուցիչ աշխատավարձ։

Հեռաձայնել՝ Տոքթ. Ջապոնեան
525-00-60
կամ 486-14-52
23Bd. Beauséjour — Paris (16e)

ATTENTION

POUR LA PREMIERE FOIS A PARIS

AU COMPLET
L'ENSEMBLE D'ETAT DE DANSE
D'ARMENIE
(65 ARTISTES)

VENDREDI 19 MARS A 21 H.
SAMEDI 20 MARS A 21 H.
DIMANCHE 21 MARS A 15 H.
RETENEZ CES DATES!

ՆՈՐ ԺԱԶԱՐԱՆ ՄԸ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՏՆՕՐԵՆՈՒԹԵԱՄԲ

“Chez Perrette”

26, RUE BERGÈRE PARIS 9^e
Tél. 770 85 81

Ֆրանսական խնամուած աւանդական ճաշեր նաեւ հայկ. աշանդերներ
— Տաք մթնոլորտ —
ԲԱՑ Է ԱՄԵՆ ՕՐ, ԲԱՑԻ ԿԻՐԱԿԻՆ
Անգամ մը այցելեցէ՛ք, գոհ պիտի մնաք

Հ. Յ. Դ.

ՓԱՐԻՋ. — Հ. Յ. Դ. Ս. Թէֆլիսեան խումբի ժողովը այս Ուրբաթ Փետր. 6 ժամը 21ին Հայ Մշակոյթի Տունը։

×

ԱԼՖՈՐՎԻԼ. — Հ. Յ. Դ. Ս. Միւսա - եան խումբի ժողովը այս Ուրբաթ Փետր. 6 ժամը 21ին սովորական հաւաքատեղին։

×

ՍԷՆ-ՇԱՄՈՆ. — Հ. Յ. Դ. Անտոյ - Վա - րուժան կոմիտէներու ընդհ. ժողովը Փե - տրուար 5, Հինգշաբթի երեկոյեան ժամը 8-30ին Հայ Տան մէջ։ Բոլոր ընկերներուն ներկայութիւնը խիստ պարտաւորիչ է։

ԿՈՒՇՈՒԻ

Հայ երիտասարդ կին մը ճամբոր - դական զբոսանեալ աշխատելու հա - մար, պէտք է հայերէն խօսիլ դիւ - նայ, նաեւ ֆրանսերէն, անգլերէն ինչպէս նաեւ յունարէն։ Շփում յա - ճախողներուն հետ, նաեւ զբոսնե - եակի աշխատանք (սքրիթթային)։ Աշխատանքի սկիզբ Մարտ 1։

Դիմել՝

LE VOYAGE EN GRECE
6, Rue de L'Echelle — 75001 Paris
Tél. : 260-30-20

KOMITAS
GANATCHIAN
SIPAN - KOMITAS
GARIBAPRIKIAN
CARZOU - Homage to Komitas

La Messe de KOMITAS

(disque S. K. 3000, déjà paru)

Les chefs-d'œuvre de

GANATCHIAN

(disque SK 5000, à paraître début 76)

EN SOUSCRIPTION

auprès des Choristes, et les Mardi et Vendredi, à partir de 20 h. 30

17, rue Bleue, Paris (9e)

En souscrivant dès maintenant, vous bénéficiez du prix exceptionnel de 85 Fr., et vous disposez immédiatement du disque de KOMITAS, remarquable enregistrement de la

Messe, présenté dans l'album

« Le Maître et son Disciple »

dès sa parution, début 76, il vous

sera automatiquement remis le 2ème

disque, « Les Chefs-d'Oeuvre de

Ganatchian ».

POUR LES FETES,

OFFREZ-VOUS

OFFREZ A VOS AMIS

L'ALBUM

LE MAITRE & SON DISCIPLE

(Couverture de CARZOU)

enregistré par la Chorale

Sipan-Komitas

Solistes

Sonia NIGOGHOSSIAN — Mezzo

Meguerditch BOGHOSSIAN — Ténor

René MARTAYAN — Ténor

Mario HANIOTIS — Basse

direction

Garbis Aprikian

(33 T. 30 cm. Stéréo-Compatible)

Fonds A.R.A.M

ՕՐՈՒԱՆ ԴԵՊՓԵՐԸ

ԼԻՔԱՆԱՆ

ԵՂԵՌՆԱՓՈՐՁ

ԵՐԿՈՒ ԹԵՐԹԵՐՈՒ ԴԵՄ

ԲՆԱԿԱՆՈՆ ԿԵԱՆՔԸ

ԿԱՄԱՅ-ԿԱՄԱՅ ԿԸ ՎԵՐՍՄԱՍԻ

11 օրուան «սուրբական խաղաղու» թեան» առաջին լուրջ միջադեպն էր որ տեղի ունեցաւ առջի օր երբ պաղեստինեան Սալա ահմադեհական կազմակերպութեան տարրեր յարձակում գործեցին Պէյրութի երկու թերթերու վրայ (Իրաքի համակիր նկատուած) Մահաբէր եւ Պէյրութ: Յարձակման հետեւանքով 7 մեռաւ եւ շուրջ 10 վիրաւոր կայ: Մեռելներու մէջն է Մահաբէրի խմբագրապետը: Կ'ըսուի թէ այս արարքը պատասխանն է զոր պաղեստինեան տարրեր ուղղած են առ թերթերուն, որոնց չէնքերն կրակ բացուած է եղեր սուրիացի սպայի մը վրայ: Ամէն պարագայի մէջ, Պաղեստինի Ազատագրութեան կազմա-կերպութեան գործադիր կոմիտէն ամբողջ վերջը նիստ գումարած է այս հարցին առնչութեամբ եւ արարքին պատասխանատուութիւնը թողած է Սալա ահմադեհական տարրերու վրայ եւ խոստացած թէ պիտի պատժուին:

Ասկէ դատ ալ դեռ մտահոգիչ բաներ կան: Քրիստոնեայ վեց գլխաւոր պարագլուխներ (բացի նախագահ Ֆրէնչիսկէ) քաղաքական միացեալ ճակատ մը կազմած են, զոր մկրտած են. — «Ապստոլ» թեան եւ մարդուն ճակատը», որ իբրեւ նախապայման կը դնէ որեւէ լուծումի համար՝ իշխանութեան վերադարձուիլը իր օրինակու տէրերուն եւ լիբանանեան իշխանութեանց — քաղաքային եւ զինուորական — տիրապետութիւն ազգային հողամասի իւրաքանչիւր թիւի վրայ: Ասիկա պատճառ եղած է որ ձուլակաթ ամբողջութեամբ քրիստոնեայ կողմը եւ ըսէ թէ քրիստոնեաները կը պատրաստեն նոր քաղաքացիական պատերազմ մը գարնան համար: Այս դադարը վերազինման համար է նաեւ ծանր դէպքերով:

×

ՀԱՅԿ. ԿԵԱՆՔԸ ՊԵՏՐՈՒԹԻ ՄԵՋ

Նոր ստացանք ճամբորդի մը միջոցաւ Ազգային կարգ մը թիւեր (Յունուար 16էն 29) ուրիշ հետզհետէ կուտանք հայկ. լուրեր:

Այդ թիւերէն իմացանք որ վերջերս իտալի կաթողիկոս սրտի տաղանապի մը հետեւանքով ամերիկեան հիւանդանոց փոխադրուած է բայց օրէ օր վիճակը բարելաւուած կարճաճաղէ:

Դպրոցները կը սկսին վերաբացուիլ եւ հաւանաբար Նշան փալանճեան ձեռնարկ-

նը վերաբացուի (մաս-մաս) փետրուար 4-5ին: Ամերիկահայ մամուլը կը հաս-տատէ թէ ձեռնարանը տնտեսական ծանր տագնապի մէջ է եւ Հայ Օգն. Միութեան նախաձեռնութեամբ հանդանակութիւն մը բացուած է Միացեալ Նահանգներու մէջ:

Պուրճ — Համուտի մէջ զինադուլի գործադրութեան մասին, Ազգային հետեւեալ մանրամասնութիւնները կուտայ Յունուար 28ի թիւով:—

Զինադուլի գործադրութեան հսկող Զինուորական Վերին Մարմնին ներկա-յացուցիչները, որոնք Յունուար 26ին, Երկուշաբթի, կողմերու պատասխանա-տուներուն հետ իրենց առաջին հանդի-պումը ունեցած էին Պուրճ — Համուտի Ժողովրդային Տան մէջ, Երեքշաբթի առաւօտ դարձեալ ժողով գումարեցին նոյն վայրը:

Վերին Մարմնին կողմէ, հազարապետներ Անթուան Սաաթ (լիբանանցի), եւ հազարապետ Իպրահիմ Շամի (սուրիա-ցի) Երկուշաբթի կէսօրէ ետք տրուած որոշումներուն գործադրութեան շուրջ խորհրդակցեցան Փաղանդաւոր եւ Ազա-տական կուսակցութիւններու, Պաղես-տինեան Դիմադրութեան զանազան կազ-մակերպութիւններու եւ յաւաքչիմական հոսանքներու ներկայացուցիչներուն, ինչ-պէս նաեւ Հ. Յ. Դաշնակցութեան շըր-ջանի պատասխանատուներուն հետ:

Այնուհետեւ, զինուորական ենթադա-նախումբերը, վերոյիշեալ կազմակերպու-թիւններու ներկայացուցիչներուն ուղեկ-ցութեամբ, «զինուորական երեւոյթնե-րու» վերացման գործնական աշխատանք-ներուն ձեռնարկեց Պուրճ — Համուտէն Սին Էլ-Ֆիլ տանող ճամբուն վրայ, ուր գտնուող բոլոր պատնէշները վերցուեցան եւ զինեալ տարրերը քաշուեցան:

Այս գործողութիւններու ընթացքին, հակամարտ կողմերու ներկայացուցիչ-ները ենթադանախումբի անդամ լիբա-նանցի եւ սուրիացի զինուորականներուն մեծ գովեստով խօսեցան ընդհանրապէս Հայերու եւ մասնաւորաբար Պուրճ-Հա-մուտի Ժողովրդային Տան պատասխա-նատուներուն մասին, որոնք ոչ միայն ապահովութեան գօտի մը դարձուցած էին շըրջանը, այլ նաեւ մարդկային ոչ մէկ օժանդակութիւն չըլացած էին անխոր-բողորին:

Զինուորական ենթադանախումբը, խորապէս տպաւորուած ժողովրդային Տան պատասխանատուներուն հանդէպ բո-լոր կողմերու ցուցաբերած վստահութե-նէն, դարձեալ խնդրեց որ հայ երիտա-սարդները շարունակեն հսկել շըրջանի ապահովութեան:

Քանի մը տղով

ԹՈՒՐԻՔԵՐԸ 2000 զինուոր եւս քաշած են Կիպրոսէն, այս ձեւով 12 հազարի հասցնելով կղզիէն ցարդ քաշած զօրքին թիւը: Կը կարծուի թէ մնացած է դեռ 30 հազար զինուոր:

ԱՎԻՆԵՆՈՒ Պապերու պալատէն ան-նախընթաց գողութիւն մը կատարուած է եւ Փիքասոյի 119 պատկերներ անհետա-ցած են: Ապահովագրուած էին 11 միլիոն Ֆրանքի: Ծանօթ է որ նոյնիսկ հանրա-ծանօթ գործեր վաճառելը անկարելի չէ այլեւս, կը բաւէ որ քիչ առեն անցնի, քիչ մը «մոռուի» եւ ջրկապտոյտի ել-լին Զուլիցերիա կամ Ամերիկա:

ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ Թաւ գործակալութիւնը պաշտօնապէս յայտնեց թէ ծրարուած 215 միլիոն թոնի տեղ այս տարի ցորենի բերքը 140 միլիոն թոն է: Այս թիւը ամէ-նէն ցածը կը նկատուի վերջին չորս տա-րիներուն:

ԻՐԱՆԻ «Սպիտակ յեղափոխութեան» 13րդ տարեդարձին առթիւ խօսած իր ճա-

ԵՐԵՒԱՆ ↔ ՓԵՐՏԻՉ ՀԵՌԱՏԻՊ

ԵՐԵՒԱՆ (Արմէնիքէս, Յունուար 26)

ԱՂԱՆԵԱՆ ԵՂԱՅՐՆԵՐՈՒ
ՍՏԵՂՄԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆԸ

Երեւանի ժամանակակից արուեստի թանգարանին մէջ բացուած է «Ընտա-նեկան» ցուցահանդէս մը, ուր կը ներ-կայացուին գեղանկարիչ Ռուբէն Աղալ-եանի նկարները եւ երաժիշտ Ռաֆֆի ու գրող Նորայրի գործերը: Արուեստի ու գրականութեան նկատմամբ սէրը Աղալ-եան եղբայրները ժառանգած են իրենց հօրմէն, որ մասնագիտութեամբ գերձակ էր եւ ինքնուս դերասան եղած է Դրմի Սիմֆերոպոլ քաղաքի հայկական թատ-րոնին մէջ: 1950ին տեղափոխուելով Երե-ւան, երեք եղբայրներն ալ մասնագիտա-կան կրթութիւն ստացած են՝ մէկը գե-ղարուեստ — թատերական հիմնարկի, միւսը՝ երաժշտանոցի, իսկ երրորդը՝ պետական համալսարանի մէջ:

Ռուբէն Աղալեանի կտանները, տակա-ւին ուսանողական տարիներուն, մասնա-գէտներու ուշադրութիւնը գրաւած էին իրենց համարձակութեամբ եւ մտայղաց-ման թափով, պատմութեան եւ արդիա-կանութեան նկատմամբ ցուցաբերած հե-տաքրքրութեամբ: Վերջին շրջանին Ռու-բէն Աղալեանի կերտած դիմանկարներու եւ բնանկարներու մասին Մոսկուայի մասնագէտներն այսպէս արտայայտուած են. «Անոնք տողորուած են յատկապէս անցեալ դարու Ֆրանսացի վարպետներուն յատուկ ներքին վեհանձնութեամբ եւ նուրբ ճաշակով»:

Ռաֆֆի Աղալեան ազգային Ֆիլհար-

ոն ընթացքին, Շահ խիստ ազդարա-րութիւն մը ըրած է կարգի հրաւերելով երկրի «Հասագործողներ», որոնք, մա-նաւանդ վերջին տարիներուն, կաշառա-կերութիւնը հասցուցած են աննախընթաց համեմատութիւններու: Օտար ճարտա-րարուեստական մեծ ընկերութիւններէ ստանալով միլիոնաւոր տոլարներ՝ իր-րեւ կաշառք, իրանեան զինուորական բարձրաստիճան անձնաւորութիւններ ըս-տորադրած են պայմանագրութիւններ զա-նազան շինարարական մարդերէ ներս: Միւս կողմէ իբրեւ հակադրեցութիւն Թեհրանի մէջ կատարուած 9 հօգիի զըն-դակահարութեան, Շաբաթ օր, փարիզի իրան իռի գրասենեակը նետուեցան քոֆ-թէյլ մալաթալներ, պատճառելով նիւթա-կան մեծ վնասներ:

ՅՐԱՆՍՍԵՒ Թրուս քաղաքէն է այս անգամ որ առեւանգուած է եօթը տարե-կան մանուկ մը, որու ազատ արձակման համար առեւանգողները կը պահանջէին, մէկ միլիոն Ֆրանք, բայց Երկուշաբթի օր ոչ մէկ լուր կար իրենցմէ, բանակցե-լու համար:

ՈՒԱՇԻՆԿԹԸՆԻ մէջ, Մարութի բանա-գնացին հետ ունեցած տեսակցութեան ըն-թացքին, Գիւրիկէր յայտարարած է, թէ Միացեալ Նահանգները նպատակ ունին շարունակել իրենց տնտեսական եւ զին-ուորական օգնութիւնը Մարութի, որ անցեալ տարի կը հասնէր 14 միլիոն տո-լարի: Այս տարի այդ գումարը պիտի հասնի 30 միլիոնի, եթէ անշուշտ Միաց-եալ Նահանգներու Խորհրդարանը վաւե-րացնէ:

մոնիայի սիմֆոնիկ նուագախումբի լա-ւագոյն ջութակահարներէն մէկն է: Իր քանդակագործական — գեղանկարչական շարադրանքները կերտելով անսպասելի առարկաներէն՝ հազուադէպ, երաժշտական գործիքներէ, կենցաղային իրերէ, Ռաֆ-ֆի Աղալեան կը հասնի քնարական եւ յա-ճախ հրապարակաստական հնչելու — թեան: Այդ կարգի գործերէն են «Դա-չպէտը է կրկնուի», «Զգրուած երգ» գոր-ծերը, «Հին քաղաք» շարքը: Երաժիշտը կը գրէ նաեւ բանաստեղծութիւններ:

Նորայր Աղալեան հինգ արձակ հաւա-քածոններու հեղինակ է: Իր գրչիւն կը պատկանին «Սովետահայ պատմութեամբ» մենագրութիւնը, ժամանակակից արձակի նիւթին վերաբերող բազմաթիւ յօդուած-ներ ու քննադատական ակնարկներ:

×

ԶԱՀՐԱՍԻ ՀԱՏԸՆՏԻՐԸ ԱՆԳԼԵՐԷՆ

Պոլսահայ բանաստեղծ Զահրատի ըս-տեղծագործութիւնները թարգմանուած են յունարէն, անգլերէն, Ֆրանսերէն, արաբերէն, հնդկերէն, ռուսերէն եւ մերձ-բալթեան ժողովուրդներու լեզուներով: Վերջերս Քանստայի «Մանա» հրատա-րակչական տունը, որու հիմնադիրն ու սեփականատէրը քանաստահայ անգլիագիր բանաստեղծ Լորն Շիրինեան, լոյս ըն-ծալած է Զահրատի հատընտիրը, որուն մէջ տեղ գտած են բանաստեղծութիւն-ներ՝ «Մեծ քաղաքը», «Գունաւոր սահ-մաններ», «Բարի երկինք» հաւաքածո — ներքին եւ անտիպ գործերէն: Թարգմա-նութիւնները կատարած է ամերիկահայ անգլիագիր բանաստեղծ Ռաֆ Սէթեան:

Գրքի յառաջաբանին մէջ թարգմանիչը համառօտ կենսագրական ծանօթութիւն — ներ կուտայ Զահրատի մասին, որ ծնած է եւ կ'ապրի Պոլիս, ատեն մը եղած է «Սան» եւ «Շողակաթ» պարբերականնե-րու գլխաւոր խմբագիրը:

×

ՀԱՅ ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՆԵՐ՝
ՊՈՒԼԿԱՐԱԿԱՆ ՏԱՐԵԳՐԻՆ ՄԵՋ

Պուլկարական «Նարոդնա կուլտուրա»-յի հրատարակած «Սովետական պոէզիա-74» տարեգիրքը, Խորհ. Միութեան բազմա-թիւ անուանի բանաստեղծներու շարքին, ընդգրկած է նաեւ Հայաստանի բանաս-տեղծներէն Յովհ. Շիրազի, Գէորգ Իմ-նի եւ Համօ Սահեանի քերթուածներէն նմոյշներ:

×

ՍԱՐԽՈՑԵԱՆ ԵՂԱՅՐՆԵՐԸ ՅԱՂԹԱԿԱՆ

Թիֆլիսի մէջ վերջ գտան փինկ-փունիկ ախոյեանական մրցումները: Առաջնութիւ-նը շահած է Խորհ. Միութեան հաւաքա-կան խումբի անդամ Սարգիս Սարխոյ-եան, դառնալով ախոյեան Վրաստանի: Զոյգ խաղերու մէջ ալ ախոյեան հանդի-սացած են Սարգիս եւ Գէորգ Սարխոյ — եան եղբայրները:

×

ՎԱՐԴԱՆ ՄԻԼԻՏՈՍԵԱՆԻ
ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ՄՐՅԱՆԻՇԸ

Արեւելեան Գերմանիոյ մէջ տեղի ու-նեցած ծանրաբարձութեան միջադէպին մրցումներուն, Վարդան Միլիտոսեան՝ նախկին մրցանիշին վրայ (190 քիլո) ա-ւելցնելով 2,5 քիլո, դարձած է ախոյեան: Իսկ երկամարտին մէջ ալ, նախկին մըր-ցանիշին վրայ (337,5 քիլո) 2,5 քիլո ա-ռաւելութեամբ հաստատած կ'ըլլայ եր-կու նոր մրցանիշի միջադէպին գետնի վրայ:

Fonds A.R.A.M

ՄԱՆԿԱՎԱՐԺԱԿԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄԻՆ ՀԵՏ

ՈՒՂՂԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ

— 0 —

— Ինտֆանսիֆ մէկ «էն»ով, բայց ին- նոսան երկու «էն»ով

— Բոլոր բայերը որ կը սկսին «աբ» հնչումով կ'առնեն երկու «բ» բացի ափէրը/ուար...

— Տէ պիժու, տէ իպու «իբ»ով, իսկ տէ գլու «էս»ով.

— Անցեալ դերբայը լծարդուած...

— Շեշտերը, կրկնակիւնները...:

— Առանց մտնելու մոյնանցիւն բա- ները... անփոփոխ բառերն ու ասաց- ուածքները, մակբայները...:

Ուղղագրութիւն:

Մղձաւանջ աշակերտներու թելադրու- թիւններուն, գործի կամ ալ խնդրանք - ներուն, պաշտօնական նամակներուն, լրագրողներու յօդուածներուն: Մղձա - ւանջ մեր ամբողջ կեանքին:

Ինչո՞ւ այնքան կնճռոտ, բարդ, անյա- բակից ես:

Ե՞րբ վերջապէս քեզ պիտի բարենորո- գեն:

Ֆրանսական ուղղագրութիւնը բարդ է, կնճռոտ է բայց ոչ անյարակից, կը պա- տասխանեն մասնագէտները: Ընդհակա- ուակն, ան կը կազմէ կնճռոտ եղանակ մը ուր կարելի է կատարել պատճառաբան- եալ ուսումնասիրութիւն:

Բառերու մեծ մասը կը պատկանի կեր- պարանական շարքերու:

Կուզան լատիներէնէ, յունարէնէ, ա- րաբերէնէ: Ոմանք կուզան ուղղակի աղ- նուական լեզուէ, ուրիշներ ժողովրդա - կան, գաղաղական բարբառէ:

Բառերը կը հետեւին պատմութեան եւ ընկերութեան հոլովոյթին: Անոնց գրը - ուածքը կը ցոյցանէ անցեալ մը, ուղղա- գրութիւնը կը յիշեցնէ անհետացած գոր- ծածութիւն մը, հնչում մը:

Բարենորոգել ֆրանսական ուղղագրու- թիւնը, կը բացազանչեն նոյն մասնագէտ- ները, կը նշանակէ զայն աղքատացնել, աշխատիւն, խաթարել, պարպել ամէն նշանակութեան, իմաստէ:

Բարենորոգել ուղղագրութիւնը կը նշա- նակէ մոռնալ, ուրանալ ամբողջ մշակոյ- թի մը ժառանգը:

Եւ սակայն, ուղղագրութեան գոյու - թիւնէն ի վեր իսկ (բառը առաջին անգամ երեւցած է 1529ին) ուղղուած է զայն բա- րենորոգել:

1542ին, քերականագէտ մը կ'առաջար- կէր «ֆրանսական քերականութեան մատ- եան» մը որուն կը յաջորդէին 1608ին «հարազատ ֆրանսական ուղղագրութիւն» եւ «հարազատ ու մաքուր ֆրանսական ուղղագրութիւն» մատենաները:

1694ին, ֆրանսական Կաճառի բառա- լանին առաջին հրատարակութիւնը կ'ու- ղէր «հետեւել հին ուղղագրութեան, որ կը զանազանէ գրադէտները, ուսանելը տղէտներէն, հասարակներէն»:

Բայց 1740ին, կը տարուէր արդէն այս նոյն Կաճառին մէջ, բարենորոգման ի նպատակ քաղաքացիներ, փոխելով ուղղա- գրութիւնը երկու հազար բառերու, հինգ հազարի վրայ:

Սակայն 20րդ դարն է որ իրապէս զբա- ղեցաւ ուղղագրութեան բարենորոգու- մով — առանց տեղ մը կարենալ յան- գելու:

1904ին, Հասարակաց Կրթութեան Գե- ռադին Սորբոնը կը նշանակէ յանձնա- խումբ մը որուն եղբակացութիւնը կ'եր - թայ դէպքի «լուրջ բարենորոգում մը»:

1905ին, Ֆրանսական Կաճառը կը մեր- ժէ ամէն փոփոխութիւն:

1939ին, կը ներառուի հանդիմանային բարենորոգման մը գաղափարը:

1947ին, «Լաւոմբլէն — Ուալլոն» յանձ- նախումբը քաղաքացիներ կը յայտնէ ի նպատակ բարենորոգման մը:

1953ին, Ֆրանսական Կրթութեան Կը- թական մարմնագէտները միաձայնութեամբ կը մաղթեն բարենորոգման ծրագիր մը:

Յանձնախումբ մը նախագահութեամբ՝ Պր. Պէշլէի կ'ուսումնասիրէ բարենորոգ- ման մը եղանակաւորումները եւ 1964ին կուտայ իր եղբակացութիւնը, այսինքն չափաւոր առաջին բարեփոխումը:

1967ին, Ռ. Թիւմեն կ'առաջարկէ չորսը հինգ հարիւր բառերու վերափոխութիւնը:

1973ին, Գիտական Հետազոտութեան Ազգ. Կեդրոնը (Սէ. Էն. Էն. Էն.) կը կազ- մակերպէ կլոր սեղան մը «ուղղագրու- թեան յորիմուածք» նիւթին շուրջ եւ մասնակցողներէն մէկը կը յայտարարէ.

«Կը մտնեմք բարենորոգումներու պատ - մութեան մէջ, մինչեւ այսօր միայն ա- նոնց նախապատմութիւնն էր»:

Եւ սակայն, բարենորոգման դարը գեռ չէ բացուած:

Ունէ հապի այժմու Կրթական նախա- րարը քանի մը շաբաթներ առաջ յայտա- րարեց. «Նախընտրելի է նուաճել, յաղ- թահարել դժուարութիւնները, պատշա - ճեցնել մասնավարժական եղանակները, դասարաններուն մէջ տալ առաջնութիւնը ուղղագրութեան աշակերտութեան քան սպասել անստույգ եւ անհաւանական բա- րենորոգումի մը որ կրնայ միայն տեղա- փոխել ուղղագրութեան հսկայ բարդու - թիւնները կամ նոր դժուարութիւններ ա- լելցնել: Հետեւաբար հարկ է կոչ ընել ոչ միայն աշակերտներուն յիշողութեան կարողութիւններուն, այլ անոնց իմացա- կանութեան, հետաքրքրութեան, ընթեր- ցումի հակումին յանձնարարելով բառա- րանին գործածութիւնը»:

Բայց, Ռ. Հապի, միւս կողմէ կը յանձ- նարարէ ընդունել կանոնաւոր ուղղագրու- թեան կողքին, այլ սովորական եւ ըն - դունելի ուղղագրութիւն մը որոշ բարդ եւ քիչ գործածուած բառերու, առար -

ՊԱՍԳԵՐՈՒ ԲՆՈՐՐԱՆԸ՝ ՎՐԱՍՏԱՆ

Սորհրդային օդուժի նախկին օդանա - ւորը մը յաջողած է վերձանել Սպանիա գտնուած հին մետաղեայ սկաւառակի մը տրճանագրութիւնը: Ըստ վերձանողին, ասով կը հաստատուի թէ Պասքերը 3500 տարի առաջ Վրաստանէն Իպերեան թե- րակղզի գաղթած են:

Լեզուաբան մը, որ կը բնակի Կուրի - շեւ, Վոլկայի ափին, պատրաստած է պասք - վրացերէն առաջին բառարանը: Ըստ լեզուաբանին, 300 բառեր երկու լե- զուններուն մէջ հասարակաց ընդթ ունին:

Թիֆլիսի գրագէտ մը նորապէսկերու շարքի մը ձեռնամուխ եղած է: Գլխաւոր հերոսն է Վրացի մը, որ պասք աղբայ- նակներէն հետ կը մասնակցի Սպանիոյ քաղաքացիական կռիւներուն: Վրացին կը նկատէ, թէ Պասքերուն եւ իր ծննդա - վայրի գիւղին բնակիչներուն բարքերն ու սովորութիւնները գրեթէ յար եւ նման են:

Այս երեք երեւոյթները կը պարզեն ծայր տուած հետաքրքրութիւնը այն վարկածին հանդէպ, թէ Պասքերու բնո- րանը Կովկասը եղած է: Հետաքրքրու - թեան չընդհանրել կ'ընդգրկէ լեզուաբան- ներ, աղբայրագէտներ ու պատմաբան - ներ՝ մասնագէտ թէ սիրող:

Պասքերու բարդ լեզուն ոչ մէկ կապ կ'ընէ որ անբնական է աշակերտի մը մեղադրել սխալները որոնցմէ շատ քիչ Ֆրանսացիներ կրնան գերծ մնալ:

Արդ, նոր բարեփոխում մը գուցէ ըն- թացքի մէջ է:

Ե՞րբ դուրս կրնայ ելլել ուսումնասի - րութիւններու գրասենեակներէն, մաս - նագիտական յանձնարումներէն, մինչեւ ո՞ւր կրնայ երթալ: Հարցումներ որոնք դեռ երկար տարիներ կրնան անպատա- խան մնալ:

Ինչո՞ւ այսօր ուղղագրութիւնը այժ - մէական հարց դարձած է: Շատ պարզ է. որովհետեւ աշակերտներու գրութիւննե - րուն, պարտականութիւններուն մէջ ուղ- ղագրական սխալները զերար կը հրժշտը- կեն, չընկու համար կը վրտան: Հետե- ւաբար ո՞վ է յանցաւորը: Յանցաւորը ուղղագրութիւնն է անուշտ, ուրեմն պէտք է բարեփոխել: Ի՞նչ կայ դարձ - նալի այս տրամաբանութեան մէջ, օր - ուան պահանջն է, կարգախօսքն է:

Ո՛չ, համաձայն չենք:

Եթէ այսօր ուղղագրութեան տաքնապ մը կայ որովհետեւ որոշ հրաժարում մը կայ, հակում մը կայ դէպքի գիրութեան ուղիները, եւ մանկավարժները ու անոնց նոր եղանակները մեծ դեր ունին այս կա- ցութեան մէջ:

ԿԱՐՈ ՅՈՎԱՏՓԵԱՆ

Հը թաղուեց արտերի կանաչում, եւ էլ չերեւաց Յովնաթանը:

Նրանք տուն հասան, երբ լիալուսինը, ինչպէս արեւնաթաթաւ գլուխը մարտի- ռոսի, բարձրանում էր լեռան քաղաքի հին ամրոցի պարիսպների ետեւից:

Նրանց վերադարձով խղուեց տան լուո- թիւնը:

Մայրը վեր կացաւ, մի քանի կրակ դրեց խնկամանի մէջ եւ մի քանի պղտ- դունց խուռնի նետելով վրան՝ ման անց տան բոլոր անկիւնները:

Ոնկի հոտը բարձրացաւ օդակ առ օդակ, լցրեց տունը մեռելային բոյրով:

Լուսութեան եւ մթութեան մէջ լսում էր երեմիայի հեկեկանքը, ալեխարշ եւ միալար:

ԺԲ.

Յովնաթանը գնաց եւ ոչ մի լուր չեկաւ նրանից:

Մայրը երգ կապեց նրա վրայ, երգեց եւ լաց եղաւ:

Հայրը ամէն անգամ պապի շարխը դա- տարի տեսնելուն, թափեց արցունքներ ձեւաւորուած անոթներին վրայ:

Մարգարիտն ամուսնացաւ եւ կորցրեց իր մարմնի վարդը:

Դաւիթը մեծացաւ, չսիրեց բրուտանոցի աշխատանքը եւ մտաւ սուկուրական աս- պարէզ:

ԺԳ.

Եւ մի օր, երբ երեմիան, չարխի վրայ նստած՝ մի փարշ էր ձեւաւորում, ձեռ- ներն ու ոտները յանկարծ կանգ առան, ձգեց, վերջին լարումով շարունակեց աշխատանքը. բայց չկարողացաւ, նրան դրկեցին, դրին սայլի վրայ եւ տարան տուն:

Տան չէմքից լսեց նա գանգրահեր եւ կապուսաչեայ որդու դժբախտ մօր լացը եւ երգը:

Պառկեցրին նրան անկողնում, եւ Սն - դրէասի որդի երեմիան, առանց ցնցում- ների, առանց մահուան սարսափի, վա- կեց աչքերը լուսութեամբ ու խաղաղու - թեամբ:

Նրան թաղեցին պապի կողքին:

Երեմիայի մահից մի տարի անց՝ մե- ուս երեմիայի կիներ, երբ մի երկրորդ ըստ երկար ժամանակի սովորութեան, խուռն էր ծխում եւ երգում որդու վրայ կապած երգը:

Դաւիթը քաղաքում չէր, նա դնացել էր հարաւային երկրներ՝ ապրանք բերելու: Վերադարձին նա գտաւ ծնողներին հանգած վերի աւազանի գլխին, պապի կողքին: Նա լսեց հանցեց եւ մի քանի կա- թիլ արցունք թափեց ու յիշեց Յովնա - թանին, որի կարօտը քայքայեց ծնող - ներին:

ՎԱՀԱՆ ԹՈԹՈՎԵՆՅ

(16 - Ետք.)

ունի եւրոպական խօսակցական որեւէ լեզուի հետ եւ, հակառակ այն իրողու- թեան, որ հարիւր տարի է ի վեր կ'ու - սումնասիրուի, դեռ կարելի չէ երաժ գտնել. անոր արմատները: Արդարեւ, Պասքերու լեզուն մեծ առեղծուած մը դարձած է:

Պասքերէն կը խօսին չորսը մէկ միլիոն անձեր Սպանիոյ հիւսիս - արեւմուտքը եւ Ֆրանսայի հարաւ - արեւմուտքը: Շատեր պասքերէնի եւ հին էտրուսկերէնի միջեւ կապ կը տեսնեն, ուրիշներ՝ ֆին- ուկրեկերէնի եւ ոմանք ալ նմանութիւն- ներ կը գտնեն Հիւսիսային Ամերիկայի Հնդկիներու լեզուներուն հետ:

Փրոֆ. Ն. Մաուն է, որ առաջին դիւա- ւոր ջատագովը կը հանդիսանայ պասքե- րէնի եւ վրացերէնի կապին տեսութեան: Սակայն Մաուն վարկածը կապ ունէր իր այն համոզումին հետ, թէ լեզուն դասա- կարգային երեւոյթ մըն է: Այս տեսա - կէտը կը պաշտպանուի որոշ ժամանակ խորհրդային գաղափարախօսներու կող - մէ, սակայն, յետագային, կը դատապար- տուի Սթալինի կողմէ: Այսպէս, ուրեմն, տարիներ շարունակ պաշտօնական տե- սակէտը կը դառնայ խորհրդային լեզուա- կան ըմբռնումին:

Սթալինի կատարած դատապարտու - թիւնը, ինչպէս նաեւ չընդարձակ այն լեզուաբաններուն, որոնք հակառակ ի - րենց համոզումին, հարկադրուած էին ընդունել Փրոֆ. Մաունի տեսութիւնը, պատճառ կը դառնան, որ առժամեայ կերպով հետաքրքրութեան ծիրէն դուրս մնալ պատք-վրացի կապին վարկածը:

Սակայն 1965ին, վրացի գրող մը՝ Ալ. Կիկնաձէ յօդուածով մը ցոյց կուտայ ժողովրդական բարքերու այն նմանու - թիւնները, որոնք դոյուսթիւն ունին Պաս- քերու եւ վրացիներու միջեւ: Երկու լե- զուններու կարգ մը բառերուն միջեւ. եւ նմանութիւններ կը գտնէ: Այս ուսումնա- սիրութիւնը նոր մղում կուտայ հին շար- ժումին:

Լեզուաբան Ալեքսէյ Մեդեյեիսկի համաձայն, վերոյիշեալ տեսութեան ո- րոշ չափով զօրավիզ կը կենայ Մանուէլ տէ Արանեկի, սպանական Գորթէսի (Սոր- հրդարան) անդամ մը: Արդարեւ, այս վերջինը Մանուէլ բերած է սպանական Պասքի մէջ տարիներ առաջ գտնուած արձանագրութեան մը պատճէնը: Ասկիտ դրուած է վերձանուած տառերով:

Արձանագրութեան հրատարակումը խորհրդային մամուլի մէջ, առթիվ կ'ըն - ծայէ Շոթա Սատիլիձէի, խորհրդային նախկին օդանաւորդին, որպէսզի փորձէ վերձանել զայն:

Այլ երկիրներու քաղմաթիւ գիտնա - կաններ նոյնանման փորձեր կատարած էին արդէն հիմ առնելով սովէր, էտ- րուսք եւ կելտ լեզուները: Շ. Սատիլիձէ, սակայն, արձանագրութեան տառերուն մէջ խորհրդանշական նմանութիւններ կը գտնէ հին վրացական այբուբենին հետ:

ՎԱՀԱՆ ԹՈԹՈՎԵՆՅ

(16 - Ետք.)

Fonds A.R.A.M

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Տէր եւ Տիկին Զարմայր - Յամբիկ Բիւթնէրեան, Տէր եւ Սարգիս - Սոնա Բիւթնէրեան եւ զաւակը, այլի Տիկին Աստղիկ Փափազեան (Հայաստան), Տէր եւ Տիկին Ժանօ եւ Էլիզ Փափազեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Տիգրան - Արփինէ Փափազեան, Տէր եւ Տիկին Բլոս - Պէթի Պարթէլէմի, Տէր եւ Տիկին Ժաք - Անի Մարգարեան եւ զաւակները շնոր - հակալուծիւն կը յայտնեն բոլոր անոնց որոնք ծաղկեցանով, փոխան ծաղկե - պտակի նուէրներով, անձամբ, մամուլով թէ նամակով մասնակից եղան իրենց դառն սուգին, իրենց սիրեցեալ մօր եւ մեծ-մօր՝ ԱՅՐԻ ՏԻԿԻՆ ՎԱՐԴԱՆՈՅԸ ՃՈԼՈԼԵԱՆԻ (ծննդով ձերմակեան)

Ի ՅԻՇԱՏԱԿ

Արամ Աւետիսեանի մահուան քառս - սունքին առթիւ, Տէր եւ Տիկին Մասիս Արքաճեան եւ Տէր եւ Տիկին Կարապետ Փափազեան 300 Փր. կը նուիրեն Փարիզի Հայ Մշակոյթի Տան (ստանալ «Յառա- ջ»-ին) եւ 50 Փր. «Յառաջ»-ին:

ՓՈՒԱՆ ԾԱՂԿԵՊԱԱԿԻ

Տրապիզոնի Հայր. Միւսթիւնը խորին ցաւակցութիւններ կը յայտնէ իր յարգելի նախադահին՝ Համբարձում Սրմանեանի մահուան առթիւ, որպէս ծաղկեցանով 100 Փր. կը նուիրէ Ս. Ղազարի: զառնակսկիծ մահուան առթիւ:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

ԻՍԻԻ ՆՈՐԱԿԱՌՈՅՑ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ԶԻՆՈՒՅԵԱՆ Ի ՖԻԿՍՈՒ (74-75 շրջանին) Գ. ՅԱՆԿ

Տէր եւ Տիկին Միւսթիւնը Եփրեմեան 5000, ոմն (Փարիզ) եւ Տէր եւ Տիկին Շուշու- եան 3000ական, Տըթ. Զատիկեան, Թեւէ Բոնտուրէ, Միկրայէլ Պալեան, Պ. Պ. Միւ- թէլէլեան, Միքայէլ Յակոբեան, Կարա- պետ Գարապոյտեան, Տիկին Գալուստ- եան, Տէր եւ Տիկին Պաթիսթ Սարգիս - եան, Պ. Պ. Ա. Արթիւրեան, Կիւրիսեան, Տիկին Համբարեան եւ Տէր եւ Տիկին Պա- լապանեան 1000ական, ոմն 700, Պ. Պ. Նշան Գալալէս, Ստեփան Տամբեան, Տէր եւ Տիկին Սաքօ Շէրպէթեան, Տէր եւ Տիկին Սաքօ Շէրպէթեան, Տէր եւ Տիկին Սաքօ Շէրպէթեան, Պ. Պ. Ե. Հարթհամ, Մերթիս Աւետիսեան, Թեւէրեան ընտանիք, Պ. Գրիգոր Շահին- եան եւ Տէր եւ Տիկին Պաղտատեան 500ական, Տիկին Մարինոս Դուկասեան եւ Տէր եւ Տիկին Սեւեթ 300ական, այլի Տիկին Մանուկ Հայրապեան 250, Տէր եւ Տիկին Աւետիսեան, ոմն 200ական, Տիկին Նունիկ Ճամբեան, Կիւրեան ընտանիք (Մարտէլ), Տէր եւ Տիկին Ժիրար Տէր- տէրեան 150ական, Մերթիսեան ընտանիք, Տէր եւ Տիկին Արման Սէթեմուրեան, Պ. Պ. Նազարէթ Տէրտէրեան, Պարգեւ Սե - րոբեան, Տէր եւ Տիկին Նուարդ Սերոբ- եան եւ Տէր եւ Տիկին Նշան Սայրիմ 100- ական, Տէր եւ Տիկին Սիմոնեան, ոմն 50ական, ոմն 45, Պ. Գազանեան եւ Տի- կին Աղանի Տէրտէրեան 30ական:

×

Տէսինի եկեղեցւոյ վարչութիւնը Ծննդ- դեան տօնին առթիւ ստացած է հետեւ - եալ նուէրները. — Այլի Տիկին Մարիամ Մանուկեան եւ զուտորը Օր. Ագատուհի, Պր. Փիլիպպոս Մանուկեանի յիշատա - կին 300 Փր.: Տէր եւ Տիկին Ճ. Պահա - տուրեան եկեղեցւոյ, Աղբաւանդեան եւ Կապոյտ Սալի զարդին 100ական Փր.: Տէր եւ Տիկին Գրիգոր Պապիկեան իրենց աղջկան (Սէնթ Էթիէն) հիւանդութենէն բարուք ապաքինման առթիւ 100 Փր.:

×

THEATRE DANIEL SORANO
A VINCENNES
(Métro Bérault)
L'Arménioche
de REINE BARTÈVE
Mise en scène de
JEAN-LUC BOUTIÉ
Mercredi, Jeudi, Vendredi, Samedi
à 21 h. et Dimanche à 15 h.

Ի ՆՊԱՍՏ
ԼԻՐԱՆԱՀԱՅ
ԱՂԵՏԵԱԼՆԵՐՈՒ

Ստորեւ ցանկը եկեղեցւոյ վճարուած նուէրներուն, որոնց գումարը 52.724 Փր. հրատարակուած էր ընդհանուր Գ. ցան- կին մէջ («Յառաջ», Յուն. 23, Ա. էջ):

×

Վիէնի Հայ Ազգ. Միութիւն 17.794, Շաւիթի եկեղեցւոյ Հոգաբարձութենէն 10 հազար, Հ. Բ. Մ. Երիտասարդաց Ա- կումբ 5.000, ոմն 1.500, Տիկին Նորա, Տիկին Ե. Իշխարեան եւ Օրիորդներ Իշ- արեան, Տիկին Սարգիս Տէրտէրեան, Յ. եւ Հ. Զուլհալեան, Սերաստիոյ Դա- րայի Հայր. Միւսթիւն, Հր. Գրիգորեան, Օր. Էլիզապէթ Պապուշեան 1.000ական: Անդրանիկ Թորոսեանի ցանկ (Օշ) 850, Գէորգեան եւ Փափազեան ընտանիք, Իզ- միրի Հայր. Միւսթիւն, ոմն, Յ. Մար - տիրոսեան, Տիկին Թ. Պարպիւր, Տէր եւ Տիկին Ա. Կորկոտեան 500ական, Օր. Ա. Օհանեան 700, Տէր-Յովհաննէսեան 300, Տէր եւ Տիկին Ա. Հարոյեան 250, Տիկին Լ. Պալապանեան, Իւքէնտէրեան, Տիկին Մ. Կէնեան, Ա. Սէթեմեան, Լ. Գա - նարեան, Գալթիսեան եղբ., Տէր եւ Տի- կին Ս. Սարգիսեան, Տըթ. Բ. Աղամ- եան, Ե. Սրապեան, Տիկին Ե. Գումրու- եան, Ժ. Մալեան, Ն. Փորթապեան 200- ական:

Ա. Այանեանի կողմէ 660, Մ. Զելլէ - եան, Տէր եւ Տիկին Ժ. Գրիգորեան, Գ. Մանուկեան 150ական:

Ա. Հէքիմեան, Է. Սիմոնեան, Գր. Պարնաքեան, Օ. Սալեան, Շահապ - եան, Գր. Ռահմանեան, Տիկին Հանէր - եան, Պ. Դաւիթեան, Տիկին Ս. Ճնտոյ- եան, Տիկին Էթիէն, Տիկին Պ. Մեղրո- եան, Է. Վարդանեան, Ս. Ներկարարեան, Լ. Պէրպէրեան, Տիկին Պետրոսեան, Յ. Փրանթապետ, Գալթիսեան եւ Յովսէփ- եան ընտանիք, Տէր եւ Տիկին Թ. Մեծ - պաքեան, Էրեցկին Ա. Փալապեան, Ե. Գալեան, Ա. Սարգիսեան, Տէր եւ Տիկին Գրաճեան, Տիկին Հ. Վ. Էսէեան, Թ. Կտակեան, Տէր եւ Տիկին Հ. Էլմայեան 100ական, Ժ. Պապանեան 120:

Տիկին Մ. Մանէսեան, Գէլչիշեան, Զ. Մ., Տէր եւ Տիկին Ա. Պետրոսեան 50ա- կան:

ԺՈՂՈՎ ԵՒ ՀԱՒԱՔՈՅԹ

Մարտէլի նախկին Հայ Ռազմիկներու եւ զինադրական ծախարի Մարտիկներու Բարեկամական Միութիւնը կը ծանու - ցանէ թէ Կիրակի, Փետր. 8, ժամը 15ին տեղի կ'ունենայ իր տարեկան ընդհ. Ժո- ղովը՝ Պառ Փալաս, 8 Գոռ Ժողով Թիէ- ըի: Ժողովէն ետք՝ թէյստեղան, ուր կը հրաւիրուին նաեւ բարեկամները:

Միութիւնը կը հաղորդէ նաեւ թէ Մա- յիս 9ին, Կիրակի, ըստուր պիտի կա - տարուի Փռն տը Պալի մէջ, «Կոռուի Մա- նուշեան» անունով միկրոտուած պոլոտա - յին:

Կը խնդրուի նկատի առնել:

ԿՈՒՋՈՒԻ

Հայ երիտասարդ կին մը ճամբոր- դական գրասենեակ աշխատելու հա- մար, պէտք է հայերէն խօսիլ գիտ- նայ, նաեւ Ֆրանսերէն, անգլերէն ինչպէս նաեւ յունարէն: Շփում յա- ճախողներուն հետ, նաեւ գրասեն- եակի աշխատանք (սքրիթարիա): Աշխատանքի սկիզբը Մարտ 1:

ԴԻՄԵԼ՝

LE VOYAGE EN GRECE
6, Rue de L'Echelle — 75001 Paris
Tél. : 260-30-20

Imprimé sur les Presses
DU JOURNAL «HARATCH»
83, rue d'Hauteville 75010 Paris
Commission Paritaire : N° 55935

AU JARDIN
DE THEOPHILE

chez Oskian 139, rue Saint-Honoré Paris 1er tél. 260 23 80

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՃՈՆ ՃԱՇԱՑՈՒՑԱԿ

ՋԵՐՄ ՄԹՆՈԼՈՐՏ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՂԱՆԱԿՆԵՐՈՎ ՈՒ ԵՐԳԵՐՈՎ

200 հոգիից սրահ ընդունելութեանց համար
Salle pour banquet, réception, mariage, etc.
OUVERT TOUS LES JOURS

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18Ը

ԼԻՈՆԻ ՄԷԶ

Ընտանեկան մեծ խնջոյք Կիրակի, Փե- տրուար 8, կէսօրէ ետք ժամը 3ին Ազգ. Տան սրահը, նախաձեռնութեամբ Վա - րանդեան կոմիտէի:

Մասնակցութեամբ Սայաթ - Նովա նուազախումբին:

Պար, երգ, ճոխ պիւֆէ, հայկ. ճաշեր: Մուտք՝ ազատ

ՅՈՒՇԱՏԵՐ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎԻ ՀՐԱԽԻՐ

Կեսարիոյ եւ շրջանի Հայրենակցական Միութեան վարչութիւնը սիրով կը հրա - տիրէ իր անդամ եւ ոչ անդամ հայրե - նակիցները ընդհ. Ժողովի, Փետր. 8 Կի- րակի կէսօրէ վերջ ժամը 15ին. Պարոյր Սեւակ գրադարանի սրահը, 32 ռիւ տը Թրեպիզ, Փարիզ 9, Մեթրօ Գատէ:

Կարեւոր օրակարգ:

×

ԷՍԱԵԱՆ ՍԱՆՈՒՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՀՐԱԽԻՐ
ԸՆԴՀ. ԺՈՂՈՎԻ

Փարիզի էստեան Սանուց Միութեան ընդհ. Ժողովը Փետր. 7 Շաբաթ օր ժամը 15ին, Մշակոյթի Տան մէջ, 17 Ռիւ Պլէօ Մեթրօ Գատէ:

Օրակարգ. — 1. Տեղեկագրի ընթերցում եւ հաշուետուութիւն, 2. Նոր կանոնա - դրի քննարկում, 3. Նոր վարչութեան ըն- տրութիւն, 4. Բաղձանքներ:

Ներկաներուն թիւը, ըստ կանոնագրի, մեծամասնութիւն պիտի նկատուի, ուստի կը խնդրուի բոլոր անդամներէն ներկայ գտնուիլ:

×

ԿԱՊՈՅՏ ԽԱՅԻ ՊՈՒԼ. Օտտոյի մասնա - ճիւղի վարչութիւնը ընդհ. Ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերուէները Չորեք - շաբթի Փետր. 4, կէսօրէ վերջ ժամը 15ին ընկերուէի Արմաղանեանի բնակարանը, կարեւոր օրակարգ:

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵԱԼ

ՀԱՅ ԱՐԻՆԵՐՈՒ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՆԴԵՍԸ

Կազմակերպուած Լիոնի մասնաճիւղին կողմէ՝ Կիրակի, Փետր. 22 Սալ Մալիէ:

×

Հայ Արիւնքու Միութեան 45րդ ՏԱՐԵԿԱՆ ՑԵՐԵԿՈՑԸ

Ներկայութեամբ Համաշխարհային Սկա - ուտական Պիւրոյին ընդհ. քարտուղար (Ժընեւ)

Լալո Նաֆի

Կիրակի Մարտ 7, կէսօրէ վերջ ժամը 14.30ին

SALLE DE LA CHIMIE
28 bis, Rue Saint-Dominique
Paris (7e) — Métro Invalides

×

Կապոյտ Սալի Պանէօ - Քաշանի մաս- նաճիւղին պարահանգէսը Շաբաթ, Ապրիլ 3ին: Մանրամասնութիւնները յետագա - յին:

Հ. Յ. Դ.

ՓԱՐԻԶ. — Հ. Յ. Դ. Փոթորիկ խումբի Ժողովը այս Ուրբաթ (Փետր. 6) իրիկուն ժամը 8.30ին: Ներկայ կ'ըլլայ Շըլ. Կո- միտէի ներկայացուցիչը:

×

ՓԱՐԻԶ. — Հ. Յ. Դ. Ս. Թէֆլիսեան խումբի Ժողովը այս Ուրբաթ Փետր. 6 ժամը 21ին Հայ Մշակոյթի Տունը:

×

ԻՍԻ. — Հ. Յ. Դ. Զաւարեան կոմիտէի Ժողովը այս Ուրբաթ (Փետր. 6) ժամը 20.30ին Մշակոյթի Տան մէջ: Բոլոր ըն- կերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է: Կը խնդրուի ճշգրտագին ըլլալ:

×

ԼԻՈՆ. — Հ. Յ. Դ. Վարանդեան կոմի- տէն ընկերական ընդհ. Ժողովի կը հրա- տիրէ Լիոնի եւ Սէն-Մօրիսի Վրացեան խումբի ընկերները Ուրբաթ (Փետր. 6) երեկոյեան ժամը 8.30ին, սովորական հաւաքատեղին: Ընկերներուն ներկայու- թիւնը պարտաւորիչ է:

×

ԱԼՅՈՐՎԻԼ. — Հ. Յ. Դ. Ս. Մինա- եան խումբի Ժողովը այս Ուրբաթ Փետր. 6 ժամը 21ին սովորական հաւաքատեղին:

×

ՍԷՆ-ՇԱՄՈՆ. — Հ. Յ. Դ. Անտոյ - Վա- րուսեան կոմիտէներու ընդհ. Ժողովը Փե- տրուար 5, Հինգշաբթի երեկոյեան ժամը 8.30ին Հայ Տան մէջ: Բոլոր ընկերներուն ներկայութիւնը խիստ պարտաւորիչ է:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

ԻՍԻ. — Հ. Յ. Դ. Զաւարեան կոմի - տէի, իր մահացած ընկերներու համար կազմակերպուած Դեկտ. 21ին տրուած հոգեճաշին առթիւ ստացուած են հետեւ- եալ նուէրները. —

Տէր եւ Տիկին Յակոբեան, Տէր եւ Տի- կին Աւետիս Սրապեան 100ական Փր.: Տիկին Գրիսթին Տէր-Մերունեան 30, Տի- կին Երուանդ Ատանաշեան 100, Տէր եւ Տիկին Սարգիս Սէթեմեան 50, Տիկին Մինասեան 20, Տէր եւ Տիկին Միսթը Տէր- տէրեան, Տէր եւ Տիկին Պարգեւ Սերոբ- եան 100ական, Տիկին Երուանդ Ըմբեռ - եան, Տիկին Գարբիէլ Պալապանեան 200- ական, Տէր եւ Տիկին Դուկաս Դուկաս - եան, Տէր եւ Տիկին Առաքել Սերոբեան 50ական, Տէր եւ Տիկին Սեփիլ Տէրտէրեան 100, Տիկին Զարեհ Սարգիսեան 30, Տիկին Բարթոլ Սարգիսեան 50, Տիկին Նշան Դարբինեան 150, Տէր եւ Տիկին Գուրգէն Տէրտէրեան 50, Տիկին Ներսէս Դըշմէն 200, Տէր եւ Տիկին Մեղրոն Պետրոսեան 50, Տիկին Մովսէս Բալոեան 30, Պ. Լե- տն Գուլումեան 20, Տիկին Աղապալ Պարսամեան, Պ. Գէորգ Թոմայեան, Տէր եւ Տիկին Գարեգին Յովսէփեան 50ական, Տէր եւ Տիկին Յարութիւն Զատրեան 100, Տիկին Վիքթորիա Պէնկեան, 50, Տի- կին Աղանի Տէրտէրեան 30, Պ. Վահան Զպուքեարեան 20, Տէր եւ Տիկին Արիս Գարայեան 50, Պ. Մովսէս Տէմիրճեան 30, Պ. Եղիա Սերոբեան 20:

ՕՐՈՒԱՆ ԴԵՊՓԵՐԸ

ՄԱՆՐԱՄԱՍՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԼԻԲԱՆԱՆԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵՆԷՆ

ԲԱԶՄԱԹԻԻ ՀԱՅ ԶՈՀԵՐ

ՏԵՐՈՒՆԻ-

Հ. ԽԱՉԱՏՈՒՐ ՎՐԹԱՆԷՍԵԱՆ

ՀԱՄԱՅՆԱՎԱՐ ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԻՆ ՆԱԽՕՐԵԱԿԻՆ

— 0 —

Մինչ խորհրդային պատուիրակությունները փախչելու փորձերը կը ժամանէր մասնակցելու համար Թրանսպիրանցիայի համաժողովար կուսակցության ինչ համաժողովարին, Կեդր. Կոմիտէի քարտուղար՝ Փոլ Լորան կը յայտարարէր Մոնթէ-Գարլոյի ձայնասփիւնը՝ որ կայանէր թէ ազատութեան կաշկանդում կայ Խ. Միութեան մէջ: Փոլ Լորան կ'ըսէր նաեւ թէ իր կուսակցութեան համաժողովարը կ'ուզէ մինչեւ ծայրը տանել սկսած յեղաշրջումը: «Պէտք է թեւաւորահամար այս դիրքորոշումը, կըսէ Լորան, յստակ հաստատումն է որ 1976ի փրանսական կաշկանդը հասարակաց ուղիւն ունի 1917ի Ռուսաստանի հետ: ... Այն վարկեանին որ Խորհ. Միութեան նման երկրի մը մէջ անհատական եւ արտադրութեան ազատութեան կաշկանդում կայ, հոն անհամաձայնութիւն մը կայ զոր անկեղծօրէն կ'արտայայտենք, վստահել կը հակասէ մեր խոր մտածումին այդ հարցին մասին: Եւ ամէն անգամ որ հարկ ըլլայ, այս հարցին դրած հետեւանքները կը ստանձնենք»:

Ք երեքշաբթի օր, ծայրայեղ ձախ կաշկանդում օրաթերթը խորհրդային 30 ընդդիմադիր ցանկ կը տպէր, որոնք արդիւնաբերական են յիմարանոցներու մէջ: Թերթը կուտայ նաեւ մանրամասնութիւններ իրադրանքներին վրայ:— տարիք, աշխատանք, արդեւարակման թուական: Եւայն:

Ք Արեւմտեան Գերմանիոյ հեռատեսիլը փաստանկար մը ներկայացուցած է երկուշաբթի իրիկուն, որ ցոյց կուտայ Բա. Ժէ. Պէ.ի տեղական գործակալներու կեանքն ու գործունէութիւնը: Ասոնք ենթակայ իսկ չեն խորհրդային դեպագանին, ուղղակի կապուած ըլլալով Մոսկուայի զաւտին սպասարկութեանց:

Բանի մը տողով

ՊԵՐՈՒԹԻՒՆ կը փորձէ վերստանալ իր անցեալի դիմադրիւր լայն դեռ ամէն ինչ շատ խախտու է: Երկուշաբթի օր քսան տասնամեակ եղած էր եւ վանագան միջադէպներուն հետեւանքով չորս մեռեալ կար: Քարամէ յայտարարած է որ քաղաքական, տնտեսական եւ ընկերային բարեփոխումներու ծրագիրը կը հրապարակուի նախագահ Թրանսիէի Դամասկոս այցելութենէն անմիջապէս յետոյ:

ԽՈՐՀ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ բնակչութեան թիւը 255,5 միլիոն էր 1976 Յունուար մէկին: Բնակչութեան 60 առ հարիւրը քաղաքային էր: Երկրին մէջ 2029 քաղաք կայ (այս որակումին արժանաւոր համար պէտք է որ 12 հազար բնակչէն աւելի ըլլայ): 2000 թուականի շուրջ ԽՈՐՀ. Միութեան բնակչութիւնը պէտք է հասնի 320էն 325 միլիոնի: ՄԻՍՅԵԱՆ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ ՄԱԿԻ դեպքերը հրապարականք տուաւ, որովհետեւ —

ԽՈՐՀ. — Ինչպէս դրած էինք մեր նախորդ թիւով, նոր ստացանք «Ազգակ»-ի կարգ մը թիւեր: Հոն պարզուած է Պէյրութի ողբերգական օրերու առօրեայ պատկերը: Ստորեւ կարգ մը մանրամասնութիւններ քաղուած Յունուար 16էն 21 թիւերէն: Երկրորդ մաս մըն ալ կուտանք (21էն 29) մեր վաղուան թիւով:

Ք Սուրիահայ երիտասարդ մը՝ Տիրան Կարապետ Նորդաճեան (22 տարեկան), Ապահովութեան Ուժերուն յայտնեց թէ զինեալ տարրեր առեւանգած են զինքն Յորդանանի դեսպանատան առջեւ եւ անհաշիւ կառքով տարած են անորոշ տեղ մը, բայց երեք ժամ ետք ազատ ձգած են:

Ք Կարապետ անունով լիբանահայ մը ոստիկանութեան ներկայատուով յայտ — նեց թէ չորս զինեալներ մտած են իր դրացիին տունը եւ զոյգած դաշնակ մը եւ զորքեր:

Ք Յունուար ամսուան առաջին շաբ — թուան ընթացքին Պէյրութի մէջ մեռնողներուն թիւը հասած է 113ի, իսկ երկրորդ շաբթուան համար կ'ըսուի թէ զոհերուն թիւը կը հասնի 411ի:

Ք Գրեզոր Սարգեան ծանրօրէն վիրաւորուած է Համրայի մէջ երկու զինեալներու կողմէ, որոնք հայ երիտասարդէն զոյգած են 415 Լ. ոսկի եւ 82 առլար:

Ք Կիրակի, Յունուար 18ի առաւօտ — եան, հրթիռներ ինկած են Պուրճ Համուսի շրջանին մէջ: Հրթիռներէն մէկը ինկած է քաղաքապետարանի շէնքերու շրջանին մէջ, որուն զոհ դացած են երեք Հայեր եւ վիրաւորուած՝ քսան հոգի:

Ք Հ. Մ. Ը. Մ.ի ակումբին զիմաց գտնուող դաշտին վրայ ինկած է հրթիռ մը, մինչ երեք հրթիռներ ինկած են «Ազգակ»-ի տպարանէն 60 մեթր հեռու գտնուող նեղ ճամբու մը վրայ:

Ք Ժէյթաւիէն ձերմակ Տուները դա — ցող ճամբուն վրայ գտնուող ընկ. Սերոր Վէսոյեանի տան վրայ հրթիռ մը ինկած է, պատճառելով նրկական վնաս:

Ք Կիրակի, Յունուար 18ի առաւօտ — եան, Նահրի կամուրջին վրայ վիրաւորուած են վեց անձեր, որոնցմէ երկուքը՝ Հայեր:

Ք Ժէյթաւիի մէջ բաղմաթիւ հրթիռներ ինկած են Սէն Կրէկուար դպրոցին եւ հայ Կաթողիկէ Պատրիարքարանին առջեւ:

տեւ համաձայն չէ կառավարութեան հետ: Ինք անդիջող է Խորհ. Միութեան նկատմամբ:

«ՊԱՍԻՆԱ» յարձակում կը գործէ Թոր — տի վրայ, որ ըստ խորհրդային «Ճամբար — տութեան» (պրաւագ ճամբարութիւն կը նշանակէ) սուտ կը խօսի Անկուրայի մասին, աւելցնել կ'ուզէ զաւտին գործա — կաշկանքը թիւը արտասահման եւն. եւն:

ՀԱՅ ԶՈՀԵՐ

Ստորեւ ցանկը վերջին շրջանի հայ գր — հեղու, քաղաքացի Ազգակի Յունուար 16էն 29 թիւերէն:—

ԸՆԿ. ԳԵՈՐԳ. ԿԻՐԿԻՆԵԱՆ, ԷՆԷՖԻԷԻ շրջանի Պարաքեան կոմիտէի հերթապահ, որ Յունուար 16ի առաւօտեան, ինկած է զնդակներու տարափին տակ, Պուրճ Համուսի կամուրջին վրայ:

ԸՆԿ. ՃՈՐՃ ՃՈՐՃԵԱՆ (30 տարեկան), զոհ դացած է վրկած զնդակի:

ՏԱՄՈՒՐԻ մէջ գտնուած մեռեալներուն մէջ կը գտնուին վեց Լիբանահայեր՝ Սարգիս Միրզոյեան, Հայկանոյշ Բաղ — րատեան, Նեքիլ Միրզոյեան, Բաֆֆի ձինկէօգեան, Արսէն Էմէլեան եւ Մարի — ժան Սուրաբեան (վեց տարեկան):

ՄԻՄՈՆ անունով երիտասարդ Հայ մը, Ուստի Ապու Ժէմիլ մէջ, Յունուար 16ի առաւօտեան, ծանրօրէն վիրաւորու — լէ ետք մեռած է:

ԸՆԿ. ԹՈՐՈՍ ՆԱՃԱՐԵԱՆ (20 տարե — կան), որ սպաննուած է Նոր Սիւի շրջա — նին մէջ, երկաթուղիի գիծին մօտերը:

ՅԱԿՈՒ ԲԷՇԻՇԵԱՆ (40 տարեկան), Յունուար 18ին մեռած է Ջահլէի մէջ, զոհ՝ վրկած փամփուշտի:

ԱՇՆԻՆ ԳԻՆԻՍԵԱՆ-ԱՋԶԻ (35 տարե — կան) մեռած է Ժէի մէջ տեղի ունեցած բախումներու ընթացքին:

ԱՆԴՐԱՆԻԿ ԳՈՒՅՈՒՄՃԵԱՆ (սուրիա — հայ), զիւրկը գտնուած է Պաշուրայի մօտ:

ՄԻՄՈՆ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՓԱՊՈՒՃԵԱՆ (Տուրքմէն) մեռած է Յունուար 13ին, Շիրոյայի մէջ, առեւանգումի հետեւան — ղով:

ՁԱԲԷԼ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ — ԿՐԱՅԵԱՆ մե — ռած է Յունուար 18ին, Պուրճ Համուսի մէջ, հրթիռներու պայթումի հետեւան — ղով:

×

ՄՈՎԱԶԻՍ ՏԷՐ-ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ (20 տա — րեկան) մեռած է Յունուար 19ին, զօրա — նոցի մէջ, զինուորական ծառայութեան միջոցին:

ԸՆԿ. ՀՐԱՅՐ ԵԱՐՏԸՄԵԱՆ (20 տարե — կան), մեռած է Յունուար 19ին, կէս գի — շերին, զօրանոցին մէջ, զինուորական ծառայութեան ընթացքին:

Այս վերջին երկու զոհերուն յուղար — կաւորութիւնը կատարուած է Յունուար 21ին Էնէֆիէի հայ Աւետարանական ե — կեղեցւոյ մէջ: Պաշտամունքը կատարած է Վեր. Եսայի Սարմաղեան իսկ յանուն լիբանանեան բանակի հրամանատարու — թեան, սպայ մը «պատերապի եւ պատ — ուոյ» չընդունալով զետեղած է դաշագն — ըուն վրայ, եւ խօսած է կարճ այլ տպա — ւորիչ դամբանական մը:

ԵԼԵԿՏՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ հաւանաբար զգալի յաւելում մը կրէ ամսուս վերջ: Կ'ըսուի նաեւ թէ դրոշմաթուղթը 0,80էն մէկ ֆրանքի պիտի բարձրանայ ներքին արագ նամակներու համար (մինչեւ 20 կրամ) թէեւ լուրը հերքուեցաւ անմիջա — կանին համար:

ՍԵԿԻ կ'ուզէ որ Սէ. Ժէ. Թէ.ի անդամ — ներու թիւը երեք միլիոնի հասնի:

Յաւով կ'իմանանք թէ Պուէնոս Այրէսի մէջ քանի մը օր առաջ իր մահկանացուն կնքած է տեղույն Միթիարեան վարժա — րանի տեսուչը՝ Հայր Խաչատուր Վրդ. Վրթանէսեան:

Հայր Խաչատուր մինչեւ 1952 մատա — կարարը եղած է Սեւրի Սամուէլ — Մու — րատեան վարժարանի, ապա վերադար — ձած Վենետիկ եւ վերջին տարիներուն տեսուչիւնը կը վարէր Պուէնոս Այրէսի Միթիարեան վարժարանին: Սամուէլ — Մուրատեան վարժարանի բոլոր նախկին աշակերտները լաւ յիշատակներ պահած են վարժապետէն:

Ծնած էր 1902ին, Պիլեմիկ:

ԵՐԵՒԱՆ (Արմէնիքէս, Յունուար 27-29)

ԳՈՐԳԻ ԱՐՏԱԴՐՈՒԹԻՒՆԸ

Այս տարի Երեւանի «Հայգորգ» գոր — ծատունը կ'արտադրէ մէկ միլիոն քառա — կուսի մեթր զօրք: Գործատան «Երեւո — նի», «Լոռի», «Իլեւան», «Անահիտ», «Ղարաբաղ» եւ այլ մակնիշի զօրքերը կը փնտռուին նաեւ միջազգային շուկա — յին վրայ:

Հայաստանի բոլոր շրջաններուն մէջ ստեղծուած են զօրգործութեան մաս — նաճիւղեր ուր կ'աշխատին կիրառական արուեստի վարպետներ, որոնք ժողովրդ — դական արհեստը կը սորվեցնեն երիտա — սարդներուն: Ժողովրդական արհեստն — րու պահպանման ու զարգացման գործին ուժ տալու նպատակով Հայաստանի մէջ բացուած են քանի մը արհեստանոցներ ու արտադրութեան բաժիններ: Զեռա — գործի արտադրութեան բաժիններ հիմ — նուած են Եղեգնաձորի, Արարատի, Մար — տունիի մէջ: Այս տարի նախատեսուած է մասնաճիւղ մը բանալ Ստեփանաւանի մէջ, որ պիտի արտադրէ 70 հազար քա — ռակուսի մեթր կարպետ:

×

ԽՈՐՀԻ ՅՈՎՀԱՆՆԻՍԵԱՆ՝ «ՍՄԵՆԱ»-Ի ՄՐՅԱՆԱԿԱԿԻՐ

Երիտասարդական «Մմենա» կեդրոնա — կան հանդէսի խմբագրութիւնը հրապար — ակած է Խորհ. Միութեան ոտնաղնա — կի առաջնութեան առաջին անգամ մաս — նացած 11 բաւառայն խաղաղոյններուն ցանկը, որուն մէջ յիշատակուած է նաեւ Երեւանի «Արարատ» խումբի կրտսէրա — պան Խորէն Յովհաննիսեանի անունը: Այս ցանկի հրապարակումը աւանդական դարձած է եւ ոտնաղնական սիրահարները անհամբերութեամբ կը սպասեն անոր, որ միաժամանակ խմբան կը հանդիսանայ երիտասարդ մարզիկներուն: «Մմենա»-ի մրցանակին արժանացած են «Արարատ»-ի խումբէն՝ բերդապահներ Ալեքս Ար — րահամեան եւ Նորայր Դիմիտրեան, պաշտպան Արմէն Սարգսեան, յարձակող Նազար Պետրոսեան, որոնց վրայ կ'ա — լեւնայ Խորէն Յովհաննիսեան:

Fonds A.R.A.M

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ

ՀԱՄԱՅՆԱՎԱՐ

ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ

26րդ ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԸ

Հայաստանի Համայնավար կուսակցության 26րդ համագումարը տեղի ունեցավ Յուրայի 20-22-ին, Գերագույն խորհուրդի նիստերում սրահը: Նախորդը՝ 25րդը, գումարում էր 1971 Փետրվարի 25-26-ին (1): Նախորդին նման ներկայ համագումարին օրակարգին ալ բաղկացած է հինգ կէտերէ, հետեւեալ դասաւորումով:

1) Հայաստանի կոմկուսի Կենտրոնական Կոմիտէի հաշուետու զեկուցումը Հայաստանի կոմունիստական կուսակցության 26րդ համագումարին:

2) Հայաստանի կոմկուսի վերստուգելի յանձնաժողովի հաշուետու զեկուցումը Հայաստանի կոմունիստական կուսակցության 26րդ համագումարին:

3) Ձեկուցում՝ «ՍՍԿԿ 25րդ համագումարին ներկայացուցող ՍՍՀՄ Ժողովը» - դական տնտեսութեան զարգացման 1976-1980 թուականներէ հիմնական ուղղութիւնները՝ ՍՍԿԿ Կենտկոմի նախագծի մասին:

4) Հայաստանի կոմունիստական կուսակցութեան զեկավար մարմիններէ ընտրութիւնները:

5) ՍՍԿԿ 25րդ համագումարի պատգամաւորներէ ընտրութիւն:

Համագումարին մասնակցած են 800 պատգամաւորներ (2): Բացակայած են «Եւրոպայի պատճառներով» 12 պատգամաւոր: Մանկատան յանձնաժողովի նախագահը՝ Մ. Արզումանեան, իր ներկայացուցած տեղեկագրութեան մէջ չէ ճշգրտած, թէ 812 պատգամաւորներէն քանին վճարական ձայնի իրաւունքով ընտրուած են: Ճշգրտեց, որ նախորդ համագումարին մասնակցած էին 801 պատգամաւորներ, 772ը՝ վճարական ձայնով (3):

Քանի մը գիծերով ներկայացնենք պատգամաւորներու կազմը: Այսպէս՝ 207 բանուոր եւ 72 համայնական տնտեսութիւններու (գիւղացիութիւն) ներկայացուցիչներ: 12 ակադեմիական եւ Ակադեմիայի թղթակից - անդամ, 31 տղթէօր եւ 56 թեկնածու գիտութիւններու ճիւղերու: Պատգամաւորներէն 113ը կուսակցական, 167ն ալ արհեստակցական միութիւններու, համայնավար երիտասարդական կազմակերպութեան (Կոմերիտ) եւ խորհուրդներու (սովետներ) գործիչներ էին, իսկ 117ը խորհրդակցական կամ Հայաստանի Գերագույն խորհուրդի անդամ: Պատգամաւորներուն 230ը կին էր:

Ինչ կը վերաբերի կրթական մակարդակին՝ պատգամաւորներուն 57,9 տոկոսը բարձրագոյն, 29,4 տոկոսը թերի բարձրագոյն եւ միջնակարգ կրթութիւն ստացած անձնէ կազմուած էր:

Ըստ տարիքի պատգամաւորներու կազմը հետեւեալ պատկերը կը ներկայացնէր. մինչեւ 30 տարեկան՝ 9,7 տոկոս, 31-40 տարեկան՝ 20,3 տոկոս, 41-50 տարեկան՝ 43,8 տոկոս, 51-60 տարեկան՝ 19 եւ 60է վեր՝ 6,9 տոկոս:

Հայաստանի բնակող ինը տարեքան աղ-գերու ներկայացուցիչներ կային պատգամաւորներուն մէջ՝ 740 հայ, 30 ռուս, 28 ադրբեջանցի, ինչպէս նաեւ ուկրա-նիացի, բելուս, քիւրտ, յոյն եւն (4): Իբրեւ բաղադրական ներկայացնենք քանի մը գլխաւոր թիւեր եւ տոկոսներ՝ նախորդ համագումարի պատգամաւորներու զեկավարը պարզող:

Այսպէս, 25րդ համագումարին մասնակցած էին 14 ակադեմիականներ եւ Ակադեմիայի թղթակից - անդամներ, 21 գիտութիւններու տղթէօր եւ 49 թեկնածու: Պատգամաւորներու կրթական մակարդակն էր, 772 իրաւասու ձայններու հիման վրայ, 509ը՝ բարձրագոյն, 21ը՝ թերի բարձրագոյն եւ 137ը՝ միջնակարգ:

Այս բաղադրականներէ յոյց կուտայ, թէ ակադեմիականներու թիւը իրեւ պատգամաւոր 14ի փոխարէն 12 եղած է այս անգամ, գիտութիւններու տղթէօրներու թիւը աւելցած է 10 հոգի, իսկ թեկնածուներուն՝ 35: Կրթական մակարդակը քիչ մը բարձր եղած է այս անգամ: Արդարեւ մինչ նախորդ համագումարի պատգամաւորներուն 86,4 տոկոսը ունէր բարձրագոյն, թերի բարձրագոյն եւ միջնակարգ կրթութիւն, ներկայ համագումարին այդ տոկոսը եղած է 87,4:

Իգական սեռին պատկանող պատգամաւորներու թիւն ալ 175ի տեղ եղած է 230:

Հայաստանի Համայնավար կուսակցության Կեդր. Կոմիտէի գործունէութեան հաշուետուութիւնը ներկայացուցած է Կեդր. Կոմիտէի Ա. քարտուղարը Կ. Դեմիրճեան: Հաշուետուութիւնը, որ կըր-ձատուաներով հրապարակուած է «Սով. Հայաստան» օրաթերթի Յունուար 21ի թիւով, կը գրաւէ թերթին տասը էջերը ամբողջութեամբ:

Սորհ. Միութեան 10րդ հնգամեայ տընտեսութեան հիմնական ուղղութիւնները պարզած է Հայաստանի Նախարարներու խորհուրդին նախագահը՝ Գ. Արզումանեան: Այս զեկուցումն ալ կը գրաւէ «Սով. Հայաստան» օրաթերթին Յունուար 22ի թիւին չորս էջերէ: (Ձեկուցումներուն կ'անդադարեալներէ առանձին):

Համագումարի օրակարգին չորրորդ կէտն էր, ինչպէս ըսուեցաւ, կուսակցության զեկավար մարմիններու ընտրութիւնը:

Կեդր. Կոմիտէի կազմին թիւը՝ 91 կը մնայ անփոփոխ: Նոյնը նաեւ Կեդր. Կոմիտէի թեկնածուներու թիւը՝ 63:

Նորընտիր Կեդր. Կոմիտէի կազմին մաս կը կազմեն նախկին՝ 25րդ համագումարին, Կ. Կ. ի անդամ ընտրուածներէն 53ը, որով 38 հոգի նոր անդամ ընտրուած են: Պատկերը աւելի յստակ ներկայացուցած ըլլալու համար ճշգրտեց, թէ այս վերջիններէն մէկ քանին 25րդ համագումարէն մինչեւ 26րդ համագումարը երկարող ժամանակաշրջանին արդէն Կ. Կ. ի անդամ նշանակուած էին, փոխարինելով հեռացուածներն ու այս կամ այն պատճառով պաշտօնէ «ազատուները»: Այսպէս՝ Անխրմով, որ մաս չէր կազմեր նախորդ համագումարին ընտրուած Կեդր. Կոմիտէին, 1973 Մարտ 22ին, Կ. Կ. ի անդամ նշանակուած էր Գ. Տէր-Ղազարեանի տեղ:

Նորընտիր Կեդր. Կոմիտէին իր առաջին լիակատար նիստը գումարած է Յունուար 22ին: Ա. քարտուղար վերընտրուած է Կ. Դեմիրճեան: Բ. քարտուղար վերընտրուած է Անխրմով: Քարտուղարի պաշտօնի կոչուած են Հ. Ոսկանեան, Վ. Ղալումեան, Կ. Դալլաքեան:

Կեդր. Կոմիտէի Բիւրոյի անդամներու թիւը 9էն 11ի բարձրացած է: Բիւրոյի անդամներն են՝ Պ. Անխրմով, Գ. Արզումանեան, Բ. Արզումանեան, Կ. Դալլաքեան, Կ. Դեմիրճեան, Վ. Ղալումեան, Գ. Մարտիրոսեան, Լ. Ներսիսեան, Հ. Ոսկանեան, Ս. Պոսնիկով եւ Բ. Սարգիսով:

Նախկին Բիւրոյին միայն մէկ անդամ (Գ. Արզումանեան) մաս կը կազմէ նոր Բիւրոյին:

Ժ. ՄԻՐԻՃԵԱՆ

(1) Կուսակցութեան կանոնագիրը կը մշակէ, թէ «Սով. Միութեան Կոմիտէի» տական պարտիայի գերագոյն օրգանը պարտիայի համագումարն է: Հիշքով համագումարները հրապարակուած են Կեդր. Կոմիտէի կողմէ ոչ սակաւ, քան չորս տարին մէկ անգամ:

(2) 170 կուսակցականներ կուտան մէկ պատգամաւոր: Հայաստանի Համայնավար կուսակցութեան անդամներու այժմու թիւն է՝ 129.644:

(3) Խորհրդակցական ձայնով մասնակցողներու թիւը 29ի շուրջ պէտք է եղած ըլլայ, քանի նախորդ համագումարին 29 հոգի խորհրդակցական ձայնով մասնակցած էին:

(4) Ռուս պատգամաւորներու թիւը Արզումանեանի մէջ աւելի է, հակառակ այն իրողութեան, որ այս վերջինները Հայաստանի ազգայնականութեան կազմին մէջ երկարող տեղը կը գրաւեն (1970 Յունուարին՝ 148.000) եւ թիւով աւելի քան կրկնապատիկն են Ռուսներէն (1970 Յունուարին՝ 66.000):

Ժ. Մ.

Սակ փետրի
համակրական համայնք
Ս. ՂԱԶԱՐԻ ՀՐԴԵՀԻՆ ԱՌԹԻՒՆ

Բ.

Հ. Սերովէյի յաջորդեց Հ. Ներսիսեան-Տէր-Ներսիսեան որ յստակ եւ ամփոփ գիծերով պատկերացուց Հայ մշակութիւնի վիճակը 17րդ դարու սկզբնաւորութեան Հայաստանի քաղաքական վիճակը՝ ըսելով, որ 17րդ դարու Պետութիւններու միջեւ՝ արաբական, թաթարական, պարսկական եւ թրքական արշաւաններու հետեւեալով: Այդ շրջանին է որ կը յայտնուի Միւխթար եւ ճամբայ կ'ըլլէ դէպք արեւմուտը: Նախ կը հաստատուի Յունաստանի Մորէա քաղաքը, հոն՝ թուրքերու յառաջադրանքներէ փախչելով կուգայ Վենետիկ, վերջնական ապաստան գտնելով վենետիկեան իշխանութեան կողմէ շնորհուած Ս. Ղազարու կողմէ միւլ 1700ին կը հիմնէ իր միաբանութիւնը: Այդ թուականէն սկսեալ կըլլին, իսկ լիան իր արուեստով, պատմութեամբ եւ գրականութեամբ մաս կը կազմէ հայկական իրականութեան: Միւխթար Արքայի առաջին մտածումը կ'ըլլայ փրկել եւ հաւաքել հայկական ձեռագիրները: Պէտք է նկատի ունենալ որ այսօր համայնքային հայկական մշակութիւնը կ'ըլլայ իրականութեան մշակութիւնը կ'ըլլայ իրականութեան մշակութիւնը մասնաւորապէս 700 հազար ձեռագիրներու կորուստը 640 թուականին պատճառ հրեշտակ: 13րդ դարու Հայ պատմաբան Ստեփաննոս Օրբելեան կը նկարագրէ նրման ողբերգութիւն մը երբ 1070ին Հայաստան արշաւելով՝ Սելճուքները կրակ տուին Տաթեւի վանքին տասը հազար ձեռագիրները: 1778ին ուրիշ դժբախտութիւն մը հանդիսացաւ Հաղբատի վանքին տնտեսադարանին հրդեհումը: Նկատի ունենալով այս պարագաները, Միւխթար Արքայի ամէն բանէ առաջ կը խոյն ձեռագիրներ փրկել. մեծ զոհողութիւններու գնով կը կազմակերպուին տաղ-լուծիւններ գէպի Փոքր Ասիոյ ներքին դաւաճները, ուրիշ հաւաքուած ձեռագիրները կամաց կամաց կուգան Տաթեւի վանքին մատենադարանը: Այսպէս 1750ին կը հաշուէին 250 ձեռագիրներ, 1800ի վերջաւորութեան՝ 800 հատ. 1850ին՝ չորս 1200 հատ. 1900ին՝ 2020 հատ. հուսկ 1975ին՝ չորս 4000 ձեռագիրներ: Այսօր ամբողջ աշխարհի մէջ կը հաշուուին մօտաւորապէս 25 հազար ձեռագիրներ, որոնց հնագոյնը՝ Միջին թագու-ւոյն արեւմտեան գրուած 862 թուականին կը գտնուի Ս. Ղազարու ձեռագրա-տան մէջ: Յարգելի բանասէր հոս կը յիշէ Մշտի Առաքելոյ վանքի խոշոր ձեռագիրն փրկութիւնը Հայ կիներու հետ:

ՅՈՎՆԱԹԱՆ ՈՐԴԻ

ԵՐԵՄԻԱՅԻ

ԺԲ.

Դաւիթն այլեւս չուզեց մնալ այդ աշխարհում, վաճառեց ունեցուածքը, գաղթեց դէպի հարաւ, որովհետեւ այնտեղ նրան գիւթեղ էր միջին գոյնով մի բոցավառ աղջիկ:

Գնալիս համբուրեց իր մեծ քրոջը եւ ասաց.

— Գերեզմաններին լուս մտիկ տուր: Մարգարիտը հարցրեց նրան.

— Եթէ Յովնաթանը վերագառնայ ի՞նչ ասեմ:

— Նա չի վերագառնայ, — պատասխանեց Դաւիթը յուսահատ:

— Կը վերագառնայ, — ասաց Մարգարիտը խորունկ հաւատով:

Եւ բաժանուեցին քոյր ու եղբայր:

Երբ դարձաներին բարձրանում էին հեղեղները, Մարգարիտը հոգածութեամբ հողը վրայ էր տալիս գերեզմանների կող-գերին, որպէսզի հանգստարանները մնան

անվրդով եւ չխռովուի նրանց տակ ննջող բրուտների յաւիտեական սաւանումը:

ԺԳ.

Եւ մի օր մի կառք կանգ առաւ Անդրէասի որդի Երեմիայի հին տան դրանը:

Կառքից իջաւ մի չափահաս մարդ, ծամերի մէջ արդէն սպիտակ ալիքներով, ընտանի քայլերով մօտեցաւ դրանը եւ լալեց դրան երկաթը երեք անգամ, ըստ վաղեմի սովորութեան:

Դուռը բաց արաւ մի անձնաթիւ կին:

Չափահաս մարդը, տեսնելով անձնաթիւ կնոջը, ամէն ինչ հատկացաւ, — հին տունն անցել էր օտարների ձեռքը:

— Որտե՞ղ են այս տան հին բնակիչները, — հարցրեց նա անձնաթիւ կնոջը:

Կինը խաչալիքեց: Առանց խաչալիքե-լու չէր կարելի յիշել անցածներին:

— Որտե՞ղ է Դաւիթը:

— Հարաւի աշխարհում:

— Իսկ Մարգարիտը:

— Նա այժմ՝ կինն է մետաքսագործ Դրիդորի, որդի Թադեոսի:

— Որտե՞ղ է նրա տունը:

— Ներքեւի թաղի կամարակապ աղ-բիւրի ճիւղը գիւմացը:

Նորեկը հեռացաւ խոնարհութիւն անե-լով:

Փողոցներից անցնելիս՝ ոչ ոք չճանա-չեց նրան: Երեւանների մի քաղաքի

քայլում էր նրա ետեւից՝ յափշտակուած օտարական մարդու տարազից, մանաւանդ յարեհայ լայնեղ գլխարկից:

— Մարգարիտ... — Յովնաթան...

Մարգարիտը գրկեց Յովնաթանի գլու-խը, սեղմեց իր ապը կրծքին, ինչպէս մանկան իր առաջին, համբուրեց եւ — կար, թափեց արցունքներ ջրից, աստ — զային մաքրութեամբ: Արցունքը ջրից է, երբ թափուած է ուրախութեան համար, որովհետեւ նա բխում է լուսաւոր եւ զով յատկեց:

Երբ քոյրն համբուրում էր եղբոր գլու-խը, քոյրը մանուկները վաթաթուցին Յովնաթանի սրունքներին, նրանցից մէկը մինչեւ անգամ մազիցնց նրա ուսը:

Մանուկները լսել էին Յովնաթանի ա-նունը, բայց ոչ ոք չյայտնեց նրանց, թէ ահա եկել եւ մօրեղբայրը, նրանք այդ զգացին բնազդով, եւ նրանց արիւնը, մօր արեան նման, ուստոսեց երակներում:

ԺԴ.

Յաջորդ առաւօտեան Յովնաթանը բը-նեց Մարգարիտի ձեռքը, եւ նրանք դնա-ցին վերի աւազանը, տեսնելու պապի, հօր եւ մօր գերեզմանները:

Մինչեւ գերեզմանները Յովնաթանը հարցրեց Մարգարիտին.

— Ի՞նչ եղան հօրեղբայրները:

— Հօրեղբայրները մեռան, ինչպէս (17 - Շար.)

« ԷՍԱՅԵԱՆԻ ՕՐԸ »

ՀԱՅԿ. ԿԵԱՆՔԸ

ԻՍՐԱԵԼԻ ՄԷՋ 1975ԻՆ

Օ

Հայֆայի եւ Երուսաղէմի Հ. Օ. Մ. ի վարչութիւնները եւ Երուսաղէմի Հ. Օ. Ր. Մ. ը, կարգաւ նշած են իրենց Միութիւններու հիմնադրութեան քառասնամեակները:

ՀԱՅՅԱ

1975 Նոյ. 22ին, Հայֆայի Հ. Օ. Մ. ի վարչութիւնը տօնած է Միութեան հիմնադրութեան քառասնամեակը՝ ընտանեկան խրախմանքով մը: Նախ քան խրախմանքը, սակայն, հարիւրէ աւելի ներկաներ, Հայֆայի Հ. Օ. Ր. Մ. ի ակումբին մէջ, ունկնդրած են Երուսաղէմէն ժամանած Կարօ Հէքիմեանի բանախօսութիւնը, որ իր խօսքին մէջ անդադառնալէ ետք Հ. Օ. Մ. ի առաքելութեան՝ ըսած է. «Այս կազմակերպութիւնը ծընունդ առած է Հայ ժողովուրդի ազաւտադրութեան պայքարի ժամուն, խանդավառ Հայունքներու կողմէ, որոնց փառքն էր օժանդակել Հ. Յ. Դ. ին: Այդ ուղղութեամբ 1904-1910 թուականներուն, Միացեալ Նահանգներու զանազան քաղաքներու մէջ, նպաստի եւ օգնութեան միութիւններ կը հիմնեն իրենց համեստ ուժերով: Նոյնքան համեստ ուժերով հիմնուած են Հայֆայի եւ Երուսաղէմի մասնաճիւղերը, որոնք մինչեւ այսօր կը սատարեն փոքր վարչութիւն մը բոլոր հոգիներուն: Գաղութ մը, որ պատմական Պաղեստինի մէջ գէթ Մեծ Եղեռնէն անմիջապէս ետք կառուցուած, Արեւելեան Հայաստանէն ու Կիլիկիայէն հոն բերուած որբերով, իր ամէնէն փայլուն օրերուն իսկ 8000ը չէ անցած, ու մինչեւ այսօր ալ Հ. Օ. Մ. ի նման հոգատար կազմակերպութեան մը ներկայութեան կարիքը կը զգայ»:

Հայֆայի Հ. Օ. Մ. ի տարած աշխատանքը, անապատի աւազներու վրայ Հայ մօր հայերէն լեզուն սորվեցնելը կը յիշենք: Արդարեւ, այս վարչութիւնը, որ 1948էն ի վեր անվերապա արտագաղթեցող դաժան հարուածին տակ քանի մը հարիւր անհատներ կը հաշուէ միայն, արդար հպարտութեամբ մը կը պահէ իր Ս. Եղիա մատուռը եւ շարաթօրեայ հայկական վարժարանը, որ ունի այսօր 40 աշակերտներ, որոնք Շաբաթ օրերը հայերէն սորվելով կ'անցընեն, իսկ մնացեալ օրերը կը յաճախեն պետական վարժարաններ:

Վերը յիշուած պատճառներով Հայ - Ֆայի նոր եւ հին սերունդները Հայաստան, ամէն բանէ առաջ: Ճնշող եւ այլա - մերժ միջավայրի մը ազդեցութիւնը չէ կրցած ներգործել այնքան որքան այդ միօրեայ վարժարանը եւ Հայ մօր ոգին: Այդ երիտասարդութիւնը, շատ արդիական պայմաններու տակ ապրելով հանդերձ, միշտ կը գործածէ իր մայրենի լեզուն եւ աւելին, ակնշարմ դրած դրացի կիպրոսի ձայնափութի հայկական հաղորդումներուն, լիովին կ'ըմբռնեն Հայրենի եւ սփռուքի հայ երաժշտութիւնը:

ԵՐՈՒՍԱԳԵՄ

Հ. Օ. Մ. ի Երուսաղէմի մասնաճիւղը իր հիմնադրութեան քառասնամեակը նշած է պազար - խրախմանքով մը, 1975 Նոյ. 29-30ին: Հ. Օ. Մ. ի Երուսաղէմի մասնաճիւղը տարեկան երկու մեծ ձեռնարկներ կը կազմակերպէ՝ պարահանդէս մը, որ տեղի կ'ունենայ Զատիկին, եւ պազար մը՝ Նոյեմբերին: Այս պազարին կը ցուցադրուին եւ կը ծախուին Հ. Օ. Մ. ի տիկնիւններուն եւ օրբորդներուն պատրաստած հայկական ձեռագործները: Միութիւնը նպաստներ կը հայթայթէ ու սանողներու, որոնք տեղական Պիր Զէյթ քոլէճ կամ լիբանանեան համալսարաններ կը յաճախեն: Աւելին, Հ. Օ. Մ. ի վարչութիւնը տեղւոյն Ս. Թարգմանչաց վարժարանը յաճախող աշակերտներուն դիւրեք կը հայթայթէ, միեւնոյն վարժա - րանին մէջ տասէ աւելի սաներ պահելով հանդերձ:

Հ. Օ. Մ. ի Երուսաղէմի մասնաճիւղը կը հաշուէ 107 անդամներ, որոնցմէ 74ը գործօն, իսկ 31ը՝ օժանդակ: Իրեն կազմակերպութիւն՝ Հ. Օ. Մ. ը ամէն տարի կը տօնէ «Մայրերու Օր»ը, Համբարձման տօնը եւ ամէն տարի ուխտադնայութիւն մը կը կազմակերպէ Երուսաղէմէն քան մզն հետոյ գտնուող Ռամլէի հայկական Ս. Գէորգ եկեղեցին:

Fonds A.R.A.M

բոսական զոհողութիւններով: Կ'ընդգծէ հայկական ձեռագրերու կարեւորութիւնը - նրա յոյն եւ ասորի սուրբ հայերու գրութիւններուն հնագոյն թարգմանութիւն - ներուն ուսումնասիրութեան համար, որոնք ըլլալով որ անոնց բնազդները կորսուած են եւ գոյութիւն ունին միայն հայերէն թարգմանութիւնները: Բացի կրօնական բնոյթ կրող ձեռագրերէն, Ս. Ղազարու հաւաքածոյին մէջ կան ինքնազիր ձեռագրեր 12րդ եւ 13րդ դարու հայկաւոր գրողներու, ինչպէս նաեւ հայոց լեզուական, փիլիսոփայութեան, իրաւաբանութեան, գերականութեան, միջնադարեան բանաստեղծութեան, աշխարհիկ եւ կրօնական երգերու ձեռագրեր: Կը պատմէ թէ ինչպէս Միլիթարեան վարդապետի մը կողմէ պատահականօրէն դառնուեցաւ Եւսեպիոսի «Քրիստոսի» ին հայերէն թարգմանութեան ձեռագիրը, արեւելեան նահանգ - ներու հայ գիւղացի ընտանիքի մը բնակարանին մէջ ուր որպէս կախարիչ կը ծառայէր ջուրի կուփին:

Հուսի, Ս. Ղազարու տպարանը որ կը գործէ 250 տարիէ ի վեր, լոյս կ'ընծայէ հայերաւոր հատորներ, որոնց մէջ աշխարհաբան կը գրուէ երկհատոր Հայ - կազման բառարանը մինչեւ այսօր ան - դեպիցն: Կը վերահիշատակ ամբողջ ժողովուրդի մը պատմութիւնը եւ գրա - կանութիւնը, երեւան կուգան Չամչեանի, Բաղդասարեանի նման հսկայ դէմքեր այդ փոքրիկ կղզիին մէջ, ուր կը ստեղծուի մանրակար Հայաստան մը որու ձիթե - նիներու խաղաղութեան մէջ կուգան ներ - լիովին անգլիացի բանաստեղ Լորա Պայ - րը: Նախնի Պոնտֆարթի կողմէ վան - քը կը ճանչցուի որպէս ձեռնարան, Լու - դովիկոս Ֆիլիփ Թադաւորը մասնաւոր չորհրդով կը պատուէ զայն եւ անոր կուգան անդամակցիլ եւրոպացի մեծ բա - նասէրներ ինչպէս Հիւսիսեան, Մէյքէ, Եր - կա եւայն: ձեռնարանը կ'ունենայ իր պաշտօնական հրատարակութիւնը «Բազ - մալէպ»ը, որ 1843էն ի վեր անխափան կը հրատարակուի: Միլիթարեան տպ - րանին լոյս կը տեսնեն յունական, լատի - նական դասական հեղինակներու ինչպէս եւ իտալական, ֆրանսական ժամանակա - կից հեղինակներու գործերուն թարգմ - նութիւնները: Վերջերս հրատարակուե - ցան Ներոնի Շնորհապէի շարականներուն թարգմանութիւնը:

Միլիթարեան Միաբանութիւնը, բացի վնասիկի Ս. Ռուֆայէլեանէն, կը պահէ վարժարաններ Փարիզ, Պէյրութ, Եգիպ - տոս, Պոլս, Պուէնոս Այրէս. անոնց մէջ պարտադիր է իտալական լեզուի եւ գրա - կանութեան ուսուցումը: Վերջապէս վե - րադարձութիւն աշխատանք մը որ կը շա - րունակուի Միլիթար Սերահօր ժամա - նակներէն:

Հ. Ներսէս վերջացուց իր խօսքը հայ - ցելով Նախախնամութեան աջակցութիւնը հրեհէն յառաջացած վնասներու դար -

Պերճախօս լեզուով մը, Օր. Հերմինէ Գալուստեան իր սրտի խօսքն ըրաւ, մե - ծարելով յիշատակը վարժարանի հիմնա - դրիներ Միլիթարի եւ Յովհաննէս Խաւանի: Փերայի այդ կրթական հաստատութիւնը մեծ ծառայութիւններ մատուցած է, կարկառուն դէմքեր նուիրելով Հայ ժո - ղովուրդին, հանրային, մշակութային, գրական եւ գեղարուեստական ասպարէզ - ներուն մէջ: Արդար էր ուրեմն ազգակոչել անհետացողներուն յիշատակը եւ փառ - բանութիւնը կատարել իրենց դործունէու - թեան: Այդ է որ ըրաւ յարգելի նախա - դահուհին:

«Մարմարա»յի աշխատակից Պ. Տիգ - րան Պալեան ինքն ալ իր սրտի խօսքն ը - րաւ, կարգ մը թերադրութիւններ ընելով Միութեան ծառայման, կրթական եւ ազ - գապահպանման մարզերուն մէջ: Մաղ - թելի է որ կարելի ըլլայ իրագործել Պոլ - սոյ Հայ մտաւորականին անաշխարհ - ները: Սօսք առին նաեւ Պ. Վահան Նա - ւասարդեան եւ Երիտասարդաց Միութեան ներկայացուցիչ մը:

Խաւանցի մը չէ եղած այս սողերը գրողը, բայց իր վրայ նուիրական պար - տականութիւն մը կ'իյնար վերակոչել յի - ներուն եւ ճիւղերուն:

Ջերմ ծափահարութիւններով ընդուն - ուեցաւ Ս. Ղազարու գրական, բանասի - րական եւ մշակութային հարուստ վաս - տակին մասին եղած ամփոփ գեղեցումը:

Հ. Բ.

(2, մնացեալը յաջորդով)

մասնակցած եւ մեր անունը Հանրապե - տութեան գիրքին մէջ ոսկի տառերով ար - ձանագրել տուած են որպէսզի օր մը այդ փառաշուք անունը Վնեստիկի պոնտիկ - ներէն մէկուն ձեռքը խաղալիք ըլլայ:

Այսպէս, ես, հսկաներու սերունդին մէկ անարգ ու անարժան շառաւիղը, յիմա - րութիւնը պիտի ունենայի ձեզ պատրիկ - ներու սերունդին արիւնակից ընելով, ձեր ամօթը դարբերու տեւողութեան շահուած պատիւովը քողարկելու:

Եւ ինչո՞ւ համար այս բոլորը, անո՞ր համար անշուշտ որ պէտք էր դոհացում տալ պերճաղիճի մը բոլոր քմահաճոյք - ներուն, չէ՞:

Ահա այսպէս տիկին, իմ մայրս եւ մօրս մայրը, ինչպէս նաեւ իմ բոլոր պապերս, սերունդէ սերունդ, խնայողաբար իշխա - նական հարստութիւն մը պիտի դիզէին իրենց թոռան, որպէսզի օր մը, ձեր քմա - հաճոյքին փշած օրը անշուշտ, այդ հա - րստութեան շնորհիւ կոստուն մը, մեհ - ան մը հիմնէք Վնեստիկի մէջ, ձեր եկող ու գացող սիրահարները պաշտելու հա - մար:

— Ի՞նչ, մեհան մը, կոստուն մը, եկո՞ւր ուրեմն, եկո՞ւր որ հիմնած կոս - տունս աչքովդ տեսնես, մոռնէք իմ փե - րիս:

Եւ մէկ ոտտուով խոյացաւ պատէն կախուած կարմիր թաւիչ վարագոյրի մը վրայ եւ զայն մէկ կողմ քաշելով, ե -

տեւէն երեւան ելլող գաղտնի դուռը բա - ցաւ եւ սենեակէ մը ներս խոյացաւ: Ժան Տալիլա բերնէն փրփուրներ արձակելով, անոր ետեւէն ներս մտաւ:

Բայց հազիւ թէ ներս մտած, զարհու - րելի տեսարանի մը առջեւ գտնուած մէ - կու մը պէս ապշահար, կանգ առաւ:

Որհնգաւոր փոքրիկ սենեակ մըն էր. ան, ճշմարիտ աղօթատեղի մը, որուն պատերը ոսկեգոծ թելերով կ'աւարտուած մետաքէ օթոցներով ծածկուած էին, որեւէ կարտի չկար այս մենարանին մէջ, բայց ամէն կողմ աշտանակներ դետեղ - ուած էին, որոնք ցերեկուան պէս կը լու - սաւորէին սենեակը:

Որը երեք հատ խոշոր խնկամաններ կային որոնցմէ խոնկի ու հալուէի ծուխ մը տարածուելով անոյշ հոտով մը կը պարուէր փոքրիկ սենեակին մթնոլորտը:

Այս խնկամանները երեք հատ բարձր եռոտանիներու վրայ դրուած էին, ո - րոնցմէ քիչ մը վեր, պատին վրայ, ոս - կեգոծ շրջանակի մը մէջ նուիրական պատկեր մը կը տեսնուէր: Ռուս Գա - նիանոյի մեծագիր պատկերն էր ան:

Իմփերիա, կիսամերկ եւ յափշտակ - ուած, պատկերին առջեւ ծուռիկ զալով, իր փղտկաւորալ բազուկները պաղատա - կան կեցուածքով դէպի իր աստուածը երկարեց:

ՄԻՇԷԼ ԶԷՎԱՔՐ

(Շար.)

«ՅԱՐԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ

(10)

ՀԱՌԱՉԱՆՔԻ
ԿԱՄՈՒՐՁԸ

Մեծ վեպ

Սիրայիմ, ընտանեկան կեանքի

Ա. ՄԱՍ

ՍԻՐՈՑ ՑՆՊԱՏՕՆԸ

ՊՈՒՆԻԿՆԵՐՈՒԻ ԿԱՅՍՐՈՒՀԻՆ

Բախտին ու ճակատագրին վրայ կը զմայլիմ որ Տալիլաներու ինչքն ու հա - րստութիւնը այսպիսի անարգ գործ մը ի դուրս հանելու գործածեց. այսպէս, ըսել է իմ նախահայրերս եւ իմ պապերս իրենց արիւնը թափած, ծովերն ու ցա - մաքները արշաւած, պատերազմներու

Ի ՅԻՇՆԱԿ

Իր ամուսնոյն՝ Անդրանիկ Պուտուխանի յիշատակին, այլի Տիկին Պուտուխան 200 Փր. կը նուիրէ Ս. Ղազարի եւ 200 Փրանք «Յառաջ»-ի բարգաւաճման:

ՇՆՈՐՀԱՎԱԼԻՔ

ԻՍԻԻ ՆՈՐԱՎԱՌՈՅՑ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ
Հիմնադրեալ ի նպաստ (74-75 շրջանին)

Ե. ՅԱՆԿ

Պ. Յակոբ Էղուլիօղլու 4000 Փր., Պ. Տիրան Հինգլեան (Ամերիկա) 2000, ոմն, Տէր եւ Տիկին Յակոբ Մէլլէմճեան, Ժաք եւ Մերու Փանոսեան ընտանիք, Պ. Հրաչ Զորաբեան, Տէր եւ Տիկին Ժ. Աւագեան, Պ. Պարոն Մոստիշեան, Պէնկեան ընտանիք, Պ. Պ. Հէքիմեան եւ Աւելքանեան 1000ական, Պ. Գարաճա, Ժանէթ Յօր Հաստատութիւն, Պերէ Թեքթիլ Հաստատութիւն, Տիկին Իսկուհի Օհանեան, Պ. Արմենակ Աճէմեան եւ Տէր եւ Տիկին Արամ Բանարեան 500ական, Պ. Ռուբէն Գապարեանից եւ Տէր եւ Տիկին Ռոստոմեան 400ական, Տէր եւ Տիկին Յարութիւն Զօպանեան, Տիկին Մարիամ Վարդուկեան 300ական, Տէր եւ Տիկին Յակոբ Գաւլէմեան 250, Տիկին Ամիրալեան, Պ. Պողոսեան, Տիկին Մարթա Ճանճիկեան եւ Պ. Բարեան 200ական, ոմն, Տէր եւ Տիկին Սողոմոնեան, Տէր եւ Տիկին Շահպազեան, Տէր եւ Տիկին Արման Զահրէմեան, Տիկին Ուսանեան Զեփիւտեան, Տիկին Աւետիսեան, Տիկին Էլմաս Օսմանեան, Գ. Գաբրիէլ Առաքելեան, Պ. Կոզմանեան, Տիկին Է. Քէչեան եւ Պ. Յակոբ Նիկողոսեան 100ական, այլի Տիկին Գարակէօղլու, այլի Տիկին Սոնա Փանոսեան, Տիկին Ղաբիպեան, Տէր եւ Տիկին Մարտիրոսեան, Տէր եւ Տիկին Գարայաշ, Տէր եւ Տիկին Ռոստոմեան 500ական, Պ. Ռաֆայէլ Աճէմեան 500ական եւ այլի Տիկին Եփրաքի Մանուկեան 60 Փր.:

×

Կապ. խաչի Փարիզի մասնաճիւղը չընդհատուած իր անցած է 100 Փր., Պ. Սեդրակ Գաւուտեանից իր կնոջ՝ Անիկ Գաւուտեանի յիշատակին:

×

ՆՈՒՆԻ

Վարանէն Պ. Դերենիկ Մանուսեան իր փեսային՝ Տոքթ. Մարգ Միսեանի թշուառական աւարտաճառի յաջող ներկայացման առթիւ կը նուիրէ 100 Փր. լիբանանայ աղէտեալներուն (ստանալ «Յառաջ»-ին), 100 Ս. Ղազարի եւ 100 Փր. իր շատ սիրելի «Յառաջ»-ի անոր յիշատակին համար:

×

Պ. Պ. Բլոս Երմանեան եւ Լորոսեան 50 Փր. կը նուիրեն Ալֆրիդի Կապուտ խաչին, Պ. Կարպիս Գառնիկեանի մահուն առթիւ:

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18Ը

ԼԻՈՆԻ ՄԵՋ

Ընտանեկան մեծ խնջոյք Կիրակի, Փետրուար 8, կէսօրէ ետք ժամը 3ին Ազգ. Տան սրահը, նախաձեռնութեամբ Վարանգեան կոմիտէի:

Մասնակցութեամբ Սայաթ - Նովա Նուազարեան:

Պար, երգ, ձոխ պիւֆէ, հայկ. ճաշեր: Մուտք՝ ազատ

ՅՈՒՇԱՏԵՏԻ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎԻ ՀՐԱԽԻՐ

Կեանքի իր շնորհիւ Հայրենակցական Միութեան վարչութիւնը սիրով կը հրաւիրէ իր անդամ եւ ոչ անդամ հայրենակիցները ընդհ. ժողովի, Փետր. 8 Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 16ին. Պարոյր Սեւակ գրադարանի սրահը, 32 ռիւ ալ Թրեփիլ, Փարիզ 9, Մեթրո Գատէ:

Կարեւոր օրակարգ:

×

ԷՍԱՆԱՆ ՍԱՆՈՒՅ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՀՐԱԽԻՐԸ ԸՆԴՀ. ԺՈՂՈՎԻ

Փարիզի Կասեան Սանուց Միութեան ընդհ. ժողովը Փետր. 7 Շաբաթ օր ժամը 15ին, Մշակոյթի Տան մէջ, 17 Ռիւ Պլէօ Մեթրո Գատէ:

Օրակարգ. — 1. Տեղեկագրի ընթերցում եւ հաշուետուութիւն, 2. Նոր կանոնադրի քննարկում, 3. Նոր վարչութեան ընտրութիւն, 4. Բաղձանքներ:

Ներկաներուն թիւը, ըստ կանոնագրի, մեծամասնութիւն պիտի նկատուի, ուստի կը խնդրուի բոլոր անդամներէն ներկայ գտնուիլ:

ՇԱԽԻԼԻ Ս. ԳՐ. ԼՈՒՍԱՌՈՐԻՅ

Այս Կիրակի պատարագ կը մատուցուի:

DEMANDE D'EMPLOI

Licencié sciences économiques connaissant anglais, arabe, bonnes notions d'allemand et d'italien cherche emploi temps complet ou partiel dans agence de voyage, société export-import, entreprise commerciale, société de traduction, établissement scolaire.

Tél. (matinée) 886-40-45

ՀՐԱԽԻՐ ԸՆԴՀ. ԺՈՂՈՎԻ
ԵՒ ՔՈՐԹԵՅԻ

Ֆրանսա — Հայաստան Բարեկամութիւն Ընկերակցութեան վարչութիւնը իր անդամներէն կը խնդրէ ներկայ ըլլալ ընդհ. ժողովին Կիրակի, Փետր. 15, ժամը 16ին իր կեդրոնատեղիին մէջ, 32 Ռիւ ալ Թրեփիլ, Փարիզ 9րդ:

Օրակարգ. — Ընտրութիւն ընդհ. ժողովի զինանիւն: — Նիւթական եւ բարոկան հաշուետուութիւն: — Անդամակցութեան քաղաքական բաշխում: — Ընտրութիւն նոր վարչութեան:

Ընդհ. ժողովին վերջ վարչութիւնը քօթէյլով մը պիտի հիւրասիրէ անդամները:

GALERIE NICHIDO

61, Faubourg Saint-Honoré, Paris (8e)
Tél. : 266-62-86

CARZOU

OEUVRES RECENTES
PEINTURES ET DESSINS

4 Février - 13 Mars

Հ. Յ. Դ.

ՓԱՐԻՋ. — Հ. Յ. Դ. Փոթորիկ խումբի ժողովը այս Ուրբաթ (Փետր. 6) իրիկուն ժամը 8:30ին: Ներկայ կ'ըլլայ Շրջ. Կոմիտէի ներկայացուցիչը:

×

ՓԱՐԻՋ. — Հ. Յ. Դ. Ս. Թէնիքեան խումբի ժողովը այս Ուրբաթ (Փետր. 6) ժամը 21ին Հայ Մշակոյթի Տունը:

×

ՓԱՐԻՋ. — Հ. Յ. Դ. Բաֆֆի խումբի ժողովը այս Ուրբաթ (Փետր. 6) ժամը 20:30ին Փարիզի Մշակոյթի Տունը: Կարեւոր օրակարգ:

×

ԻՍԻ. — Հ. Յ. Դ. Զաւարեան կոմիտէի ժողովը այս Ուրբաթ (Փետր. 6) ժամը 20:30ին Մշակոյթի Տան մէջ: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորել է: Կը խնդրուի ճշգրտագին ըլլալ:

×

ԼԻՈՆ. — Հ. Յ. Դ. Վարանգեան կոմիտէի ընկերական ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ Լիոնի եւ Սէն-Մորիսի վարչական խումբի ընկերները Ուրբաթ (Փետր. 6) երեկոյեան ժամը 8:30ին, սովորական հաւաքատեղին: Ընկերներուն ներկայութիւնը պարտաւորել է:

×

ԱԼՖՐԵՎԻԼ. — Հ. Յ. Դ. Ս. Միստեան խումբի ժողովը այս Ուրբաթ (Փետր. 6) ժամը 21ին սովորական հաւաքատեղին:

×

ՎԱԼԱՆՍԻ Հ. Յ. Դ. Գրիտապիւր կոմիտէի ընկերական ընդհ. ժողովը այս Շաբաթ (Փետր. 7, ժամը 8:30ին Անտոնեան աղուքը: Կարեւոր օրակարգ: Բոլոր ընկերներուն ներկայութիւնը պարտաւորել է: Կը խնդրուի ճշգրտագին ըլլալ:

×

ՍԷՆ-ՇԱՄՈՆ. — Հ. Յ. Դ. Անտոնեան վարչական կոմիտէներու ընդհ. ժողովը Փետր. 5, Հինգլեանի երեկոյեան ժամը 8:30ին Հայ Տան մէջ: Բոլոր ընկերներուն ներկայութիւնը խիստ պարտաւորել է:

ԺՈՂՈՎ ԵՒ ՀԱՌԱՔՈՅԹ

Մարտի 1ին նախկին Հայ Ռազմիկներու եւ զինադրական ճակատի Մարտիկներու Բարեկամական Միութիւնը կը ծանուցանէ թէ Կիրակի, Փետր. 8, ժամը 15ին տեղի կ'ունենայ իր տարեկան ընդհ. ժողովը՝ Պառ Փալաս, 8 Գուռ Ժողէֆ Թիւրքի: Ժողովին ետք՝ Թէյստեղան, ուր կ'ընդունուին նաեւ բարեկամները:

Միութիւնը կը հաղորդէ նաեւ թէ Մարտի 9ին, Կիրակի, բացումը պիտի կատարուի Փոռ տը Պուէֆ մէջ, «Կուռքի Մանուկեան» անունով մկրտուած պողոտային:

Կը խնդրուի նկատի առնել:

Imprimé sur les Presses

DU JOURNAL «HARATCH»

83, rue d'Hauteville 75010 Paris

Commission Paritaire : N° 55935

Fonds A.R.A.M

10 JOURS A PALMA

DU 11 AU 21 FEVRIER
De Lyon 840 F. de Marseille 740 F. de Paris 1000 F.

10 JOURS EN TUNISIE

DU 21 FEVRIER AU 3 MARS
De Lyon 1.300 F., de Marseille 1.200 F.

10 JOURS EN GRECE

avec 2 jours à Rome
DU 12 AU 21 MARS 1976
de Lyon 1850 Frs, de Marseille 1850 Frs, de Paris 1950 Frs.

organisé par sevan voyages - lyon
accompagné par Monsieur SARKISSIAN Varoujan

— Les prix comprennent : le transport aérien A/R, le transfert aéroport — hôtel - aéroport, logement, pension complète dans hôtel 1ère classe, en chambre double/bain.

— Vu le succès obtenu ces dernières années, nous organisons aussi en cette période hivernale, d'agréables séjours dans des pays plus cléments.

Inscrivez-vous et faites inscrire vos parents auprès :

sevan voyages

50, Cours de la Liberté

69003, LYON

Téléphone : (78) 60-13-66

— Նախորդ տարիներու յաջողութենէն քաջալերուած եւ եղող դիմումներու գոհացում տալու համար, մանաւանդ մեր երէց սերունդին կողմէ, Վարանգեան Մարտիկեան Եւրոպայի պայմաններով գեղեցիկ առիթը կուտայ ձեզի Փարիս եւ Յունաստան (երկու օր Հոմ) կազմակերպուած այս ճամբորդութիւններով:

Արձանագրուեցէք եւ արձանագրել տուէք ձեր բարեկամները ձեր նախապիւրծ ճամբորդութեան եւ կ'ունենաք մեր կողմէ բոլոր պէտք եղած մանրամասնութիւնները:

Licence BR 72056

Licence COR. A. 529

« Յ Ա Ռ Ա Ջ »-ի

ԲԱՐԳԱՒԱՃՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

ՎԱՆԱՆՍԵՆ Աշոտ Առաքելյան 100 ֆր. կը նուիրէ 50ամեակի առթիւ:

ՍԵՒՐԱՆԵՆ, Պ. Խլոյեան 30 ֆր.:

ՊՐԻ ՍԻՒՐ ՄԱՌՆ. — Տիկին Կիւլեան 20 ֆր.:

ՄԱՐՍԵՅԼ. — Կ. Պօլիկեան 30, լաւա — դոյն մաղթանքներով 50ամեակին առթիւ:

Տէր եւ Տիկին Սարաճեան 30 ֆր. Ամանորի առթիւ:

Կապ. Խաչի Պամոնի մասնաճիւղը 150 ֆր. Ամանորի առթիւ:

ՀՐԱԽԻՐ ԸՆԴՀ. ԺՈՂՈՎԻ ԵՒ ՔՈՔԹԵՅԼ

Ֆրանսա — Հայաստան Բարեկամութիւն Ընկերակցութեան վարչութիւնը իր անդամներէն կը խնդրէ ներկայ ըլլալ ընդհ. ժողովին Կիրակի, Փետր. 15, ժամը 16ին իր կեդրոնատեղիին մէջ, 32 Ռիւ տը Թրէվիզ, Փարիզ 9րդ:

Օրակարգ. — Ընտրութիւն ընդհ. ժողովի գլխաւոր: — Նիւթական եւ բարձր կան հաշուետուութիւն: — Անդամակցութեան քաղաքական բաշխում: — Ընտրութիւն նոր վարչութեան:

Ընդհ. ժողովէն վերջ վարչութիւնը քօթքէյլով մը պիտի հիւրասիրէ անդամները:

ՇԱԽԻԼԻ Ս. ԳՐ. ԼՈՒՍԱՒՈՐԻՉ

Այս Կիրակի պատարագ կը մատուցուի:

ԶՄՐԱՆ ՀԱՅԿ. ԲԱՆԱԿՈՒՄ

Camp d'hiver Arménien à Villard-de-Lans

du 14 au 22 Février inclus
Organisé par le NOR SEROUND au Chalet « Le Nid Alpin » (40 places)
Tél. (76) 95-10-11
Conditions d'admission: Etre célibataire d'origine arménienne âgé de 16 à 26 ans
Tarif: 380 Fr pour tout le séjour — 48 Fr. par jour
Il est demandé 200 Fr d'arrhes pour chaque inscription. Aucune réservation pour les week-end
Situation géographique: A 1050 mètres d'altitude, le « Nid Alpin » est un bâtiment placé au milieu d'une propriété de 4000 mètres carrés dans un magnifique cadre de montagnes et de sapins à l'abri des vents et des brouillards.
Possibilités: Ski alpin, ski de fond, atinage sur glace, luge de compétition, baignade dans une piscine chauffée et cours de ski collectifs.
Moyen d'accès: A partir de Grenoble(gare), service de cars régulier jusqu'à Villard-de-Lans (le Chalet se trouve dans la station).
Loisirs: Ambiance arménienne. Soirées culturelles et artistiques. Randonnées, Excursions.
Inscriptions: Auprès d'Edouard Mardirossian (78) 72-25-91 de 8 h. à 17 h. 16, Rue du 24 Avril 1915 — 69150 DECINES et d'Edgar Boyadjian (78) 74-24-28 de 18 h. à 20 h. 8, Rue des Sycomores — 69500 BRON

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18Ը

ԼԻՈՆԻ ՄԵՋ

Ընտանեկան մեծ խնջոյք Կիրակի, Փետրուար 8, կէսօրէ ետք ժամը 3ին Ազգ. Տան սրահը, նախաձեռնութեամբ Վառնդեան կոմիտէի:

Մասնակցութեամբ Սայաթ — Նովա նուագախումբին:

Պար, երգ, ճոխ պիւֆէ, հայկ. ճաշեր: Մուտքը՝ ազատ

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎԻ ՀՐԱԽԻՐ

Կեսարիոյ եւ չրջանի Հայրենակցական Միութեան վարչութիւնը սիրով կը հրաւիրէ իր անդամ եւ ոչ անդամ հայրենակիցները ընդհ. ժողովի, Փետր. 8 Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 16ին. Պարոյր Սեւակ դրաղարանի սրահը, 32 Ռիւ տը Թրէվիզ, Փարիզ 9, Մեթրօ Բատէ:

Կարեւոր օրակարգ:

ԷՍԱԵԱՆ ՍԱՆՈՒՅ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՀՐԱԽԻՐ ԸՆԴՀ. ԺՈՂՈՎԻ

Փարիզի Էսաեան Սանուց Միութեան ընդհ. ժողովը Փետր. 7 Շաբաթ օր ժամը 15ին, Մշակոյթի Տան մէջ, 17 Ռիւ Պէօ Մեթրօ Բատէ:

Օրակարգ. — 1. Տեղեկագրի ընթերցում եւ հաշուետուութիւն, 2. Նոր կանոնադրութիւն, 3. Նոր վարչութեան ընտրութիւն, 4. Բաղձանքներ:

Ներկաներուն թիւը, ըստ կանոնադրի, մեծամասնութիւն պիտի նկատուի, ուստի կը խնդրուի բոլոր անդամներէն ներկայ գտնուիլ:

Հ. Յ. Դ.

ՓԱՐԻՋ. — Հ. Յ. Դ. Փոթորիկ խումբի ժողովը այս Ուրբաթ (Փետր. 6) ժամը 8:30ին: Ներկայ կ'ըլլայ Շրջ. Կոմիտէի ներկայացուցիչը:

ՓԱՐԻՋ. — Հ. Յ. Դ. Ս. Թէֆէրեան խումբի ժողովը այս Ուրբաթ Փետր. 6 ժամը 21ին Հայ Մշակոյթի Տունը:

ՓԱՐԻՋ. — Հ. Յ. Դ. Բաֆֆի խումբի ժողովը այս Ուրբաթ (Փետր. 6) ժամը 20:30ին Փարիզի Մշակոյթի Տունը: Կարեւոր օրակարգ:

ԻՍԻ. — Հ. Յ. Դ. Զաւարեան կոմիտէի ժողովը այս Ուրբաթ (Փետր. 6) ժամը 20:30ին Մշակոյթի Տան մէջ: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորել է: Կը խնդրուի ճշգրտապէս ըլլալ:

ԼԻՈՆ. — Հ. Յ. Դ. Վարանդեան կոմիտէի ընկերական ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ Լիոնի եւ Սէն-Մօրիսի վարչական խումբի ընկերները Ուրբաթ (Փետր. 6) երեկոյեան ժամը 8:30ին, սովորական հաւաքատեղին: Ընկերներուն ներկայութիւնը պարտաւորել է:

ԱԼՖՈՐՎԻԼ. — Հ. Յ. Դ. Ս. Մինասեան խումբի ժողովը այս Ուրբաթ Փետր. 6 ժամը 21ին սովորական հաւաքատեղին:

ՎԱՆԱՆՍԻ Հ. Յ. Դ. Քրիտատիւր կոմիտէի ընկերական ընդհ. ժողովը այս Շաբաթ Փետր. 7, ժամը 8:30ին Աճառոնեան ահումբը: Կարեւոր օրակարգ: Բոլոր ընկերներուն ներկայութիւնը պարտաւորել է: Կը խնդրուի ճշգրտապէս ըլլալ:

ՍԷՆ-ՇԱՄՈՆ. — Հ. Յ. Դ. Անտոյ — Վառնդեան կոմիտէի ընդհ. ժողովը Փետրուար 5, Հինգշաբթի երեկոյեան ժամը 8:30ին Հայ Տան մէջ: Բոլոր ընկերներուն ներկայութիւնը խիստ պարտաւորել է:

ՎԻԷՆ. — Հ. Յ. Դ. Անի կոմիտէի ընկերական ընդհ. ժողովը այս Շաբաթ, Փետր. 7, ժամը 20:30ին Գասպար Իփէջեան ահումբը: Կարեւոր օրակարգ, ներկայանալ անդամատեւրով:

Imprimé sur les Presses
DU JOURNAL «HARATCH»
83,rue d'Hauteville 75010 Paris
Commission Paritaire : N° 55935

SOS ÉLECTRICITÉ
DEPANNAGE ELECTRICITE
INSTALLATION
FORCE et LUMIERE
Entreprise TOSSOUNIAN
23, rue de Draguignan
95400 ARNOUVILLE-LES-GONESSE
Tél. : 985-79-35

45ԲԴ ՏԱՐԵԿԱՆ ՑԵՐԵԿՈՅԹ

ՀԱՅ ԱՐԻՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՓԱՐԻՋԵԱՆ ՇՐՋԱՆԻ

Կիրակի Մարտ 7, կէսօրէ վերջ ժամը ֆիշդ 14:30ին
Salle de la Chimie, 28 bis, Rue Saint Dominique, Paris (Métro Invalides)
Ներկայութեամբ՝ Սկաուտական Համաշխարհային Պիւրոյի Ընդհ. քարտուղար (Ժընեւ) ԼԱՍԼՈ ՆԱՃԻԻ

ՅԱՅՏԱԳԻՐ

Շրջանի ներկայացումը — Սկաուտական երգչախումբը հայկ. երգերով — Հայկական պարեր: Աշխարհի չրջանը սկաուտներու կողմէ, տարիներու ընթացքին — Արտասանութիւններ հայերէն — «Հայ Արի» նուագախումբը, բանակումի կրակը, եւայլն:

Մասնակցութեամբ Փարիզի Շրջանի սկաուտներուն, արեւոյշներուն, զայլիկներուն եւ թեւիկներուն, եւ Լիոնի չրջանի պետներուն եւ սկաուտներուն: Միջնաբարի՛ պիւֆէ եւ ցուցադրութիւն
Մուտք 15 ֆրանք, երախաներուն մուտքը ազատ է

Exigez
de votre fournisseur habituel
les délicieux

halva lokoum tahin

Bongouï

USINE A St. MENET - 13011 MARSEILLE - TEL (91) 43 12 53 - 43 04 07

Fonds A.R.A.M

ՈՐԲԱԾ
ՓԵՏՐՈՒԱՐ
6
VENDREDI
6 FEVRIER
1976

LE NUMERO 1,20 F.

51րդ ՏԱՐԻ — ԹԻԻ 13.508

Օ Ր Ս Թ Ե Ր Թ

ՀԻՄՆԱԴԻՐ ՇԱԽԱՐՇ ՄԻՍՍԱԿԵԱՆ

Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN

HARATCH

LE SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE OCCIDENTALE

Directrice : ARPİK MISSAKIAN

83, RUE D'HAUTEVILLE, 75010 PARIS

— Tél. : 770-86-60 —
C. C. P. Paris 15069-82

Fondé en 1925
571027317 A R.C. PARIS

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա Տար. 170 ֆ.
Արտասահման Տար. 200 ֆ.

Վեցամսեայ 90 ֆ.
Հատը 1 ֆ. 20

51° ANNÉE — N° 13.508

ՕՐՈՒԱՆ

ԴԵՊՓԵՐԸ

ՃԻՊՈՒԹԻ

ԲԱՆԱԿԸ ՅԱՐՁԱԿԵՑԱԻ

ՄԵԿ ԵՐԱՍԱՅ ԶՈՀ ԳՆԱՅ,
ՈՒՐԻՇ ՄԸ ԱՌԵՒԱՆԳՈՒԱԾ Է
Օ

Ամէնէն արդար դատը չի պաշտպան — ուրիշ այս ձեւով: Այսինքն ոչինչ կայ աւելի քան պատանդ բռնել երախաներ (31) սպառնալու համար անոնց կեանքով: Այս էր որ պատահած էր առջի օր, երբ ահաբեկչական խումբ մը կ'առնեալէր Փրանսացի զինուորականներու 31 զաւակ փոխադրող հանրակառք մը եւ անոնց ազատ արձակման փոխարէն, կը պահանջէր երկու բանտարկեալ ոճրա — գործներու ազատ արձակումը, ճիւղութիւն անխափութիւնը եւ ջնջումը այն հանրաքուէին զոր Ֆրանսա պիտի ընէր:

32 ժամ, 5 էն 12 տարեկան երախաներ, փակուած հանրակառքի մը մէջ, գէնքի սպառնալիքի տակ, շատ կ'անուշ պիտի սորվէին թէ մարդը գովելի ապրանք մը է: Չորեքշաբթի օր, ահաբեկիչները կը սպառնային ոչ միայն սպաննել երախաները այլեւ մորթել: Այն ատեն է որ Փրանսական իշխանութիւնները կ'որոշէին յարձակիլ եւ ժամը 12.45ին «ընտրանի կրակոյնք» կը սկսէին գէնք պարպել եւ տեղն ու տեղը կը սպաննուէին հինգ ահաբեկիչներ, բայց վեցերորդը որ պահուումը էր հանրակառքին մէջ, էր սպաննուելէն առաջ, կը կրակէր երախայի մը վրայ, որ անմիջապէս պիտի մեռնէր: Ընդհանուր ձեւով, 29 երախայ ազատած է, մէկ մեռած, մէկ անհետացած (այսինքն առեւանգուած), հինգ վիրաւոր: Վերադարձուած են նաեւ ընկերային օդ — նութեան կին մը եւ վարորդը:

Ֆրանսա ՄԱԿի դիմած է բողոքելու համար Սոմալիներու դէմ, որոնց հողամասէն զինեալ ուժեր կրակ բացած են Փրանսական ուժերու վրայ երբ անոնք կը փորձէին ազատել երախաներով լե — ցուն դրուուած հանրակառքը:

Ծանօթ է որ Ֆրանսա բարդութիւններ ունի իր Աֆրիկայի եւ Իսպանիայի հո — դամասին վրայ եւ նման միջադէպեր չեն կրնար դերակցել այդ շրջանի ապագադ — թականացման ծրագրերը: Հինգշաբթի օր մամուլը վերապահ էր Փրանսական «լուծումին» համար: Զաւր մանաւանդ կը դառնէ որ ինչ որ ըրած են Փրանսական իշխանութիւնները «աւա իորայեան» ձեւ մըն է եւ իւմանիք է կը խօսի նոր դադարաւորական քաղաքականութեան մասին:

Բայց քաղաքական եւ ցեղային բոլոր մութ հաշիւներէն անդին, մէկ ճշմարտութիւն կը մնայ, դառն ու անողորմ, 5 տարեկան աղջկան մը մեռաւ, առջի օր, եւ ոչ ոք դիմէ թէ ինչո՞ւ մեռաւ այդ երախան: Գուցէ պարզապէս, անոր համար, որ 1976ին, մարդիկ նոյն վայրե — նիւնքը մնացած են, որոնք իրենց հարցերը միայն գէնքով ու կրակով կ'ընան լուծել, ան ալ առժամեայ կերպով:

Եւ քաղաքականութիւնը ոչ մէկ յա — ռալքիմութիւն ըրած կ'ըլլայ ցորչափ 1976ին իսկ կը մնան մարդիկ որ կ'ընան սպաննել հինգ տարու երախայ մը:

Մ Ա Ռ Շ Է
5 ԺԱՄ ԽՕՍԵՑԱԻ

— 0 —

Ամէնէն թերահաւատն իսկ չի կրնար չընդունիլ որ Ֆրանսայի Համայնավար կուսակցութեան 22րդ համագումարը ան — կրնադարձ մըն է կուսակցութեան պատ — մութեան մէջ: Սէնթ-Ուէնի մէջ բացուած այս համագումարին առաջին ճառը ար — տասանեց ժողով Մառչէ, որ հինգ ժամ տեւող իր ելոյթով պարզեց կուսակցու — թեան ընդհանուր դիմերը, շատ յստակ կերպով: Մառչէ չեչոտեց Փրանսական ընկերակցութեան մը անհրաժեշտութիւ — նը ու նաեւ դէմ արտայայտուեցաւ մէկ տեսակի ընկերակցական մատչելի: Ընդ — հանուր ձեւով համագումարը զբաղած է քաղաքական եւ ազատութեան մակ — դերին տակ: Մառչէ չի խուսափիր դա — տապարտել ազատութեանց կաշկանդու — մը որ կայ իր հիմքին: Միւս կողմէն մէջ եւ կը չեչոտէ երկու կուսակցութեանց միջեւ տա — րակարգութիւնը այս մասին. բայց ատի — կա պատճառ չէ որ խնդրոյ առարկայ ըլլայ համախոհութիւնը եւ գործակցու — թիւնը խորհրդային Համայնավար կու — սակցութեան հետ:

Մառչէ վերջնապէս կը ջնջէ նաեւ, ինչ — պէս կը սպասուէր, պրալետարիատի մե — նատիրաւորիւնը:

Կասկած չկայ որ Մառչէ կը վայելէ Կեդր. Կոմիտէի եւ Քաղաքական Բիւրոյի ամբողջական վստահութիւնը եւ իր վեր — ընտրութիւնը խնդրոյ առարկայ չէ: Յա — ջորդական օրերը ցոյց կուտան թէ շաբ — քերը ինչ համեմատութեամբ կը հետե — ւին: Միթերանի համար, Համայնավար կուսակցութեան յեղաշրջումը ռազմա — վարութիւնն չէ:

Քանի մը տղով

ԳՈՒՔՈՐԾԸ 16 ամսուան համար ար — տօնութիւն ստացաւ էջը կատարելու Ամե — րիկա եւ այդ շրջանին պէտք է կարենայ համոզել Ամերիկան որ իր գեր-ձայն բնոյթը այնքան ալ չի խանգարեր: Այս որոշումը յայտարարած է Փոխադրու — թեանց նախարարը եւ հաւանաբար առա — ջին թոխչը կատարուի Ապրիլին, Ուա — շինկիթըն: Դեռ անկախելի չէ սակայն որ Նիւ Եորք մերժէ, տրուած ըլլալով որ Նիւ Եորքի օդակայանը ինքնավար է եւ կրնայ չենթարկուիլ դաշնակցային որո — շումներու:

ԿՈՒՔՈՐԾԸ ՄԱՆԱՑԻ մէջ շատ ծանր երկ — րաշարժ մը տեղի ունեցած է որ 80 առ հարիւր քարուքանդ ըրած է մայրաքաղա — քը՝ Կուսթեմար — Սիթի (կամ Սիու — տատ տէ Կուսթեմար): Նման պարա — դաներու կարելի չէ առաջին օրերէն տալ զոհերու ճշգրիտ թիւ մը: Այսպէս Փրան — սական մամուլը հաղոր մեռեալի մասին կը խօսի, ինքիւնէն չէր շարժուի թիւ — պիւն՝ աւելի քան 2000, ինչպէս նաեւ ձայնասփիւռը Հինգշաբթի առտու: Վի — րաւորներու թիւն ալ քանի մը հազար է: Ցնցումներ եղած են նաեւ զբացի երկիր — ները՝ Հոնոլուլու, Սալվադոր:

ՄՈՍԿՈՒՍԻ «Գրական Թերթ» կը հաստատէ (պատասխանելով Պրեզի) որ մտային առողջ ոչ մէկ մարդ կայ խոր — հրդային յիմարկանցի մը մէջ եւ այս ուղղութեամբ բոլոր ըստածները «քաղ — քանիական քարոզչութիւն» է:

ԻՐԱՆԻ եւ Ֆրանսայի միջեւ համաձայ — նագիր մը պիտի ստորագրուի, ըստ ո — րուն, Թեհրանի մէջ պիտի կառուցուի Մատակարարման բարձրագոյն վարժա — րան մը, որու տնօրէնը պիտի ըլլայ Պար — սիւլ մը, իսկ փոխ-տնօրէնը, ինչպէս նաեւ դասախօսներու կարեւոր թիւ մը՝ Ֆրան —

ԵՐԵՒԱՆ ↔ ՓԱՐԻՋ
ՀԵՌԱՅԻՊ

ԵՐԵՒԱՆ (Արմէնիքէս, Յունուար 29)

ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ
ԽՈՐՀ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՀԵՌԱՏԵՍԻԼԷՆ

Պորհ. Միութեան կեդրոնական հեռա — տեսիլը «Համագումարից համագումար» շաբթի հերթական հաղորդումը նուիրած է Պորհ. Հայաստանի: Հեռատեսիլէն ե — րոյթ ունեցած է Հայաստանի Համայնա — վար կուսակցութեան Կեդր. Կոմիտէի քարտուղար Կարէն Դեմիրճեան, որ խօ — սած է 1971-1975 թուականներու Հայաս — տանի անտեսութեան ու մշակոյթի նոր վերելքի ու նուաճումներու մասին: Այ — նուհետեւ ցուցադրուած է Երեւանի հե — ոտատեսիլի կայանի պատրաստած «Պորհ. Հայաստան՝ համագումարից համագումար — մար» փաստանկարի հաղորդումը վերջ — դրած է Հայաստանի պետական երգչա — խումբի, երգի ու պարի համոյթի եւ հայ արուեստագէտներու մասնակցութեամբ տրուած համերգով:

×

ՊՕՏԼԷՐ՝ ՀԱՅԵՐԵՆԻ ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԱԾ

«Հայաստան» հրատարակչական տու — նը լոյս ընծայած է Եւրո Պատէրի «Փոք — րիկ արձակ պոէմներ» («Փարիզեան մե — լաւադէ») հաւաքածոն, զոր ամբողջ — ցուցած է Հեյրիկ Բախչիեան, մնացեալ 25 պոէմներու՝ ընագրէն կատարած իր թարգմանութիւններով: Գիրքը կը բաց — ուի Փրանսացի գրող Արսէն Իւսէին ուղ — դուած Պատէրի ձօնով, ունի ծանօթա — դրութիւններու բաժին մը, զոր կազմած է թարգմանիչը: Տպագրական է քան հազար օրինակ: Հայ ընթերցողներ տա — կաւին դարասկիզբին ծանօթ էին «Ախ — տածադիկներ»ու հեղինակի արձակ պոէմ — ներուն, որոնցմէ քանակից հատը վա — հան Տէրեանի թարգմանութեամբ լոյս տեսած է «Գործ» ամսագրի 1917ի առա — ջին եւ երկրորդ թիւերուն մէջ: «Թարգ —

սացի: Միւս կողմէ, Իրանի ձայնասփիւ — ուի եւ հեռատեսիլի Փարիզի զբառնեակը զբաղող պարսիկ 20 ուսանողները, որոնք երեք ամսուան (յետաձգումով) բանտար — կութեան դատապարտուած էին, Ֆրան — սայէն արտաքսման հրահանգ ստացած են: Յիշեալ ուսանողները յայտարարած են որ իրենց առած քայլին նպատակն էր հանրային կարծիքի ուղղութիւնը հրա — ւիրել Իրանի մէջ կատարուող դեռակա — հարութիւններու վրայ, որոնք տեղի կ'ու — նենան կեղծ դատաւարութեան մը ետք: ԿԵՂԻՐ. ԱՔՐԻԿԻԻ Հանրապետութեան ցկեան նախագահ՝ մառնշալ Պոքաս, ըստ հաւաստի աղբիւրներու, ենթար — կուած է մահապարտի, այն պահուն երբ կը պատրաստուէր որսի երթալ Պանկիի օդակայանէն: Նախագահը աղաւթած է չը — նորհիւ իր թիկնապահին:

ՍՈՄԱԼԻԻ հաբաւը գտնուող Գիմալոյ քաղաքին մէջ, ըստ «Նիւզ Ուիլ» շաբա — թաթերթի, Պորհ. Միութիւնը պիտի կա — ուցանէ օդային խարխալ մը, որու ա — ւարտին Սոմալիցիներ պիտի օդատար — ծեն զայն: Դարձեալ նոյն շաբաթաթեր — թը կը զբէ որ Պորհ. Միութիւնը ներ — կայ է արդէն երկրի հիւսիսը դառնուող Պէրպէսայի խարխալին մէջ:

ԱՆՔԵՐԱԿԱՆ «Այ-Մուհաճիա» թերթը հերքեց Պորհ. Միութեան եւ Ալթերիոյ միջեւ օդային կամուրջի մը գոյութեան մասին շրջող լուրերը:

Միսիքար Արքայի
300ամեակը

Մեծն Միսիքարի ծննդեան 300ամեակի առթիւ (1676 Փետր. 7) «Յառաջ»ի վաղ — ուան թիւը ամբողջովին նուիրուած է իր կեանքին ու դործին:

×

ԵՐԵՒԱՆԵԱՆ ՈՍԿԷ ԶԱՐԴԵՐԸ

Երեւանի ոսկերչական գործատուներ սկսած է արտադրել 9 տեսակ նոր ապա — րանշաններ, սկանչողեր եւ մատանիներ: Պերճառու գարգերը կը կրեն ազգային նախերու, զեղեցիկ ոճաւորման ինքնա — տիպ կնիքը: Ներկայիս գործատուներ կ'արտադրէ 150 տեսակ գարգեր՝ ապա — րանշաններ, վիշոցներ, ծամակաշններ, ճարմանդներ, աղամանդակուռ մատա — նիներ, որոնք մեծ պահանջներ ունին Պորհ. Միութեան գրեթէ բոլոր անտես — սական շրջաններուն մէջ: Հայկական «Նայիրի» ժամացոյցները ծանօթ են նաեւ իւր. Միութեան սահմաններէն դուրս:

×

ԵՐԵՒԱՆԻ ԹԱՏԵՐԱՅՈՒՄԲԸ
ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ ՄԷՉ

Երեւանի Գարբիէ Սոււդուկեան տա — մաթիք թատերախումբը մեկնած է Պուլ — կարիա շարք մը ներկայացումներ տալու նպատակով: Պուլքը կը ներկայացնէ՝ Յակոբ Պարոնեանի «Պաղտատար Աղբա — ր»ը, Ժորա Յարութիւնեանի «Հարնցու Հիւսիսը», Պերճ Զէյնթուկեանի «Աւեր — ուած քաղաքի առասպելը» եւ Ա. Սու — խովօ — Կորիլինի «Դաւանական գործ» թա — տերական երկերը՝ Պուլքիլի, Բլազեւ — դրադի, Սոֆիայի բեմերուն վրայ:

×

ՆԱՐԻՉ ՍՈՒՐԷՆ ՍԱՖԱՐԵԱՆ

Փետրուարի երկրորդ կէսին Մոսկուա — յի մէջ բացուելիք «Փառք աշխատանքին» համաթիւթեանական ցուցահանդէսին կը մասնակցի նաեւ Հայաստանի նկարիչնե — րու շարքին՝ Սուրեն Սաֆարեան: «Յա — նուն դալիք», «Լեռներէ պարը», «Տա — թեւի ողբերգութիւն» եւ այլ կտաւները, ինչպէս նաեւ «Եղիշ Զարեց», «Սայաթ — Նովա», «Մետրոպ Մաշտոց» նկարները ծանօթ են ոչ միայն Հայաստանի, այլեւ անոր սահմաններէն դուրս եւ անոնք ա — պահոված են նկարիչին պատուոյ դիրքը ու մեծաւնի: Չորս տարի առաջ Սուրեն Սաֆարեան արժանացած էր համաթիւ — թեանական բարձր պարգեւի՝ Գրեկով մե — տալի, որուն տիրացաւ իր «Հայրենի մե — ղեղներ», «Ազատարարներ» եւ ուրիշ կտաւներու շարքի համար: Արուեստա — դէտ նկարիչի գործերը ցուցադրուած են Լենինկրատի, Տալլինի, Բաքուի, Տար — տուի, Սոֆիայի, Պրազայի, Պէրլուի, Հայկապի մէջ եւ այլուր:

Նկարիչը ունի նաեւ մանկավար — ժական գործունէութիւն. Երեւանի դե — դարուեստա — թատերական հիմնարկի մէջ կը դասախօսէ, հասցնելով անուանի նկարիչներ: Ան նախագահ է Հայաստանի նկարիչներու Միութեան վարչութեան:

Fonds A.R.A.M

ԳԱՂԹԵՂ ԹԵՆ ՈՉ

Օ

Աղէտը, որ հարուածեց մեզ, համա-տարած եղաւ: Եփոթի մատնուցանք ըստ իրաւի: Միեւնոյն մատնուցանք շար-շարեց մեզ: արդեօք երկար պիտի տեւէ: Ինչը ամէն զիմացանք, բայց ինչը ամէն եւս չենք կրնար զիմանալ: Ի՞նչ ընենք: Գաղթենք: Ո՛ւր... Ամերիկա՞, Քանա-տա՞, Եւրոպա՞, արաբական երկիրներ: Ամերիկայի մէջ «սրտոտ» ազգական մը ունենալը բախտաւորութիւն նկատուե-ցաւ: Երթալը կը դիւրանար: Ոմանք այս դիւրութիւնը ունէին եւ շուտով պատ-րաստութեան լծուեցան: Բայց մինչեւ որ հերթը իրենց գար, ձեռակերպութիւնները կատարուէին, տարի մը պիտի տեւէր: Դիմեցին զանազան միջոցներու: Լսեցինք այդ միջոցներու մասին: Խորհրդածե-ցինք, կոչեցինք, չափեցինք: Երթալ թէ ոչ... Քաղաքը այրեցաւ: Շատեր կոր-ծանեցան: Կարծես երկայնի սուր մը կը սպառնար մեզի: Այդ սպառնալիքը կար-ծես ըսել կ'ուզէր: Դիմեցինք է, երթալ թէ ոչ: Գայացած տեղը փափուկ թաղանթներ չեն սպասեր ձեզի: Հազար ու մէկ դժ-ուարութիւններ պիտի ծագին, որոնց մա-սին հիմա չեն անդադաւնար, ստեղծուած այս թահուրածին մէջ:

Բայց ի՞նչպէս ապրիլ կրակներու մէջ: Մահը մեզ կը հետապնդէր ամէն վայր-կեան, մեր դրան դիմաց, մեր երդիքին վերեւ, մեր քաղած ճամբաներուն վրայ: Փամփուշտ մը հոս, հրթիռ մը հոն, ուսմբ մը ասդին, դնդալներ մը անդին... Ի՞նչ պէս զիմանալ: Յուսահատական այդ վի-ճակին մէջ միակ սրտապնդիչ երեւոյթը մեր շուրջ հսկող տղաքը եղան: Անոնք մեր պահապան հրեշտակները դարձան: Անոնց նուիրումին շնորհիւ է որ իրարու ըով կրցանք գալ, միասին ողբալ, միա-սին ցաւիլ: Յուսահատողներուն թիւը մեծ էր: Անոնք յոռետեսներ էին անշուշտ: Տիրող կա-ցութիւնը կ'արգարացնէր անոնց յուսա-հատութիւնը: Վիթխան մէջ իսկ այս-քան արհաւիրք ու ջարդ էր կատարուած: Հարուածը անքա՛ն ուժգին էր:

Չյուսահատողներ ալ եղան, տեսակ մը լուստեսներ: Չենք կրնար ըսել նաեւ որ անհիմն լուստեսութիւն մըն էր այդ կեցուածքը: Սակայն այսպիսի օրերուն, երբ յոռետեսութիւնը կամ յուսահատու-թիւնը ոչ մէկ տեղ կը հասցնեն մեզ, կը կարծենք որ լուստեսութիւնը լուսադոյն փրկիսփայտութիւնն է: «Եթէ մեռնինք, լուստես մեռնինք» ըսողներ շատ եղան: «Մի՛ յուսահատիք, լուս օրեր պիտի դան» ըսողներ ալ եղան: «Լիբանանի դեղեցիկ

օրերը վայելեցինք, տխուր օրերուն ալ պէտք է հանդուրժենք» խօսքերն ալ լսուե-ցան:

×

Քիչ մը ամէն մարդ ոտքի է այսօր: Եր-թալ այս երկրէն: «Փախչողը կը փրկ-ուի» բանաձեւին համոզուածներ շատ կան: Բայց ասիկա մետաքին մէկ կողմն է. միւս երեսին վրայ ուրիշ բան գրուած է. «տանողը ով է...» վիզա ստանալը դիւրին չէ...

Այս բոլորը դիմաւորել հանդերձ, մեր շուրջ մեկնելու պատրաստութիւն տեսող-ներ կան. ծննդեան վկայագիր, բարի վա-րուց վկայագիր, փաստաթուղթեր, փաս-տեր, եւայլն: Ատոնցմէ քանի՞նք կը յա-ջողի մեկնումի աղջանջան — վիզան ձեռք ձգել: Այդ իսկ է հարցը...

ԳԱՂԹԵՂԻ ՏՐԱՄԱԿՐՈՒԹԻՒՆԸ ԽՈՒՆ ԶԱՊ ԵՒ ԹԵՆ ԻՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

Այս հարցումին «ի պաշտօնէ», կրնան պատասխանել ճամբորդական գրասեն-եակներու պատասխանատուները: Մեր պարագային, յարմարագոյն հասցէն Լե-ւոն Թրապիւնն է:

— Պարոն Լեւոն, գաղթելու տրամադ-րութիւնը խուճապ է թէ իրականու-թիւն: Ամէն մարդ գաղթելու մասին կը խօսի, պատրաստութիւն կը տեսնէ...

— Ուսումը չէ, այլ՝ մտահոգութիւն: Շատեր կը մտածեն հեռանալ այս երկրէն, մանաւանդ երթալ Ամերիկա: Բայց տա-նող չկայ... Դժուար է: Ըսել կ'ուզեմ, դեռ պահանջուող դոյն է շարաթիւնէ ի վեր:

— Կրնա՞ք մօտաւոր թիւ մը տալ ար-տագաղթողներու:

— Մեծ թիւով գաղթողներ չեղան վեր-ջին ինը ամիսներու ընթացքին: Ոմանք արդէն պատրաստուած էին մեկնելու նախքան դէպքերը. այս օրերուն զու-գաղիպեցաւ անոնց արտագաղթը: Թէեւ փափաքողներ կան, բայց կը մտածեն օ-տար երկիրներու մէջ պատահելիքներու մասին: Եփոթի մատնուած են: Չեն գի-րեր. երթալը լաւ է, թէ մնալը:

ԼՈՒՐԵՐ ՄԵԿՆՈՂՆԵՐԷՆ

Փրանսա երթալը համեմատաբար դիւ-րին էր: Բայց հոն եւս կար դործ գտնելու տաղնապը: Աղէտին առաջին հարուած-ներէն սարսափահար, շատեր գացին Փը-րանսա, մանաւանդ արհեստաւոր երբ-տասաղքներ: Այդ մեկնողներէն վերա-գաւորողներ ալ եղան: Անոնցմէ մէկուն կը հանդիպեմ: 24 տարեկան երիտասարդ մըն է, մեկնած է Փարիզ Նոյեմբերի սկիզբը, վերադարձած է Պէյրութ Դեկտեմբերի վերջերը:

— Ինչո՞ւ վերադարձար, կը հարցնեմ պարոնին:

«Յարգաւոր եմ գաղթի: Դժուարութիւն-ներ կան: Կեանքը սուղ է Փարիզի մէջ:

Մեքսիկոյն սակն իսկ սղած է Գործ գրու-նելը դժուար է: Եթէ ֆրանսերէն ալ չես գիտեր, բան չես արժեր: Դիմանալու հա-մար շատ դրամ պէտք է: Հայկական շըր-ջանակներու մէջ քիչ մը կ'օգնեն, մատ-չելի պանդակներու հասցէներ ցոյց կու-տան: Ինծի ուսման հարցուցին: «Ինչո՞ւ եկար»: Գացող երիտասարդները իրենց հետ մեծ գումարներ չեն տարած: Գործ ալ չգտնելով՝ շուտով ներքաշեան կը մատնուին: Բնակութեան ինքիքը շատ կարեւոր է, տան վարձքը՝ սուղ»:

×

«Գործով» Փարիզ եւ Մարսէյլ մեկնած ծանօթ մը, վերադարձին, կը պատմէ. «Շատ հայեր գացած են Փարիզ եւ Մարսէյլ: Բոլորն ալ տխուր են: Միւս-լիւր քննութիւններու չեն հանդիպիլը ընդհանրապէս: «Լիբանանէն եկած եմ» ըսելը համեմէ չի քուր: Կը կարծեն որ օգնութիւն պիտի ուզես...»:

×

Փարիզէ, «ձեռքէ հասած» նամակ մը կը կարդամ: Տարիներ առաջ Լիբանանէն Փարիզ գաղթած հայուհի մըն է գրողը: Կ'արտագրեմ քանի մը տողեր. «Երէկ (9 Յունուար) Քատէի կողմերը գացիք էի, ըսին թէ Պէյրութէն եկող սը-ղաքը, 10-11 հոգի, մէկ սեմեակի մէջ կը պառկին: Որքան ցաւեցայ: Շատ երի-տասարդներ եկած են ուր Պէյօ:

×

Յուլիսին Պէյրութէն Ամերիկա գացող մը կը գրէ. «Կ'ուզեմ վերադառնալ: Կ'ուզեմ Պէյ-րութ ապրիլ եւ բաժնիկ ձեր տառապանքը, ձեր ցաւերը»:

×

Դարձեալ Ամերիկայէն, ուրիշ նամա-կագիր մը, Պէյրութէն հոն հաստատ-ուած իր մէկ ծանօթին մասին կը գրէ. «...Տարօրինակ աշխարհ: Ամէն մարդ կը փորձէ Լիբանանէն հեռանալ, իսկ այս ազնուաշնորհ տիկինը կ'ուզէ Լիբանան վե-րադառնալ»:

×

Մեր ընթերցողները տպաւորելու հա-մար չմէջբերեցինք այս տողերը: Պար-զապէս տուինք հեռացողներուն տպաւո-րութիւնները:

Իսկ հիմա՞... Մեկնի՞լ թէ՛ մնալ... Իմ համեստ կարծիքով, ինչ ամիսներէ ի վեր տոկալու փաստը տուող մեր ժո-ղովուրդը անցողց դժուարանցելի հանդ-րուած մը, համբերութեամբ, լուրջեամբ: Կը հաւատանք որ պիտի դան խաղաղու-թեան օրերը ու պիտի շարունակենք մեր կեանքը, որ, հոս թէ այլուր, աստանդա-կան, հայրենադուրի հայու կեանք մըն է:

ՄԱՀ՝

ՅԱՆՈՒՆ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Յաւալի ճշմարտութիւն է, թէ աշխար-հի զանազան վայրերու մէջ մղուող պա-տերազմներուն կէսը, թերեւս նոյնիսկ աւելին, կրօնական բնոյթ կը կրեն: Աթ-կա կամ ակնյայտի է, կամ կապ ուն-անոր հետ: Եւ, որովհետեւ, գրեթէ բոլր-կազմակերպուած հանդանակներն ալ պա-տաւորեալ են, կը նշանակէ, թէ այլ վայրկեանին իսկ մարդիկ ուրիշ մարդիկ կը սպաննեն յանուն Աստուծոյ, թէկուզ Ան տարբեր անուններով ներկայանալ հո-ու հոն:

Այս կռիւներուն ամէնէն կատաղին եւ եղբարկանը կ'արձանագրուի Լիբանանի մէջ, ուր քաղաքացիական կռիւը գլխա-ւորաբար քրիստոնեաներու եւ մահմետա-կաններու միջեւ տեղի կ'ունենայ: Առա-ջին հատուածին գլուխը կը գտնուի Մա-րոնի Եկեղեցին, երկրորդին՝ Սիւնի ա-ղաղը: Այսուհանդերձ, բազմաթիւ խմբ-րակցութիւններ ալ միջամուկ կ'ըլլան ինչպէս յոյն Օրթոտոքսներն ու Միացող Քրիստոնեաները, Շիւի մահմետականներն ու Տիւրքիները:

Նուազ ցայտուն է Հիւս. Իրանալի քաղաքացիական պատերազմը: Առաջ մասնակցող ուժերը առաւել մոտայ պատ-կեր մը կը պարզեն, երբ նկատի առնենք, որ կ'արտայայտեն կաթոլիկներու եւ բողոքականներու վերջին պատերազմնե-րը՝ ժի. դարուն: Այդ պատերազմը աւերեցին Եւրոպան: Հլաթըրի (Հալաթ, Իրանալի) բռնութիւնները կը յիշենք Եւրոպայի Երեսուն Տարուան Պատե-րազմը:

Լիբանանի թէ՛ Իրանալի մէջ կոտոր հատուածները կրօնական դիմագիծով կ'ներկայանան: Քրիստոնեաներ՝ մահմե-տականներու, կամ՝ կաթոլիկներ բողո-քականներու դէմ: Աջակողմեան՝ ծախ-քականները:

Ուսմանութիւնը կը պահանջէ չցրուիլ, մը նալ համախումբ, իրարմով յուսադրուած, իրարու սրտակցելով, «ենդ ընել, տեղը նեղ»ով, զիրար խրախուսելով, կրկնելով իմաստուն աշուղին միւրիթարիչ փրկիսփայտութիւնը:

«Ձախարդ օրերը ամբան մեան կուգան ու կ'երթան»:

Վիատելու չէ, վերջ կ'ունենան կուգան ու կ'երթան...»:

ՇԱՀԱՆԳՈՒԹԻՅ

«Ազգայ» Յունուար 29

ՅՈՎՆԱԹԱՆ ՈՐԴԻ ԵՐԵՄԻԱՅԻ

ԺԳ.

Այդ քաղաքի իւրաքանչիւր մար-մարէ բերորը կապուած է առասպելական էպիկական դարերի հետ: Երբ քամին վա-ղում է ծովից եւ բերում է նոր, թարմա-դոյն օրերի բուրբուր ու խառնում հին քաղաքի բոլորին, կեանքը դառնում է զգլխի մի երազ, աստղերն իջնում են ծովը, եւ երկիրը, հին այդ երկիրը, թրթռում է ծովի ու երկնի միջեւ՝ իրեն մի մեծ քնար եւ իւրաքանչիւր թուրի, իւրաքանչիւր քար եւ խոտի իւրաքանչիւր շիւղ շնչում է ու երգում, ինչպէս մարդ-կային սիրտը:

Իսկ այդ սքանչելի երկրի յատակում հոսում է թշուառութիւնը: Մարդկային քաղցը, դարհուրելի եւ ահաւոր, գալա-րում է բազմութիւններ, բազմութիւններ, հին ու նոր սերունդի, որոնք այնքան դե-ղեցկօրէն եւ այնքան հոյակապօրէն կա-

ռուցեցին մարմարեայ քաղաքները: Երկ-րի ընդերքում, խուլ տնեցով, դափում է մարդկային զրկանքը: Եւ այդ խուլ տնե-քը շուտով, շուտով կը վերածուի ծո-վի ահարկու մեռելների եւ աշխատուոր, ստեղծարար, բայց զրկուած մարդիկ կը բարձրանան յատակից՝ ինչպէս ցիկլոնը եւ ինչպէս հողմերից որոտացող ծառերը: Երկիրը մարմարներով են ծաղկեցրել մարդկութեան այդ բազմութիւնները:

Այդ երկրում է ապրել աշխարհի եւ բոլոր ժամանակների մեծագոյն քանդա-կապործը:

Եւ իմ աչքերով տեսայ նրա արձաննե-րը, իմ այս ձեռքերով շօշափեցի նրա մարմարները, որոնք դարեր շնչում են եւ աւելի կենդանի են, քան այժմ այդ երկ-րում ապրող մարդիկը: Տեսայ իմ այս աչքերով, արձանն այն ծերունու, որ, ինչպէս հին, առասպելապատում մատ-եաններն են հաղորդել, խօսել է Աստուծոյ հետ այրող աւազներից բարձրացող լե-րան կատարին: Աստուած խօսել է, բայց առասպելապատում մատեանների, ամ-պրողի միջոցով, այն ծերունիին, որ ջրվէժի նման թափուող միջուկ ունի, եւ որը ազատել է իր ժողովուրդը բռնակա-լութիւնից, քաղցից ու անապատի ար-հաւիրքից:

Եւ երկրպագեցի հին այդ վարպետին ու վարպետներին եւ սովորեցի նրանց արուեստը: Եւ որոշեցի վերադառնալ ու

քանդակել մեր կառով եւ մեր սպիտակ քարով:

Յովնաթանը լռեց:

Մարգարիտը հարցրեց.

— Յովնաթան, մեծ է թշուառութիւնն այնտեղ:

— Այո, թշուառութիւնը ծովի շափ եւ ծովը թշուառութեան շափ:

— Իսկ ինչո՞ւ երկիրն այդքան դեղե-ցիկ է եւ թշուառութիւնը շատ:

— Այդ նրանից է, քոյր, որ կան իշ-խողներ եւ իշխողողներ:

Տիրեց լուրջութիւն:

Երբեք էր անհուն դաշտի սղոյի, օ-րօրում էր վայրի վարդը, իսկ խոտը ծփում:

Յովնաթանը եւ Մարգարիտը հասան տուն, երբ արեւի մեծ նարինջը թեքում էր սարի ետեւը, եւ մուգ-կապոյտը բար-ձրանում էր երկրից:

Մտերի տակ առուակներ էին նուա-զում, իսկ ծառերը վրայ թափում էին իրիկային զանազակ լուսաւոր փշուր-ները:

ԺԵ.

Մարգարիտի ամուսինն առաջ Յովնա-թանին.

— Մեր տան ներքնայարկը ոչնչի չի ծառայում, վերցրու եւ աշխատիլ այն-տեղ, քնիւր պարտեցի վրայ նայող փոք-

րիկ սենեակում, Մարգարիտի եկած ճա-շը բաւական է եւ մեզ, եւ քեզ:

Յովնաթանը շնորհակալութեան համար ասաց.

— Դու իմ եղբայրն ես:

Այդ գիշեր Մարգարիտը փաթաթեց ամուսնուն կրակէ թեւերով, իսկ ամու-սինը համբուրեց նրա ողորկ, կլոր եւ լուսաւոր թեւերը:

Առաւօտեան Յովնաթանը հազաւ սպի-տակ շապիկ, գլխին դրեց մի գլխի, ինչքան ծածկ մաքրեց ներքնայարկը, կանչեց որմնագիր, բայց անել տուեց մեծ լուսաւոր մուտ:

Յովնաթանը օրը չէնել տուեց զանազան շափի կաւակալներ, ինքն անձամբ դնող անձամբ մաքրեց ներքնայարկը, կանչեց որմնագիր, բայց անել տուեց մեծ լուսաւոր մուտ:

Յովնաթանը օրը նա ներքեւ իջեցրեց իր հետ բերած դործիքները եւ դարեց ինչպէս հարկն էր:

ՎԱՀԱՆ ԹՈՓՈՎԵՆՑ

(Շար. - 19)

Fonds A.R.A.M

Նորերու յայտնութիւններ

Մարք Միսկեան, Յունուար 29ին ներկայացուցած է բժշկական իր աւարտած առարկան

«Prévention des embolies pulmonaires à répétition par la mise en place d'un filtre dans la veine cave inférieure (8 cas)»
Մարքէյի բժշկական համալսարանին դատակազմին առջեւ եւ ստացած է բժիշկի տիտղոսը, ժիւրիի գնահատութեամբ:

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

« ՀԱՅ ԲԱՆԱՍՏԵՂՇՆԵՐ » ԳՐԳՈՅԿԸ

Կազմանի «Թաթարստան քիթար նեչրի» հրատարակչական տան «Եղբայրա-կան ծաղիկեփունջ» մատենաշարի «Հայ բանաստեղծներ» գրքոյի խմբագրութեամբ է հայ հին ու նոր քնարերգութեան: Ներկայացուած են հայ բանաստեղծներու 50 դործեր՝ Գրիգոր Նարեկացիէն մինչեւ Թումանեան, Տէրեան, Զարեկ, Պ. Սեւակ, Էմին եւ Սահեան: Գրքը կազմած ու թարգմանած է թաթար բանաստեղծ Զաքի Նուրի:

Բեւ պատերազմներու պատճառ: Ասիկա դեւանագիտական մօտեցում մըն է, որ կ'անտեսէ մարդոց զգացական նկարագիրը, եւ այս վերջնային ազդեցութիւնը մարդուն գործելակերպին վրայ:

Եթէ անցեալին վրայ աչք սեւեռենք, կը տեսնենք, որ տնտեսական եւ քաղաքական ազդակներու կամ պատճառներու կողքին կրօնական շարժումներ ալ մեծ դեր կատարած են պատերազմներու հրահրումին մէջ: Առնենք միայն կրօնական բնոյթի պատերազմները սկսելով մահ-մեռական տիրապետութենէն մինչեւ խաչակիրներու արշաւանքները, Եւրոպայի Երեսուն Տարուան Պատերազմը եւ Օս-մանեան կայսրութեան քայքայումը:

Ժամանակաշրջանի մը մէջ, ուր գլխաւոր կրօնները առնուազն կը դաւանին հանդուրժողական եւ տիեզերական ոգի, մարդկութիւնը պէտք է դառնէ միջոց վերջ տալու կրօնական մոլեռանդութեան, անհանդուրժողականութեան:

Բոլոր Եկեղեցիներն ալ այժմ կը դրադին ընկերային, քաղաքական եւ աշխարհական հարցերով: Ինչո՞ւ կ'անտեսեն ամէնէն կարեւորը՝ կրօնական խաղաղութիւնը:

Թ. Ա. Թ.

(Ինքերմէշքըն Էրքըլ Թրիպլին)

ԿԱՊՈՅՏ ԽԱՉԻ ԻՍԻ

ՁԵՌՆԱՐԿԸ

Օ

Հայերս, ամէն անգամ երբ ձեռնարկ մը կազմակերպենք, նիւթական շահէն աւելի կը փնտռենք բարոյական շահը: Այնպէս որ կազմակերպողները գրեթէ միշտ ստիպուած են մղձաւանջ մը ապրիլ ձեռնարկէն առաջ, ուրիշ մը՝ ձեռնարկի ընթացքին եւ այս մղձաւանջները խղճամիտ հայ կազմակերպողները կը հաւեցնեն ու կը մաշեցնեն:

Փրանսահայ Կապոյտ Խաչի Իսի մասնաճիւղի ժողովն վարչականները ապրիլեցան վերոյիշեալ պահերը իրենց կազմակերպած պարահանդէս - ճաշին առթիւ, որ տեղի ունեցաւ Շարաթ Յուն - ուար 10, Օթէլ Սոֆիթէյի ճաշակասրահին մէջ:

Սոֆիթէյի սրահը, այդ գիշեր, իմ աչքերու առջեւ պիտի վերածուէր փոքրիկ Հայաստանի մը, ուր ամէն ինչ պիտի ընթանար լարուած ժամացոյցի մը ճշգրտութեամբ:

Տակաւին աչքին առջեւ է մասնաճիւղին վեթերան ընկերուհիին յուզումէն զողացող հայ մօր ձեռքերը: Ականջիս մէջ կը հնչեն անոր այնքան նշանակալից բացման խօսքը որով անգամ մըն ալ կուրար ուխտելու մնալ պատնէշի վրայ ի գին ամէն զոհողութեան:

— Պահելու ուսուցումը մեր Մեծա - սքանչելի:

— Կազմուածան կայանները վերածելու հայապահպանման օջախներու:

— Նպաստ հասցնել մեր ծերանոցն - րուն:

— Եւ չէնցնել Հայոց դարասրբ եկեղեցին:

Մասնագէտ չենք այդ մասին, ու կը խորհինք որ եթէ Կապոյտ Խաչը անցում ցած է 45 տարիներու դժուրակ ու դառն օրերը, այսօր, այս երիտասարդ եւ կորովի նոր սերունդի օրով չէ որ պիտի ընկրկի:

Պարահանդէս մը նկարագրել չէ նպատակս, սակայն պէտք է մոռնալ մեծ «պուրի» մը Ամանորի այս պարահանդէսը կազմակերպողներուն, որոնք կըրցան հայկական ու եւրոպական զուգահեռ քաղցնելով, ստեղծել այդքան փրկողական մարտը միջոցառում: Մեր մատուցած սերունդը ի մի հաւաքելու համար օգտուինք այս առթիւներէն:

Երկու խօսք ալ օրուան վիճակահա - նութեան մասին: Իր տեսակին մէջ բացառիկ էին մեր զոյգ աշխարհահռչակ նկարիչներու՝ Գառուի - եւ Ժաննեմի սրտաբուխ նուէրները որոնք կազմեցին ձեռնարկին նիւթական ապահովման զըլխաւոր առանցքը:

Վարձերները կատար, Իսի խաչուհիներ:

Յ. Ա.

ՀԱՂՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Մարտէյի Հայ Մշակոյթի Տան կառուցման աշխատանքները կը հասնին այլեւս իրենց աւարտին:

Յանձնարարաբար, արդէն իսկ լծուած է բացման հանդիսութեան նախապատրաստական աշխատանքներուն:

Այս չորս յարկանի շէնքը, կանգնած ճիշդ քաղաքին սրբոյ, իր դանազան մասերով, իր բոլոր յարմարութիւններով եւ արդիական սարքաւորումներով կոչուած է դառնալ Մարտիկոյ Հայ դպրոցի մշակութային եւ ազգային կեդրոնը:

Որպէսզի Մշակոյթի Տունը ըլլայ իրապէս հայադրուած եւ հայաբոյր, յանձնարարաբար յատուկ ուշադրութեան առարկայ դարձուցած է ներքին զարգացումը եւ գեղեցկութիւնը: Այս միտումով ալ, նպատակաւորաբար է որ զանազան սրահները եւ գրասենեակները կրեն անուաններ որոնք միշտ, յաջորդական սերունդներուն սըրտին մէջ, յաւերժացնեն յիշատակը ազգային դէմքերու կամ կենդանի պահան մեր հայրենի ընաշխարհը:

Այս նպատակաւ շահագործուած բոլոր կազմակերպութիւնները, միութիւններն ու համայն ազգայինները կրնան դիմել Մշակոյթի Տան կեդրոնական յանձնարարութեան հասցէին:

MAISON DE LA CULTURE
ARMENIENNE
12, 14 Rue St. Bazile
13001 MARSEILLE

ՄԱՐՏԻԿՈՅԻ ՀԱՅ ՄՇԱԿՈՅԹԻ ՏԱՆ
ԿԵԴՐ. ՅԱՆՁՆԱՌՈՒՄԻ
ՎԱՐՁՈՒԹԻՒՆ

Նախագահուի Հ. ՇԱԼՃԵԱՆ

Քարտուղար՝ Զ. ՄԻԼՏՈՆԵԱՆ

ՀԱՅԵՐ Ի ՊԱՏՈՒԻ

Վարդապետ Գամպերեան, Պուլ-Պէլ-Իոն (Պուլ տիւ Ռոն), ի գնահատութիւն եւ ի երախտագիտութիւն երկրորդ աշխարհամարտի իր մասնակցութեան ու յատկապէս ճակատի վրայ իր կատարած ծառայութիւններուն, արժանացած է նախկին Ռազմիկներու նախարարութեան կողմէ՝ «Եւրոպայի խաչ» ի զինուորական պատուանշանին:

կողմեան անջատում մը Լիբանանի մէջ տեղի ունեցաւ, սակայն, այսուհանդերձ, առկա երկրորդական դիմի վրայ կը մնայ: Իրականացնելով հիմնական հարցն է բա - ժանումը: Սակայն, առկա կը նշանակէ կամ պահպանել ներկայ գոյապիւժակը (իմա՝ Հիւսիսային եւ Հարաւային Իր - լանտա), ուր հիւսիսի կաթողիկէները կը մնան միշտ փոքրամասնութիւն, կամ Հիւսիսի եւ Հարաւի միացումը, որու հետեւանքով բողոքականները կը դառնան փոքրամասնութիւն:

Լիբանանի թէ՛ Իրականացնելով մէջ գլխաւոր հակամարտ ուժերը ցեղային նոյն դիմադրելու ունին: Այսպէս՝ առաջինին մէջ փլուզիկները, երկրորդին մէջ՝ կեղեցիկները: Եթէ զանոնք պիտի հոսանքին կեղեցիկները, եթէ զանոնք պիտի հոսանքին կեղեցիկները, եթէ զանոնք պիտի հոսանքին կեղեցիկները, եթէ զանոնք պիտի հոսանքին կեղեցիկները, եթէ զանոնք պիտի հոսանքին կեղեցիկները:

Կրօնական հարցը միայն այս երկիր - ներքին վերադարձուած չէ: Պալար մըն է նաեւ Թուրքիոյ եւ Յունաստանի միջեւ ստեղծուած պաղ պատերազմին՝ Կիպրոսի հարցին կապակցութեամբ: Արաբ - եւ իսրայէլեան խնդրին ալ առանցքը կը կազմէ:

Կրօնական հարցը ազդակ մըն է նաեւ Պուրմայի քաղաքացիական կռիւներուն մէջ, քանի կեդրոնական իշխանութեան դէմ երբեմն - երբեմն դուրս ցցողները քրիստոնէայ ցեղախումբեր են: Նոյնը նաեւ մահմետական փառաստանի եւ Հիւսիս Հնդկաստանի միջեւ: Կարեւոր դեր կը կատարէ նաեւ Փիլիպպեան կղզիներու հարաւը տեղի ունեցող կռիւն - րուն մէջ: Արգարեւ հարաւի ըմբոստ - ները մահմետականներ են, որոնք կը փորձեն թօթափել կաթողիկէ Մանիլայի գերիշխանութիւնը:

Արգարեւ, այժմու միակ ծանօթ պատերազմը, որ կրօնական նկարագիր չունի (եթէ քաղաքացիականութիւնները կըրօն չկան), Անկոլայի ներքին քաղաքացիական պատերազմն է: Այլուր, կրօնական հաւատածներն ու ըմբոստները կապուած են այլ ազդակներու, ինչպէս՝ ազգային ազատագրութիւն, բա - ժանում, քաղաքական հակալիւր կամ աշխարհագրական սահմաններ:

Այս կացութիւնը՝ որ ի յայտ կուգայ այնպիսի դարաշրջանի մը մէջ, որ կը յաւանքի ընդհանրական եւ հանդուրժողական ոգի ունենալ, խորհրդածութեանց պէտք է մզէ խաղաղասէր կազմակերպութիւններն ու խմբակցութիւնները, որ - պէտք է միջոցներ գտնեն վերջ տալու բո - լորական:

Արդեօք, ՄԱԿը պէտք է՞ զբաղի այս հարցով: Եկեղեցիներու Համաշխարհային Խորհուրդը, իր կարգին, պէտք է՞ քննէ խնդիրը: Արտաքին նախարարութիւնները քննութեան պէտք է առնեն զայն: Արգարեւ միշտ քաղաքական եւ տնտեսական դրապառաւանքներ կը մատնանշուին իր -

«ՅԱՐԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ

(12)

ՀԱՌԱՉԱՆՔԻ ԿԱՄՈՒՐՁԸ

Մեծ վեպ

Սիրայիմ, ընտանեկան կեանքի

Ա. ՄԱՍ

ՍԻՐՈՅ ՅԵՄԱՏՕՆԸ

ՆՇԱՆՏՈՒՔԸ

Սիւրիա կոմսուհին իր ամուսնոյն քով կեցած, մէկ կողմէն ներս մտնող հիւրե - րուն դէմքերը կը քննէր մտահոգու - թեամբ:

Պեմպո ներս մտած ատենը ըսած էր. - Հարսնիքին համար հրաշալի ոտա -

նաւոր մը պատրաստելու վրայ եմ, այն - պիսի գեղեցիկ քերթուած մը որ բանաս - տեղծ Արիստոփոլի նախանձը պիտի գրգռէ:

Բայց տարօրինակ հոն էր որ, բոլոր հրաւիրեալները փոխանակ ընդունելու - թեանց պերճաւոր զգեստներ հագնելու, պատերազմական զգեստներ հագած եւ քովերին ալ պատերազմական խոշոր սուրբեր կախած էին: Կիները փոխանակ ուրախութեան ժպիտներ ունենալու ի - րենց չորիւններուն վրայ, երկիւղալի նայ - ուածքներ կ'արձակէին:

Ի՞նչ անցած էր... Ի՞նչ տեղի պիտի ունենար:

Ինչո՞ւ ժողովրդային ապստամբութեան մը զրոյցներ չըլնային ընել սկսած էին եւ ինչո՞ւ այդ շշուկները այն օրը չըլնէին սկը - սած էին, Ռուլանի եւ Լէոնորի նշանու - քին օրը:

Ո՞վ տարածախած էր այդ շշուկը, ո՞վ գրգռած էր ժողովուրդը որ այսպէս մէկ վայրկեանէն միւսը վիթխարի գազանի մը պէս իր որջին մէջ ինքզինքը ուտել կը սկսէր:

Բոլոր միտքերը, խորհրդաւոր, մութ, սպառնալից եւ աղետալի միջոցառումները կը իրարմիջեային:

Լէոնոր եւ Ռուլան թանկալի իւղանք - կերով ծածկուած ձեռքերով հիւրասրահի մը մէջ լոյսէ լոյս նստան, երջանկութեան ճառագայթով առջուն նայուածքով մը

երբեմն իրարու նայելով, հանդիսատես - ները կը դիտէին:

Լէոնորի հայրը Տանտոյո դուքսը որուն պապը Վենետիկի պատմութիւնը գրող ա - ռաշին պատմադիրը եղած էր, աղջկանը քով ոտքի կեցած էր. Ռուլանի աներհօր աչքերուն մէջ ալ մտահոգութեան ար - տայայտութիւն մը կը կարդացուէր:

Ռուլան նոր հասնող հրաւիրեալներու երկարելով ձեռքը հակիրճ այլ տաքուկ պատասխաններ կը գտնէր ամէն շնորհա - ւորական խօսքի... եւ միւս կողմէն... իր աչքերը աղօտ կերպով իր պատանու - թեան օրերուն քաղցր տեսիլներովը կը լեցուէին...

Այդ տեսարանները իր մանկութեան եւ պատանութեան օրերու յիշատակներն էին, որոնք օղային երկրի մը վրայ գծուած պատկերի մը պէս իրարու ետեւէ իր աչ - քերուն առջեւէն կ'անցնէին:

Ան իր առջեւ կը տեսնէր հիմա նաւա - վարներու հետ զոյգութիւն, անոնց ձեռքը բարեկամաբար սեղմելը, հոս ու հոն վաղ - վաղը... օր մը Տանտոյոյ խորհուրդին Մատնութեանց Կոնդը աղօտ քուրջներով եւ ճմռթկած թուղթի կտորներով լեցնե - լը, ժողովրդային երգեր երգելով Տաս - ներու խորհուրդին իւրաքանչիւր անդա - մին դրան առջեւ գիշերային երգեցիկ խումբեր կազմակերպելը եւ վերջապէս օր մը Լէոնորի հանդիպելը եւ անոր սի - րահարիլը...

« Ե Ա Ռ Ա Ջ »

ԲԱՐԳԱՌԱՅՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

ՔԱՆԱՏԱՅԷՆ ԵՐԻՄԱՍՏԱՐԷ ՀԱՅԵՐ (Հայ Սերունդ) շնորհաւորելով թերթին յիս - նամեակը 50 տուրք կը նուիրեն:

ՄԱՐՍԷՅԷՆ Պ. Վ. Համարձումեան 100 Փրանք:

ՊՈՒՔ-ՊԵՂ-ԷՌԷՆ Պ. Վ. Գամպերեան 50 Փրանք:

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18Ը

ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Ընտանեկան մեծ խնջոյք Կիրակի, Փե - տրուար 8, կէսօրէ ետք ժամը 3ին Ազգ. Տան սրահը, նախաձեռնութեամբ Վա - րանդեան կոմիտէի:

Մասնակցութեամբ Սայաթ - Նուլա նուագախումբին:

Պար, երգ, ձոն պիւֆէ, հայկ. ճաշեր: Մուտքը՝ ազատ

ՀՐԱՒԷՐ ԸՆԴՀ. ԺՈՂՈՎԻ ԵՒ ՔՈՔԹԵՅԼ

Ֆրանսա - Հայաստան Բարեկամութիւն Ընկերակցութեան վարչութիւնը իր ան - դամներէն կը խնդրէ ներկայ ըլլալ ընդհ. ժողովին Կիրակի, Փետր. 15, ժամը 16ին իր կեդրոնատեղիին մէջ, 32 Ռիւ աը Թրէ - վիզ, Փարիզ 9րդ:

Օրակարգ. — Ընտրութիւն ընդհ. ժո - ղովի գիւղանին: — Ներթական եւ բարո - կան հաշուետուութիւն: — Անդամակ - ցութեան քառերու բաշխում: — Ըն - տրութիւն նոր վարչութեան:

Ընդհ. ժողովէն վերջ վարչութիւնը քննարկելով մը պիտի հիւրասիրէ անդամ - ները:

ՇԱԻԼԻ Ս. ԴԻ. ԼՈՒՍԱԻՈՐԻՉ

Այս Կիրակի պատարագ կը մատուցուի:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎԻ ՀՐԱՒԷՐ

Կեսարիոյ եւ շրջանի Հայրենակցական Միութեան վարչութիւնը սիրով կը հրա - վիրէ իր անդամ եւ ոչ անդամ հայրե - նակիցները ընդհ. ժողովի, Փետր. 8 Կի - րակի կէսօրէ վերջ ժամը 16ին. Պարոյր Սեւակ գրադարանի սրահը, 32 Ռիւ աը Թրէվիզ, Փարիզ 9, Մեթրօ Բատէ:

Կարեւոր օրակարգ:

ԷՍԱԵԱՆ ՍԱՆՈՒՅ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՀՐԱՒԷՐԸ ԸՆԴՀ. ԺՈՂՈՎԻ

Փարիզի էսսեան Սանույ Միութեան ընդհ. ժողովը Փետր. 7 Շաբաթ օր ժամը 15ին, Մշակոյթի Տան մէջ, 17 Ռիւ Պլէօ Մեթրօ Բատէ:

Օրակարգ. — 1. Տեղեկագրի ընթերցում եւ հաշուետուութիւն, 2. Նոր կանոնա - դրի քննարկում, 3. Նոր վարչութեան ըն - տրութիւն, 4. Բաղձանքներ:

Ներկաներուն թիւը, ըստ կանոնադրի, մեծամասնութիւն պիտի նկատուի, ուստի կը խնդրուի բոլոր անդամներէն ներկայ գտնուիլ:

ԿԱՐՏԱՆ. — Համախարբերողական Միութեան անդամական ժողովը Պիլեր, Պր. Մարտիրոս Ունանեանի տունը Փետր. 12, ժամը 15ին: Բոլոր անդամներու ներ - կայութիւնը անհրաժեշտ է: Օրակարգ՝ տեղւոյն վրայ:

ԿԱՊՈՅՏ ԽԱՉԻ ԱՆԻԷՆ — Պուա Գոլոմ - պի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը Զորեք - շաբթի, Փետր. 11, ժամը 20.30ին Տիկին Մատոյեանի բնակարանը, 38 Վիլլա Ռու - վէյրու, Անիէն:

ԵՆՈՐՀԱԿԱԽԷ

Կապ. Խաչի Առնուիլ - Սարսէլ մաս - նաճիւղը շնորհակալութեամբ ստացաւ Պր. Սարաֆեանի մահուան առթիւ. — Առնուիլէն Արա Սարաֆեան եւ Արմե - նակ Պէտեան 50ական Փր., Տէր եւ Տիկին Կարապետ Սարաֆեան 30: Այլի Տիկին Ազատուհի Տիլանեան եւ զաւակները 100 Փր. կը նուիրեն Առնուիլ - Սարսէլի Կապ. Խաչին ի նպաստ կայանին, Պ. Սա - րաֆեանի մահուան առթիւ:

Հ. Յ. Դ.

ՓԱՐԻՉ. — Հ. Յ. Դ. Փոթորիկ խումբի ժողովը այս Ուրբաթ (Փետր. 6) ժամը 8.30ին: Ներկայ կ'ըլլայ Շրջ. Կո - միտէի ներկայացուցիչը:

ՓԱՐԻՉ. — Հ. Յ. Դ. Ս. Թէհլերեան խումբի ժողովը այս Ուրբաթ (Փետր. 6) ժամը 21ին Հայ Մշակոյթի Տունը:

ՓԱՐԻՉ. — Հ. Յ. Դ. Բաֆֆի խումբի ժողովը այս Ուրբաթ (Փետր. 6) ժամը 20.30ին Փարիզի Մշակոյթի Տունը: Կա - րեւոր օրակարգ:

ԻՍԻ. — Հ. Յ. Դ. Զաւարեան կոմիտէի ժողովը այս Ուրբաթ (Փետր. 6) ժամը 20.30ին Մշակոյթի Տան մէջ: Բոլոր ըն - կերներու ներկայութիւնը պարտաւորել է: Կը խնդրուի ճշգրտապէս ըլլալ:

ԼԻՈՆ. — Հ. Յ. Դ. Վարանդեան կոմի - տէն ընկերական ընդհ. ժողովի կը հրա - վիրէ Լիոնի եւ Սէն-Մօրիսի վրացեան խումբի ընկերները Ուրբաթ (Փետր. 6) երեկոյեան ժամը 8.30ին, սովորական հաւաքատեղին: Ընկերներուն ներկայու - թիւնը պարտաւորել է:

ԱԼՖՈՐՎԻԼ. — Հ. Յ. Դ. Ս. Միտա - եան խումբի ժողովը այս Ուրբաթ (Փետր. 6) ժամը 21ին սովորական հաւաքատեղին:

ՎԱԼԱՆՍԻ Հ. Յ. Դ. Քրիստափոր կո - միտէին ընկերական ընդհ. ժողովը այս Շաբաթ (Փետր. 7, ժամը 8.30ին) Ահա - րոնեան ակումբը: Կարեւոր օրակարգ: Բոլոր ընկերներուն ներկայութիւնը պար - տաւորել է: Կը խնդրուի ճշգրտապէս ըլլալ:

ՎԻԷՆ. — Հ. Յ. Դ. Անի կոմիտէի ըն - կերական ընդհ. ժողովը այս Շաբաթ, Փետր. 7, ժամը 20.30ին Գոսպար Իփէշ - եան ակումբը: Կարեւոր օրակարգ, ներ - կայանալ անդամատեւորով:

Imprimé sur les Presses
DU JOURNAL «HARATCH»
83,rue d'Hauteville 75010 Paris
Commission Paritaire : N° 55935

10 JOURS A PALMA

DU 11 AU 21 FEVRIER
De Lyon 840 F. de Marseille 740 F. de Paris 1000 F.

10 JOURS EN TUNISIE

DU 21 FEVRIER AU 3 MARS
De Lyon 1.300 F., de Marseille 1.200 F.

10 JOURS EN GRECE

avec 2 jours à Rome
DU 12 AU 21 MARS 1976
de Lyon 1850 Frs, de Marseille 1850 Frs, de Paris 1950 Frs.

organisé par **sevan voyages - lyon**
accompagné par Monsieur SARKISSIAN Varoujan

—Les prix comprennent : le transport aérien A/R, le transfert aéroport - hôtel - aéroport, logement, pension complète dans hôtel 1ère classe, en chambre double/bain.

— Vu le succès obtenu ces dernières années, nous organisons aussi en cette période hivernale, d'agréables séjours dans des pays plus cléments.

Inscrivez-vous et faites inscrire vos parents auprès :

sevan voyages

50, Cours de la Liberté
69003, LYON
Téléphone : (78) 60-13-66

— Նախորդ տարիներու յաջողութենէն քաջալերուած եւ եղող զիմումնե - րու գոհացում տալու համար, մանաւանդ մեր երէց սերունդին կողմէ, Վա - րուժան Սարգիսեան լաւագոյն պայմաններով գեղեցիկ առիթը կուտայ ձեզի Փալմա եւ Յունաստան (երկու օր Հոռոմ) կազմակերպուած այս ճամբորդու - թիւներով:

Արձանագրուեցէք եւ արձանագրել տուէք ձեր բարեկամները ձեր նախա - սիրած ճամբորդութեան եւ կ'ունենաք մեր կողմէ բոլոր պէտք եղած մանրա - մասնութիւնները:

Licence BR 72056
Licence COR. A. 529

ՍԱՄՈՒԷԼ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԵՍ ԾՆՈՂԱՅ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

Վարժարանի սրահին մէջ

Փետրուար 29, Կիրակի, ժամը 17ին մինչեւ այդ

Նախագահութեամբ Սերի Բաղաքապետին

ՊԵՌՆԱՐ ՏԷՏԷՃԵԱՆ իր նուագախումբով

ATTRACTIONS

BUFFET

B A R

ձապահին 80 ֆր.

Մուտք 20 ֆր.

Հեռաձայնել 027-18-28

**AU JARDIN
DE THEOPHILE**

chez Oskian 139, rue Saint-Honoré Paris 1er tél. 260 23 80

ԱՐԵԻԵԼԵԱՆ ձՈՒ ձԱՇԱՅՈՒՑԱԿ

ՋԵՐՄ ՄԹՆՈԼՈՐՏ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՂԱՆԱԿՆԵՐՈՎ ՈՒ ԵՐԳԵՐՈՎ

ԱՄԷՆ ԻՐԻԿՈՒՆ ՀԱՅԿ. ԶՈՒԳԵՐԳՆԵՐ

ՎԻԴԷՆ ԵՒ ՅԵՐՈՒԹ

200 հոգինոց սրահ ընդունելութեանց համար

Salle pour banquet, réception, mariage, etc.

OUVERT TOUS LES JOURS

Fonds A.R.A.M

Մեծն Մխիթարի կղզին

ALLEGORIE

Յոգնած, պարտասած, ջրաքամ՝ նստաւ աւազին վրայ, մորթի դոյն:

Խաղաղ էր ծովը:

Հրեշտակները իջեւ հին ծովու վրայ եւ նստեցին՝ կ'անդնազորէին: Արեւը ապր- լում կ'երկարէր իրենց ու նարստ: Ու կը լսուէր Շնորհալիին ձայնը, ամպերուն ետեւէն:

Մեծն Մխիթար, հալածանքին վախը տակաւին հոգւոյն մէջ, չէր կրնար սա- կայն հաղորդուիլ խաղաղութեամբ: Սըր- տին բարակումը, անաղանդի մը պէս միշտ տաղնապալի, անդոհանքով կը լե- ցնէր հոգին: Բայց յոգնած էր, շա՛տ էր յոգնած:

Գլուխը դրաւ մախաղին վրայ, աչքերը յանգնեց ծովուն:

Արեւը վարդի թերթերու մեծու — թիւնն ունէին: Հորիզոնը՝ մեղրի դոյն: Շնորհալի կ'երգէր, — Կիւրիկոյ լեռնե- լուն վրայ՝ արթնութեան կը կանչէր Հա- յոյ զօրքը, պահապան հայ լեզուին, պա- հապան հայ մշակոյթին:

Բարբարոսներուն խորհակէն պահպա — նելու համար չէ՞ր միթէ, որ ինքն ալ, Մեծն Մխիթար, մախաղին մէջն էր լե- ցուցեր հայկական մագաղաթները եւ վա- ղեր դէպի արեւմուտք: Որպէսզի յաւիտ- եան չմարի Հայկազեան Ձայնը, մեր բարբարոսն աստուածաբանը:

Մեր լեզուն:

Տաճարաձեւ, — արմատը Նայիրեան աշխարհի ապառաժներուն մէջ, գմբէթը Աստուծոյ օթեանին խորովիքին մէջ:

Լեռնաձեւ, — ամպերուն շանթերն ար- համարհելու համար, անաղանդորդ ջրը՝ վէճեր կազմելու համար:

Հայերէն լեզու, Արաքսի պէս լմբոստ՝ որ կը հոսի, որ կը սուրբ, ինչպէս երե- վար մը՝ առանց կամուրջներու օգնու — թեան եւ առանց ասպատակողներու թամ- բին:

Խոնջեղ, աւելի ծանր, յաղթեց հա- լածանքի վախին, ու Մեծն Մխիթար քնացաւ, թէեւ սրտիկը դող: Ու երազ տեսաւ:

Նորէն ծով էր եկեր, — փրկութեան միակ ճամբան:

Խելք ծով մը, երեսը ձուկի թեփի պէս: Ամպի մը ճեղքէն լոյսի ջրվէժ մը հեռուն: Խոժոռ բան մը կար, սակայն, մթնոլոր- տին մէջ: Եւ ամպերը կ'աշխատէին ծած- կել տալուպի մը պատրաստութեան նշանները:

Մեծն Մխիթար կը նայէր ծովուն, վա- խով եւ անձկութեամբ, հայերէն ձեռա- դիրներու մախաղը սրտին սեղմած:

Յանկարծ փուռներու պէս փոթփոթեցաւ ծովը, ուղտափուռի եւ դժնիկի դաշտ դարձաւ, յետոյ ալիքները բարձրացան, յառաջ արշաւեցին, ցամաքին վրայ սու- ռացին, պաշարեցին զինք: Ահա Մեծն Մխիթար ծովուն մէջ, մերթ ջրասույզ, մերթ այեծուի: Տեսնողը պիտի վկայէր, որ այլեւս պիտի կորսուի ծովամոյն:

Մեծն Մխիթար ապօրթեց: — Տէ՛ր, գէթ այդ մախաղը փրկէի՛ր, դուն որ քու ճառագայթէք շամանդաղ մը դրել ցեղիս այս ստեղծագործութիւննե- լուն մէջ՝ մի՛ թողուր որ կորսուի ջրա- մոյն:

Եւ յանկարծ լոյսի շեղք մը ճեղքեց ամպերը, աստեղց ալիքները՝ որոնց վրայ կը հանդէսէր մախաղը: Մեծն Մխիթար ապշուածութեամբ դիտեց որ մախաղը դար- ձաւ նախ լսատ մը, որ ծփաց պահ մը, ինքն ալ լսատին վրայ: Յետոյ դարձաւ կղզի:

... Արթնցաւ:

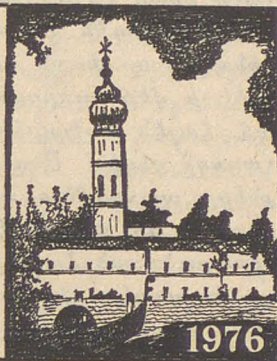

ՄԵԾ ՍԵՐԱՍՏԱՑԻՆ

ՄԽԻԹԱՐ ԱՐԲԱՅԱՅՐ

ԵՆԵԴԵԱՆ 300ԱՄԵԱԿ

1676

1976

ՄԽԻԹԱՐ ՍԵՐԱՍՏԱՑԻ

... Ո՞ր հասած կ'ըլլար մեր մշակոյթը, եթէ Սերաստացի Մխիթարը վեցն- տիկ չնետարէր 1717ին, խումբ մը աշակերտներով: Դառնութեամբ քօթվելով Պոլսոյ փողին:

Պիտի ունենայի՞մք այսօր մտաւար գանձ ու վաստակ եւ ժողովուրդին — միջին անգամ գաղափար Հայկական Մշակոյթի հարստութեանց մասին — ա- ռանց Մխիթարեան Միաբանութեան:

Համեստ վանական, Մխիթար կ'որոնար, կը գործէր տեսակ մը մարգարէ- կան ներշնչումով: Իրբեւ նոր առաքեալ:

Կրօնական ջերմեղանքութեան հետ, մշակոյթի սէրը կը խոսկէր իր սիրտը: Հոգեւոր տաճարէն դուրս, մտքի տանար մը կ'երագէր ան: Եւ առաջին հոգն եղաւ հարթել արդի աշխարհաբարի գամբան:

Իր Հայկագեան Բառարանն ու Քերականութիւնը միջին այսօր ալ կը մնան քանկագին վանքագիրներ, հում նիւթք՝ լեզուի գարգացման նամբուն վրայ: Իր հաստատած միաբանութիւնը Բէի երկնիւղ, միշտ մնաց պատմելի վրայ: Ամբողջ սերունդներ նուիրուեցան պատմական, քննական, բանասիրական, գիտական եւ գրական բեղուն գործունէութեան մը:

Աչքի եւ մտքի հիւքեր փամուցան, երակներուն արիւնը պարպուեցաւ դեղ- նած փոշոտած քուրքերու վրայ:

Գիշերաչան տփուքիւններ եւ անխոնջ պրպտումներ՝ այս կամ այն վանքին, դիւանատան նկուղներուն մէջ, տաղարանի մը կամ ձեռագրի մը գաղտնիքները կորցելու համար:

Պափառումներ՝ իրական անբախտներու մէջ, ի սփիւռս Հայաստան աշխարհի: Ու նաեւ երեւակայութեան քոչիջման՝ աշխարհագրութեան եւ պատմութեան ա- րահետներուն վրայ: «Յուշիկի Հայրենաց»:

Եւ իրական ստեղծագործութիւններ՝ բանասիրական — պատմական խրթին ու- սումնասիրութեանց հետ:

Սովորական անուանք չեն Հիւրմիւզները, Այտնեանները, Ալիշանները: Զա- մէշանն ու Գաթրեանը, Տաշեանն ու Ալիեանը, Հացունին եւ Ղազիկեանը: Բագրատունի՛ն:

Եւ ահաւասիկ յաջորդական սերունդներ, որոնք ջախը ամուր բռնած՝ անընդ- հատ կը շարունակեն վարսեցանք:

Անընդուն շատ բան վերաբնութեան կը կարօտի, այսօրուան աշխարհ:

Բայց, հարկ է ետ երթալ երկու հարիւր, նոյնիսկ հարիւր տարի առաջ, ըմ- քոնելու համար կատարուած աշխատանքին ծաւալը եւ խորութիւնը: Իրաւմբ արժանի՝ ընդհանուր երախտագիտութեան:

1948

Շ.

ԱՂԵՐՍ ԱՌ Ս. ԿՈՅՍԵ

Գոչեմ առ քեզ Սրբուհի Կայս, Զի դու ես միշտ անբերայ յոյս. Լեր բարեխօս վասն եղկելոյս, Եւ մի քոզուր գիս խորասոյգ:

Բեկեալ է նամ իմոյ հագոյս Ի ծովածուփ այս կեցեալոյս, Հա յօգնութիւն ընկղմելոյս, Եւ մի քոզուր գիս խորասոյգ:

Նրսեմացաւ հագիս իմ լոյս, Ի յաշխարհի խաւարելոյս Դու ես նըպաստ կուրացելոյս Արդ համ գանձն իմ առ քեզի լոյս:

Որոգայթիւք պաշարեցայ Կամաւ ի չար ծուղակս անկայ, Դիմեմ առ քեզ Սուրբ Տալիքայ Զիս ի կարթից չարին կորեցաւ:

Յակոյս վայրի քափառեցայ Եւ զըրաներ նետվարեցայ Ո՛վ Սրբուհի վասն իմ հայցեա, Եւ մաղթանօք քով գիս ուղղեա:

ՄԽԻԹԱՐ ԱՐԲԱՅԱՅՐ

Թղթատարական գործադուլի հետեւ — ւանքով չստացանք Հրանտ — Սամուէլի խմբագրականը նուիրուած Մխիթար Ար- բաթօր: Կը հրատարակենք յետագային:

1947 Հոկտ. 19

Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

Քանի մը տղով

ԼԻԲԱՆԱՆԻ քաղաքացիական կռիւներու հետեւանքով մեռելներու թիւը 12 հա- ղար կը նկատուի, վերաւորներուն՝ ա- լելի քան 20 հաղար եւ նիւթական վնաս- ներն ու տնտեսական կորուստները տասը միլիոն տոլարի կը հասնին: Ամբողջ գիւղեր կան որոնք կրակի տրուած են ինչպէս՝ Տամուր, կան թաղեր, Քարան- թիւայի նման, «մաքրագործուած»: Քա- ղաքին առեւտրական կեդրոնը քարուքանդ է, գործատուներու կէսէն աւելին պէտք է վերաշինել: Տասը միլիոն տոլարը Լի — բանանի տարեկան պիւտճէին քսան ան- դամն է եւ տարիներ պէտք պիտի ըլլայ (3-4 առ նուազ) որպէսզի երկիրը իր նախկին դիմադրեժ վերագտնէ: Թուէյնի, որ Տեղեկատուութեան, Ընկերային Հար- ցերու, Զբոսաշրջիկութեան եւ Քարիւղի նախարար է շատ յոռետես չէ եւ կ'ըսէ թէ պէտք է վստահիլ լիբանանցի ժողո- վուրդին առաքիտութեանց՝ «նախաձեռ- նող, քաջ, ճարպիկ, քիչով շատ ընող»: Այս առթիւ մամուլը կը յիշէ սրամտու- թիւն մը զոր Փրանսացի ճամբորդ մը դրած էր իր օրագրին մէջ, Արեւելք կա- տարած իր ճամբորդութեան առթիւ դա- րուս սկիզբը. «Լիբանանը փոքր երկիր մըն է որ ոչինչ կ'արտադրէ բացի՝ Լի- բանանցիներէ»: Նախագահ Ֆրէճնիէ Դա- մասկոս քաջած է ուր պիտի տեսնուի Սուրիոյ նախագահին հետ:

ՃիՊՈՒԹԻԻ հարցը չէ փակուած եւ ա- ռեւանդուած երախային աղատ արձակ — ման համար, Սոմալիներու Ապառազա- կան ձախտը նոյն պահանջները կը դնէ որոնց Փրանսա չի կրնար տեղի տալ (Ճիպութի անկախութիւնը եւս, հեւ): Փրանսա կարծիք յայտնէր ինչպէս որ մինչ Սոմալի իր կարգին Ապահովութեան խոր- հուրդին բողոքած է Փրանսայի դէմ:

ԱՍԻԱՅԻՆ կրկին դուր մը (կռիւ) գաղ- թած է Փրանսա եւ վերիւրը բաւական լուրջ կը նկատուի Փաթիէօր հաստատու- թեան կողմէ: Դեռ չի խօսուիր համա — ճարակի մասին բայց բազմաթիւ օջախ- ներ կան արդէն:

ԱԹԵՆՔԻ մէջ դումարուած պալլանեան երկիրներու գործակցութեան համաժող — ղովը, որ բացուած էր Յունուար 12ին՝ իր աշխատանքները աւարտած է արդէն եւ, ինչպէս կը նախատեսուէր, ոչ մէկ հետաքրքրական որոշում տրուած է, այ- սուհանդերձ կ'ըսուի թէ ժողովը զոր — ծակցութեան զանազան կարեւորութիւններ ընձեռած է պալլանեան երկիրներու մի- ջեւ: Միւս կողմէ քննադատելով Պրիւ — սէլի Յանձնաժողովը իր տուած որոշու- մին համար, որով Յունաստանի Եւրո — պայի խորհուրդին անդամակցութիւնը առժամայէն կը յետաձգէ՝ Յունաստա- նի զարգացած տնտեսութեան պակասի պատճառով, Փրանսա կ'առաջարկէ արա- դացիներ Յունաստանի անդամակցութիւնը Եւրոպայի խորհուրդին:

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ Պաշտպա- նութեան նախարարը, Թուրքիա կատա — րած իր այցելութեանէն վերադարձին՝ քննադատելով Միացեալ Նահանգներու վերաբերումը Անգլաբայի նկատմամբ եւ անդրադառնալով զէնքի հայթայթման արգելքին դիտել տուած է որ այդ արար- քը կը վնասէ կրպարական հարցի լուծման եւ այնքան ատեն որ այդ արգելքը տեւէ Թուրքիա չի կրնար բանակցել Յունաս- տանի հետ:

ՄՈՆՓԱՍՆԱՍԻ աշտարակի հինգերորդ յարկին վրայ Հինգաբթի գիշերը ոտաբ մը պալլած է: Կը խօսուի եղեռնափոր- ձի մը մասին:

Fonds A.R.A.M

ՀՈԳԵԶԱՆԳԻՍ

Այրի Տիկին Փրակունիա Կարապետ - եան, Տէր եւ Տիկին Սիրաք Սուրենեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Անրի Գո- ղիկ եւ զաւակները, Պ. Շառլ Կարապետ- եան, Տէր եւ Տիկին Ժան Կարապետեան եւ զաւակները կը ծանուցանեն թէ հոգե- հանգստեան պաշտօն կը կատարուի այս Կիրակի (Փետր. 8) առաւօտ Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցին իրենց ամուս- նոյն, հօր, մեծ-հօր՝

ԱՐՄԵՆԱԿ ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆԻ

մահուան տարեիցին առթիւ:

Ի գիտութիւն ողբացեալին յիշատակը յարգողներուն:

X

ՄԱՐՍԵՅԻ.— Այրի Տիկին Աղանի Յա- կոբեան, Տէր եւ Տիկին Վարդան Յակոբ- եան, Տէր եւ Տիկին Արթուր Յակոբեան, Տէր եւ Տիկին Սարգիս Տէրտէրեան, Տէր եւ Տիկին Ռոպէր Ամայէն, Օր. Զարգար Յակոբեան, Տէր եւ Տիկին Մինասօղլու կը ծանուցանեն թէ հոգեհանգստեան պաշտօն կը կատարուի իրենց ամուսնոյն, հօր եւ մեծ-հօր՝

ՄՈՒՇԵՂ ՅԱԿՈԲԵԱՆԻ

մահուան քառասունցին առթիւ, Կիրակի, Փետր. 15ին Սէնթ Անթուանի Ս. Թադէոս եկեղեցին:

Ի գիտութիւն ողբացեալին յիշատակը յարգողներուն:

Imprimé sur les Presses
DU JOURNAL «HARATCH»
83,rue d'Hauteville 75010 Paris
Commission Paritaire : N° 55935

ՀՐԱԽԻՐ ԸՆԴՀ. ԺՈՂՈՎԻ

ԵՒ ԳՈՔԹԵՅԻ

Ֆրանսա — Հայաստան Բարեկամութիւն
Ընկերակցութեան վարչութիւնը իր ան- դամներէն կը խնդրէ ներկայ ըլլալ ընդհ. ժողովին Կիրակի, Փետր. 15, ժամը 16ին իր կեդրոնատեղիին մէջ, 32 Ռիւ տը Թրէ- վիզ, Փարիզ 9րդ:

Օրակարգ.— Ընտրութիւն ընդհ. ժո- ղովի դիւանին: — Նիւթական եւ բարո- կան հաշուետուութիւն: — Անդամակ- ցութեան քառթերու բաշխում: — Ըն- տրութիւն նոր վարչութեան:

Ընդհ. ժողովէն վերջ վարչութիւնը քուէթէյլով մը պիտի հիւրասիրէ անդամ- ները:

THEATRE DANIEL SORANO
A VINCENNES
(Métro Bérault)

L'Arménoche

de REINE BARTÈVE

Mise en scène de

JEAN-LUC BOUTIÉ

Mercredi, Jeudi, Vendredi, Samedi

à 21 h. et Dimanche à 18 h.

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Կապ. Խաչի Փարիզի մասնաճիւղին
տարեկան ճաշը՝ Մարտ 21ին:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ԿԱՐՏԱՆ.— Համախարքեղեցիական Միութեան անդամական ժողովը Պիլիբ, Պր. Մարտիրոս Ունանեանի տունը Փետր. 12, ժամը 15ին: Բոլոր անդամներու ներ- կայութիւնը անհրաժեշտ է: Օրակարգ՝ տեղւոյն վրայ:

X

ԿԱՊՈՅՏ ԽԱՉԻ ԱՆԻԷՆ.— Պուս Գոլոմ- պի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը Զորեք - շաբթի, Փետր 11, ժամը 20-30ին Տիկին Մատոյեանի բնակարանը, 38 Վիլլա Ռու- վէյրոլ, Անիէն:

ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉԻ

ՕՐԱՓՈՆՈՒԹԵԱՆ ԿԱՐՏԱՆ

Հայ Կարմիր Խաչի Օգն. Մարմինը հա- մէկ պարտականութիւն մը կը նկատէ հրապարակաւ յայտնել իր երախտագի- տական շնորհակալութիւնները բոլոր ա- նոնց որոնք իրենց սրտաբուխ նուիրա- տուութիւններով, տարիներէ ի վեր կը շարունակեն գնահատել իր ազգանուէր գործունէութիւնը:

Ինչպէս ծանօթ է, մեր կազմակերպու- թիւնը քաղաքական եւ հաստատական նկատումներէ վեր, դերազանցապէս բա- րենպատակ եւ ժողովրդանուէր հիմնադ- րութիւն մըն է: Աւելի քան 55 տարիէ ի վեր, իր կարեւորութեան սահմաններուն մէջ, կը ջանայ մեղմացնել մեր բախտա- ղուրի ազգակիցներուն տառապանքները: Մեր աշխատանքներուն արդիւնքը սա- կայն, համեմատական կ'ըլլայ այն մի- ջոցներուն զորս վեհանձն հոգիներ կը հաճին տրամադրել մեզի:

Մեր ժողովուրդին առատաձեռնութեան շնորհիւ է որ դնեցինք, հիմնական նորո- գութեան ենթակեցինք, կեդրոնական շեռուցումով օժտեցինք, մասամբ կահա- տրեցինք եւ արդիականացնելու վրայ ենք Կարմիր Խաչի ծովեզերեայ արձա- կուրդի կայանը: Հայ մանուկներու ա- մառնային այս բոյնը, ժամադրապարը դարձած է նաեւ մեր տարեց եւ երիտա- սարդ սերունդներուն, որոնք հաճելի ուրիշներ կ'անցնեն հայրենասիրա- կան ջերմիկ մթնոլորտի մը մէջ: Ինչպէս անցեալ տարի, այս տարի եւս, տօնեցինք անմոռանալի աւանդական հայկական Մը- նունը մը Մանչի ափերուն ուր յառաջի- կայ դարնան 6-13 տարեկան մանուկներ, 15 օրուան ընթացքին, թէ՛ պիտի կազ- մուրդին եւ թէ՛ պիտի ստանան հայեցի դաստիարակութիւն:

Վստահ ըլլալով որ միշտ պիտի վայե- լենք Ֆրանսայի Հայութեան Թանկագին քաջալերանքը, անշէջ պահելու համար Կարմիր Խաչի նուիրական հօրը, կը խն- դրենք նուէրները զրկել զբաժանան մի- ջոցով կամ մեր չէ՛ք փոխալի թիւին C.C.P. 1717-56

Croix Rouge Arménienne

15, Rue Jean Gajon — 75008 Paris

ՎԱՐՁՈՒԹԻՒՆ Հ. ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉԻ

Հ. Յ. Դ.

ՊԱՆԵԼՈ — ԳԱՇԱՆԻ Հ. Յ. Դ. Արթիւ- ենթակութեան ժողովը այս երեքշաբթի, Փետր. 10, ժամը 20-30ին, սովորական հաւաքատեղին:

ՇՆՈՐՀԱՎԱԽԻ

Մարտի 1-ի մայր եկեղեցւոյ Կրօն. Ըն- կերակցութեան վարչութիւնը շնորհա- կալութեամբ ստացած է եկեղեցւոյ պար- ծառութեան համար հետեւեալ նուէր - ները.—

Պր. Ռիչար Մկրտիչեանի ընդ Օր. Անի- ղա Պապոյեանի ամուսնութեան առթիւ Տէր եւ Տիկին Ա. Ահարոնեան, Տէր եւ Տիկին Մ. Պապոյեան 100ական, Տէր եւ Տի- կին Ե. Պապոյեան 50 Փր.: Պ. Ժան-Քլոտ Մկրտիչեանի ընդ Օր. Հրանտը Հիւս- եանի ամուսնութեան առթիւ Տէր եւ Տիկին Ժ. Միւզիքեան 200:

Հայկ Աթթոյեանի մահուան քառա- տունքի հոգեհանգիստին Մ. Աթթոյեան եւ զաւակները սրահի շինութեան 500, Տէր եւ Տիկին Մ. Մ. Տէյրմէճեան սրահի շինութեան համար 200 Փր.: Տէր եւ Տիկին Ժ. Բաքստեան, Տէր եւ Տիկին Ե. Զաքար 50ական, Գապաքեան Աղնաւորեան, ընտանիքի հոգեհանգիս- տին Տէր եւ Տիկին Օ. Գապաքեան - Աղնաւորեան, Տէր եւ Տիկին Զ. Աղնա-ւորեան 50ական, Տէր եւ Տիկին Ալլաք Պառք 30, Տիկին Վ. Աճէմեան, Զ. Աղ- նաւորեան, Տէր եւ Տիկին Կիրակոսան 20ական, Արաքսի Զամանեանի տար- լիցի հոգեհանգիստին առթիւ Պ. Զ. Զա- մանեան — Աղամեան 50 եկեղեցւոյ պար- ծառութեան եւ 50 դպրոցին, Տէր եւ Տի- կին Հ. Մարտիրոսեան 50: Յարութիւն Բէշեանի քառասունքի հոգեհանգիստին զաւակները 300, Յ. Բէշեան (Փարիզ) 100, Տէր եւ Տիկին Գէոքչեան 20: Կա- րապետ Իւմիտեանի տարեկիցի հոգեհա- դիստին առթիւ Տէր եւ Տիկին Ճօրցեան 100, Տէր եւ Տիկին Ժ. Իւմիտեան 50: Մարիամ Մաղաքեանի թաղման առթիւ Տիկին Հ. Տէր-Միւրոպեան, Պ. Շ. Զա- քարեան 200ական, Տէր եւ Տիկին Միւ- տուճեան 100, Գալուստեան ընտանիք 50, Տիկիններ Ն. Վարդերեսեան, Հ. Պէր- պէրեան, Պ. Պօտուրեան 20ական: Կա- տար Մարաշեանի թաղման առթիւ Տէր եւ Տիկին Ա. Մարաշեան, Տէր եւ Տիկին Ն. Մարաշեան, Տէր եւ Տիկին Սէթեան 100ական, Տէր եւ Տիկին Ժ. Բաքստեան 50, Տիկին Բաքստեան 30: Միւլըն Մե- լիտոսեանի թաղման առթիւ Տէր եւ Տի- կին Ս. Բաքարեան, Տէր եւ Տիկին Ս. Նալպանտեան 50ական, Տէր եւ Տիկին Հ. Մարտիրոսեան, Տիկին Պ. Մալիմազ - եան, Տէր եւ Տիկին Պօլոսեան 30ական:

ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԻՍ

ՎԻԷՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Կապոյա Խաչի մասնաճիւղին, Շաբաթ, Փետր. 14, ժա- մը 21ին մինչեւ լոյս

GRANDE NUITEE DANSANTE

A VIENNE

DANCING LA PRAIRE

Samedi 14 Février de 21 heures à l'aube

avec l'orchestre

GUY MARCELIN

GARY BIBERIAN

AVEC LE CONCOURS DE

AÉROFLOT - INTOURIST - Havas-Voyages

JACQUES CHELELEKIAN vous propose ses

VOYAGES EN ARMENIE

Prix par personne au départ de MARSEILLE

F 2650

DEPART 12 MARS

RETOUR 25 MARS

P R I X 2 9 5 0 F.

Départ : 16 Avril Retour 29 Avril

Départ : 7 Mai Retour 20 Mai

Ces prix comprennent :

- Transport aérien Marseille — Erévan — Marseille
- Transferts aéroport — Hôtel et V. V.
- Logement en chambre double Hôtel 1ère classe
- Pension complète
- Visite Erévan — Etchmiadzin
- Excursions : Sardarabad — Garni — Kégart — Lac Sévan

IMPORTANT : Inscriptions : minimum un mois et demi avant la date de départ

Renseignements et réservations :

toutes agences HAVAS VOYAGES

et Jacques CHELELEKIAN

VOYAGES WASTEELS

87 La Canebière

13001 MARSEILLE

Tél. : (91) 50-89-12

Lic. 97

ԶՄՐԱՆ ՀԱՅԿ. ԲԱՆԱԿՈՒՄ

Camp d'hiver Arménien

à Villard-de-Lans

du 14 au 22 Février inclus

Organisé par le NOR SEROUND au Chalet « Le Nid Alpin » (40 places)

Tél. (76) 95-10-11

Conditions d'admission : Etre célibataire d'origine arménienne âgé de 16 à 26 ans

Tarif : 380 Fr pour tout le séjour — 48 Fr. par jour

Il est demandé 200 Fr d'arrhes pour chaque inscription. Aucune réservation pour les week-end

Situation géographique : A 1050 mètres d'altitude, le « Nid Alpin » est un bâtiment placé au milieu d'une propriété de 4000 mètres carrés dans un magnifique cadre de montagnes et de sapins à l'abri des vents et des brouillards.

Possibilités : Ski alpin, ski de fond atinage sur glace, luge de compétition, baignade dans une piscine chauffés et cours de ski collectifs.

Moyen d'accès : A partir de Grenoble(gare), service de cars régulier jusqu'à Villard-de-Lans (le Chalet se trouve dans la station).

Loisirs : Ambiance arménienne. Soirées culturelles et artistiques. Randonnées, Excursions.

Inscriptions : Auprès d'Edouard Mardirossian (78) 72-25-91 de 8 h. à 17 h.

16, Rue du 24 Avril 1915 — 69150 DECINES

et d'Edgar Boyadjian (78) 74-24-28 de 18 h. à 20 h.

8, Rue des Sycomores — 69500 BRON

ԵՐԵՎԱՆ ↔ ՓԱՐԻԶ
ՀԵՌԱՏԻՊ

ԵՐԵՎԱՆ (Արմէնփրէս, Յունուար 29)

ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ԴԻՒԱՆԻ ՆՈՐ ՇԷՆՔԸ

Հայաստանի արդիւնաբերական նախա-
դիւ չիմնարկի ճարտարապետ Զորի Տո-
նիկեան, շինարար Հենդէլ Յակոբեան եւ
ուրիշներ կը պատրաստեն Հայաստանի
կեդրոնական դիւանի 14 յարկանի շէն-
քին նախագիծը: ԵՖՆՔԻ մէջ պիտի ամ-
փոփուին հայ ժողովուրդի արուեստի ու
գրականութեան պատմութիւնը արտացո-
լացնող ձեռագիրներ, գիտական հետա-
դոտական չիմնարկներու եւ հաստատու-
թիւններու դործունէութեան վերաբերող
փաստաթուղթեր: ԵՖՆՔԻ յարկերուն մէջ,
բացի դիւանի դարակներէ, պիտի տե-
ղատուին սպասարկող օժանդակ բաժին-
ներ, նկարահանման տարրալուծարան -
ներ, կազմաւոր եւայլն: Նախատեսուած
է դեռեղել նաեւ յատուկ սարքաւորում -
ներ՝ օդի մնայուն ջերմաստիճանն ու խո-
նաւթի մակարդակը պահելու համար: Հայաս-
տանի կեդրոնական դիւանի շէնքը պիտի
կառուցուի Գանաքեռի մէջ:

ԼԵՀ ԼՐԱԳՐՈՂԻ ԳԻՐՔԸ
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԱՍԻՆ

Լեհական «Նաոկոլո Սվետա» («Աշ -
խարի չուրը») հրատարակչական տու-
նը, Վարշաւայի մէջ, մեծ ապագանակով
լոյս ընծայած է լեհ ծանօթ լրագրող Ռո-
մուլը Կարաի «Փնտռում եմ դրախտը»
նկարագրող գիրքը, որ նուիրուած է
Որհն. Հայաստանի: Հեղինակը քանի մը
անգամ եղած է Հայաստան, հանդիպում-
ներ ունեցած մշակութի ու գիտութեան
հայ դէմքերու, աշխատաւորներու հետ
եւ լեհական պարբերականներու մէջ ստո-
րագրած է բազմաթիւ յօդուածներ եւ
ակնարկներ:

Գիրքը լեհ ընթերցողին համառօտ դի-
մերով կը ծանօթացնէ հայ ժողովուրդի
պատմութեան կարեւոր իրադարձութիւն-
ները՝ ուրարտական ժամանակներէն մին-
չեւ այժմ: Հատորին մէջ կը խօսուի նաեւ
Արեւմտահայութեան բաժին ինկած ծանր
փորձութիւններու, անոնց գաղթի, ըս-
տիւնի առաջացման, ինչպէս նաեւ ըս-
տիւնի հայ կարգ մը արուեստագէտնե-
րու մասին: Լայն էջեր յատկացուած են
Երեւանի, Էջմիածնի, Աշտարակի, Կի-
րովականի եւ այլ բնակավայրերու,
ուր այցելած է հեղինակը: Ռ. Կա-
րաի հիացման տողեր նուիրած է հայ-
կական ճարտարապետական յուշարձան -
ներուն եւ նոր ստեղծուած կոթողներուն:
Գրքին մէջ տեղ գրաւած են նաեւ բանաս-
տեղծութիւններ Գրիգոր Նարեկացիէ,
Ա. Իսահակեանէ, Պարոյր Սեւակէ, Հա-
մ. Սահեանէ, Գէորգ Էմինէ եւ Նայիրի
Զարեանէ, որոնց լեհերէն թարգմանու-
թիւնները կատարած են կարգ մը ան-
ուանի լեհ բանաստեղծներ:

ՏԱՌՈՒՇԻ ԶՐԱՄԲԱՐԸ

Շամշադին բարձրադիր լեռներուն մէջ
գտնուող Տաւուշ գետի կիրճին մէջ, կը
կառուցուի հսկայ ջրամբար մը, որու
աշխատանքները կ'աւարտին այս տարի:
Շինարարներ արդէն կը յարգարեն պատ-
ուարը: Զրամբարը պիտի կուտակէ հինգ
միլիոն խորանարդ մեթր ջուր: Անոր ա-
ռիւթերը կը գործեն ութ ջրհաններ՝ մէկ
վայրկեանի մէջ 700 լիթր ուժով: Հայաս-
տանի բազմաճիւ գիւղատնտեսական շր-
ջաններէն Շամշադին, ուր կը մշակուին

պտուղներ, բանջարեղէն, հացահատիկ
եւայլն: Շրջանին մէջ կը բանին՝ գինիի
եւ պահածոյի գործատուներ: Լեռնային
տնտեսութիւնները մեծ եկամուտ կը ստա-
նան ծխախոտի մշակութենէն: Նոր կա-
ռուցուող ջրամբարը լայն հեռանկարներ
կը բանայ Շամշադինի գիւղատնտեսու-
թեան զարգացման համար, որովհետ
1200 հեկտար հողային տարածութիւն -
ներ:

ՀԱՅԵՐԷՆԻ ՀԱՂՈՐԴՈՒՄ՝
ԱՂԻՐԵՋԱՆԻ ՀԵՌԱՏԵՍԻԼԷՆ

Աղբրեջանի հեռատեսիլէն սկսած են
հայերէն լեզուով կանոնաւոր հաղորդում-
ներ, որոնք նուիրուած են ժամանակակից
խմայական աշխարհի, գրականութեան
ու արուեստի լաւագոյն ստեղծագործու-
թիւններու ծանօթացման:

ՆՈՐԱԳՈՅՆ ՀԱՍՏՈՅԸ

Կիրովականի հասոցներու գործատու-
նը սկսած է արտադրել երկտրական կայ-
ծով նոր մակերիչ արդիական հասոց -
ներու շարքը: Ընթացիկ տարուան ըն-
թացքին գործատունը կ'արտադրէ 150
արդիական հասոցներ, որոնք կը ղըր-
կուին իրենց: Միութեան եւ արտասահ-
մանի տարբեր երկրները: Հասոցը մեքե-
նայի ճշգրտութիւնն է 0,5 մանրեակ:

ՍՈՒՐԷՆ ԴՈՒՐԵԱՆ ՅԱՂԹԱԿԱՆ

Մոսկուայի մէջ տեղի ունեցած կոփա-
մարտի մրցումներուն, Միացեալ Նա-
հանդներու եւ իրենց Միութեան մարզիկ-
ներու միջեւ, իրենց Միութեան նախկին
ախոյեան՝ Երեւանցի Սուրէն Դուրեան
յաղթած է Միացեալ Նահանգներու ա-
խոյեան Ռիչըրդ Ռուսկէին (51 քիւ) :

«ԲԱՐԵՆԻ, ԻՄ ՀԱՅԱՍՏԱՆ»

Ուկրաինացի ծանօթ բանաստեղծ եւ
թարգմանիչ Վ. Կոչեսկին արժանացած
է Պաւլո Տիշինա դրական մրցանակին,
իր «Բարեն, իմ Հայաստան» բանաստեղ-
ծութիւններու շարքին համար: Բանաս-
տեղծը մեծ աշխատանք տարած է հայ
գրականութեան լաւագոյն ստեղծագոր-
ծութիւններու տարածման համար: Իր
գրքին կը պատկանին հայ դասական եւ
ժամանակակից բանաստեղծութեան ու
թատերագրութեան բազմաթիւ թարգմա-
նութիւններ:

ԵՐԵՎԱՆ (Արմէնփրէս, Փետր. 2)

«ԵՂԻՑԻ ԼՈՅՍ»Ը ԲԵՄԻ ՎՐՈՅ

Հայաստանի Գրողներու Միութեան
դահլիճին մէջ տեղի ունեցած է գրական-
երաժշտական երեկոյ մը, նուիրուած՝
Պարոյր Սեւակի: Երգչախումբը եր-
գած է Է. Յովհաննիսեանի «Հայաստան»,
«Երեւունի», «Սարգարապատ» երգերը,
Էմին Արիստակէսեանի «Երգ հոգիւն»-ը,
գրուած Պարոյր Սեւակի խօսքերով: Ար-
տասանուած են բանաստեղծին «Ողջոյնի
քմայքները» շարքէն, «Անյուրի զանգա-
կատուն»էն հատուածներ: Հաճելի անա-
կընկալ մը եղած է հանդիսակալներու ա-
ռաջին հանդիպումը բանաստեղծութեան
նոր ստեղծուած թատրոնի հետ: Երեւանի
գեղարուեստական - թատերական հիմ-
նարկի ուսանողները ներկայացուցած են
Պարոյր Սեւակի «Եղիցի լոյս» շարքի
բեմականացումը: Բանաստեղծութեան
թատրոնը ստեղծուած է Հայաստանի
Գրողներու Միութեան կողմէն, նպատակ
ունենալով տարածել հայ բանաստեղծու-
թեան լաւագոյն նմուշները եւ օժանդակել երի-
տասագրութեան գեղարուեստական դաս-

ՕՐՈՒԱՆ
ԴԵՊՔԵՐԸ

Բանի մը տղով

ԿՈՒԱԹԵՄԱՆԱՅԻ երկրաշարժի զոհե-
րու թիւը աւելցաւ եւ վերջին հաշուե-
կչիւրի մը համաձայն 6000 մեռեալի մա-
սին կը խօսուի եւ 40 հազար վերաւոր-
ներու:

ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ռազմափորձերը Հա-
յաստան եւ Վրաստան վերջ գտած են:
Ներկայ եղած են յոյն, եռլիսլաւ, ռու-
մանացի եւ թուրք զէտեր:

ԼՈՆՏՈՆԻ փապուղիին մէջ խուճապ

տիրակութեան: Թատրոնի հերթական
ներկայացումը պիտի նուիրուի Միսաք
Մեծարեցիի, որու ծննդեան 90ամեակը
կը նշուի մեծ շուքով:

ՀԱՅ ԵՐԱԺՇՏԱԳԷՏԻ ՆՈՐ ԳՈՐԾԵՐԸ

Մոսկուայի «Սովետսկի կոմպոզիտոր»
հրատարակչական տունը լոյս ընծայած
է Զոն Ասատրեանի «Սոնաթը» գրուած
սրինգի եւ դաշնակի համար: Հայ երա-
ժշտագէտի գործերը վերջին քանի մը ա-
միսներու ընթացքին հրատարակուած են
«Հայաստան» հրատարակչական տան
մէջ եւ ձայնագրուած՝ համամիութենա-
կան «Մեկտի» ընկերութեան կողմէ:
Մօտ ապագային, «Հայաստան» հրատա-
րակչութիւնը լոյս պիտի ընծայէ Ասա-
տրեանի երգերու նոր շարքը, գրուած՝
Պարոյր Սեւակի «Մարգը ափի մէջ» հա-
ւաքածոյի բնագրերով:

ՀԱՅ ԶՈՒԹԱԿԱՆԱՐԸ
ՂԱՋԱՆՍՏԱՆԻ ՄԵՋ

Զուլթակահար Հրաչեայ Յարութիւնեան
երկու շաբաթ համերգներ տուած է Ղա-
դարաստանի, Ակտիւքիսի, Կոստանա,
Զիքմենդ, Արմա-Աթա քաղաքներուն մէջ
եւ արժանացած է ջերմ դնահատանքի:
Յայտագիրը ընդգրկած է Պեթովինի Զայ-
քովսկիի, Մէն-Սանի, Շոստակովիչի, Կ.
Մաչատրեանի, Ղ. Սարեանի ստեղծագոր-
ծութիւնները: Դաշնակով ընկերացած է
Ադա Յակոբեան:

«ԾԻԾԵՆՈՆԱԿ»Ի ՀԻՐԵՐԸ

«Ծիծեռնակ» միջազգային երիտասար-
դական գրօսաշրջիկութեան ճամբարը
գրեթէ ամէն օր հիւրեր կ'ընդունի Ուր-
հրդային Միութեան տարբեր քաղաքներէ
եւ արտասահմանի երկիրներէ: 1975ին
«Ծիծեռնակ»ի մէջ հանգստացած են 3.754
խորհրդային եւ 2.475 արտասահմանեան
գրօսաշրջիկներ: Անցեալ տարի Հայաս-
տանէն գրօսաշրջիկութեան ճամբարու -
թիւն ըրած են 2.183 երիտասարդներ:
1976ի սկիզբը հոն հիւրընկալուած են
Լեհաստանի եւ Մոսկուայի Լոմոնոսով
պետական համալսարանի ուսանողները:
Ներկայիս, ուսանողներու ձմեռնային ար-
ձակուրդի օրերուն, «Ծիծեռնակ» ճամ-
բարը հիւրերու կը սպասէ Կիւեէ, Լե-
նինգրադէ եւ Ռոստովէ:

ստեղծուած է Ուրբաթ իրիկուն ժամը 17-
ին ատենները երբ 4000 ճամբարներ երեք
ժամ բանտարկուած մնացած են Ելեկ -
տրական խզումի մը հետեւանքով, մու-
լի եւ ծուխի մէջ խեղդամահ ըլլալու
սպառնալիքին տակ: Կին մը սրտի տագ-
նապէ մեռած է, բազմաթիւներ ալ շնչա-
հեղձ հիւանդանոց փոխադրուած են:

ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ կուսակցութեան պաշ-
տօնաթերթը՝ Պրաւդա զբաղնած է Մառ-
շէի երդման եւ զխաւարարար ջնջած է
այն պարբերութիւնը որ կը վերաբերի
պրոլետարիատի մենատիրութեան ջրն -
ջումին: Միւս կողմէ համադրումարի փա-
կումին նախօրեակին, Ուրբաթ, փարիզ-
եան շրջանի պատուիրակ մը՝ Մալպերի
անդրադարձած է Պիլուչի եւ ըսած թէ
համաձայն չէ Պիլուչի դադարակներուն
հետ բայց ատիկա պատճառ չէ որ չդա-
տապարեն իրենց: Միութեան մէջ գոր-
ծադրուող հալածանքը, որ կը վնասէ ըն-
կերվարութեան:

ԼԻԲԱՆԱՆԻ մէջ համեմատական խա-
ղաղութիւն մը կը տիրէ: Ֆրէնճիէ Դա -
մասկոս դացած էր Շաբաթ օր եւ հոն
պիտի կնքուէր համաձայնագիր մը «ամ-
բողջական կարգադրութեան» մը համար:
Ապահովութեան պայմանները դեռ բոլոր-
ովին չեն կարգադրուած եւ բազմաթիւ
առեւանգումներ կը կատարուին միշտ:
Դեռ պատանդներ կան: Շաբաթ օր վախ
կար որ նախագահին Դամասկոս երթա-
լուն աթիւնի միջազգային երկնայնոր-
ձեր ըլլան Պէյրութ:

ՄԻՍՅԵԱՆ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ Անկախու-
թեան 200ամեակի հանդիսութեանց Փը -
րանսական Յանձնախումբի նախագահը՝
Հերվէ Ալֆան, ներկայացնելով յայտա-
գիրը յայտարարած է: «Փրանսա որեւէ
տղէ աւելի սրտամական պատճառներ ու-
նի տօնելու Միացեալ Նահանգներու հիմ-
նադրութեան 200ամեակը»: Համաձայն
այդ յայտարարի, նախագահ Ժիւսքար Կիս-
թէն Մայիս 17էն 21 կը մեկնի Ուաշինկ-
թըն եւ քանի մը նահանգներ, որոնց շար-
քը կը վերջանայ Միսիսիպիի գիւղերը
«ուր միշտ Փրանսերէն կը ջարդուին»: Փը-
րանսական կառավարութիւնը ձայն եւ
լոյս ներկայացում մը կուտայ Երբ -
թաունի, ռազմախուճեցր պիտի այցե-
լեն ամերիկեան քառասուն նաւահան -
գիտներ, Փարիզի օֆերայի խումբը ա-
ռաջին անգամ ըլլալով, պիտի մեկնի
Միացեալ Նահանգներ՝ ներկայացումներ
տալու Ուաշինկթընի եւ Նիւ Եորքի մէջ:
Թատերական զանազան խումբեր, Փարի-
զի Նուագախումբը եւ այլ արուեստա -
գէտներ շրջապատյունք պիտի ընեն Մ.
Նահանգներու մէջ: Յայտագրի ծիրին մէջ
կ'ընան նաեւ ձայնափութի եւ հեռա -
տեսիլի սփռումներ Միացեալ Նահանգնե-
րու եւ Փրանսայի միջեւ:

ՖՐԱՆՍԱ վէթոյի իր իրաւունքը դու-
րագրեց Ուրբաթ օր երբ Ապահովութեան
Խորհուրդը բանաձեւով մը կ'ուզէր որ
Փրանսա հրաժարի Մայիսի մէջ կատա-
րելիք իր հանրաքուէէն, Կիրակի:

ԳՈՐԾԻՑԻՆ ՏԸ ՓԱՐԻ քանի մը օր է
զանազան տեսակցութիւններ կը հրատա-
րակէ իրենց: Միութեան «աքսորեանքն -
րուն» հետ: Ուրբաթ օր լոյս կը տեսնէր
տեսակցութիւն մը գերազանց Սնաթով
Շահինեանի հետ, որ Փրանսուհի մը սի-
րահարելով, ամուսնացեր եւ Փրանսա
հաստատուել է: Շահինեան այս առթիւ
շնչող կը գնէ համայնավարութեան վը-
տանդին վրայ եւ կ'ըսէ թէ ինչ որ Փրան-
սայի Համայնավար կուսակցութիւնը կ'ը-
սէ կամ կ'ընէ այսօր Մոսկուայէն դեկա-
վարուած է եւ աղանդութեանց կամ պրո-
լետարիատի մենատիրութեան ջնջումի
մասին բոլոր ըսուածները ռազմավարու-
թիւններ են միայն:

ՄԵԾ ՍԵՐԱՍՏԱՑԻՆ
ՄԻԻԹԱՐ ԱՐԲԱՀԱՅԻ
1676 - 1976

Ը.

ՀԱՅԱՐ ՎԵՑ ՀԱՐԻԻՐ ԵՍԲԱՄԱՍԼԱՆՎԵԳ
ԾՐՆԱՐ ԱՆՍԱՐԻ ՄԱՐԴ ՄԵ
ՄՕՐ ԱՆՈՒՆ ԴԱՐՅԱՆՈՒՄ
ԻՆՖՈ ՄԱՆԱԿ ԱՆՈՒՄ

այսպէս կը սկսի հայագէտ Հ. Արսէն Ղա-
զիկեան Միիթար Արբազօր տաղաչափ -
եալ կենսագրութիւնը:

Այո, ծնաւ 1676 Փետրուար 7ին Սե -
բաստիոյ Հոգեւոր արուարձանին մէջ,
մկրտութեամբ կոչուած Մանուկ, ի յի-
շատակ իր մեծ հօր:

Սերաստիա ծանօթ էր իր պատմական
անցեալով ու դէմքերով, ոչ միայն նշա-
նաւոր հեթանոսական շրջանին, այլ մա-
նաւոր նորածին եկեղեցիին տուած իր
նահատակ մանուկներով, սուրբերով,
հայրապետներով եւ թագաւորական տոհ-
մերով: Բայց աւելի ուշ, զարեւոյտ ըն -
թացքին, ընկերային ու դրական խառ-
նաշփոթ դարերուն, պիտի անմահաց -
նէր անոր մէջ աննշան գիւղ՝ Հոգեւոր՝
եւ անոր մէջ զաւակը որ պիտի ըլլար վե-
րածնող ու սիրելի պարծանքը Հայ Ազ-
գին:

Փոքր հասակէն Մանուկը բարեպաշտ
ու կրօնասէր մօրմէն ծծեց եռանդը Աս-
տուծոյ հանդէպ եւ պաշտամունք իր
հայրենիքին. Ժողովուրդի ծոցէն ծնած,
լիովին զգաց իր մէջ անոր բարոյական
ու մտաւոր կարիքները, անոր զգացում-
ները:

Մատաղ հասակին, տակաւին անգի -
տակից զոհողութեան իմաստին եւ կեան-
քի պայքարի դժուարութիւններուն, զգաց
որտան մէջ կրօնաւոր ըլլալու փափաքը -
ուզեց նմանիլ նորածին եկեղեցիին իր
հասակակից սուրբերու ապրելակերպին.
Ծածկաբար իր ծնողքէն, միացած քանի
մը տարեկից ընկերներու, յաճախ կը հե-
ռանար տունէն, քաղաք ու լուսեթիւն
փնտռելու, աղօթելու եւ խօսելու Աստու-
ծոյ հետ: Երբ կը կրկնուին նոյն երե -
ւոյթները, մայրը կը հետապնդէ, հսկո-
ղութեան տակ կ'առնէ: Բայց Աստուծոյ
նմանութիւնը ինչպէս կարելի է սահ -
մանափակել. չէ՞ որ ամէն քրիստոնէայ
պէտք է կատարեալ ըլլայ ինչպէս երկ -
նաւոր Հայրը:

Հայրը համեստ վաճառական մը, դրա-
ղած արտաքին աշխարհով, բայց մայրը
Շահրիստան, եղաւ Մանուկին առաջին
դաստիարակը սկզբնական տարիներուն,
պահեց զայն իր սրտին մօտիկ. յետոյ

հազիւ հինգ տարեկանին յանձնեց տեղ-
ւոյն քահանային, որուն մտաւոր ու հո-
գեկան պաշարը փութով իւրացուց Մա-
նուկը: Ինը տարեկանին ծնողքը անկա-
րող ուրիշ տեղ դնելու իրենց զաւակը,
յանձնեցին երկու բարեպաշտ կուսան -
ներուն, երկու քոյրեր, որոնք զարգա -
ցուցին Մանուկին ներքին աշխարհը: Բո-
լորն ալ միասիրտ կ'աղօթէին ու կ'ու -
սումնասիրէին Ս. Գրքը, որոնց ապ -
րեւակերպը փութով տարածուեցաւ ար-
տաքին աշխարհ եւ իրենց բնակարանը
զարձաւ կարծէք անապատականներու
սրբավայր մը:

Մանուկան ապրելակերպին մէջ ցոյց
կուտար զգալուն սիրտ մը: Գորով եւ
փափուկութեան եղան իր բոլոր գործերը:
Սակաւախօս էր. հանգարտարարոյ եւ
անայլայլ ամէնէն դժուարին ձեռնարկ -
ներուն մէջ, ու միշտ վճռական նկարա-
գիր մը: Յիշողութեամբ զօրաւոր ըլլա-
լով, դիւրութեամբ միտքին մէջ կ'ար -
ձանագրէր ինչ որ կարգար կամ լսէր:
Միտքի եւ կամքի ներգաղաճութիւն մը,
բոլորովին անձը կը զատորոշէր բնական
մարդկային մակարդակէն ու կը դա -
սաւորէր բացառիկ դէմքերու կարգին:
Իսկ արտաքին վաշխուղ ու շնորհալի
մարմնակազմն ու համեստութիւնը ցոյց
կուտային թէ սովորական երախայ մը
չէր որ կ'ապրէր այս աշխարհի վրայ:
Մաքուր հողին մէջ փոքրիկ սերմն էր
թաղուած որ կը սնանէր աստուածային
հովանիով:

Այսպիսի յատկութիւններով օժտուած
Մանուկը, անհասակաւորութիւնէն դուրս
ելած, համամարդկային գործ մը կ'որո-
շար միտքին մէջ. ստեղծել ձեռնարկ մը
որ յաւերճանար հասարակաց աշխատու-
թեամբ եւ ընկերային կեանքով:

Ինչպէս յաջողիլ սակայն: Քաջ գիտէր
ան թէ ինք ո՞րքան թանկ էր իր սիրա-
սուն մօր. գիտէր թէ որքան հակառակ
էին իր կոչումին եւ ինչպիսի խառն -
թեամբ կ'արտայայտուէին, իր հօրեղ -
բայրները մանաւանդ: Բայց բնութենէն
վեր ձայն մը կը կանչէր զինք. ան կը
լսէր խորապէս «Թող հայրիկդ ու մայ-
րիկդ, եւ եկուր իմ ետեւէս»: Որով իր
մօր, մանաւանդ իր հօրեղբայրներուն
գիւրդաբարութիւնը աւելի եւս հաստատե -
ցին Մանուկը իր նուիրական դադափա -
րին մէջ:

Հազիւ տասը տարեկան էր երբ իւրա-

ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՆ ԵՐԳԻԾԱՆԻՔ

ԱՌԱՋԱՐԿՈՒԹԻՒՆ

(Ըստ Դմ. Կունզուկեանի պատմածի)

Օ

Ուզում եմ խօսել ինձ նման մարդկանց
մասին: Թէ ինչպիսին եմ ես, կարող էք
տեղեկանալ Թագուհուց՝ կնոջիցս: Նա
անպայման կ'ասի:

— Ծմաւոնս վատը չէ. բայց շատ է
ամբաշար:

Եւ դա հարկւր տոկոսանոց ճշմարտու-
թիւն է: Բանն այն է, որ ինչ ուզում է
կինս, չեմ կարողանում բերել: Ի հարկէ,

ցուցեք էր արդէն կուսաններուն եւ քա-
հանային պաշարը, այնպէս որ Ս. Նշան
վանքին առաջնորդ եպիսկոպոսը, Անա -
նիա, զինք դպրի կոչեց: Մանուկը այլեւս
կ'ապրէր հրեշտակներուն հետ, կը մաս-
նակէր հանդիսաւոր պատարագներուն.
Իր քաղցր ձայնը կը խառնէր անոնց: Եր-
կինքը իր մէջն էր: Այդ երկնային ապ-
րումին մէջ, այդ փափուկ եւ նուրբ զգա-
ցումներուն ներքեւ կ'ընծիւղէր իր ան-
նման դադափաւր որուն կոչուած էր
իրազործելու անուր պայքարներով. ու
րու համար կը կրէր, կը զոհուէր, կ'ա-
ղօթէր անդու: Մոմապահութիւն եւ անձ-
նագոհութիւն եղան իր կեանքին բովան-
դակ ապրումը:

Սակայն մարդկային այս անսահման
եռանդին հետ անբաժան մնաց իր թան-
կալին մայրը, նէ մնաց իր դաւակին
մօտ, եղաւ միշտ անոր առաջնորդը հա-
կալիչներուն անոր եռանդը եւ զրկումները:

Անցան տարիներ ու Մանուկ ամեցաւ
հասակով եւ իմաստութեամբ, նուիրումի
հոգին զօրացաւ մէջը, ամբաշար ծրա-
դիրը: Տասնհինգ տարեկան էր, նոյն
առաջնորդ եպիսկոպոսը որ վեց տարի
առաջ իրեն դպրութեան աստիճան տուած
էր, տեսնելով Մանուկին խոր համոզումը
եւ առաքելութիւնները, տուաւ նաեւ
սարկաւազութեան աստիճանը: Այսպէս
վերջնականապէս անջատուելով աշխարհի
վայելքներէն, անոր հաճոյքներէն, ան -
ջատուած իր սիրելիներէն, գտնելու հա-
մար սիրելագոյնը, հաւաքելու համար
ցիրուցան ու տասանորդուած հայ մշա -
կոյթի ու ծէսի բեկորները՝ միացաւ հրա-
շագործ հոգիներու հոյլին մէջ:

Մանուկ ձեռք ամէն ինչ որ կրնար
արդիւր հանդիսանալ իր աստուածային
դադափաւրին, ու բացաւ նոր աշխարհ,
նոր դարագրուի, նոր անուն: Մանուկը
եղաւ Միիթար:

Ինչ է երկիւղ չի գիտեր այդ պատա-
նին: Հաւատքն է միայն անոր անվարան
առաջնորդը:

Հ. ՆՈՐԷՆ ՏԻԼԻՉԵԱՆ

(Շար. - 2)

Թագուհին միշտ ընտիրն է ուզում: Նրա
ուզած ապրանքը առնուաղն պէտք է ու-
րակի նշան ունենայ: Բայց ես չեմ կարո-
ղանում հայթայթել այդպիսի բաներ...
Որովհետեւ ես՝ Ծմաւոն փարեմուկ
կունջուկեանս, չեմ կարողանում լիզու
գտնել միկրօշնանի առեւտրի աշխատող-
ների հետ: Նրանց հետ, ովքեր հայրե-
նական եւ արտասահմանեան որակեալ
դեֆիցիտային ապրանքը «տակից» վաճա-
ռելու սովորութիւն ունեն:

Փորձել եմ սիրաշահել, մտերմանալ
հետները: Հանդիպելիս բարեւում եմ,
տրոյլեյրուսում տոմսակ եմ դնում, բայց
ի դուր: Ի հարկէ, դիտեմ, թէ նրանց
յատկապէս ինչն է հետաքրքրում... Ես
զբան էլ եմ պատրաստ: Ժրատ չեմ: Մի-
այն թէ Թագուհին, երբ վերադառնաւ
դնումներից՝ չասի:

— Ամբաշար, հիմա ո՞վ է այսպիսի
ժակեւտ հագնում... Գոնէ Ժորժիկի կէտի
չափ ճարպիկ լինէիր...

Այստեղ երեւի անհրաժեշտութիւն է
զգացումը պարզաբանելու, թէ ով է Ժոր-
ժիկը: Հարեաւնս է: Ապրում է չէնք
երրորդ մուտքի թիւ 23 բնակարանում:
Ես նրա հետ, կնոջս խորհրդով եւ
ցուցմունքով, լաւ յարաբերութիւններ էլ
հաստատել: Գարեշուր էի հիւրասիրում,
ֆուտբոլի տոմս բերում, որպէսզի ճարպ-
կութիւն սովորեցնի:

— Ժորժիկ, — մի անգամ հարցրեցի,
ինչու՞ եմ ինձ հետ մեր դործակաւորները
չեն ուզում գործարքի մէջ մտնել:

— Վստահութիւն չես ներշնչում, —
քեզ խորհելուց յետոյ ասաց նա, — ին-
տելիգենտ կերպարանք ունես:

Ես մի շարաթ չստիւրուեցի, դիտաւոր-
եալ ճարթեցի չալվարս եւ գնացի տնո-
սական իրերի խանութը, որտեղից Ժոր-
ժիկը «տակից» թէյի ճապոնական սպասք
էր վերցնում:

— Մի հատ սպասք, — վաճառողի ա-
կանջին փափսացի ես, — ձեր ուզածը
կը տամ:

— Չկայ, — հեղնանքով ժպտաց վա-
ճառողը:

Նման մի քանի այնպիսիութիւններից
յետոյ յուսահատուեցի եւ այլեւս այդ -
պիսի փորձեր չեմ անում: Եւ հիմա, երբ
առաջնուայ պէս վերադառնում եմ գնում-
ներնից, կինս շուտովուս է տալիս բե-
րածն եւ ասում:

— Ամբաշար, ախոս չէ՞ր փողը...

Ձուկը գլխից բռնելու համար սկսեցի
աւելի հիմնաւոր օւսումնասիրել «տա-
կից» առեւտրի մանրամասները: Նոյն-
իսկ ուշադրութիւն դարձրեցի «տեսու-
թեանը», թէ եւ, ըստ Ժորժիկի այս դու-
րծում ամէնից առաջ հարկաւոր է գործ-
նական լինել:

Ժորժիկը դարձեալ չժլացաւ ինձ օդ-
նել: Ահա պատմեց մի հետաքրքրաշարժ
պատմութիւն, որը, իր կարծիքով, լոյս
է սփռում «տակից» առեւտրի ծագման
առեղծուածի վրայ:

— Դա շատ չուտ է եղել, — ասաց Ժոր-

ՅՈՎՆԱԹԱՆ ՈՐԴԻ

ԵՐԵՄԻԱՅԻ

ԺԵ.

Մարդարիտն ու ամուսինը իջան ներ-
քեւ եւ մնացին զմայրուած:

— Եղբայր իմ Յովնաթան, — ասաց
Մարդարիտի ամուսինը, — այս ներքնա-
յարկը կառուցուած օրից լոյս չէր տեսել,
ահա պատերը ցնծում են լոյսից:

Եւ երբ ամէն երեկոյ Յովնաթանը վեր
էր բարձրանում աշխատանոցից, նրա
թարթիչների վրայ նստած էր լինում
սպիտակ քարի նուրբ փոշին:

Առաջին անգամ նա քանդակեց երկու
Փիգուրա, մէկը գեղեցկութիւնն էր ներ-
կայացնում, միւրը՝ թշուառութիւնը:
Երկու Փիգուրաների ոտներն էլ խրուած
էին քարէ կոշտ զանգուածի մէջ:

— Ինչո՞ւ երկուսի ոտներն էլ խրուած
են քարի մէջ, — հարցրեց Մարդարիտը,
երբ նա տեսաւ գրեթէ վերջացած:

Յովնաթանը պատասխանեց.

— Քարը մայր երկիրն է, քոյր, եր-
կուսն էլ աճում են մայր երկրից — գե-
ղեցկութիւնը եւ թշուառութիւնը — նը-
րանք միացած են իրար մայր երկրում,
երկուսն էլ ծնունդ են մայր երկրի:

Եւ Յովնաթանը քանդակում էր ամէն
օր:

Նրա մուրճի հարուածները լուսւմ էին
լուսաբացից մինչեւ մայրամուտ, երբեմն
կարճ եւ երբեմն երկար ընդհատումնե -
րով, փշրում էր սպիտակ քարը եւ թափ-
ւում գետնին: Նրա մուրճի հարուածները
լուսւմ էին վերի յարկից՝ խուլ եւ խորը՝
ինչպէս բարախումը սրտի:

Յովնաթանն աշխատում էր թէ՛ կաւի
եւ թէ՛ սպիտակ քարի վրայ: Կաւի աշխա-
տանքները վերջացնելուց յետոյ թրծում
էր:

Եւ աշխատանոցը հետզհետէ սկսեց շնո-
չել Փիգուրաների բազմութեամբ: Սկզբը
նական օրերի ամալութիւնը լցուեց կեն-
դանի շնչով, պատերի առաջ, դարակ -
նային վրայ, գետնի, ամէն կէտում ար-
ձաններ էին դրուած, որոնցից ամէն մէկը
մի մարմնաւորուած դադափաւր էր, կեն-
դանի պոչիկով:

Ահա մի դանձարան, դանձարանի կող-
քին մի երիտասարդ՝ աղեղը ձեռքին,
կապարճն ուսին, թիկնեղ, չլապիւղ, ու-
ռած կրճով, պաշտպանում է այդ դան-
ձարանը, որի մէջ ամփոփուած է մարդ-

կութեան ստեղծագործութեան լաւա -
գոյնը:

Ահա երկրորդը — երկու օրը, քոյր եւ
եղբայր, փաթաթուած իրար՝ սովորու
կեանքի մրբիկին:

Ահա երրորդը — մի թուշով եւ մերկ
աղջիկ՝ սուրը ձեռքին:

Ահա չորրորդը — մի մարդ՝ ցնցոտիա-
պատ, աչքերը թաշկինակով կապած,
չոքած գետնին, գլուխը կախ դէպի մայր
հողը, նրա կողքին դահճի մթին կերպա-
րանքը, երկու ձեռքով բարձրացրած նրա
վզին ծանր դաշոյնը՝ պատրաստ գլխա-
տելու:

Ահա հինգերորդը — մի մայր՝ թեւերը
պարզած, ծամերը հովին, խելայեղ վաղ-
քի մէջ, կարծես լուսւմ է նրա աղիոզորմ
ողը:

Ահա վեցերորդը — արեւի տակ կըսած
հողի աշխատաւորը, որի մէջքը, սրունք-
ները, բազուկները պատմում են ահաւոր
յոգնածութիւնը:

Ահա եօթերորդը — մի քանի բանուոր-
ներ՝ իրար վրայ բարձած մկաններով,
քանդում են լեռը քլուեղներով:

Ահա ութերորդը — մի ծերունի՝ նի -
հար, գրեթէ միայն սովորներին մի զան-
գուած, ճաղատ գլխով, կարճատես, ձեռ-
քեր՝ ուռած երակներով, կքած մի գրքի
վրայ:

Ահա իններորդը — մի աղջիկ՝ դրկած
մի նորածին մանկան գլուխը, տիւրը,

մռայլ, որովհետեւ փախել է նրա հետ
դուրսնացող սրիկան:

Եւ այլ մանուկներ, այլ կանայք ու
տղամարդիկ, բոլորն էլ թշուառ եւ լմ-
բոստ:

Յովնաթանը քանդակել էր նաեւ ձիեր՝
զանազան վաղքերի մէջ, մի յղի շուն՝
ստիւնքների պտուկները հպած գետնին,
մի արջ՝ որսորդին գրկած եւ մի աղիւժ՝
մի ընտանի անասուն յօշոտելիս:

Մի ամբողջ աշխարհ էր շնչում Յով-
նաթանի աշխատանոցում:

ԺԶ.

Բայց մարդկային չարութիւնը, խա -
ւար միտքը, յետամնացութիւնը եւ ճրի-
կերներ իշխանութիւնը չթողին, որ ար-
ուեստագէտն ստեղծագործէր խաղաղու-
թեամբ եւ խնդութեամբ:

Յովնաթանը կանացի Փիգուրաների
համար աշխատանոց էր բերում կանայք,
մերկացնում նրանց եւ քանդակում: Այն
կանայք, որոնք համաձայնում էին մեր-
կանալ արուեստագէտի առաջ, բնականօ-
րէն բարի վարքի տէր կանայք չէին, թէեւ
նրանցից ամէն մէկին չէր հանդիպել մի
մարդ, որ աւելի բարոյական լինէր, քան
Յովնաթանը:

ՎԱՀԱՆ ԹՈԹՈՎԵՆՑ

(20 - Շար.)

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Տիկին Աննիկ Փաստրմաճեան ցաւակ-
ցուծին կը յայտնէ Տիկին Պարգետի
վարդանանքի ընտանեկան պարագաներ -
րուն եւ փոխան ծաղկեպաղի 70 ֆր. կը
նուիրէ լիբանանայ աղէտեալներուն (ըս-
տանալ «Յառաջ» էն) եւ 30 ֆր. «Յա -
ռաջ»ին :

ՆՈՒՆԻՐ

Իսիէն Տէր եւ Տիկին Քեման Ազատեան
կը նուիրեն 50 ֆր. լիբանանայ աղէտեալ-
ներուն եւ 20 ֆր. «Յառաջ»ի Արմենակ
Փափագեանի մահուան առթիւ (Բ. տպա-
գրութիւն, անունի սխալի պատճառով) եւ
ցաւակցութիւն կը յայտնեն ողբացեալին
կնոջ եւ ընտանիքին :

ՀՐԱԽԻՐ ԸՆԴՀ. ԺՈՂՈՎԻ
ԵՒ ՔՈՔԹԵՅԼ

Ֆրանսա - Հայաստան Բարեկամութիւն
Ընկերակցութեան վարչութիւնը իր ան-
դամներէն կը խնդրէ ներկայ ըլլալ ընդհ. -
Ժողովին Կիրակի, Փետր. 15, ժամը 16ին
իր կեդրոնատեղիին մէջ, 32 Ռիւ ալ Թրէ-
վիզ, Փարիզ 9րդ :

Օրակարգ. — Ընտրութիւն ընդհ. Ժո -
ղովի ղեկանին : — Նիւթական եւ բարո -
կան հաշուետուութիւն : — Անդամակ -
ցութեան քառթերու բաշխում : — Ըն -
տրութիւն նոր վարչութեան :
Ընդհ. Ժողովէն վերջ վարչութիւնը
քօթքէյլով մը պիտի հիւրասիրէ անդամ-
ները :

Imprimé sur les Presses
DU JOURNAL «HARATCH»
83, rue d'Hauteville 75010 Paris
Commission Paritaire : N° 55935

45ՐԴ ՏԱՐԵԿԱՆ ՑԵՐԵԿՈՅԹ
ՀԱՅ ԱՐԻՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ
ՓԱՐԻԶԵԱՆ ՇՐՋԱՆԻ

Կիրակի Մարտ 7, կէսօրէ վերջ ժամը 6ին 14-30ին
Salle de la Chimie, 28 bis, Rue Saint Dominique, Paris (Métro Invalides)
Ներկայութեամբ՝ Սկաուտական Համաշխարհային Պիւրոյի Ընդհ. քարտուղար
(Ժընեւ) ԼՍՍԼՕ ՆԱՃԻԻ

ՅԱՅՏԱԳԻՐ

Շրջանի ներկայացումը — Սկաուտական երգչախումբը հայկ. երգերով —
Հայկական պարեր : Աշխարհի շրջանը սկաուտներու կողմէ, տարիներու ըն-
թացքին — Արտասանութիւններ հայերէն — «Հայ Արի» նուագախումբը,
բանակովի կրակը, եւայլն :

Մասնակցութեամբ Փարիզի Շրջանի սկաուտներուն, արենոյշներուն, դայիկ-
ներուն եւ թեւիկներուն, եւ Լիոնի շրջանին պետներուն եւ սկաուտներուն :
Միջնաքաղին՝ պիւֆէ եւ ցուցադրութիւն
Մուտք 15 ֆրանք, երախաներուն մուտքը ազատ է

ՉՄՐԱՆ ՀԱՅԿ. ԲԱՆԱԿՈՒՄ
Camp d'hiver Arménien
à Villard-de-Lans

du 14 au 22 Février inclus
Organisé par le NOR SEROUND au Chalet « Le Nid Alpin » (40 places)
Tél. (76) 95-10-11

Conditions d'admission : Etre célibataire d'origine arménienne âgé de 16 à 26 ans
Tarif : 380 Fr pour tout le séjour — 48 Fr. par jour
Il est demandé 200 Fr d'arrhes pour chaque inscription. Aucune réservation pour
les week-end

Situation géographique : A 1050 mètres d'altitude, le « Nid Alpin » est un
bâtiment placé au milieu d'une propriété de 4000 mètres carrés dans un
magnifique cadre de montagnes et de sapins à l'abri des vents et des
brouillards.

Possibilités : Ski alpin, ski de fond atinage sur glace, luge de compétition,
baignade dans une piscine chauffés et cours de ski collectifs.

Moyen d'accès : A partir de Grenoble (gare), service de cars régulier jusqu'à
Villard-de-Lans (le Chalet se trouve dans la station).

Loisirs : Ambiance arménienne. Soirées culturelles et artistiques. Randonnées,
Excursions.

Inscriptions : Auprès d'Edouard Mardirossian (78) 72-25-91 de 8 h. à 17 h.
16, Rue du 24 Avril 1915 — 69150 DECINES
et d'Edgar Boyadjian (78) 74-24-28 de 18 h. à 20 h.
8, Rue des Sycomores — 69500 BRON

ՄԱՄՈՒԷԼ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ
ՏԱՐԵԿԱՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԻՍ ԾՆՈՂԱՅ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

Վարժարանի սրահին մէջ
Փետրուար 29, Կիրակի, ժամը 17ին մինչեւ այգ

Նախադահլութեամբ Սերի Քաղաքպետին
ՊԵՌՆԱՐ ՏԷՏԷՃԵԱՆ իր նուագախումբով

ATTRACTIONS

BUFFET

Հաշագին 80 ֆր.

B A R

Մուտք 20 ֆր.

Հեռաձայնը 027-18-28

Հ. Յ. Դ.

ՊԱՆԵԼՕ - ԲԱՇԱՆԻ Հ. Յ. Դ. Արծիւ
ենթակոմիտէի ժողովը այս երեքշաբթի,
Փետր. 10, ժամը 20-30ին, սովորական
հաւաքատեղին :

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ԿԱՐՏԱՆ. — Համախառն երգչական
Միութեան անդամական ժողովը Պիլեր,
Պր. Մարտիրոս Ունանեանի տունը Փետր.
12, ժամը 15ին : Բոլոր անդամներու ներ-
կայութիւնը անհրաժեշտ է : Օրակարգ
տեղւոյն վրայ :

×

ԿԱՊՈՅՏ ԽԱՉԻ ԱՆԻԷՆ - Պուա Բոլոմ-
պի մասնաճիւղի ընդհ. Ժողովը Չորեք-
շաբթի, Փետր 11, ժամը 20-30ին Տիկին
Մատոյեանի բնակարանը, 38 Վիլլա Ռու-
վէյրոլ, Անիէն :

Savez-vous que vous trouverez à :

AIR FRANCE

AGENCE DES INVALIDES

2, Rue Esnault-Pelterie — 75007 Paris — Métro : Invalides
Téléphone : 551-96-20 — Poste 6-46-55

le meilleur accueil auprès de :

ANAHID BOYADJIAN

pour vos voyages d'affaires
et de tourisme - individuels ou groupes

Ձեր նամարդութիւններուն համար, գործի, գրասարքիկութեան, անհա-
տական քէ հաւաքական,

մի՛ վարանիք

դիմեցէք վերոյիշեալ հասցէին, ուր
ԱՆԱՀԻՏ ՊՅԵԱՃԵԱՆ

լաւագին ընդունելութիւն կը վերապահէ ձեզի

Restaurant

LA CAPPADOCE

3, rue Marivaux (derrière l'Opéra-Comique, M° Richelieu-Drouot) tél 742-83-65

venez goûter

son excellente cuisine

et ses spécialités arméniennes

dans le cadre entièrement rénové

de son premier étage

Il est nécessaire de réserver sa table pour le dîner.

Fermé le Lundi

ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԻՍ
ՎԻԷՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Կապրյոտ Պաշիմասնաճիւղին, Շաբաթ, Փետր. 14, ժա-
մը 21ին մինչեւ լոյս

GRANDE NUITEE DANSANTE

A VIENNE

DANCING LA PRAIRE

Samedi 14 Février de 21 heures à l'aube
avec l'orchestre
GUY MARCELIN
GARY BIBERIAN

Fonds A.R.A.M

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ՄԻԽԹԱՐ ՍԵՐԱՍՏԱՑԻ

(Ծննդեան 300ամեակին առթիւ)

Օ

Ճիշդ երեք հարիւր տարի առաջ, 1676 Փետրուար 7ին Սեբաստիոյ Հոգտար արուարձանին մէջ աշխարհ կուգար Մանուկ Պետրոսեան, համեստ ընտանիքի մը զաւակը, որ պիտի դառնար նոր Լուսաւորիչ մը եւ հայ ազգի դարաւոր ու փառաւոր պատմութեան մէջ պիտի ձգէր անմահ անուն մը, — Սեբաստացի Միքիթար արքայ:

Իր փոթորկալից կեանքը պատանու — թեան տարեքէն սկսեալ, երբ Սեւանայ վանքին մէջ կ'ունենար իր տեսիլքը, իր դիմադրական կորովը ամէն կողմէ իրեն դէմ շրջապահեցողութեան հակադէմք, իր տեղափոխութիւնները քաղաքէ քաղաք, երկրէ երկիր, պերճախօս փառասեր եւ իր աննկուն կամքին՝ հասնելու համար իր առաջադրած նպատակին:

Օժտուած նախաձեռնութեան բնածին ուղիով եւ վարչական — կազմակերպչական անվիճելի կարողութեամբ, Միքիթար արքայ 25 տարեկան էր, երբ 1701 Սեպտ. 8ին, Աստուածածնայ ծննդեան տօնին, Պոլսոյ Բերայի թաղամասի անշուք մէկ տան մէջ, տասնեակ մը աշակերտներով հիմը դրաւ կրօնական գաղտնի Միաբանութեան մը, որ իր անունը պիտի կրէր: Կը վայելէր Պոլսոյ Փրանսական դեսպանին հովանաւորութիւնը:

Թափառական տեղէ տեղ, Միաբանութիւնը տասներկու տարի պիտի մնար Յունաստանի Մորէա նահանգի Մէթոն բերդաքաղաքին մէջ, հուսկ ուրեմն փոխադրուելու համար Վենետիկի Ս. Դաւիթ կղզեակը, ուր կը հաստատուէր իր հիմնադրութենէն ճիշդ 16 տարի վերջ, 1717 Սեպտ. 8ին, 17 նուրբեալ աշակերտներով:

Ի ծնէ ուշիմ՝ ինքնաշխատութեամբ ձեռք բերած էր մեծ դարձումներ լեզուի, գրականութեան եւ գիտութեան դանազան մարդերուն մէջ:

Թէեւ բաժնուած Հայաստանեայց Առաքելական Եկեղեցիէն եւ հռոմէական դատաւարութիւնը ընդգրկած, Միքիթար Սեբաստացի Հայ էր ամէն բանէ առաջ: Բնեկերիկեանց օրինակով կազմուած իր վանական կանոնադրին մէջ յօդուած մը կը ընտելէր, որ Միքիթարեան Միաբանութեան անդամ կրնային դառնալ միայն Հայերը:

Շնորհիւ այս բացարձակ պայմանին է, որ Միաբանութիւնը 275 տարիէ ի վեր պահած է իր գերազանցօրէն դուռ հայ — կական դիմադրիչը:

Միքիթարեան Միաբանութիւնը Վենե — տիկի եւ Վիեննայի (1773էն ի վեր) զոյգ ճիւղերով կանգուն է ցարդ, հաւատարիմ իր սրբազան հիմնադրին դժած ուղղութեան, այն է՝ ծառայել Հայութեան եւ անոր մշակոյթին:

Ս. Դաւիթը դարձաւ փոքրիկ Հայաստանի մը՝ Սեբաստիոյ խաղաղ ափերուն վրայ: Հեռու ներքին հալածանքներէ եւ արտաքին վտանգներէ, Միքիթար Սեբաստացի անձամբ եւ աշակերտները՝ իր շունչին տակ՝ առաջին օրերէն սկսեալ նուիրուեցան Հայոց լեզուի, մատենագրութեան եւ մշակոյթի զանազան ճիւղերու մասին լուրջ ուսումնասիրութեանց:

Արեւելոյց ինք իսկ խմբագրեց Հայերէն Գերականութիւն մը ու ձեռնարկեց երկարաշունչ աշխատանքի մը՝ իր աշակերտներուն հետ: Հարիւրաւոր գրքեր ու ձեռագիրներ պրպտելով, անոնք ոչինչ

ՕՐՈՒԱՆ

ԴԵՊՔԵՐԸ

Օ

ՀԱՄԱՅՆԱՎԱՐ

22 ՐԴ ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԸ

ՓԱԿՈՒԵՑԱԻ

« ՊԱՏՄԱԿԱՆ » ԿԸ ՆԿԱՏՈՒԻ ԱՅՍ ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԸ

Հարիւր հազար հոգիով, ցնծութեան մէջ վերջ դտաւ Ֆրանսայի Համայնավար կուսակցութեան 22րդ համագումարը, Պուրժէի մէջ, Կիրակի օր: Նախապէս Սէն թ'Ուէնի մէջ վերջ կը գտնէր նստաւըջանք եւ անակնկալ մը չէր անշուշտ ժողով Մառշէի միաձայնութեամբ վերընտրութիւնը: Նորընտրի կեդրոնական կոմիտէն կազմուած է 126 հոգիէ, որոնց մէջ 23 կին կայ (նախապէս՝ 16), 57 բանուոր, 27 աշխատաւոր եւ 19 դաս — աւու: 17 անդամ չեն ուզած կրկին թեկնածու ըլլալ: Նորերուն մէջ, Մառշէի մտերիմներէն կայ՝ Շառլ Ֆիթերման, Ժան-Բյոտ Լըֆոր:

Պէտք է ընդունիլ թէ առաջ տեսակ կարծիք կարելի չէ ունենալ այս համագումարին մասին: Արդարեւ երկու ելք կայ — կամ ամբողջ անցած-դարձած անկեղծ էր եւ ուրեմն համագումարը իսկապէս պատմական է եւ խոր յեղաշրջում

չէն ստեղծեցին առաջին ընդարձակ բառարանը՝ Բառգիրք Հայկազեան լեզուի, 1749-1769, հաստատիր երկու հատորներ, դարբարէ աշխարհաբար, բառգիրք յատուկ անուններու եւ աշխարհաբարէ գրաբար: Առաջին հատորի վերջին պրակը կը տպուէր, երբ 1749 Սպրիլ 26ին Միքիթար Սեբաստացի հրաժեշտ կուտար այս անցաւոր աշխարհին, մտնելու համար անմահներու դասը:

Իր բացած շաւղին հետեւեցան Վենետիկի եւ Վիեննայի միաբանները, որոնք բացի մատենագրական ու պատմական պրպտումներէ, նուիրուեցան հայ սե — բունդներու դաստիարակութեան: Վար — Ժարաններ բացին զանազան երկիրներու մէջ: Ու հակառակ քաղաքական վերափոխութեաններուն, անոնք տակաւին դարձ — ներ ունին Փարիզի, Վենետիկի, Պոլսոյ, Պէյրութի, Հալէպի, Եփեսոսի եւ Ար — Ժանթիւնի մէջ (Պուէնտ-Այրէս):

Զոյգ միաբանութիւնները Հայութեան տուին աւելի քան հարիւր հեղինակ եւ հազար գիրք: Փոշիներու տակէն հանե — ցին մեր հին մատենագիրներու գործերը եւ հրատարակեցին՝ կորուստէ փրկելով զանոնք: Հազարաւոր հայերէն ձեռագիր — ներով հարստացուցին իրենց մատենա — դարանները:

Հանրածանօթ է նպատքը, զոր բերին անոնք հայկական մշակոյթին, հետեւե — լով իրենց անմահ հիմնադրին դժած ձա — բուն: Միքիթարի հոգին կը սաւառնի «փոքրիկ Հայաստան»ի եւ Վիեննայի վանքին վերեւ՝ ներշնչման աղբիւր դա — նալով միաբաններուն, իրենց նոր Լուսաւորիչ:

ՀՐԱՆՏ-ՍԱՄՈՒԷԼ

մը յառաջ կը բերէ, աւելի առաջ ալ երթալով իտալական կուսակցութենէն կամ այս ամբողջը ճարպիկ բեմադրութիւն մըն էր, որու զլիւզուկ որ Ընկերավարական կուսակցութիւնը շարունակէ իր յառաջդի — մութիւնը, մանաւանդ ի տես ապագայ զանազան ընտրութիւններու: Հաւանա — բար ոչ ոք կրնայ այսօր ճշգրիտ պատաս — խան մը գտնել: Ան որ անդիլող հակա — համայնավար մըն է երբեք պիտի չհա — ւատայ ոեւէ համայնավարի անկեղծութեան եւ ծուղակներ պիտի փնտռէ այս նոր դերձաւորումին մէջ, ան որ աւելի առաքելական մօտեցում ունի այսքան բացարձակ պատասխան մը պիտի չտայ ու խորհի թէ միակ ճշգրիտ պատաս — խանը կրնայ տալ՝ ապագան:

Ուրեմն Ժ. Մառշէ կը նախընտրէ՝ երկարած ձեռք մը քան՝ բոռնցքը, Մար — սէյէրը քան Միլադայիւնը եւ Եռագոյնը քան Կարմիր դրօշը:

Հակադեմոկրատիաները համապատաս — խան են կողմերուն: Փիէր Տէքս, որ 1974ին քաղուեցաւ Համայնավար կուսակցութենէն, որովհետեւ անիկա չէր դա — տապարտեր ինք: Միքիթարեան մէջ կա — տարուածը (Սիթենիցին, Սինիակի, Դանիէլ Եւայն) կը փորձէ վերադառնալ այս համագումարին միտ բանին «Եւ պիտի չձախաչարեմ» խորագրով յօդուածին մէջ, որ հրատարակուած է Քոքիտիէն տը Փարիի մէջ (Փետր. 9) կը գտնէ թէ համագումարը բնաւ չէ անդադարձած ինք: Միքիթարեան հետ յարաբերութեանց եւ եթէ երեւութապէս դիւրոյշումներ կան որ իրեն կը մօտենան, նաեւ պէտք է նկատել թէ կուսակցութիւնը չէ ձգած որ յեղաշրջումը դայ շարքերէն այլ զայն պարտադրած է վերէն, արդիւր չանդի — սանալով որ շարքերը առնեն նախաձեռ — նութիւնը:

Ինչ որ ալ ըլլայ, բան մը անցաւ-դար — ձաւ այս համագումարին, զոր կարելի չէ անտեսել ու կը մնայ՝ սպասել ու տեսնել:

Քանի մը տղով

ԿՈՒՍԹԵՆՍՊՈԼՍԻ երկրաշարժի զոհ — բուն թիւը արդէն հասած է 20.000ի, համաճարակը սկսած է ամէն կողմ զոհեր խլել: Կառավարութեան հրահանգով սկը — սած են հրկիզել գիւղերը՝ պաշտպանելու համար համաճարակի տարածման դէմ: Աշխարհի ամէն կողմերէն կը հասնին ան — հրաժեշտ օգնութիւններ, իսկ իրաց այս կացութեան մէջ, անուուազն տարօրինակ կը թուի Կուսթենթնուպոլի Հանրապետու — թեան նախագահի մերժումը անգլիական օգնութեան Կուսթենթնուպոլի — Սիթի Էլքին, զեղօրայք հայթայթելու նպատակով, որովհետեւ Կուսթենթնուպոլի երկու դարէ ի վեր Պէլլիզի հողամասը կը պահանջէ Անգ — լիացիներէ:

ՀՈՒԱՆՏՍԻ թագուհիին ամուսինը՝ իշխան Պերնար կը մեղադրուի որ կաշառք կերած է Լուքսիտ ամբերիկեան ընկերու — թենէն որպէսզի իր երկիրը համոզէ Սքարֆայթըր օդանաւեր գնելու: Լուք — հիտ ընկերութեան տնօրէններէն՝ Ա. Քոչեան յայտարարած է Ծերակոյտին թէ ուրիշ ձեւ չէին գտած այդ օդանաւերը ծախելու (այդ օդանաւերը ծանօթ պէս իշխաւու համար մը կը վայելեն...) եւ հետեւեալ ձեռով պարզած եղած վճա — բումներու պատկերը՝ 12 միլիոն տուրք ճափոնցի խորհրդակցիներու, 2 միլիոն՝ Իտալիա, 8 հազար Դաշնակցային Գեր — մանիոյ երկու կուսակցութեանց, աւելի քան մէկ միլիոն Հոլանտայի բարձրաս — տիճան անձնաւորութեան մը (այսինքն՝ իշխան Պերնարի): Անխարկուեցան կայ նաեւ Շուէտի եւ Թուրքիոյ ժիւլիանա թագուհի ընտրութիւն պահանջած է:

ՄԱՅՈՒ 99,4 առ հարիւր համեմատու —

ԵՐԵՒԱՆ ↔ ՓԱՐԻԶ
ՀԵՌԱՏԻՊ

ԵՐԵՒԱՆ (Արմէնիքէս, Փետր. 3)

ԵՐԵՒԱՆԻ ՆՈՐ ԳՐԱՏՈՒՆԸ

Երեւանի մէջ բացուած է «Ակադեմիկ — դա» գրատունը, որ ամէնէն մեծն է Ան — գրկովկասի մէջ: Հոս կը ներկայացուին ինքն. Միքիթարեան Գիտութիւններու Ակա — դեմիայի «Նաուկա» («Գիտութիւն») հրա — տարակազմութեան, Հանրապետութիւննե — բուն Գիտութիւններու Ակադեմիաներու հրատարակութիւններու կողմէ լոյս ըն — ծայող քաղաքական, փիլիսոփայական, անտեսագիտական գրականութեան նո — բութիւններ: Գրատունը Հայաստանի եւ ինքն. Միքիթարեան միւս երկիրներու գի — տութեան աշխատողներու պահանջներուն դոհացում պիտի տայ: Ամէն տարի ան պիտի ստանայ աւելի քան երկու հա — զար անուն նոր գիրքեր: Մօտ ատենէն գրատունը պիտի ունենայ նաեւ մասնա — ճիւղեր՝ զանազան չըջաններու մէջ: «Ա — կադեմիկա» Երեւանի գրատունը տասն — եւութեանըն է ինքն. Միքիթարեան մէջ:

Թեամբ նախընտրեց Ֆրանսայի կապուած մնալ եւ ուրեմն մերժեց անկախութիւնը զոր ընտրած էին Քոմորի միւս կղզիները: ՍՈՒՐԻՈՑ ԵՒ ԼԻԲԱՆԱՆԻ նախագահ — ները, Դամասկոսի մէջ իրենց տեսակցու — թենէն ետք, միացեալ յայտարարութիւն մը ըրին, որով Սուրիա հարկ եղած ե — րաշխատութիւնները կուտայ Լիբանա — նի որ պարտաւորեցի զեկալարները պիտի յարգեն Լիբանանի հողային ամբողջակա — նութիւնը եւ ազգ. գերիշխանութիւնը: Կը չեղան երկու երկիրներու պայքարը Իսրայէլի եւ Սրիանականութեան դէմ: Երկրին մէջ սակայն վախ կայ որ հաս — տատուած խաղաղութիւնը վերջնական չըլլայ: Առջի օր երեք մահմետականի դիակ գտնուած է եւ զուցէ մուսլիմ Դա — մասկոսի հանդիպումին է որ անաչքն ա — ռած է նոր «սեւ շարաթ»ի մը, այս ան — դամ մահմետականէ քրիստոնեայ: Տըն — տեսական տաղնապը շատ ծանր է 250 հազար անգործ կայ (600 հազար աշխա — տաւոր ձեռքի վրայ) եւ առեւտրական շուկան քարուքանդ է:

ԶԻՆԱՍՏԱՆԻ վարչապետ նշանակուե — ցաւ Հուսէ Գու Ֆէնիկ, ինչ որ անակնկալ մըն է նաեւ անոնց համար որոնք Շուէն — Լայի մահուան վաղորդային իրերէ ձեռնհաս չինական հարցերու նախատե — սութիւններ կ'ընէին: Նոր վարչապետը Մաօ-Յէ-Թունցի հայրենակից է (նոյն գիւղէն են), նախարար էր Հանրային Ա — պահովութեան:

ՊԱՐԶԵԼՈՒՍԻ մէջ ծանր բախումներ եղան Կիրակի օր ցուցարարներու եւ ա — պահովութեան ուժերու միջեւ: Քաթա — լանները անտեսելով որ իրենց ցոյցը ար — գիւրուած էր, հաւաքուած էին բայց նաեւ ոստիկանները: Քանի մը տասնեակ վի — բաւորներ կան:

ՄՈՍԿՈՒՍԻ ամբերիկեան դեսպանա — տունը Գ. եւ ենթակարմիր ճառագայթ — ներու տակ է եւ ծաւալը այն ատիճանի հասած է որ կը սպառնայ գիւսնապէտ — ներու առողջութեան: Լրտեսական այս անսովոր ձեւը սկսած էր անցեալ ամառ, բայց վերջերս տրտաւարք ծաւալ ստա — ցած է:

ՓԱՐԻԶԻ Ռէֆա շարժանկարի սրահին մէջ Կիրակի գիշեր տեղի ունեցած է հալոտ-ըլի մը: Երեք դիմաւորներ կրցած են իւրի սրահի շարժանկարչի եկամու — տը՝ 100 հազար Ֆրանք եւ բազմութեան մէջ խռնուելէ ետք անհետանալ:

Fonds A.R.A.M

ՄԵԾ ՍԵՐԱՍՏԱՑԻՆ ՄԻԻԹԱՐ ԱՐԲԱՀԱՅԻ 1676 - 1976

Գ.

Պատանին Միթար չափահաս եւ կոփ-
ուած սրբութեան եւ նուիրումի ձուլա-
րանին մէջ, նետուեցաւ հրապարակ. քաջ
ըմբռնած էր ան իր դարուն ազգաւ. սէր
ու գիտութիւն պէտք էր փարատելու հա-
մար տիրապետող ողբալի վիճակը. մահ-
ուան պայքար էր: Ու Միթար կը դգար
որ ինք պարտականութիւն մը ունէր ազ-
գին հանդէպ: Ուրեմն ցուպ ի ձեռին սկը-
սաւ կտրել լեռ ու ձոր. ան գիտէր որ
վանքերն ու վանականներն եղած էին Հա-
յերուն մօտ լուսաւորութեան կեդրոններ.
անոնց մօտ պէտք էր փնտռել սրբութիւն
ու գիտութիւն: Ահա այս տրամադրու-
թեամբ, այս յոյսերով ձգեց ան իր սի-
րասուն մայրը, իր պաշտելի ընտանեկան
յարկը եւ սկսաւ չըջապտոյտը առանց
գիտնալով թէ ինչէր կրնային ծառանալ
իր անփորձ կեանքին մէջ: Ձէր կրնար
պահ մը իսկ երեւակայել թէ դարուն
վանքերը այլեւս հեռուէն միայն առինք-
նող կերպարանք մը ունէին. անոնց սե-
մերէն ներս ուրիշ տեսարան կը պար-
զուէր:

Այդ դադափարներով առջուն եւ կեն-
սունակ, Միթար, առաջին այցելու-
թիւնը ըրաւ Սեբաստիոյ մօտիկ Ս. Նշան
վանքին, չըջապտուած դաշարագեղ
պուրակներով, բերեղանման ակերով.
Խաղաղ մթնոլորտին մէջ, աստղադարձ
երկինքին ներքեւ այդ կղզին ու վանքը
Միթարի համար շատոնց երազանքի
վայր մըն էր դարձեր. ծնողքն էին ար-
դիւղները. սակայն երբ կոչուիմ աստ-
ուածային է, ինք Տէրն է ըսողը — Եկուր
ետե՛հա — ո՞վ կրնայ խափանել: 15 տա-
րեկան էր երբ մտաւ հոն. հանդիպեցաւ
բարեխիտ վանահօր մը. երջանկութեան
օրեր անցուց. ազատօրէն կը կարգար,
լուծեան մէջ կ'ուսումնասիրէր, միտ-
քին հորիզոնը կ'ընդլայնէր, ապագայի
ծրագիրը կ'ամրապնդէր: Բայց, Միթ-
թար, փութով շտեմարանեց անոնց գի-
տութիւնները, եւ սկսաւ անձուկ դալ
վանքի մատենադարանը. անբաւարար
զգաց վանականներուն օրակարգը:

Գեկտեմբերեան եղանակին ծամբայ
եղաւ գէպի կարին կարաւանով.
հարկ էր կտրել դաշտերը ու լեռ-
ները, ցուրտը ու սառնամանիքը. ձի
կամ գրաստ չունէր Միթար, ատիկա
առաջնորդներուն վերապահութեամբ էր. ան
հետիոտն կը հետեւէր անոնց քայլերուն:
Հապա ինչպէս անցնել գիշերային ցուր-
տը... Ոչ մէկ գանգատ, ոչ մէկ տըր-
տունջ. լուծութիւն եւ համբերութիւն. ա-
ղօթք եւ սաղմոս եղան իր գէնքերը, ու
Նախախնամութիւնը գիւրաբեկ պատա-

նին, իր ապագայ առաքեալը, պաշտպա-
նեց ընտելեան ու մարդկութեան անողոր
կեցութեան դէմ: Սր մըն ալ — Հոգիս
յօժար է, ըսաւ, բայց մարմինս տկար —
ալ չըլծացաւ. ուժասպառ ինկաւ գե-
տին: Ոչ ոք հետաքրքրուեցաւ. ոչ ոք
զգաց պակասը. սամարացիներ եղան ու-
րոնք դրաստի վրայ հեծցուցած յանձնե-
ցին իր կարաւանին:

Միթար զգաց խորապէս կեանքի փո-
շերը, խմեց դառնութեան բաժակը, շօ-
շափեց մորթին տակ մարդկային զգա-
ցումի պակասը, ու մնաց անդրբը եւ
անայլայլ:

Կը հասնին Կարին եւ հոն առաջին տե-
ղեկութիւններ կ'առնէ Արեւմուտքի մա-
սին, ուր կը տիրէր ուսում, սրբութիւն
եւ բարի օրինակ:

Ու պատանին սկսաւ խորհրդածել:

Նոր յոյսերով ուղղուեցաւ իշխմանին.
գտաւ կարգ ու կանոն. բայց չգտաւ ամ-
բողջապէս իր փնտռածը՝ հոգեւոր կեանք
եւ ուսում: Գիշերային անկանոն կեանքը,
քունի պակասը, աղարակային կիլիշ աշ-
խատանքները սպառեցին պատանին.
Խառնուածքով արդէն արեւային, աչքե-
րը սկսան յորդ արիւնով լեցուիլ, ցաւ
պատճառով եւ արդիւնէ կարգալ ու սոր-
վիլ: Ո՛րքան դժբախտ էր Միթար այդ
օրերուն:

Հայաստան ինքնին սրբաւայր մըն է.
կտրեց անոր հողամասերը, ուղղուեցաւ
դէպի Սեւանայ կղզին: Սեւան... քմբէթա-
գարդ մատուռիկը. խորասոյգ եւ ամ-
փոփ բարձրացաւ խորանին առջեւ. հա-
ռաչեց սրբի խորքին. խօսեցաւ ինչպէս
պիտի խօսէր իր մօր հետ. մանկութենէն
իր միակ յոյսն էր Տիրամայրը: Ու նէ-
լսեց իր գաւակի ձայնը, իմացաւ իր նու-
րական դադափարը, վատահայուց գինը,
եւ իր արցունքներուն տուաւ հրճուանք
ու հաւատը դռնէրով — Նղիցի: Հոս
մարդկային ամէն տառապանք փրաւ,
խեղճութիւնը դօրացաւ. երկինքն էր այլ-
եւս իր առաջնորդը. ո՞վ պիտի կարենար
կաշկանդել անոր թուրքը. անձայրած իր
աշխարհ իրենն էր:

Կարինի մէջ լսած էր Եւրոպայի ա-
նունը. թեւեր առաւ, մտաւ նաւ դէպի
Հոռոմ: Բայց այս անգամ բնութիւնը
պոռթկաց. փոթորիկը ծայր տուաւ. ծո-
վը փրփրաց, ու նաւը պատանին ձգեց
անպաճօյճ, կիլիշ կղզին մը մէջ, Կիպ-
րոս:

Կիպրոս կ'ապրէին քանի մը հայ ըն-
տանիքներ ու վանականներ, բայց բո-
լորն ալ զբաղած իրենց անձով եւ ար-
տաքին աշխարհով: Միթար գտնուե-

ցաւ դժուարին կացութեան մէջ, անծա-
նօթ տեղւոյն, անծանօթ լեզուին, մնաց
դարձեալ միայնակ. արցունք ու տառա-
պանք եղան իր անկեղծ բարեկամները.
մուրացկանի չոր հացին կարօտ մնաց.
տառապանքէն կորսնցուց իր աչքին լոյ-
սը, բռնուեցաւ ջերմախտէն. դարձաւ
մահուան ընկեր: Այս եղաւ Կիպրոսի
Հայերուն ու վանականներուն ընդունել-
լութիւնը Միթարի հանդէպ: Հարկ էր
սակայն, շարունակել, բանալ Եւրոսա-
դէմի դռները: Քաղաքներ ու գիւղեր թա-
փառեցաւ տարիներով. ամփոփեց իր ու-
ժերը. մեծղի ծրագիրը իր սրտէն ան-
բաժան, ուղղուեցաւ սուլթաններու մայ-
րաքաղաք: 1697 թուականին առաջին
անգամն էր որ ոտք կը դնէր հոն Միթ-
թար, հազիւ 24 տարեկանին:

Հակապատկեր մը բացուեցաւ դիմա-
ցը. Միթար որ վանքերու ու վանական-
ներու մօտ ապրած էր, առանձնութիւն
ու չքաւորութիւն փնտռած էր միայն,
բացուեցաւ տեսարան մը եռուզեռի,
փարթածութեան, անձնական պայքարի-
չահու ու կիրքերու կռիւ մը ամէն տեղ,
ամէնուրեք մօտ: Տեսաւ այս բոլորը ու
սարսափեցաւ:

Շարունակեց սակայն աներկիւղաբար
քարոզել սէր ու եղբայրութիւն բեմերու
վրայէն. մեկնարանեց Քրիստոսի աւե-
տարանը հրապարակաւ եւ առանձնաբար,
բայց եղաւ ձայն բարբառոյ յանապա-
տի: Թօթիկեց սաղին փոշիները եւ հեռա-
ցաւ դէպի գիւղեր ու դաւաններ: Երեք
տարի անընդհատ շարունակեց հոն իր
առաքելութիւնը. 1700ին վերադարձաւ
Պոլիս: Դեռ կը հնչէր Միթարի անունը
Վոսփորի վրայ գիտակից փողովուրդին
մօտ որ գրկաբաց ընդունեցաւ. Միթ-
թարի անփառունակ ապրումը, անպա-
ճօյճ հանդերձանքը, զօրեղ եւ համոզիչ
քարոզները յեղաշրջեցին համայնքին հո-
գեւանութիւնը եւ կապեցին իրեն. Հա-
տեր ձգած իրենց ընտանիքը եւ ուսկանը
սկսան աշակերտել Միթարի՝ Այնթապ-
ցի դպիր Սարգիս, Ալինցի Ղազարոս,
Սեբաստացի Յովհաննէս, Բերացի Յով-
հան եւ ուրիշներ քանի մը ամսուան մէջ
բոլորեցին երեսասարդ Միթթարը, լսե-
ցին որդեկաբար անոր զաղափարները, ե-
ղան խորհրդակից եւ առաջին մտերիմ
աշակերտները:

Կարելի՞ է արդեօք երեւակայել Միթ-
թարի ուրախութիւնը. կարելի՞ է ըմբռ-
նել երբեք թէ այդ պատանին որ մահ-
ուան ընկերն էր եղած, ազատած փո-
շերն ու կրակի մէջէն, այսօր մօտիկը
ունի համեստ, փոքրաթիւ ընկերութիւն
մը թրծուած նոյն հոգիով, նոյն գաղա-
փարականով պատրաստ քարոզելու Քրիս-
տոսի աւետարանը եւ հայրենիքի դրօշը:
Ահա արշալոյսը:

Բայց ոչ, որդեակ, Միթթարի տառա-
պանքը չէ վերջացած. յոյսի ծիւրերուն
հետ ժայռի բեկորներն ալ անպակաս են:
Հարկ է դանդաղ ալ զգեստնել:

Հ. ԽՈՐԷՆ ՏԻԼԻՉԵԱՆ
(Շար. - 3)

ՄՇԱԿԵԼԻ ԸՆԴԱՐՁԱԿ ԵՐԿԻՐՆԵՐ

Ծ

Դար մը առաջ արդէն մարդիկ կը մտա-
հոգուէին թէ ցորենի ընդհանուր ու տե-
ւական սով մը պիտի տիրէ աշխարհի
վրայ, եթէ գիտութիւնը չյաջողի միջոց
մը գտնել հողին բեղնաւորութիւնը թաղ-
մապատկելու:

Բացի Եւրոպայէ, ամէն երկրի մէջ ա-
հագին հողամասեր անմշակ մնացած, ա-
նոնցմէ ոմանք լքուած են ցարդ, որով-
հետեւ հեռու մնացած են մարդկային
բնակութիւններէ, ոմանք ալ անմշակ
մնացած են կլիմայական անպատեհու-
թիւններու պատճառաւ, իսկ ոմանք ալ
յետագիւցած ազգի մը կողմէն փակուած են
յառաջդիմական ազգերու շահագործու-
մին առջեւ:

Արեւմտեան Քանադայի բնակելի առ-
բողջ հողամասը, աւելի քան մէկ միլիոն
քառակուսի մղոն տարածութիւն մը (գրեթե
մէկ երրորդը Միացեալ Նահանգնե-
րուն), հիմնադր յարմարութիւններ ունի
երկրագործութեան, նոյնիսկ անյարմար
նկատուած լեռնային մասին վրայ՝ 150
հազար մղոնը, մշակելի ընտել հողերէ
կազմուած է. արեւմտեան Քանադայի
այս ընդարձակ հողամասը եթէ մշակուի
կրնայ 200 միլիոն բազմութիւն կերակրել:

Ամերիկէի ու Հարաւային Ամերիկայի
ահագին մասերը, արեւադարձային կլի-
մաներու տակ ըլլալով, չեն կրնար երբեք
դոհացուցիչ բնակատեղիներ ըլլալ մարդ-
կութեան համար: Ամազոնի հովիտը ու
կեդրոնական Ամերիկէն կրնան շատ չափ-
բեր ըլլալ ապագային: Բայց Ամերիկէի եւ
Ամերիկայի հարաւը գտնուող բարեխառն
դաւառները ալ աւելի արդիւնաբերու-
թեան ու բնակութեան յարմարութիւններ
ունեն:

Հարաւային Ամերիկայի մէջ, երկր-
գործական ամէն յարմարութիւններով
օժտուած ընդարձակ երկրամաս մըն է
Արժանթինի Հանրապետութիւնը: Մէկ
միլիոն հարիւր երեսունը հազար ութ
հարիւր քառասուն քառակուսի մղոն տա-
րածութեամբ այդ հողամասին վրայ՝ մի-
ջին հաշուով, գրեթե մէկ քառակուսի
մղոնի վրայ հինգ հոգի կ'ապրէր 1900ին
(ներկային՝ 100 հոգի):

Հանրապետութեան մեծ մասը աշխար-
հի լաւագոյն կլիմաներէն մէկը ու-
նի, որով կրնայ մրցել Հարաւային
Փարսիայի եւ հիւսիսային Իտալիոյ կլի-
մային հետ: 240 միլիոն հեկտար հող
կայ, որ մշակելի է առանց ոռոգման
պէտք ունենալու: Եթէ մշակուի, արեւ-
մտեան Քանադայի չափ թաղմութիւն
կրնայ ապրեցնել: Բացի ցորենէ՝ բոլոր
բանջարեղէններն ու պտուղները կրնան
առատօրէն արտադրուիլ: Շաքարի եւ
գինիի ճարտարաբուսականները կը զարգա-

ՅՈՎՆԱԹԱՆ ՈՐԴԻ ԵՐԵՄԻԱՅԻ

ԺԶ.

— Պոռնիկներ է տանում աշխատանո-
ցը, մերկացնում ժամերով, — բամբա-
սում էին նրանք, որոնք այդ միւսեւոյն
պոռնիկների հետ գիշերներն էին անց-
կացնում:

Երբ մարդիկ, բամբասանքից այրուող
մարդիկ, տեսան, որ արուեստագէտը
դոյզն արժէք չի ընծայում իրենց բամ-
բասանքներին, հնարեցին ուրիշ բամբա-
սանք:

— Ափսո՛ս, հազար ափսոս Երեմիայի
որդի Յովնաթանին, — ասում էին նը-
րանք, — գնաց, աշխարհներ թափառեց,
վերադարձաւ բանեցող գլխարկով, բայց
անպէտք մի արարած է, ուստի է իր
ըրոյ ամուսնու հացը:

Եւ կերած հացը հետզհետէ մնում էր
կոկորդուս ու կուլ չէր գնում:

Սկզբներում նա երբեք մտադրութիւն
չունէր վաճառելու իր աշխատանքներից
մէկն ու մէկը, բայց երբ հացը մնաց կո-
կորդուս, գիշեր եւ յայտարարեց վա-
ճառը:

Մեծ բազմութիւն հաւաքուեց նրա աշ-
խատանոցը, դիտեց, զմայլուեց, բայց ոչ
ոք ոչինչ չգնեց:

— Առնե՛ք ի՞նչ անենք, — մտածեցին
բոլորը:

— Եթէ փող տամ մի բանի, գոնէ փորս
կշտացնի, — տրամաբանեց մեծամաս-
թիւնը:

Որքան որ Յովնաթանը վաճառք էր
յայտարարել եւ սպասում էր ծախել իր
աշխատանքներից մէկն ու մէկը եւ գէթ
ժամանակաւորապէս ազատուել ըրոյ ա-
մուսնու հացից, բայց երբ պատկերա-
ցնում էր, որ ահա վաճառուեց մէկը եւ
տանում են... հոգին դողդոջում էր այդ
հեռապատկերից:

Եւ ոչ մի աշխատանք չվաճառուեց:
Յուսահատութիւնը, ինչպէս երկաթեայ
շղթայ, պատեց նրան:

Վերջապէս, Յովնաթանը միտք յղա-
ցաւ գիմել ազգին, որպէսզի ազգն ինքը
վերցնի բոլորը, ապա որոշ գումար, պայ-
մանով, որ բոլորը միասին ցուցադրի
դահլիճում: Ազգին պատկանող այսպիսի
դահլիճներ բազում էին:

— Վարժապետ, — ասաց թեմի ա-
ռաջնորդը, որ եպիսկոպոս էր եւ ազգն
էր ներկայացնում, — թագաւոր քանդա-
կիր, Քրիստոս քանդակիր, ոտը առաք-
եալը քանդակիր, քեզ փող տամ:

— Երկու օրից պատասխան կը տամ
սրբազան, — ասաց Յովնաթանը եւ հե-
ռացաւ:

Յուսահատութեանը փոխարինեց զայ-
լովը եւ ցուցեց նրա աչքերում՝ ինչպէս
մերկ եւ ոճրի պատրաստ դաշտը:

Երկու օր անց՝ առաջնորդարանի ծա-
ռաները, գլխաւոր քարտուղարի առաջ -
նորդութեամբ, հանդիսաւորութեամբ
սրբազանի առաջ դրին մի ծանր տուփ,
որ նուէր էր ստացուած սրբազանի հա-
մար:

— Իսկ արէ՛ք, — հրամայեց սրբա-
զանը հազալով եւ միւրուքը չոյնով:

Դահլիճում, ալ եւ ձախ, բազմել էին
ազգի երեւելիները:

Գլխաւոր քարտուղարն ինքը բաց արաւ
տուփը, քանդելով խնամքով կապուած
կարմիր ժապատէնները:

Երբ դուրս բերուեց նուէրը, բոլորն
ապշահար մնացին իրենց տեղում, ոչ ոք
չհամարձակուեց նայել սրբազանին, իսկ
սրբազանի միւրուքը վէտվէտում էր, ու-
րովհետեւ զոյգում էր նրա ծնողը զայ-
լովից:

Նուէրը մի միւսափառ արձան էր՝ եր-
կու Ֆիգուրայով: Մի Ֆիգուրան ինքը
սրբազանն էր, իսկ միւսը՝ Յովնաթանը,
բոռնցքը երկարած սրբազանին, բթա-
մատը սրբազանի ճիւղք քթին:

— Նղով՛ք, — յանկարծ դուռաց սրբա-
զանը:

Ազգի երեւելիները վեր ցատեցին բազ-
մոցներից եւ քարացան:

Երկար քարացումից յետոյ՝ երեւելի-
ներից մէկը մի քիչ առաջ եկաւ, խոնար-
հուեց եւ ասաց.

— Մի գալարանք, սրբազան, լաւ է՝
ձերը սրբութեան մարտոգութեան համար:

Սրբազանը ալ ձեռքը, որի ցուցամատի
վրայ կար զմրուխտի մեծ ակնով մի ու-
կեայ մատանի, տարաւ փորին եւ չփեց
բաւականութեամբ:

Հուսկ ապա հրամայեց սրբազանը.

— Տարէ՛ք այդ գիւղիւր եւ փշիկե՛ք:

Գլխաւոր քարտուղարը կանչեց ծառա-
ներին: Նրանք վերցրին արձանը եւ տա-
րան:

Ազգի երեւելիները հեռացան՝ խոնար-
հուելով սրբազանի առաջ, իսկ սրբազանը
բաշտուեց իր ննջարանը որտեղ նրան ողա-
սում էր իր տասնեակ պոռնիկներից մէկը:

ՎԱՀԱՆ ԹՈՒԹՎԵՆՅԱՆ

ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉ

ՕՂԱՓՈԽՈՒԹԵԱՆ ԿԱՅԱՆԸ

Պ. Յակոբ Յակոբեան եւ զաւակները Նաւին եւ Սթեյլա, Տէր եւ Տիկին Փիլադ-օղլու (Գանատա) եւ զաւակները, այլ Տիկին Յակոբեան եւ ընտանեկան բոլոր պարագաները խոր կսկիծով կը ծանու-ցանեն իրենց կնոջ, մօր, զաւակին, քրոջ եւ հարսին:

ՅԱՌԱՍ ՅԱԿՈԲԵԱՆԻ
(ծննդալ փիլադօղլու)

մահը, որ պատահեցաւ փետրուար 7ին ՇՈՆ (Լուսնէ) 45 տարեկանին:

Յուզարկաւորութիւնը կը կատարուի այս Զորեքշաբթի (Փետր. 11) ժամը 15-30ին Ալֆրիդի Ս. Պօղոս - Պետրոս եկեղեցին եւ թաղումը կը կատարուի տեղւոյն գերեզմանատունը:

Մահագոյ չստացողներն կը խնդրուի ներկայ իրենց այդ նկատել:

Ի ՅԻՇԱՏԱԿ

Քլերմոն - Ֆերանէն Տէր եւ Տիկին Սոնի իրենց հօր՝ Զաքար Զաքարեանի մահուն Գ. տարեկիցին առթիւ 250 Փր. կը նուիրեն «Յառաջ»ին:

ՇՆՈՐՀԱԿԱՆԻՔ

Օր. Հայկուհի Ոսկանեան, Տէր եւ Տիկին Ոսկան Ոսկանեան եւ զաւակները՝ Գէորգ եւ Քրիսթին, Տէր եւ Տիկին Գեղամ Ոսկանեան եւ զաւակները՝ Տէր եւ Տիկին Դաւիթ Բաղուսեան եւ Իզապէլ եւ ընտանեկան համայն պարագաները շնորհակալութիւն կը յայտեն իրենց անոնց որոնք անձամբ, ծաղկեպսակով, փոխան ծաղկեպսակի նուէրներով կամ զրաւոր ցաւակցութիւն յայտնեցին իրենց մօր եւ մեծ-մօր:

ԱՅՐԻ ՏԻԿԻՆ ՏԱՃԱՐ ՈՍԿԱՆԵԱՆԻ
(ծննդալ Թանկաբ)

մահուն առթիւ:

ՀՐԱԽԻՐ ԸՆԴՀ. ԺՈՂՈՎԻ
ԵՒ ՔՈՔԹԵՅԼ

Ֆրանսա - Հայաստան Բարեկամութիւն Ընկերակցութեան վարչութիւնը իր անդամներէն կը խնդրէ ներկայ ըլլալ ընդհ. ժողովին Կիրակի, Փետր. 15, ժամը 16ին իր կեդրոնատեղիին մէջ, 32 Ռիւ ալ Թրէ-վիլ, Փարիզ 9րդ:

Օրակարգ. — Ընտրութիւն ընդհ. ժողովի դիւանին: — Նիւթական եւ բարո-կան հաշուետուութիւն: — Անդամակ-ցութեան քառթերու բաշխում: — Ընտրութիւն նոր վարչութեան:

Ընդհ. ժողովին վերջ վարչութիւնը քննարկելով մը պիտի հիւրասիրէ անդամները:

Հայ Կարմիր Ուռի Օգն. Մարմինը հա-ճելի պարտականութիւն մը կը նկատէ հրապարակաւ յայտնել իր երախտագի-տական շնորհակալութիւնները բոլոր ա-նոնց որոնք իրենց սրտաբուխ նուիրա-տուութիւններով, տարիներէ ի վեր կը շարունակեն գնահատել իր ազգանուէր գործունէութիւնը:

Ինչպէս ծանօթ է, մեր կազմակերպու-թիւնը քաղաքական եւ հաստատական նկատումներէ վեր, գերազանցապէս բա-րենպատակ եւ ժողովրդանուէր հիմնար-կութիւն մըն է: Ասելի քան 55 տարիէ ի վեր, իր կարեւորութեան սահմաններուն մէջ, կը ջանայ մեղմացնել մեր բախտա-գորդի ազգակիցներուն տառապանքները: Մեր աշխատանքներուն արդիւնքը սա-կայն, համեմատական կ'ըլլայ այն մի-ջոցներուն զորս վեհաճան հոգիներ կը հաճին տրամադրել մեզի:

Մեր ժողովուրդին առատաձեռնութեան շնորհիւ է որ զենցինք, հիմնական նորո-գութեան ենթարկեցինք, կեդրոնական ջեռուցումով օժտեցինք, մասամբ կահա-ւորեցինք եւ արդիականացնելու վրայ ենք Կարմիր Ուռի ծովագերեայ արձա-կուղի կայանը: Հայ մանուկներու ա-մառնային այս բոյնը, ժամադրաւորը դարձած է նաեւ մեր տարեց եւ երիտա-սարդ սերունդներուն, որոնք հաճելի ուրիշ-էնտերէն կ'անցընեն հայրենասիրա-կան ջերմիկ մթնոլորտի մը մէջ: Ինչպէս անցեալ տարի, այս տարի եւս, տոնեցինք անմոռանալի աւանդական հայկական Ծը-նունդ մը Մանչի արիւրուն ուր յառաջի-կայ դարնան 6-13 տարեկան մանուկներ, 15 օրուան ընթացքին, թէ՛ պիտի կազ-դուրուին եւ թէ՛ պիտի ստանան հայեցի դաստիարակութիւն:

Վստահ ըլլալով որ միշտ պիտի վայե-լենք Ֆրանսայի Հայութեան Թանկագին քաջաբերանքը, անշէջ պահելու համար Կարմիր Ուռի նուիրական հօրը, կը խն-դրենք նուէրները զրկել դրամատան մի-ջոցով կամ մեր չէք փոխառի թիւին
C.C.P. 1717-56
Croix Rouge Arménienne
15, Rue Jean Goujon — 75008 Paris

ՎԱՐՁՈՒԹԻՒՆ Հ. ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉԻ

Imprimé sur les Presses
DU JOURNAL «HARATCH»
83, rue d'Hauteville 75010 Paris
Commission Paritaire : N° 55935

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18Ը ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Հովանաւորութեամբ

Հ. Յ. Դ. ՓԱՐԻԶԻ ՇՐՋ. ԿՈՄԻՏԵԻ

Նախաձեռնութեամբ

Հ. Յ. Դ. ՍՈՂՈՄՈՆ ԹԵՂԼԻՐԵԱՆ ԽՈՒՄԻՆ

*

ՃԱՇ Եւ ԳԵՂԱՐՈՒԵՍԱԿԱՆ ՃՈՈ ԲԱԺԻՆ

*

1976 Փետրուար 22ին, ժամը 13ին սկսեալ

Փարիզի Հայ Մշակոյթի Տան մէջ

17, Rue Bleue — Paris (9e)

ՀԱՇՏԱԳԻՆ 50 Ֆր.

Հ. Յ. Դ.

ՊԱՆԵՆՈ - ՔԱՇԱՆԻ Հ. Յ. Դ. Արծի-ենթակոմիտէի ժողովը այս Երեքշաբթի, Փետր. 10, ժամը 20-30ին, սովորական հաւաքատեղին:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ԿԱՐՏԱՆ. — Համախարբերդղեական Միութեան անդամական ժողովը Պիլեր, Պր. Մարտիրոս Ունանեանի տունը Փետր. 12, ժամը 15ին: Բոլոր անդամներու ներ-կայութիւնը անհրաժեշտ է: Օրակարգ՝ տեղւոյն վրայ:

×

ԿԱՊՈՅՏ ԽԱՉԻ ԱՆԻՔՆ - Պուա Գոլմ-պի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը Զորեք-շաբթի, Փետր. 11, ժամը 20-30ին Տիկին Մատոյեանի բնակարանը, 38 Վիլլա Ռու-վէյրոլ, Անիէն:

ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԻՍ ՎԻԵՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Կապոյտ Պաշտօնականի, Շարաթ, Փետր. 14, ժա-մը 21ին մինչեւ լոյս

GRANDE NUITEE DANSANTE

A VIENNE

DANCING LA PRAIRE

Samedi 14 Février de 21 heures à l'aube

avec l'orchestre

GUY MARCELIN

GARY BIBERIAN

Հ. Բ. Ը. Մ.

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՅ ԱԿՈՒՄԲԸ

Կը շարունակէ իր կազմակերպած դասախօսութեանց շարքը նուիրուած Հայոց պատմութեան եւ մշակոյթին սկիզբէն մինչեւ մեր օրերը

Ուրբաթ 13 Փետր. — Արաբական գերիշխանութիւն — Բագրատունեաց հա-րստութիւն

Ուրբաթ 19 Մարտ — Կիլիկեան Հայաստան — Լեւոն Ա. Մեծազործ

Ուրբաթ 23 Ապրիլ — Հայկական Հարցը Պերլինի վեհաժողովէն մինչեւ Լոզան

Ուրբաթ 14 Մայիս — Պատմաւոր Մեղիթութիւնները — Դաւիթ Բէկ — Միւթաթ Արքայազն

ԲԱՆԱԽՈՍ

Հ. ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՎՐԴ. ՊԶՏԻԿԵԱՆ

« ԱԼԵՔ ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ » ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ սրահին մէջ, 118, Ռիւ ալ Գուրմէլ 75017 ՓԱՐԻԶ

Նիւթ՝ Ա. — Արաբական գերիշխանութիւն

Հայ եւ արաբ ոստիկաններ — Հայաստան 700-885ի ժամանակ

Բ. — Բագրատունեաց Հայաստան

Աշոտ իշխանաց իշխան — Աշոտ Ա. Թաղաւոր — Սմբատ Ա. նահատակ — Աշոտ Երկաթ — Աբաս Ա. եւ Աշոտ Գ. Ողորմած — Սմբատ Տիեզերակալ եւ Գագիկ Ա. — Յովհաննէս Սմբատ եւ Աշոտ քաջ — Գագիկ Բ. եւ անկում

Բագրատունեաց — Հայ գրականութիւնը Ոսկեդարէն մինչեւ Կիլիկեան շրջան

ԾԱՆՈԹ. — Դասախօսութիւնները տեղի կ'ունենան հարց - պատասխանի ձեւին տակ:

Fonds A.R.A.M

10 JOURS EN TUNISIE

DU 21 FEVRIER AU 3 MARS
De Lyon 1.300 F., de Marseille 1.200 F.

10 JOURS EN GRECE

avec 2 jours à Rome
DU 12 AU 21 MARS 1976
de Lyon 1850 Frs, de Marseille 1850 Frs, de Paris 1950 Frs.

organisé par **sevan voyages - lyon**
accompagné par Monsieur SARKISSIAN Varoujan

— Les prix comprennent : le transport aérien A/R, le transfert aéroport — hôtel - aéroport, logement, pension complète dans hôtel 1ère classe, en chambre double/bain.

— Vu le succès obtenu ces dernières années, nous organisons aussi en cette période hivernale, d'agréables séjours dans des pays plus cléments.

Inscrivez-vous et faites inscrire vos parents auprès :

sevan voyages

50, Cours de la Liberté

69003, LYON

Téléphone : (78) 60-13-66

— Նախորդ տարիներու յաջողութենէն քաջաբերուած եւ եղող դիմումնե-րու զոհացում տալու համար, մանաւանդ մեր երէց սերունդին կողմէ, Վա-րուստ Մարգարեան լուսաւորն պայմաններով գեղեցիկ առիթը կուտայ ձեզի Փայմա եւ Յունաստան (երկու օր Հոռոմ) կազմակերպուած այս ճամբորդու-թիւններով:

Արձանագրուեցէք եւ արձանագրել տուէք ձեր բարեկամները ձեր նախա-սիրած ճամբորդութեան եւ կ'ունենաք մեր կողմէ բոլոր պէտք եղած մանրա-մասնութիւնները:

Licence BR 72056
Licence COR. A. 529

ՉՈՐԵՔԱՐԹԻ
ՓԵՏՐՈՒՄ
11
MERCREDI
11 FEVRIER
1976

HARATCH
LE SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE OCCIDENTALE
Directrice : ARPIK MISSAKIAN
83, RUE D'HAUTEVILLE, 75010 PARIS
— Tél. : 770-86-60 — Fondé en 1925
C. C. P. Paris 15069-82 571027317 A R.C. PARIS

LE NUMERO 1,20 F.

Օ Ր Ա Ք Ե Ր Ք
ՀԻՄՆԱԳԻՐ ՇԱԽԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ

Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN

51e ANNÉE — N° 13.512

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ԹՈՒՐԿԵՐԸ ԱՆՊԱՏԻԺ
ԿԸ ԲՈՒՆԱԲԱՐԵՆ
ԼՈՁԱՆԻ ԴԱՇՆԱԳԻՐԸ

— O —

Թուրքիոյ Հայոց Պատրիարք Շնորհք Արք. Գալուստեանի Տարեկան Տեղեկա — փերը (Յառաջ, 27-31 Յունուար) մանրա — մասնօրէն կը պատկերացնէր այն դժուար կացութիւնը, որուն մասնաւորապէս Պոլսոյ համայնքին կրօնա — եկեղեցական, կրթական — մշակութային եւ բարեսիր — ական հաստատութիւնները: Այս հարցե — րու մասին որոշ տեղեկութիւններ տուե — րէնք արդէն Յունուար 21ին եւ 22ին՝ «Թուրքիոյ Հայերը 1975ին» խորագրով: Շնորհք Պատրիարքը իբրեւ իրական «հոլի քաջ» տարիներէ ի վեր յամառօ — րէն կը պայքարէր Հայութեան արդար ի — րաւունքներու պաշտպանութեան համար: Արեւելէ թուրք իշխանութեանց չկա — մութիւնը: Տարիներէ ի վեր ո՛չ միայն առանց պատասխանի կը ձգէին Պատրիար — քին դիմումները ամէնէն տարրական խըն — քիներու կարգադրութեան համար, այլ նաեւ ամէն օր նորանոր դժուարութիւն — ներ կը յարուցանէին անտանելի դարձնե — րու համար Թուրքիոյ Հայութեան կեան — քը:

Պարզապէս հետեւողական կերպով կը հետապնէին թրքացման քաղաքականու — թիւն: Առ ոչինչ կը դրեն Լօզանի դաշ — նագրին բացորոշ տրամադրութիւնները Թուրքիոյ փոքրամասնութեանց մասին (յօդուած 37-45):

Այդ յօդուածները բռնի պարտադրուած չէին: Քէմալական կառավարութեան պատուիրակները սիրայօժար ընդունե — րէն զանոնք, ուրախ՝ որ ա՛յնքան աժան ազատեցան, հայկական հողերը առանց փոխադարձ հատուցումի կլլելէ եւ Հայ — կական Հարցը անպատիժ Լէմանի լիւ — րերուն մէջ խեղդեցէ վերջ: Լօզանը կ'ար — ձանագրէր Թուրքերու «չանթափ» թա — րաքանդակութեան անհրեակայելի եւ ան — պարարտալի յաղթանակին հետ երէկի յաղթական մեծ դաշնակիցներու դասա — լքութիւնն ու սնանկութիւնը:

Քանի տարիները սահեցան եւ Հանրա — պետական Թուրքիան հետզհետէ ամբար — պնդեց իր դիրքերը, ա՛յնքան անհաշտ ու ամբարտաւան դարձաւ անիկա եւ «Թուրք — քիան թուրքերուն» ազգայնամոլական նը — շանախօսքէն առաջնորդուած՝ կարելին ը — րա՛ւ՝ անհանդուրժելի դարձնելու հա — մար փոքրամասնութեանց, մասնաւորա — րաբ Յոյներու եւ Հայերու կացութիւնը:

Ազգայնամոլութիւնը նորութիւն չէ Թուրքերուն համար: Անիկա իր յատկա — նշանական արտայայտութիւնը գտաւ ա՛յն օրը, երբ կեալաւ արհաւիրական տիրապետ — փակցուցին քրիստոնեաներու վրին: Ու այդ շատ հի՛շն պատմութիւն է:

Ոճրագործ Իթիհատի Սահմանադրա — կան, վարչաձեւին տակ կուսակցութեան պաշտօնաթերթը Թաֆիք պայքար կը բա — նար Հայոց եւ Յունաց Պատրիարքարան — ներուն դէմ՝ զանոնք որակելով «Պետա — քեան մէջ Պետութիւն»: Աչքի փուշ էին Պատրիարքարանները, մանաւանդ հայ — կականը, որ շնորհիւ 1860-63ի Աղգային Սահմանադրութեան, իր թիկունքին ու — նէր Ազգային երեսփոխանական ժողով՝ իբրեւ օրէնսդիր մարմին, Քաղաքական ժողով՝ գործադիր իշխանութիւն, կրօ — նական ժողով եւ այլ զանազան մարմին — ներ, ինչպէս Դատաստանական կոմիտե — րը, որ կը զբաղէր ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման հարցերով:

Լօզանի մէջ Թուրք պատուիրակները՝

ՕՐՈՒԱՆ
ԴԵՊՔԵՐԸ

ԿՈՒԱԹԵՄԱԼԱՅԻ
ԱՂԵՏԸ

ՇՈՒՐՋ 20-000 ՄԵՌԵԱԼ,
55 ՀԱՁԱՐ ՎԻՐԱԽՈՐ,
2 ՄԻԼԻՈՆ ԱՆԱՊԱՍՏԱՆ

Ամէնէն ծանր երկրաշարժներէն մէկը կը նկատուի: Ամէն օր մեռնալներու թի — ւը կը փոխուի, պարզ է ոչ մէկ հաշուե — կշիռ կարելի է ներկայացնել եւ նոյնիսկ կարելի չէ ճշդել թէ որ գիւղերը քարու — քանդ եղած են: Կը խօսուի սակայն 17էն 20 հազար մեռնելու մասին, 55 հազար վիրաւորի եւ շուրջ երկու միլիոն անա — պատան մնացած մարդոց: Համաճարակը ծայր տուած է, գլխաւորաբար ժանտա — տենդի եւ կը ջանան արագօրէն այրել դիակները աւելի մեծ աղէտներու առաջն — առնելու համար: Մնաց որ միայն մէկ երկրաշարժով չէ վերջացած հարցը, այլ շարաթ մըն է ցնցումները կը շարունակ — ուին (ցարդ 600): Օգնութեան կըհասնին ամէն կողմէ: Ջուրի պահանջ ալ ուրիշ աղէտ մըն է եւ ինչպէս միշտ թալանն ու կողոպուտը չեն պակսիր եւ իբրեւ բժիշկ կամ հիւանդապահ ծալտուած աւազակներ թմբեցուցիչի սանդներ կ'ընեն աղէտեալ — ներուն, որպէսզի անոնց քնացած ատեն,

Իսթիք փաշա եւ Տօքթ. Բիլա Նուր մեծ ճիգեր ըրին ջնջել տալու համար Պատ — րիարքարանները, մանաւանդ յունականը (Ֆէնէր կոչուած իր թաղին անունով): Վէնիզէլուի բռնն ընդդիմութեան շնոր — չիւ է, որ փրկուեցան անոնք: Յունա — կանը որոշ սեղմումներու ենթարկուեցաւ: Թուրքերը «Ֆէնէր» Պատրիարքարանը կը նկատէին վառարան յունական ազգայ — նական — յեղափոխական շարժումներու: 1821ին՝ յունական ապստամբութեան ա — ռաջին օրերուն՝ Պատրիարքարանի դրան առջեւ կախեր էին օրուան պատրիարք Դրիգորիոսը:

Լօզանէն ի վեր աւելի քան կէս դար անցած է: Յեղափոխական — ապստամբա — կան ոչ մէկ շարժում կատարուած է կամ կատարուելու հնարաւորութիւն կար Թուրքիոյ մէջ: Սակայն Անգարայի հան — րապետական կառավարութիւնները ար — ուեստականօրէն ստեղծեցին Կիպրոսի հարցը: Պոլսոյ մէջ սարքեցին 1955 Սեպ — տեմբեր 6/7ի գիշերուան ծանօթ նախճի — րը, ստիպելու համար Յոյները, որ հե — ոսնան Թուրքիայէն: Ու յաջողեցան ի — րենց ծրագրին մէջ: Այսօր չնչին թիւ մը կը կազմեն Յոյները Թուրքիոյ մէջ:

Հայերու դէմ հալածանքը քաղաքական նպատակ կը հետապնդէ: Պատճառը թա — փանցիկ է:

Կոթնած աշխարհի ճակատագիրը վա — րոջ երկու հսկայ Պետութեանց նիւթա — կան ու բարոյական անվերապահ աջակ — ցութեան վրայ, Թուրքերը անպատիժ կը բռնաբարեն Լօզանի դաշնագիրը:

Ո՞վ է հարցնողը:

ՀՐԱՆՏ-ՍԱՄՈՒԷԼ

զոհնան ինչ որ կրնան: Քաղաքներ կան որոնցմէ լուր իսկ չկայ եւ ցարդ ոչ ոք չիտէ թէ գոյութիւն ունի՞ն:

×

Երկրաշարժի աղէտները, դարուս ըս — կիցքէն ի վեր, մարդկութեանէն խլած են շուրջ 650 հազար հոգի: 1900էն ի վեր տասը հազարէն աւելի մարդկային զոհեր խլած երկրաշարժները տեղի ունեցած են հետեւեալ երկիրներու մէջ. — Մեքսիկէ — Ռէճիօ տէ Քալապրէ (Բառալիա, 1908) 82 հազար մեռնալ, Աւեզանօ՝ Բառալիա (1915) 30 հազար, Քանսու — Շանսի (Չինաստան, 1920) 100 հազար, Թուրքիո — Եոթոհամա (Ճափոն, 1923) 143 հազար, Քեթթա (Փաքիստան, 1935) 30 հազար, Երզնկա (Թուրքիա՝ 1939) 30 հազար, Քոնստն — ստին (Չիլի, 1939) 25 հազար, Ակատիր (Մարոք, 1960) 15 հազար, Գորասան (Իրան, 1968) 12 հազար, Անքաշ (Փէրու, 1970) 54 հազար: Ասոնց վրայ պէտք է աւելցնել նաեւ բազմաթիւ փոքր երկրաշարժներ, որոնք առաւել կամ նուազ չափով խլած են մարդկային զոհեր: Տակաւին կան զօ — րաւոր երկրաշարժներ, որոնք պատահած են Զինաստան՝ 1966, 1970, 1973, 1974 եւ 1975 թուականներուն, որոնց զոհերու թիւը անձանօթ մնացած է ցայսօր:

Քանի մը տղով

ՍՊԱՆԻԱ 11 առ հարիւր արժեզրկեց իր դրամը: Փեսեթան արժեզրկելով Մատ — րիտի կառավարութիւնը կ'ուզէ զարկ տալ իր տնտեսութեան: Միւս կողմէ մարքը կրկին կը բարձրանայ բայց Պոն կը շեշ — տէ թէ վերաբեւոյնքու հարց չկայ:

ԿԵԴՐՈՆ-ԱՓՐԻԿԵԻ Հանրապետութեան ցկեան նախագահ մառնշալ Պոքասոյի դէմ կատարուած մահափորձի զրդէնն — րը՝ գնդապետ Ֆիտէլ Օտորու, իր եղ — րայրը Մարթին Մէյա եւ տեղակալ Սա — թաօ, ձերբակալուած են:

ՊԻԼՊԱՌՅԻ մօտ գտնուող Վալադաիսօ քաղաքի քաղաքապետը՝ Վիքտոր Լիոր — պուրու, որ ծանօթ է պասք հակազգայնա — կան իր զաղափարներով, սպաննուած է անձանօթներու կողմէ Փետրուար 9ին, իր բնակարանէն ելլելու պահուն: Այս մահափորձը կուգայ աւելի խորացնելու Պասքերուն շրջանի լարուած վիճակը: Պասք ազգայնական շարժում մը, վերջին լուրերու համաձայն, կը պահանջէ մա — հափորձին պատասխանատուութիւնը:

ԵՒՐՈՊԱՅԻ ՀԱՍԱՐԱԿԱՅ ՇՈՒԿԱՆ ո — րոշեց ձեռնարկել բանակցութիւններու, Յունաստանի անդամակցութիւնը իրա — կանացնելու համար Եւրոպայի բնական — քէն ներս ինչպէս ըսած էինք առջի օր, Եւրոպայի Հասարակաց Շուկան, իր վեր — ջին նիստերէն մէկուն մէջ, երկար պայ — մանաժամ մը կ'ուզէր Յունաստանի ան — դամակցութեան համար, պատճառաւ — նելով անոր զարգացած տնտեսութիւն մը չունենալը: Միւս կողմէ Ինները դրամա — կան օգնութիւն եւ գիւղատնտեսական զի — ջումներ պիտի ընեն Թուրքիոյ:

ԼԻՉՊՈՆԻ մէջ, Ժողովրդավար եւ ըն — կերային Կեդրոն աշխարհեան կուսակ — ցութիւնը, որ նախկին վարչակարգի բազ — մաթիւ գեկավարներ կ'ընդգրկէ իր մէջ, 25 հազար հոգիով ցոյց մը կատարած է պահանջելով՝ ազգային Ժողովրդավարու — թիւն, ազգային վերակառուցում եւ ազ — ցային հաշտութիւն: Երեք ամիսէն տեղի կ'ունենայ Փորթուկալի Օրէնսդիր Ժողո — վի ընտրութիւնը, որուն կը յաջորդէ նա — խաղահական ընտրութիւնը: Արդէն իսկ զանազան կուսակցութիւններ սկսած են ընտրական իրենց գործունէութեան: Ըն — կերվարական կուսակցութիւնը գիտել կուտայ որ առանձին պիտի ներկայանայ

Ի ՆՊԱՍՏ
ԼԻԲԱՆԱՀԱՅ
ԱՂԵՏԵԱԼՆԵՐՈՒ
— O —
Ե. ՅԱՆԿ

Լիոնի համայնք	118·562
Փարիզի եկեղեցւոյ գումար (ցանկը առանձին)	15·270
Սէն-Շամունի կաթողիկէ եկեղեցի	12·800
Տօքթ. Սերժ Սիմոնեան	10·000
Հ. Բ. Ը. Մ. Ի Փարիզի Տիկ — նանց մասնաձեւը	7·500
Շաւիլի եկեղեցւոյ Հոգաբար — ձուրիւն (Բ. գումար)	6·100
Պորտոյի համայնք (ցանկը առանձին)	5·210
Առնուկիլի եկեղեցւոյ կողմէ (ցանկը առանձին)	5·475
Տիկիլի Նուպար	5·000
Կեդր. Սանուց Միութիւն	4·530
Տարօն Գալուստեան	3·000
Յովհ. Չիլիկիլեան	2·000
Ռ. Ժ. Ընկերութիւն	2·000
Պուա — Քոյումպի Մշակութային Միութիւն (ցանկը առանձին)	1·000
Հրաչեան եղբայրներ	1·000
Մուշեղ Եղիաճեան	1·000
Տէր եւ Տիկ. Սերգօ Պէրպէրեան	1·000
Տօքթ. Ռուբէն Տէր-Դաւթեան	1·000
Միհրան (Ռիէզ)	500
Վարդգէս Տակառեան	500
Լեւոն Յովհաննէսեան	500
Արա Յովհաննէսեան	500
Տէր եւ Տիկ. Սերովբէ Շիրին — եան (Լիոն)	400
Մատոյեան	300
Տէր եւ Տիկիլի Հ. ձիւնեան	250
Ոմի	200
Henri Gruet	200
Մելիք Պալեան	200
Յովհ. Սարգիսեան	100
Տիկիլի Հ. Թորոսեան	100
Ս. Պալեան	100
Գարբիէլեան (Նիս)	100
Տէր եւ Տիկիլի Քիրէմիթեան	100
Տիկիլի Իսքէնտէր	100
Մանիսաճեան	100
Տիկիլի Փատրմաճեան	70
Ազատեան	50
Լեւոն Ասատուրեան	50
Կ. Ներսէսեան	30
Տիկիլի Չալդեան	25

Գումար	206·922
Նախորդ գումար	298·709
Ընդհ. գումար	505·631

ընտրութեանց, քանի, ըստ Սոարէսի, համայնավարները անհրաժեշտ երաշխա — տրութիւնը չեն շնորհէր Ժողովրդավա — րութեան յարգանքի եւ ոչ ալ Ժողովրդ — դական Դեմոկրատ կուսակցութիւնը որ դործնականին մէջ ալ քաղաքականու — թիւն մը կը վարէ: Կը մնայ միայն մէկ կարելիութիւն, այն է որ կրնայ միանալ Սա Քարնէտոյի կուսակցութեան դըժ — զոհներուն:

ՆԱԽԿԻՆ ՆԱԽԱԳԱՀ ՆԻՔՍԸՆ Զինաս — տան հրաւիրուած է եւ Փեքին պիտի հա — նի Փետրուար 21ին, որ տարեդարձի թուական է իր առաջին ճամբորդութեան Զինաստան (1972): Այս այցելութիւնը շատ գոհ չէ ձգած Ֆորտը, ընտրութեանց նախօրեակին:

ԹԱԹՎԱՆԻ մէջ (արեւելեան Թուրքիա) հիւսի հետեւանքով երկու տուն փլած է եւ 14 հոգի մեռած իրենց քունին մէջ:

Fonds A.R.A.M

ՄԵԾ ՍԵՐԱՍՏԱՑԻՆ

ՄԻՒԹԱՐ ԱՔԲԱՀԱՅՐ

1676 - 1976

Գ.

Միւթարի աշակերտները ամիսէ ամիս սկսան բազմանալ. աւետարանական եւ առաքելական հոգին եղաւ անոնց բանաձեւը. միասիրտ ու միահամուռ աշխատանք: Տարիներու ընթացքին պատրաստեց զանոնք ուսեալ եւ անձնուէր դաս - տիարակներ գործելու իր մօտալուստ հաստատութեան մէջ:

1701 Սեպտեմբեր 8, տօն էր ծննդեան Տիրամօր Կուսին, չէր կրնար աւելի յարմարագոյն օր ըլլալ քան այդ օրը համախմբելու միասին իր միաբանները ու պաշտօնապէս հաղորդելու իր վերջնա - կան ծրագիրը: Պարզեց անոնց առջեւ իր ձեռնարկին նպատակը, թէ ինք չուզեց պատրաստել վարդապետներ դարձնել տիրող հոգեբանութեամբ, որոնք մահերեւ - սոյնի ուսում եւ կրթութիւն կ'առնեն, մի քիչ Ս. Գիրք կ'ուսումնասիրեն ու կ'ըլլան հոգեւոր ու մտաւոր առաջնորդներ հայ ազգին: Այլ հիմնուելով մեր անապատական Ս. Հայրերու կանոններու վերայ, կատարելով աւետարանական խրատները, կառուցանել մշտատեւ Միաբանութիւն մը:

Հոգիները այսպէս պատրաստելէ յետոյ, համախմբեց շուրջը ինք երկտա - սարդ առաքելներ փոքրիկ վերնատան մը մէջ, կանգնեց Տիրամօր խորանը, բարձրացուց Սեւնայ Տիրամօր պատկերը. աղօթեցին ու ծնրաղի յանձնուեցան Տիրամօր պաշտպանութեան. անոր ոտքերուն առջեւ գրին կրօնաւորական օրինազիրը նուիրուելու ցկեանս Ազգին ու եկեղեցւոյ պաշտօնութեան: Ձեռնդեց Տիրամօր առջեւ իր նոր բանաձեւը, (Ո. Կ. Վ. Ա.) Որդեգիր Կուսին Վարդապետ Ապաշխարութեան: Ծնունդ առաւ Միւթարեան Միաբանութիւնը, ու զինք կոչեցին Հիմնադիր: Քսանդրինդ տարեկան էր ան: Նոր ծրագիրներ, նոր ձեռնարկներ իրարու կը յաջորդեն. հըր - ձուանք, ուրախութիւն զիրար կ'ընդ - դրկեն:

Որքան ներսը անդորրութիւն եւ աւետարանի հոգին, դուրսը այնքան աւելի պատակոտմ, եղբայրական պայքար, քէն ու օր իրարու դէմ, նոր Միաբանութեան դէմ. քահանայք ու ժողովուրդք կը պայքարին նոյն ճամբիւր եկեղեցւոյ կողքին: Միւթարի դադափարը կը տեսնեն վտանգաւոր. իր ներկայութիւնը անախորժ է Պոլսոյ մէջ:

Այս կացութեան մէջ Միւթար փութով ըմբռնեց թէ այդ խաթամուծ ժողովուրդին մէջ կարելի չէր դրաղիլ գրով ու գիրքով: Հիմնել միաբանութիւն մը որ երկար կեանք ունենայ Արեւելի մշտական հոգի վրայ: Ձյապողեցաւ. պանդուխտի ցուպը ձեռք առաւ եւ աչքերը դարձուց քրիստոնեայ աշխարհ. յայտնեց իր նոր ծրագիրը իրեններուն փոխադրուելու հեղինական աշխարհ, Մոռէա: Որդեգրեց Ն. Լամբրոնացիին խօսքը «Դատարկ պաշարումները դիտակցութեամբ արհամարհելով, սէրը կը նախընտրեմ, եւ ինծի համար Հայն է ինչպէս Լատինը, եւ Լատինը ինչպէս Յոյնը»:

Աղօթեցին դարձեալ Տիրամօր պատկերին առջեւ. հաւաքեց իր թեւերուն տակ բոլորը ու վաճառականի տարազով մտան նաւ: Ձըսուր եւ անշուք կ'երթար հեռու աշխարհ, օտարներուն մէջ ապահովելու իր նորահաստատ Միաբանութիւնը մեծ հաւատքով եւ յոյսով:

1703 Փետրուարին հասան Նափոլի, զանազան տեղեկութիւններ տոնելէ յետոյ Մոռէայի մասին, որոշեցին հաստատուիլ Մեթոն քաղաքը, շրջապատուած ծովէ - րով ու պարիսպներով:

Փոքրիկ Միաբանութիւնը կը հաշուէր տասնհինգ միաբան:

Մեթոն վենետիկեան Հանրապետութեան ներքեւն էր. չկային հոն քաղաքական կամ կրօնական հարցեր, որով Միւթար իր այնտեղ նաւը դրած խաղաղութեան եւ լուսութեան նաւակայքին մէջ՝ սկսաւ վարել եւ ամրացնել իր Միաբանութիւնը: Անդամները օրէ օր կը բազմանային:

Նախ համեստ բնակարան մը վարձեց, երեք տարուան համար: 1706ին սկսաւ հիմը դնել նոր վանքին հակառակ ճաղադրոյն չբաւարարութեան եւ նիւթական տառնալանքին: Նոյնմիջոցին փոխադրուեցան նոր վանատուն. կարծէք հնազարհան խնկարոյր վանքերու դռները կը բացուէին սրբակեաց վանականներուն: Երկու տարի յետոյ ձեռնարկեց եկեղեցւոյ կառուցման: 1708ին մեծ հանդիսութեամբ կատարուեցաւ հիմնարկէքի արարողութիւնը եւ 1711ին սկսան դործածել: Հրճուանքի եւ յաղթանակի տարիներ սկսան. անթեղուած մասունքները երեւան եկան. ներանձնութիւն եւ մազազախութիւն ուսումնասիրութիւնը վերա -

ծնաւ: Գիշ առեւնէն ճոխացան եկեղեցւոյ կից դասարաններու շէնքով, ուր Միւթար ինքն անձամբ կը դասաւանդէր մանուկներուն: Նորահաստատ Միաբանութեան համարու տարածուեցաւ ամէնուն սրտին մէջ:

Բայց Միւթարի ճակատադէրը լի պայքարով, անվերջ պայքարով, ամէն տեղ, սակայն, ամէն պարագային, ցոյց տուաւ Աստուծոյ մարդն ըլլալը. անսլալ հոգին, միշտ փոխադրուելու ու վերստին շինելու: Ձէ՞ որ ան պայքարող ազգի մը դասակն էր, պէտք էր օրինակն ըլլալ այդ հարազատ նկարագրին, դաղթելու միշտ ու վերստին շինելու, լաւալոյսը շինե -

լու: Մահիկը սկսաւ ծածանիլ Մոռէայի վերայ: Մեծ Սեբաստացին ստիպուեցաւ անգամ մը եւս համախմբել իր փոքրիկ հօտը, ձգելու վանքն ու եկեղեցին, բազում յոյսեր եւ աշխատանք: Ուրախու - թիւնը փոխուեցաւ արտասուքի: Միւթարի անվարան հոգին յուզուեցաւ, իր Գրիստոսին նման, երբ հաղորդեց իր սիրելիներուն դարձեալ փոխադրուելու, այս անգամ Տոփերու քաղաքը: 1715 Մարտ ամսուն, զարնանային զեփիւսին հետ, նաւապետը իր խորխոխները ձգեց Ալ - րիականի խաղաղ ափերուն, Վենետիկ:

Վենետիկն ալ իր պատմութեամբ եւ անցեալով անձնաթէ չէր Հայերուն. հնուց ի վեր հոն կ'ապրէին Հայեր, ազգային եկեղեցիով, փոքրցով ու կամուրջով: 1715ին երբ Միւթար կը հասնի Վենետիկ, փոքրիկ հայ գաղութ մը արդէն, ինչպէս սովոր է ամէն տեղ, կ'աճէր եւ արագեւորէր տարր մը, ըլլալով նաւա - տէրեր, արհեստաւորներ, աղագործներ: Այս գեղածածկ ու քրիստոնեայ երկրին մէջ Նախախնամութիւնը ընդառաջ եկաւ Միւթարին. հանդիպեցաւ ծանօթ Հայերու, որոնք արեւելքի մէջ լսած էին իր համբաւը եւ դործը, ինչպէս նաեւ անոր չբաւարարութիւնը: Սիրով ընդառաջ եկան, աջակցեցան, խրախուսեցին եւ մնացին Միւթարի կողքին:

Երկու տարի քաղաք ապրելէ յետոյ, շնորհիւ Ծերակոյտին, կը ստանայ կըրդեակ մը, ամայի եւ անշան, որպէս էր իր ծննդավայրը: 1717ին Տիրամօր ծննդեան օրը, Սեպտեմբեր 8ին, հանդիսաւոր արարողութեամբ կը մտնեն Ս. Ղա - դար: Եւ այնուհետեւ այդ փոքրիկ կըրդին, բորոսներու կողքին, Ս. Ղազար, կը դառնայ Միւթարեան կողքին, ճշմարիտ հայ վանականութեան կողքին:

Յարաշաժ տարիներով թափառելէ յետոյ, Միաբանութիւնը թռեցաւ վերջնականապէս Ալբերկանի ափերուն, դառնալով Արեւմուտքի սրտին վրայ հայ մշակոյթի եւ հաւատքի ճառագայթող յաւերժական օրրանը:

Հ. ԽՈՐԷՆ ՏԻՒԻԶԵԱՆ

(Շար. - 4)

ՀԱՆԱՊԱՐԱՆՈՒԹԻՒՆԻՆ
ԴԵՊՈ ԳԵՂԵՑԻԿԻ ԱՇԽԱՐՀԸ

ԿԱԶՄԱՐՈՒՆԵՍԻ ԳԱՆՁԵՐԸ

ԽՄԲ. — «Հայրենիքի ձայն» շաբաթաբերթի Յունուար 7ի քիւիմ մէջ, արուեստագիտութեան քնննաժողովը Հրապարակեց իր քննարկը յայտնուած մը ստորագրած է, որուն մէջ կը ներկայացնէ կազմարուեստի գանձերը հայկական ձեռագիրներու: Կուսանք յօդուածը՝ արուեստագիտութեան:

Միջնադարեան ժողովրդական - կիրառական արուեստներու ոչ մէկ մարդն այնքան նմոշներ հասած են մեզի, որքան ձեռագրերու կազմերէն: Կազմի ծագումն ու զարգացման պատմութիւնը կը կապուի մագաղաթի գործածութեան եւ, ընդհանրապէս, գրչութեան արուեստին հետ՝ ըստ էութեան հանդիսանալով անոր բաղադրութեան մասերէն մէկը:

Հայ գրչութեան սկզբնական ժամանակներէն (5-7րդ դար) ամբողջական կազմի չեն հասած: Նոյնիսկ մեր հնագոյն մատենաներու՝ Մլքէ Թադուհի (862), Լազարեանի (887), Լէւոնի (989) կազմերը չունին ճիշդ թուական կամ ժամանակակից չեն ձեռագրի գրչութեան: Միայն 10-11րդ դարերէն սկսեալ է որ կազմերը ունին թուական: Յաջորդ դարերուն արդէն յիշատակադրական տուեալները կը հարստանան կազմարարներու անոնց արուեստի մասին եղած տեղեկութիւններով: Մատենագրարանի ձեռագրներէն մէկուն յիշատակարանէն կը տեղեկանանք, որ 11րդ դարու առաջին կէսին Անիի մէջ գործած է նշանակաւ կազմարար Գէորգը, որ միաժամանակ զաւրած է գրչութեամբ: Վերջերս Երուսաղէմէն Մաշտոց Մատենագրարանը զըրկուած 13րդ դարու մագաղաթեայ ընտիր ձեռագրի մը մէջ (ի դէպ, այդ ձեռագիրը նկարապարզած է Թորոս Ռոսլին) պահպանուած յիշատակագրութեան կը տեղեկանանք, որ ձեռագրի արժանապատիւ կազմը զայն պատրաստող մալթիացի վարպետը 154րդ դարին է:

10, 11, 12րդ դարերուն պահպանուած կազմերը հիմնականին մէջ կաշեպատ են, իսկ գեղարուեստական յարգարանքը համեստ: Կաշեպատ կազմերու գեղարուեստական յարգարանքի դարգացման յաջորդ փուլը կը կապուի բնեղբ պատկերներ ունեցող նկարներու հետ. կազմի կեդրոնի ազատ տարածութեան վրայ կը գործունին նիւթի յատուկ տեսարաններ: Մաշտոց Մատենագրարանի 11.000ի մօտեցող հայկական ձեռագիրներէն շուրջ 9.000ը ունին կաշեպատ այդպիսի կազմեր: Մնացեալ ձեռագիրներու կազմերը կը կապուին կիրառական արուեստի միջ

ՅՈՎՆԱԹԱՆ ՈՐԴԻ ԵՐԵՄԻԱՅԻ

ԺԶ.

Գլխաւոր քարտուղարը փշրել չտուեց արձանը, այլ ուղարկեց իր տունը: Ծառաներին տուեց ցորեն, այլիւր, չաքար, մեղր ու գինի եւ պատուիրեց ոչինչ չյայտնել սրբազանին:

Գլխաւոր քարտուղարը տանը երկար դիտեց արձանը, նրան բռնեց մի հոմե - րական ծիծաղ, որովհետեւ յիշեց սրբազանի բազմելը թաւեայ լայնանիստ աթոռի վրայ, նրա դոռոց նայուածքն ի սպասումն այն նուէրի, որ Քրիստոսի եկեղեցու ամենահպարտ մի ծառան ամենախոնարհաբար ուղարկել էր իրեն:

— Փշրեցինք, դարձրինք փռի եւ աւելցինք ամէնօրեայ աղբի հետ, — գեղուցեց սրբազանին գլխաւոր քարտուղարը:

ԺԷ.

Արուեստագէտի համար օրերը դարձան

դժնդակ: Քաղաքում շատ քնքեր ող - լոյն էին տալիս նրան եւ ողջոյնն առնում: Սրբազանը նզովք էր կարդացել նրա գլխին՝ անաստուած եւ անբարոյա - կան:

Մարդարիտի ամուսինն անգամ դատապարտում էր, որ աղբի առաջնորդին այդպէս սուր կերպով ծաղրել էր Յովնաթանը:

Միայն Մարդարիտն էր, որ մօտենում էր եղբորը նոյն անդրադուլի հաւատքով եւ անհեղձանքի սիրով: Քոյրն իր ձեռքերով լուսնում էր նրա սպիտակեղէն - ներք, կարկառում դուլպաները, կարում կոճակները, արգուկում աշխատանոցի սպիտակ շապիկները:

— Յովնաթան, մի յուսահատուիր, ես կը կարեմ իմ ծածկերը, կը վաճառեմ եւ քեզ կ'ապրեցնեմ, ասում էր անձնուէր քոյրը:

Բայց Յովնաթանն այլեւս վեր չէր բարձրանում ճաշի, որովհետեւ չէր ուզում վէճի բռնուիլ քոյր ամուսնու հետ: Մարդարիտը լաւալի մէջ փաթեթավորում էր ճաշի մնացորդը, գնում գողնոցի տակ եւ իջնում աշխատանոցը, տալիս Յովնաթանին:

— Մարդս ուղարկեց, — ասում էր քոյրը, որպէսզի եղբայրն ուտի բերած մի պատառ:

Յովնաթանը չէր հաւատում քոյրը,

բայց նրա բացակայութեան ծածկում էր բերած ճաշը:

Եւ սրբազանը, տեսնելով, որ նզովքից յետոյ էլ Յովնաթանը կուշտ է, ապրում է եւ ստեղծագործում, կանչեց իր մօտ Մարդարիտի ամուսնուն եւ ասաց.

- Հաւատո՞ւ ես դու Աստծոյ:
- Այո:
- Հաւատո՞ւ ես դու Քրիստոսին:
- Այո:
- Հաւատո՞ւ ես դու Քրիստոսի եւ կեղեցուն:
- Այո:
- Հաւատո՞ւ ես, որ նոյն այդ եկեղեցու ներկայացուցիչն եմ:
- Այո:

Սրբազանը ոտի կանգնեց եւ հրամայեց.

- Քո տան մէջ բնակու՞մ է մի շուն, անաստուած եւ անբարոյական, պէտք է զրկես նրան հացից:
- Հնազանդ եմ, սրբազան, — պատասխանեց ստորուկը:
- Ուրեմն դնա՛, — հրամայեց սրբազանը:

Մարդարիտի ամուսինը դուրս եկաւ եւ սկսեց քայլել դանդաղութով:

Հասաւ տուն, իջաւ Յովնաթանի աշխատանոցը:

Յովնաթանի մուրճի հարուածները բախեցին նրա սրտին, մօտեցաւ, բռնեց մուրճը եւ դորովանքով նայեց այն մար -

դուն, որին եղբայր էր կոչել: Երկու ժամանակ էր, որ նրանք ապրելով միեւնոյն տան մէջ, չէին հանդիպել իրար:

Յովնաթանը, տեսնելով նրա աչքերի մէջ եղբայրական հին զգացումը, նետեց մուրճը, բաց արաւ բաղուկները, եւ նրանք զիրկնդխառնուեցին ջերմութեամբ եւ կարօտով:

Ապա Մարդարիտի ամուսինը պատմեց ամէն ինչ մանրամասնօրէն:

Յովնաթան ասաց.

— Եղբայր, գիշեր ինձ միայն այս ներքնայարկը:

Մարդարիտի ամուսինը գլուխը կախեց ամօթաւոր:

— Այնպէս արա, որ ոչ ոք չիմանայ, թէ ես քեզ հաց եմ տալիս, — խորեց փեան:

— Ողորդու՞մ եմ, բայց չուտով կը հասնի մահը, եւ դու կ'ապատուես երկու օրից, — շարունակեց Յովնաթանը խաղաղութեամբ եւ աչքերի արտակարգ փայլով:

Մարդարիտի ամուսինը նորից փաթեթ - ունեց նրան եւ ասաց.

— Ներքի ինձ:

Յովնաթանը ժպտաց՝ ցոյց տալով համար իր ներումը եւ անդորրութիւնը:

ՎԱՀԱՆ ԹՈԹՈՎԵՆՅԱՆ

(22 - Շար.)

Fonds A.R.A.M

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻԲ

Տիկին Զապէլ Պալեան, Տէր Եւ Տիկին Կարպիս Պալեան, Տէր Եւ Տիկին Տալիա Սփիթզըրօփ, Տէր Եւ Տիկին Հրաչ Սարգիսեան եւ Ասլանեան ընտանիքները շնորհակալութիւն կը յայտնեն Եւրոպայի Հայրապետական Պատուիրակ Սերովբէ Արք. Մանուկեանի, Առնոլդի Վարա - դայ Ս. Սալ էկեղեցւոյ Հոգաբարձու - Թեան, Պ. Կապենցի եւ բոլոր ներկայի - րուն որոնք մասնակից եղան իրենց եղ - րօր, մօրեղբօր եւ ազգականին՝

ՄԻՀՐԱՆ ՇԻՇՄԱՆԵԱՆԻ

յուզարկաւորութեան եւ միտքարեցին զի - րենք:

Այս առթիւ Տիկին Զապէլ Պալեան 1000 Փր. կը նուիրէ ի յիշատակ իր եղ - րօր, Առնոլդի Վարադայ Ս. Սալ էկե - ղեցւոյ:

×

Այլի Տիկին Վարդ Օրմանճեան, Տէր Եւ Տիկին Տիգրան Օրմանճեան եւ զաւակ - ները, Պ. Կայծակ Օրմանճեան, Տիկին Հայկուհի Օրմանճեան, Տէր Եւ Տիկին Սըրուշեան եւ զաւակները (Պոլիս) շնոր - հակալութիւն կը յայտնեն բոլոր անոնց որոնք ծաղկեպսակով, փոխան ծաղիկ - պսակի նուէրներով, անձամբ կամ զբաւոր ցաւակցութիւն յայտնեցին իրենց ամուս - նոյն, հօր, մեծ-հօր ու ցաւակցութիւն յայտնողներուն սիրելի ընկերակց եւ բա - րեկամին՝

ՀԱՄԱՐԱՐՁՈՒՄ ՕՐՄԱՆՃԵԱՆԻ

մահուան առթիւ:

ՓՈԽԱՆ ԾԱՆԿԵՊԱԱԿԻ

Հաճիքորոտեան ընտանիքը փոխան ծաղկեպսակի Տիկին Տաւադ Սիւսանեանի մահուան առթիւ, կը նուիրէ 100 Փրանք լիւանահայ աղէտեակներուն, 50 Կապ. Սալի Արփորվիլի մասնաճիւղին, 50 Ալ - ֆորվիլի Ս. Պ. Պետրոս եկեղեցւոյ (ստա - նալ «Յառաջ»-ին) եւ 50 Փր. «Յառաջ»-ի: Նոյն ախուր առթիւ Տէր Եւ Տիկին Տիգրէկեան 50ական Փր. կը նուիրեն Կապ. Սալի Արփորվիլի մասնաճիւղին եւ Ս. Պետրոս-Պետրոս եկեղեցւոյ:

(Ստանալ «Յառաջ»-էն):

ՅԱՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Կապ. Սալի Կրքնոպի վարչութիւնը՝ կազմակերպութեան անունով, ցաւակ - ցութիւն կը յայտնէ Տէր Եւ Տիկին Ս. Զարգարեանի, Տէր Եւ Տիկին Գարա - կէօղեանի եւ իրենց ընտանեկան պարա - զաներուն, Յովհաննէս Զարգարեանի մահուան ախուր առթիւ, որ 17 տարե - կանին զոհ գնաց դժբախտ արկածի մը:

INSTANT JAZZ

Avec POLADIAN quintette
Vendredi 13 Février à 20 h. 45 au
F. I. A. P.
30 Rue Cabanis — Paris (14e)
(Métro Glacière)

ՓԱՐԻՋԻ Ս. ՅՈՎՀ. ՍԿՐՏԻՉ

ՏԵԱՌԸՆԴԱՌԱՋ

Ուրբաթ, Փետր. 13, Երեկոյեան ժամը 5-30ին կը կատարուի Տեսարանաւորի հանդիսաւոր նախատեսակ, անդաւատան Եւ մոմալաւորիւն:

Շաբաթ, Փետր. 14, Տեսարանաւոր, տօն է քառասնորեայ գալստեան Քրիստո - սի ի տաճարն: Ժամը 10ին պատարագ կը մատուցուի:

ՆՈՒԷՐ

Պր. Իսկէնտէր Գալուստեան իր ապա - ընման ուրախ առթիւ Փարիզի Ս. Յով - հաննէս Մկրտիչ եկեղեցւոյ պաշտօնու - Թեան համար կը նուիրէ 500 Փր.:

ՀՐԱՒԻՐ ԸՆԴՀ. ԺՈՂՈՎԻ

ԵՒ ԴՈՌԹԵՆԻ

Յրաքսա — Հայաստան Բարեկամութիւն Ընկերակցութեան վարչութիւնը իր ան - դամներէն կը խնդրէ ներկայ ըլլալ ընդհ. ժողովին Կիրակի, Փետր. 15, ժամը 16ին իր կեդրոնատեղիին մէջ, 32 Ռիւ ալ Թրէ - վիզ, Փարիզ Գրդ:

Օրակարգ. — Ընտրութիւն ընդհ. ժո - ղովի ղեկանին: — Նիւթական եւ բարո - կան հաշուետուութիւն: — Անդամակ - ցութեան քառթերու բաշխում: — Ըն - տրութիւն նոր վարչութեան:

Ընդհ. ժողովին վերջ վարչութիւնը քօթիքէլով մը պիտի հիւրասիրէ անդամ - ները:

DEMANDE D'EMPLOI

Licencié sciences économiques connais - sant anglais, arabe, bonnes notions d'alle - mand et d'italien cherche emploi temps complet ou partiel dans agence de voyage, société export-import, entreprise commer - ciale, société de traduction, établissement scolaire.
Tél. (matinée) 886-40-45

LA GALERIE ANDRÉ NEGRE
25, Cours d'Estienne - d'Orves

MARSEILLE

présente
du Mardi 10 Février au 6 Mars 1976

les Peintures Reliefs

d'AZAD

sur le thème du massacre.

Հ. Բ. Ը. Մ.

ԵՐԻՏԱՍՍԱՐԴԱՅ ԱԿՈՒՄԲԸ

Կը շարունակէ իր կազմակերպած դասախօսութեանց շարքը նուիրուած Հայոց պատմութեան եւ մշակոյթին սկիզբէն մինչեւ մեր օրերը

Ուրբաթ 13 Փետր. — Արարական գերիշխանութիւն — Բազրատունեաց հա - րատութիւն

Ուրբաթ 19 Մարտ — Կիլիկեան Հայաստան — Լեւոն Ա. Մեծազործ

Ուրբաթ 23 Ապրիլ — Հայկական Հարցը Պերլինի վեհաժողովէն մինչեւ Լոզան

Ուրբաթ 14 Մայիս — Պաշտօնի Մեղիքութիւնները — Դաւիթ Բէկ — Միտիթար Աբրահամ

ԲԱՆԱԽՈՍ

Հ. ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՎՐԴ. ՊԶՏԻԿԵԱՆ

« ԱՆԵՔ ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ » ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ սրահին մէջ, 118, Ռիւ ալ Գուրսէլ 75017 ՓԱՐԻՉ

Նիւթ՝ Ա. — Արաքսիան գերիշխանութիւն
Հայ եւ արաբ ոստիկաններ — Հայաստան 700-885ի ժամանակ

Բ. — Բազրատունեաց Հարատիւն

Աշոտ իշխանաց իշխան — Աշոտ Ա. Թագաւոր — Սմբատ Ա. Նահապետ — Աշոտ Երկաթ — Արաքս Ա. եւ Աշոտ Գ. Ողորմած — Սմբատ Տիեզերակալ

Եւ Գաղիկ Ա. — Յովհաննէս Սմբատ եւ Աշոտ քաջ — Գաղիկ Բ. եւ անկում Բազրատունեաց — Հայ զբաղանդութիւնը Ոսկեղբայրէն մինչեւ Կիլիկեան շրջան

ԾԱՆՈԹ. — Դասախօսութիւնները տեղի կ'ունենան հարց — պատասխանի ձեւին տակ:

AU JARDIN DE THEOPHILE

chez Oskian 139, rue Saint-Honoré Paris 1er tél. 260 23 80

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՃՈՆ ԺԱՇԱՅՈՒՅԱԿ

ՋԵՐՄ ՄԹՆՈԼՈՐՏ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՂԱՆԱԿՆԵՐՈՎ ՈՒ ԵՐԳԵՐՈՎ

ԱՄԷՆ ԻՐԻԿՈՒՆ ՀԱՅԿ. ՋՈՒԳԵՐԳՆԵՐ՝

ՎԻԴԵՆ ԵՒ ՅԱՐՈՒԹ

200 հոգիէն ցրահ ընդունելութեանց համար

Salle pour banquet, réception, mariage, etc.

OUVERT TOUS LES JOURS

Հ. Բ. Ը. Մ.

Կազմակերպութեամբ

ՀԱՅԿԱՆՈՅՇ ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԵԱՆ

Եւ ԵՐԻՏԱՍՍԱՐԴԱՅ ԱԿՈՒՄԲԸ

Շաբաթ Փետր. 4, ժամը 20-30ին Ալեք Մանուկեան Մշակութային Կեդրոնին մէջ

118, Գուրսէլ փողոց, Փարիզ 17րդ

ԲԱՆԱԽՈՍՈՒԹԻՒՆ — ԼՈՒՍԱՐՁԱԿՈՒՄ

— ՖԻԼՄԻ ՆԵՐԿԱՅԱՅՈՒՄ

«Հայ ժողովուրդը՝ սկիզբէն մինչեւ մեր օրերը»

Կը ներկայացուին՝

— Հետաքրքրական փիլմ մը Արեւմտեան Հայաստանի մասին

— Լուսապատկերներ՝ արդի Հայաստանի մասին՝ պատրաստուած Տոքթ. Պէտ - րիս Գապարեան — Պրիլուշի եւ Տոքթ. Ժաք Պրիլուշի կողմէ:

ՅՈՒՇԱՅԵՏՐ

ԿԱՐՏԱՆ. — Համախարակողական Միութեան անդամական ժողովը Պիլիք, Պր. Մարտիրոս Ունանեանի տունը Փետր. 12, ժամը 15ին: Բոլոր անդամներու ներ - կայութիւնը անհրաժեշտ է: Օրակարգ տեղւոյն վրայ:

×

ԿԱՊՈՅՏ ԽԱՉԻ ԱՆԻԷՆ — Պուա Գոյմ - պի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը Չորեք - շաբթի, Փետր 11, ժամը 20-30ին Տիկին Մատոյեանի բնակարանը, 38 Վիլլա Ռու - վէյրու, Անիէն:

Imprimé sur les Presses

DU JOURNAL «HARATCH»

83, rue d'Hauteville 75010 Paris

Commission Paritaire : N° 55935

ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԻՍ

ՎԻԷՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Կապոյտ Սալի մասնաճիւղին, Շաբաթ, Փետր. 14, ժա - մը 21էն մինչեւ լոյս

GRANDE NUITEE DANSANTE

A. VIENNE

DANCING LA PRAIRE

Samedi 14 Février de 21 heures à l'aube

avec l'orchestre

GUY MARCELIN

GARY BIBERIAN

ՉՄՐԱՆ ՀԱՅԿ. ԲԱՆԱԿՈՒՄ

Camp d'hiver Arménien

à Villard-de-Lans

du 14 au 22 Février inclus

Organisé par le NOR SEROUND au Chalet «Le Nid Alpin» (40 places)

Tél. (76) 95-10-11

Conditions d'admission: Etre célibataire d'origine arménienne âgé de 16 à 26 ans

Tarif: 380 Fr pour tout le séjour — 48 Fr. par jour

Il est demandé 200 Fr d'arrhes pour chaque inscription. Aucune réservation pour les week-end

Situation géographique: A 1050 mètres d'altitude, le «Nid Alpin» est un bâtiment placé au milieu d'une propriété de 4000 mètres carrés dans un magnifique cadre de montagnes et de sapins à l'abri des vents et des brouillards.

Possibilités: Ski alpin, ski de fond atinage sur glace, luge de compétition, baignade dans une piscine chauffée et cours de ski collectifs.

Moyen d'accès: A partir de Grenoble(gare), service de cars régulier jusqu'à Villard-de-Lans (le Chalet se trouve dans la station).

Loisirs: Ambiance arménienne. Soirées culturelles et artistiques. Randonnées Excursions.

Inscriptions: Auprès d'Edouard Mardirossian (78) 72-25-91 de 8 h. à 17 h. 16, Rue du 24 Avril 1915 — 69150 DECINES

et d'Edgar Boyadjian (78) 74-24-28 de 18 h. à 20 h.

8, Rue des Sycomores — 69500 BRON

Fonds A.R.A.M

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ԵՐԿՈՒ ԶԱՓ

ԵՒ ԵՐԿՈՒ ԿՇԻՌ

0

ՕՐՈՒԱՆ

ԴԵՊՓԵՐԸ

ՎԱՂՈՒԱՆ ԼԻԲԱՆԱՆԸ

Անգարայի վարիչները յաջա արտաքին աշխարհին կը նկրտին թուրքիան ներկայացնել իրեն քաղաքակիրթ, ժողովրդ — ղավար եւ ազատական երկիր մը, ուր բոլոր քաղաքացիները կը վայելն հաւասար իրաւունքներ։ Օր ըստ օրէ կը փորձեն աստիճան մը աւելի մօտենալ արեւմտեան, ջանալով ապացուցանել, որ վերջնապէս եւրոպականացած են, թօթափելով արեւելեան յետադիմական հին մտայնութիւնն ու բարքերը։

Իսկ ներքին ճակատին վրայ աւելի քան կէս դարէ ի վեր իրենց հետապնդած քաղաքականութիւնը ցոյց կուտայ ամէն վայրեան թէ Հանրապետական թուրք — քիոյ մէջ ո՛չ մէկ բան փոխուած է։ Մուսթաֆա Քէմալի յախուռն բարենորոգումները ձեռնարկուածն որոշ փոփոխութիւն — ներ առաջ բերած են մասնաւորաբար լեզուի եւ հազուադէպ — կապուած մարզերուն մէջ, սակայն չեն յաջողած փոխել գլուխները, որոնք կը մնան նոյն ներքին, յետադիմաց, օտարատեսց, մոլեռանդ վի — ճակի մէջ։

Ո՛չ միայն հաւասարութիւն չկայ բոլոր քաղաքացիներու միջեւ, այլ «երկու չափ երկու կշիռ»։ քաղաքականութիւնը օր ըստ օրէ աւելի կը սաստկանայ եւ քրիստոնեաները բացարձակապէս կը զըրկուին օգտուելէ պետական որոշ օրէնք — ներք, որոնք կարծէք թէ ի զօրու են միայն թուրք եւ իսլամ քաղաքացիներու համար։ Ո՛րք մնաց «աշխարհիկ» եւ ժողովրդավար վարչաձեւը, որով կը յոխորտան հանրապետական թուրքիոյ վարիչները, երբ խնդրը կը վերաբերի արտաքին յարաբերութեանց։

Առանց նոյնիսկ խօսք ընելու Լօզանի դաշտադրին շնորհած իրաւունքներու մասին, որոնք միշտ կ'անտեսուին, Հայերը իրեն թուրք քաղաքացի, պէտք է վայելն երկրի միւս քաղաքացիներուն հաւասար իրաւունքներ, առանց խտրութեան։

Շնորհք Պատրիարքի Տեղեկա — գիրները տարիներէ ի վեր անհերքելի փաստերով կ'ապացուցանեն, որ Պոլսոյ եւ Անգարայի թուրք պետական վարիչ — ներք հետեւանք չեն տար հայ համայնքին վերաբերեալ տարրական խնդիրներ — րու համար կատարուած եւ բազմիցս կրկնուած դրաւոր եւ բերանացի բոլոր դիմումներուն։ Երբեմն կեղծ խոստումներով, շողմանքով ճամբու կը դնեն Պատրիարքը, յաճախ նոյնիսկ երբեք չեն պատասխաներ։ Լաւաբայն պարագային հարցը պաշտօնատունէ պաշտօնատուն կը փոխանցեն, ի վերջոյ բարձի թողի, — թրքական վաղեմի սովորութեամբ միւս — տէր ալքը — ընելու համար զայն։

Ո՛չ մէկ վերին մարմին կայ, որուն մօտ կարելի ըլլայ բողոք ներկայացնել եւ արդարութիւն պահանջել։ Թրքական բոլոր պաշտօնատուները նոյն բարքերն ունեն։ Զիրար կը պաշտպանեն։ Եթէ կուսակալին որոշման դէմ նախարարին դիմէք, կամ այս վերջինի կարգադրութեան դէմ վարչապետին կամ Հանրապետութեան նախագահին բողոքէք, արդիւնքը նոյնը կ'ըլլայ։ Այսինքն ո՛չ մէկ արդիւնք կ'ունենաք։

Շնորհք արքեպիսկոպոս քանիցս ան — ճամբ Անգարա երթալով հայ ազգին ցաւերը ներկայացուց պետական ամենաբարձր պատասխանատուներուն, որոնք

Ինչ որ ամէնէն զարմանալին է կը գրէ լրագրող մը Նուլէլ Օպսերվատօրի մէջ, այն է որ Պէյրուսի դեռ գոյութիւն ունի։ Ժիւլզ է որ ակնհայտաբար նկարագրու — թիւնները կը բաւեն սարսուռ պատճառելու համար, մինչ նոյն թերթին թղթակիցը կը պատմէ թէ Հայու մը հանդիպած է որ ըսած է իրեն. — «Աւելի քան վաթսուց տարի է որ մեզ ջարդեցին թուրքիոյ մէջ։ Կարծես երէկ էր։ Հոս երբեք պիտի չմոռնան Քարանթիւնն ոչ ալ Տամուրը»։ Եւ այս ամբողջին ետք, Սուրբոյ հովանաւորութեան տակ, Լիբանան կը փորձէ կրկին ոտքի ելլել։ Մահմետական գլխաւոր անձնաւորութիւններէն մէկը՝ Մուսա Սատր յայտարարած է թէ համաձայնութիւն մը կայ Լիբանանի մէջ որպէսզի նախագահ մարտին մը մնայ, ինչպէս է 35 տարիէ ի վեր եւ վարչապետն ալ միշտ՝ սրենի մահմետական մը, չիլի մահմետականի մը վերա — պահուած ըլլալով խորհրդարանի նախագահութիւնը։ Իմամը ըսած է նաեւ թէ տեղեկացած են որ քրիստոնեաները համաձայնած են կարգ մը բարեփոխումներու շուրջ սուրբացի միջնորդներէ։ Այդ համաձայնութեան վեց կէտերն են. —

Ա) Քրիստոնեայ եւ մահմետական նոյն թիւով երեսփոխաններ պիտի ունենան (կէս առ կէս) եւ երեսփոխաններու թիւը պիտի ըլլայ 108 կամ 120 (ներկայիս՝ 99, 54 քրիստոնեայ եւ 45 մահմետական)։ Բ) Հանրային եւ պետական պաշտօնը յարանուանական նկարագիրը պիտի կորսնցնէ։ Գ) Վարչապետը պիտի նշանակուի խորհրդարանին կողմէ եւ ոչ թէ նախագահին։ Դ) Լիբանանցի եւ պաղեստինցի

Իր ներկայութեան հեռաձայնով հրա — հանգներ տուին պատկան իշխանու — թեանց, որպէսզի գրական հետեւանք տան Պատրիարքի դիմումներուն։ Մարդիկ այսքանով իրենց պարտականու — թիւնը կատարած համարելով, ամէն անգամ խղճի հանդարտութեամբ ճամբու դրին գինքը։ Փաղաքական ա լա բաւքա կեղծ քաղաքականութեամբ։ Արդիւնքը ձեռնարկուեցան խոշոր գերօ մը։

Այլեւս զգուշացնում ամէն տարի նոյն դիմումները կրկնելէ եւ ոչ մէկ դրական արդիւնք ստանալէ՝ Պատրիարքը կը զգուշանայ տաղտուկ պատճառելէ կառավարութեան, որ արդէն շատ դժուարաւ կազմուած է եւ բազմատեսակ կա — բեւոր զբաղումներ ունի...։

Ահա՛ թէ ո՛ւր հասած ենք։ Պատրիարքի Տեղեկադրին մէջ բազմաթիւ փաստեր կան թուրքիոյ Հայոց պարտական իրաւունքներու բռնաբարձման մասին, որոնք մեկնութեան չեն կարօտիր։

Ինչի՞ր կը ծառայեն Մարդկային Իրաւանց Պաշտպանութեան միջնորդային յանձնախումբերը։

Մինչեւ ե՞րբ երկու չափ եւ երկու կշիռ։

ՀՐԱՆՏ-ՍԱՄՈՒԷԼ

ՀԱՅ ՀԱՐՏԱՐԱՊԵՏՆԵՐ

ՊԱՐԳԵՒԱՏՐՈՒԱԾ

0

խորհրդահայ ճարտարապետութեան զարգացման գործին մէջ ունեցած իրենց վաստակի համար, Հայաստանի Գերա — ղոյն խորհուրդի նախագահութեան հրամանագրով՝ Վաստակաւոր Բարաւրապետի կոչումին արժանացած են ճարտարապետներ՝ Արմէն Զարեան, Յովակ Զա — խալեան, Հրաչ Պողոսեան եւ Ստեփան Բիրքեան։

Համաձայնած են որ 1969ի Գահիրէի իրենց համաձայնութիւնը գործադրուի, տառացի կերպով։ Ե) Լիբանան բնակող բոլոր Լիբանանցիները պիտի կարենան լիբանանեան հպատակութիւնը ստանալ։ Իսլամ — յառաջդիմական համախմբումը երկար ատենէ կ'ուզէր որ շուրջ տասը հազար հոգի (քիւրտ, տիւրքի, չիլի) լիբանանեան հպատակութիւն առնեն։ Զ) Զարգացումը ընդհանուր ծրագիր մը պիտի գործադրուի սկսելով ամէնէն աղքատ շրջաններէն։

Քանի մը տղով

ԹՈՒՐԻՔԻՈՅ կառավարութիւնը յայտարարած է որ յետաձգուած են Ուս — չինկիլը տեղի ունենալը թուրք — ամե — ռիկեան բանակցութիւնները թուրքիոյ ամերիկեան կայաններու շուրջ։ Այս յետաձգման իրեն պատճառաբանութիւն կը տրուի Տիկին Քիսինկիլի հիւանդութիւնը։ Այս առթիւ թուրքերը անդամ մը եւս չենտած են թէ զինուորական հաստատութիւնները թուրք կառավարութեան սե — փականութիւնն են։ Միւս կողմէ լաւա — տեղեկ աղբիւրներու համաձայն, կա — յանները բանալէ առաջ, թուրքիա երբեք տարուան վրայ մէկուկէս միլիոն տղար օդնութեան մը երաշխաւորութիւնը կ'ուզէ։

ՅՐԱՆՍԱ զիւրութիւններ պիտի տայ հպատակութեամբ Ֆրանսացի քաղաքացի դարձողներուն, որոնք այլեւս հինգ տարիէն (տասի տեղ) կրնան ընտրել ըլլալ ժողովներու մէջ։

ԱԼՏՕ ՄՕՐՕ Ինքն իրեն պիտի յաջորդէ, փորձելով իտալական նոր դահլիճ մը կազմել, միայն դեմօ — քրիսթիանիներով։

ՕԹ — ՍԱՎՈՒԱՅԻ մէջ, 78ամեայ Լը Փրոկիլ Եթ — Սավալա շարաթաթերթը, տնտեսական դժուարութիւններու պատ — ճառաւ կը գաղբի լոյս տեսնելէ։

ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ Անոթիւթ ընկերու — թեան Փարզի գրասենեակը քոքսէյլ մո — լոքով նետուած է եւ հրեհ մը ծայր տուած է։ Նոյն գիշերը (երեքշաբթիի Զորեքարթի) քոքսէյլ մոլոթովներ նետուած են նաեւ Լիպիւրաիս թերթի շէնքին վրայ։ Երկու եղեռնափորձերուն տէր կը կանգնին աշակողմեան լուծուած «նոր կարգ» շարժումի մարդիկ։

ԼՈՒՔՀԻՏ ընկերութեան բաժնած կաշառները ամերիկեան Սթարքսթր — զանաւոր գնել տալու համար օրէ օր աւելի ծաւալ կ'առնէ եւ «գրամ ուսողներու» ցանկն ալ կ'երկարի Շուէտէն մինչեւ Թուրքիա, անցնելով Քոլումբիայէն, Մեքսիքայէն, Ճապոնէն, Գերմանիայէն, Եւրոպէն։

ԵՐԵՒԱՆ ↔ ՓԵՐՏԻՉ
ՀԵՌԱՏԻՊ

ԵՐԵՒԱՆ (Արմէնիքէս, Փետր. 3)

ՀԱՅ ՎԱՐՊԵՏՆԵՐԸ
ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ ՅՈՒՅԱՀԱՆԳԻՄԻՆ ՄԷՋ

Մոսկուայի ժողովրդային տնտեսու — թեան նուաճումներու ցուցահանդէսին, որ պիտի բացուի այս ամսուան մէջ, այլ նմոյշներու կարգին պիտի ներկայացուին նաեւ հայ վարպետներու աշխատանքներ։ Վերջեւս Հայաստանի գեղարուեստական ինքնագործունէութեան տան դատական կազմը ընտրած է քսան գործ՝ Մոսկուա զրկելու համար։ Այդ գործերը ազգային զարգանախընդ թասեր են, դրուագում — ներ, ապրանքաներ, մատանիներ, զարդեր, որոնք պատրաստուած են արծաթէ, պղինձէ եւ այլ մետաղներէ։

×

ՈՍԿԵՀԱՍԿ ԳԻՒՂԻ ՆՈՐ ԹԱՆԳԱՐԱՆԸ

Ախուրեանի շրջանի Ոսկեհասկ գիւղի բնակիչներու կենցաղի եւ գործերու մասին կը պատմէ 85ամեայ Մկրտիչ Զա — քարեանի նախաձեռնութեամբ, իր իսկ բնակարանին մէջ ստեղծուած թանգա — րանը։ Հոն հաւաքուած են հարիւրէ աւելի ցուցանմոյշներ՝ սկսած գիւղի անցեալը պատկերացնող ձէթի ճրագէն, ճախարակէն ու սանդեքէն, կամէն ու կաւէ ամաններէն մինչեւ ներկայի գործիքներ։ Մկրտիչ Զաքարեան եղած է գիւղին մէջ հանրային տնտեսութիւնը կազմա — կերպողներէն մէկը։

×

ԵՐԵՒԱՆԻ ԳԻՆԻԻ ԳՈՐԾԱՏՈՒՆԸ

Երեւանի գինիի գործատունը, Յունուար ամսուն, առեւտրական կազմակերպութիւններուն զրկած է 252 հազար շիշ գինիի եւ օղիի տեսակներ։ Գործատան բանուորները մեծ ջանքեր կը թափեն արտադրութեան որակը բարելաւելու համար։ Այս տարի պետական որակաւորիչ կը ներկայացուին «Գայեանէ», «Սապէ — րաւի», «Հոկտեմբերեան» եւ «Պորտլէյն» գինիները։

×

ԳԵՂԵՑԻԿ ԵՒ ՆՈՐԱԶԵՒ ՀԱԳՈՒՍՏՆԵՐ

Սովետաշէնի հիւսուածեղէնի գործա — տան արտադրած նորաձեւ շրջագիւտները արժանացած են գնորդներու հաւանութեան։ Մէկ ամսուան ընթացքին գործատունը առեւտրական կազմակերպութիւններուն զրկած է 2 միլիոն 449 հազար ռուբլի արտադրութիւն։ Այս տարի գործատունը կ'արտադրէ տղամարդու, կա — նացի եւ մանկական 28 նոր տեսակի հալուստներ, որոնցմէ 9ը կը ներկայացուի պետական որակաւորիչի։

×

« ՀԱՅՐԵՆԻՔ » ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
ԽՈՐՀՈՐԴԻ ՀԱՅ ԱՆԴԱՄՆԵՐԸ

Արտասահմանի հայրենակիցներու հետ մշակութային կապերու խորհրդային « Հայրենիք » ընկերութեան խորհուրդի անդամ ընտրուած են նաեւ երկու Հայեր՝ Սփիւռքի Հայութեան հետ Մշակութային կապի կոմիտէի նախագահ Վարդգէս Համադասպեան եւ Հայաստանի Գերագոյն խորհուրդի նախագահութեան անդամ Զաւէն Դուրբեան։

Fonds A.R.A.M

ՄԵԾ ՍԵՐԱՍՏԱՑԻՆ
ՄԻԻԹԱՐ ԱՐԱՎԱՆՅՐ
1676 - 1976

(Ե. Խ. Վերջ)

Միևիթար ամէն բանէ առաջ հարազատ վանական մըն էր. երբ մայրավանքը իր վերջնական կերպարանքը կ'առնէ, վանական կեանքը սկիզբ կուտայ հիմնուած Բենեդիկտինեան խիստ ապրելակերպի երկու սիւներուն վրայ. — Ազօթը եւ աշխատութիւնը: Այսպէս ընդերքուցած արեւմտեան մեծագոյն կարգին, արեւելեան վանականութիւնը կը վերածննդի: Ս. Ղազար կը դառնայ կեդրոնը Արեւմուտքի մէջ Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ հայրապետներուն ապրումին, սրբավայրը հայ եւ օտար ազգերուն:

Միևիթար զանազանք կրօնք եւ ազգ եւ ազգ սկզբունքով լուսարանեց հայ ազգը. «Ո՛չ ազգս կրօնքն կը գոհեմ, ո՛չ ալ կրօնքս ազգիս»: այսպէսով փարատեց աղիւսութիւնը եւ եղբայրական արեւու-թիւնը:

Սակայն Մեծ Սերաստացին չէր գոհանար միայն մայրավանքին մէջ եղած մասնոր աշխատութեամբ. կային հեռաւոր աշխարհներ թափառող հայրենակիցներ. անոնց ալ պէտք էր սփռել գիտութեան ճառագայթը. իր ջրնուն աշակերտներուն քանակը սահմանափակ էր. ինչ ընել ուրեմն. «Ուր որ ես կամ իմ աշակերտը չի հասնիր, կ'ըսէ ան, քարոզելու. պէտք է քարոզուի ան մամուլով», որուն առաջին օրինակը եղաւ ինքն Միևիթար:

Հակառակ նորահաստատ Միարանու-թեան տնտեսական, շինարարական ու ներքին օրինական դժուարութիւններուն, մնաց ան լծուած անդուլ գրական գործերուն հետեւելով դարու ընթացքին եւ ժողովուրդի կարօտին: Ուզեց ամէնէն առաջ, ինչպէս Մեսրոպ վարդապետ, որ հայ ազգը սնանի մայրենի լարբառով, որու համար ձեռնարկեց հոյակապ երկերու. լոյս ընծայեց բառարաններ, քերականութիւններ, գեղատիպ ու չքեղ տպագրութիւններ. լեզուական, գիտական հրատարակութիւններ, թարգմանութիւններ Ս. Գրոց, եւրոպական մշակոյթի գլուխ գործոցներու, որոնցմով Հայը գերակայութիւն ունեցաւ արեւմտեան մշակոյթի գլուխահեռ:

Միևիթար ինքն անձամբ պատրաստած էր գրադարանը ու կ'ըսէր. «Պէտք է լեցնել դայն, որպէսզի մեր ժողովուրդը կարօտ չմնայ ընթերցումէն ու գիրքէն»: Այսպէս չուզեց անհատական գործ մը

ստեղծել, դուրս ելաւ սահմանափակ անհատին եւ տուաւ ազգային գիրք ու բնոյթ իր հիմնարկութեան:

Այս օրինակելի եւ անխոնջ վերածնունդին անխափան հետեւեցին իր աշակերտները: Ու երբ ան 1749 Ապրիլ 27ին կը ձգէր այս աշխարհը եւ իր հարազատ գաւառները, ասոնք վաղուց տողորած էին խորապէս իրենց սրտին մէջ իրենց Հիմնադրին բանաձեւը շարունակելու իր բացած լոյսի ճամբան:

Այսպէս իր հոյիւն մէջ մտան Հ. Մկրտիչ Անանեան, Հ. Վրթանէս Ասկերեան որոնք գաղական գեղեցկութեան դուռը բացին. Հ. Միքայէլ Չամչեան իր միտքի թռիչքով եւ պատմական հմտութեամբ լաւագոյն տեղը գրաւեց Միևիթարի մահուան յետոյ. հրապարակ կը հանէ Հայոց Պատմութիւն եռահատոր մեծածառ — ալ ու ճննական ուսումնասիրութիւնը, որուն Լէօ արգարապէս կ'ըսէ — ԺԼ. դարուն գրական կոթողը: Աստղեր իրարու կը յաղորդեն — Ինճիֆեաններ, Աւետիքեաններ, Ազգերաններ, Հիւրմիւսեաններ ու մինչեւ վարպետը գրաբարին. Հ. Արսէն Բագրատունի:

Միևիթարեան երկրորդ ճիւղն ալ իր կարգին աստղերական երկինքին տակ գիտական ու բանասիրական երկերով կը զօրացնէ մայր բունը հրապարակ հանելով շատ արժէքաւոր, լեզուական, գիտական ու բանասիրական գործեր: Հ. Յովսէփ Գաթրճեան բանասէր ու լեզուագէտ, Հ. Մատթիա Գարադաշեան, թարգմանիչ, բանաստեղծ. Հ. Ղեւոնդ Յովնանեան գաղական հայերէնի մեկնանա, Գերպ. Արսէն Այտընեան բանասէր միտք, վարպետ աշխարհաբարի, եւայլն, եւայլն:

Այսպէս հինը կ'երթայ, նորը կը լրացնէ տեղը. կը լրացնէ լաւագոյն կերպով դարուն մտայնութեան համաձայն: ԺԺ. դարուն երեւան կուգայ Հայոց նահապետը Հ. Ղեւոնդ Մ. Ալիշան իր քերթողական, հնագիտական ու հայրենասիրական շունչով. կը բանայ նոր մթնոլորտ, իր շունչին տակ կը սնանին ազգային մեծագոյն գործիչներ Թովմաս Թերզեան, Մկրտիչ Աճէմեան, Մ. Փորթուկալ փաշա, Արփիար Արփիարեան, Դանիէլ Վարուժան: Ալիշանի շրթային կը միանան Հ. Վարդան Հացունի բանասէր-ծիսապետ. Հ. Արսէն Ղազիկեան աշխարհա-

բարի վարպետ, քաջ թարգմանիչ, Գերպ. Հ. Յովհան Աւեր, բանասէր, լեզուագէտ. Հ. Ղեւոնդ Տաշեան մասնագէտ Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ շարակաշէն-րուն. Հ. Նիկիտ Փէշեկեան երկրորդ ունի Բագրատունի. Հ. Մեսրոպ Ժանաշեան մեծ խմբագիր, բանասէր:

Մինչեւ այսօր ալ Միևիթարեան միաբանները աչքերնին կը նսեմացնեն ձեռագրական, բանասիրական, գրական երկասիրութիւններուն մէջ միարժուած: Արգարապէս ուրեմն, ըսած է Արշակ Զօպանեան. «Ազգ մը որ Միևիթարի պէս նկարագիր մը արտաբերած է, իրաւունք չունի ինքնիրմէ յուսահատելու»:

Իրաւունք չունի նոյնիսկ ամէնէն աւելի աղետալի արկածներուն դիմաց: Ծանօթ է ամէնուն, յորեւհեանքն այս մեծ հանգիստութիւններու նախօրեակին պատահած անակնկալ եւ ահաբեկիչ արկածը որ ի յայտ եկաւ կարծէք փակելու հին տարին բացելու եւ հրդեհին մէջ, վրդովեց վանական կեանքի խաղաղ մթնոլորտը, սարսուց աղբիւն սրտին լարերը, երբ արգէն ան կը բարախէր ուժգնօրէն Միւրիս Արեւելքի մեր եղբայրներուն ողբերգա-կան կացութեամբ: Ոչնչութեան մատնեց Մայրավանքի եկեղեցւոյ դարաւոր ոսկեհոռ ու ոսկեմանուած զգեստեղէնները եւ սպասները հնագոյն տպագրութիւններէն մասամբ:

Իրաւունք չունին յուսահատելու ո՛չ Ազգը, ո՛չ Մեծն Միևիթարի աշակերտները՝ որոնք զինուած են նոյն անրեկանելի հաւատքով, նոյն նկարագրով: Կը շա-րունակեն ու պիտի շարունակեն բարձրանալ Գողգոթայի եւ Արարատի բարձրութիւններ՝ սփռելու անոնց բարձր-բերձ գաղաթիւներէն՝ կրօնքի եւ մշակոյթի ճառագայթները աշխարհի հինգ հօ-ղամասերուն վրայ: Յետ երեք հարիւր տարիներու դոյութեան, որքան որ նոր դարաւորութիւն բացուեցաւ թախծալից եւ աղետալից վարագործով, բայց Միևիթարի եւ իր հոյիւն մարդոց համար. «Ամէն խոչընդոտ եւ ձախողութիւն յաղորդութեան արշալոյս մըն է»: Սակայն ձեռքին, կաշիէ դօտին մէջքին, նոյն եռանդով ու ճանապարհով, կը շարունակեն անայլայլ եւ անգործ, ինչ որ ընդգծեց իրենց Հիմնադրի՝ Երանանոր՝ Միևիթար Արքա-հայր:

Հ. ԽՈՐԷՆ ՏԻԼԻՋԵԱՆ

ՍՏԱՑԱՆԻ

ԿԱՆԱՆՉ ՀՈՂ, քերթուածներ ԶԱՀ-ԻՍԱՏ, հրատարակութիւն Հայ Արուեստի Զարգացման Միութեան (Փաթեթ), Փարիզ 1976:

ՅՈՎՆԱԹԱՆ ՈՐԴԻ
ԵՐԵՄԻԱՅԻ

ԺԸ

Երեկոյան Յովնաթանը փոխադրեց իր անկողինը ներքնայարկը:

Գիշերը, մեռելի նստած թաց կաւի կոյտի առաջ, խօսեց այսպէս.

«Կաւ, հասել է ժամը, որ ես պիտի կերտեմ քեզանով իմ վերջին քերթուածը: Հալածու է ինձ խաւարը: Ուսուրը նոյնպէս մարդկային թշուառութիւնն է: Երբ կոտորաւու եմ լուսատու յապտերը, չորեք է լուսարը: Կաւ, դու ես ամէն բանի նախանիւթը, դու ես նախաձեւը, դու ես, որ բոսորացնում ես վարդը, դու ես, որ բարձրացնում ես ծառերը եւ կախում ես ձիւղերից կեղծեմանը մրգեր, դու ես, որ բաշխում ես հացը, դու ես, որ կերպարանափոխում ես, յար եւ յաւիտեան, բիւրաւոր սքանչելի ձեւերով, դու ես, որ էիր, կաս եւ պիտի լինես, առաջ ինձ քո ընդերքի անխմանալի եւ անյաղթելի ուժը»:

Արուեստագէտը խօսում էր բարձրա-ձայն, եւ նրա ձայնը կարծես բխում էր հոգու արեւային յատակից կէս գիշերի մեհակութեան եւ մթնութեան մէջ:

Եւ յանկարծ նրա աչքին, ինչպէս հրաշալի տեսիլը, ինչպէս մութի արգանքից հասնող լոյսի գուարթ մի շող, պարզուեց ու բարձրացաւ մի նոր ստեղծագործութեան ծրագիր:

Նա յարձակուեց կաւի քառասանի կոյտի վրայ եւ սկսեց արագ, տենդաբեր ու յափշտակութեամբ ձեւաւորել այդ տեսիլը՝ մինչեւ բողբոջներն նրա յոգնած ոսկորները:

Երբ նա երկարեց անկողնում եւ քաշեց վերմակը վրան, նրան թուաց, որ ընկղմուեց մի խոնաւ նկուզի մէջ: Անկողինը թաց էր, որովհետեւ ներքնայարկը չափազանց խոնաւ էր, մանաւանդ միշտ թրջած քանակութեամբ կաւի գոյութիւնից:

Առաւօտեան Մարգարիտը նախաձառեցին: Յովնաթանը, երբ բաց արաւ աչքերը եւ տեսաւ քրոջը, որ նայում էր իրեն գործիքներով, ժպտաց: Մարգարիտին թուաց, որ նրա կապոյտ աչքերից բացուեց այդը:

Օրը բոլոր Յովնաթանն աշխատեց: Աւելի եւ աւելի էր ձեւաւորում նրա տեսիլը. ահա մի բլուր, բլրի մի կողմէն ծերունիներ, կանայք, աղջիկներ եւ երիտասարդներ, որոնց սրունքներին փա-

թաթուած են ահաբեկուած մանուկներ, մի քանի կանայք ծծկեր երեխաներով, բոլորն էլ ցնցոտիապատ: Մանուկները մեղի, բոլորն էլ հողմածեծ եւ հալածական, մագերէ մրրիկից դադուած՝ դիմում են դէպի բլրի գագաթը, իսկ բլրի գագաթը բարձրանում էր մի ամեհի մարդ՝ ջահը ձեռքին: Բոլոր Ֆիգուրա-ներն էլ ձգտում էին դէպի այդ ջահը:

Յովնաթանն աշխատում էր արագ եւ տենդաբեր, որովհետեւ նրա առողջութիւնը դառնում էր սպառնալից, նա շտապում էր, որպէսզի կաւից յետոյ սկսէր քանդակել այն՝ սպիտակ քարից, բնական մեծութեամբ: Նա զգում էր, որ մահը, յամառ եւ ծանր քայլերով, մօտենում է: Ոչ մի երկիւղ չէր զգում, սակայն, մահից, նա միայն ցանկանում էր սպրեւ աշխատել, որքան կարողանար քանդակել իր յուշարձանը քարից:

Եւ ահա մահուան դիմաց՝ նա ձեւաւորում էր մարդկային տառապանքը՝ միկանների գալարում, ճշակուտոր ոսկորների տանջանք, բացուած եւ բլրի գագաթը ձգող թեւեր, կոյր եւ խոր աչքեր, հողմից ծծուած ցնցոտիներ, մանուկներ իր պակուցում եւ սրունքների յոգնածութիւն:

Մարգարիտը, տեսնելով եղբոր օրէց օր դաւկացող դէմքը, մեղրամոմի նման տրժ-դոյն ձեռքերը եւ աչքերի արտակարգ պայծառութիւնը, խորապէս մտահոգուած

ԳՈՒՆԱԳԵԼՈՂ ԳԱՌՁՈՒ

Տասնեւչորս իւզանկար, նոյնքան մըն ալ դժագրութիւն: Մեղի ծանօթ մեծ արուեստագէտ մը, ծանօթ աշխարհ մը սակայն նոր տարողութիւններով ու բացուածքներով: Երբ Գաղուի նման եւ իր մեծամասնական անցեալով հռչակաւոր արուեստագէտի մը ցուցահանդէսին ներկայ կ'ըլլայ անձ մը, աւելորդ կը նկատէ ձուրութիւնները՝ ակնկալել: Ան ներկայ կ'ըլլայ ցուցահանդէսին, կրկին ու կրկին հաղորդուելու համար արուեստագէտի աշխարհէն, տարուելու համար անկէ լիսող հմայքէն: Բայց ահա, Գաղու այս ցուցահանդէսով, կուտայ աւելին: Կը փաստէ թէ ան կրնայ միշտ նորոգուիլ «թարմանալ»: Կը վկայէ նաեւ թէ անոր միտքը յարատեւ բաց կը մնայ կեանքի լոյսը երեւոյթներուն առջեւ:

Իր տասնեւչորս վերջին իւզանկարները, որպէս խորք կը խտացնեն նախ իրեն սիրելի վայրերը եւ նիւթերը: Վենետիկ, երկաթուղի, պատերազմական մթնոլորտ, լեռներ, կինը, մերկեր: Կան նաեւ նոր տեսարաններ, նոր մօտեցումներով, դասական համադաս, փակ ընկալումով մը:

Եթէ վենետիկը կը շարունակէ չաղախուած մնալ եւ ընկողմանալ խոր կապի-րով մը՝ որ «Գաղուի կարմիր» է, ուրիշ գործեր աստիճանաբար (կը համարէ), դուրս ելած են իրենց միազոյն խորքէն, հասնելու համար գործին հետ ամբողջական ձուլումի մը (Փոս Լաւէթի): Ասիկա նոր երեւոյթ է, որուն շահեկանութիւնը կը դառնայ հիմնական: Եթէ ոչ բոլորովին նոր ուղղութիւն մըն է ընդգրկածը (Գաղու պիտի մնայ միշտ հաւատարմութիւն ինքնութեան), սակայն վստահօրէն ամբողջացումն է, բնական զարգացումը իր արտայայտչական ձեւի: Գոյնը, սկսած է ունենալ դեր մը՝ որ քառասունական թուականներուն մօտ նշմարելի էր Գաղուի մօտ: Անշուշ երեք՝ նման այդ շրջանը բնորոշող լոյս-ստուեր իր արտայայտածէն այլ գոյն-րու տուած իր արժէքներուն եւ բաղադրանութեանը պատճառով: Գիրձ եւ գրի այժմ նոյնարժէք կարեւորութեամբ կը գործածուին: Ուրիշ ակնաթիւ իրողութիւն մը: Արուեստագէտը, իր նոր արտայայտածութեամբ ստեղծագործութեան մէջ կենսաբարձի տրոփումով տառացիօքն «կը պայթի»: (Հոս նկատի չու-նինք իր երկու մերկերը, ներքնասեղանիներու մէջ, որոնք դուրի են նման արտ-քերթութեան մը — թրթուացումը ըլլա-նքներն ապրում՝ թէ արտաքին ծաղ-կում):

Իր դժագրութիւններէն նկատի պէտք է առնել վերջին ստեղծագործութիւնները առաւելաբար, նախկիններէն մի քանի արդէն հանրաժանօթ ըլլալով: Առաւ-

էր նրա առողջական վիճակով:

— Պէտք է Յովնաթանին վեր փոխադ-րել, պէտք է նրան մի առժամանակ ա-ղաթել աշխատանքից, — չընջաց Մար-գարիտն ամուսնոյն, երբ նրանք բալի-հին թիթեմու տակ կանգնած՝ խօսում էին Յովնաթանի մասին:

— Այո, պէտք է փոխադրել, — համա-ձայնեց ամուսինը:

Նրանք միասին իջան աշխատանոց եւ ստիպեցին Յովնաթանին փոխադրուել վերեւ եւ երկար ժամանակով հանգստա-նալ:

— Վաղը կը վերջանան աշխատանքը եւ երեկոյան կը փոխադրուեմ, — խոտ-տացաւ Յովնաթանը:

Նրա ձայնը հնչում էր օտարոտի: Կէսօրից յետոյ Յովնաթանը երկար աշխատեց մի քանի մանրամասնութիւն-ները վրայ:

Երեկոյան շուտ պառկեց՝ բոլորովին յոգնած, գրեթէ ուժասպառ:

Նա դարձեց կապոյտ լոյսին, սրտի անհանգստութիւնից:

ՎԱՀԱՆ ԹՈԹՈՎԵՆՅ

(Շար. - 23)

Fonds A.R.A.M

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ՄՈՍԿՈՒՍՅԻ ՏՕՆԱՎԱՃԱՌԸ

Մոսկուայի « Պերլումայսկի » հանրա-
խոնությունը մեջ տեղի ունեցած է տօնա -
վաճառ մը, զոր կազմակերպած է « Պրավ-
դա » թերթը: Տօնավաճառին ներկայա -
յում են Մոսկուայի « Սոկոլ » կարի ար-
ջուած են Մոսկուայի գործատան, Երեւանի « Մա -
րիա » կօշիկի գործատան, Տիրասպոլի կա-
րի գործատան, Լվովի « Էլեկտրոն » հիմ-
նարկի եւ կարգ մը ուրիշ ձեռնարկու -
թիւններու ապրանքները:

×

ԾԽՍՈՍՏԻ ԱՐՏԱԴՐՈՒԹԻՒՆԸ

Հայաստանի « Հայ թխտարար » հիմ -
նարկությունը 351 հազար ուղղվելի ծրագրէ
դուրս արտադրութիւն մատակարարած է
սպառող կազմակերպութիւններուն: Գոր-
ծատուններու մէջ գետնադուռն են ծխա -
խոտի հումքի վերամշակման նոր պիծեք,
որոնք զգալի կերպով կը բարելաւեն ար-
տադրութեան որակը: Հիմնարկութիւնը
այս տարի խորհ. Միութեան ծխախոտի
20 գործատուններու պիտի տայ 10 հազար
թոն ընտիր ծխախոտի հումք:

լազոյն ազատութեամբ եւ ըստ կամս
ժայթքող գիծեր: Պիրկ, խիտ դրէի հար-
ուածներ՝ արձանացնելով խոտաբեր դէմք
մը, սահուն, ուրբուն եւ առատօրէն պը-
տուտընդ ոստայններ, անհուն տեսա -
րաններու շուրջ, եւ կամ ժուժկալ գիծե-
րու պարագրիւմով մը ցայտող մերկեր,
աւելի մերկ ներքնամասերու մէջ կանգ -
նած: Հոս եւս Գառուի մօտ նշմարելի է
բարեխառնում մը իր ասպարէզի երկայն-
քին իրագործած արտայայտաձեւերուն:
Խարեխառնում մը եւ փոխադարձ ազդե-
ցութիւն մը՝ իր ստեղծագործութեանց
երեւակ երեսներուն — իւղանկար, դժա-
լութիւն եւ վիճաբանութիւն:

Վարպետը այժմ կը գտնուի նոր հան-
գրուանի մը սեմին: Իր ամբողջական
ուժերուն տէր, եւ իր աշխարհի ջուրե -
րուն վրայ նաւապետ՝ ան իր նաւը կ'ու-
ղեւորէ բանաստեղծական նոյն կախար -
դանքով եւ առաւել չքեղութեամբ:

ԳՐ. ՔԵՕՍԷԻԱՆ

(*) Կալընի Նիքիտո, Փարիզ:

ՋԵԿՈՅՅ

Գ. ԿԻՒԼՊԵՆԿԵԱՆ ՀԻՄՆԱՐԿՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՁԵՌՆԱՐԿՆԵՐ

Գալուստ Կիւլպէնկեան Հիմնարկութիւ-
նը հայկական ձեռնարկներու ի նպաստ
1975 տարեշրջանին կատարած է հետեւ -
եալ յատկացումներն ու օժանդակութիւն-
ները:

1. Հայ կաթնղիկի համայնքին,
Պուտայիշտ

Վիէնայի Միութեան Միա-
րանութեան միջնորդութեամբ
կատարուած յատկացում՝ Պու-
տայիշտի մէջ հայկ. « Տուն-
թանգարան »-ի մը հաստատման
ի նպաստ \$ 10.000

2. « Սուրբ Փրկիչ » Ազգ. հի-
ւանդանոցին, Խրքանցուլ

Բժշկ. արդիական գործիքներ \$ 40.000

3. « Հայ Մշակ. Տուն », Մարտիշ
Կահաւորում՝ կազմակերպու -
թեան կեդրոնին \$ 21635

4. Սամուէլ Մուրատեան վար-
քանին, Սեւր (Ֆրանսա)

Վարժարանի հանգիստարանին
նորոգութեան եւ բարեգործ-
ման հաշույն \$ 11.767

5. Սրբոց Նահատակաց Գե-
րասեան երկրորդական վար-
ժարանին, Լոս Անճելըս

Վարժարանի նոր շէնքի ծրա-
դրին մէջ՝ գիտական աշխատա-
նոցի կառուցման ընդհ. ծախքը \$ 20.000

6. Տիկնանց Աղբատախնամ
Մարմին, Պաղտատ

Գաղութի կարօտեալ անդամ-
ներուն բաշխուած օգն. ի նը-
պաստ կատարուած յատկա-
ցում՝ երկու տարուան (1976 և
1977) շրջանի մը համար,
տարեկան 2.800 տոլարէն \$ 5.600

7. « Սուրբ Խաչ » Դպրեվանքին,
Խրքանցուլ

Տարեկան 15.000 տոլարի բա-
յառիկ յատկացում՝ 1975-76 և

1976-77 ուսումն. տարեշրջան-
ներուն համար \$ 30.000

8. Հայկ. Դպրեվանքներու եւ
կրօն. վարժարաններու

Նոր վարկ՝ 1976-77 և 1977-78
ուսումն. տարեշրջաններուն ևս
կարելի դարձնելու համար այս
հաստատութիւններէն իւրա -
քանչիւրին որոշ թիւով կըր-
թաթոշակներու յատկացումը \$ 45.000

9. Հայ Երիտ. Միութեան,
Պաղտատ

Միութեան կեդրոնատեղիի ըն-
դարձակման եւ բարեփոխու-
թեան ի նպաստ \$ 10.000

10. Սփիւռքի Հայկ. Մշակու-
քային եւ Մարգարեան Միութե-
աններուն

Մշակութային ու մարզական
կեդրոններու եւ ակումբներու
բարեկարգման համար գոյու-
թիւն ունեցող վարկին վրայ կա-
տարուած նոր յաւելում \$ 25.000

11. Թուրքիոյ Հայոց Պատ-
րիարքութեան, Խրքանցուլ

Պատրիարքարանին զիմաց-
դոնուող, վերջերս վերակա-
ռուցուած եւ որպէս հանգի-
սարան ու հանրային գրադա-
րան ծառայող շէնքին մէջ կեդ-
րոնական ջեռուցման գետե -
ղում \$ 10.000

12. Համալսարանական կրթա-
բոշակներ

1976-77 ուսումնական տարե -
շրջանին արժանաւոր հայ ու-
սանողներու յատկացուելիք
համալսարանական կրթաթո -
շակներու հաշույն բացուած
վարկ \$ 400.000

13. Երեւանի Պետական Համա-
լսարանին եւ Հայաստանի
գիտական ալի հաստատու -
թիւններուն

Արտասահմանէն գիտական ար-
դիական սարքաւորումներու եւ
հրատարակութեանց գնման
համար \$ 250.000

14. Սփիւռքի հայկական վար-
ժարաններուն

Նոր վարկ՝ 1976-77 ուսումնա-
կան տարեշրջանին եւս շարու-

նակելու համար ընդհանուր
ծրագիրը՝ որուն համաձայն
Հիմնարկութիւնը որոշ թիւով
ուսանողներու կրթաթոշակ կը
յատկացնէ իւրաքանչիւր հայ -
կական վարժարանի մէջ \$ 350.000

15. Սփիւռքի հայկական վար-
ժարաններուն

Դասարաններու կահաւորման
համար գոյութիւն ունեցող
վարկին վրայ կատարուած յա-
ւելում \$ 20.000

16. Հրատարակչական
Հրատարակչական նոր ծրա-
դիրներու իրագործման հաշ-
ւոյն վաւերացուած նոր յա-
կացում \$ 16.998

17. Սփիւռքի հայկական վար-
ժարաններուն

Վարժարաններու շէնքի ըն-
դարձակման եւ նորոգութեան
համար գոյութիւն ունեցող
ընդհանուր վարկին վրայ կա-
տարուած նոր յաւելում \$ 20.000

18. Լիբանանի գաղութին

Օժանդակութիւն՝ վերջին քա-
ղաքական դէպքերուն առիթով
նիւթական դժուարութիւններու
մատնուած լիբանանահայ հա-
յերու \$ 10.000

Գումար \$ 1.296.000

ԱՄՓՈՓՈՒՄ ՀԻՄՆԱՐԿՈՒ -
ԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ ՑԱՐԳ ԿԱ -
ՏԱՐՈՒՄՈՒ ՅԱՅԿԱՅՈՒՄՆԵ
ՐՈՒ

Գումար՝ մինչեւ 1974 Դեկտեմ-
բեր 31 կատարուած յատկա-
ցումներու \$ 21.673.408.82

Գումար՝ 1975 Յունուար 1էն
1975 Դեկտեմբեր 31 կատար-
ուած յատկացումներու \$ 1.296.000.00

Ընդհանուր գումար՝ Հիմնար -
կութեան կողմէ մինչեւ 1975
Դեկտեմբեր 31 կատարուած
յատկացումներու \$ 22.969.408.82

ԳԱՆՈՒՍՏ ԿԻՒԼՊԵՆԿԵԱՆ

ՀԻՄՆԱՐԿՈՒԹԻՒՆ

1975 Դեկտ. 31

Լիզպոն

« ՅԱՌԱՋ »-Ի ԹԵՐԹՕՆԸ

(16)

ՀԱՌԱՋԱՆՔԻ
ԿԱՄՈՒՐՁԸ

Մեծ վեպ

Սիրային, ընտանեկան կեանքի

Ա. ՄԱՍ

ՆՇԱՆՏՈՒՔԸ

Բայց դեռ սանդուխներէն վար չիջած,
վերջին անգամ մըն ալ լսեց նշանածին
ձայնը, որ կնոջ մը կողմէ ամուսինի մը
զաղաղին ետեւէն արձակուած կողկո -
ղանքին պէս մարդկային կուրծքերը ծա-
կելով սիրտերը կը խարանդէր:
— Ռոլան, Ռոլան, եկու՛ր:
Ռոլան կանգ առաւ...:
Բայց ինչո՞ւ վարանէր... մէկ խօսքով

իր վրայ ծանրացող ամբաստանութեան
զրպարտութիւն մը եղած ըլլալը պիտի
հաստատէր, այո՛, եւ այսպէսով հայրը
պիտի ազատէր:

Մեծ դուռնի դուրս ելաւ... եւ դուռը
վրայէն դոցուեցաւ...:

ՏԱՍՆԵՐՈՒ ԽՈՐՀՈՒՐԳԸ

Տասներու խորհուրդին ժողովարահը
դիտութեան պալատին մէջն էր. պետա -
կան հաւատաքննութեան սրահն ալ նոյն
պալատին մէջ կը գտնուէր, այսինքն՝
երկու սպառնալիք քովէ քով՝ ժողո -
վուրդին դէմ:

Տասներու խորհուրդին անդամները եւ
հաւատաքննիչները մութին մէջ դուքսե-
րու շուրջը կ'ապրէին: Այս երկու մար-
մինները կը նմանէին ա ք ց ա ն ի
մը որուն բերանը միշտ բաց է...
Ճմլերու, քամերու համար ժողովուրդը
Երբ օրուան իշխանը, այսինքն դուքսը
փառասէր բռնաւոր մը ըլլար, կը փոր-
ձէր ձեռք առնել այդ աքցանը, եւ ահա
այն ատեն տուժող ժողովուրդը կ'ըլլար,
բայց եթէ ազատասէր եւ ժողովրդասէր
մէկը ըլլար, ինչպէս էր Քանտիանո դուք-
սը, այն ատեն աքցանը դուքսին եւ իր
ընտանիքին անդամներուն վրայ կը գոց-
ուէր, այսինքն փոխանակ ժողովուրդը
տուժելու, իշխանը եւ կամ իր պարա -
զանները կը տուժէին:

Ահա այդ քաղաքական ահաւոր մեքե-
նան այս պաշտօնն ունէր:

Փոքարի ժողովարահ մտնելով դնաց
նստաւ տասը աթոռներուն զիմացը: Այս
աթոռներէն ինը հատը ժողովականներէ
զրաւուած էին, իսկ մին պարապ էր. Ժան
Տաւրայի աթոռն էր այս պարապ աթո-
ռը:

Մեծ հաւատաքննիչը առանձին ներս
մտած էր:

Ի՞նչ եղած էր ուրեմն Ռոլան:

Պետական հաւատաքննութեան գաղտ -
նիքները ահաւոր էին. Լէոնորի նշանա-
ծին հետքին հետեւելու համար, ահա
այս գաղտնիքներէն մին պիտի լուսա -
րաններ: Հակառակ անոր որ ատիկա դար-
շանք կ'ազդէ մեր գրչին, պիտի նկա -
րագրենք զայն կատարեալ անկողմնակա-
լութեամբ:

Տասներու խորհուրդին ինը անդամնե-
րը դռնփակ նիստ դռնփակելով իրենց տե-
ղերը գրաւած էին: Անոնց դէմքը ան -
զգոյցութիւն երեւոյթ մը ստացած էր, ի-
րենց պատուանդանին վրայ գետնուած
արձաններու պէս անշարժացած էին ա-
նոնք:

— Պարոններ, երկար ատենէ ի վեր
գիտէք թէ Ռոլան Քանտիանո մութին մէջ
խողովութիւններ կը կազմակերպէ, խօսք
առաւ Փոքարի: Դուք արդէն զայն դա -
տապարտած էք ձեր մտքերուն մէջ, ճիշդ
է՞:

Ինը դատաւորներուն մեծ մասը իբր
հաւանութեան նշան գլուխը խոնարհե -
ցուց:

— Միայն առիթն էր որ կը պակսէր
մեզի, շարունակեց Փոքարի: Բայց ահա
այս իրիկուն դաւադրութեան առաջին
փաստը ձեռք անցուցինք: Դաւաճանը
քաջալերելու նպատակով պալատին առ -
ջեւ ամբօրին կողմէ արձակուած մոլոր-
չիւնները իրեն դէմ լաւագոյն ամբաս -
տանութիւններն են: Այնպէս չէ՞:

Ինը դատաւորներէն հինգը իբր հաւա-
նութեան նշան գլուխին անգամ մըն ալ
երերցուցին:

— Պարոններ, կ'ապրինք այնպիսի պա-
հի մը մէջ ուր վայրկեանները դարերու
չափ թանկագին են, շարունակեց մեծ
հաւատաքննիչը: Մեր մենաշնորհներուն
սպառնացող յեղափոխական շարժումը
այս իրիկունէն իսկ խեղդելու ենք: Ռո-
լան Քանտիանոն նաւապարները ըմբոս -
տացուցած է մեզի դէմ, Ռոլան Քանտիա-
նոն ամբօրն ապագամբելու հրաւիրած է
պատրիկներուն դէմ: Եթէ կ'ուզէք որ
փրկուիք, ձեր կատարելիք ձեռակերպու-
թիւնը արագ եւ վճռական ըլլալու է:
Կայծակի պէս շանթահարելու ենք որ ժա-
մանակ չձգենք մեր գոհին ապագաներիք
տեղ մը գտնուի:

ՄԻՇԷԼ ՁԵՎԱՔՐՈ

(Շար.)

Fonds A.R.A.M

« Յ Ա Ռ Ա Ջ »

Հ. Բ. Ը. Մ.

Այրի Տիկին Ազնիւ Ղազարեան, Տէր եւ Տիկին Եղորտը Ղազարեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Գէորգ Արսլանեան, Տէր եւ Տիկին Ռոմէ Գրեմանի եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Ռոպէր Խաչատուրեան եւ զաւակը, Պ. Կարպիս Արսլանեան, Տէր եւ Տիկին Եղորտը Մատիւեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Ֆիլիփ Գասպարեան եւ զաւակը սրտի խոր կոկիծով կը ծանուցանեն իրենց սիրեցեալ ամուսնոյն, հօր, մեծ-հօր, մեծ մեծ-հօր՝ եւ ազգականին՝

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՂԱԶԱՐԵԱՆԻ
մահը, որ պատահեցաւ Փետրուար 7ին, 80 տարեկանին:

Յուզարկաւորութիւնը կատարուեցաւ Փետր. 9ին Պօմոնի Ս. Գր. Լուսաւորիչ եկեղեցին եւ մարմինը ամփոփուեցաւ Սէն Ժիւլիէնի գերեզմանատունը:

Ի ՅԻՇԱՏԱԿ

Տիկին Սիրան Շահապ (Պանէօ), իր թանկագին մայրիկին մահուան քառասուն օրէն առթիւ 100 Փր. կը նուիրէ իր շատ սիրած «Յառաջ»ին:

ՀՈԳԵԼԱՆԳԻՍ

Այրի Տիկին Ազնիւ Բարսեան, Օրիորդներ Աստղիկ եւ Հերմինէ Չիլինկիրեան, Տէր եւ Տիկին Մովսէս Բարսեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Կորին Բարսեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Ժաք Փորթ եւ զաւակը կը ծանուցանեն թէ հոգեհանգստեան պաշտօն կը կատարուի իրենց զաւակին, մօր, քրոջ, հօրաքրոջ՝ ԱՅՐԻ ՏԻԿ. ԼՈՒՍՎԱՐԴ ԶԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆԻ (ծննդ. Բարսեան, Մշեցի)
մահուան քառասուն օրէն առթիւ, այս Կիրակի, Փետր. 15, Ալֆրիդի Ս. Պօլոս-Պետրոս եկեղեցին:

Ի գիտութիւն ողբացեալին յիշատակը յարգողներուն:

×

ՄԱՐՏԻՅԻ.— Այրի Տիկին Ազնիւ Գալորեան, Տէր եւ Տիկին Վարդան Գալորեան, Տէր եւ Տիկին Արթուր Գալորեան, Տէր եւ Տիկին Սարգիս Տէրտէրեան, Տէր եւ Տիկին Ռոպէր Ամպէն, Օր. Զարգար Գալորեան, Տէր եւ Տիկին Միսաոզլու կը ծանուցանեն թէ հոգեհանգստեան պաշտօն կը կատարուի իրենց ամուսնոյն, հօր եւ մեծ-հօր՝

ՄՈՒՇԵՂ ԵՍԿՈՐԵԱՆԻ
մահուան քառասուն օրէն առթիւ, Կիրակի, Փետր. 15ին Սէնթ Անթուանի Ս. Թադէոս եկեղեցին:

Ի գիտութիւն ողբացեալին յիշատակը յարգողներուն:

ԻՍԻԻ

Ս. ՄԱՐԻԱՄ ԱՍՏՈՒԱԾԱԾԻՆ ԵԿԵՂԵՑԻ
Այս Կիրակի, Փետր. 15ին, առաւօտեան պատարագի երգեցողութիւնները կը կատարէ Առնուլի Վարդապ. Ս. Սաչ եկեղեցւոյ քառասուն երգչախումբը, զի կալարութեամբ Վազգէն Փէշտիմալ — ձեանի:

ՓԱՐԻԶԻ Ս. ՅՈՎՀ. ՄԿՐՏԻՋ

ՏԵԱՌԸՆԴԱՌԱՋ
Ուրբաթ, Փետր. 13, Երեկոյեան ժամը 5-30ին կը կատարուի Տեսալուսաւորի Խմբախումբի նախաօճակ, անգլալեզու եւ մոմալաւորութիւն:

Շաբաթ, Փետր. 14, Տեսալուսաւորի, տուն է քառասուն երգչախումբի Բրիտանի ի տաճարն: Ժամը 10ին պատարագ կը մատուցուի:

ՀՐԱԽԻՐ ԸՆԴՀ. ԺՈՂՈՎԻ

ԵՒ ԲՈՔԹԵՅԻ
Ֆրանսա — Հայաստան Բարեկամութիւնը Ընկերակցութեան վարչութիւնը իր անդամներէն կը խնդրէ ներկայ ըլլալ ընդհ. ժողովին Կիրակի, Փետր. 15, ժամը 16ին իր կեդրոնատեղիին մէջ, 32 Ռիւ աը Թրէ-վիզ, Փարիզ 9րդ:

Օրակարգ.— Ընտրութիւն ընդհ. ժողովի ղեկանին: — Ներթափան եւ բարոյկան հաշտութեամբ: — Անդամակցութեան քառասուն քաջութիւն: — Ընտրութիւն նոր վարչութեան:

Ընդհ. ժողովին վերջ վարչութիւնը քոթէյլով մը պիտի հրապարակէ անդամները:

ԵՆՈՐՀԱԿԱԼԻ

Կապոյտ խաչի Սէն Ժեռոմի վարչութիւնը ընտրակալութեամբ ստացած է Տէր եւ Տիկին Մանուկ Մանուկեանի փոքրիկ Միշէլ ժամկոչեանի քառասուն օրէն առթիւ 20 Փր եւ Տիկին Նոյնի հոգեհանգստեան առթիւ այրի Տիկ. Անոյշ Գասպարեանի 20 Փր.:

SOS ÉLECTRICITÉ
DEPANNAGE ELECTRICITE
INSTALLATION
FORCE et LUMIERE
Entreprise TOSSOUNIAN
23, rue de Draguignan
95400 ARNOUVILLE-LES-GONNESSE
Tél. : 985-79-35

« Յ Ա Ռ Ա Ջ »

ԲԱՐԳԱՌԱՋՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

ՄԱՐՏԻՅԻՆ Վ. Հացագործեան 100 Փրանք կը նուիրէ:

ՄԱՐՏԻՅԻՆ Պ. Հայկազ Մարտիրոս — Եան 80 Փր.:

Պ. Ղազարոս Կիւլեան յիսնամեակի առթիւ 50 Փրանք:

ԿՈՒՆԺ ԼԷ ՎԱԼԱՆՍԵՆ Պ. Լեւոն Տէր-Սարգիսեան 30 Փր.:

ԱԼՖՐԻԴԻՆ Տիկին Յովնանեան 30 Փ.

ԵՆՈՐՀԱԿԱԼԻ

ԻՍԻԻ ՆՈՐԱԿԱՌՈՅՑ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ
Հիմնութեան ի նպաստ (74-75 շրջանին)
Զ. ՅԱՆԿ

Տիկին Մարինոս Ղուկասեան, Տիկին Ղուկասեանի զաւակները, Տիկին Վերժին Սայրիմ, Պ. Գապատայեան, Տիկին Էլիզա Միլոտիկեան 1000ական, Պ. Պ. Աթիւր Գալաթեան, Գրիգոր Եափուճեան 500-ական, Տիկին Պետրոսեան, Տիկին Գէորգեան, Տիկին Ահաբեան Գալաթեան, Ռմ, Օղիւնեան, Ռմ 300ական, Պ. Գրակ Ղազարեան, Տէր եւ Տիկին Մատոյեան, Շաբիկեան 200ական, Մելերեան 150, Տիկին Մարիամ Պետրիկեան, Պ. Մետրոպեան, Տէր եւ Տիկին Նշան Գարբիւնեան, Պ. Լեւոն Գանարեան, Տիկին Աննա Թովմա — Եան, Տիկին Ալիս Սահաճեան (Ժընեւ), Պ. Միսաքեան (Պուլոնեւ), Տամրամեան, Պետրոս Սահակեան, Նահաճեան, Պաղամեան 100ական, Զալիքեան, Ռմ, Պ. Պ. Գարակէօզեան, Պաթիլեան, Տիկին Ազնիւ Գարբիւնեան, Տիկին Իսկուհի Պօղոսեան, Ալեքսանեան, Քիւրեմիճեան, Ռմ, Պատրիկեան, Քալիքեան եւ Պ. Հաճի-Յակոբեան 50ական, Պ. Թօփալեան 30, Տիկին Արմենուհի Վարդապետեան, Տիկին Մարիամ Տէրաթեան, Ռմ, Ճանճիկեան 20ական եւ Փափաղեան (Պանէօ) 10:

Imprimé sur les Presses
DU JOURNAL «HARATCH»
83,rue d'Hauteville 75010 Paris
Commission Paritaire : N° 55935

ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ
ՎԻԵՆԻ ՄԷՋ
Նախաձեռնութեամբ Կապոյտ խաչի մասնաճիւղին, Շաբաթ, Փետր. 14, ժամը 21ին մինչեւ լոյս
GRANDE NUITEE DANSANTE
A VIENNE
DANCING LA PRAIRE
Samedi 14 Février de 21 heures à l'aube
avec l'orchestre
GUY MARCELIN
GARY BIBERIAN

ՀԱՅԱՍՏԱՆ ԱՅՑԵԼԵՑԷՔ
ԳԱՐՆԱՆ, ԱՄՐԱՆ ՈՒ ԱՇՈՒՆԻՆ
TRANSTOURS organise
Ա. նամքորդութիւն՝ ԱՊՐԻԼ 19 — ՄԱՅԻՍ 2, ՄՈՍԿՈՒԱ — ԵՐԵՒԱՆ
Գին՝ 2700 ֆրանք
Բ. նամքորդութիւն՝ ՅՈՒԼԻՍ 10էն 25 ԼԵՆԻՆԿՐԱՍ — ՄՈՍԿՈՒԱ — ԵՐԵՒԱՆ
Գին՝ 2900 ֆրանք
1976 ՕԳՈՍՏՈՍ 6էն 21, ՄՈՍԿՈՒԱ — ԵՐԵՒԱՆ — Գին՝ 2900 ֆրանք
1976 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 10էն 25 — ՄՈՍԿՈՒԱ-ԵՐԵՒԱՆ — Գին՝ 2850 ֆ.
1976 ՀՈԿՏ. 8էն 25 — ՄՈՍԿՈՒԱ-ԵՐԵՒԱՆ — Գին՝ 2450 ֆրանք
ՕԳՈՍՏՈՍԻՆ Է ՍԵՊՏԵՄԲԵՐԻՆ ԱՌԱՆՁԻՆ ԽՈՒՄԲԵՐ՝ ՄԱՐՏԻՅԻՆ ՄԱՐՏԻՅԻ
Երբուգարձ օգնական: «Արմենիա»-ի կամ «Անի»-ի մէջ, առաջին կարգի սպասարկութեամբ:
Կը գործադրուի հայրենի տեսարժան վայրերու այցելութեան լրիւ յայտագիրը
Արձանագրութեանց համար գիմեր՝
TRANSTOURS, 22 rue du 4Septembre — 75002 PARIS — Tél. 742-77-40
ուր կարելի է ներկայանալ Կ. ՈՒՆԺԵԱՆԻ, ամէն երեքշաբթի եւ Ուրբաթ կէսօրէ ետք ժամը 15էն 18:
ՄԱՐՏԻՅԻՆ՝ գիմեր 2. ԱԼԻԳՍԱՆԵԱՆԻ՝
11, rue du Bassin — SAINT-JULIEN — Tél. 93-04-90 et 08-31-55
ՎԱԼԱՆՍ՝ գիմեր 3. ԳԱՍՊԱՐԵԱՆԻ — ԱԼՖՐԻԴԻՆ՝ գիմեր 3. ՊՅՍՏԵԱՆԻ

Exigez
de votre fournisseur habituel
les délicieux
halva lokoum tahin
Bongouit
USINE A St. MENET - 13011 MARSEILLE - TEL (91) 43 12 53 - 43 04 07
Fonds A.R.A.M

ԱԶԳԱՅԻՆ

ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՅԸ

— 0 —

Գրած էինք, որ անցեալ Յունուար 6ին՝ Գրեյս Կոնստանտինովնայի ընդունելութեան առթիւ, Թուրքիոյ Հայոց Պատ — բարձր Շնորհք Արք. Գալուստեան, ի մէջ այլ խօսած էր Եփեսոսի Գոռլէի Ս. Փրկիչ Աղլային Հիւանդանոցի « տաղնապ » ին մասին (Յաւաջ, Յունուար 17) :

Մէկ ամիսէ ի վեր Պոլսոյ զոյգ օրա — թերթերը՝ Մարմարա եւ ժամանակի թղթաւոր յօդուածներ յատկացուցին այդ «տաղնապ»ին, հրատարակելով նախ — կին եւ նոր բժշկապետներու եւ Հոգա — բարձութեան անդամներու գործիքներ — ներք :

Վերջ տալու համար այս փոխառացու — թեան, որ քիչ մը շատ երկարեցաւ, Պատրիարքը յիշեալ թերթերու Յունուար 30 եւ 31 թիւերուն մէջ կը հրատարակէ «Ս. Փրկիչ Հիւանդանոցի մերկան եւ ա — պագան» խորագրով լուսաբանական յօդ — ուած մը : Կը յիշէ, որ Հիւանդանոցը բարձրագոյն պիւտճէն ունենալով հան — դերձ, Պոլսոյ հայ համայնքին միակ հաս — տատութիւնը չէ : Անոր կողքին ունին 34 եկեղեցիներ, երեսուն վարժարաններ, տասնհինգ աղքատախնամներ, նոյնքան մը եւ աւելի դպրաց դասեր, Սանուց մի — ութիւններ եւ այլ բազմաթիւ համայ — նական հաստատութիւններ, որոնց թիւը կը հասնի մինչեւ հարիւրի սահմանները : Ասանկ զրեթէ բոլորն ալ իրենց գոյու — թիւնը կը պահեն «համայնքային աղ — բերներէ բխած եկամուտներով» :

Ազգ. Հիւանդանոցն ունը հաստատութեան կալուածներ, որոնք կը կազմեն իր եկա — մուտի զլիւսուոր արեւելքը : Որից կարելի աղբիւր մըն են նուիրատուութիւնները՝ աղբիւրներ եւ սփռուքեան, առանց զանց առնելու «սէրլիս»ներէն զանձուած գու — մարները :

Համայնական բոլոր հիմնարկութիւն — ներուն մերկայ կացութիւնը գոհացուցիչ է : Սակայն ապագան անստոյգ է : Պատ — ճառ : Պոլսոյ հայ համայնքի թիւը, որ թէեւ հազիւ զգալի, բայց ի վերջոյ տարուէ տարի կը նուազի. նիւթական կարողութիւնն ալ կը պակսի, իբրեւ հե — տեանք ապրուստի դիմելուն յարաճուն «սոստումներով բարձրացման» :

Ըստ Պատրիարքին, «Ս. Փրկիչ Հի — ւանդանոցի մերկայ կացութիւնը լաւ է. կրնանք ըսել մինչեւ իսկ փայլուն է : Չենք ըսել կատարեալ է, որովհետեւ կատա — բերութիւնը սահման չունի» :

Ձոյգ օրաթերթերուն մէջ հրատարակ — ուած գործիւններն ալ կը հաստատեն թէ Ազգ. Հիւանդանոցը տարուէ տարի բարգաւաճելով, հասած է այսօրուան նա — խանձին վիճակին : Նոր շէնքերու եւ բժշկական նոր ծիւղերու յաւելումով, օժ — տուած դիտութեան վերջին նուաճում — ներով, դարձած է տիպար Հիւանդանոց մը :

Շնորհք Պատրիարք իր կարգին կը հաս — տատէ, որ Հիւանդանոցը կը բոլորէ իր աւելի քան 140 տարիներու լաւագոյն շրջանը : «Ո՛չ մէկ ատեն ունեցած է այն — քան շատ անկողին, որքան այսօր ունի, — չուրջ վեց հարիւր : Ո՛չ մէկ ատեն օժ — տուած է այնքան հոծ բժշկական կազմով ու պաշտօնէութեամբ, որքան այսօր, — չուրջ երեք հարիւր հոգի : Ո՛չ մէկ ատեն տէր եղած է այնքան շատ «սէրլիս»ներ — բու, որչափ այսօր, — չուրջ քսան տե — սակ» :

Իսկ բժշկապետ Տղթ. Օննիկ Զալք — եանի համաձայն, Հիւանդանոցի վարչա —

Քանի մը տղով

ՍՍՏՍՍԹԻ միջնորդութիւնը, եւք մը գտնելու համար Ալեքսիա — Մարոք տա — բարձրութեան եւ առաջն առնելու հա — մար նոր բախումներու, ձախողեցաւ :

ՆԱԽԱԳԱՀ ԺԻՍԳԱՐ ներում չնորհեց մահուան դատապարտուած 17 տարեկան պատանիին, որու գործած ոճիւրը թէեւ զարհուրելի բայց մահապատիժը ծանր նկատուած էր :

ԼԻԲԱՆԻ կառավարութիւնը Շաբաթ օրուան նիստին ետք պիտի հրապարակէ բարեփոխումներու ծրագիրը :

ՆՈՐԶ. ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ Միացեալ Նա — հանգներէն աւելի ուժով է մարդասպա — նութեանց կարելիութեանց տեսակէտով, ըստ ամերիկեան Գոնկլէսի գրադարանին հրատարակած 96 էջոց տեղեկագրին : Այսպէս հիւլէական զէնքերու մարդին մէջ, Նորհ. Միութիւնը կը գերազանցէ Ամերիկեան բացի Մ. Ի. Ռ. Վ. ի (բազմա — գլուխ հրթիռ) : Նոյնպէս Նորհ. Միութեան ցամաքային ուժերը երկու անգամ աւելի են եւ Ամերիկայ միայն 9000 հրա — սայլ կրնայ ներկայացնել 34-500ի դիմաց :

Ֆ. ՄԻԹԵՐԱՆ ըսաւ առջի իրիկուն հե — ոտտեսիլէն թէ եթէ Համայնավար կու — սակցութիւնը 1920ին խօսքը ինչպէս կը խօսի այսօր, ընկերվարական շարժումի հերձուած չէր ըլլար :

ՄԻՍՅԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ երկու հա — բուր միլիոն տղարի օգնութիւն մը պիտի ընեն Փորթուկալի : Այս օգնութիւնը պի — տի նպաստէ երկրի ընկերային կեանքի զարգացման, յատկապէս առողջապահու — թեան, կրթութեան եւ բնակարկութեան մար — դերէն ներս ածան պայմաններ ստեղծե — լու :

ՀԻՒՄԻՍ. ԻՐԼԱՆԾԱՅԻ մէջ Փետր. 10ին ինը ուսուցիչ պայթած են Պելֆաթի կեդրոնը : Մեծ ուսուցիչ մը պայթած է բո — ղոքականներու պատկանող շէնքի մէջ : Մարդկային զոհ չկայ : Այս դէպքը կու — դայ նշելու տարեգրքը զինագուրի մը (1975 Փետր. 10), որմէ ետք տեղի կ'ու — նենան բանակցութիւնները եւք մը գըտ — նելու համար հարցին : Այս մէկ տար —

կան մեքենան ո՛չ մէկ ատեն այնքան կա — նոնաւոր քաղած է, որքան այսօր, հա — կառակ բազմաթիւ դժուարութեանց : 1956ին պիւտճէն մէկ միլիոն լիրա էր, 1976ին նախատեսուած է քսան միլիոն լիրա, — աւելի քան մէկուկէս միլիոն տոլար : Ըստ իրեն, պէտք է կրճատել անձնակազմի եւ անկողիններու թիւը, խնայողութեան համար : Սենտրալի ճըն — շումներուն պատճառաւ աշխատանքներ — բու վարձը տարապայման կ'աւելնայ :

Պատրիարքը կ'ուզէ լաւատես ըլլալ : Նախատեսուած քսան միլիոնը 18 միլիո — նի ինքնին ձեռք առնուած խնայողական միջոցներով : Սակայն մտահոգիչ է ապա — գան : Համայնքը ի վիճակի է Հիւանդա — նոցի մերկայ պիւտճէն հայթայթել : Սա — կայն այս ընթացքով, երբ 1980ին անկա — բարձրանայ 25-30 միլիոնի, կալուածնե — բու հասոյթը եւ «սէրլիս»ներէն զան — ձուած եկամուտները բաւարար պիտի չըլլան զիմադրանքներու այդ գումարը : Միայն Հիւանդանոցինը չէ, համայնա — կան միւս հաստատութիւններու, մանա — ւանդ վարժարաններու պիւտճէններն ալ տարուէ տարի կը բարձրանան՝ զոհա — ցում տալու համար ուսուցիչներուն հա — մար Պետութեան կողմէ որոշուած ամսա — վճարներուն : Վարժարաններն ու միւս — ներն ալ Հիւանդանոցինը չափ, նոյնիսկ աւելի պէտք ունին համայնական օժան — դակութեան :

ուան «հրադադար»ի ընթացքին Պելֆա — թի մէջ մեռած է 289 հոգի, որու 34ը՝ զինուոր, 1649 ծանր վիրաւոր կայ, 308 եղեռնափորձ եղած է, տասը թոն պայ — թուցիկ գործածուած է : 1976ի սկիզբէն ի վեր 57 ոճիւր գործուած է :

ԻՐԱՆԻ Առեւտուրի երկու ենթանախա — բարներ պաշտօնանկ եղած են «յափըլ — տակութեան» համար : Անոնք Անգլիայէ ներածուած շաքարի ֆոնտէն գրպանած են մեծ գումար մը : Ինչպէս առջի օր գրած էինք, Իրանի Շահը խիստ ազդա — բարութիւն մը ըրած էր երկրի «չահա — գործողներուն» դէմ, հետեւաբար այս դէպքը կուզայ ցոյց տալու որ «չահա — գործողներ»ու դասին կը պատկանին նաեւ պետական պաշտօնատարներ : Ի դէպ, անցեալ Կիրակի օր, Առեւտուրի նոր նա — խարար մը նշանակուած է :

ԼԻԲԻՈՅ վարչապետը Ապտեալալամ Ժալլուտ, Փարիզ եկած էր կարճ այցե — լութեամբ մը որ որակուած էր «աշխա — տանքի այց» : Վարչապետը տեսակցու — թիւններ ունեցաւ Շիրաքի եւ նախագահ Ժիւրբար տիւթիւնի հետ, որոնց ընթաց — քին գործակցութեան հիմեր նետուեցան :

ՄԻՍՅԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ նախագա — հը՝ Ֆորտ, Գրիսլեն Սայենս Մոնիթըր թերթին տուած տեսակցութեան մը ըն — թացքին յայտարարած է, թէ նախագահ վերընտրուելու պարագային Գրիսլէնը կրկին պիտի առնէ իր կազմին մէջ նոյն պաշտօնով : Այս յայտարարութիւնը քն — նադատութեան առարկայ դարձած է քա — ղաքական չրջանակներու կողմէ, տրուած ըլլալով որ վերջերս կը սպասուէր Գր — սիսլէնի քաջուելու քաղաքական ասպա — բնդէն : Արտաքին նախարարը յարաճուն քննադատութեան ենթակայ է նաեւ Մի — ացեալ Նահանգներու Նորհրդարանին կողմէ :

ՄՈՍԿՈՒՍԻ 15 Հրեաներ, որոնց ար — տագաղթի դիմումը կը մերժուէր ցածր, այն պատրուակով որ «բաղանդներ»ու տէր են, արտօնութիւն ստացած են Իս — րայէլ մեկնելու : Այս արտօնութիւնը կը գուզագուրի Մոսկուայի կողմէ չլծալա — գերծուած պայքարի մը Պրիւսլի յառա — ջիկայ ժողովին դէմ, ուր պիտի պաշտ — պանուէին Նորհ. Միութեան Հրեաները :

Իրեւ դարման այս կացութեան, ընդ — հանուր տրամադրութիւն կայ տակաւ առ տակաւ ամփոփելու Ս. Փրկիչ Հիւանդա — նոցի բաժնի գործունէութիւնը, որ ցարդ իրերայնորդ Հոգաբարձութիւնները «գիտակցաբար կամ անգիտակցաբար աշ — խատած են տարուէ տարի ընդլայնել» : Բժշկապետը կ'առաջարկէ առանց հրաժա — բելու «գիտական բժախնդրութիւններէն», ի հարկին կրճատել անկողիններու, անձ — նակազմին եւ բժիշկներուն թիւը :

Առ այս Հոգաբարձութիւնը կազմած է ձեռնհաս անձեր բաղկացեալ յատուկ Յանձնախումբ մը, աւելի հաստատ հիմե — բու վրայ դնելու համար Հիւանդանոցի ապագան, զայն ազատազրկելով պիւտճէնի մտահոգիչ բարձրացումներէն : Եւ ա — ուաջն առնելու կացութեան մը, որ «հա — մայնքը չհարկադրուի իր նիւթական ու — ժերը կեդրոնացնել բացառաբար Հիւան — դանոցին վրայ եւ չտուժեմ միւս հաստա — տութիւնները» :

Պատրիարքը կը յուսայ, որ Հոգաբար — ձութիւնը մինչեւ տարեգլուխ վերջնական կարգադրութիւն մը պիտի ընէ եւ ինք բախտաւորութիւնը պիտի ունենայ յա — ուարկայ Ս. Ծննդեան տօնին աւետելու թէ Ս. Փրկիչի պիւտճէն հակադէպ տակ առնուած է :

Մաղթե՛նք, որ իրականանայ իր յոյսը :

ՀՐԱՆՏ-ՍՍՄ ՌԻԷԼ

Ի ՆՊԱՍՏ

Ս. ՂԱԶԱՐԻ

Ս. Ղազարի ի նպաստ «Յաւաջ»ի բա — ցած բացառիկ համագնակութեան փակու — մէն ետք («Յաւաջ» Փետր. 1) ստացանք հետեւեալ գումարները —

Նոր Սերունդ Ֆրանսա	1000
Տղթ. Ալֆոնս Պրիւսլէան	1000
Պարզեւ Քերոսլեան (Ալէյրոն)	500
Երուանդ Գուլումեան	200
Թաթուլ Երամեան	100
Տէր եւ Տիկին Նշան Քէօսէան	100
Դերենիկ Մանիսաճեան	100
Տէր եւ Տիկին Հրանդ Թադէոսեան	100
Տիկին Իսկէնտէր	100
Տիկին Հաճեան (Տրակիսեան)	100
Յ. Գապաքեան	50
Գումար	3-350
Փակման ցանկի գումար	114-135
Ընդհ. գումար	117-485

Յ. Գ. — Աւելցնենք որ Հ. Բ. Ը. Միւ — թիւնը (Նիւ Եփր) Յունուար 29 թուա — կիր նամակով մը ուղղուած Արքահօր, կը յայտնէ թէ Կեդր. Վարչական Ժողովը իր վերջին նիստին մէջ խորհրդակցութեան առնելէ ետք հրդեհին հետեւանքով ստեղ — ծուած աղէտը, միաժամութեամբ քուէ — արկած է 10 հազար տոլարի յատկացում մը :

ԵՐԵՒԱՆ ↔ ՓԵՐՏԻՉ ՀԵՌԱՏԻՊ

ԵՐԵՒԱՆ (Արմէնիքս, Փետր. 3)

ԷԼԵԿՏՐՈՆԻԿ ՆՈՐ ՍՍՐԲ ՄԸ

Կիրովականի «Աւտոմատիկա» գործա — տունը սկսած է էլեկտրոնիք նոր սարքի մը արտադրութիւնը, որ ունի փոքր ծա — ւալ մը եւ կը կշռէ 2,5 քիլո : Նոր սարքը նախատեսուած է մետաղագործութեան, մեքենայիչութեան եւ արդիւնաբերու — թեան այլ ճիւղերու, ինչպէս նաեւ դիւ — դատնտեսութեան համար : Սարքը կը չա — փէ միջավայրի ջերմաստիճանը :

×

ԴԵՐԱՍԱՆ ԱՐՄԵՆ ԶԻԳԱՐԱՆԵԱՆ
ԲԵՄԻ ԵՒ ՊԱՍՏԱՌԻ ՎՐԱՅ

Դերասան Արմէն Զիգարխանեանի ա — նունը ծանօթ է շարժանկարի ասպարէզին մէջ : 15 տարի առաջ, երբ խորհրդային ծանօթ դերասանուհի Եւալա Բորիսովա կը գտնուէր Երեւան, կարգ մը ելոյթներ ունենալու, կը նկատէ հայ դերասանի տաղանդը եւ պատճառ կ'ըլլայ Արմէնի Մոսկուա տեղափոխուելուն, ուր կ'աշ — խատի Մայակովսկի թատրոնին մէջ : Արմէն Զիգարխանեան շուրջ 100 դեր խա — դացած է թատրոնի եւ շարժանկարի մէջ՝ ողբերգութիւններէ սկսած մինչեւ կատա — կերգութիւնները : Անոր ստեղծած կեր — պարները՝ Լեվիտանի «Ջալալալում» պի — էսի մէջ, Սթենլի Կովալսկին «Յանկու — թիւն»ը «Տրամվայ» պիէսի մէջ, Սոկրա — տէսը «Ջորջներ Սոկրատէսի հետ» ներ — կայացման մէջ, մասնագէտներ կը դասեն լաւագոյններու շարքը : Արմէն Զիգար — խանեան «Եռանկիւնի» հայկական ժապա — լէնի մէջ կերտած է դարբինի յուզիչ կեր — պարը, որու համար վերջերս արժանացաւ Հանրապետութեան պետական մրցանա — կին :

Fonds A.R.A.M

ԾՆՆԴԵԱՆ 300ԱՄԵԱԿ ՄԽԻԹԱՐԻ

ՄԽԻԹԱՐԻ

ԳՈՐԾԵՐԸ

ԿԱՐԵԼԻ Է ԲԱՃՆԵԼ
ԵՐԿՈՒ ՄԵՐ ԽՈՒՄԲԵՐՈՒ

Ա. ՀՐԱՏԱՐԱԿԱՅԱՆ. — Պոլիս եւ Վե-
նետիկ — «Աստուածաբանութիւն մեծն
Ալբերի» (1715), Գիրք Առաքինութեանց,
Գիրք Մոլոթեանց,

Ալբերի բարի (1722), Յարացոյց ա-
պաշխարողաց (1731), Աստուածաշունչ
(1733-5) (գեղարուեստական) եւայլն:

Բ. ՄԱՏԵՆԱԳՐԱԿԱՆ. — (Լեզուական,
մեկնողական, քերթողական) — 1) «Քե-
րականութիւն դարաբարի լեզուի Հայկազ-
եան սեռի» (1730), Երկու քերականութեան -
թիւններ աշխարհաբարի (1726, 1727)
երկրորդ տաճկերէն բացատրութեամբ,
ուր կ'աւանդէ, մէկուկէս դար առաջ,
աշխարհաբարի հիմնական կանոնները. իր
թեւադրած ձեւերը հոլովումի եւ լծոր -
դուկեանց կ'որգեգրուին յետագային:

«Հայկագեան բառարան»ները սկսած
է 1727ին, տպագրութիւնը կ'աւարտի իր
մահէն 22 օր վերջ 1749 Մայիսին: Առա-
ջին վիթխարի փորձը հայերէն լեզուի
բառարանի մը. հիմնադրար եւ փրկու-
թիւնը մեր լեզուին անճշտակ գեղծում -
ներով զայն ապականողներու դէմ: Լէօ
դայն կը համարի ԺԼ. դարու մեծագոյն
յաղթանակը:

2) Մեկնողական (Ժողովուրդի եւ Մատ-
թէի) գործերուն մէջ մէկ նպատակ ու-
նեցած է կրօնա - բարոյական ողջ դաս-
տիարակութիւն տալ ժողովուրդին:

3) Քերթողականներու շարքին կը պատ-
կանին իր տաղերն ու շարականները:

Մխիթար որպէս միաբ. եւ կարողութեան
թիւն հանձնարել յայտնութիւն մըն է.
ինքնաշխատութեամբ հասած դարգաց -
ման բարձրագոյն աստիճաններու, գեղե-
ցիկի եւ բարիի հրապարակէն տարուած ի-
մացականութիւն մը՝ որ մեր մէջ մտցուց
գիտութեան սէրը: Ան գիրքերու հեղի -
նակ մը ըլլալէ աւելի, հեղինակն էր նոր
չըլնալի մը, գրական եւ ազգային վերա-
ծնունդի կենսական շարժումին: Ընդար-
ձակ էր ծրագիրը. բացաւ ճանապարհը,
հարկեց դժուարութիւնները, տուաւ օ-
րինակը, եւ իր տուած ուղղութիւնը եղաւ
նկարագիրը իր աշակերտներուն: «Ի՞նչ
միտք է այս, Աստուած իմ, (կը բացա-
ղանչէ Նարեկունի) մտքի ի՞նչ խորութիւն
Սեբաստացի այս Հայուն մէջ, ո՞ր ոչ

համալսարան է տեսած, եւ ոչ ալ խաղաղ
ինքնաշխատութեան ժամանակ է ունե -
ցած. ընդհակառակն երկրէ երկիր հալա-
ծական, խաւարին մէջ՝ թախառական...
մեծերուն մէջ մեծ այս տաղանդաւոր
Հայը...»:

ՄԽԻԹԱՐԵԱՆ ՀԵՂԻՆԱԿՆԵՐ

Մխիթարէն վերջ գրական գէմքերու
հոյ՛ մը կը զարդարէ Մխիթարեան պան-
թէոնը. անոնցմէ իւրաքանչիւրը նուիր-
ուած է կատարելու անհրաժեշտ դեր մը՝
ամբողջացնելու համար վերածնունդի
գործը:

Չափազանց երկար պիտի ըլլար զանա-
հոս թուելը մի առ մի, քանի Ս. Ղազա-
րու տպարանէն լոյս ընծայուած հրա-
տարակութեանց տիպոգրներով միայն
ստուար հատոր մը կարելի է կազմել...

Պիտի դոհանամ յիշատակելով հոս մի
քանի կարեւորութեան գէմքեր եւ որդեգրուած
ուղղութիւններ:

Ա. Լեզուական վերանորոգումը կը
դառնայ հիմնական նպատակը Մխիթարի
որդիներուն, Հ. Մկրտիչ Անանեանի
(1715-1777), Հ. Վրթ. Ասկերեանի (1720-
1810), Հ. Միք. Չամչեանի, Գարբ.
Աւետիքեանի, Արսէն Բաղրատունիի, Մա-
նուէլ Չախլախեանի, Եղիա Թումաճեանի
գրական, գիտական, պատմական եւ կրօ-
նական գործերուն մէջ արդէն հայ լեզուն
գտած է իր ոսկեղինիկ մաքրութիւնը ու-
րուն լրումը կը հանդիսանայ կոթողային
աշխատութիւն մը՝ տակաւին չգերազան-
ցուած իր տեսակին մէջ «Երկը վարդա-
պետաց» Նոր Հայկագեան Բառարանը որ
ոչ միայն է ընդարձակ միակ բառարանը
հայ լեզուի, այլեւ մանաւանդ բառերու
գործածութեան ժամանակը նշանակող եւ
զանազան դարաշրջաններու հայերէնի նը-
կարագիրը ցոյց տուող միակ աղբիւրը
որեւէ գրական - բանասիրական աշխա -
տութեան համար անհրաժեշտ:

Բ. Պատմա - հեմախոսական գործերով
նոր փուլի մը մէջ կը մտնէր վերածնուն-
դի աշխատանքը: Լեզուական մաքրագոր-
ծումէն վերջ հարկ էր ճանչցնել Հայուն
իր պատմական անցեալը իր հայրենի հողն
ու հարստութիւնները, ստրկութեան լու-
ծին տակ մաշած հայ ժողովուրդին մէջ
աղբային նոր հողի եւ կենդանութիւն ար-
ծարծելու համար:

Այդ գերը վերապահուած էր Հ. Միքա-
յէլ Չամչեանի (1738-1823), արքայապետ-
րէն կոչուած Հայոց նոր դարերու պատ-
մահայրը, եւ Հ. Ղուկաս Ինճիճեանի:

Չամչեանի կոթողային գործը կը բաղ-
կանայ վեց գիրքերէ, ամբողջութեամբ երեք
ստուար հատորներու մէջ, սկսելով Հա-
յոց ծագումէն հասնելու համար իր օրե-
րը: Օգտագործած է հայ եւ օտար գոյու-
թիւն ունեցող բոլոր աղբիւրները: Չա-
մչեան իր պատմութեամբ նոր դարաշրջա-
նի մը կը բանայ. այս յեղաշրջումէն՝ յի-

ԳԻՐԳԵՐՈՒ ՀԵՏ

ՀԱՅ - ԻՏԱԼԱԿԱՆ ԱՌԸՆՁՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

ՋԵՆՈՎԱԿԱՆ ՓԱՍՏԱԹՂԵՐ -
ՂԻՐՄԱՀԱՅԵՐՈՒ ՄԱՍԻՆ

Օ

ԽՍԻ. — Հայաստանի Գիտութիւններու
Ակադեմիայի հրատարակչական տունը
լոյս ընծայած է Վ. Ա. Միքայէլեանի
«Հայ - իտալական առնչութիւններ»,
Ջենովական փաստաթղթերը Ղրիմեայե-
րի մասին» գիրքը, որու մասին գրախո-
սական մը ստորագրած է Վ. Գրիգորեան,
Երեւանի «Պատմա - բանասիրական հա-
դէս» պարբերաթերթի 1975 թիւ 4ի մէջ:
Կուտակէ գայն որոշ յայտարարութիւնով եւ
արեւմտահայերէն:

Վերջին տարիները Հայաստանի Գի -
տութիւններու Ակադեմիայի մէջ կարե-
ւոր աշխատանք կը տարուի զրեմահայ
գաղութներու պատմութեան ուսումնա -
սիրութեան ուղղութեամբ: Արդէն հրա-
պարակի վրայ են պատմական գիտու-
թիւններու գիտոր Վ. Ա. Միքայէլեանի
«Ղրիմի հայկական գաղութի պատմու-
թիւնը» երկու հատորներէ բաղկացած
գործը եւ նոյն հարցին նուիրուած անոր
ուսերէն գիրքը: Այդ գիրքերու մէջ
մանրամասն ուսումնասիրուած են սկզբը -

ղափոխութեան անցնելը ժամանակի հարց
մըն էր միայն, որ պիտի չուշանար:

Իսկ Ինճիճեան հայ հնախօսութեան հա-
մար կատարած է այն ինչ որ Չամչեան
պատմութեան համար:

Իր «Ստորագրութիւն հին Հայաստան-
եայց» (1822) եւ «Հնախօսութիւն Հա-
յաստանեայց Աշխարհի» (1835) հիմնա-
կան գործերը կը մնան ցարդ որպէս աղ-
բիւր ուսումնասիրներու նկատմամբ Հա-
յաստանի աշխարհագրութեան, հնախօ -
սութեան, աղբ. կենսական մասին կատար-
ուած քննական փորձերու:

Հ. Ղուկաս Ինճիճեան ունի վիթխարի
արժանիք մըն ալ. հիմնադրի եւ նախա -
հայրն է աշխարհաբար լրագրութեան իր
«Իրաւի Բիւզանդեան»-ով (1842): Ան
տարիներ առաջ կրցաւ հասկնալ թէ ա-
պական աշխարհաբարին է. (Տարեգրու-
թիւնը, 1799-1802, Եղանակ Բիւզանդեան
— Բազմալէզ, 1803-1820):

Հ. ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՊԶՏԻԿԱՆ
(Շար. 1)

նաղբիւրները եւ բաղմաթիւ լեզուներով
հետազոտութիւնները, որոնց օգտագոր -
ծումով տրուած է Ղրիմի հայ գաղութի
պատմութիւնը՝ սկիզբէն մինչեւ թիւ. դա-
րու վերջերը: Հեղինակի ուշադրութեան
առարկայ դարձած են նաեւ Ջենովական
Հանրապետութեան եւ Ղրիմի մէջ ունե-
ցած անոր վարչութիւններու վաւերա -
գրերը, որոնց մէջ ուշադրաւ տեղեկու-
թիւններ կան Ղրիմ հաստատուած հայ
բնակչութեան քաղաքական եւ ընկերա -
յին - տնտեսական կենսական վերաբերող:

Վ. Միքայէլեան բաղմաթիւ նկարագրի
ընտրած է հայ - իտալական առնչու-
թիւններուն վերաբերող, Ժ.Գ. - ԺԵ. դա-
րերուն դրուած վաւերագրեր՝ գեղեցիկ -
լով զանոնք «Հայ - իտալական առնչու-
թիւնները» գործին մէջ: Հրապարակուած
փաստաթուղթերը մեծ արժէք ունին ոչ
միայն հայ - իտալական յարաբերութիւն-
ներու, այլեւ Ղրիմահայութեան եւ ընդ-
հանրապէս Ղրիմ թերակղզիի պատմու-
թեան ուսումնասիրութեան համար:

Մանօթ է որ հին ժամանակներէն ի վեր
հաստատուած էին օտար տիրապետու-
թեան եւ անվերջանալի պատերազմներու
հետեւանքով իրենց հայրենիքէն հեռա -
ցած Հայեր, որոնք մեծ դեր կը խաղա-
յին այդ թերակղզիի քաղաքական, արե-
տեսական եւ մշակութային կենսական մէջ:
Հեղինակը իր գրքի յառաջաբանին մէջ
կը նշէ, որ «Ղրիմը այն կամուրջն էր
նաեւ, որու վրայով հայ գաղթականական
հոսանքները կուգային ու կ'անցնէին Ա-
րեւմուտք, ծնունդ տալով նոր զաւթ -
ջախներու Մոլդավիոյ, Լեհաստանի մէջ
եւ այլուր»: Ջենովայի Հանրապետութիւ-
նը, որու տիրապետութեան տակ Ժ.Գ.
դարու 60ական թուականներէն մինչեւ
ԺԵ. դար, աւելի քան երկու հարիւր տա-
րի, կը գտնուէին Ղրիմի հարաւային ա-
փերը, չէր կրնար հաշուի չառնել այդ
թերակղզիի մէջ հաստատուած հայ գաղ-
թականութիւնը: Ուստի եւ Ջենովայի
Հանրապետութեան պաշտօնական դրո-
շուկաններու մէջ, իսկ յետագային՝
1453-1475 թուականներուն Ջենովայի Ս.
Գեորգ վանքի փաստաթուղթերուն մէջ
արտացոլած է նաեւ հայ գաղթականնե-
րու կենսաբ. վերոյիշեալ նկարագրին Վ.
Միքայէլեան իր գրքին մէջ կը ներկա -
յացնէ 75 փաստաթուղթեր, որոնք գրե-
ուած են 1289 Ապրիլ 23էն մինչեւ 1475ի
կէսերը ինկած ժամանակաշրջանին:

Վաւերագրերու մեծ մասը թարգման -
ուած է լատիներէնէ, իսկ կարգ մը փա-
տաթուղթեր՝ ռուսերէնէ: Վերջին պար-
զային հայերէն թարգմանութիւնները
բաղդատուած են լատիներէն օրինակնե-
րու հետ:

Փաստաթուղթերը ներկայացուած են
հինգ բաժիններով: Առաջին բաժնին մէջ
Ժ.Գ. դարուն կաթայի մէջ կազմուած
արձանագրութիւններ են, որոնք կը վե-
րաբերին տեղական նոտարական դրանե-

ՅՈՎՆԱԹԱՆ ՈՐԴԻ

ԵՐԵՄԻԱՅԻ

ԺԸ

Օգը չէր բաւում: Վեր կացաւ: Ինչ-որ
տարօրինակ զգացում պատեց նրան: Բո-
վանդակ չըլլալու փոխարէն էր թուում:
Մտեցաւ լուսամուտին: Բայ արաւ:
Ծնեց առաւօտեան թարմ օդը: Կարծես
մի քիչ կազդուրուեց: Թարմ օդը շնչե-
լիս՝ նա մտածեց մահուան մասին, դար-
ձաւ, նայեց յուշարձանին եւ կարօտագին
մտեցաւ նրան, վերցրեց ամենանուրբ
գործիքը — փորձեց աշխատել, բայց
ձեռքը թուլացաւ: Յովնաթան զգաց, որ
աշխարհի գուռը փակուած էր իր դէմ,
մարմինը դաւաճանում էր, բայց նա վեր-
ջին անգամ հաւաքեց իր հոգու ամբողջ
ուժը, կարողացաւ տիրապետել իր ձեռ-
քին եւ բլրի գագաթին, ամենի եւ ջա-
հակի մարդու ոտների տակ գրեց —
ԱՋԱՏՈՒԹԻՒՆ:

Գրեւոր յետոյ՝ Ժապոնի նրա կա -
պոյտ աշխարհ: Նստեց աթոռին, աջ ար-
մուկը յենեց կաւակալին, ձախ ձեռքը
դրեց բլրի ստորոտը, ձախառ հպեց սա-
ռը կաւին, ձգեց շնչել, բայց օդ չկար:
Յովնաթանը խաղաղութեամբ փակեց
աչքերը:

Մարգարիտը, ամէն օրուայ նման, ա-
ռաւօտեան իջաւ աշխատանոց նախաձա-
շով:

— Այս գիշեր նորից չի քնել, — չըն-
ջաց նա, երբ տեսաւ Յովնաթանին՝ կա-
ւակալի վրայ ընկած:

Մարգարիտը մօտեցաւ, բռնեց եղբոր
ձեռքը: Մառը: Գրկեց գլուխը, չըթուե-
ները տարաւ ճակատին: Մառը, սառը:

Բարձրացաւ սրտակոտոր ճիւղ:
Մի քրոջ սիրտ նկուղում ողբում էր
եղբոր:

Թարգման յետոյ՝ Մարգարիտն իջաւ
աշխատանոցը, թրջեց կաւը ջրով եւ յոր-
դառաւ արցունքներով:

Իսկ մի քանի օր յետոյ՝ հազաւ նա սեւ
չորերը, երեսը ծածկեց մուգ քօղով, դը-
նաց հօրեղբորդիներէրէր մէկի մօտ, խըն-
դեց, որ առանձին խնամքով թրծի Յով-
նաթանի յուշարձանը:

Մարգարիտը գրեց յուշարձանը աշխա-
տանոցում, մեկնեց լուսամուտները, փա-
կեց դուռը, զմռնեց եւ սառաց:

— Թող փակ մնայ մինչեւ իմ ամենա-
վերջին գաւակի մահը:

Եւ փոշին իջաւ, եւ մոռացումը պատեց
Յովնաթանի ստեղծագործութիւնները:

ԺԹ

Եւ յանկարծ, խլրտաց երկիրը:
Նախ՝ հատուկապէս աղաղակներ լսուե -
ցին երկրի ընդերքներէրէր, բայց հետզհե-
տէ ողջ սոցիալական յատակն սկսեց ե-

րեալ: Մահուան հնգիւնը խառնուեց
ըմբոստ աղաղակներին: Վեր բարձրացան
մարդիկ, որոնք կառուցել էին ողջ եր-
կիրը, որոնք ոսկորները տնքացել էին
ֆիզիկական միջին աշխատանքից:

Եւ շարժուեցին գործարաններէր, դաշ-
տերից, նաւահանգիստներից, ծովերից,
շարժուեցին փողոցներէր, իջան սարե-
րից, խուճեցին գիւղերից քաղաքները,
եւ քաղաքները հրդեհուեցին, սուղեցին
հրացանները, եւ պայթեցին թնդանթ -
ները, տորոնեցին ոսկեայ թագերը,
փշուրեցին աղամանդակու խաչերը,
զգզուեցին մեծատունները զգեստները,
որոնք հիւսուած էին աշխատանքները
արհիւնով ու քրտինքով, շարժուեց բանա-
կը եւ պաշարեց պալատները, դղեակնե-
րը, կոտորուեցին բանտերի դռները, եւ
մուծ գնդաններէր գուրս եկան տփույն,
քաղաք, մահամբձ, բայց գաղապած
մարդիկ, քանդեցին բռնակալութեան որ-
ջերն ու ամբոյցները:

Ողջ երկրի հետ միասին շարժուեց եւ
այն քաղաքը, որ ծաղկած էր հին դեռի
ափին:

Անհուն դաշտում հրդեհներ բռնկուե -
ցին, ծառերից ձօճուեցին մեծ ու փոքր
բռնակալների մարմինները, նրանք, ծըն-
կի չօքեցին, բայց արդար եւ սրբազան
ասերութիւնը չխնայեց ոչ ոքի:

Իշխանութիւնը անցաւ գործարաններ -
րի եւ դաշտերի հերոսներին:

Եւ նոր մարդկութիւնը յիշեց մեծ ար-
ուեստագէտին, որ կաւից ու քարից կեր-

տում էր մարդկութեան թշուառութիւնը,
զրկանքը եւ հաւածանքը:

Մարգարիտը, որ սպիտակ ծածկեր ունէր
եւ թռչներ, բայց արաւ Յովնաթանի ալ
խառնանցի դուռը, որի բանալին, եղբոր
մահից յետոյ, կրում էր միշտ սրտի վը-
րայ:

Մաքրեցին թանձր փոշին մեծ արուես-
տագէտի ստեղծագործութիւնների վրա-
յից:

Թանգարանում մի մեծ դահլիճ յառ-
կացուեց Յովնաթանի գործերի համար,
իսկ վերջին յուշարձանը յանձնուեց երե-
րու տասարդ արուեստագէտներին՝ սպիտակ
մարմարից քանդակելու համար: Փակ
միջին նկուղի լուսամուտները բացուեցին,
թարմ օդը լցուեց ներս, երկեցին երե-
րու տասարդ արուեստագէտների մուրճերը
ոսկեայ հնչիւններով: Երկուտասարդ ար-
ուեստագէտները քանդակեցին յուշար-
ձանն այնպէս, ինչպէս մեծ արուեստա-
գէտն էր ծրագրել — բնական մեծու-
թեամբ:

×

Այժմ այդ յուշարձանը կանգնած է քա-
ղաքի մեծ հրապարակում, սպիտակ մար-
մարի տակ հանգչում են Յովնաթանի ու
կորները, եւ բլրի ստորոտում փորա-
ւորուած է.

Յովնաթան, որդի երեմիայի:

ՎԱՀԱՆ ԹՈԹՈՎԵՆՑ

(24 եւ վերջ)

Fonds A.R.A.M

եակին մէջ Հայերու կնքած տնտեսական
գործառնութիւններուն: Այդ վաւերագրե-
րը, որոնք առաջին անգամ հրատարակ-
ւած են Պոլսէն 1927ին, ուսմանա -
յի վերանային Գ. Յ. Բարտիմանի կողմէ,
ուշագրաւ տեղեկութիւններ կը պարու -
նակին գլխաւորապէս զրիմասայ առեւ -
տրականներու վերաբերեալ:

Երկրորդ բաժնին մէջ ներկայացուած
են կազմակերպի (Դրմի) գրասենեակի
Ժ. Դարուն կազմուած քանի մը կանոն-
ները, որոնք քաղուած են իտալացի գիտ-
նական Սէուրի 1838ին հրատարակած հա-
ւաքածոյէն: Կաֆայի մէջ գտնուող շե-
նոյացի եւ տեղացի պաշտօնեաներու
գործունէութիւնը ղեկավարելու համար
գրուած այդ կանոններուն մէջ ներկեր
կան նաեւ թերակողմի հայ բնակչութեան
կենսի ու կենցաղի առանձին հարցերու
մասին:

Երրորդ բաժնին մէջ հրապարակուած
նիւթերը կը վերաբերին եկեղեցական
հարցերուն: Անոնք երեք վաւերագրեր
են, որոնք կ'արտացոլացնեն կաթողիկ
եկեղեցւոյ հետ Դրմասայութեան յարա-
բերութիւնները: Երեք փաստաթուղթերն
այլ վերջուած են հայկական պարբերա -
կաններէ:

Չորրորդ բաժնին մէջ բերուած են վա-
ւերագրեր Ձեռնովայի Սեւ ծովեան զադ -
թովայրերու 1449ի կանոնադրութենէն,
որոնք հաւատարապէս կը վերաբերին
նաեւ Դրմի հայ բնակչութեան:

Հինգերորդ եւ վերջին բաժնին մէջ ղե-
տնուած են 1453-1475 թուականներու
ընթացքին Կաֆայի իշխանութիւններու
եւ ազգային համայնքներու ու Ձեռնովայի
Ս. Գէորգ պանքի խնամատարներու փո-
խանակած քանի մը տասնեակ արժէքաւոր
գրութիւնները: Այս նիւթերը տնտեսու-
նէ 1868-1871 թուականներու իտալացի
գիտնական Ամէգէօ Վինիայի հրատարա-
կած հաւաքածոյէն:

Հրատարակուած փաստաթուղթերու
մէջ յատկապէս մեծ արժէք ունին 1449ին
Սեւ ծովեան գաղութներու համար մշակ-
ուած կանոնները, որոնք մէջ ուշագրաւ
լատ նիւթեր կարելի է գտնել յատկապէս
Կաֆայի հայ բնակչութեան անցեալ
կենսի գրեթէ բոլոր երեսներուն վերա-
բերեալ:

Յետաջառանի մէջ Վ. Միքայէլեան
տուած է աղբիւրագիտական անհրաժեշտ
տեղեկութիւններ: Բոլոր փաստաթուղ -
թերու համար կազմուած են պատշաճ
համառոտագրութիւններ, իսկ վերջաւ -
րութեան բերուած են նաեւ գիտական
ծանօթագրութիւններ:

Հիլինակը գրքի վերջաւորութեան գե -
տնուած է 75 փաստաթուղթերու համա-
ռոտագրութիւններու ռուսերէն թարգմա-
նութիւնները, որով գիրքը մատչելի դար-
ձած է նաեւ ռուս ընթերցողներուն:

Վ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ԹԵՐԹԵԼՈՎ, ՀԱՆԴԵՍՆԵՐԸ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԻՐ ՀՈԳԵՐՈՎ

« Սովետական Հայաստան » օրաթերթի
Յունուար 15ի թիւին մէջ, «Նամականի»
սիւնակին տակ, խմբագրութիւնը հրա -
տարակած է իրեն ղրկուած երեք նամակ-
ներ, որոնք կ'արտայայտեն Հայաստանի
տարբեր շրջաններու մէջ գոյութիւն ու-
նեցող հոգեր՝ հանրային սպասարկու -
թեան, առողջապահութեան եւ այլ կեն-
սական կարիքներու մարդերէն ներս, ո-
րոնք անշուշտ յատուկ չեն Հայաստանի,
մանաւանդ ինչ կը վերաբերի հեռաձայ -
նին:

Այսպէս, Թումանեան շրջանի գիւղի
վարչութեան անդամ մը, շրջանի խոր -
հուրդի երեսփոխան մը եւ անասնապահ մը
իրենց գրած նամակին մէջ գիտել կու-
տան. «Ծաղկաւառ գիւղը մինչեւ օրս
բարեկարգուած ճանապարհ չունի: Մար-
դիկ Ալավերդի գնալու համար նախ ոտ-
քով գնում են Հաղպատ, ապա նոր միայն
աւտոբուս նստում: Երբ հետաքրքրու-
մէն, թէ ե՞րբ ճանապարհը կը կառու-
ուի, անտարբերութեամբ պատասխան -
ում են՝ ի՞նչ ճանապարհի մասին է խօս-
քը, երբ նախագիծ անդամ չկան»: Նոյն
անձերը իրենց նամակին մէջ կ'աւելցնեն.
«Վերջերս Հաղպատի սովխոզի ղեկավա-
րութեան նախաձեռնութեամբ 1,5 - 2
քիլոմէթր հեռաւորութիւնից աղբիւրի
շուրջ խողովակներով հասցուեց գիւղ:
Սակայն, ժամանակին խողովակները
չմեկուսացուելու պատճառով, այժմ ցլը-
տից դրանք շարժից գուռն են եկել, իսկ
գիւղի եզրին գտնուող փոքրիկ աղբիւրը
չի բաւարարում բնակիչներին պահանջ -
ները: Մեր հեռաւոր գիւղը, ինչ խօսք,
ուրիշ հոգսեր էլ ունի, բայց մենք այս
նամակում նշեցինք միայն երկուսը»:

Ահա ուրիշ նամակ մը, զոր ստորագրած
են Սպիտակի շրջանի Ծաղկաբեր գիւղի
բնակիչներ, որոնք գիտել կուտան, որ
«գիւղում չափ քիչ են հեռախօսային կէ-
տերը. բաւական է ասել, որ տեղի բուժ-
կէտը, խանութը եւ այլ հիմնարկներ
գուրկ են հեռախօսային կապից»: Անդա-
րառնալով բնակարաններու մէջ հեռա -
խօսի տեղաւորման յարցած մեծ դժ-
ուարութիւններուն, նամակագիրները
կ'աւելցնեն՝ «Ում տանն էլ հեռախօսային
կէտ է տեղաւորուած, դո՛ւ չէ սպասար -
կուելից: Երջանիկ պատահականութիւն է
լինում, երբ երկար ժամանակ հեռախօսի
սկսեալով պարտելուց յետոյ կապում
ենք շրջկենտրոնի հետ: Աւելորդ է մտա-
ծել Երեւանի կամ հեռաւոր այլ քաղաք-
ների հետ կապուելու մասին: Չափազանց
ցածր է հեռախօսավարուհիների սպա-
սարկման կուլտուրան»:

Արթիկ քաղաքի հարաւ - արեւմտեան

Թաղամասերէն մէկուն մէջ կ'ապրին մօտ
հարիւր բնակիչներ, որոնց անունով նա-
մակ մը ղրկուած է յիշեալ թերթի խմ-
բագրութեան եւ որուն մէջ բնակիչները
դժգոհութիւն կը յայտնեն որ իրենց գիւ-
ղի կենցաղային պայմաններու բարելա-
ւումով ոչ ոք լըջօրէն կը գրադի: Յիշեալ
նամակին մէջ կը գրեն.

«Վեց տարի շարունակ մենք պահան -
ջում ենք Թաղամասի ապահովել խմելու
ջրով, աւտոմեքենայի բանով ճանապար-
հով, կենցաղային սպասարկման որեւէ
օրիւնկտով: Բայց քաղաքային սովետի
գործկոմի կոմունալ սպասարկման ու բա-
րեկարգման գրասենեակի ղեկավարները
կանխեալ միջոցներ չեն ձեռնարկում մեր
իրաւացի պահանջները բաւարարելու հա-
մար:

Նրանք մեզ յուսադրում են՝ «Համբե -
րէք, շուտով ամէն ինչ կը կարգաւորենք»,
«Քիչ էլ սպասէք, շուրջ տեղ կը հասցը-
նենք», «Կը գալ օրը, ճանապարհն էլ կը
բարեկարգենք»... եւ դրանով էլ սահմա-
նափակում են իրենց անելիքները:

Չուր յոյսեր... Տնային տնտեսուհի -
ներն ստիպուած այս խտաշուռ ձմրանը
կտրում - անցնում են մօտ մէկ քիլոմէթր
ճանապարհ եւ դոյլերով ջուր բերում Ար-
թիկի սովխոզի արտադրական շէնքերի
շրջակայքում եղած միակ ծորակից:

Մօտ հինգ տարի առաջ տեղադրուած
ջրատար խողովակների մի մասը, ջրի
երես չտեսած, փակ է, մի մասն ան -
յայտ մարզկանց միջոցով հանուել եւ
օգտագործուել է այլ նպատակներով:

Թաղամասի բնակիչները կառուցել են
գեղեցիկ, տուֆակերտ առանձնատներ,
մի քանիսն էլ շինանիւթ են ձեռք բերել,
նոր բնակարանի հիմք գցել, բայց այդ-
պէս էլ կիսատ են թողել, քանի որ ջրա-
մատակարարման հարցը անլուծելի է մը-
նացել:

Կարծում ենք, թերթի խմբագրութեան
միջամտութեամբ եւ հանրապետական հա-
մապատասխան կազմակերպութիւնների
օգնութեամբ վերջնականապէս կը լուծ -
ուի մեզ յուզող հարցը: Սպասում ենք...»:

Այս նամակը քննութեան ենթարկուած
է Արթիկի Գաղաքային խորհուրդի մէկ
նիստին, որու ընթացքին նշուած է որ
անոր մէջ արտայայտուած դժգոհութիւնը
արդար է եւ մատնանշուած փաստերը կը
համապատասխանեն իրականութեան:

« Սովետական Հայաստան » օրաթերթի
Փետրուար 4 թիւին մէջ, խնդրոյ առաք-
կայ խորհուրդը պատասխանելով յիշեալ
նամակին, կը գրէ. «Ընթացիկ տարուայ
երկրորդ եռամսեակում շահագործման կը
յանձնուի Թաղամասի ջրատարը: Նախա -
տեսում է երրորդ եռամսեակում բարե-
կարգել Պլեխանովի փողոցը: Թաղամա-
սում արդէն անցկացուել է լուսաւորու -
թիւն»:

Բէնքին տրամադրութիւնը բացորոշ էր եւ
պէտք էր որ սովորական ձեւակերպու -
թիւնը կատարուէր:

Փոսքարի դրան սեմին վրայ կեցաւ եւ
բարձրաձայն ու հանդիսաւոր եղանակով
մը հետեւեալ արտասանեց.

— Այն վկան որ Հանրապետութիւնը
փրկելու համար Ռուլան Գանտիստան մե-
զի մատնեց, թող դատարան մանէ եւ
խղճին վրայ դնելով ձեռքը, ըսէ այն
ինչ որ դիտէ:

Պահ մը սպասեց, եւ ապա իր աթոռին
քով դարձաւ:

Փոսքարի վստահ էր թէ վկաներու սեմ-
եակին մէջ մարդ չկար, գիտէր թէ իր
հրաւերին պատասխան տուող պիտի
չգտնուէր, բայց ձեւակերպութիւնը պէտք
էր որ կատարուէր:

Եկաւ իր աթոռը գրաւեց, բայց մեծ
եղաւ իր զարմանքը երբ տեսաւ թէ դա-
մաւորները իրարու մէջ փոփոխալ ու տա-
մամսիլ կը սկսէին:

Փոսքարի ետին դառնալով եղած տեղը
ապշեցաւ մնաց:

Վկաներու սենեակին սեմին վրայ կին
մը կեցած էր եւ այս կինը պոռնիկներու
կայսրուհի իմփերիան էր...:

Կուրծքը հեւհեւուն, դեմո-դեղին կտա-
րած, ձեւակերպող զգացումներու դժմ
մղած պայծառն ղէմքը աւերուած, իմ-
փերիա, առաջ անցաւ:

Ալթիէրիի դոյնը նետեց:

ՀԵՏԱԲՐԲՐԱԿԱՆ

ԳԻՏԷՔ ԹԵ...

Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներու
մէջ հրատարակուող 1750 օրաթերթերու
օրական սպասումն է 60 միլիոն քանակ:
Կը հրատարակուին նաեւ 9000 պարբերա-
թերթեր: Ասոնցմէ զատ, Ամերիկացիներ
կը կարդան նաեւ արտասահման լոյս
տեսնող պարբերաթերթերէն միլիոնաւոր
օրինակներ:

Ամէն տարի, շարժանկարի հարիւրաւոր
ժապաւէններ կը դարձուին ամերիկեան
ընկերութեանց կողմէ: Միացեալ Նա -
հանգներու մէջ կան 5800 ձայնասփիւռի
կայաններ, 700 հեռատեսիլի կայաններ
եւ հարիւրի չափ հեռատեսիլի ստուգման
կեդրոններ: Ամերիկացի ընտանիքներուն
հարիւրին 91ը ունի առ նուազն մէկ հե-
ռատեսիլի գործիք:

×

Աշխարհիս վրայ էսքիմոցիներու լեզուն
միակն է, որուն մէջ չկայ պատերազմ
բառը:

×

ՀԻՆ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ՓԻԼԻՍՈՓԱՅ
ԵՒ ՈՒՍՈՂԱԳԵՏ

Պիւթագորաս կը սիրէր մասնակցել ու-
ղիմպիական խաղերուն եւ զանազան
մարմնամարզական մրցումներու: Երկու
անգամ ան արժանացած է դափնեպսակի՝
կուսամարտի մէջ յաղթելուն համար:
Երբ իր ընկերները կը հարցնեն այդ «տա-
րօրինակ» հրապուրանքի պատճառը, ան
կը պատասխանէ. «Եթէ գիտական աշխա-
տանքներու ընդմիջում չընենք, արժէքա-
ւոր մտայնացումը չի դար յոգնած՝ գըլ-
խուն»: Այդ նոյն պատճառով է նաեւ որ
աշխարհահռչակ գիտնականներ՝ Ա. Բուտ-
լերով հետիոտն կը կատարէր երկարա -
տեւ զբօսանքներ, Ա. Այնշտայն ջութակ
կը նուագէր, Է. Ռեզերֆորտ թենիս կը
խաղար, եւայլն:

×

Մարդը երբ սկսի քալել օրական կ'առ-
նէ 20.000 քայլ, որ տարեկան կ'ընէ 7
միլիոն, իսկ 70 տարեկանի հասնելուն ա-
ռած կ'ըլլայ 500 միլիոն քայլ: Ուրեմն իր
ամբողջ կեանքին մէջ, մարդը 9 անգամ
շրջած կ'ըլլայ երկրագունդը կամ քալած
կ'ըլլայ մինչեւ լուսին:

×

Սառնարանին մէջ կարելի է մթերքներ
պահել միայն որոշ ժամանակ մը: Օրի-
նակ՝ կտորներով միսը՝ մինչեւ հինգ օր,
աղացած միսը՝ 24 ժամ, տապակած մի-
սը՝ մինչեւ վեց օր, թարմ ձուկը՝ երեք
օր, թարմ կաթն ու սերը՝ երեք օր, ե-
ռացած կաթը՝ հինգ օր, կարագն ու մար-
կարինը՝ մինչեւ եօթը օր:

Միւս դատաւորները այս անակնկալ
տեսիլքէն չմտած, իրարու երես նայե-
լով գործերու վախճանին սպասեցին:

Էմփերիա այլադակ նայուածքով մը
անոնց նայեցաւ:

Փոսքարի ինքզինքը զսպել ջանալով
հարցուց.

— Ռուլան Գանտիստան մատնողը դո՞ւք
էք:

— Այո, ես եմ, պատասխանեց Էմփե-
րիա:

— Ուրեմն խօսեցէք, ըսէք ինչ որ տե-
սաք աչքերով եւ ինչ որ լսեցիք ձեր ա-
կանջներով: Պէտք չէ տարածայնութիւն-
ներու եւ զրոյցներու մասին խօսիք: Ա-
զատօրէն եւ առանց որեւէ վախի խօ -
սեցէք:

Մոչեհիկօ, այն դատաւորը որ պահ մը
առաջ Տալիլայի եւ Ռուլանի միջեւ գո-
յութիւն ունեցող բարեկամութեան մասին
խօսած էր, ոտքի ելլելով ըսաւ.

— Ոտեցէք, տիկին, ամէն բան ըսէք,
բայց ամբաստանելէ առաջ զիտեցէք որ
ձեր մէկ խօսքը կրնայ Ռուլան Գանտիս-
տան կառաւարտ առաջնորդել:

Էմփերիա սկսաւ դողալ: Կասկածի
կտրեցաւ. յետոյ՝ դեմո-դեղին: Իր զմա-
րիկի բազումները կուրծքին վրայ խաչա-
ձեւեց... Կարծես թէ սրտին անսովոր
բաբախումը հանդարտեցնել կ'ուզէր:

ՄԻՇԷԼ ԶԷՎԱՔՕ

(Շար.)

Fonds A.R.A.M

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ

(17)

ՀԱՌԱՋԱՆՔԻ ԿԱՄՈՒՐՋԸ

Մեծ վեպ

Սիրային, ըմտանկաւ կեանքի

Ա. ՄԱՍ

ՏԱՄՆԵՐՈՒ ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ

— Ուրեմն քուէարկենք, ըսաւ Տաննե-
րէն մին՝ Մոչեհիկօ:

— Մենք մին բացակայ է, չենք կրնար
քուէարկութեան ձեռնարկել, գիտե՛լ տը-
ւաւ կրիմանի, որ հակառակ իր պաղա-
րին անդթութեան, օրինապաշտ մարդ
մըն էր:

— Այո, չենք կրնար քուէարկել, կրկնե-
ցին ուրիշներ:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Իսիր Հայ Մշակույթի Տան վարչութիւնը շնորհակալութեամբ ստացած է 50 Փր. Տիկին Թօփալեան - Պարսամեանէ իր սանին՝ Կիւլպէնկ Ասլամեանի մահուն մահուն առթիւ փոխան ծաղկեպսակի:

Հ. Բ. Բ. Մ.

Կազմակերպութեամբ

ՀԱՅԿԱՆՈՅՇ ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԵԱՆ
Եւ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՅ ԱԿՈՒՄԲԻ

Շաբաթ փետր. 14, ժամը 20.30ին Ալեք
Մանուկեան Մշակութային Կեդրոնին մէջ
118, Բուրսէլ փողոց, Փարիզ 17րդ

ԲԱՆԱԽՈՍՈՒԹԻՒՆ — ԼՈՒՍԱՐՁԱԿՈՒՄ
— ՖԻԼՄԻ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

«Հայ ժողովուրդը՝ սկիզբէն մինչեւ մեր
օրերը»

Կը ներկայացուին՝

— Հետաքրքրական փիլմ մը Արեւմտեան
Հայաստանի մասին
— Լուսապատկերներ՝ արդի Հայաստանի
մասին՝ պատրաստուած Տոքթ. Պէտ-
թրիո Գասպարեան - Պրիքուշի եւ Տոքթ.
Ժաք Պրիքուշի կողմէ:

Imprimé sur les Presses
DU JOURNAL «HARATCH»

83, rue d'Hauteville 75010 Paris

Commission Paritaire : N° 55935

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Այլի Տիկին Վահէ Յակոբեան, Պ. Գաս-
պար Թիւրքիզեան կը ծանուցանեն թէ
Հոգեհանգստեան պաշտօն կը կատարուի
այս Կիրակի առաւօտ Ալֆրիդի Ս. Պո-
ղոս-Պետրոս եկեղեցին՝

ՎԱՀԷ ՅԱԿՈԲԵԱՆԻ

մահուն քառասունըին առթիւ, ինչպէս
նաեւ Յակոբեան, Թիւրքիզեան, Ասոյեան
եւ Տերվիշեան ընտանիքներու համայն
ննջեցելոց յիշատակին:

Ի գիտութիւն ողբացեալին յիշատակը
յարգողներուն:

ԻՍԻԻ

Ս՝ ՄԱՐԻԱՄ ԱՍՏՈՒԱԾԱԾԻՆ ԵԿԵՂԵՑԻ

Այս Կիրակի, Փետր. 15ին, առաւօտ-
եան պատարագի երգեցողութիւնները կը
կատարէ Առնոսկի Վարդապ. Ս. Սա-
հեղեցւոյ քառաձայն երգչախումբը, զե-
կալարութեամբ Վաղգէն Փէշտիմալ -
ճեանի:

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Կապոյտ Սաչի Պանէթ - Գաչանի մաս-
նաճիւղին պարահանդէսը Շաբաթ, Ապրիլ
3ին: Մանրամասնութիւնները յետագա -
յին:

×

Կապ. Սաչի Փարիզի մասնաճիւղին
տարեկան ճաշը՝ Մարտ 21ին:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Սէն Ժեռմի Ս. Սահակ - Ս. Մարոս
Եկեղեցւոյ Թաղականութիւնը շնորհա-
կալութեամբ ստացած է հետեւեալ նը-
ւերները. — Տոքթ. Ռաքըճեանի մահ -
ուն առթիւ Ս. Եալէր 100 Փր., Վահ -
րամ Ռաքըճեան 50 եւ զարոյցին 50, Հ.
Ս. Բ. Մ. Ս. Արծիւ-Մարգարեան 50 եւ 50
զարոյցին, Տէր եւ Տիկին Արշամ Պապա-
եան 50, Տէր-Սինասեան ընտանիք 50,
Ժորժ Գասպարեան, Տէր եւ Տիկին Ռու-
բէն Ասարըճեան 20ական, Մանկեան
ընտանիք 10 եւ 10 զարոյցին, Տէր եւ Տի-
կին Պերճ Կարապետեան, Ռուբէն եւ Յա-
րութիւն Ժամկոչեան եղբայրներ 50ական
զարոյցին, Կարպիս Աճէմեան ընտանիք,
Արշէր Մէլէմէնճեան 20ական զարոյցին,
Տէր եւ Տիկին Սուրէն Կիրակոսեան 30,
Հմայեակ Կարապետեան 10 զարոյցին:

×

Կապոյտ Սաչի Վալանտի մասնաճիւղը
շնորհակալութեամբ ստացած է Ծնունդի
եւ նոր տարուան առթիւ հետեւեալ նը-
ւերները. — Տէր եւ Տիկին Գօշկապարեան
50 Փր., Տէր եւ Տիկին Նշան Ճերանեան
60, Տէր եւ Տիկին Մուշեղ Ճերանեան 100,
Տիկին Ազնիւ Տօնիկեան 20, Տէր եւ Տիկ.
Թորոսեան 20, Տէր եւ Տիկին Քէչէճեան
20 Փր.:

Տէր եւ Տիկ. Գրիգորեան 10, Տէր եւ Տի-
կին Սահակեան իրենց զաւկին անուանա-
կոչութեան առթիւ 20, Տէր եւ Տիկին
Մաքսուտեան 50, Տէր եւ Տիկին Սաչիկ-
եան 50, այլ Տիկ. Դաւիթեան 100, Պր.
Պրըճեան 50, Տէր եւ Տիկին Մաղաքեան
30, այլ Տիկ. Կրկնեան 30, Տէր եւ Տի-
կին Եաղըճեան 20, Տէր եւ Տիկին Սաչի-
եան իրենց անուանակոչութեան առթիւ
20, Տիկ. Մարմինէ Գասեան 100, Սար-
գիս Զոքըճեան 50, Տէր եւ Տիկ. Շա -
հինեան 20, Տէր եւ Տիկ. Էմիրգէան իր
անուանակոչութեան առթիւ կը նուիրէ
10 Փր.:

GALERIE NICHIDO

61, Faubourg Saint-Honoré, Paris (8e)

Tél. : 266-62-86

CARZOU

OEUVRES RECENTES
PEINTURES ET DESSINS

4 Février - 13 Mars

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Լիոնի Հայ Առաք. եկեղեցւոյ Աղ. Սի-
ուսեան վարչութիւնը շնորհակալու-
թեամբ ստացած է հետեւեալ դուր-
ները ի նպաստ եկեղեցւոյ. — Պ. Նափ-
լէոն Պիւլլիւքեան իր կնոջ Լէա Պիւլլիւք-
եանի մահուն քառասունըին հոգեհան-
գստեան առթիւ 5000 Փր., Պր. Կրէկոս
Աբրեան 500, Սարգիս Թորոսեան (Շա-
50), Սարգիս Գոչարեան 50, Տէր եւ Տիկ.
Ժան Գուլումճեան, Տէր եւ Տիկին Միշէ
Զօհիւրեան 20, Տէր եւ Տիկ. Ժան Տէր
20, Տէր եւ Տիկ. Ժիլ Զօհիւրեան 20,
Վարդան Հապէշեան Վարդանոյ Հապէ-
եանի մահուն առթիւ 70, Լեոն Յակո-
բեան Պօղոս Պալապանեանի հոգեհ. առ-
թիւ 30, այլ Տիկ. Նուարդ Իժմասար-
եան փոխան ծաղկեպսակի Սեկեղեթ
Աճիկեանի մահուն առթիւ 50, Գրիգոր
Թիւրքմէնեանի հոգեհ. առթիւ Թիւրք-
մէնեան 30, Քերովք Կարապետեան, Լէա
Ն. Պիւլլիւքեանի քառասունըին հոգեհ.
առթիւ 100, Տիկ. Թադուհի Բաղումեան
20, Տիկ. Մարի Մովսէսեան 10, այլ
Տիկին Պերճուհի Մամուրեան, իր ամու-
նոյն Յակոբ Մամուրեանի մահուն Ա.
տարեկցին առթիւ 100, Սարգիս Տօնա-
պետեան 20, Սիրակեան Տիքիճի (Վիկ)
Ծաղիկ Տիքիճի մահուն քառասունըին
առթիւ 200:

ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԻՍ

ՎԻԵՆՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Կապոյտ Սաչի մասնաճիւղին, Շաբաթ, Փետր. 14, ժ-
մը 21ին մինչեւ լոյս

GRANDE NUITEE DANSANTE

A VIENNE

DANCING LA PRAIRE

Samedi 14 Février de 21 heures à l'aube

avec l'orchestre

GUY MARCELIN

GARY BIBERIAN

ԶՄՐԱՆ ՀԱՅԿ. ԲԱՆԱԿՈՒՄ

Camp d'hiver Arménien
à Villard-de-Lans

du 14 au 22 Février inclus

Organisé par le NOR SEROUND au Chalet « Le Nid Alpin » (40 places)
Tél. (76) 95-10-11

Conditions d'admission : Etre célibataire d'origine arménienne âgé de 16 à 26 ans
Tarif : 380 Fr pour tout le séjour — 48 Fr. par jour

Il est demandé 200 Fr d'arrhes pour chaque inscription. Aucune réservation pour
les week-end

Situation géographique : A 1050 mètres d'altitude, le « Nid Alpin » est un
bâtiment placé au milieu d'une propriété de 4000 mètres carrés dans un
magnifique cadre de montagnes et de sapins à l'abri des vents et des
brouillards.

Possibilités : Ski alpin, ski de fond atinage sur glace, luge de compétition,
baignade dans une piscine chauffée et cours de ski collectifs.

Moyen d'accès : A partir de Grenoble(gare), service de cars régulier jusqu'à
Villard-de-Lans (le Chalet se trouve dans la station).

Loisirs : Ambiance arménienne. Soirées culturelles et artistiques. Randonnées,
Excursions.

Inscriptions : Auprès d'Edouard Mardirossian (78) 72-25-91 de 8 h. à 17 h.
16, Rue du 24 Avril 1915 — 69150 DECINES

et d'Edgar Boyadjian (78) 74-24-28 de 18 h. à 20 h.
8, Rue des Sycomores — 69500 BRON

Fonds A.R.A.M

ՍԱՄՈՒԷԼ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԻՍ ԾՆՈՂԱՅ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

Վարժարանի սրահին մէջ

Փետրուար 29, Կիրակի

Նախադասութեամբ Սևրի Բաղդասարեան

ՊԵՌՆԱՐ ՏԷՏԷՃԵԱՆ իր նուագախումբով

ATTRACTIONS

ձաշ 80 Փր. ժամը 20ին

Մուտք 20 Փր.

BUFFET

B A R

Հեռաձայնել 027-18-28

ԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ

AÉROFLOT - INTOURIST - Havas-Voyages

ԺԱՔ ՇԵԼԵԼԷԿԵԱՆ ԿՍՈՒԱԶԱՐԿԷ ԶԵԶԻ ԻՐ

ՃԱՄԲՈՐԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Գին, մարդ գլուխ Մարտիլէն. —

2.650 Ֆր.

Մեկնում Մարտ 12 — վերադարձ Մարտ 25

2.950 Ֆր.

Մեկնում Ապրիլ 16 — վերադարձ Ապրիլ 29

Մեկնում Մայիս 7 — վերադարձ Մայիս 20

ԱՅՍ ԳԻՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ ԵՆ. —

- Օդանւային ճամբարդուրիւնը՝ Մարտիլ — Երևան — Մարտիլ
- Օդակայանէն պանդոկ երթուղարձերը
- Բնակութիւն երկու հոգիոց սենեակներ, Ա. կարգի պանդոկ
- Ամբողջական փախիտ
- Այցելութիւններ Երևան, Էջմիածին
- Պտույտներ Սարգարապատ — Գառնի — Գեղարդ — Սեւանայ լիւն

ԿԱՐԵՒՈՐ

ԱՐԶԱՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՆՈՒԱԶԱԳՈՅՆ ՄԵԿՆՈՒՄԷՆ

ԱՄԻՍՈՒԿԷՍ ԱՌԱՋ

Renseignements et réservations :

toutes agences HAVAS VOYAGES

et Jacques CHELEKIAN

VOYAGES WASTEELS

87 La Canebière

13001 MARSEILLE

Tél. : (91) 50-89-12

Lic. 97

Ս. ՂԱԶԱՐ Կ'ՈՐԳԵԿՈԶԻ ՄԵԻԹԱՐ ԱՐԲԱՅԻ ԾՆՆԴԵԱՆ 300 ԱՄԵԱԿԸ

Միաբանությունում Ընդհ. Արքանայրը չընթերակասի
նախկինով կը բանայ յոթնեկուսկուսի սարին

ՀՐԳԵՀԻ ԱՒԵՐՆԵՐՈՒՆ ՎՐԱՅ ԿԸ ԹԵՒԱԾԷ ՀԱՅ ՀԱՐԱԿԱՆՆ ՈՒ ԽՈՒՆԿԸ
ՀՈԳԵԿԱՆ ՈՒՐԱՆՈՒԹԵԱՆ ԱԿԻՔՆԵՐՈՎ

(Սեփական թղթակցութիւն Ս. Ղազարէն)

1976 Փետրուար 7, Շաբաթ. 300ամեակ
ծննդեան Միթար Արքաճօր: Գործնական
տեսակէտներէ շարժած՝ Միաբանութիւնը
կիրակի օրուան փոխադրեց (Փետր. 8)
կրօնական հանդէսները եւ յօրեկեանի ա-
ռաջին յիշատակութիւնը:

Հրդեհէն ետք՝ առաջին հանդիսաւոր
ծիսակատարութիւնն է որ տեղի կ'ունե-
նայ վանքին մէջ, արտաքին որոշ չքեղ
փայլով, որքան որ հնարաւոր էր՝ մեր
աղքատիկ սպասներով, առանց քրոջի եւ
արծաթեայ աշտանակներու, պարզուկ
նոր բուրմաւով մը: Բայց աւելի քան եր-
բեք՝ այսօր մեր սրտերն էին հարուստ,
հոգիով ու սուրբ խոկումներով, նուի -
րումի ճրագներով պլպլուն եւ աղօթքի
խունկով անուշաբոյր:

Առաւօտեան ժամը 10-30ին, Ս. Ղա -
զարի հինգ զանգերու զօղանշը՝ բռնած
էր լճակն ամբողջ. պայծառ արեւ մը՝
կապոյտ ջուրերուն վերեւ՝ Սեւանի Աստ-
ուածամօր ժպիտը կը սփռէր սրտերու
մէջ:

Վանքի եկեղեցին տակաւին չէ կարելի
զործածել, թէեւ մաքրուած ծուխէ ու
մուրէ, աւանդատան առաստաղն արդէն
վերաշինուած կիսով, բայց ալ թեւին
տանիքը տակաւին բաց է. ցուրտը զգալի
է ներքը, ու դեռ շատ աշխատանք կայ
հոն կատարելիք:

Բայց աւագ խորանը առած է դարձեալ
տօնական օրերու գեղն ու պերճանքը...
Միթարի չիլիմը, մոմերով ու ծաղիկ-
ներով զարդարուած, ծունկի կը բերէ
մեզ, կաթիլ մը արցունքով, Սեբաստիոյ
այս մեծ զաւակին խորհուրդին դիմաց:

Դարձեալ վերածնունդ... դարձեալ
վերանորոգում...:

Սուրբ պատարագն արդէն սկսած է.
բայց ոչ՝ եկեղեցիին մէջ: Տիրամայրն
այսօր իջած է նորընծայարանի ժառան-
գաւորներու գետնայարկի մեծ դասարա-
նը. հոն սարքուած է ամէն ինչ. Սեւանի
Աստուածամօր մեծազէր պատկերը, Խը-
րման Հայրիկէն զրկուած, կը տիրէ
այս նոր ժողովատեղիին. սքանչելի խո-
րան մը պատրաստած ու ծաղկազարդած
էն վանքի աշակերտները:

Միաբանութեան ընդհ. Արքաճայրն է
պատարագիչը, Գրպօ. Պօղոս Վրդ. Ա-
նանեան:

Հռոմի Միթարեան Վանատունէն բեր-
ուած են սարկաւազներու գեղեցիկ երկ-
նադոյն չափիկներ: Գրպօ. Կարապետ
Նպս. Ամատունի, որ կը մասնակցի հան-
դիսութեան՝ Հռոմէն գալով Վենետիկ,
այս առիթով՝ իր եպիսկոպոսական ար-
ծաթեայ գաւազանը նուիրած է վանքին:
Դպրեկներու համար նոր չափիկներ են
կարուած:

«Միթարեցէ՛ք, միթարեցէ՛ք զժողո-
վուրդ իմ...»: Եսայի մարգարէէն առ-
նուած է օրուան ընթերցումը: Կը գեղ-
գեղէ սարկաւազը՝ յուզումով ու կերկե-
րուն: Այլ հատուածներ՝ Նոր Կտակարա-

նէն, ընտրովի, կուգան օրուան խորհրդ-
դանիքը դառնալ:

Ներկայ են մայրավանքի բոլոր հայերն
ու աշակերտները. ներկայացուցիչ հայ -
րեր փութացած են հոս Փարիզէն ու Հռո-
մէն: Մասնաւոր հեռագիր նամակներով
Միաբանութիւնը յօրեկեանի լուրը հա -
ղորդած է նաեւ արտասահմանի իր վա-
նատուններուն եւ վարժարաններուն, հո-
գեկան միութեան եւ աղօթքի կամուրջ մը
նետելով Պուէնոս Այրէսէն մինչեւ Պէյ -
րուք:

Ներկայ է Մուրատ - Ռափայէլեանի
տեսչական կազմը լրիւ եւ ամբողջ աշա-
կերտութիւնը. քանի մը ծնողքներ ալ,
որ պատահամբ Վենետիկ կը գտնուէին:

Վանականները փափաքած են ամփոփ
ներանձնութեան մէջ կատարել յօրեկեա-
նին բացումը. աղագային այլ հանդէսներ
տեղի պիտի ունենան տարուան ընթաց -
քին, պատշաճ կազմակերպութեամբ եւ
կանխիկ հաղորդումներով, երբ Ս. Ղա -
զարի վերաշինութեան աշխատանքները
լրանան, կամ դո՛նէ բաւական առաջա -
նան:

Ս. Աւետարանի ընթերցումէն ետք,
Արքաճայրը հանրութեան կ'ուղղէ յօրեկ-
եանի իր պատգամը. չըջարեալեան նա-
մակ մը, եղբայրական սիրով ուղ -
ղուած Միաբանութեան բոլոր հոգեկից
միանձններուն: Պատմական հարաբերու շըր-
ջանակի մը լոյսին տակ, Ժէ. դարու
երկունքի խորհուրդով եռեփուն, վերա -
ծնունդի հռոմեակարով, ան ուրուագծեց
Միթար Արքաճօր կեանքն ու գործը,
խաղաղութեան ու եղբայրութեան յու -
սալիք ծիածանի մը ցոլբերուն ընդմէջէն.
վերլուծեց Մեծ Սեբաստացիին վաստակն
ու նպատակը, անոր կեանքի գանգաւ
հանդրուաններուն լուսաւոր բեկեղեկում -
ներով, Սեբաստիայի իշմիածին, էր -
զրումէն Պոլիս, Մեթոն, Վենետիկ: Յըս-
տակօրէն ներկայացուց Միթարի ամ-
բողջ խորհուրդը՝ կրօնական ու դաւա -
նական տեսակէտներով, քանդակեց անոր
հարազատ կեցուածքը, հայ աւանդու-
թեան ծէսին սրտեռանդն փարումը, ու
մասնաւոր անոր ուղղամիտ եւ անկեղծ
գործելակերպը, առաքինակրօն կենցաղը:

Փակելով իր խօսքերը, «Նախախնամա-
կան բարեգէյ շնորհք մը նկատելու ենք
— ըսաւ Արքաճայրը — որ մեր օրերուն
կը զուգադիպի երանաշնորհ Միթար
Արքաճօր ծննդեան 300ամեայ յօրեկեանը:
Մեզի համար, այս սքանչելի առիթը
նուիրական պարտականութիւն կը դառ -
նայ՝ որդեկական ջերմ սիրով տօնելու,
կամ լաւ եւ՝ արծարծելու անոր յիշա -
տակը եւ հոգին մեր մէջ, ուղեցոյց առ-
նելով անոր թողած սրբազան կտակը եւ
օրինակը: Արդարեւ, Միթարի թողած
օրինակը միշտ այժմէական է եւ ազդու...
Այսօր ալ մեր ժողովուրդը՝ աշխարհի
չորս ծագերուն ցրուած, կը կարօտի նոր
Միթարներու, որ գիտնան բանալ սառ-

Օ Ր Ո Ւ Ա Ն Դ Է Պ Ք Ե Ր Ը

ԹՈՒՐՔԵՒԱՄԵՐԻԿԵԱՆ
ՅԱՐԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

— 0 —

Չաղլայանիլի Ուաշինկթըն այցելու -
թեան յետաձգումը պատճառ եղաւ որ
թուրքեւամերիկեան յարաբերութեանց
բարեկաւումն ալ ուշանայ: Պարզ է որ
Քիսինկէյի կողմ հիւանդութիւնը պատր-
ուակ մըն էր եւ եթէ երկու «հին բարե-
կամներու» հանդիպումը չնշուեցաւ վեր-
ջին պահուն, բուն պատճառը այն էր որ
կողմերու տեսակէտները իրարմէ շատ
հեռու կը մնային:

Այս առթիւ, Ինթերնէշնըլ Հեթլըս
Թրիպլիք շահեկան վերլուծում մը կ'ը -
նէր Ուրբաթ առտու եւ կը ծանրանար
(հաւանաբար դառնութեամբ...) թուրք-
եւխորհրդային վերջին սերաբանութեան
վրայ: Դեռ երկու ամիս առաջ, կը գրէ
Ամերիկացին, Կոսիդին չորս օրուան պաշ-
տօնական այցելութեան մը ընթացքին,
600 միլիոն տոլարի վարկ մը կը բանար
Թուրքիոյ: «Երկու հին թշնամիները» կ'ը -
սէ թերթը բարեկամութեան եւ գործակ-
ցութեան համաձայնագիր մը կը ստորա-
գրէին: Ասիկա կարեւոր մէկ երեսն է
Թուրքիոյ արտաքին քաղաքականութեան:
Վերջին երեսուն տարիներուն, Անգարա
ամէնէն հակախորհրդային եւ ամերիկա-
սէր երկիրներէն մէկն էր Ատլանտեան
Ուխտի մէջ, կը գրէ Ամերիկացին, այսօր
Թուրքիա նոր ուղիներ կը փնտէ, որոնք
անհատաւոր պիտի նկատուէին քանի մը
տարի առաջ: Կը յիշուի Պաշտպանութեան
նախկին նախարար Ըլըքի (մեզի՝ աւելի
ծանօթ իբրեւ Փարիզի նախկին դես -
պան...) մէկ յայտարարութիւնը Աւր-
լաք պարբերականին՝ «Հարցը հոն չէ որ
բարեկամ փոխենք այլ՝ բարեկամութիւն-
ները աճեցնենք եւ ընդլայնենք»: Բայց
Ամերիկա շատ «մտահոգ չէ», վասնզի
Չաղլայանիլի ըսած է «Ատլանտեան Ուխ-
տը անհրաժեշտութիւն մը կը մնայ Թուր-
քիոյ համար», աւելցնելով «պայմանները
որ ծնունդ տուին Ատլանտեան Ուխտին»

նապատ ճամբան եւ առաջնորդել անոր
քայլերը դէպի լուսաւոր բարձունքներ»: Ու
կ'եզրակացնէր հրաւերելով ամէնքս՝
համեստօրէն ու ջերմապէս դժգոյս Միթ-
արի հետ. «Քեզի կը նուիրեմ, ո՛վ հայ
ժողովուրդ, իմ բազմամեայ աշխատու -
թիւններս՝ երբեւ նուէր սիրոյ, վասնզի
ինչ որ իմն է՝ ան քեզի կը պատկանի եւ
ինչ որ քեզի է՝ ան իմն կը նկատեմ: Ա-
նոր համար, քեզի ծառայելը՝ ինձի պար-
ծանք կը նկատեմ, մասնաւոր թէ լրումը
իմ պարտականութիւններուն, քանի որ
սկիզբէն՝ թէ՛ ես եւ թէ՛ այս Միթար -
նութիւնը կարգուած է Հայկազգեան տոհ-
մի մտաւոր ծառայութեան եւ Աստուծոյ
փառքին» (Հյկզ. Բոքմ. Ա. 1750, Յոգր.
էջ 19):

Հ. ՆԵՐՍԷՍ ՏԷՐ-ՆԵՐՍԷՍԵԱՆ

(Մնացեալը յաջորդով)

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԳՐՈՂՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ
ՆՈՐ ՔԱՐՏՈՒՂԱՐԸ՝

ՄԿՐՏԻՉ ՍԱՐԳՍԵԱՆ

— 0 —

ՍՏ. ԱՂԱԶԱՆԵԱՆ ԿԸ ՔԱՇՈՒԻ

Յունուար 28ին տեղի ունեցած է Հա-
յաստանի Գրողներու Միութեան լիակա-
տար նիստը, որ քննած է կազմակերպա-
կան հարցը:

Ընդունուած է Ստեփան Ալաջալեանի
դիմումը, ստեղծադրածական աշխատան-
քի անցնելու եւ իր խնդրանքով «ազա -
տած» է քարտուղարի պարտականութիւն-
ներէն:

Վարչութեան նոր քարտուղար ընտըր-
ուած է Միկտիչ Սարգսեան:

Նորընտիր քարտուղարը ծնած է 1924ին
Ախալքալաք: 1941ին աւարտած է տեղ -
ւոյն միջնակարգ դպրոցը: 1941-45ին ծա-
ռայած է խորհրդային բանակին եւ մաս-
նակցած հայրենական պատերազմին:

1945-47ին եղած է հայերէնի դասատու
Ախալքալաքի Յովհ. Թումանեան միջնա -
կարգ դպրոցը: 1951ին աւարտած է Երե-
ւանի Խ. Աբովեան մանկավարժական
հաստատութեան լեզուագիտական ճիւ -
ղը: Երկար տարիներ պաշտօնավարած է
Հայաստանի Կոմկուսի Կենդկոմը: Երեք
տարի խմբագրած է «Գրական թերթ»ը,
ինը տարի եղած է «Հայաստան» հրա-
տարակազմակերպի գլխաւոր խմբագիր: Գրա-
կան ասպարէզի մէջ բանաստեղծութենէն
անցած է արձակի: Իր ծանօթ գործերն
են. — Կեանքը կրակի տակ (1963), «Շատ
էք փոխուել, աղջիկներ» (1964), «Տի -
րամօր պատկերի առջեւ» (1965), «Կա -
րօտի երգ» (1966), «Ճակատագրով դա-
տապարտուածներ» (1967), «Բարեւ, բա-
րեւ արեւ» (1973), «Քեռի Սիմոն» (1974):

դեռ գոյութիւն ունին: Ճիշդ է ժամա -
նակները փոխուած են բայց հիմնական
պայմանները անփոփոխ կը մնան: Թոյլ
տուէք ըսելու որ Խորհ. Միութեան հետ
բարեկամութիւնը ժխտում մը չի նշա -
նակեր Ամերիկայի հետ բարեկամու -
թեան:

Այս առնչութեամբ ամերիկացի լրա -
դրողը կը յիշէ որ ամերիկեան Խորհրդ-
դարանին դրած արգելքը գէնքերու հայ-
թայթման վրայ «դաւաճանութիւն» մը կը
նկատուի Թուրքիոյ կողմէ: Բայց Անգա-
րա ուրիշ աղբիւրներ կը փնտէ, վերջերս
որոշեց շուրջ 400 միլիոն տոլարի գէնք
գնել Արեւմտեան Գերմանիայէ, չորս
տարուան ընթացքին վճարելի: Թուրքերը
կ'ըսեն եղբր որ այլեւս չեն կրնար վստա-
հել Միացեալ Նահանգներուն եւ պէտք
է ապագայի երաշխաւորութիւն մը ձեռք
ձգեն զինուորական կայանները բանալ
առաջ:

Ու իր վերլուծման վերջաւորութեան,
ամերիկացի լրագրողը կրկին կ'անդրա -
դառնայ թուրքեւխորհրդային յարաբե -
րութեանց, յիշելու համար թէ «Թուրքիա
առնուած 13 տարի կուտած է Ռուսիոյ
հետ եւ դեռ կը յիշուին Միայինի պա-
հանները, պատմադրի վաղորդային,
Տարտանէլի եւ արեւելեան Անատոլի
շուրջ»: Բայց այսօր Թուրքը կը խորհի որ
երբ Ամերիկա հաշտարար միջնորդութեան
կը փնտէ Խորհ. Միութեան հետ, պատ-
ճառ չկայ որ Թուրքիա նոյնը չընէ: Եւ
այդ ընելով Թուրքիոյ շահը կրկնակ է. —
Նախ լարուածութեան պակաս, յետոյ
տնտեսական:

Fonds A.R.A.M

(P. Եւ Վերջ)

վարժարաններ. — Սմբողջական պիտի
լլար մեր ակնարկը էթժ խօսք մըն ալ
սէժինը Մխիթարեան վարժարաններու
ստին որոնք Հագաւոր ճշմանաւարտներ
ալով որ ազգական, ճշակութալին, զը-
նական, քաղաքական երկնակաճարը ին-
ւըցած են փայլիլուն աստղերով: Մխիթ-

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ

1883ին երկուսն նախակրթարան մը կը
բացուէի Պարտիզականի մէջ, չորս տարի
ետը ուրիշ վարժարան մը ծնունդ կ'առ-
նէր Նիկոսիօղիով մէջ, որոնք շուտով մեծ
ծաղկում կ'ունենան: 1884ին Հ. Սրապիտն
Պարոնեան կը բանար Մխիթարեան առա-
ջին վարժարանը Պարսկաստանի մէջ
(Սաւուրա): 1891ին Մխիթարեան միւս -
բան մը Հ. Ներսիս Ճնողիան, կ'ընտը-
րուէր Մշյոյ եպիսկոպոս, յաջորդ տարիին
նորոժ եպիսկոպոսը կը ձեռնարկէ դպրոց-

«ՄԵԹՈՒՐԻ ԳՐԾՈՆՀԱԼԹԵԱՆ», ԿԱՆՈՒ
նաւոր գլխակից աշխատութեան ձգտումն
է որ Միւրթարի եւ իր յաղբըներուն
գործը աւելի կատարեալ եւ յոռակ վեր-
ջացուցանէ քան Ե. եւ ԺԲ. դարերու հայ
մտաւորականներու գործը: Հ. Արսէն եւ
Հ. Եդուարդ Հիւրմիշ շատ աւելի լայն
հասկով մը արեւմտեան մտածումն ու գե-
ղեցիկութիւնը ներմուծած են հայ մատեն-
ագրութեան մէջ քան Ե. Կարուս բոլոր
Թարգմանիչները մէկահաց, որոնց ճիշդ
լրօնական մտահոգութենէն տիրապետ -
ւած՝ միակողմանի եւ սահմանափակ է-
ղծած հարկադրաբար, մինչդեռ Միւր -
թարեաններն ամբողջ Արեւմուտքը բացին
հայ մտքին առջեւ իր հին ու նոր ամէն
ոեսակ խոյտութիւններով: ... Ոչ մէկ
այլակերպ հաստատութիւն այնքան ինք-
նավար, այնքան խորունկ ու տեսական
զգոյթնութիւն մը չէ ունեցած Հայոց վրայ
արեւմտեան ոգիին, ճաշակին, բարձրուն-
քի մէջ տարածման տեսակէտով՝ որ-
քան Միւրթարի Տունը»:

Հ. ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՊԶՏԻԿԵԱՆ

ՎՐԱՑԱԿԱՆ ԵՐԳԻԾԱՆԺ

×

— Զինք մեր չէնք կը տանինք, ամբողջ ամիս մըն է որ ջուր չունինք, — կը դռնէ ոգեւորուած հանդերսականներէն մէկը :

ԱՆՑԵԱԼԻ ՅՈՒՇԵՐՈՒ ՀԱՄԲՈՎ

ԱՅՅԵՐԹ
ԽՈԿՈՒՄՆԵՐՈՎ

ՇՆՈՐՀՔ ԱՐՔ. ԳԱԼՈՒՍՏԵԱՆ
(Պատրիարք Հայոց Թուրքիոյ)

Այցի կ'էլլեմ, ես ալ, այսօր մեր սի-
ռլի դատարարակներուն, երախտազի -
տական զգացումներով: Երբեմնի ապ -
րումներու երկայնքին, յիշատակեմ պի-

X

ձուտերս, սակայն, չէինք զրկուած
ծաղիկոցէն: Նոյնիսկ զոյգ մանկապար –
տէգնէր ունէր մեր թաղը, գոնէ նախա –
կըթարանի մը քանի մը դաստառանները
տեսած օրիորդ մը կամ տիկին մը: Եթէ
ունեցային յարմար բնակարան մը, կը
բանային անհատական մանկապարտէզ մը:
Ու թաղեցիներէն սիրով կ'առաջնորդէին
հոն իրենց երախաները:

Մեր սերունդը, սակայն, ըսենք... բախ-
առու՞ր: Օ՛ր, եւ այսօր որքան հեռու ու
ընդհանուր մօտ: Նոյնութեամբ, հարա-
ատ, քանդակուած ուղեղիս ներքնակե -

ՀԱՅ - ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ
ԳՐԱԿԱՆ
ԱՌԸՆԶՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

ԽՄԲ. — Հայաստանի Գիտություններու
Ակադեմիայի հրատարակչատունը լայն
ընծայած է Վարդան փառքաւտանի «Հայ-
անգլիական գրական առնչություններ»
մենագրութիւնը, զոր կը ներկայացնէ
Ջանի Միրզաբեկեան, «Սովետական գրա-
կանութիւն» ամսագրի 1975 թիւ 12ի մէջ
ստորագրուած իր գրախօսականով։ Խու-
տանք գրութիւնը արեւմտահայերէնով եւ
որոշ յայտարարութիւնով։

Հայ հանրային կեսանքի նոր տեղա-
շարժները նաեւ նոր դուռ բացին հայ-
անկլիական զբաղւան առընչութիւններու
սկզբնաւորման համար, որ զարգանալով
հայ նոր զբաղանդութեան նախապայլու-
հետ, վերջին երկու դարերու ընթացքի
բարձրագոյնի ու հարուստ բովանդա-
կութիւն ստացած է:

Բաւական հարուստ բովանդակութիւն ունի ինդերոյ առարկայ մեծապարօթիւնը, ներածութենէ ետք յաջորդաբար կուգան հետեւեալ վերնադիրները. «Հնդկաստիւնը եւ անդլիական դրականութիւնը», «Միլլոնի դիւցազնամէպի հայկական արձագանդները», «Ռուբինդրն հայ դրամայի անդառանաումը», «Սուրիճոյ երգիծանքը հայ դրականադիտական մտքի դէնահատութեամբ», «Ուստոյ Սիլուսը հայ պատմավիպասանութեան մի քանի հարցերը», «Բայրընի աւանդները հայ դրականութեան մէջ», «Չարլզ Դիկինսը եւ հայ դրականութիւնը», «Կոնան – Դոյլը եւ հայ դետեկտիւ դրականութիւնը», «Օսկար Ուսպլի ստեղծագործութեան մեկնաբանութիւնները», «Նոր օրերի Պրոմէթէոսը»:

Այդլիական դրականութեան հետ չալ մտքի կապը սոսկ ձեւական եւ առերեսով բնոյթ չէ կրած, այլ ունեցած է բազմ-կողմանի հիմք: Հայ դրաքննադատական միտքը առաւելաբար շեշտը դրած է այն համամարդկային արժեքներու վրայ, զորն ստեղծած է այդլիական դրականու-թիւնը, ձգտած է զանոնք ընկալել ու խորացնել:

Ներածութեան մէջ հեղինակը կը նկարագրէ հանրային յարաբերութիւններու եւ մասնաւորապէս ազգային - ազատագրական զաւրախարարութեան հարցին մէջ անդլիական աւորնութիւնները:

Թէեւ անդլիական զբաղանութիւնէ կատարուած Թարգմանութիւններու ծառայմեծ է, սակայն հեղինակը կրցած է հարցերու զերտական լուսարանումին մէջ հիշող կողմնորոշուիլ եւ երկուս զարուանալը պատմութիւնը ցոյց տալ ոչ միայն իր փոփոխուող միտումներով, զբաղանահանրային բովանդակութեամբ, այլեւ անդլացի մասնատուր բարոյնեղութիւն - ցոյլ, որոնք էական գեր կատարած են

դեւերն վրայ: Իմ առաջին դպրոցս, ծաղկոցս, յառաիկ կը յիշեմ թէ ասուն մըն էր, դեղձկահան: Յարիկ չունէր անիկա: Տանիքը ուղղանկիւրն քառանկիւրն, տափարակ: Հոգով ու փշրուած, աւագի վերածուած, մասնաւոր բարով մը (չօրակն) ծածկուած, որուն վրայ անձրեւին, ձիւն չալին չուժեւու բաղուէկ մը տալիս, լոյս քար կը զլրոէր: «Տաւ»ին մտիկերեսը անջրանցիկ դարձնելու համար:

Տունը չընկալված էր ընդարձակ,
բաւականաչափ բարձր ցեխաշաղխով
հիւսուած պատով մը, որուն կեղընը,
մուտքի հսկայ դարպաս մը, հաստ տախ-
տակէ : Առջին, մէջքը հարուածող երկա-
թէ բռնեցքով մը, ու ետին՝ վերէն վար-
կալը, գլանաձեւ ծանր կոճղէ թիկոյց մը :
Դուռը հրել, միշտ ուղի պահելու պաշ-
տօնով :

Մուսաբէն ներս, ընդարձակ դասիկ մը,
որուն կեդրոնը հսկայ մայրի մը՝ ծերուկ
ամպհոպանի: Եռըը, փոշի՛ փոշի՛, փո-
շի՛....:

Գաղարնեբրուն, զբօսանքնեբրուն, խնթի
պէն հոն խուժող վազվաղ, զգլխոտը,
ճոռուողոյ չարածճինեբրուն, ազգին ծա-
ղինեբրուն տօտիկները ամէն ինչ մտած,
լինած, չորցուցած, զետինը դորշ արիւ-
շի էին վերածած...:

Ա. ԿԱՊԵՆՑ

$$(\mathcal{U}_{\mathcal{P}} \cdot - 1)$$

քննուող հարցի պատմութեան մէջ: Երբեմն թէեւ առերեսով կը թուի, որ հեղինակը, արծարծելով կողմնակի հարցեր, կը հեռանայ բուն խնդիրէն, սակայն ճիշդ կերպով կ'արտայայտէ տրեւալ ժամանակաշրջանին բնորոշ առումը — լուծելիքներու թանձրացեալ խնդիրը:

Մենագրութեան հեղինակը հետամուտ չէ եղած ընդհանրապէս անդլիակայն դրամականութեան հայերէն թարգմանութիւն — ներուն, ինչ որ շատ հեռուն կը տանէր զինքը: Կանգ առնելով յատուկ հեղինակ — ներու ստեղծագործութիւններու հայերէն թարգմանութիւններուն վրայ, ան մասնաւորաբար կը դիտէ տուեալ ժամանակահատիւին բնորոշ այն գրական — գեղարվեստական եւ գաղափարական — քաղաքական հարցերը, զորս հայ հանրային միտքը ժամանակին ըմբռնած ու արժէքաւորած է:

Գրքի կարեւոր բաժիններէն է «Հնդկա-յեր եւ անդլիական գրականութիւնը» գլուխը, ուր հեղինակը համադամանօրէն կը լուսարանէ գաղութահայ հանրային երևոյթները եւ անոնց հետ կապուած մշակութային շարժումը: Հոս մասնաւորապէս շեշտը կը դրուի անդլիական գրականութեան թարգմանութեան միջոցով Հնդկահայերու հաղորդակցութեան վրայ՝ համաշխարհային եւ մասնաւորապէս եւրոպական մտքի հետ:

Հայ ազատագրական շարժումի դա — դաւադրականներ՝ Յ. Շահամիրեան ու Մ. Բաղդասարեան, իրենց յառաջդիմական հայկական գործունէութեան համար կ'օգտուէին եւրոպական դիմանդակներ: Յետագային հայ ազգային — ազատագրական գաղափարախօսութիւնը իր արտայայտութիւնը դըրսէ ազգականութեան մէջ:

Հայ բանասիրութեան մէջ նշուած է «Խորհրդիմա դժբոլորութեան» (Կարկաթա, 1821) եւ «Լէյլի» (Կարկաթա, 1832) կասկածներէն զուտ սերունդներու անդլիական գրականութեան հետ:

Հեղինակը, հանգամանօրէն ցոյց տալով Միլտոնի պոէմի հայերէն կարգ մը թարգմանութիւնները, միաժամանակ կանգ կ'առնէ այդ թարգմանութիւններէն — բուն մէջ տեղ դրած թերութիւններուն վրայ:

Գրքի այս բաժինն մէջ ուշադրաւ է այն, որ հեղինակը, նշելով Հ. Արսէն Բաղդասարեանի կատարած դերը հայ դասականութեան ասպարէզին մէջ, միաժամանակ ցոյց կուտայ անոր «Հայկ Դիւցազն» եւ Միլտոնի «Դրախտ կորուստ» պոէմներու հարադատութիւնը: Հեղինակին բերած նորութիւնն այն է որ, նշելով հայ քննադատութեան մէջ այդ պոէմներու մասին արձանագրուած սոսկ արտաքին նմանութիւնը, կը գտնէ որ անոնց միջեւ կայ նաեւ գեղարվեստական հայեացքներու ընդհանրութիւն, որ, ըստ էութեան, կը պայմանաւորէ նաեւ այդ պոէմներու արտաքին նմանութիւնները:

Անդլիացի անուանի գրող Դանիէլ Դի-Փոյի «Ռոբինզոն Կրուզօ» գործը սեն —

ցած է հայերէն բաղաձայնութեան թարգմանութիւններ, որոնց դրական եւ բացասական կողմերու մասին խօսելով հեղինակը նշած է այն ազդեցութիւնը որ ունեցած է այդ երկը: Օրինակ, ան կը նկատէ, որ Գ. Պատկանեանի «Վարդանաւ կամ Ար — կածք Վարդանայ հայազգի պատանեւոյ» վէպը ստեղծուած է Դի-Փոյի երկի նմանութեամբ:

Գրքի ամէնէն յաջող հատուածները այն գլուխներն են, որոնք նուիրուած են Մուկիֆտի, Սկոտի եւ Բայրընի ստեղծած գործութիւններու հայերէն թարգմանութիւններուն եւ մասնաւորապէս անոնց բերած ազդեցութիւններուն: Վարդան Փարթամեանի վերլուծելով Սկոտի «Այ — ւրնօ» թարգմանութիւնը Մ. Մամուրեանի կողմէ, միաժամանակ ցոյց կուտայ թէ գաղափարական ինչպիսի ընդհանրութիւն կայ Սկոտի վէպի եւ Մամուրեանի «Հայկական նամականի» միջեւ՝ ազգային ազատագրութեան հարցին մէջ:

Ուշադրաւ է Վ. Փարթամեանի բանաստեղծութեան մէջ, որոնք, որոնք, աւելի արտաքին երևոյթներու վրայ հիմնուելով, խիստ նմանութիւն տեսած են Սկոտի եւ Մամուրեանի հերոսներու միջեւ: Հեղինակը համոզիչ փաստերով ցոյց կուտայ, որ արտաքին երևոյթները տակաւին չափանիշ չեն, պէտք է խորանայ ներքին օրինաչափութիւններու միջեւ: Ան դիտել կուտայ որ Անանուհը եւ Տուրք բոլորովին ուրիշ մարդիկ են, նոյնիսկ իրարու հակադիր:

Անդլիական բանաստեղծութեան նկատմամբ հետաքրքրութիւնը միշտ ուղեկից եղած է հայ — անդլիական գրական առնչութիւններուն եւ ժամանակին հետ հարկաւորութեան ընդհանրութեամբ, արժեքներու չափանիշներով, առնչութեան նոր արտայայտութիւններով: Այդ տե — սակեմքէն բաւական ուշադրաւ է հայ հանրային մտքի չիտումը անդլիական գրականութեան վրայուն դէմքերէն մէկուն՝ Ջորջ Բայրընի ստեղծագործութեան հետ: Մենագրութեան այս բաժինն մէջ հեղինակը, գրուածելով եւ գնահատելով Խաչիկ Դաշտենցի «Բայրընը եւ Հայերը» գիրքը, միաժամանակ հանգամանօրէն կանգ կ'առնէ Բայրընի ստեղծագործութեան եւ հայ գրականութեան կապի վերայ:

Ժ. Դարու վերջաւորութեան եւ Ի. դարու սկիզբի գրական առնչութիւններուն մէջ տիրապետող կը դառնան մէկ կողմէ Բայրընականութիւնը, միւս կողմէ՝ Դիկենսը, Կոնան-Դոյլը ու Օսկար Ուայլդը: Այս վերջինի գեղարվեստական սկզբունքները լայնօրէն լուսարանուած են հայ հանրային կեանքին մէջ:

Հայ գեղարվեստական մտքի հետաքրքրութեան առարկայ եղած են Շէլլիի ազատաշունչ բանաստեղծութիւնը, անոր ստեղծած կերպարներն ու քնարական — խոհական բանաստեղծութիւնները:

ՋԱՆԻ ՄԻՐԱՍԻԿԵԱՆ

վին անտեղեակ, իր տունէն դուրս նետուած էր:

Ի՞նչ էր զինքը հոն առաջնորդող անխորտակելի ուժը...: Արդեօք հոն վազած էր ինքզինքը մատնելով Ռուսներ ազատելու համար...:

Մոչեմիկոյի արտասանած բառերը արձանագրուեցին իր էութեան մէջ...: Ի՞նչ... Ռուսներ, Ռուսներ, իր պաշտելի կուռքը... պիտի մեռնէ՞ր, պիտի վրաստուէ՞ր...: Ո՞վ էր սակայն, ո՞վ էր անոր մահուան պատճառը... ո՞վ էր զայն դահիճին մատնողը...:

Ի՞նչը... Ի՞նչը, էմփրիկան որ այնքան կը սիրէր իր զոհը...:

Ո՞հ, ո՞հ, անկարելի՛ էր...:

Էմփրիկա զգուշանքով զիտեց այն դա — տաւորները որոնք ժողով գումարած էին Ռուսները դատաւարտելու համար...:

Ի՞նչ... դատաւարտել, սպաննել...: Ձո՞ւղ: Ռուսներ...: Ո՞հ, ատիկա անկարելի էր...: Ամէն բան պիտի պատմէր, ինքզինքը բերան պիտի տար, պիտի ըսէր թէ ինքն էր Ժան Տալիան սպաննողը... այո՛, Պեմպոյի եւ Ալթիէրի իր տունը եկած ըլլալը դատարանին առջեւ բաց էր բաց պիտի յայտարարէր, պիտի ըսէր թէ անոնց հետ միանալով գործած էր այդ ոճիւրդը, այդ թշուառականները լարած էին դատաւարութիւնը... եւ այնպիսի պոհու մը երբ ինք նախանձէն ինքզինքը կ'առնէր,

203 Ն Ե Ր
Գ Ե Ն Ե Ռ Է Ն

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՐԵԿՈՅԹ
ՆԻՍԻ ՄԷՋ

Նիսի Հայ Տիկնանց Միութեան տարեկան երեկոյթին ներկայ գտնուեցան 300 ազգակիցներ: Արդարեւ, Կիրակի, Փետրուար Տին, Փարք Պանդոկի մեծ ուղեղեցիկ սրահը ծայրէ ծայր լեցուած էր ու շատեր հարկադրաբար ետ վերադարձան տեղի անձկութեան պատճառով:

Միութեան վարչութեան նախագահուհին՝ Տիկնի Մոզեան երեկոյթին բացումը կատարեց, որմէ ետք խօսք առաւ շրջանի հոգեւոր հովիւը՝ Տարօն Վրդ., որ այս առթիւ գնահատանքով արտա — յայտուեցաւ Միութեան գործունէութեան մասին, շնորհով, թէ երկու տարի առաջ կազմուած այս Միութիւնը ազգա — պահպանման գործով աշխատանք կը տանի գաղութին մէջ: Կարճ խօսք մըն ալ արտասանեց Ֆերնան Իքար, երեսփոխան եւ Նիսի քաղաքապետական Խորհուրդի անդամ: Ըսաւ թէ իրեն Գրանտայի նկատած ու գնահատած է հայ կնոջ դիմաւոր յատկանիւնը, այն է ընտանեկան ջերմ միջոցաւ պահպանութիւնը:

Մարտի 1-ի Նոր Սերունդի նուազախոսմբը՝ Գոչար, մինչեւ ուշ գիշեր իր հայկական ժողովրդական երգերով ու պարերգանակներով տաք մթնոլորտ մը ստեղծեց եւ ներկաները ապրեցան հայկական ժամեր: Ասոր նպաստեցին շրջանի Մշակոյթի Տան երկու պարախոսքերը, մէկը կազմուած պատանիներէ եւ երիտասարդներէ՝ Սարգստապատ անունով, միւսը պարմանուէրներէ՝ Արծիւ անու — նով: Մեր տղաքներն ու աղջիկները յաջորդաբար հրապարակ ելան մենագրութեամբ, խմբապարներով, բոլորն ալ հայկական, ինչ որ գնահատուեցաւ բոլորին կողմէ:

Նման ձեռնարկները գեղեցիկ առիթներ են փոքրաթիւ գաղութի մը անդամները իրար համախմբելու եւ տոհմական շրջանակի մը մէջ հայրենական միջավայր մը ստեղծելու համար: Ձեռնարկը նիւթական գետնի վրայ ալ շատ գոհացուցիչ եղաւ:

ԹՂԹԱԿԻՅ

ՎՐԱՑԱԿԱՆ ԵՐԳԻԾԱՆԻՐ

— Կը բաւէ զինի խմես, — կը յանդիմանին զինեմով մը:

— Լաւ, լաւ, կը խոստանամ, ալ զինի չեմ խմեր:

Ան կը կատարէ իր խոստումը ու կը սկսի... օղի խմել:

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ԱԿԱԴ. ՄԻԿՈՅԵԼ ԹՈՒՄԱՆԵԱՆ

Հայ անուանի գիտնական Միքայէլ Թումանեան ծնած է 1886ին՝ Ղրիմ: Մոսկուայի գիւղատնտեսական հիմնարկը աւարտելէ ետք (1914) կ'աշխատի Ջանդեղուրի եւ Հայաստանի այլ շրջաններուն մէջ: 1924ին Թումանեան կը հրաւիրուի Երեւանի համալսարանը, ուր կը ղեկավարէ Երկրագործութեան ամբիոնը, իսկ 1930էն մինչեւ 1949 կը ղեկավարէ Հայ — յաստանի գիւղատնտեսական հիմնարկի բուսաբանութեան ամբիոնը, դառնալով բուսաբանութեան եւ երկրագործական գիտութեան հիմնադիրներէն մէկը: Հայաստանի մէջ: 1929ին իրեն կը շնորհուի փրֆեսէօրի կոչում, իսկ 1935ին՝ գիտութեան վաստակաւոր գործիչի կոչում:

1943ին Մ. Թումանեանի գործօն մասնակցութեամբ կը կազմակերպուի Հայ — յաստանի Երկրագործութեան գիտական — հետազոտական հիմնարկը: Նոյն թուա — կանին ալ ան կ'ընտրուի Հայաստանի Գիտութիւններու Ակադեմիայի անդամ:

Ակադ. Միքայէլ Թումանեանի զրչին կը պատկանին շուրջ 50 գիտական գործեր: Ան 1944—1947 թուականներուն եղած է Հայաստանի Գերագոյն Խորհուրդի նախագահի տեղակալ: Մեռած է 1950ին:

×

ՎԱՀԱՆ ՏԵՐԵԱՆ ՏՈՒՆ — ԹԱՆԳԱՐԱՆԸ

1957ին բացուած է Վահան Տերեան Տուն — Թանգարանը որ անընդհատ կը հարստանայ նոր նիւթերով, որոնք պահուած են բանաստեղծի հարազատներուն, մտերիմներուն եւ իր տաղանդի երկրպագուներուն մօտ: Այդ գործին մէջ մեծ ծառայութիւն մատուցած է բանաստեղծի եղբորդին՝ գրադէտ Կամսար Գրիգորեան, որ կ'ապրէ Լենինկրատ: Եր — կարատեւ որոնումներէ ետք ան գտած է եւ Թանգարանին նուիրած կարեւոր փաստաթուղթեր, գիրքեր, լրագիրներ եւ լուսանկարներ:

Ներկայիս բարեկարգուած տեսք ունի Վ. Տերեանի Տուն — Թանգարանը, որու բակին մէջ կանգնած բանաստեղծի կիսանդին՝ տարուան բոլոր եղանակներէն լուսարանուած է Թանգարանը ունի չորս սրահ, ուր հետաքրքրութեամբ կը դիտուին բանաստեղծին անձնական իրերը: Հոն կը տեսնուին Տերեանի բանաստեղծութիւնները լեհերէն, չեխերէն լեզուներու թարգմանուած, ինչպէս նաեւ իր կատարած թարգմանու — թիւնները՝ ռուսերէնէ, արաբերէնէ, պարսկերէնէ եւ քրտերէնէ:

«ԵԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ

(18)

ՀԱՌԱՉԱՆՔԻ
ԿԱՄՈՒՐՁԸ

Մեծ վէպ

Սիբայիմ, ընտանեկան կեանքի

Ա. ՄԱՍ

ՏԱՆՆԵՐՈՒ ԽՈՐՀՈՒՐԳԸ

Այդ կնոջ սրտին մէջ չլիթայագործուող փոթորիկը հասնոր էր: Դժոխային օր մը եւ զիշեր մը անցուցած էր...: Դեք — ստիկանն պալատին մէջ ներկայացուող ողբերգութեան ամէն մէկ փուլին հեհեհ — ւուն սրտով մը հետեւած էր ան: Եւ վերջին պահու առանց ըրածը գիտնալու, գրեթէ խեղդաբարձ, ինքնիրմէն բոլորո —

եկաւ ժողովարարին մէջտեղը կեցաւ եւ դատաւորներուն դառնալով, կիսովին ծունկի եկած, արտասուալից ձայնով մը թոթովեց:

— Ներողութիւն կը խնդրեմ տէր դատաւորներ, նշանածս պաշտպանելու եկայ...:

Լէոնոր այդ գերագոյն վայրկեանին իր արտասանած վսեմագոյն բառերովը այնքան գեղեցկացած եւ իր սրտին մօրմո — քովը այնքան մեծցած էր որ այդ անողորմ ու անըրգուելի մարդիկը չարին աւելի յուզուած, սկսան գողալ:

Ալթիէրի իր տեղը կըսէ մնաց եւ սկըսաւ մտածել թէ չէ՞ր կրնար ըլլալ որ էմփրիկա, նախանձէն զուլար դարձած, դաշոյնը քաշելով Լէոնորի վրայ յարձակէր եւ մէկ հարուածով գետին փռէր զայն:

Բայց էմփրիկա ծանր ծանր ետ քաշ — ուեցաւ:

Լէոնոր այնքան յուզուած էր՝ աչքերը այնքան դարձած էին, այնքան որ ինքն — իրմէն ելած էր որ, էմփրիկան չկրցաւ նշմարել: Դատաւորներն իսկ արեւնոտ մշուշի մը մէջ կը տեսնէր ան:

ՄԻՇԵԼ ԶԷՎԱԳՕ

(Շար.)

Ի ՆՊԱՍՏ ԼԻՐԱՆԱՀԱՅ ԱՂԵՏԵԱԼՆԵՐՈՒ ԵՆԹԱՅԱՆԿԵՐ

Այլի Տիկին Բուրժուա Զապեհան, Տէր
և Տիկին Գարրիէլ Գեորգիան և զա-
ւակները, Տէր և Տիկին Յովհաննէս Զա-
պեհան և զաւակները և ընտանեկան
լուր պարագաները խոր ցաւով կը ծա-
նուցանեն իրենց ըրող, մօրաքրոջ և մեծ-
մօրաքրոջ՝

ԱՅՐԻ ՏԻԿԻՆ ՆԱԶԵՆԻԿ ՍԱՐԱՅԵԱՆԻ
մահը, որ պատահեցաւ Փետր. 10, Ան-
տիլի հանգստեան տունը:

Յուզարկաւորութիւնը կը կատարուի
Երկուշաբթի, Փետր. 16, ժամը 10-30ին
Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցին և
մարմինը կ'ամփոփուի (ժամը 11-45)
Փանթէն - Բոմբիւնալ գերեզմանատունը:

Մահագոյ չստացողներէն կը խնդրուի
ներկայ իրենց այդ նկատի:

Ի ՅԻՇԱՏԱԿ

Վարսնէն Տիկին Ազնիւ Տօնիկեան 30
Փրանք կը նուիրէ «Յառաջ»-ին իր ամուս-
նոյն՝ Ներսէս Տօնիկեանի յիշատակին:

ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊԱԱԿԻ

Ամերիկայէն Տիկին Նուարդ Տատուր-
եան 25 տղար կը նուիրէ «Յառաջ»-ին Տի-
կին Շեխիկեան - Երանոսեանի մահուան
առթիւ:

ՀՐԱՒԻՐ ԸՆԴՀ. ԺՈՂՈՎԻ ԵՒ ԲՈՔԹԵՅԻ

Ֆրանսա - Հայաստան Բայրեկամութիւն
Ընկերակցութեան վարչութիւնը իր ան-
դամներէն կը խնդրէ ներկայ ըլլալ ընդհ. -
Ժողովին Կիրակի, Փետր. 15, ժամը 16ին
իր կեդրոնատեղիին մէջ, 32 Ռիւ ալ Թրէ-
վիզ, Փարիզ 9րդ:

Օրակարգ. — Ընտրութիւն ընդհ. Ժո-
ղովի ղեկանին: — Նիւթական և բարո-
կան հաշուետուութիւն: — Անդամակ-
ցութեան քաղաքացիական ընտրութիւն: — Ըն-
տրութիւն նոր վարչութեան:

Ընդհ. Ժողովէն վերջ վարչութիւնը
ընթերցելով մը պիտի հիւրասիրէ անդամ-
ները:

GALERIE NICHIDO

61, Faubourg Saint-Honoré, Paris (8e)

Tél. : 266-62-86

CARZOU

OEUVRES RECENTES
PEINTURES ET DESSINS

4 Février - 13 Mars

ՇՆՈՐՀԱՎԱԼԻՔ

Կապ. Պաշտ. Պուլ. Օտտոյի վարչութիւ-
նը շնորհակալութեամբ ստացած է Տէր
և Տիկին Սիմոն Շահրիկեանէ, իրենց ա-
մուսնութեան 50ամեակին առթիւ 100 Փ.,
այլի Տիկ. Մարիամ Սուրբասեանէ իր
ամուսնոյն հոգեհանգստեան առթիւ 10,
Պ. Կարո Պողիկեանի հոգեհանգիստին՝
Տէր և Տիկ. Պիւղէրեանէ 10, այլի Տիկ.
Թրվանտա Յուսիկեանի հոգեհանգիստին՝
Պիւղէրեանէ 10, իրենց ընկերակիցներու
յիշատակին Մարիամ Շահրիկեան 15 և
Արմաղանեան 10, Պ. Թորոսեանի հոգե-
հանգիստին՝ Արմաղանեան ընտանիք 10,
Պ. Մարտիկեանի թաղման փոխան ծա-
ղիկի Տէր և Տիկ. Ուրուեան 10:

AU JARDIN DE THEOPHILE

chez Oskian 139, rue Saint-Honoré Paris 1er tél. 260 23 80

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ձՈՒ ձԱՇԱՑՈՒՑԱԿ

ՁԵՐՄ ՄԹՆՈԼՈՐՏ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՂԱՆԱԿՆԵՐՈՎ ՈՒ ԵՐԳԵՐՈՎ

ԱՄԷՆ ԻՐԻԿՈՒՆ ՀԱՅԿ. ՁՈՒԳԵՐԳՆԵՐ՝

ՎԻԳԷՆ ԵՒ ՅՐՈՒԹ

200 հոգինոց սրահ ընդունելութեան համար

Salle pour banquet, réception, mariage, etc.

OUVERT TOUS LES JOURS

10 JOURS EN GRECE

avec 2 jours à Rome

DU 12 AU 21 MARS 1976

de Lyon 1850 Frs, de Marseille 1850 Frs, de Paris 1950 Frs.

organisé par **sevan voyages - Lyon**

accompagné par Monsieur SARKISSIAN Varoujan

— Les prix comprennent : le transport aérien A/R, le transfert aéroport —
hôtel - aéroport, logement, pension complète dans hôtel 1ère classe, en
chambre double/bain.

— Vu le succès obtenu ces dernières années, nous organisons aussi en cette
période hivernale, d'agréables séjours dans des pays plus cléments.

Inscrivez-vous et faites inscrire vos parents auprès :

sevan voyages

50, Cours de la Liberté

69003, LYON

Téléphone : (78) 60-13-66

— Նախորդ տարիներու յաջողութենէն քաջաբերած և եղող ղեկավարնե-
րու գործարար տալու համար, մանաւանդ մեր երէց սերունդին կողմէ, Վա-
րուժան Սարգիսեան լաւագոյն պայմաններով ղեկեցիկ առիթը կուտայ ձեզի
Յունաստան (Երկու օր Հոտ) կազմակերպուած այս ճամբորդութիւնով:

Արձանագրուեցէք և արձանագրել տուէք ձեր բարեկամները այս գեղեցիկ
այցելու ճամբորդութեան և կ'ունենաք մեր կողմէ բոլոր պէտք եղած մանրա-

Licence BR 72056
Licence COR. A. 529

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18Ը ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Հովանաւորութեամբ

Հ. Յ. Դ. ՓԱՐԻԶԻ ՇՐՋ. ԿՈՄԻՏԵՒ

Նախաձեռնութեամբ

Հ. Յ. Դ. ՍՈՂՈՄՈՆ ԹԷՀԼԻՐԵԱՆ ԽՈՒՄԲԻՆ

*

ձԱՇ և ԳԵՂԱՐՈՒԵՍԱԿԱՆ ձՈՒ ԲԱՃԻՆ

*

1976 Փետրուար 22ին, ժամը 13ին սկսեալ

Փարիզի Հայ Մշակույթի Տան մէջ

17, Rue Bleue — Paris (9e)

ձԱՇԱԳԻՆ 50 ՖՐ.

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18Ը

ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԷՋ

Փետր. 22 Կիրակի, Ահարոնեան ահումբը

×

ՎԻԵՆԻ ՄԷՋ

Փետրուար 29ին

ՆԱԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Կապ. Պաշտ. Փարիզի մասնաճիւղին
տարեկան ճաշը՝ Մարտ 21ին:

Imprimé sur les Presses

DU JOURNAL «HARATCH»

83.rue d'Hauteville 75010 Paris

Commission Paritaire : N° 55935

Հ. Յ. Դ.

ՄԱՐՍԷՅԻ. — Հ. Յ. Դ. ՇՐՋ. Կոմիտէ
կը հաղորդէ խումբերուն թէ ներկայ-
ցուցական ժողովը կը դադարուի Շա-
բաթ, Փետր. 21, ժամը 20-30ին Ահարոնե-
ան ահումբը:

ՇՆՈՐՀԱՎԱԼԻՔ

ԻՍԻԻ ՆՐԱԿԱՌՈՅՑ ԵՆԵՂԵՑԻՈՅ
շինութեան ի նպաստ (74-75 շրջանին)

Տիկին Մարիամ Ղուկասեան, Պ. Եր-
ուանդ Տանջեան 1000ական, Մանուկեան,
Պ. Պետիկ Պետիկեան 500ական, Պ. Զե-
փիւռեան, Տիկին Շուշան Նոտանեան, Պ.
Պ. Հ. Յովհաննէսեան, Արթուր Ալեքսան-
եան 200ական, Տիկին Նոյեմի Ամպեր-
եան 130, Պ. Ն. Գալամաճեան 150,
Մուսթաֆեան, ոմն, Իսկուհի Ալեքսան-
եան, Օսքար Ասլանեան, Ուսանող Զե-
փիւռեան, Թադուհի Պէյլէրեան, Կեմիկ
Թէյլիւ Ահաճեան, Ժորժ Էքիզեան, Դա-
նիէլ և Յովհաննէս Միսաքեան, ոմն,
Տիւղէրեան 100ական, Պ. Նուրան Բուր-
տիկեան 88, Տէր և Տիկին Պոսկուրեան,
Պ. Պողոս Սոմանեան, ոմն, Պ. Սարեան,
Արմենակ Փեհլիւսեան, Տիկին Նարեկ
Տիւղէրեան, Պ. Պ. Սարգիս Մկրտիչեան,
Ճանկեան, Տիկին Էօթէնի Ճերանեան, Պ.
Պ. Յովհ. Աւագեան, Տօնիկեան, Տիկին
Մարիամ Բիւշիկեան, Պ. Պ. Պահապար-
եան և Նազիկեան 50ական, Շամիլեան
40, Բազումեան, Միւշէլ Մուսթաֆեան,
Տիկին Մարտին Պաշիկեան, Տիկին Շու-
շան Մեքիսեան և Պ. Եղիազարեան 200-
ական, Պ. Բանթար (Փարիզ), Տիկին Վեր-
ջինէ Սեպուրեան, Պ. Պ. Կիրակոսեան,
Վարդերեան և Տիկին Եսթեր Ճիլէրեան
10ական ֆր.:

ՀԱՅԱՍՏԱՆ ԱՅՑԵԼԵՑԷՐ ԳԱՐՆԱՆ, ԱՄՐԱՆ ՈՒ ԱՇՈՒՆԻՆ

TRANSTOURS organise

Ա. Գալամաճեանի՝ ԱՊՐԻԼ 19 - ՄԱՅԻՍ 2, ՄՈՍԿՈՒԱ - ԵՐԵՒԱՆ
Գին՝ 2700 ֆրանկ

Բ. Գալամաճեանի՝ ՅՈՒԼԻՍ 10էն 25 ԼԵՆԻՆԿՐԱՍ - ՄՈՍԿՈՒԱ - ԵՐԵՒԱՆ
Գին՝ 2900 ֆրանկ

1976 ՕԳՈՍՏՈՍ 6էն 21, ՄՈՍԿՈՒԱ - ԵՐԵՒԱՆ — Գին՝ 2900 ֆրանկ

1976 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 10էն 25 — ՄՈՍԿՈՒԱ-ԵՐԵՒԱՆ — Գին՝ 2850 ֆ.

1976 ՀՈԿՏ. 8էն 25 — ՄՈՍԿՈՒԱ-ԵՐԵՒԱՆ — Գին՝ 2450 ֆրանկ

ՕԳՈՍՏՈՍԻՆ և ՍԵՊՏԵՄԲԵՐԻՆ ԱՌԱՋԻՆ ԽՈՒՄԲԻՆ՝ ՄԱՐՍԷՅԻՆ ՄԱՐՍԷՅԻ
Երթուղարձ ոգանալով: «Արմենիա»-յի կամ «Անի»-ի մէջ, առաջին կարգի սպա-
ւարկութեամբ:

Կը գործադրուի հայրենի տեսարժան վայրերու այցելութեան լրիւ յայտագիրը

Արձանագրութեանց համար դիմել:

TRANSTOURS, 22 rue du 4Septembre — 75002 PARIS — Tél. 742-77-40
ուր կարելի է ներկայանալ Կ. ՈՒՆՃԵԱՆԻ, ամէն երեքշաբթի և Ուրբաթ կէսօրէ
ետը ժամը 15ին 18:

ՄԱՐՍԷՅԻ՝ Դիմել 2. ԱԼԻԳՍԱՆԵԱՆԻ՝

11, rue du Bassin — SAINT-JULIEN — Tél. 93-04-90 et 08-31-55

ՎԱԼԱՆՍ՝ Դիմել Ն. ԳԱՍՊԱՐԵԱՆԻ — ԱԼՖՈՐՎԻԼ՝ Դիմել Թ. ՊՈՅԱՃԵԱՆԻ

Fonds A.R.A.M

Օ Ր Ա Ք Ե Ր Ք

ՀԻՄՆԱԳԻՐ ՇԱԽԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ

Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN

HARATCH

LE SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE OCCIDENTALE

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

83, RUE D'HAUTEVILLE, 75010 PARIS

— Tél. : 770-86-60 —

Fondé en 1925

C. C. P. Paris 15069-82

571027317 A R.C. PARIS

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա Տար. 170 ֆ.
Արտասահման Տար. 200 ֆ.

Վեցամսեայ 90 ֆ.
Հասը 1 ֆ. 20

51° ANNÉE — N° 13.516

ԵՐԵՒԱՆ ↔ ՓԱՐԻՋ
ՀԵՌԱՏԻՊ

ԵՐԵՒԱՆ (Արմէնփրէս, Փետր. 3)

ՕՐՈՒԱՆ
ԴԵՊՔԵՐԸ

Ս. ՂԱԶԱՐ Կ՝ՈԳԵԿՈԶԷ
ՄԵԻԹԱՐ ԱԲԲԱՅԻ ԾՆՆԴԵԱՆ
ՅՈՍԱՄԵԱԿԸ

Միաբանութեան Ընդհ. Արբանայրը շրջաբերական
նամակով կը բանայ յոբելեանական տարին

ՀՐԴԵՀԻ ԱԻԵՐՆԵՐՈՒՆ ՎՐԱՅ ԿԸ ԹԵՒԱԾԷ ՀԱՅ ՇԱՐԱԿԱՆՆ ՈՒ ԽՈՒՆԿԸ
ՀՈԳԵԿԱՆ ՈՒՐԱԽՈՒԹԵԱՆ ԱԼԻԳՆԵՐՈՎ

(Սեփական քաղաքագրութիւն Ս. Ղազարէն)

(Բ. Ե. Վերջ)

ուրիս եւ զարգանան Միւթարի նուիրա —
կան զաղափարականին ժառանգները, Սե-
ւանի Աստուածամօր հովանիին տակ, լա-
ւազոյն ծառայելու համար Աստուծոյ
փառքին եւ մեր սիրելի Հայ ժողովուր-
դին»:

Հ. ՆԵՐՍԷՍ ՏԵՐ-ՆԵՐՍԷՍԵԱՆ

×

ՓՈԽԱՆԱԿՈՒԱԾ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ
ԶՈՅԳ ՄԻԱԲԱՆՈՒԹԵԱՆՑ ՄԻՋԵԻ

ՎԵՆԵՏԻԿ — Ս. Ղազար, Փետրուար 7

Միւթար Աբբայօր ծննդեան ՅՈՍԱՄԵԱԿԻ
առիթով, մեր եղբայրական սիրոյ ող —
ջոյնը կ'ուղղենք Վիեննայի Միւթարեան
Միաբանութեանը Գրպծ. Ընդհ. Աբբա-
օր եւ բոլոր հոգեկից անդամներուն,
հայցելով Ամենակալին որ Երանաշնորհ
Հիմնադրին հոգին եւ օրհնութիւնը վերա-
ծարծի ամէնուս մէջ, ու նորանոր աստ-
ուածանուէր կոչումներով հաստատուին
եւ զարգանան Միւթարի նուիրական դա-
ղափարականին ժառանգները, Սեւանի
Աստուածամօր հովանիին տակ, լաւա —
զոյն ծառայելու համար Աստուծոյ փառ-
քին եւ մեր սիրելի Հայ ժողովուրդին:

Հ. ՊՈՂՈՍ ՎՐԴ. ԱՆԱՆԵԱՆ

Ընդհ. Աբբայօր Միւթարեան
Միաբանութեան եւ Միաբան Հայրեր
Ս. Ղազարու Մայրաքանդակին

×

ՎԵՆԵՏԻԿ, Փետրուար 7
Երանաշնորհ Միւթար Աբբայօր ծը —
ննդեան ՅՈՍԱՄԵԱԿԻ՛ն՝ մեր սրտագին ա-
ղօթքը կուղղենք Բարձրեալին, հայցելով
որ Միւթարեան զոյգ օճախները ծաղկին
զարգանան եւ նոր կենսունակ ուժերով
վերածնին: Մեր Աբբայօր բացակայու —
թեան՝ ընդունեցէք իր եւ ողջ Միաբան —
նութեանս փոխադարձ շնորհաւորութիւն-
ները Ուխտիդ Գերապայծառ Աբբայօր եւ
Մեծարգոյ Հայրերուն:

Հ. ՊԵՏՐՈՍ ՏԵՐ-ՊՈՂՈՍԵԱՆ

Ընդհ. Աթոռակալ
Միւթարեան Միաբանութեան

Ճափոնի «Մորիկիտա Շուպան» հրա —
տարակազման տունը ճափոնեայ լեզուով
լոյս ընծայած է Հայաստանի Գիտու-
թիւններու Ակադեմիայի անդամ Մերգէյ
Համարձեցումների «Անիգորոտու սպիւրի
տետութիւն» մենագրութիւնը: Այս գործը
առաջին անգամ լոյս տեսած է Մոսկուա,
1967ին եւ ատենին զբաւած է ինքն. Մի-
ութեան եւ արտասահմանի դիտման —
ներու ուղարկութիւնը: Հայ գիտնականի
մենագրութեան մէջ ուսումնասիրուած է
նոր նիւթերէ պատրաստուող սալերու
ամրութեան առաձգականութեան եւ տա-
տանումներու տեսութիւնը: Դասական
տեսութիւնն ան կը տարբերի անով, որ
նկատի առնելով անոնց բոլոր բնորոշ
առանձնատեսութիւնները, հնարաւորու-
թիւն կ'ընձեռէ լուծելու կիրառական շատ
մը խնդիրներ: Այս գործը քանի մը տարի
առաջ հրատարակուեցաւ նաեւ Միացեալ
Նահանգներու մէջ: Ճափոնական հրա —
տարակութեան ներածականին մէջ զբո-
լորդելով, Նազոյի համալսարանի փրո-
ֆեսօր Գ. Օկաւի, բարձր գնահատանքով
կարապայտուի հայ գիտնականի գոր-
ծին մասին:

×

ԵՐԵՒԱՆ (Արմէնփրէս, Փետր. 6)

ՀԱՅ ԸՄԲԵՇԱՄԱՐՏԻ ՅԱԼԹԱՆԱԿԸ

Հայաստանի պետական մարզական
հիմնարկի ուսանող Ռուբէն Գիւլքէկեան
լաճած է « Բուրեղեւտիկ » մարզական
ընկերութեան Կեդրոնական Խորհուրդի
դասական լըբշարտի ախոյեանական ոս-
կէ մեկուս: Գիւլքէկեան իր մղած հինգ
մենամարտներուն մէջ ալ յաղթական
հանդիսացած է (90 քիլո):

ՖՐԱՆՔԵՒԳԵՐՄԱՆ
ՀԱՆԴԻՊՈՒՄԸ

— 0 —

Շմիթի հետ տեսնուելէ ետք, Նախա —
գահ ժխդար Վանդէն անցաւ Գուրշըվէլ
ձմեռնային արձակուրդը անցընելու եւ
դահուկ ընելու:

Ֆրանքեւգերման այս 27րդ հանդիպու-
մը, բարձրագոյն աստիճանի վրայ հաս-
տատեց թէ երկու երկիրները փոփոխու-
թեան անհրաժեշտութիւն չեն տեսնու-
ղրամական գետնի վրայ ոչ ալ սակի բա-
րեփոխում մտքի եւ Ֆրանքի միջեւ: Չեն
համաձայնած սակայն եւրոպական ղեկա-
վարութեան մը կազմութեան շուրջ:

Երբ Շմիթ կը հասնէր հարաւ. Ֆրան-
սայի ժամադրաւարը՝ Մա տ'Արքիմէնի
ժախտով կը նկատէր թէ Արեւմտեան
Գերմանիոյ դրօշին տեղ պարզուած էր
Արեւելեան Գերմանիոյ դրօշակը... աւելի
առաջ, ինք ալ ընդունած էր ուրիշներու
ժախտը երբ Նիսի օգակայանը կը հասնէր
Լաֆիտ ընկերութեան մէջ օդանաւով...

Բանի մը տղով

Ա. ԳՈՉԵԱՆ եւ Դանիէլ Հօթըն, փոխ-
նախագահ եւ նախագահ Լաֆիտ Եր —
բաֆք ընկերութեան հրապարեցան իր-
րեւ հետեւանք իրենց իսկ երեւան հանած
կաշառակերութեան դալթակուութեան:

Լիլի ՓՈՆՍ աշխարհի ամէնէն նշանա-
ւոր ափսոսմի ֆոլոսքուսներէն մէկը
մեռաւ առջի օր, Տալլասի մէջ, 71 տա-
րեկանին:

ՀԱՅԸ կը սղէ Ֆրանսայի մէջ եւ պա-
կէքը մէկ Ֆրանք պիտի արժէ Կիրակիէն
սկսեալ, Փարիզի մէջ:

ԼիլիԱՆՆԻ դրամատուները վերաբայ —
ուեցան Հինգշաբթի օր, հրատալերու
պաշտպանութեան տակ: Ընդհանուր ձե-
ւով հանդարտութիւն կը տրէ, թէ եւ
միջադէպեր պատահած էին Պեքա (ա-
րեւելեան Լիբանան) երբ Ձահլէի մէջ
քրիստոնեայի մը դիակը գտնուած է (ա-
ռեւանդուած էր երկու օր առաջ): Կրկին
պատմէնք բարձրացած են եւ երկու
մահմետական սպանուած է: Բախում —
ներ եղած են Ձահլէի քրիստոնեայ թա-
ղին եւ շրջապատող մահմետական գիւ-
ղերու միջեւ:

ԱՆԳԱՐԱՍԻ համալսարանը կատարուող
ցոյցի մը ընթացքին չորս ուսանողներ
ծանրօրէն վիրաւորուած են: Ասոնք կը
բողոքէին իրենց մէկ ընկերով սպանու-
թեան դէմ ծայրայեղ աշխուր կողմէ:
Միւս կողմէ Պոլիս լոյս տեսնող «Ժողո-
վուրդին ձայնը» կ'անդրադառնայ երեք
Թուրքերու, յեղափոխական նկատուած,
որոնք պիտի արտաքուսին Գերմանիայէն:
Լատ թերթին այս երեք Թուրքերը մահ-
ուան սպառնալիքի տակ են:

ԺՈՐԺ ՄԱՌՇԷ պիտի չգլխաւորէ ֆը —
րանսական Համալսարանը կուսակցու-
թեան պատուիրակութիւնը, որ պիտի
մասնակցի խորհրդային Համալսարան
կուսակցութեան 25րդ համագումարին:

Առաջին անգամն է որ Ֆրանսայի Համալ-
սար կուսակցութեան քարտուղար մը
չի մասնակցիր Մոսկուայի համագումար-
ին:

ՆիժնիՆովոօ մէջ պետական հարուած մը
ձախողած է բայց լուր չկայ երկրին դե-
կալարէն, որ հաւանաբար սպաննուած է:

Ապտամը ղեկուորականը ձերբակալ —
ուած է:

ԼՈՆՏՈՆԻ փանդուղիին մէջ, մեծ աղէտի
մը առաջին առնուեցաւ առջի իրիկուն,
երբ ուսմը մը վերցուեցաւ Օֆֆորտ
Սքրիթ կայանէն, որ ամէնէն բանուկ կա-
յաններէն մէկն է:

Fonds A.R.A.M

ԱԶԳԱՅԻՆ ԶԵՌԱԳՐԱՅԻՆ ՀԱՐՍՏՈՒԹԵԱՆՑ ԱՆՎՏԱՆԳ ՊԱՀՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ՀԱՐՑԸ

(Ս. ՂԱԶԱՐՈՒ ԱՂԵՏԱԼԻ ՀՐԴԵՀԸ ԼՈՒՐՁ ԱԶԳԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸՆ Է)

Կարծես Նախախնամութեան մէկ ազդարարութիւնը կար Ս. Ղազարու սարսուղեցիկ ու դժբախտ հրեհին մէջ, ուղղուած համայն Հայութեան: Տեսակ մը աստուածային ահագանք՝ արթնցնելու համար մեզ, մեր ազգային ժառանգութեան հանդէպ այսպէս թմրածութեան: Միայն անփոխարինելի կորուստներով է կարծես՝ որ կարելի է ամբողջ Հայութիւնը խթանել, որպէսզի «բան մը ընենք» մեր ազգային ժառանգութեանց ապահովութեան համար:

Ս. Ղազարու հրեհը տեղի ունեցաւ, որովհետեւ անտարբեր դտնուեցանք վանքին կարիքներուն հանդէպ: Տնտեսական բեռան տակ ծանրաբեռնուած միաբանութիւնը չստացաւ այն աշակցութիւնը, որուն այնքան կարիք ունէր հնազանդեան հանդուգական հայ սրբավայրը, Սուրբ Ղազարը, արդիականացնելու համար իրեն ժամանակակից եւ կենդանի կեդրոն մեր մշակոյթին:

Իտալացիք, որոնք իրենց մամուլով, ձայնասփռումով եւ հեռառիւսով արտասովոր հետաքրքրութիւն ցոյց տուին Ս. Ղազարի հրեհին առթիւ, անշուշտ կարգացին որ երկուքուկէս դարեան մեր այդ ազգային անշիջելի «օճախը»... յարմար լիակամ, նախնական, նոյն ատեն հինգամ երկնաքարութեամբ է որ իր առօրեայ պահանջները կը դոճացնէ: Կարգացին եւ խորհեցան թէ ի՞նչ անտարբեր ժողովուրդ են սա Հայերը որ իրենց սրբազան կեդրոնով եւ վանքով չեն հետաքրքրուած, դայն օժտելու համար արդիական տարրական կարիքներով:

Անշուշտ, Ֆրանսական, գրեցեալ - կան մամուլը, որ հետաքրքրուեցաւ եւ իր ընթերցողներուն ներկայացուց աղէտը՝ մանրամասնութեամբ, անտարակոյս ընթերցողներու մտքին մէջ հարց ստեղծեց թէ ի՞նչպէս Հայերը կը թողուն որ իրենց կարեւորագոյն մշակութային մէկ կեդրոնը, Եւրոպայի մէջ, անպաշտպան եւ անապահով երկտարածութեամբ իր կարիքը կը դոճացնէ: չգտնուի հայ համայնքը մը, հայ մեծահարուստ մը, հայ կազմակերպութիւն մը՝ որ գացած ու հետաքրքրուած ըլլայ, համեստ դոմարով մը արդիական բոլոր ապահովութիւններով վերանորոգելու այդ սրբազան հաստատութիւնը:

Գրեթէ երկու ամիս անցած է աղէտէն ի վեր եւ դեռ չկարգացինք հայ մամուլի մէջ կոչ մը՝ ի նպաստ Ս. Ղազարի հանդանդութեան, բացի Փարիզի «Յառաջ»էն:

Անդին՝ Միլանոյի (Իտալիա) ճարտարապետական համալսարանը, ձեռներէ - ցութեամբ Ալֆրեդո Նովելլոյի, մասնորականներու եւ քաղաքական անձնաւորութեանց, հաւաքովի կը կազմակերպէ «օգնելու համար Ս. Ղազարին»:

Իսկ մե՞նք, — Ամերիկահայեր... Ամբողջ փաղանդ մը ունինք հայ մեծահարուստներու. սակայն ո՛չ միայն այսօր, այլեւ անցեալի մէջ, բացի Պ. Սկեք Մանուկեանի նուիրատուութենէն, անոնք պղծեցաւ լուսայ մը իսկ տուած չեն Միլիթարեան դարաւոր օճախին:

Մեր համալսարանական դասախօսներն ու գիտնականները եւս, որոնք հայ մշակոյթ եւ պատմութիւն կ'աւանդեն ամէն օր, երեւութեան ցոյց մը իսկ չըրին այս երկու ամսուան ընթացքին՝ ի նպաստ Ս. Ղազարու, համազգային սահմանեցուցիչ աղէտին առթիւ:

Հարկը հազարներէ մինչեւ միլիոններ օտար հիմնարկութեանց եւ համալսարաններու նուիրող մարդիկ չէին կրնար իրենց ձեռքը դրախտին տանիլ՝ աղէտա - հար մեծաբժէք հայ կեդրոն մը պահելու, պահպանելու եւ փրկելու համար:

Ինչ որ է: Մենք մեր հին փորձառու - թեմաք զիտներ թէ աւելորդ է վրդովիլ: — «Ձայն բարբառոյ յամենայն»...

Ու լաւ կը յիշենք ուրիշ «աղէտ» մը՝ որ կարգ մը պոռնոքներէ դուրս արդիւնք չտուաւ:

Կախարակները երուսաղէմի ձեռագիրներու հանրաժանօթ գոյութեան... Անոնցմէ չհնդ հատը դեռ դարձանալիօրէն՝ չգտնուեցան:

Այդ օրերուն դիտել տուինք թէ պէտք է ապահովել մեր ձեռագիրները, ազգային մշակութային ժառանգութիւնները: Երուսաղէմի վանքին մեծաբժէք ձեռք - դրական հարստութիւնը (3800 ձեռագիր) դեռ թլմուած կը մնայ վանքին Ս. Թորոս եկեղեցւոյ մէջ, որուն երկտարածութեան թիւերն ալ օր մը կրնան բռնկիլ եւ նոր աղէտի մը դուռ բանալ:

Ինչպէս կ'ըսեն, «լոյսերու մէջ պառկել» Իսպանեան, որ Ս. Ղազարի մէջ ամբարկու եւ ապահով ձեռագրատուն մը չինեց երկու երեք տարի առաջ՝ ուր փոխադրուեցան ձեռագիրները նոյն այն տեղէն, ուր Ս. Ղազարի վերջին հրեհը մեծագոյն վնասը պատճառեց: Ի՞նչ սահմանեցուցիչ կորուստ պիտի ըլլար, եթէ Իսպանեան այդ ձեռագրատունը չինել տուած չըլլար:

Հո՛ն, այդ ամենապահով ձեռագրատունը պիտի երթան իմ հաւաքմանս 350

եւ աւելի ձեռագիրներ, ամբողջ կեանքիս ընթացքին այնքան մեծ դոճողութիւններով եւ վտանգներով հաւաքուած: Հոն, Ս. Ղազարու ձեռագրատան մէջ անոնք ապահով պիտի մնան երկտարածութեան պատճառած հրեհներէն կամ ուսման երկու պայթումներէն:

Հապա՞ Պոլսոյ Պատրիարքարանի կամ դանազան եկեղեցիներու մէջ մնացած ձեռագիրները: Ո՞վ կրնայ ուսումնասիրել դանոնք, այնտեղ: Պատրիարքարանի փայտաշէն խեղճուկ չենք քանի մը վայրկեանի մէջ հրոյ՝ ճարակ կրնայ ըլլալ՝ ձեռներէց Պատրիարքին աշակերտը կը պոլ հաւաքած ձեռագիրներուն հետ: Ինչո՞ւ այդ ձեռագիրները էջմիածին կամ դոնէ Երուսաղէմ չեն փոխադրուիր: Ո՞վ պատասխանատու պիտի ըլլայ, երբ անոնք փճանան: Կամ ի՞նչ նշանակութիւն ունի պատասխանատուութիւնը՝ անոնց փճացումէն վերջ:

Հապա՞ Հալէպի արժէքաւոր հաւաքածոն, թիմուած՝ եկեղեցւոյն փայտաշէն դարակներուն մէջ: Անմատչելի՞ հասա - րակութեան, անմատչելի՞ գիտնականներուն: Ձեռագիրներուն մաս մը խնամքի եւ նորոգութեան կարօտ, ուրիշներ՝ ցեցակեր: Ինչո՞ւ ատոնք էջմիածին չեն զրկուիր, երբ հիմա սուրիական կառավարութիւնը կրնայ բարեացակամօրէն կարգադրել նման ուղարկում մը, ամե - նայն ապահովութեամբ:

Եթէ չփրկենք մեր ձեռագրային հաւաքածութիւնը, դժոխքէ աւելի ահարկու բան մը վերապահուած է մեզի: Գալիք սերունդները օրհնագրութեամբ պիտի չպատուեն մեր յիշատակը: Անոնք պիտի յիշեն Երուսաղէմի ձեռագրաց գոգու - թիւնը, Ս. Ղազարի երկտարածութեան թիւերը, Հալէպի ձեռագիրներուն անխնամ վիճակը, Կ. Պոլսոյ փայտաշէն պատ - ըրարքարանը, եւ մե՛ղ ալ... անոնց հետ: Երազանքները:

Վատհօրէն, յոյս չկայ մեր մեծահարուստներէն: Ողջմտանքի ամբողջ բեռը կը ծանրանայ ներթափանցող համեստ մեր դասակարգին վրայ: Անոնք են որ ընդառաջ պիտի երթան մեր ստիպողութեանց: Անցած դարը են երանելի օրերը Տիգրեաններու, Ապրոյեաններու, Տատեաններու, Նուպարեաններու, Արթին ամիրա - ներու եւ համեմատաբար աւելի համեստ Իսպանեաններու: Ի դո՛ւր պիտի ըլլայ խորհիլ որ մեր ներկայ մեծահարուստներուն մէջ Մուրատ Ռափայէլեաններու նման զոյգեր գտնուին:

Ս. Ղազար բնականաբար չնորհակալ է Պ. Ալեք Մանուկեանի ձեռնտուութեան համար: Սակայն վանքը, որ արդէն տպա - րանի վերաշինութեան համար միլիոններու ծանրաշանք բեռան տակ էր, այժմ հրեհին աւերը դարձանելու յատուկ հրա - կայական դոմարները ի՞նչպէս եւ ուր - կէ՞ պիտի ապահովէ:

Իտալական կառավարութիւնը քան միլիոն լիբրէի յատկացում մը ըրաւ, որով գործաւորները սկսած են արդէն կարե - ւոր վերանորոգութեանց, չայրած սա -

կայն վնասուած մասերու պահպանութեան եւ փրկութեան համար: Վերաշինութեան յատուկ նախահաշիւներու ստի - պողաբար Պետութեան ներկայացուցողաց առնուած է, առաջիմ, խաղաղական կառավարութեան կողմէ, պաշտօնական խնդրագրերու այլ ձեռագրութեանց համար, որոնք խիստ կարեւոր են իտալիոյ եւ մասնաւորաբար Վենետիկի շըրջանին մէջ կատարուող վերաշինութեանց համար: Եկեղեցին եւ դրադարանը Պետութեան կողմէ ազգային յուշարձան նկատուած ըլլալով՝ ոչ ոք իրաւունք ունի առանց պետական պաշտօնական վաւերացման որեւէ շինարարութիւն կատարելու: Եւ սակայն, զալ զգալով անհրաժեշտութիւնը անմիջական վերաշինութեան, Վենետիկի կառավարութիւնը բացառապէս թոյլատուութիւն ըրած է Ս. Ղազարու:

Տարակոյս պէտք չէ ունենալ որ Միւրախութիւնը ամէն դոճողութիւն պիտի չեն նախկինէն աւելի լաւ վիճակի մէջ դնելու համար մշակոյթի այս սուրբ տաճարը: Եւստով պիտի սկսի ամենակարեւոր բաժնին՝ քանգարանի շինութիւնը, ձեռագրատան պէս ապահով եւ արդիական:

Հայութիւնը շատո՞նց վերահասու եղած պէտք էր ըլլար որ Ս. Ղազարու մեծաբժէք նկարներու հաւաքածոն կարիք ունէր պահպանուելու: Որչեքու ներանցքին - րուն մէջ կախուած հայ եւ օտար նկարիչներու գործերը՝ օդի, խոնաւութեան, փոշիի աւերէն զերծ մնացած պէտք է ըլլային անոնք եւ ապահով սրահներու մէջ ամփոփուէին: Փա՛ռք Տիրոջ, որ այդ ալ պիտի կատարուի վերջոյ, չնորհի վեհանքն նուիրատուի մը:

Պէտք չէ խորհիլ թէ մենք մեր մեղքը քաւած կ'ըլլանք այս բոլորէն ետք:

Ինչ որ իտալական կառավարութիւնը կը տրամադրէ՝ ներթափանցող կարիքներու մէկ կառարակն է: Տրամադրուած ներթափանցողութեան հաղիւ փոքր մէկ մասը կը կազմեն այն հակադաս կարիքներուն՝ զորս հրեհը պատճառած է:

Յաճախ դարձանք՝ վիճառաբարձ... «վանք մեծապարսպ է» կարծածներով, ներթափանցողութեան մէջ, եւս իրողութեան մէջ, վանքի կառավարական համեստ հարստութիւնը կարելի է ձեռքի մը հինգ մասններուն վրայ հաշուել: Լիտոյի կառավարներուն կարեւոր մէկ մասը շատ ժամանակ առաջ վաճառուած էր: Միւս մասը անհաւարեւ մնացած էր, հոն ապաստանած հայ դաղթականներու պատճառաւ: Հոռոմի մէջ՝ վանատունէն դատ (որ ուսանող վարդապետներու համար կը գործածուի) համեստ եկամուտ - տով կախուած մը միայն կայ: Միաբանները համեստ ամբարանաց մը ունին եւ Վենետիկի ու Փարիզի վարժարանները, ինչպէս նաեւ Հալէպի, բազմաթիւ չնքներ են: Զարմանալի է, որ այլապէս բանիմաց ճանչցուած մարդիկ, Ս. Ղա -

ԱՆՅԵԱԼԻ ՅՈՒՇԵՐՈՒ ԶԱՄԱՆՈՎ

ԱՆՅԵԱԼԻ ՅՈՒՇԵՐՈՒ ԶԱՄԱՆՈՎ

ԱՅՅԵՐԹ ԽՈԿՈՒՄՆԵՐՈՎ

ԱՆՅԵԱԼԻ ՅՈՒՇԵՐՈՒ ԶԱՄԱՆՈՎ

Փսիսուքներ, թէ այդ ընդարձակ հողը բանջարեղէնի եւ պտուղներու դրախտայ - գի մըն է եղեր երբեմն: Ու անէճքի, նը - զովքի, չար աչքերու պատիժ - պատու - հաս փութորիկ մը, շանթահարած, այ - րած, չորցուցած, անապատի էր վերա - ծած զայն...:

Մուտքի դրան ձախին կը բացուէր խո - շոր սրահ մը: Պատերը կիրով ծեփուն, ծակ-ծակ, մլուկի բոյներով...:

Առաստաղը գուգահեռական, հաստ - հաստ գերաններ, գետիք սեպ-սեւ, կար - ծրացած հող. գոմէշի կրտուած կաշի...:

Ահաւասիկ մանկապարտէզը, ուր մայրս Պէշլերենց ձէյրան Եղարէթը խրոխտ, զալ, խիզախ, կրակ ու բոց սիրելի մայրիկս (տուտուս) տարաւ զիս:

Կանուխէն որբացած, ջուրը պակաս

տունիկի մը նման, անշուք ու անճար մնա - ցած: Հնակարկատութեամբ օրական հացը դժուարութեամբ շահող հայրս, առեւտրական ասպարէզը նետելով — ապուխտ ու երշիկ պատրաստել ու ծախել — «մարդ ըրած է», հարստացուցած, յանդուրձն ու ձեռներէց մայրս:

«Պոլսու պոսու» թուխ, գեղեցիկ, հա - մակերկի, աչքերը կրակ, ժպիտը կայ - ծակ, լեզուն՝ անոյշ, համորելի, տեսքով պատկառազու էր մայրս:

Հոգին ըմբոստ, յեղափոխական: Մի - տը մաքուր, մարդասէր, ազնիւ. ձեռքը բաց, առատաձեռն: Դատաւոր հաշտա - րար, արդարադատ: Ամէնէն փնտուած միջնորդ: Ակնածանքի, պատուի, վարկի տէր: Թաղեցիներուն, ազգականներուն, նոյնիսկ իր հօր՝ համբաւաւոր, յարգելի Հաճի Ուստային: Երկաթագործ հինգ եղբայրներու անդրանիկը, Կարապետ ա - ղային անգամ խորհրդատուն:

Ամէն անգամ զրիշ ձեռք տեսնելով, հոգին խռոված, այրած է, տակնուվրայ եղած բացազանջող մայրիկս:

«Ա՛յ, ըլլար, թէ այդ գրիչը իմ ձեռք ըլլա՛ր...»:

Թեւեղ կտրուած արծիւ, անդադէտ մնացած, ուսումնասիրաւ, հրարուկ առ - նական կին մը, հեռատես ու իրատես:

Ահաւասիկ իմ անմահ մայրիկս, այդ «հանրմ - խաթուն» մայրս, ինչ հեռա -

նկարներով, կարօտով, երազանքով, ուխ - տով ու ապագայ ծրագիրներով, ձեռքէս բռնած, հագուած — չըրած, աղուորցած առաջին անգամ առաջնորդեց զիս ման - կապարտէզ մեր թաղին:

Ամէն օր կ'երթայինք մենք հոն, թա - ղին ճուտերը, մայրիկներուն, յաճախ մամիկներուն թիւէն կախուած, երբեմն արցունքով ու երբեմն ալ խամրած ծա - ղիկ ժպիտով...:

Պատի կողքին, ուղղակի գետին փռու - ած անձնական ապրանք, չարք-չարք, գոյնգոյն բազմոցներուն վրայ: Մեր նայուածքները սեւեռած ճպոտի մը ծայ - րին, զոր կը սահեցնէր վարժուհին պա - տի խոշոր այրեցնաբանին վրայ:

Ու բարձրաձայն, միաձայն կը կրկնէինք մենք, արտասանութիւնն անոր՝ ձեռ - ղուած ամանի մը հնչիւնով...:

Ա՛յ-յը, Բե՛ն, Գ-ի՛մ...:

Միշտ սեւեր հագած, միջին տարիքով սեւուլիկ աշուքներուն խորը տառապա - ճի հետքերով, դարուկ, նիհար, ջղուտ, նազելի ու երկայնահասակ կին մըն էր մեր վարժուհին, զոր «Տուտու» կը կո - չէինք մենք մեր մայրիկներուն պէս:

Ո՛չ անունը եւ ոչ ալ իր ներքին խոր - հրդաւոր կեանքը գիտէինք: Բայց կը տեսնէինք թէ առանձին, միա-միջակ, տրտում, հէ՛ղ ու ինքնազոհ կին մըն էր

ան: Կ'ապրէր կծկուած, ընդարձակ բնա - կարանի մը մէջ:

Եկուոր, լուսաւորեա՛լ...:

Անշուշտ, ունեցած էր իր ողբերգու - թիւնը, տոմար... մեզի բոլորովին մութ: Ուրուիկ ջրհորի մը հայեկէն ցաթող տարտամ արտաբերի մը խորհուրդով, օտ - սուտով...:

Նիւթ փսիսուքներու: Կախարչներու ըսի - ըստներուն: Հնչակի - Դաճակի կին...: Եւս անլուծելի ու վեհագին...:

Իր տունը ուսումնարանի վերածած, դաս - երգ ու խաղեր կը սորվեցնէր ան մեզի՝ չարածձեռներու:

Թաղի տիկիններուն քարտուղար, նա - մակազեր ու ուղեցոյց, բոլորին յար - զանք ու մեծարանք կը վայելէր անիկա: Կեանքը դժուար, ապրուստը սուղ, դե - րամը հագուազիւտ: Դադարներու եւ յո - ճախ բազմոցի մենամարտներուն, վրո - ճանքի հետ փոքր-փոքր եղող, քուրճի վերածուող ճերականներու ծախքէ փը - կուելու մտքով: Զիտէս կախուած ուղ - զանիւն — քառանկիւն, կոթով, այրե - նարան տախտակով մը, մարտիկներու ղէն ու զրա՛հ... յաճախեցի ես, իմ ա - ռաջին ուսումնարանս:

Ա. ԿԱՊԵՆՑ

ՊԵՅՐՈՒԹԻ ԼԱՐՈՒԱԾ ԶԻՆԱԳՈՒԼԸ

ԽՍԻՐ. — «Նուվել Օպերավատոր»-ի մէջ կի Սիքսոն կը նկարագրէ Պէյրու-ը. —

Զարմանալին այն է որ Պէյրու-ը տա-
կաւին գոյութիւն ունի: Հոն եմ: Կրնամ
վկայել այդ մասին: Ինչուիչս ամսուան
ընթացքին, բացի քանի մը ընդմիջում —
ներէ, կրակեցին, քաղաքի կեդրոնէն մին-
չեւ արուարձանները, գործածելով ամէ-
նէն ծանր զենքերը: Տարօրինակ է, քա-
ղաքը միշտ կայ: Զարմանքիս մէջ միա-
մտութեան պատրաստ չեմ: անհրա-
մէտ է զիտնալ թէ ինչ որ պատահեցաւ
հոս, ո՛չ քաղաքային արձակուրդի եւ
ոչ ալ փողոցի կռիւներ էին, այլ պատ-
մութեան մէջ առաջին անգամ ըլլալով՝
քաղաքի պատերազմ մը:

Պատերազմ եւ քաղաք երկու հակասա-
կան բառեր են, քանի որ քաղաքները չեն
ստեղծուած պատերազմ ընելու համար:
Զինքերու դիմաց՝ քաղաքը վատ է: Միշտ
տեղի կուտայ: Բանակները կ'երթան
«ստրիպազ»-ի, ոչ թէ՝ «քաղաք»: Հոս,
անոնք չգացին: Մնացին քաղաքին մէջ ու
իրենց մահուան մեքենաները դրեթէ տա-
րի մը ի դորձ դրին: Ինչ որ այս քաղաքը
սպրեցաւ, կենդանիներու ոչ մէկ հաւա-
քակաւութիւն կրնար տանել: Կենդանի —
ները կրնային փախչել եւ իրենց մէջ պա-
հել ատկութիւնը այս անիծեալ վայրին:
Պէյրու-իցիներ, գրեթէ բոլորն ալ հոս են:
Մարդը յամու է, տոկուն:

Փորձեցի հասկնալ թէ ինչո՞ւ այս բանը
ըրին: Ուստի, հարցաքննեցի փաղանգա-
ւորներու պետերը՝ «Ինչպէս կրցաք
ստանձնել անաւոր պատասխանատու —
քիւնը այս պատերազմը սկսելու:

— Մեք, — պատասխանեցին ինծի, —
մենք չէ որ սկսանք, այլ՝ անոնք:
Փացի մահաւորականները տեսնելու:

Կարի Միթրաբաններուն վերադրեն...
«Անոնք հարաւոր ինքն»:

Յիշեցնեմ որ միայն տպարանի վերա-
կիւնութեան համար 90 միլիոն խաղաղական
լիթէթ ծախսուեցաւ՝ ՊԱՐՏՔՈՎ: Անհա-
շիւ դրամ ծախսուեցաւ նաեւ Վենետիկի
մեծամասն հեղեղին պատճառած աւեր —
ները դարձաներու համար: Հայութիւնը
ձեռքը գրգռեց չտարաւ (*):

Ժամանակն է որ բա՛ն մըն ալ մենք ը-
նենք, հոգ չէ թէ քիչ ըլլանք...:

Յ. ՔԻՐՈՍՏԵԱՆ

«Հայրենիք»

(*) Այն ատեն ալ «Յաւառ» հանգանա-
կութիւն բացաւ եւ շուրջ 30 հազար ֆր.
ապահովեց վաճառքին:

«Սուտ են, — ըսին, — անոնք սկսան-
ամէն մարդ զիտէ ասիակ: 1975 Մայիսի
13ին, անոնք սպաննեցին 23 Պաղեստին —
ցիներ կողմի մը մէջ որ կ'անցնէր եկե-
ղեցիի մը առջեւէն»:

Կը վերադառնամ քրիստոնեայ փաղան-
գաւորներու մօտ՝ կը տեսնեմ որ դուք էք
պատասխանատուները, կ'ըսեմ:

— Ո՛ւ, — կը պատասխանեն: Ձեզի սը-
տած են: Այդ օրը, Ֆոլքլանդի մը ան-
ցաւ այդ եկեղեցիին առջեւէն: Կառքը
ունէր պաղեստինեան թիւ մը: Անոնք կը-
րակեցին մեր վրայ եւ նոյնիսկ սպաննե-
ցին մեր զլխաւոր ղեկավարներէն մէկը:
Յետոյ, մինչեւ ակունքները զինուած Պա-
ղեստինցիներ կառքով մը հասան օդու-
թեան եւ մենք մեզ պաշտպանեցինք: Այս-
պէս է որ սկսաւ ամէն բան:

Կը փնտռենք: Կը հարցաքննենք ամէն-
քը: Անկարելի է ճշդել պատասխանաւ —
տուութիւնները: Պէտք է ըսեմ որ քրիս-
տոնեայ կուսակցութիւնները որոշած էին,
Ապրիլ 13էն առաջ, ուժի դիմել Լիբանան
հաստատուած Պաղեստինցիներու դէմ:
Պաղեստինցիները կը հաստատեն. «Քրիս-
տոնեայ աջը կ'ուզէ քանդել մեզ. ան
զինուորական թեւն է Սիոնականութեան
եւ անկերկեան աշխարհակալութեան Լի-
բանանի մէջ, որոնք կը ջանան մեզ ան-
հետացնել»:

Կ'երթամ փաղանգաւորները տեսնելու
եւ կ'ըսեմ՝ ինչո՞ւ կ'ուզէք տապալել պա-
ղեստինեան դիմադրութիւնը: Կը պա-
տասխանեն. «Ճիշդ հակառակն է որ կ'ու-
զենք. տրամադիր ենք մեր ամբողջ ու-
ժերով օգնել անոնց որպէսզի իրենց եր-
կիրը վերադառնան: Մինչ այդ, զիրենք
իրեն վերայորներ կ'ընդունենք մեր մէջ,
բայց պէտք է որ իրենք ալ մեզ յարգեն
եւ յարգեն Լիբանանի պետական օրէնք-
ները, ոչ թէ իրենք զիրենք նկատեն նը-
ւաճուած երկրի մը մէջ: Մենք կ'ուզենք
որ Պաղեստինցիները ունենան հոս նոյն
իրաւունքները ինչ որ ունին Սուրիոյ մէջ:
Ո՛չ նուազ, բայց ոչ ալ՝ աւելի: Սակայն
անոնք իրենց բանակը ցրուած են ամբողջ
երկրին մէջ: Պաղեստինցիներու հետ հա-
մերաշխ ենք, բայց կը մերժենք ենթա-
կայ ըլլալ իրենց»:

Կ'երթամ ձախերու մօտ՝ փաղանգաւ —
որները քշմանակաւ տրամադրութիւն
չունին Պաղեստինցիներու հանդէպ, այս-
պէս ըսին ինծի, — դիտել կուտամ:

«Կը ստեն: Սկիզբէն ի վեր ամէն ինչ ը-
րին ընդդիմանալու համար Պաղեստին —
ցիներուն: Ինչ որ Պաղեստինցիները ստա-
ցան հոս՝ իրենց չուզելով եղաւ: Լիբանան
բանակ չունի. Իսրայէլի դէմ մղուած ոչ
մէկ պատերազմի մասնակցեցաւ, մինչ —
դեռ, իրեն Արաբ, իր պարտականու —
թիւնն էր: Նուազագոյնը զոր կրնայինք
ընել՝ օգնելն էր Պաղեստինցիներուն, ի-
րենց կռիւներուն մէջ: Սակայն ալ կու-
սակցութիւնները, որոնք քրիստոնեայ
քաղաքներէն շահերը կ'արտաթափեն,
կապուած են Արեւմուտքին, որ որոշած
է մաքրել Պաղեստինցիները: Եւ քանի որ

չկրցան քանդել զիմադրութիւնը, աշխա-
տեցան երկիրը երկուքի բաժնել եւ ստեղ-
ծել քրիստոնեայ Լիբանան մը»:

Կը հարցնեմ փաղանգաւորներուն՝
նի՞շտ է որ բաժանում կ'ուզէք:

— Կը համակերպինք ատոր եթէ մահ-
մետականները կ'ուզեն մնալ պաղեստին-
եան եւ սուրիական տիրապետութեան
տակ: Բայց չենք ուզեր եւ չա՛հ ալ չու-
նինք անիչ, քանի Լիբանանի բարդաւաճ-
ման զլխաւոր պատճառներէն մէկը ար-
տաքին աշխարհի եւ արաբական աշխար-
հի միջեւ կապի մը հաստատումն է:

Առ այժմ, բաժանումը, որուն դէմ այն-
քան կուսեցան Պաղեստինցիներն ու ձա-
խը, իրողութիւն մըն է: Քրիստոնեանե-
րու Լիբանանը կ'ընդգրկէ Պէյրու-ի ա-
րեւելեան մասը, ուրկէ, շարունակելով
ծովեզերքէն, կը բարձրանայ դէպի հիւ-
սիս եւ ձիւնապատ լեռները: Ծովեզերքը՝
ձուռի քաղաքը, պատերազմի ատեն, երկ-
րորդ մայրաքաղաք մը դարձած է: Պէյ-
րու-ի մէջ ալ, էջրէֆիէ քաղաք մըն է
քաղաքին մէջ:

Հակառակ խաղաղութեան, թաքսիի
մահաւետական վարորդը յանձն չառնե-
ր մտնել էջրէֆիէ: Խաղաղին կը վախնայ
սպաննուելէ: Զիս կը ձգէ շրջանի մուտ-
քին, թանկարանին մօտ, եւ կը վերա —
դառնայ: Հոն, «քրիստոնեայ թաքսի» մը
կ'առնեն, որ իր կարգին չերթար միւս
կողմը: Էջրէֆիէի մէջ կ'ուզեմ այցելել
հին բարեկամի մը որ տասը ամիսէ ի վեր
չէ թողած երկիրը:

— Դժուար եղաւ անշուշտ ձեզի համար,
— կ'ըսեմ իրեն:

— Ո՛ւ. այլուր չատ տառապած են:
Բայց հոս դրախտ էր: Սկիզբը դժուար էր
քնանալ թնդանութիւնը սպտանալով, ո-
րոնք անդադար կ'արձակուէին, սակայն
յետոյ՝ վարժուեցանք եւ այս անգամ
պայթումներու դադարումն էր որ զիս
կ'արթնցնէր: Երբ ոչինչ կը լսէի, կը մը-
տածէի թէ ի՞նչ կ'անցնէր — կը դառնայ:

Քրիստոնեայ փոքր Լիբանանը կազմա —
կերպուած է իրեն իրական Պետութիւն
մը. ունի իր ոստիկանութիւնն ու բա —
նակը, տուրքեր կը հաւաքէ՝ հանդանա —
կութեան ձեռով, քաղաքագործի եւ քա —
ղաքի պահպանութեան համար: Նոյնիսկ
սպանք բերել կուտայ դուրսէն նաւե —
րով. վստահարար՝ գէնք եւ զինամթերք:
Քրիստոնեաները փոքր օդակայան մը կա-
ռուցելու վրայ են արուեստականօրէն մի-
ջազային կապեր ստեղծելու համար:

Զարմանալի է թէ ինչպէս փաղանգա-
ւոր ղեկավարները չեն անդադարաւոր որ
Լիբանանի բաժանումը բնաւ չի կրնար
ընդունուիլ միւս Արաբներու կողմէ եւ,
որ համաձայնութեան մը պակասը ան —
խուսափելի կը դարձնէ պատերազմի վեր-
սկսիլը: Այդ պատերազմը քրիստոնեա —
ները պիտի կորսնցնեն, անոր հետ վրայ
տալով նաեւ իրենց համայնքը:

Բայց ի՞նչ է սա նշանաւոր համաձայ —
նութիւնը: Զախը կը պնդէ. — «Կ'ուզենք
վերջ դնել աւատապետական դրութեան

եւ իշխանութեան բաժանումին կրօնական
համայնքներու միջեւ: Ընտրական բարե —
փոխում պէտք է: Պէտք է, ինչպէս ամէն
տեղ, երեսփոխանները ընտրուին ըստ
իրենց ձայներուն եւ ոչ՝ կրօնքին»: Փա-
ղանգաւորները կը պնդեն որ համաձայն
են եւ թէ համաձայնականի դրութիւնը
կ'ուզեն եւ մահաւետականներն են որ կը
մերժեն աշխարհականացումը: Մահա՞ն —
տականները կը պատասխանեն՝ կը ստեն,
օր մը այսպէս կ'ըսեն, օր մը այնպէս:

Այս մասին համայնավարները կ'ըսեն.
«Այս համաձայնութիւնը կը տկարացնէ
աւատապետական քաղաքներութիւնը, կը
զօրացնէ ազգային քաղաքներութիւնը, կը
մաքրէ աւատապետութեան հետքերը եւ
հնարաւորութիւն կուտայ, արդէ դրա-
մատիրական վարչակարգին մէջ, աշխա-
տաւորական դատուն պայքար մղելու»:
Բայց ա՛յս է իսկական խնդիրը:

Իսկական հարցը հետեւեալն է. նուա —
զագոյն 50 հազար հոգի այսօր զինուած
է Լիբանանի մէջ եւ Պետութիւնը գրեթէ
ոչ ոք կը քննէ: Ասոնք խումբեր են, եր-
բեմն կազմակերպուած, յաճախ ինքնա —
վար եւ միշտ զրդուած, վառօդի հոտէն:
Պաղեստինի Ազատագրութեան բանակը՝
Սուրիոյ կողմէ զրկուած, ճիշդ է, առ
այժմ փրկած է Պէյրու-ի փաղանգաւոր-
ներէ եւ դատապարտած ու սպաննած է
քանի մը աւագանիներ, սակայն ոչ ոք
ապագիտած է:

Այս խումբերէն ո՞ր մէկը չա՛հ ունի
կռիւները վերսկսելու: Բնականաբար՝ բո-
լորը: Շահերը պատերազմի մէջ կը
գտնուին: Բայց այդ շահերէն կ'օգտուին
պատերազմի մեծերը՝ Փաղանգաւորները,
Արաֆատի Ֆաթհը, Սուրիոյ Սայքան:
Կրակի մեծ կրկէսը բանալու որոշումը այդ
ուժերը պիտի տան: Թերեւ անոնք պիտի
հասկնան որ կրակել է դէմ ըլլալ մէկուն
առանց զայն սպաննելու եւ որ չեն ջար-
դեր ժողովուրդ մը ընտրական օրէնքի մը
քուէարկութեան համար: Բայց իշխանու-
թեան տէր մարդիկ քիչ անգամ կ'ազ —
դուին այսպիսի տրամաբանութենէ, քա-
նի որ իրենք խնայուած են: Ո՛չ մէկ մեծ
ղեկավար վիրաւորուեցաւ: Եւ գէնքը
ձեռքին սպաննուած իւրաքանչիւր մար-
դու փոխարէն քսան քաղաքայիններ մե-
ռան:

Թ. Ա. Թ.

ՎՐԱՅԱԿԱՆ ԵՐԳԻԾԱՆՔ

Հիմնարկի պետը խումբ մը աշխատա-
կիցներու անեկողոտ կը պատմէր: Անեկ-
դուր խնդալիք չէր, բայց բոլորն ալ
կը քրքրային: Միայն մէկը յուս նստած
էր:

— Ինչո՞ւ չես խնդար, — կամացուկ
մը կը հարցնեն անոր:

— Վաղուրէն կը տեղափոխուիմ ուրիշ
հիմնարկ:

Եւ այս անգամ ժպտեցաւ:

Լէոնոր անանկ կարծեց թէ երազի մէջ
կ'ապրէր եւ այն նախազգացումը ունե —
նալով որ յուսացածէն աւելի մեծ աղէտի
մը առջեւ կը գտնուէր, կակաղեց:

— Դո՞ւք, դո՞ւք մատնեցիք Ռոլան:

— Այո, օրիորդ: Կ'ամբաստանեմ Ռո —
լանը Պետութեան դէմ դաւադրած ըլլա-
լու քրէական յանցանքով, շարունակեց
պոռնիկը: Ան իր նպատակին հասնելու
համար մտադրած է այս խորհուրդին
բոլոր անդամները իրարու ետեւէ սպան-
նել...:

Այս վճռական յայտարարութեան վրայ,
բոլոր դատաւորները վախերնուն սկսան
դողալ:

Լէոնոր յիմարական շարժումով մը մա-
ղերը մէկ կողմ նետելով, ցած ու դող —
դոշուն ձայնով մը բռնիջեց:

— Փաստ կ'ուզեմ, փաստեր ցոյց
տուէք... Ռոլան չի կրնար ասանկ վա —
տութիւն մը գործել: Դուք ոչ թէ կ'ին մը,
այլ հրէշ մըն էք որ այս տեսակ ամբաս-
տանութիւն մը կը տեղացնէք Ռոլանի
զլխուն:

ՄԻՇԵԼ ԶԷՎԱՔՕ

(Շար.)

ՀԱՌԱՉԱՆՔԻ
ԿԱՄՈՒՐՋԸ

Մեծ վեպ
Սիրային, ընտանեկան կեանքի
Ա. ՄԱՍ
ՏԱՍՆԵՐՈՒ ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ

— Ի՞նչ յանցանքով կ'ամբաստանէք
դայն, դուք մանկամարդ աղջիկը միշտ
ծնորդի: Ի՞նչ ըրած է: Ժամէ մը պիտի
վերադառնար, ինչո՞ւ չվերադարձաւ...:
Ո՛վ վսեմաշուք պարոններ, ո՞վ
արար դատաւորներ, ձեր մէջէն շատերը
նոյնիսկ բարեկամներն էին...: Դուք Ալ-
թիբի, ո՛հ, որքա՛ն կը սիրէք ձեզ, Մո-
չենկօ ձեզի համար իր կեանքը վտանգի

Հ. Յ. Դ.

Լին՝ Այրի Տիկին Զարգար Տէր-Ահարոնեան, Տէր եւ Տիկին Ահարոն Տէր-Ահարոնեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Աւետիս Տէրմիսեան եւ զաւակները (Ամերիկա) եւ Գարրիէլեան, Կոչկարեան, Նաւոյեան եւ Գոռնիկեան ընտանիքները խոր կակիծով կը ծանուցանեն իրենց ամուսնոյն, հօր, մեծ-հօր, եղբոր եւ աղ-պականին՝

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ Տէր-ԱՀԱՐՈՆԵԱՆ
(Դատմացի)

մահը, որ պատահեցաւ Փետր. 12ին 77 տարեկանին:

Յուզարկաւորութիւնը կը կատարուի Երկուշաբթի, Փետր. 16ին, ժամը 15ին Լիոնի Ս. Յակոբ եկեղեցին եւ մարմինը կ'ամփոփուի Կիյօթիէնի նոր գերեզմա-նատունը:

Մահազոյ չստացողներէն կը խնդրուի ներկայս իրեն այդ նկատել:

ՇՆՈՐՀԱՎԱԽԲ

Հայ Դատի Յանձնարարութիւնը շնորհա-կալութեամբ ստացած է 1000 Ֆր. Տոքթ. Արտաւազդ Քիւսեանէ իր հօրքրոջ՝ Տի-կին Նազելի Շեխիկեանի մահուն քա-ռասունքին ի յիշատակ:

×

Կապոյտ Խաչի Անիէն - Պուա Բօլոմպի մասնաճիւղը շնորհակալութեամբ ստա-ցած է փոխան ծաղկեպսակի Տիկին Մար-տիկեանէ 50 Ֆ. Արամ Աւետիսեանի մահ-ուն առթիւ:

GALERIE NICHIDO

61, Faubourg Saint-Honoré, Paris (8e)

Tél. : 266-62-86

CARZOU

OEUVRES RECENTES
PEINTURES ET DESSINS

4 Février - 13 Mars

AVEC LE CONCOURS DE

AÉROFLOT - INTOURIST - Havas-Voyages

JACQUES CHELELEKIAN vous propose ses

VOYAGES EN ARMENIE

Prix par personne au départ de MARSEILLE

F 2650

DEPART 12 MARS

RETOUR 25 MARS

P R I X 2 9 5 0 F.

Départ : 16 Avril Retour 29 Avril

Départ : 7 Mai Retour 20 Mai

Ces prix comprennent :

- Transport aérien Marseille — Erévan — Marseille
- Transferts aéroport — Hôtel et V. V.
- Logement en chambre double Hôtel 1ère classe
- Pension complète
- Visite Erévan — Etchmiadzin
- Excursions : Sardarabad — Garni — Kégart — Lac Sévan

IMPORTANT : Inscriptions : minimum un mois et demi avant la date de départ

Renseignements et réservations :

toutes agences HAVAS VOYAGES

et Jacques CHELELEKIAN

VOYAGES WASTEELS

87 La Canebière

13001 MARSEILLE

Tél. : (91) 50-89-12

Lic. 97

ՄԱՐՍԷՅԷ. — Հ. Յ. Դ. Շրջ. Կոմիտէն կը հաղորդէ խումբերուն թէ ներկայա-ցուցչական ժողովը կը գումարուի Շա-բաթ, Փետր. 21, ժամը 20-30ին Ահարոն-եան ահումբը:

×

ՓԱՐԻԶ. — Հ. Յ. Դ. Ս. Թէհլերեան խումբի ժողովը Ուրբաթ, Փետր. 20, ժա-մը 21ին Հայ Մշակոյթի Տունը:

THEATRE DANIEL SORANO
A VINCENNES
(Métro Bérault)

L'Arménoche

de REINE BARTÈVE

Mise en scène de
JEAN-LUC BOUTIÉ

Mercredi, Jeudi, Vendredi, Samedi
à 21 h. et Dimanche à 18 h.

Imprimé sur les Presses
DU JOURNAL «HARATCH»
83, rue d'Hauteville 75010 Paris
Commission Paritaire : N° 55935

ՍԱՄՈՒԷԼ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ ԾՆՈՂԱՅ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

Վարժարանի սրահին մէջ

Փետրուար 29, Կիրակի

Նախագահութեամբ Սերի Գալաքապետին

ՊԵՌՆԱՐ ՏԵՏԷՃԵԱՆ իր նուագախումբով

ATTRACTIONS

ձաշ 80 ֆր. ժամը 20ին

Մուտք 20 ֆր.

BUFFET

B A R

Հեռաձայնել 027-18-28

ATTENTION

POUR LA PREMIERE FOIS A PARIS
AU COMPLET

L'ENSEMBLE D'ETAT DE DANSE

D'ARMENIE

(65 ARTISTES)

VENDREDI 19 MARS A 21 H.

SAMEDI 20 MARS A 21 H.

DIMANCHE 21 MARS A 15 H.

RETENEZ CES DATES!

45ԴԻ ՏԱՐԵԿԱՆ ՑԵՐԵԿԱՅԹ

ՀԱՅ ԱՐԻՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

ՓԱՐԻԶԵԱՆ ՇՐՋԱՆԻ

Կիրակի Մարտ 7, Կեսօրէ վերջ ժամը 14-30ին

Salle de la Chimie, 28 bis, Rue Saint Dominique, Paris (Métro Invalides)

Ներկայութեամբ՝ Սկաւտական Համալսարանային Պիւրոյի Ընդհ. քարտուղար (Ժընեւ) ԼԱՍԼՈ ՆԱՃԻԻ

ՅԱՅՏԱԳԻՐ

Շրջանի ներկայացումը — Սկաւտական երգչախումբը հայկ. երգերով — Հայկական պարեր: Աշխարհի շրջանը սկաւտներու կողմէ, տարիներու ըն-թացքին — Արտասանութիւններ հայերէն — «Հայ Արի» նուագախումբը, բանակումի կրակը, եւայլն:

Մասնակցութեամբ Փարիզի Շրջանի սկաւտներուն, արեւոյշներուն, դայիկ-ներուն եւ թեւիկներուն, եւ Լիոնի շրջանի պետներուն եւ սկաւտներուն:

Միջնաբարին՝ պիւֆէ եւ ցուցադրութիւն

Մուտք 15 ֆրանք, երախանքուն մուտքը ազատ է

Fonds A.R.A.M

Fonds A.R.A.M

ՕՐՈՒԱՆ
ԴԵՊՔԵՐԸ

ՆՈՐ
ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ ՄԷ

Օ

Ինչպես ըստած էր, Շաբաթ օր նախագահ Ֆրանսիայի պարզեց համաձայնության կնքման, որոնք նոր շրջան մը պիտի բանա Լիբանանի համար։ Իր ճառը ընդունուեցաւ թիւական թանկութեամբ, որ այս անգամ ուրախութիւն կ'արտայայտէր։ Ինչ է որ հիմը պիտի կազմէ վաղուան Լիբանանին։ Ինչ որ քանի մը օր է արդէն ըսուեցաւ ու կրկնուեցաւ հիմնական յեղաշրջում մը չի բերեր։ Նախագահը կը մնայ մարտին, վարչապետը՝ սիւնի բայց կը նշանակուի ինքնիշխանութեան կողմէ եւ ինքնիշխանութեան նախագահը՝ Շիրի։ Երեսփոխանական աթոռները կը բաժնուին հաւասարապէս (ցարդ վեց քրիստոնեայի դէմ հինգ մահմետական կար)։ Պաշտօնին հիմնադրութիւնը տառացի կերպով կը յարգէ Գահիրէի համաձայնագիրը (1969) եւ Պէյրութի (1973)։ Մամուլը ազատութիւնը պիտի յարգուի, Լիբանան արար է առանց վերապահութեան եւ սեղմումի։ Անշուշտ առնուազն զարմանալի կը թուի որ այս քան անշուշտ բարեփոխումի հասնելու համար հարկ եղաւ ինը ամիս արիւն թափել այլքան չնչին արդիւնքի մը համար՝ աւելի քան 10.000 մեռեալ (ոմանք կըլեն թէ շատ աւելի մեծ է այս թիւը)։ Աւելի քան 20.000 վիրաւոր եւ ամբողջ քաղաք մը՝ քարուքանդ։ Ինչ որ եթէ ուրիշ ոչինչ փաստէ, կը փաստէ որ մարդը եթէ նոյնիսկ խելացի ըլլայ իմաստուն չէ։ Ամէն պարագայի մէջ, ոչ ոք չափ լաւատես կը մնայ եւ կը կարծուի որ Լիբանանի ապագան անորոշ է։ Ձախ պարսադիւնները դժգոհ են եւ կ'ըսեն որ նոր շաբաթը մը համար, բարեփոխումները հարկ եղածին չափ հեռու չեն երթար։

Գանի մը տղով

ՀԱՍԱՆ վերջնապէս մը տուաւ Պոմբեոյի լուծումը թէ Ալթերիա պէտք է յաւանակել ըլլայ՝ կամ բանակցի կամ բացէ իրաց պատերազմ յայտարարէ։ Մարտի թաղաւորը ընդունած է որ իր գործերը շատ ծանր կորուստներ կրած են։ Կորուստած հինգ Ֆրանսացիներն ալ շատ հասարակարկ սպաննուած են բայց պարսադիւնները մեծ թիւով կը մնան եւ Մարտը ու Ալթերիա իրարու վրայ կը ձգեն։

ՏՐԱՆՍԱՅԻ Արաբականներու եւ փրենս-եաններու շրջանները հիւանդներու շարք մը պատճառ եղաւ որ տասը լեռնագնաց մեռան եւ դեռ ուրիշներէ ալ լուր չկայ։

ՊԱՐՍՅԱՍԱՆ Իշեցուց զուտ քարեղէի սակը (0,83 առ հարիւր)։

ՆՈՒՍՏՈՒՄԱՅԻ երկրաշարժի զոհներու թիւը, պաշտօնական հաշուեկէդի մը համաձայն հետեւեալն է։— 22.084 մեռեալ, 74.105 վիրաւոր բայց չափեր ալ դեռ անհետացած են ինչ որ կը նշանակէ թէ այս թիւերը վերջնական չեն։

ԻՆՍՊՐՈՒԴԻ մէջ վերջ գտան ձմրան

ԵՐԵՎԱՆ ↔ ՓԱՐԻՋ
ՀԵՌԱՏԻՊ

ԵՐԵՎԱՆ (Արմէնփրէս, Փետր. 6)

ԱՆԳԼԻԱԳԻՐ ՀԱՅ ԲԱՆԱՍՏԵՂՈՒՀԻՆ

Ամերիկացի անգլիագիր հայ բանաստեղծուհի Դայանա Տէր-Յովհաննէսեանի անունը ծանօթ է ամերիկեան գրականութեան մէջ։ Բանաստեղծուհիի գրուածքներէն քանի մը կտորներ Գէորգ Էմինի թարգմանութեամբ տպուեցան «Գարուն» ամսագրի մէջ։ Այդ առթիւ թարգմանիչը կը գրէր. «Դայանա Տէր-Յովհաննէսեան ամերիկեան հայագրի լաւագոյն բանաստեղծուհիներէն է։ Որպէս կին եւ որպէս բանաստեղծուհի... տարիք չունի։ Գրել սկսել է պատանեկութեան օրերէն» նախ երգիծական, իսկ ապա քնարական ու խոհական բանաստեղծութիւններ։ Աւարտել է Հարուրտի համալսարանը եւ գրադպրութիւն է դասաւանդում Պոսթընի ամերիկեան գրողներէն մէկում»։ Դայանա յայտարարեց իր անհրաժեշտութիւնները տպագրելու եւ կը տպագրուին Ամերիկայի նշանաւոր ժողովածուներու, ամսագրերու եւ թերթերու մէջ։ Շուտով լոյս կը տեսնէ անոր ստեղծագործութիւններու անթոլոգիան գրեթէ չորս տարուան ընթացքին։

«ՄԵՍՐՈՊ ԹԱՂԻԱԴԵԱՆ» ԳԻՐՔԸ

Հայաստանի Գիտութիւններու Ակադեմիայի հրատարակչութիւնը լոյս ընծաւ է յայտնում «Մեսրոպ Թաղիադեան» գիրքը, որ կը բովանդակէ հայ անուանի լուսաւորչման ժողովրդի ուղեգրութիւնները, յորդանանները, նամակներն ու ձեռքերը։ Մ. Թաղիադեան ընդարձակ թղթակցութիւն ունեցած է ժամանակի ծանօթ բարձրագոյն գործիչներու հետ, նամակներ կ'ըսէր Ե. Երսէյ Աշտարակեցի եւ Յովհաննէս Կարսեցի կաթողիկոսներուն, կարգ մը արեւմտահայ եւ ռուսահայ գործիչներուն, որոնց մէջ ընդարձակ ծրագրերն էր կ'առնէր։ Դա ժողովուրդի ազգային լուսաւորչութեան եւ մշակութային արթնութեան համար։ Հատորը ընդգրկած է Թաղիադեանի գրական հարուստ ժառանգութեան մէկ մասը միայն։ Անոր անարկ գործերու եւ միւս նիւթերու կարեւոր մէկ մասը կը գտնուի սփռուած հայ դիւանատուններու մէջ (Նոր Զուլայի Ամենափրկեան վանք, Անթիլիաս, Կալկաթա), որոնք կարօտ են ուսումնասիրութեան։

ԱՐՓԻ - ՍԵՒԱՆ ԶՐԱՏԱՐԸ
46.345 ՄԵԹՐԻ ՀԱՍԱՆ

Արփի - Սեւան ջրատարի աշխատանքներուն մէջ համեմատաբար լաւ արդիւնք ձեռք բերած են Կեչուտի շրջանի լեռնագործները։ Փլուզման հետեւանքները յաղթահարելով, կառուցի թիւ 8 ներքնուղիի լեռնագործները Յունուար ամսուն առաջացած են 80 մեթր։ Զրատարի Մար-

ողիմպիական խաղերը, ուր Ֆրանսա կըրցաւ միայն պրոնզեայ չեանշան մը ձեռք ձգել։ Խորհ. Միութիւն գլուխը կը հասնի 13 ոսկեայ, վեց արծաթ, ութ պրոնզեայ չեանշանով։ Երկրորդն է Արեւելեան Գերմանիան (7, 5, 7) Ապա՝ Ամերիկա (3, 3, 7), Նորվեգիան, Արեւմտեան Գերմանիան, Եւրոպա, Եւրոպա։ Ֆրանսայէն (որ վերջին է) առաջ կուգայ Նոյնիսկ Լիւթընէ-թայնը...։

ԹԻՔԱՊԱՏՈՒՄ

Շերիաթի քարիփներէն
աթումական ոռոգը

Պոլսոյ քերթերէն կ'արտայայնէին եւ տեսալ շահեկան տեղեկութիւնները, ուրկէ կ'իմանանք թէ ով որ Շերիաթի կը հաւատայ ուրիշներու ինչքերը չի կողոպտեր, կ'իմ հանցատուներ եւ չի սպաններ, ինչ որ Հայք լաւ գիտէ արդէն։ Եւ դեռ վերջեւ ալ յոյն-կիպրացի կրցաւ հաստատել այդ «ճշմարտութիւնը»։ Բայց Միլի Սէլամէթի մարդիկ Շերիաթէն յանկարծ ոստում մը ընելով կը խօսին աթումական ոռոգի մասին...։

Պիւտճէի վիճարանութիւնները շարունակուեցան Ծերակոյտին առջեւ, եւ յանուն նշանակուի ծերակուտաններուն խօսեցաւ Պահրիյէ Իււօք, այն պահուն ուր կը քննուէր Կրօնից անշուքեան պիւտճէին։ Ըսաւ թէ Կրօնից անշուքեան պարբերութիւն մէջ «անբարոյ» գրութիւններ հրատարակուած են, այնքան ամօթալի՝ որ չի կրնար զանոնք կրկնել Ծերակոյտի բեմէն։ Պահրիյէ Իււօք ըսաւ թէ իսլամական կրօնի հակառակ է մեռեալ մը լիկել եւ հարցնել թէ այսպիսի արարք մը կ'աւրէ՞ ծոմապահութիւնը։ ՄՍՓական ծերակուտական եւ նախկին Կրօնից տեսուչ Լուիֆի Տողան խօսք առաւ եւ անդադարաւ Շերիաթի անհրաժեշտութեան, հետեւեալ ըսաւ. — Մեր ազգը ցաւ կը զգայ անոնց հանդէպ, որոնք հակառակ են Շերիաթի։ Արդա՝ բութեան համադր է ան։

Պետական նախարար Հասոն Ազսայ պատասխանեց քննադատութիւններուն եւ ըսաւ թէ չի ձայնակցիր Պահրիյէ Իււօքի խօսքերուն։ Նախարարը աւելցուց թէ դիւղական 3500 իմամներու մասին հարկ եղած որոշմանը պատրաստուած են եւ պիտի լրացուին այս օրերս։

Այն ատեն է որ Լուիֆի Տողան խօսեցաւ Շերիաթի մասին, եւ ցաւ յայտնելով ըսաւ. — Անոնք որոնք կ'ըսեն թէ Շերիաթի հակառակ են կ'երեւի չեն դիտեր թէ

տունիի մասի թիւ 9 ներքնուղիի լեռնագործները տակաւին կը շարունակեն աշխատիլ դժուար պայմաններու մէջ։ Կալային (անկալուն) մասին մէջ անոնք առաջացած են 10 մ. զոր միաժամանակ կրածուրած են։ Յունուար ամսուն ընթացքին Վարդահովիտի թիւ 4 ներքնուղիի լեռնագործները կրածուրած պատած են 94 մ., իսկ թիւ 6, 7 եւ 8 ներքնուղիներու լեռնագործները՝ 82, 50 եւ 30 մ.։

Կառույցի միւս մասերուն մէջ կը կառուարէին ջրատարի պատերուն ամբողջման եւ յատակի կրածուրած պատումի աշխատանքները։ Կարմրաչէնի թիւ 3 ներքնուղիի յատակը կրածուրած պատած են 276 մեթր, իսկ Կեչուտի թիւ 1 ներքնուղիի յատակը՝ 200 մ.։ Յունուար ամսուն լաւ աշխատած են նաեւ ջրատարի ամբարտակը կառուցողները, որոնք վեց հազար խորանարդ մեթր քարի աշխատանք տանելով ամբարտակի այդ մասի բարձրութիւնը հասցուցած են 43 մեթրի։ Այդ բաժնի խումը կը պայքարի առաջին եռամսեակին թիւ 1 ներքնուղիի, իսկ տարեկան ամբարտակի կառուցումը աւարտելու համար։ Ուրեմն, Յունուար ամսուն ջրատարը երկարեցաւ 90 մեթր, հետեւեալ փետրուարի մէկին տուեալներով, ջրատարի երկարութիւնը հասած է 46.345 մեթրի։ Կրածուրած ծածկուած է 41.064 մեթր, կրակաւ ներարկուած է 29.286 մեթր, յատակը կրածուրած պատած է 18.325 մեթրի վրայ։

Ի ՆՊԱՍ
ԼԻԲԱՆԱՀԱՅ
ԱՂԵՏԵԱԼՆԵՐՈՒ
Զ. ՅԱՆԿ

Կապ. Խաչի Շրջ. վարչութեան	
Կողմէ (ցանկը առանձին)	24.562
Եկեղեցին հասած գումար	9.235
Տիկին Ս. Զորուհեան	1.000
Տէր եւ Տիկին Ա. Սողոմոնեան	1.000
Ժաք Թորոնեան	1.000
Հաճի Թորոնեան	100
Գումար	36.897
Նախորդ գումար	505.631
Ընդհ. գումար	542.528

վիշտ կը պատճառեն ազգին։ Մամուլն ալ այս մասին ենթակայ է արտաքին ազդեցութիւններու։ Շերիաթը Գումարին ամբողջութիւնն է եւ հաւատք կը նշանակէ պարզապէս։ Անոնք որոնք Շերիաթը կ'իրարացնեն հաւատքի եւ արդարութեան կը ծառայեն, ըսաւ Լուիֆի Տողան եւ շարունակեց։

— Անոնք որոնք Շերիաթին կը հաւատան, չեն բռնաբարեր մարդոց պատիւը, ուրիշներու ինչքերը չեն կողոպտեր, չեն անպատուեր կինը եւ չեն սպաններ։ Արդարութիւնն ալ այս բաները կ'ապահովէ արդէն։ Եթէ մեր տղոց սորվեցնենք արդար եւ «հարմար», դրամատան կողմը աւելցնենք, գողութիւնները եւ նման բաները իրենց նուազագոյն օստիճանին կ'իջնեն։ Չեմ ըսեր թէ վերջ կը գտնեն, բայց մեծապէս կը պակսին։ Եթէ կ'ուզենք հարկ եղածին պէս դաստիարակել այս երկրին զաւակները, անոնց սրտին մէջ պէտք է պարզեանք իսլամութեան սէրը, Շերիաթի սէրը։

Պետական նախարար Հասոն Ազսայ եւս չեղտեց թէ դիւղական մղկիթներուն համար ամէն տարի եթէ երկու հազար իմամ իսկ տանք, հազիւ թէ 25 տարիէն կրնանք բաւարար չափով իմամ յատկացնել ամէն դիւղի եւ մղկիթի։

ԵՐՊԱԳԱՆ. — 1984ԻՆ ԱՌՈՍԱԿԱՆ ՌՈՒՄԻ ՊԻՏԻ ՇԻՆՆԻՔ

Միւլի Սէլամէթ կուսակցութեան նախագահ եւ վարչապետի օգնական Նէճ - մէտտին իրապաւան եւս Ծերակոյտին մէջ պատասխանեց պիւտճէի մասին եղած քննադատութիւններուն եւ ըսաւ ի մէջ այլոց։

— Մերսին, Սիւլֆէէ քառասուն քիլոմէթր դէպի արեւմուտք, Արդալայի մէջ պիտի հիմնենք հիւլէական ուժի մեր կայանը, որ 1984ին պիտի սկսի բանիլ, եւ թուրքիա ոչ միայն պիտի լրացնէ ուժաւորութիւն իր պակասը, այլեւ աթումական ուժը պիտի շինէ։

Դպրոցական վերամուտին, նախակըր - թարաններու մէջ կրօնական դասեր պիտի դրուին, իսկ միւս վարժարաններու մէջ, կրօնական դասախօսութիւններուն աւելի շատ զարկ պիտի տրուի։ Անիշխանական դէպքերը պակսեցնելու համար ուսանողութիւնը պէտք է իւրացնէ բարոյական դաստիարակութիւնը։ Վարժաբաններու մէջ մեր տղոց պէտք է ներարկենք կրթութեան, գիւթութեան, ամօթի եւ խղճմանքի սկզբունքները։ Անիշխանական դէպք մը կարելի չէ շնչել անիշխանական տարբեր արարքով մը։ Դրամա - տիրութիւնն է որ ծնունդ տուաւ համալրարկութեան։ Երկուքն ալ նիւթապաշտութեան կը ծնին։ Մենք փրկութեան միակ ճամբայ մը ունինք, այն է՝ զարկ տալ ազգային տնտեսութեան եւ արդիւնաբերութեան։

ԵՐԲ ԵՏ ԿԸ ՆԱՅԻՆԻՔ...

(ԱՆՅՔԵՐ ՈՒ ԱՆՁԵՐ)

ԴԱՍՏԻԱՐԱԿԶԱԿԱՆ

ԱՄՐՈՑՆԵՐԸ

10 - 14 ԴԱՐԵՐՈՒՆ

(ՎԱՆԱԿԱՆ ԴՊՐՈՑՆԵՐ,

ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ԾԱՂԿՈՒՄԻ

ԿԵԴՐՈՆՆԵՐ)

ԿԻԼԻԿԵԱՆ ԴՊՐՈՑՆԵՐԸ

11 - 14ԴԻ ԴԱՐԵՐՈՒՆ

Կիլիկիան դպրոցներում եւ դաստիարակչական շարժումը մասին գրի առնուած հին թէ նոր աշխատասիրութիւններու մէջ կը շեշտուի թէ ուսումնական կեանքի ամէնէն եռուն տարիները կը զուգադիւրացին 12րդ եւ 13րդ դարերուն, — Լեւոն Ա. (1186-1219), Հեթում Ա. (1226-1270) եւ Լեւոն Բ. (1270-1289) թագաւորներու օրերուն:

Հ. Սահակ Տէր-Մովսէսեան, իր «Պատմութիւն Հայոց» գործի ԺԴ. դրոշմին մէջ (էջ 470-510) խօսելով Լեւոն Ա.ի եւ Կիլիկիան թագաւորութեան մասին, կ'ընդգծէ «ազգը մտաւորական բարձրութեան հասցնելու» անոր տենդը եւ կ'ըզրափակէ (էջ 510):

— «Ան իր արժանեաց մէջ համախմբած էր իր ժամանակի հայ եւ օտարագիր գրչի ու սուրի նշանաւոր մարդիկ՝ որոնք իր քաղաքութեան պարծանքները դարձան:

«Ուրեք որ ամէն վամբ ունեցայ իր դպրոցը ուր կոչուի պիտի սարկէր քերականութիւնը, երգը, պատմութիւնն ու գեղագրութիւնը: Արդէն այդ վամբական դպրոցներն առաջին Ռուբինեանց օրովն անգամ ծաղկեալ վիմակ ունէին, ուսկից ելած էին Ս. Ներսէս Շնորհալի, Գրիգոր Տղայ եւ Ս. Ներսէս Լամբրոնացի՝ երեքն ալ նշանաւոր մատենագիրներ:

«Ասանց գրչին տակ հայ լեզուն այն աստիճան կ'ուճէր, որ չափազանցութիւն մը չէ, եթէ այդ շրջանը կոչուի Հայոց Արծաթէ Դարը: Հրաշալի ձեռագիրներ, գրեթէ նոյնքան գիրքներով, որքան մեր սպագրութեան գրքերը, ոսկեգոծ գեղեցիկ գրքով եւ գունաւոր նկարներով մէջ ընդօրինակուեցան կամ նոր գրուեցան »:

Իր կարգին, հայ մանկավարժութեան պատմութեան մասին 1958 թուականի

իր աշխատասիրութեան մէջ՝ Արզար Մովսիսեան կը հաստատէ:

— «Կիլիկիայի կրթութեան բուն Հայաստանի կրթութեան մի մասն էր կազմում, եւ, անկախ հետաւորութիւնից, շարունակում էր նոյն գործը, մայր երկրի դպրոցների օրինակով:

«Տանելով իրենց հետ Հայոց դպրոցների աւանդութիւններն ու փորձը, տասնամեակներ շարունակ շփուելով հին արեւելի եւ արեւմտաւր Կիլիկիայի շրջաններում մի շարք ժողովրդների — յատկապէս Եգիպտացիների, Ասորիների, Արաբների, Յոյների եւ Իտալացիների հետ — Հայերը Կիլիկիայի տէրութեան ասիական ներքին ծաղկեցրին գիտութիւնն ու արուեստը, ստեղծեցին տարբեր տիպի դպրոցական հաստատութիւններ եւ գրչութեան օջախներ:

«Այս պայմաններում, երկրում առաջ են գալիս հասարակական, բազմազան, գիտութիւնների եւ արուեստների գծով նշանաւոր գործիչներ՝ որոնցից շատերը պատմութեան մէջ քաղել են անցնելի հետքեր: Նրանց գրած գրքերի, նկարների, երգերի ու ֆանդակների մի մասը մնում է մինչեւ այժմ:

«Կիլիկիայի կրթութեան ամենամալկած շրջանը պէտք է համարել 12-14րդ դարերը...» (ՏԵՄԱՆ «Ուրուագծեր հայ դպրոցի եւ մանկավարժութեան պատմութեան», էջ 308-309):

Ինչպէս կը պարզուի Հ. Սահակ Տ. Մովսէսեանի տողերէն ալ: Լեւոն Ա. թագաւորը օրերէն առաջ ալ (այսինքն 1180ական եւ 1220ական տարիներէն առաջ) «վանակալ դպրոցները արդէն ծաղկեալ վիմակ ունէին»: Այս առիթով՝ Վեներիկեան մշակը իր պատմական վկայութիւններուն մէջ կը յիշատակէր Շնորհալի, Գրիգոր Տղայի եւ Լամբրոնացիի անունները:

Անտարակոյս՝ 1100ական թուականն — բուն ալ — այսինքն Ռուբինեան անկախ իշխանութեան հաստատումէն (1080) քառս մը տասնեակ տարիներ ետք — կրթական շարժում մը եւ դաստիարակչական ակունքներ գոյութիւն ունէին Կիլիկիան աշխարհի մէջ, ո՛չ միայն «վանական», այլեւ՝ աշխարհիկ եւ ժողովրդային: Սակայն անոնք դժուար թէ «ծաղկեալ վիմակ» ունեցած ըլլան (ինչպէս կը գրէ Հ. Մովսէսեան): Արդարեւ, այս տեսակէտով ուղղադրուած վկայութիւններ ունի նոյնինքն Ս. Ներսէս Շնորհալի՝ իր «Թուղթ ընդհանրական»ին մէջ (տպ. 1865ին, էջմիածին, էջ 150, 417 եւ 422):

Ուսելով իր օրերու դաստիարակչական շարժման եւ կրթական մակարդակի մասին, Հայոց հայրապետը կը հաստատէ արդարեւ, որ համեմատաբար Գրիգոր Մագիստրոսի օրով (մօտ հարիւր տարի առաջ) գործադրուող ուսումնական ծրագիրներուն՝ տուած է կրթութեան գործը: «աթենական վարժարաններուն» հետ կարելի չէ բաղդատել զանոնք. չկան «պլատոնեան լսարաններ»՝ ուր ուսա-

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆ

ԵՒ ԻՐ ՎԱՐՁԱՊԵՏԸ՝

ԻՆՏԻՐԱ. ԿԱՆՏԻ

Անցեալ Յունիս 12ին էր որ Նոր Տել-հէն անապատի լուր մը ընդհանուր զարմանք պատճառեց: Տիկին Ինտիրա Կանտին՝ վարչապետը 600 միլիոն բնա-կիւղ ունեցող Հնդկաստանին, կ'ամբաստանուէր Արհապատի Գերագոյն Ատ-եանին կողմէ իրեն եղծանող ընտրու-թեանց եւ կը հրաւիրուէր որ տար իր հրաժարականը:

Սակայն Նոյեմբեր 7ին Հնդկաստանի Գերագոյն Ատեանի Միութիւնը կը բեկանէր ձերբակալման հրամանը, որովհետեւ երեսփոխանական Ժողովին մէջ քուէարկուած ընտրական նոր օրէնքը յետ ընտրութեան անմեղ կը հանէր Տիկին Կանտին:

Մինչ այդ վարչապետը ձերբակալել տուաւ երեք հազար քաղաքական հակառակորդներ, պարտադրեց խիստ դժուար պայմաններ, առժամաբար զաւրեցուց սահմանադրական իրաւասութիւնները եւ հաստատեց ընտրութեան իշխանութիւն: Այսպէս ընելով կը կարծէր փրկել ժողովրդավարութիւնը: Ընդգնդաւորները կ'մեղադրէին Տիկին Կանտին թէ Հնդկաստանը ապականութեան օճակի մը կը վերածէր, կը գրէ Բիլո Սթերլին, եւ թէ իր ընտրութեան պայքարի ատեն 1971ին օգտագործած էր կառավարութեան կողմէ վճարուած անձ մը: Թէեւ բնաւ պէտք չունէր ատոր, որովհետեւ այդ թուականին դադարեցան էր իր ասպարէզին: Հիմա նոյնը չէ: Սահմանադրութեան կապահովման թէք ուղեց ազատիլ պատճառն այն էր որ բազմաթիւ Հնդկներ կ'ուզէին ձերբակալու իրենց: Տիկին Կանտին հազուադէպօրէն առիթ տուաւ երկրին որեւէ կառավարութեան փոխելու երկրին դիմադիմը, — ընդարձակ երկիր մը, բաժան — բաժան եւ ընկղմած թշուառութեան մէջ: Իր ձախտ-

նողութիւնը 11րդ դարուն կը հաղորդուէր Արիստոտէլի, Պլատոնի, Պորփիւրի նման հելլեն մեծերու իմաստասիրական, ճարտասանական, քերականական, գրական եւ քերթողական գործերուն ու այլ գիտութիւններուն:

Շնորհալի չի մոռնար հաստատել նաեւ որ այս կացութեան մէջ իր դերը ունեցած է Հայոց տարափոխութեան, աստանդական եւ անապատի կեանքը. աղատու — թեան զոյգութիւնն ու օտար հալածանքը: «Ոչ է կար համարակ շրջել եւ ուսուցանել, այլ քաղաքացի լինել որպէս զվաստապարտ»:

Մ. Թ.

դուրսիւնը եղաւ աղետալի եւ անարդարացի — գէշ սննդառութիւն, տնտեսական տեղաշարժ, սեւ շուկայ, կենսական պայքարի վատթարացում եւ ընդհանուր քաոս:

Պատկէյի մէջ ամէն օր միլիոն հաշուով 24 զանդուածային ցուցեր կ'ըլլան: Կաթ կաթայի մէջ հինգ հոգիէն մէկը առաջ դուրս է: Մօտ յիսուն հազար քաղաքական բանտարկեալներ կան որոնցմէ շատերը խաղաղասիրական կուսակցիներն են: Մտաւորական 73 տարեկան սուրբ մարդ մը՝ Ժայա Փրաքաշ Նարայանի, առաջին սպանաւորը եղաւ Տիկին Կանտին:

Երեք տարուան չարաղէտ երազ պատճառներէն մէկն է խռովութեան նաեւ ապականութեան: Տեսնուեցաւ որ բրինձը սեւ շուկայով կը ծախուի 300 առ հարիւր գրին յաւելումով, սնանկացնելով փոքր ազգաբնակէտերը եւ հարստացնելով մեծ հողատէրերը: Միւս կողմէ Հնդկաստանի աղքատ դասակարգը որքան ալ համակերպող ըլլայ իր թուաւ փրճակին, պատասխանատուն է նկատել Տիկին Ինտիրա Կանտին: Ժամանակին զանդուածները մեծ սէր կը տածէին անոր հանդէպ, զոր ճանչցած էին երբ շատ փոքր էր, աղքիւր յարկով վարչապետ Նահուրը որ անկախութենէն ետք աշխարհական սուրբն էր եւ Մահաթմ Կանտին իր ծունկերուն վրայ կը նստացնէր Ինտիրան:

Ինտիրա իր ուսումը առած է Զուլֆըրի Եւ Օթմարի մէջ 1942ին: Ամսօրէն՝ Ֆէրոզ Կանտի (աղագիտական որեւէ կապ չունի Մահաթմ Կանտին հետ) ուսանող եւ իրեն հարեակից էր Բայց երբ Նահուր վարչապետ եղաւ Ինտիրա ամէն բան ձգեց եւ զնայ ալի հօգի օգնելու թէ՛ տան մէջ եւ թէ իրեն անդադարեալ խորհրդակցելը: Նահուր մահէն երկու տարի ետք իր կուսակցիները ընտրեցին Ինտիրան վարչապետ: Շատեր կը կոչէին զայն «լուս պուրկի կը», որովհետեւ քիչ կը խօսէր:

Երբ Փաքիստանի կառավարութիւնը կ'ստանձէր Պենկալի ինքնավարական շրջանը՝ Արեւելեան Փաքիստանի մէջ պենկալ գաղթականներուն մեծ բաղրութիւն մը խուփեց Հնդկաստան: Տիկին Կանտին սպասեց նպատակաւ վայելեանի եւ յետոյ դէնքի դիմեց: Մօտ երկու միլիոն տղարի գէնը հայրենակից Սորի Միութիւնը: Կայծակնային պատերազմ մըն էր, եւ յաղթութիւն մը որ յանդեպաւ Պենկալ Տէշի անկախ Պետութեան ստեղծումին եւ տուաւ Տիկին Կանտին: Նոր ընտրական յաղթութիւն մը 1972ին: Երկրին 21ի վրայ 19 Պետութեան մենամասնութիւնը շահեցաւ եւ նկատուեցաւ իրեն միակ կարող անձը:

Բայց եթէ քաղաքականութեան եւ աղքատութեան տեսակետէն շատ բան կը քննուի, միւս կողմէ չկրցաւ կատարել իր բոլոր յանձնառութիւնները: Գլխաւորաբար չկրցաւ վերջ դնել թշուառութեան:

ԱՆՅՅԱԼԻ ՅՈՒՇԵՐՈՒ ԶԱՄԲՈՎ

Ա Յ Յ Ե Ր Թ

ԵՐԿՈՒՄՆԵՐՈՎ

Իրմէ երբեմն վախ, սոսկում եւ երբեմն զմայլում ու մայրական դուրս — բանը զգալով, շարունակեցի տարիներ, մանկապարտէզը իմ սիրելի եւ ստանդարտ դաստիարակիս:

Սուրբեցայ, կարողացայ գոց արտասանել, նաեւ գրել ու զձագրել մեր պատմութեան տառերը Մեքսիկային:

«Նա անոնց (Հայերուն) խոշոր — խոշոր պոմպաներէն շատ աւելի իրենց հատկահատիկ տառերէն կը վախճամ...» ըսած է սուրբան Ապոլիւ Համիտ:

Սուրբեցայ նաեւ հեգել վանկերը ու թոթովել նախադասութիւնները:

Կէ՛ն, ա՛յ — կա՛:

Կատու կերպ մուկը...

Ու ընտելացայ մայրենիքին: Հերոս, հիացում ամենեցուն, իմիներուս, զետեղեցի վէմերն մեր զմայլելի աշխարհաբարին, մեծապաշտին:

Եւ լեզուիս հետ, սիրեցի ես, կը սիրեմ դեռ մինչեւ այսօր, իմ ուսուցչուհիս առաջին, սիրով մը մանկական, անեղծ, անքիծ, սուրբ ու անաղարտ. է՛ն աղուրովը սէրերուն...:

Յարգա՛նք իր յիշատակին:

×

Ծննդավայրիս ազգային բարերար Օհան Զորպաճը, Յովհաննէս աղա Արսլանեան: Անցեալ դարու վերջերը, իրմէ նուէր, ազգապատկան շատ ընդարձակ հողի մը վրայ, քաղաքին կեդրոնը կառուցանել էր տուած եկեղեցիին հետ դպրանոց մըն ալ, որ անշուշտ, հեռու էր 20րդ դարու սկզբին բազմացած հարիւրերու պատանիներուն իրեն ուսումնարան, դահլիճ տալու:

Ուսուցիկ Սահմանադրութեան մը բեռնած խանգավառութեան եւ լոյսի ու յոյսի ճառագայթներուն հետ արթնցած, խումբ մը գլուխներ՝ Ղեւոնդ Եպս. Դիմաքեան (Կիւրիցի) առաջնորդու — թեմա՛ր, հին շէնքը միմիայն աղջկանց (արգէ՛ն) յատկացնելով, եկեղեցիի մուտքին ձախ կողմը, գերեզմանոցի կողքին, կերտել էին տուած բարձր, վայելուչ, ընդարձակ, երկարակիս, պարսպանման նախակրթարան մը, որուն նմանը չունէր քաղաքը եւ որ հիացումին հետ, նախանձը կը շարժէր նաեւ տեղացի այլադպի բնակիչներուն:

Այդ հոյակապ, գեղեցիկ շէնքը գործն էր, մեղի մօտ դրացի Աւետիս «զալֆա»-յին, որուն անդրանիկ տղան դառնեցիս, ձախիկ ջուրհասար Լոյսիկ, Բէլ — լէրի ջարդին կացնահարեցին քովիկս, աչքերուս առջին: Իսկ աղջկանքն՝ Վերթա՛մը դուռը Պուրուն — Խօրէն, Զերեք-ներու գիւղը հարս դարձած, ու զաւկի մըն ալ տէր...:

Դպրոցին հակայ շէնքը կոնսկին էր տուած եկեղեցիին կառավարատուն եւ կեդրոնական շուկայ տանող սալարկուած պողոտային վրայ, որուն երկայնքին, աջ ու ձախ բազմաթիւ սննդեղէնի խանութներ, արհեստանոցներ, քաղաքին միակ հայ գրավաճառատունը վարձու տրուած, ոչ արհամարհելի եկամուտ մը կը հայթայթէին դպրոցին:

Բակի գերեզմանատունը, ուր գլուխ գործոց դամբարաններ՝ մարմարէ, մեր քարտաշ նշանաւոր հայ արուեստագետներուն, որուն մօտ կը բարձրանար անկախ, քառակուսի, երկնաւայտ աշտարակ մը, իրը զանգակատուն: Իր մուտքի կամարածէն դուռով ու դարձաբարձիկ մագլցող սանդուխներով:

Միմարէի մը բարձրութեամբ հպարտ, մեր զանգակատունը փոքի ցաւ կը պատճառէր տեղացի մոլեռանդ թուրքերուն: Գրգռութիւն, մենամարտի հրաւեր... Կ'ըսէին, կ'ըսէին եւ դեռ ինչ ուրիշ բաներ...:

Եւ որպէսզի Հայերէն դաս ուղտակը ըլլայ քաղաքի բոլոր բնակիչներուն, հրեանք իրը ազգաբար կը ծառայէր մեր աշտարակ զանգակատունը:

Իր դադաթը սրածայր դմբէթին շարքին բացուած, դոթական պատուհաններուն մէջտեղը, հորիզոնական ձեւով կախուած շերտ մը հաստ ու հնչիւն պարտէ կոշնակ մը: Ժամկոչին ինքնուրու մուրճի արագ — արագ հարուածներով պատահած հրեանք մը ազգաբնակիչ լուսաւոր: Հրեանք, որուն ուղղութիւնը ցրթ կուտար պատուհանէն կախուած հակալ դրօշակ մը՝ թրջական:

Ու երբ, յանկարծ հնչէր ահազանգը թրջական թէ հայկական թաղերէն վաղ լիւրով կը հաւաքուէին հրչէններ...: Զրհանը շաղկած, չորսական հողի փոքի փոխ, կը խուփէին տեղը աղէտին...: Մենք ալ, մեր ազատ ժամերուն, անոնց ետին...: Անեղիւղ լաճէ՛ր, շատ անգամ լուրիկ — ձիւնն ու սառույցը միայն կոշիկ կրնային պարտադրել, հողին զուլ — ջուրէնը սիրող մեր ոտքերուն — կը վաղջէինը զարհուրած ու հիացած աչքերով պատուհաններէն կամ տանիքէն դուրս ժայթքող բոցերուն դժոխային պարը զետեղու...:

Ա. ԿԱՊԵՆՑ

« Ընկերվարական » կը կոչէր վարչա-
ձեւը, բայց դարձեալ հարուստները մնա-
ցին մենաշնորհեալ: Ներկայիս հնդկ
ժողովուրդին երեք չորրորդը գործ չունի
եւ 250 Փրանքէն պակաս կը շահին տա-
րեկան: Երեսուն միլիոն չափահաս գործ
չունի եւ անգործութիւնը 600 առ հարիւ-
րով աւելցած է վերջին քսան տարուան
ընթացքին: Տասնըվեց միլիոն վկայուած
երկտասարդներ, որոնք 1974ին աւարտե-
ցին համալսարանները, որեւէ տեսակի
գործ չեն գտներ:

Այսպէս կը թուի թէ Տիւրքիոյ Ինտիրա
կանտի որոշում տուող կին չէ, զիտեղ
կուտայ Բիլէն Սթերլին եւ հարց կուտայ
թիւ ինչպէս պիտի լուծէ տնտեսա-
կան խնդիրները, Տիւրքիոյ կանտի կը պա-
տասխանէ թէ շատ մը բաներ մեզմէ կա-
խում չունին, այլ օգերեւութարանական
պայմաններէն, ուրիշ պակասներ անցոյ-
ղական են եւ անխուսափելի: Տիւրքիոյ կան-
տի կը կարծէ թէ ընդդիմադիրներն են որ
կը խափանեն կառավարութեան գործը
շահագործելով քաղաքական գետնի վրայ
անտեսական դժուարութիւնները: Ամէն
պարագայի, աւելցուցած է Տիւրքիոյ կան-
տի, Հնդկաստան պիտի յաջողի երբ
անդակաւ արտադրութիւնը համապա-
տասխանէ ժողովուրդի աճումին, այն
տեսն դուրս պիտի դանք տնտեսական
դժուարութիւններէն»:

Այսօր Հնդկաստանի ամէն մէկ նախա-
րար, ամէն կառավարական պատասխա-
նատու անձ, կուսակցական կամ մեծ
պաշտօնի վրայ գտնուող զիտեղ թէ եթէ
պաշտօնի վրայ կը մնայ չնորհիւ Տիւրքիոյ
կանտի համութեան է: Քանի քանի ան-
գամներ քողարկած է յանցանքները այն-
պիսի պաշտօնեաներու, որոնց վրայ կը
ծանրանար ապակիւնութեան մեղքը:

Երկրին ճարտարարուեստական կարոյ-
ղութիւնը դասուած է աշխարհի իրեւ
իններորդը: Սակայն հանրային բաժնին
մէջ կաշխատին հազիւ ատոր կէսը, 45
առ հարիւր պողպատի, կեղծ երկտար-
կանութեան 35 առ հարիւր, հետեւան-
քը նուազութիւն ամէն բանի մէջ:

Բայց հնդկական ձեւի ընկերվարու-
թեան ամէնէն աններելի թերութիւնը այն
է, որ զանց ըրաւ երկրագործութիւնը:
Հոն ուր մշակելի հողը շատ աւելի է քան
ուրիշ երկրներու մէջ, արդիւնքը պա-
կաս է ծորմողէն կամ Եգիպտոսէն: 1951-
1973 այս պակասը լեցուեցաւ ներածու-
մով: 92 թոն ձրի կամ ածան հացա-
հատիկ ներմուծուեցաւ, գլխաւորաբար
Միացեալ Նահանգներէն, որուն օժանդա-
կութիւնը Հնդկաստանի անկախութենէն
ի վեր կ'անցնի տասը միլիառ տոլարը:

1970ին հունձքը շատ լաւ ըլլալով, Տի-
ւրքիոյ կանտի յայտարարեց թէ այլեւս պէտք
չունին արտասահմանեան օժանդակու-
թեան: Բայց 1972ին անձրեւները անրա-
տարր ըլլալով Տիւրքիոյ կանտի հրապա-
րակ նետեց լայնածաւալ ծրագիր մը —
պէտք է աւելցնել ցորենի հունձքը եւ
կրկնապատկել բրինձի ամառուան ար-

տադրութիւնը: Ատիկա կարելի կ'ըլլայ
աւելցնելով առնուազն 20 առ հարիւր մը-
շակելի հող, յատկացնելով մասնաւոր
վարկ երկրագործներուն — սերմեր, մի-
ջատասպաններ, ջրհորներ, ջրհաններ եւ
յաւելեալ երկտարկան ուժ: Բայց այս
բոլորը ցնորք էր, որովհետեւ Հնդկաս-
տան ի վիճակի չէր իրագործելու: Հա-
ցահատիկի արտադրութիւնը փոխանակ
աւելնալու, պակսեցաւ: Նկատի ունէին
15 միլիոն թոն, արդիւնքը եղաւ 3,5 մի-
լիոն թոն, բաղադրամամր նախորդ տա-
րուան: Տիւրքիոյ կանտի ստիպուեցաւ ծախ-
սել տարեկան միլիարդ երկու միլիառ տո-
լար սննդական արտադրութիւն ներածե-
լու համար:

Իր ընտրութենէն ի վեր, 1971ին, ամէն
ճիւղ թափեց իրականացնելու համար կա-
րելու փոփոխութիւններ, որոնց պէտք
ունէր Հնդկաստան արդիւնաւորելու հա-
մար պակասը: Ժողովուրդին աւելի քան
երկու երրորդը հող չունէր եւ կամ լա-
ւագոյն պարագային ունէր միայն երկու
հեկտար ընտանիք զուլի: Փոքր հողա-
տէրերը այնքան ծանրորէն պարտական
են մեծ կալուածատէրերուն որ կարելի է
ըսել թէ հողը իրենցը չէ: Աչքառու է
անհասարակութիւնը: Երկրագործական
բարենորոգումներու թուղթերը կը մնան
գիւղացիներու մէջ: Մեծ կալուածատէրե-
րը, որոնց կողմէն է Բոնիքի կուսակցու-
թիւնը, կը հակառակի ամէն տեսակի բա-
րենորոգման:

Հարց է թէ, կ'ըսէ Բիլէն Սթերլին, ո՞ր
կողմը պիտի հակի Տիւրքիոյ կանտի երբ
ժողովուրդը փողոց իջնէ եւ կը մտածէ
թէ միայն համախորհրդային Համայնա-
վար կուսակցութիւնը կրնայ դէպքի կատա-
րել: Բայց այս կուսակցութիւնը միայն
350.000 համայնավար կրնայ հաւաքել
ինչ որ քիչ է:

Տիւրքիոյ կանտի կը նախընտրէ որոշ «ըն-
կերվարութիւն» մը դրամատիքութենէն
մանաւանդ Ամերիկայի պէս դրամատի-
քութենէ: Ան շարունակ հրապարակաւ կը
կրկնէ թէ՛ ինչպէս Ոորս. Միութիւնը
պաշտպանեց Հնդկաստանը Պեկինա Տէչի
պատերազմին, տալով գնէք եւ լու-
թեամբ կ'անցնի այն իրողութեան վրայ —
յէն թէ Ռուսերը 1966էն ի վեր որեւէ
նոր վարկ չեն բացած, մինչդեռ տեսական
օշնութիւն ըրած են արեւմտեան երկիր-
ները, մէջն ըլլալով Միացեալ Նահանգ-
ները, որ անցեալ տարի մէկ միլիառ տո-
լար փոխ տուաւ:

Տիւրքիոյ կանտի հիմա ուժեղ է որեւէ
ատենէ աւելի, թէեւ յուսահատօրէն ա-
ռանձին է, չկայ մէկը որ բաժնէ պա-
տասխանատուութիւնը: Այս յետամնաց
երկրին բեռը իր ուսերուն է:

Որեւէ ատենէ աւելի ներկայիս Տիւրքիոյ
կանտի կը յենու բանակին վրայ որ մէկ
միլիոն է եւ անկախութենէն ի վեր ապա-
քաղաքական է եւ հաւատարիմ Սահմա-
նադրութեան, կը դրէ Բիլէն Սթերլին:

Մ. Մ.

Մեծ Բրիտանիոյ ԾՆՆԴԵԱՆ 300ԱՄԵԱԿ

ՅՈՒՐԵԼԵՆԱԿԱՆ ՊԱՏԱՐԱԳՎԱԿԻՆՆԱՅԻ ՄԻԹԱՐԵԱՆ ՎԱՆՔԻՆ ՄԵՋ

Վիլնիւս (Յառաջ). — Սփիւռքի ողջ
Հայութիւնը զիտէ, թէ ներկայ տարին
նուիրուած է իր ամէնէն մեծ ու երախ-
տաւոր զաւակներէն Միթար Արքաճօր,
որուն ծննդեան 300ամեակը լրացաւ Փե-
տրուար 7ին:

Միթար Արքաճօր սեփականութիւն
չէ լուի Միթարեան զոյգ Միարանու-
թիւններուն, ան ազգինն է, ամբողջ Հա-
յութեան, անոր տիտան զաւակներէն մին,
որ մինչեւ այսօր կ'ապրի, կ'աշխատի, կը
գործէ այնքան բեղուն արդիւնքով իւ-
րաքանչիւր Միթարեանի մէջ: Բոլոր
դադութիւնները պէտք է կազմակերպեն հան-
դէսներ, ցայտեցնելու համար անձն ու
գործը Միթարի, որ մեն — միշտ եւ հա-
կառակ ամէն արգելքի տակաց եւ նստե-
ծեց ամէնէն հայկական գործը իր սիրած
ազգին: Այո, բոլոր դադութիւնները պէտք է
նշեն Միթարի ծննդեան այս երրորդ
դարագործը, բայց ամէնէն աւելի կը
սպասուին Վենետիկէն եւ Վիեննայէն
հանդէսներ. անոնք պէտք է առաջինն ըը-
լան մեծարելու այս մեծ Հայը, Մեքոպ
Մաշտոցի համապատիւ, եւ որուն անունը
կը կրէ իրենցմէ իւրաքանչիւր իր վրայ:

Ս. Ղազարի հրեհէ համազօր ազգային
մէկ աղէտի, հաւանօրէն կասեցուց թափը
եւ թերեւս խաչածեց, խաղաղեց պատ-
րաստուած ծրագիրը:

Վիեննական Միթարեան հայրերը
Միթարի տարիին բացումն ըրին իրենց
Մայր Վանքին մէջ, Կիրակի, Փետրուար
ուրիշ:

Արդէն գոյտիկ տաճարը տօնական
հանդերձանքներու մէջ էր. ծաղիկ եւ
լոյս իրար ընդդիմադրուած. իսկ եկեղեցա-
կան ոսկեհամուռ զգեստներ, սարկաւազ-
ներու ծանր, շքեղ շապիկներ աւելի կը
չեշտէին օրուան իմաստը: Մինչ Միթ-
արի հեղահայեաց աչքերը, վերէն, ա-
ւագ խորանի պատկերէն կը զիտէին
խայտաբղէտ հոյը հաւատացեալներու,
որ խոնուած էր յարգանք ձօնելու իր յի-
շատակին: Այո, տաճարը լեցուն էր հա-
ւատացեալներով. Վիեննացիներ եւ ամ-
բողջ հայ դադութիւն, գլխաւորութեամբ
հոգեւոր հովիւ՝ Մեքոպ Ծ. Վրդ. Գրի-
գորեանի:

Երկրոյեան ժամը ճիշդ վեցին սկսաւ
պատարագը, հանդիսադրութեամբ Հ.
Ղեւոնդ Վրդ. Մովսիսեանի: Որքան երգ-
չախումբ, զօրացած նոր ուժերով եւ
զեկավարութեամբ Հ. Միքայէլ Վրդ.
Աքեանի երգեց Սրապեան պատարագը,
դաշնաւորում Հ. Մովսէս Վրդ. Սրապ-
եանի: Այդ երեկոյ լսեցինք պատարագ

մը կատարեալ, վերացնող, եւ հայ արա-
րողութիւնը փայլեցաւ իր դարաւոր փա-
ռաւորութեամբ: «Հայր Մեր»էն առաջ,
ընտիր դերմաներէնով մը եւ զաղափար-
ներու զեղեցիկ լծորդումով, Հ. Պողոս
Վրդ. Գործանեան գովէն հիւսեց Միթարի
անձին ու գործին:

Պատարագէն ետք, բոլոր ներկաները,
հայ թէ օտար, առաջնորդուեցան վան-
քին մեծագոյն սրահ, ուր պատրաս-
տուած էր քոֆթի-փաքթի. սեղաններու
վրայ ընտիր համադամներ եւ ըմպելի-
ներ, ամէն ինչ առատ եւ ճաշակաւոր:
Բեմի մը վրայ դետեղուած էր մեծազիր
կենդանադիր Միթարի, լուսափողիող,
ծաղիկներու, դալարիքներու եւ ժապա-
ւէններու երանգաւորումով: Որքան ալ
եղածն ընդունելութիւն մըն էր միայն,
սակայն հանդէսի հանդամանք ստացաւ,
շատ հաճելի: Սինանեանի «Մարջ Միթ-
ար»ը դաշնակի վրայ նուագեց ծանօթ
երգահան Հ. Գրիգոր Վրդ. Հէպոյեան:
Վանքի պատանիներու երգչախումբը լսե-
լի ըրաւ Հ. Հէպոյեանի յորինած երեք նոր
երգերը. — Սրտերու կոչը Միթարի որ-
դիւններուն, Յիսուսի երթանք եղբայրներ
եւ տեա Ամրուփ (գերմաներէն), ստեղծե-
լով տաք, անմոռանալի մթնոլորտ մը:
Դաշնակի վրայ երգչախումբին կ'ընկերա-
նար ծանօթ «Հրաշք-մանուկ» պատանին՝
Աւօ Գուրումեան:

Ոսոք առնելով Հ. Միքայէլ Վրդ. Աք-
եան հաղորդեց թէ այսօրուան հանդէսը
առաջինն էր ծրագրուած ուրիշ մեծագոյն
հանդէսներու, որոնք պիտի ձեռնարկեն
Միթարի տարին, որոնց մեծագոյնը վե-
րապահուած է Նոյ. 21ին, ուր գլխաւոր
բանախօսը պիտի ըլլայ Օրթօ ֆոն Հապ-
պուրի, դահաժառանգը Աւստրիայի վեր-
ջին կայսեր:

Հսկայ սրահ ծայրէ ծայր լեցուած էր
եւ ինչպէս կ'ըսեն՝ ասեղ ձգելու տեղ
չկար. ամէն մէկը կը փութար բոլորուել
Միթարեան Հօր մը շուրջ, իր բուխ
մաղթանքները եւ շնորհակալիքը յայտնե-
լու ազգ. այն շունչին եւ մթնոլորտին,
որ տաքացուց իրենց հոգիները:

Գիշերուան ժամը տասնի պահերուն մի-
այն բազմութիւնը սկսաւ քակուել, եւ
իւրաքանչիւրը ձեռքի տաք սեղմումով
հրաժեշտ առաւ Միթարայ Տունէն, ժա-
մադրուելու համար Փետրուար 20ի ահա-
դեմական հանդէսին, որ պիտի սարքէ
նորէն Միթարեան Միարանութիւնը՝
գործակցութեամբ Վիեննահայ Երիտա-
սարդական Միութիւններուն:

ԹՂՍԱԿԻՅ

ՍՏԱՑԱՆՔ

Երկրին անցեալն ու ներկան — դէպի
խորքեր տիեզերքին, բանախօսութիւններ
Տոթթ. Հերմինէ Գալուստեանէ, Պոլիս
1975:

×

ՏԱՆ ՄԻԱՅՆ, քերթուածներ, զրեց՝
Իրմա Աճէմեան, Պոլիս 1975:

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ

(20)

ՀԱՌԱՋԱՆՔԻ ԿԱՄՈՒՐՋԸ

Մեծ վեպ

Սիբային, ընտանեկան կեանքի

Ա. ՄԱՍ

ՏԱՆՆԵՐՈՒ ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ

Եւ դատաւորներուն դաժնալով աւել —
ցուց.

— Վսեմաշուք դատաւորներ, ի՞նչ կ'ը-
սէ այս կինը: Կը հաւատա՞ք իր ըսած —
ներուն... Դուք Ռոլանդ կը ձանձնաք.
կարելի՞ քան է որ ան...

— Փա՛ստ կ'ուզէք, բացառանչեց պոռ-
նիկը: Փաստը ես եմ: Ես իմ աչքովս տե-
սայ ամէն բան եւ ականջովս լսեցի:

— Ձեր աչքով տեսա՞ք, ձեր ական —
ջովք լսեցի՞ք: Ո՛ւր, ո՛ւր...:

— Իմ տանս մէջ:

Այս անգամ Լէոնոր յուսահատական ա-
ղաղակ մը արձակելով պերճաղիճին վրայ
խոյսացաւ եւ անոր ձեռքերը բռնելով գո-
չեց.

— Ձեր տան մէջ, ձեր տան մէջ, ո՞վ,
Ռոլանդ ձեր տան մէջ...:

— Ատոր մէջ դարձանալիք ի՞նչ կայ,
պատասխանեց իմփերիա կատարեալ պա-
ղարիւնութեամբ. Ռոլանդ ամէն իրիկուն
կէս գիշերէն յետոյ ժամը մէկին տեսն —
ները իմ տունս կուգար...:

Մանկամարդ աղջիկը սկսաւ ամբողջ
մարմնովը դողալ: Աչքերը մթադին, կու-
րծքը ալիւ եւ քունքերը տրոփել
սկսան:

Եւ վազրերն իսկ կարեկցութեան հրա-
ւիրող ձայնով մը թոթովեց.

— Տիւրքի, գլխացէք իմ վրաս, այսպիսի
յուսահատական վայրկեանի մը մի խա-
ղաք իմ սրտիս հետ: Ըսէք, իրականու-
թիւնը ըսէք, ըսէք թէ լսածներս ճիշդ
է՞նի... ըսէք թէ սխալ հասկեցայ... թէ
Ռոլանդ ձեր տունը չէր գար...:

— Բայց դէպքը իմ տանս մէջ է որ տե-
զի ունեցաւ, պատասխանեց իմփերիա
կատարեալ պաղարիւնութեամբ: Ռոլանդ
Քանտիանին իր դաւադրական ծրագիր —
ները իմ տանս մէջ գործադրելու սկսաւ:
Ան առջի գիշեր ձեր ընկերներէն մին

խաբը աղաղակ մը սլացաւ որ, բոլոր
ժողովականները կարեկցական սարսուռով
մը գողալ սկսան:

Իմփերիա իր ձերմակ ակունքները ցոյց
տալով շարաշուք ժպիտ մը ունեցաւ:
Բայց իր կուրծքն ալ ուռնալ սկսած էր,
ինքն ալ արցունքներու հեղեղ մը կը
զսպէր...:

Նախանձոտ կինը, իմփերիա, իր հա-
կառակորդուհիին վրէժ առնելու համար
իր սէրը կը զոհէր եւ պաշտած մարդը
մահուան ճիրաններուն կը յանձնէր:

Լէոնոր ըրածէն անտեղեակ, փոթորի-
կի բռնուած խրեակի մը պէս դրան կողմը
խոյսացաւ հեռունե՛րը, աշխարհի միւս
ծայրը երթալ կորսուելու, անհետանալ —
լու, առանձին մեռնելու համար:

Ալթիէրի աչքերովը զայն կը լսուէր:
Իմփերիա անոր շարժումները զիտելով
կ'ուշախառնար:

Բոլոր դատաւորները անոր դարձած,
նայուածքներով անոր կը հետեւէին:

Լէոնոր դուրս բացաւ... դուրս ելլելով
աներեւելի պիտի ըլլար... Բայց այդ
միջոցին կանգ առնելով ետին դարձաւ...
եւ ապշահար սկսաւ դիտել ներկաները:

ՄԻՇԵԼ ԶԷՎԱՔՐՕ

(Շար.)

ԵՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Այլի Տիկին Անիճա Սարաֆեան, այլի Տիկին Սարաֆեան եւ զաւակները, այլի Տիկին Տիկեան եւ զաւակները շնորհակալութիւն կը յայտնեն բոլոր անոնց որոնք անձամբ, գրաւոր, փոխան ծաղկեպսակի նուէրներով ցաւակցութիւն յայտնեցին իրենց զաւակին, եղբոր եւ մօր-եղբոր՝

ՏԻՐԱՆ ՍԱՐԱՖԵԱՆԻ

մահուան առթիւ:

Ի ՆՊԱՍՏ

ՄԱՐՍԵՅԼԻ

ՄՇԱԿՈՅԹԻ ՏԱՆ

ՑԱՆԿ ԻԵ.

Տիրուհի Խաչեանի յիշատակին՝ Տ. եւ Տկ. Սահակ Տօրումեան 20, Տ. եւ Տ. Եր-ուանդ Տօրումեան 30, Տ. եւ Տ. Յակոբ Խաչիճեան 50, Տ. եւ Տ. Յարութիւն Կիւ-րակոսեան 30, Տիկ. Ռոզա Տօրումեան եւ զաւակը, Տիկին Հռիփսիմէ Տօրումեան եւ զաւակը 50ական: Յովհ. Վարժապետեանի յիշատակին՝ Տիկ. Տէր-Գեորգեան 20, Տիկ. Հայկուհի Շալճեան եւ զաւակները 50, Տ. եւ Տ. Յովհ. Յուսէփեան 20, Պր. Բաղդասարի Յովհաննէսեան 100, Տ. եւ Տ. Կարապետ Թիւթէլեան 30, այլի Տիկ. Կիրակոսեան 20, Մարտէյի Կապ. Սաշի մասնաճիւղ 50, Օր. Մարի Սաղըրեան 30, այլի Տիկ. Մամուրեան 50, Տ. եւ Տ. Արամ Պետիկեան 100, Տ. եւ Տ. Մինաս Ֆրանկիւրեան 50: Արամ Չէճճիւրեանի յիշատակին՝ Պ. Յովհ. Սիմոնեան 20: Հովհ. 19ի հացկերոյթի առիթով՝ այլի Տիկ. Հայագործեան 100:

Գումար 870, նախկին գումար 137.130
Ընդհ. գումար 138.000

ՅԻՄՆԱՍՏԱՅ ԳԻՐՈՂՆԵՐՈՒ
ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԵԱՆ

ՏԱՐԵԿԱՆ ԱՌԱՆԴԱԿԱՆ

Ճ Ա Շ

Փետր. 29 Կիրակի ժամը 13ին

« Au jardin de Théophile »
(Հայկական նոր ճաշարանին մէջ)

139, Rue Saint-Honoré, 75001 Paris
(Métro Louvre)

Կը նախագահէ՝ Վարդան Եղիշեան

Գեղարուեստական բաժին, զլիաւորու-թեամբ Գէորգ Եանգիլեանի, սիրայօժար մասնակցութեամբ ժողովրդական երգիչ՝ Բիւզանդ Ֆրանսիսեանի եւ Օր. Անահիտ Սվանեանի (ձեռնադաշնակ):

Ճաշագին 40 ֆրանս

ԼԻԲԱՆԱՀԱՅ

ԱՂԵՏԵԱԼՆԵՐՈՒ

ԵՆԹԱՑԱՆԿՆԵՐ

(Առնուլիի Վարդապ. Ս. Խաչ Եկեղեցւոյ Հոգաբարձութեան ձեռնարկ, գումար 5475 յայտարարուած Ե. ցանկին մէջ, «Յատաջ» Փետրուար 11, Ա. էջ)

Տէր եւ Տիկին Արմենակ Աճէմեան, Տէր եւ Տիկին Վարուժան Սանոսեան, Տէր եւ Տիկին Յարութիւն Սինանեան, Տէր եւ Տիկին Անդրանիկ Սարաֆեան 500ական, Աւետիսեան ընտանիք 400, Տէր եւ Տիկին Միհրան Սիւքարճեան 200, Տիկին Կառլա-րենց, Տէր եւ Տիկ. Գեորգ Աւագեան, Տէր եւ Տիկին Մանուկ Մանուկեան, Տիկին Տիրուհի Հաթայեան, Տէր եւ Տիկին Տի-րանեան, Տէր եւ Տիկին Հայկազուն Հա-րաճեան, Տէր եւ Տիկին Սեդրակ Էմիլ-եան, Պր. Վարդանեան 100ական, Տէր եւ Տիկին Յարութիւն Բիւլաճլը, Տէր եւ Տի-կին Համբարձում Զօպանեան, Տէր եւ Տի-կին Կի (Վուսգէն), Տիկին Ընծայում Ուն-ճեան, Տիկին Ալիս Աւագեան, Տէր եւ Տի-կին Պալլաճեան, Տէր եւ Տիկին Յակոբ-եան, Տէր եւ Տիկին Նիկողոսեան, Տէր եւ Տիկին Գարապոյտեան, Տէր եւ Տիկին Մովսէս Պահարեան, Տիկին Եսթեր Սի-քարճեան, Տիկին Մարթա Գալլաճլը, Տէր եւ Տիկին Կիրիլեան, Տէր եւ Տիկին Թորիկեան, Տէր եւ Տիկին Նիկողոս Կուր-տիկեան 50ական, Պր. Երջանիկ Ղազա-րոսեան, Եղբարդ Գալաֆեան, Անտոն Գունտուրեան, Անդրանիկ Սաթէնճեան, Նշան Ֆէճճեան, Ինճէեան 30ական, Տիկին Մաքրուհի, Պր. Պ. Գեորգ Պէկեան, Հա-լայեան, Յարութիւն Էմիլաճլը, Տիկին Եարալմեան, Պր. Յակոբ Գարապոյտ - եան 20ական, Պր. Յովհ. Բէօթաճլը 15, Պ. Պ. Ասլանկիւլ, Մուրտիկեան, Տի-կին Թորիկեան, Տիկին Փանոսեան, Պր. Մանուկ Ճիհանշահեան, Տիկին Աղաւնի Նազարեան 10ական, Տէր եւ Տիկին Արամ Սարգիսեան 500, Տէր եւ Տիկին Կարպիս Նիկողոսեան 300, Տէր եւ Տիկին Նիկողոս Նիկողոսեան 150:

ԵՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Փարիզահայ Տիկնանց Միութեան Որդե-րու Օգն. Մարմինը շնորհակալութեամբ ստացած է հետեւեալ նուիրատուութիւն-ները. — Տէր եւ Տիկին Լորիս Պապանեան 150 ֆր., Տիկին Կիւմրեան 100 ֆր. իր ամուսնոյն յիշատակին, Տիկին Զապէլ Կիւլպէնկեան 100 ֆր. իր քրոջ Տիկին Փափաղեանի (Բանաստ) յիշատակին:

Imprimé sur les Presses
DU JOURNAL «HARATCH»
83, rue d'Hauteville 75010 Paris
Commission Paritaire : N° 55935

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18Ը ՓԱՐԻՋԻ ՄԷՋ

Հովանաւորութեամբ

Հ. Յ. Դ. ՓԱՐԻՋԻ ՇՐՋ. ԿՈՄԻՏԵԻ

Նախաձեռնութեամբ

Հ. Յ. Դ. ՍՈՂՈՄՈՆ ԹԵՀԼԻՐԵԱՆ ԽՈՒՄԲԻՆ

*

ՃԱՇ եւ ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՃՈՌ ԲԱԺԻՆ

*

1976 Փետրուար 22ին, ժամը 13ին սկսեալ

Փարիզի Հայ Մշակոյթի Տան մէջ

17, Rue Bleue — Paris (9e)

ՃԱՇԱԳԻՆ 50 ՖՐ.

Հ. Յ. Դ.

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18Ը

ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԷՋ

ՄԱՐՍԵՅԼ. — Հ. Յ. Դ. ՇՐՋ. ԿՈՄԻՏԵՆ
Կը հաղորդէ խումբերուն թէ ներկայա -
ցուցչական ժողովը կը գումարուի Շա-
րաթ, Փետր. 21, ժամը 20.30ին Ահարոն-
եան ահումբը:

×

ՓԱՐԻՋ. — Հ. Յ. Դ. Ս. Թէճլիւրեան
խումբի ժողովը Ուրբաթ, Փետր. 20, ժա-
մը 21ին Հայ Մշակոյթի Տունը:

Փետր. 22 Կիրակի, Ահարոնեան ահումբը

×

ՎԻԵՆՆԻ ՄԷՋ

Փետրուար 29ին

ՇԱԽԻԼԻ Ս. ԳՐ. ԼՈՒՍԱԿՈՐԻՉ

Այս Կիրակի պատարագ կը մատուցանէ
Գրիգորիս Վրդ. Բունիաթեան:

CAPPADOCIA PRODUCTIONS

Présente le premier disque arménien de

MARTEN YOURGANS

avec

BERNARD DEDEDJIAN

En vente :

LA CAPPADOCE, 3 Rue Marivaux, 75002 Paris — Tél. : 742-83-65
PALOYAN, 9 Rue de Trévis, 75009 Paris — Tél. : 523-24-97

ԼՈՅՍ ՏԵՍՍԻ

Odyssée

d'un enfant arménien

par KHOREN MARGOSSIAN

Ed. La Pensée Universelle
Prix 26 F. 50

En vente dans toutes les librairies.
Ainsi qu'à la librairie Samuelian, 51, Rue
Mr. le Prince, 75006 Paris et H. Palouyan
9, Rue de Trévis, 75009 Paris.

GALERIE NICHIDO

61, Faubourg Saint-Honoré, Paris (8e)

Tél. : 266-62-86

CARZOU

OEUVRES RECENTES
PEINTURES ET DESSINS

4 Février - 13 Mars

10 JOURS EN GRECE

avec 2 jours à Rome

DU 12 AU 21 MARS 1976

de Lyon 1850 Frs, de Marseille 1850 Frs, de Paris 1950 Frs.

organisé par sevan voyages - lyon

accompagné par Monsieur SARKISSIAN Varoujan

— Les prix comprennent : le transport aérien A/R, le transfert aéroport —
hôtel - aéroport, logement, pension complète dans hôtel 1ère classe, en
chambre double/bain.

— Vu le succès obtenu ces dernières années, nous organisons aussi en cette
période hivernale, d'agréables séjours dans des pays plus cléments.

Inscrivez-vous et faites inscrire vos parents auprès :

sevan voyages

50, Cours de la Liberté

69003, LYON

Téléphone : (78) 60-13-66

— Նախորդ տարիներու յաջողութենէն քաջաբերուած եւ եղող դիմումնե-
րու գոհացում տալու համար, մանաւանդ մեր երէց սերունդին կողմէ, Վա-
րուժան Սարգիսեան լաւագոյն պայմաններով դեղեցիկ առիթը կուտայ ձեզի
Յունաստան (երկու օր Հոտ) կազմակերպուած այս ճամբորդութիւնով:

Արձանագրուեցէք եւ արձանագրել տուէք ձեր բարեկամները այս դեղեցիկ
այցելու ճամբորդութեան եւ կ'ունենաք մեր կողմէ բոլոր պէտք եղած մանրա-

Licence BR 72056

Licence COR. A. 529

ՍՍՄՈՒԷԼ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԵՍ ԾՆՈՂԱՅ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

Վարժարանի սրահին մէջ

Փետրուար 29, Կիրակի

Նախագահութեամբ ՍԷՐԻ Բաղդասարեան

ՊԵՌՆԱՐ ՏԵՏԵՃԵԱՆ իր նուագախումբով

ATTRACTIONS

Ճաշ 80 ֆր. ժամը 20ին

Մուտք 20 ֆր.

BUFFET

B A R

Հեռաձայնիչ 027-18-28

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍԳԸ

ԸՆԴՎԶՈՒՄ ԸՆԴԴԵՄ ԲՈՆՈՒԹԵԱՆ

— 0 —

(Փետր. 18ի 55րդ տարեդարձին առթիւ)

Ինչ որ տեղի ունեցաւ 55 տարի առաջ՝ 1921 Փետր. 18ին՝ կարմիր բանակին կողմէ բռնադրուած մեր հայրենիքին մէջ, ինքնաբերական, տարերային, ժողովրդական ընդվզում մըն էր ընդդէմ բռնութեան, լաւուն ազատութեան:

Դարաւոր ստրկութեան, իրերայաջորդ կոտորածներու, տարագրութեանց, ահաւոր հալածանքներու եւ աննախընթաց ցեղասպանութեան զոհ Հայութիւնը ապրելու, առկալու, յարատեւելու իր ան — նկուն կամքով, իր զաւակներու անհուն զոհողութեամբ, իր բազուկի զօրութեամբ կրցեր էր ափ մը հող կորզել աշխարհի քարտէսէն եւ իր հայրենի պատմական հողերուն մէջ մասին վրայ հաստատուել էր անկախ Հայաստանի Հանրապետութիւնը:

Աշխարհաստան պատերազմի աւերակներուն մէջէն, սովի եւ համաճարակէն — րու արհաւիրքին կուրծք տալով, ճղա — կտոր տեղացի թէ գաղթական Հայեր զինքնական ճիգերով գործի էին լծուած՝ դարձնելու համար բացուած ահաւոր վէճերը, վերաշինելու, նորոգելու աւերակները, խնամելու, պատասպանելու տանեակ հազարաւոր որբերն ու այլի — ները, մէկ խօսքով քառսէն հայրենիք կերտելու, զայն հայացնելու, հայրենասիրական դժուարին աշխատանքներուն:

Ներքին ճակատին վրայ անհուն զոհողութիւններով կատարուած այս ճիգերուն զուգահեռ արտաքին ճակատին վրայ յաշտութիւններ ձեռք կը բերուէին նորա — դատ Հայաստանը միջազգային դեռնի վրայ իրեն անկախ Պետութիւն ճանչ — ցնելու եւ անոր նեղ սահմանները ընդար — ձակելու ուղղութեամբ:

Քառսէն հազիւ մարմին կ'առնէր եւ կը սկսէր ձեւ ստանալ, Հայութիւնը հազիւ կը սկսէր շունչ առնել, երբ երկու դարաւոր անհաշտ թշնամիներ, — Թուրքն ու Ռուսը — սրտառու՛ւշ համերաշխու — թեամբ, ձեռք ձեռքի տուած, մահացու հարուած կուտային նորազատ Հայաս — տանին, իրարու մէջեւ բաժնելով անոր հողերը:

Անբռնելի ծայրը հասած՝ Հայաստանի Հանրապետութեան կառավարութիւնը խաղաղութիւն, առանց արեւնահեղութեան կրկին ճակատագրելու կը յանձնէր բոլրէ — վիթ Ռուսիոյ: Պատուաւոր պայմաններով համաձայնագիր կը կնքէր Մոսկուայի ներկայացուցիչ Լեզարէին հետ:

Ճամբորդութեան հիմնովին հակառակ է բոլրէկական վարիչներու այն անվեր — լանալի յանկերգը թէ Հայաստանի ժո — ղովուրդը ապստամբելով տապալած է «Բախալան»ներու իշխանութիւնը եւ հաս — տատած խորհրդային վարչաձեւ: Դաշ — նակցական կառավարութիւնը ո'չ միայն չէ տապալած», այլ նորակազմ դաշին — քին տուած է երկու նախարարներ: Կազ — մուած է միացեալ կառավարութիւն:

Սակայն կարմիր բանակի սուրիներով Հայաստան մտած Յեղիմը չյարգեց Լե — զարէին հետ կնքուած համաձայնագրի պայմանները: Բանտարկեց զաշնակցական եւ հակամիջակար կարծուած մտաւո — րակները, ձիւն — ձմեռ օրով աքսորեց հայկական բանակի 1600 սպաներ, գլխա — ւորութեամբ սպարապետ Զօր. Թովմաս Նազարեթեանի, բռնադրուեց բնակա — րաններ՝ կարմիր զինուորներ տեղաւորե —

Օ Ր Ա Ք Ե Ր Ք
ՀԻՄՆԱԴԻՐ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԵՊՔԵՐԸ

ԼԻԲԱՆԱՆ

Թուրքիոյ դեսպանատան

Ա. Բարսուղար՝ սպաննուած

ԱՌԵՒԱՆԳՈՒՄՆԵՐԸ

ԿԸ ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒԻՆ

— 0 —

Կը կարծուի որ Պէյրուսի Թուրքիոյ դեսպանատան Ա. քարտուղարին սպանու — թիւնը, փողոցին մէջ, ոչ մէկ կապ ունի երկրին քաղաքացիական պատերազմին հետ, որ Երկուշաբթի օր նոր դարձնում

լու համար, կողոպտեց մայրաքաղաքի պարէնի մթերանոցները, քաղաքներու բնակչութեան եւ զիւղացիներու ուտես — տին յատկացուած ցորենն ու բերքերը: ահ ու սարսափի մթնոլորտ մը: «

Հայ նորեկուկ բուլղերիները մեր մի — նուճարին վրայ ուղեցին փորձել «քնչա — գուրկներու մեկնախորհրդեան» համայնա — վարական վարդապետութիւնը: Յետա — դային Լեւինն անգամ պիտի մեղադրէր թորհ. Հայաստանի վարիչները՝ զգաս — տութեան հրաւեր կարգաւով անոնց, որ շատ առաջ էին դացեր:

Բռնակալ վարչաձեւը աւերներ կը դոր — ծէր Հայաստանի մէկ ծայրէն միւսը: Ընդվզումի ալիքներ կը բարձրանային հողիներուն մէջ խաղաղ դիւղացիներու, որոնք կ'ուզէին նուիրուիլ հայրենիքի վերաշինութեան սրբազան գործին:

Մթնոլորտը երկտրականացած էր: Զայրոյթը կարմիր վարչաձեւին դէմ կ'ա — ճէր օրէ օր: Բաժակը յորդեցաւ՝ երբ անխիղճ բուլղերիներ սկսան բանտերու մէջ կացիներով չարաչար սպաննել մտաւո — րակներն եւ հայկական բանակի սպա — ներ:

Մայրաքաղաքի եւ դաւառի ազատա — տենչ քաղաքացիներն ու զիւղացիները ա — ուանց ծրագրի ու զեկավարի եղբայրօրէն միացած ինքնաբերական շարժումով ըմբոս — տութեան դրօշ պարզեցին, կոտորեցին բանտերու դուռները եւ Հայաստանի սահ — մաններէն դուրս նետեցին եկուոր կար — միր բանակն ու բուլղերի վարիչները:

Փրկութեան կոմիտէն քառասուն օր դիմացաւ, վերականգնելով Հայաստանի անկախութիւնը:

Կարմիր բանակը՝ զօրացած գերակշիռ ուժերով եւ թնդանութիւնով՝ վերստին բռնադրուեց մեր հայրենիքը:

Անդին՝ Զանգեզուրի մէջ՝ կռիւները շարունակուեցան ժամանակ մը եւս, ա — ուրիթ ընծայելով Հայաստանի Հանրապե — տութեան պատմական վարիչներուն եւ հազարաւոր Հայերու ապահով հեռա — ցումին, ապաստանելու համար Պարս — կաստան:

1921 Փետր. 18ը նոր էլ մը արձանա — դրեց հայ ազգի ազատագրական շար — ժումներու պատմութեան մէջ, — ընդ — վզում ընդդէմ բռնութեան: Յանուն ա — զատութեան:

ՀՐԱՆՏ-ՍԱՄՈՒԷԼ

մը ունեցած էր: Թուրքիոյ դեսպանատան Ա. քարտուղարը՝ Օքթար Շէրիք սպան — նուած է փողոցը, անձայն հրացանով մը եւ ըստ ոստիկանութեան «նախապատ — րաստուած եւ ծրագրուած» է: Ուրիշ տե — ղեկութիւն չի տրուիր եւ թրքական դես — պանատունն ալ որեւէ մեկնաբանութիւն չէ ըրած, կը գրէր Երեւանի օր, ին — քերմէշըմըլ Հերբէլ Թրիպիւմը, որ առա — լելագոյն մանրամասնութիւն տուողն էր (Ֆիկառո հազիւ քանի մը տողով կուտայ լուրը):

×

Ասկէ զատ, Պէյրուսի կրկին մտահոգիչ օր մը ապրած է Երկուշաբթի եւ 30էն 50 առեւանդում կատարուած է Վատի Ապու ժամիլի եւ Քանթարիի շրջանը քրեւոտ բանուորի մը սպանութեանէն ետք: Քիւրտը Պէյրուսի Զուրի Ընկերութեան մէկ աշ — խատուորն էր եւ Քիւրտերը կ'ամբաս — տանէն քրիստոնեայ աջ տարրերը այս սպանութեան համար եւ փոխ վրէժի դե — մած են առեւանդումներ կատարելով:

Ինչպէս կը պարզուի մթնոլորտը դեռ անստոյգ է եւ Երկուշաբթի իրեկուն Մալան ալ Արտասահմանի իր տեղեկա — տութեան մէջ, չէր ծածկեր որ լեռը մուկ մը ծնաւ (ակնարկելով համաձայ — նադրին) եւ թէ հարցերը լուծուած չեն թուիր: Յարգ գլխաւոր իրականութիւնն է ծանր հաշուեկշիռ մը՝ 13 հազար մեռ — եալ, 40 հազար վիրաւոր եւ 50 միլիառ վնաս:

Քանի մը քոյով

ԱՆԳԱՐԱՍԻԻ մէջ, Թուրք երեսփոխան մը զէն ի ձեռին Սորհրդարան խոժած եւ սպառնացած է իրեն հետեւանը ընդդի — մութեան պարագլուխ՝ Պիւլէնթ Էմէլի — տի մէկ ելոյթին, որու ընթացքին ամ — բաստանած էր համախմբուելի դաշինք, որ պաշտօնական փաստաթուղթերը խաղ — դարձած է: Ուրիշ երեսփոխան մը անմի — ջապէս միջամտած է եւ զէնք ձեռքէն առած: Վիրաւորներ չկան բայց նիստը կէս ժամ ընդհատուած է:

ԿիՊՐՈՍԻ Թուրք համայնքի պետը՝ Ռաուլ Տէնքթաշ, որ Անգարա դացած էր անցեալ շաբթու խորհրդակցութեան հա — մար, յայտարարած է որ պատրաստ է Վիէննա երթալու պայմանով որ խօսակ — ցութիւնները երկու համայնքներու միջեւ տեղի ունենան առանց նախապայմանի: Միւս կողմէ, Մակարիոս կը պնդէ միշտ որ բանակցութիւնները պէտք է տեղի ունենան Միացեալ Ազգերու կազմակեր — պութեան վերջին բանաձեւին լոյսին տակ: Թուրքերու կարծիքով՝ Մակարիոսի ներկայութիւնը ինքնին արդէն մըն է կիպրական հարցին արագ լուծման հա — մար, բայց կ'ըսուի նաեւ թէ կողմերը համաձայնած են խօսելու համար հե — տեւեալ նիւթերու շուրջ: Կիպրոսի Դաշնակցային Սահմանադրութեան ընդ — թը, կեդրոնական կառավարութեան ձե — ունհաստութիւնը եւ հողային սահմանա — տրոմը: Ժողովը սկզբունքով, պիտի սկսէր երեւալթի, Վիէննա:

Աթինի Բիւրոսի կառավարութիւնները, ամերիկ — եան խաղաղութեան մասին, դրական ար — դիւնքի մը չհասան տակաւին: Անցեալ տարուան Փետրուարին ի վեր այս եր — րորդ անգամն է որ տեղի կ'ունենան այս բանակցութիւնները եւ կողմերէն ոչ ոք զիջում կ'ընէ: Ամերիկացիները կ'ուզեն, որ խաղաղութեան յոյն հրամանատարները ձեւական հանգամանք ունենան, մինչ Յոյները կը պահանջեն, նախ՝ միայն Յու — նաստանի պաշտպանութեան համար բա — ւարար խաղաղութեան պահել՝ մնացեալ փակել, եւ ապա՝ յոյն հրամանատարները իսկապէս ուժ եւ հեղինակութիւն ունեն —

ԵՐԵՒԱՆ ↔ ՓԱՐԻՋ ՀԵՌԱՏԻՊ

ԵՐԵՒԱՆ (Արմէնիքէս, Փետր. 7-10)

ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆԸ
ԵՐԵՒԱՆԻ ՄԵՋ

Մոսկուայի Ֆրանսայի դեսպանը՝ Ժաք Վիմոն, Փետրուար 5ին ժամանած է Երե — ւան: Օրակալանի մէջ հիւրը դիմաւոր — րած են Հայաստանի Արտաքին նախարա — րութեան գլխաւոր քարտուղար Նիկոլայ Գասպարով եւ ուրիշներ: Նոյն օրը Ֆրան — սայի դեսպանը այցելած է Արտաքին նա — խարար Զ. Կիրակոսեանին: Դեսպանը ըն — դունուած է նաեւ Հայաստանի վարչա — պետ Գրիգոր Արզումանեանի կողմէ եւ ա — նոր հետ ունեցած է բարեկամական խօ — սակցութիւն մը:

×

ՌՈՒԱՆ ԲԻԿՈՎ՝ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԱՍԻՆ

Հայաստանի հեռատեսիլը մէկուկէս ժամուան հաղորդում մը տուած է ռու — սական շարժանկարի եւ թատրոնի վար — պետ եւ բեմադիր Ռուան Բիկովի ստեղ — ծագործութեան նուիրուած: Հաղորդու — մին մաս կազմող հարցադրոյցին ընթաց — քին Բիկով պատմած է Երեւան կատա — րած իր այցելութիւններու, հայ ար — ուեստագէտներու հետ ունեցած հանդի — պումներու մասին, յատկապէս մեծ դե — հատանքով խօսելով Լէոնիդ Ենգիբարեա — նի, Արմէն Զիգարիսեանի, Մհեր Մը — կրտչեանի մասին: «Հայաստանի հան — դէպ սէրս, — ըսած է ռուս բեմադիրը, — արտայայտած եմ իմ բեմադրած շար — ժանկարի ժապաւէններուն մէջ հայ ար — ուեստագէտներու եւ պատանիներու ընդ — դրկումով, մասնաւորապէս «Ալբրիտ-66» ժապաւէնի մէջ յաջողութեամբ հանդէս եկաւ Մհեր Մկրտչեան, իմ միւս երեք ժամանակներուն մէջ ալ դերեր ունին հայ դերասաններ»: Հաղորդման ընթաց — քին ցուցադրուած են նաեւ հատուածներ Բիկովի մասնակցութեամբ բեմադրուած ժապաւէններէն:

×

ԳՈՐԾԱՏՈՒՆԸ՝ ԴՊՐՈՑ

« Հայկեկտրամբեհայ » արտադրա — կան ձեռնարկութեան գործաւորներէն մաս մը կը հետեւի դաւընթացի, գոր — կազմակերպած է գործատան տնօրէնու — թիւնը: Գործատունը ունի գրադարան — ներ եւ ընթերցասրահներ: Միջնակարգ մասնագիտական կրթութիւն ստանալէ զատ, գործաւորները բարձրագոյն ու — սումնական հաստատութիւններ զրկելը յատուկ հոգատարութեան առարկայ է գործատան տնօրէնութեան կողմէ:

նան: Կայ նաեւ ամերիկացի զինուորա — կաններու իրաւական կանոններու հարցը, որով Ամերիկացիները առաձնաշնորհում — ներ եւ զերուրթիւններ կը վայելեն Յու — նաստանի մէջ, հետեւաբար կը նախա — տեսուի նաեւ որոշ չափով զեղչել այդ առանձնաշնորհումները եւ վանոնք դնել Ատլանտեան Ուխտի միւս երկրներու մա — կարդակին վրայ:

ԽԱՆՈՒՄ ՇԱՀԻՆԵԱՆ Երկուշաբթի օր տօնած է իր 132րդ տարեդարձը ինքեանի մօտ գիւղը, շրջապատուած իր զաւակ — ներով, թոռներով, ծոռներով, կը գրէ Խմանիքէ:

Fonds A.R.A.M

ԱՆԿԱԽ ԵՒ ԱԶԱՏ Կ Ա Մ Ք

ՄԱՀՈՒԱՆ 25ԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԻՓՈՎ

ՆԻԿՈՂԱՅՈՍ ՏԻԳՐԱՆԵԱՆ

0

Մեծագոր կայսրութիւններ եւ բռնատիրութիւններ եկած ու իշխած են Հայաստան աշխարհին վրայ:

Բարբարոս խուժաններ աւերած են Հայոց երկիրը:

Օտար իշխանութիւններ բռնացած են մեր ժողովուրդի հոգիին, խելով անկէ խղճի եւ մտածումի ազատութիւնը:

Սակայն, ամէն անգամ, բռնութեան դէմ Հայը միշտ ծառացած է հերոսական ընդդիմութիւնով եւ խոյանքով:

«Մեք չենք ուզեր ազատ կամքի բռնութիւն»:

1921 Փետրուար 18ին, Հայութիւնը եղաւ հաւատարիմ իր նկարագրին եւ համոզումներուն մղելով անձնուրաց կռիւ անխաթար պահելու համար պատիւ ու հաւատք, խելք ու սրտութիւն:

Հայ ժողովուրդը արձանագրեց համաշխարհային պատմութեան առաջին անպարտութիւնը համայնավար բռնատիրութեան դէմ: Այս թուականէն տարիներ ու տասնամեակներ ետք է որ այլ ժողովուրդներ յանդիմանեցան պարզել անպարտութեան դրօշը, սարսելով աշխարհի հանրային կարծիքը: Ինչպէս՝ Վրաստանը 1924ին, Արեւելեան Պերսիան 1953ին, Հունգարիան 1956ին եւ Չեխոսլովակիան 1968ին:

Ծանօթ են պատմական այն դրուագները որոնք յանդիմանեցան Հայաստանի խորհրդայնացման: Հայել երկու տարուան կեանք ունեցող Հայաստանի Հանրապետութիւնը, որ կը հանդիսանար պատկառելի Հայութեան անդուլ ճիւղերուն եւ ազատագրական արիւնքի պայքարն ունէր, մէկ օրէն միայն ենթարկուեցաւ ծանր սպառնալիքներու: Համայնավարութիւնը եկաւ Հայաստան, ոտնակոխ ընելով հայ ժողովուրդի արժանապատուութիւնն ու ազգային ինքնուրոյն դոյուլութիւնը, վերածելով դայն համատարած հալածանքի երկրի մը: Բանտարկութիւն, աքսոր, գլխատում, անընչելի մթնոլորտ մը ստեղծեցին ընտանեկան օճախներէն ներս:

Ահա այս կացութեան առջեւ է որ Հայութեան մէջ արթնացաւ կռիւն պատմութեան ճայնը, ու մեր ժողովուրդը իր զայրոյթով պոռթկաւ Փետրուար 18ին համաշխարհային ապստամբութեամբ:

Այսպէս Փետրուար 18ի ընդլուծմը, ուժգնօրէն կը ընդգրկէ հայ ժողովուրդի քաղաքական միտքը եւ անոր ազատ ազդելու բուռն ցանկութիւնը:

— Փետրուար 18ը քաղաքական եւ արեւնաքան յիշատակ մը անպարտ բուռնացն է, հպարտ հոգիներու զայրոյթը, տան —

Պատմական Շիրակի դաշտերուն մէջ, Արագածի եւ Ախուրեանի յորդառատ ջուրերուն, հայրենի հազար ու մէկ դեղեցիկ յիշատակաւորներու հարեանու — թեամբ ապրող Հայութիւնը, ի բնէ եղած է սիրահար երգ ու նուագի, աշուղական խաղ ու տաղի եւ ժողովրդական երգերու: Առկէ զատ, այս դաւաճ մեր ժողովուրդին տուած է անուանի դէմքեր՝ գիտութեան, գեղարուեստի ու գրականութեան մարդերէ ներս, սկսած Անանիա Շիրա — կացիէն մինչեւ Ա. Իսահակեան: Ահա

ջուռած ազատութեան շանթահարող ճիւղ, ողջակիզուած արդարութեան կանչը:

— Փետրուար 18ը՝ լուսադոյն խորհրդանիշն է ազատագրական շարժումներու, արժեքաւոր եւ հպարտ ցեղի մը հոգիէն թռած կայծը, ամենամեծ ապացոյցը ցեղին կենսունակութեան եւ տոկունութեան:

— Փետրուար 18ը՝ պատմական փառահեղ յիշատակարան մըն է որ կ'ամբողջացնէ 1918ի Մայիսեան անկախութեան պատմական արժէքն ու խմստը:

Այս երկու թուականներու ոգին է որ վերջնականապէս ձեւակերպեց հայ ժողովուրդի միահամուռ պահանջը, այս — ինքն ամբողջական հայրենիք, ամբողջական Հայութեամբ:

Ողբերգելով, այս օրերուն, Փետրուարեան ապստամբութեան 55րդ տարեդարձը, Հայութիւնը ցոյց կուտայ որ ազատութեան տենչը կը շարունակէ վառ մնալ իր սրտին մէջ: Մայիս 28ը եւ Փետրուար 18ը միայն պատմութեան պատկանող թուականներ չեն, այլեւ նոր ու դաւիթ օրերու ներշնչման մղիչ ուժ:

Երկրաստարդութիւնը, այսօր, այսպէս է որ կ'ըմբռնէ մեր պատմութեան ճակատագրական դրուագներու պատգամը եւ իր հաւաքական ճիւղերով եւ աշխատանքներով կ'արձանագրէ իր էջը որպէսզի մեր ժողովուրդի իրաւունքները չման միայն երազ այլ դառնան ապագայի իրականութիւն որպէսզի շարունակենք բերել մեր նպատած համաշխարհային քաղաքակրթութեան:

Այսօր, ազատասունչ Հայութիւնը կը տօնախմբէ Փետրուար 18ը ոչ թէ այս կամ այն Պետութեան դէմ խօսելու մտադրութեամբ այլ ողբերգելու համար Հայութեան անկախ եւ ազատ ապրելու կամքը:

ԿԱՐՈ ՅՈՎՍԷՓԵԱՆ

ԱՆՅԵԱԼԻ ՅՈՒՇԵՐՈՒ ԶԱՄԲՈՎ

Ա Յ Յ Ե Ր Թ

ԽՈԿՈՒՄՆԵՐՈՎ

Բայց ամէնէն հետաքրքրականը, տեղադրութեան հոն, մրցակցութեան խանդավառ կանչերն էին, հայ եւ թուրք ջրհանկիրներուն: Պէտք էր փայլի... արժանի ըլլալ ծագի ու գովասանքի, նուէրներու: Եւ, է՛ն հետաքրքրականը, նշելու արժանին: Երբ պատահէր որ — ու յաճախ կը պատահէր — թուրքերը, թիւով շատ աւելի, ըլլային նուազ փայլուն, օգտակար, ազդու: Իրենց խումբին գործունէութիւնը կամ ջրհանը տկար ու ապարդիւն: Գէշ խաղընկերներ, շար նախանձէն մոռնալով, կատաղած կը յարձակէին անոնք Հայոց խումբին ու ջրհանին վրայ: Ու դանակ, դաշոյն քաշած, կը կտրտէին խողովակը անոնց ջրհանին...:

Լքուած շէնքէն դուրս, մուխ, բոց ու կայծեր, կայծեր յաղթական, ճարճաւորուն, եթէ հովն ալ դաշնակից ըլլար ամպերուն, դժոխային սոսկումի — Տան —

թէ — ահա լի տեսարան մը կը կազմէին...:

Իսկ մենք՝ լաճերս, վախցած, մեր ջիւղերը պրկուած, կը դնէինք կծիկը մեր տուններուն ուղղութեամբ:

Հոգեբանութիւնը, միջոցաւ, փելիտ — փայլութիւնը տրուած տեսարանին...:

Դարերու «տիպար» գործունէութիւնը՝ կործանարար վարուելակերպը, դաշոյնի, սուրի... իշխաններուն:

Վկայ դատարկութեամբ, ամայացած, խուսալ դարձած արտերն ու դաշտերը՝ մեր ինքներուն...:

Անգլային վարժարանի վարի յարկը ընդարձակ դրօշաւան սրահ մը, սրուն տախտակամաճիւր վրայ, կենդանի բարձր, կլոր, ու հաստ սիւնի մը շուրջ գետնին փռուած, թով թով կը ձալակէինք մենք պարունակութիւնը տունէն արուած ծրարներուն:

Հոն կային նաեւ, մեր բոլորտիքը, գոց դռներու ետին, շտեմարաններ ու պահեստ մը խմբու ջուր:

Պէտքարանները, ըստ սովորութեան, նետուած էին հեռուն: Ծայրագոյն մէկ անկիւնը բարկին, շարունակ ութ — տասը հետ թով թով, ուր մատ վերցնելով, վարժարանէն արտօնութիւն ստացած, կը վազէինք մենք ժամանակ սպաննելու, անտառաւ:

Երկրորդ յարկը, վերը, օ՛, ի՛նչ նո — րութիւն, պերճանք: Շարք — շարք նոր

այս դաշտերուն ծնունդն է նաեւ հայ եւ թուրքական փայլուն աստղերէն մէկը, «արեւելքի երգիչ» Նիկողայոս Տիգրան — եան:

Ծնած է 1856ին՝ Ալեքսանտրապոլ բարեկեցիկ ընտանիքի մը յարկին տակ: Ութ տարեկան էր, երբ Ապուլոն կը զրկէր զինք իր տեսողութենէն (ծախկախէ), անոր փոխարէն շնորհելով իրեն արտակարգ լսողութիւն եւ երեւակալութեան բարձր թիւիք: «Լաւ է կոյր աշօք, քան կոյր մտօք» — ըսած են խմստասէրներ: Նիկողայոս թէեւ չէր տեսներ առօրեայ կեանքն իր խայտաղէտութեամբ, սակայն մեծ արուեստագէտ իր հոգիի աշօքերով կը տեսնէր ընտելութիւնը, անծայ — րած իր տիեզերքը, գեղեցիկը՝ մնայուն եւ յաւերժական:

Նախնական ուսումը Թիֆլիսի մէջ ստանալէ ետք հայրը զինք կը տանի Վիէննա, ուր վեց տարի կ'ուսանի Նիկողայոս՝ Կոյրերու Հաստատութեան մէջ, միաժամանակ՝ Փրոֆ. Շէննէի շուշին տակ, կը հետեւի Երաժշտանոցի դասընթացին զոր կ'աւարտէ փայլուն ար — գիւնդներով:

Այնուհետեւ, վերադառնալով հայրենի քաղաքը (1873) Նիկողայոս Տիգրանեան՝ իրրեւ դաշնակահար, ելոյթներ կ'ունէ — նայ տարբեր քաղաքներու մէջ, միաժամանակ նուիրուելով ստեղծագործական աշխատանքի:

Նիկողայոս Տիգրանեանի վառասիրտ մեծագոյն արժանիքն այն է, որ ան ստանալով արեւմտեան կրթութիւն, ուսումնասիրելով եւրոպական հանճարեղ երաժշտագէտներու ստեղծագործութիւնները՝ մնաց արեւելեան եւ հայկական երաժշտութեան անդաստանին մէջ: Մեր ար — ուեստագէտներէն ոմանք, արուեստի դըլ — լուստը մայրաքաղաքներուն մէջ, կատարելագործելով գեղարուեստի այս կամ այն ճիւղին մէջ իրենց ուսումը, նուիրուեցան եւրոպական յորինումներու, մոտնալով իրենց հարազատ արեւելեան ու հայկական ոգիով ստեղծագործութիւնը, շատ չնչին նպաստ մը բերին Արեւմտեղի լայնածաւալ արուեստին եւ յաճախ իրենց ստեղծագործութիւնները դարձան անդոյն գործեր, կամ ինչպէս կ'ըսեն՝ «ո՛չ այս եւ ո՛չ այն»...:

Եւրոպացիներ կը փնտռէն մե'րը, արեւելեանը, որ դարերով հում նիւթ մատակարարած է արեւմտեան ազդերուն: Հայ երաժշտագէտներէն Մակար Յիմալեան, Ալ. Սպենդիարեան, Կոմիտաս, Գ. Սիւնի, Գ. Ալեքանդրեան այդ հարազատ պահանջը մէջ իրենց կոչումը եւ նուիրուեցան արեւելեան, հայկական արուեստին:

Ֆերդուսի, Հաֆէզի, Սայիմիի հայրենիքը լեցուն էր տակաւին զրի չառնուած մուղամներով, բայց թիւներով եւ Փարսի մայր եղանակներով: Նիկողայոս Տիգրանեան, իր պատանութեան ջրջանէն իսկ ներշնչուելով Երեւանի մէջ այդ եւ դանակներու հմուտ երաժիշտ Աղամալ

Աղամալեանէ, կը սկսի զրի առնել, ձայնագրել եւ դաշնակի ընկերակցութեամբ ներդաշնակելով՝ լոյս ընծայել «Շաղ — նազը», «Չարդեհա՛ր», «Բայաթի Շիրա — դը», «Հէյդարի» եւ արեւելքի այսպիսի գունազեղ մեղեդիները:

Նիկողայոս Տիգրանեանի առաջին տրպազիւր ստեղծագործութիւնը լոյս տեսաւ 1887ին՝ «Անդրկովկասեան ժողովրդական երգեր ու պարեր» վերնագրով, որ կը պարունակէ հայ քաղաքային ժողովրդական երգեր («Բնիկեր», «Կիլիկիա»), ժողովրդական պարերգանակներ («Դուդ — պար», «Ետ ուսուս»), գուսանական երգ (Ջիվանի «Քո փափաքով»), վրացական ժողովրդական երգ («Իլլաւ», «Գիլաւ») եւ պարական պար («Շարա — շուր»): Երաժշտագէտի յաջորդ գործը լոյս տեսաւ «Օրիան — թըլ Վէյլըն» վերնագրով (1896), որ կը բովանդակէ երեք շուրջպար, երեք մենսպար, հայկական երգ մը եւ շուրջպար մը: Այնուհետեւ (1900, 1908) լոյս ընծայած է քանի մը տետրակ (երկ 7 եւ 8), որոնց մէջ տեղ գտած են անդրկովկասեան ժողովուրդներու պարերգանակներ, ժողովրդական երգեր եւ այլն:

Մեծ արուեստագէտ — երաժիշտի ժամանակակիցները կը վկայեն, թէ երբ Նիկողայոս Տիգրանեան կը նստէր դաշնակին առջեւ ու կը նուագէր իր անքան սիրած եղանակները, կը վերանար հոգեպէս ու մտովին, կարծէք Պաղատար արժանիները սօսափէին եւ Արեւ լալ — Մահարիի անծայր կարաւանները զօղանջին եղեմական երազներով:

Նիկողայոս Տիգրանեան խայտալ երգիչն էր տեղափոխուել Շիրակի դաշտեր ու գեղջուկի, շինականի սրտի ակունքէն բխած մեղեդիները, պարերգանակներն ու երգերը կը յանձնէ դաշնակի ստեղծաշուրին, ուրկէ ծնունդ կ'առնեն յղիւած, կրկուած ու սրբացած մեղեդիները հայկական:

Երաժշտագէտին յայտնաբերած ժողովրդական մեղեդիներն ու եղանակները լայնօրէն օգտագործեցին հայ երաժիշտները իրենց ստեղծագործութիւններուն մէջ, ինչպէս՝ Ալ. Սպենդիարեան, «Ալ մաստ» օփերային մէջ, Արամ խաչատուրեան «Պայանէ» բեմապարի եւ ուրիշ համանուագներու մէջ:

Հայաստանի կառավարութիւնը, արդարօրէն դնահատելով այս տաղանդաւոր երաժշտագէտին գործը, շնորհած է իրեն ժողովրդական արտիստի (1933), Աշխատանքի հերոսի (1936) կոչումներ եւ Աշխատանքի կարմիր դրօշի շքանշան (1939):

1951 Փետր. 17ին շնչեցաւ կենեքը զմեծ երաժիշտ, արեւելքի երգիչ՝ Նիկողայոս Տիգրանեանի, որ իր ստեղծագործութեամբ նոր էջ բացաւ արեւելքի ժողովուրդներու երաժշտութեան պատմութեան մէջ:

ՀՐԱՆԴ ԱՃԻՄԵԱՆ

ներկուած գրասեղան, նստարաններ:

Ողորդ, քառակուսի սրահ, իր բեմով ու շրջանակուած դասարաններով, ուր ընդհանուր հսկիչ ուսուցիչ մը, զանգա — կի ազդարարութեամբ կը զրկէր մեզ, կարգ — կարգ: Հոն սպասող մասնագէտ դասատուներու ունեկեցութեան:

Նախակրթարան մը, միջնակարգի ծառայով ու դասընթացով:

«Վարժապետ» բառը պատմութեան յանձնած, նոր դարու, նոր օրերու ուսումնաճարաւ, հպարտ սերունդ մը՝ բարսաւոր, մեծ յարգանքով, ուղղութեամբ կը հետեւէինք մեր դասերուն, ու հիացումով կը սիրէինք մենք, «էֆէնտի» ուսուցիչները մեր:

Անու՛ն: Չունէին:

Բենիամին, Արաճաթ, Յովհաննէս, Բարսեղ, Կարապետ, Աւետիս, Հայկա — դուս, Յակոբ, Բարունակ, Մինաս, Եր — ուանդ էֆէնտիներ էին անոնք:

Պատուարժան, պատուուած, սիրուած ու կրկնապէս յարգուած առաքելներ:

Յարգանք ձեզ:

Դասուցուցա՛կը:

Հայերէն, պատմութիւն, երաժշտութիւն, քերականութիւն, աշխարհագրութիւն, ջութակահարութիւն, թրքերէն, անգլերէն, ֆրանսերէն, գծագրութիւն, գեղագրութիւն, խաղեր ու զրոտապոյտներ եւ երգ:

Ուսուցումը վճարումով, որուն սակը

կ'որոշուէր թաղական խորհուրդի կողմէ: Կը բաժնուէր չորս դասաղան սակերով, որոնց վերջինը՝ ձրի, ընչազուրկներուն:

Նորութիւնը, նոր շո՛ւնը:

Սահմանադրութեան բոցավառած, ցըծուեցան, յոյսի խարոյկն էր, որուն կայծերը մրափուն, մնացեր էին թաղ — ուսած դարերու ստրկութեան կուտակած մոխիրներուն տակ...:

Նոր արեւ մը, լուսաւոր ջա՛հ:

Ու դաւաճող բոլոր խաւար անկիւններէն ներս, «Ֆայալա»-յի վարժ վարժապետներուն տեղ, ներկայութիւնն էր նուիրեալ, հաւատաւոր, իտէալապաշտ ման — կավարժ դաստիարակներու:

Գործի լծուեցան անոնք, ի՛նչ մեծ անձնագործութեամբ, կոչումով: Նոր ապա — դայի մը փայլուն յոյսերով, յիլ ակնկալութիւններով, երազներով...:

Իրական առաքելներ, անոնք ձեռնարկեցին մատաղ սերունդին հետ, խաւար — հաներու, անգրագէտներու, թրքախոսներու լուսաւորութեան, զարթօնքի սըլքողան գործին պարտականութեան...:

Ա. ԿԱՊԵՅԻ

(Շար. — 4)

Հ. Յ. Դ.

Այս ժամանակ Վարդ Ա. Բեյրության, Տէր Եւ Տիկին Լեւոն Բեյրության (Բապա), Տէր Եւ Տիկին Սիմոն Բեյրության խոր կակիծով կը ծանուցանեն իրենց սիրելի մօր Եւ ազգականին՝

ԱՅՐԻ ՏԻԿ. ՊԵՏՐՈՍ ՏԵՐՊԵՏԵՐԵԱՆԻ մահը, որ պատահեցաւ Փետր. 13ին, 92 տարեկանին:

Թաղումը կը կատարուի այս Հինգշաբթի, Փետր. 19, ժամը 10.30ին Գուրգուրի դերեփմանատունը, ամփոփուելու համար ընտանեկան դամբարանը:

Որեւէ մահազոյր զրկուած չըլլալով, կը խնդրուի ներկայ իրենց այդ նկատելի:

ՅԱՌԱՋ. — Մեր ցաւակցութիւնները Տիկին Վ. Բեյրութեան:

×

Այս տխուր առթիւ Տիկին Վալա Սարգիս խաչատուրեան 100 Փր. կը նուիրէ «Յառաջ»-ի, փոխան ծաղիկի:

ՀՈԳԵԼԱՆԳԻՍ

ԳՍՍԻՍ. — Այս ժամանակ Մարի Փափազեան Եւ զաւակները կը ծանուցանեն թէ իրենց ամուսնոյն Եւ հօր՝

ԱՐՄԵՆԿ ՓԱՓԱԶԵԱՆԻ յանկարծական մահուան քառասունքին առթիւ հոգեհանգստեան պաշտօն կը կատարուի այս Շաբաթ, Փետր. 21, ժամը 10ին, Բապի ֆրանսական եկեղեցւոյ մէջ հայ թէ ֆրանսական հոգեւոր հովիւներով:

Ի զետեղելուն ողբացեալին յիշատակը յարգողներուն:

Այս տխուր առթիւ Տիկին Մ. Փափազեան Եւ զաւակները՝ Համբարձում, Լուիզ Եւ Մանուկ հետեւեալ նուէրները կ'ընեն. —

300 Փր. «Յառաջ»-ի, 100 Փր. Կապ. Խաչի Կրօնական մասնաճիւղին, 100 Կրօնական դպրոցին Եւ 100 Պուր. Օտտոյի եկեղեցւոյ (ստանալ «Յառաջ»էն):

Ի ՅԻՇԱՍԱԿ

Տիկին Արմենուհի Բալուեան իր ամուսնոյն՝ Հրանդ Բալուեանի մահուան ճիշդ տարեկոյն ի յիշատակ 100 Փր. կը նուիրէ «Յառաջ»-ի յիշատակին:

ՇԱԽԻԼԻ Ս. ԳՐ. ԼՈՒՍԱՌՈՐԻՉ

Այս Կիրակի պատարագ կը մատուցանէ Գրիգորիս Վրդ. Բուսիթեան:

Imprimé sur les Presses

DU JOURNAL «HARATCH»

83, rue d'Hauteville 75010 Paris

Commission Paritaire : N° 55935

ՀԱՅԱՍՏԱՆ ԱՅՅԵԼԵՑԷՔ ԳԱՐՆԱՆ, ԱՄՐԱՆ ՈՒ ԱՇՈՒՆԻՆ

TRANSTOURS organise

Ա. Բամբարդուքիւն՝ ԱՊՐԻԼ 19 — ՄԱՅԻՍ 2, ՄՈՍԿՈՒԱ — ԵՐԵՒԱՆ Գիմ՝ 2700 ֆրանք

Բ. Բամբարդուքիւն՝ ՅՈՒԼԻՍ 10էն 25 ԼԵՆԻՆԿՐԱՏ — ՄՈՍԿՈՒԱ — ԵՐԵՒԱՆ Գիմ՝ 2900 ֆրանք

1976 ՕԳՈՍՏՈՍ 6էն 21, ՄՈՍԿՈՒԱ — ԵՐԵՒԱՆ — Գիմ՝ 2900 ֆրանք

1976 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 10էն 25 — ՄՈՍԿՈՒԱ-ԵՐԵՒԱՆ — Գիմ՝ 2850 ֆր.

1976 ՀՈԿՏ. 8էն 23 — ՄՈՍԿՈՒԱ-ԵՐԵՒԱՆ — Գիմ՝ 2450 ֆրանք

ՕԳՈՍՏՈՍԻՆ 4 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐԻՆ ԱՌԱՋԻՆ ԽՈՒՄԲԵՐ՝ ՄԱՐՏԻՅԵԼԻՆ ՄԱՐՏԻՅԵԼ

Երբեք ուղարձ ոգանալով: «Արմենիա»-յի կամ «Անի»-ի մէջ, առաջին կարգի սպասարկութեամբ:

Կը գործադրուի հայրենի տեսարժան վայրերու այցելութեան լրիւ յայտագիրը

Արձանագրութեանց համար դիմել՝

TRANSTOURS, 22 rue du 4Septembre — 75002 PARIS — Tél. 742-77-40
ուր կարելի է ներկայանալ Կ. ՈՒՆՃԵԱՆԻ, ամէն երեքշաբթի Եւ Ուրբաթ կէսօրէ ետք ժամը 15էն 18:

ՄԱՐՏԻՅԵԼ՝ ԴԻՄԵԼ 2. ԱԼԻԳՍԱՆԵԱՆԻ՝

11, rue du Bassin — SAINT-JULIEN — Tél. 93-04-90 et 08-31-55

ՎԱԼԱՆՍ՝ ԴԻՄԵԼ 3. ԳՍՍՍՐԱՆԵԱՆԻ — ԱԼՖՈՐՎԻԼ՝ ԴԻՄԵԼ 6. ՊՅՍՃԵԱՆԻ

ՄԱՄՈՒԷԼ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԻՍ ԾՆՈՂԱՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

Վարժարանի սրահին մէջ

Փետրուար 29, Կիրակի

Նախագահութեամբ Սերի Բաղաբապետին

ՊԵՌՆԱՐ ՏԵՏԵՃԵԱՆ իր նուագախումբով

ATTRACTIONS

ձաշ 80 ֆր. ժամը 20ին

Մուտք 20 ֆր.

BUFFET

B A R

Հեռաձայնել 027-18-28

AU JARDIN DE THEOPHILE

chez Oskian 139, rue Saint-Honoré Paris 1er tél. 260 23 80

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՃՈՒՑԱՇԱՑՈՒՑԱԿ

ՋԵՐՄ ՄԹՆՈԼՈՐՏ

ՀԱՅԱՍՏԱՆ ԵՂԱՆԱԿՆԵՐՈՎ ՈՒ ԵՐԳԵՐՈՎ

ԱՄԷՆ ԻՐԻԿՈՒՆ ՀԱՅԿ. ՋՈՒԳԵՐԳՆԵՐ՝

ՎԻԳԷՆ ԵՒ ՅԵՐՈՒԹ

200 հոգինոց սրահ ընդունելութեանց համար

Salle pour banquet, réception, mariage, etc.

OUVERT TOUS LES JOURS

Կ՝ՈՒՋՈՒԻ

ON RECHERCHE

Pour un magasin de lingerie bijouterie fantaisie à La Garenne - Colombes une jeune vendeuse débutante.

Téléphoner 782-68-87

ձերմակեղէնի Եւ ֆանթազի գոհարեղէնի խանութի մը համար սկսնակ երիտասարդ վաճառորդուհի մը կ'ուզուի:

ՆՈՒԷՐ

Յակուր Պալեանի մահուան Ա. տարե - լիցին առթիւ, Տէր Եւ Տիկին Վազգէն Մեղրեան Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցւոյ պաշտօնութեան համար կը նուիրեն 50 Ֆրանք:

ԿԸ ՓՆՏՈՒԻ

Քափիքէն Եւ փոքրեալ կը փնտռէ լաւ Միքիլիմեան, շուրջ 40 տարեկան, որ Փարիզ պէտք է ըլլայ: Կը խնդրուի իրմէ զրել կամ հեռաձայնել՝

42, Avenue Jean-Jaurès

67000 STRASBOURG - Nundorf

(88) 34-20-52

ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՆ

ՆՈՐ ԶԱՅՆԱՊՆԱԿՆԵՐ

LES ARMENIENS
F.F. 40
L'AME ET LA
MUSIQUE ARMENIENNE
F.F. 40
CONCERTO DE VIOLON
ARAM KHATCHADRIAN
F.F. 40
SAYAT-NOVA
F.F. 40
ILS SONT TOMBES
Charles Aznavour

LES JEUNES ARMENIENS
F.F. 40
MUSIQUE INSTRUMENTALE
DE L'ARMENIE
F.F. 40
LA MESSE (2 disques)
ARMENIENNE
DE L'ARCHEVEQUE
MAMPRE SIROUNIAN
(Enregistré en Egypte)
F.F. 75

ET

A TRAVERS L'ENFERS VERS LES AMERIQUES

2 disques avec livre racontant la tragédie du Génocide Arménien en 6 langues
(THROUGH HELL TO THE AMERICAS)

Դժոխքի Մէջէն Դիպի ԱՄԵՐԻԿԱՆԵՐԸ
Շարժանկարի պատրաստութեան 2 ձայնագրակներ Եւ գիրքը
(շարքի պատմութիւնը 6 լեզուներով)
F.F. 80

Մարտ մէկէն սկսեալ կրնաք գնել հետեւեալ հասցէներէն. —

RESTAURANT ANOUCH

Անուշ Բաշարան

12, Rue Cadet

75009 PARIS — Tél. : 246-54-17

նաեւ

LIBRAIRIE ARMENIENNE H. PALOUYAN

9, Rue de Trévis

75009 PARIS — Tél. : 523-24-97

կամ ուղղակի դիմել՝

ou directement s'adresser

ARCA PUBLICATIONS LTEE

B. P. 121 STATION « A »

OTTOWA, ONTARIO KIN 8 VI CANADA

Tél (613) 235-2864

TELEX 053-4498

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՀԱՄԱՅՆԱՎԱՐ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ

(Սէք- Ուէնի 22րդ համագումարին
առթիւ)

Ա. ԾԱԳՈՒՄԸ

Ֆրանսայի Համայնավար կուսակցութեան 22րդ համագումարը (Սէնթ Ուէն 4-8 փետր.) կը կազմէ յիշատակելի անկիւնաքար մը իր 55ամեայ պատմութեան տարեկոթեանց մէջ:

Կարճէ ծանօթանալ իր ստեղծումին: Ֆրանսական Կոմկուը կեանքի կոչուեցաւ Ընկերավարական կուսակցութեան 18րդ համագումարին մէջ, որ տեղի ունեցաւ 1920 Դեկտեմբեր 25-29ին Թուրի մէջ:

Առաջին աշխարհամարտը ինչպէս եւ — ըրպայի զանազան երկիրներուն, նոյնպէս Ֆրանսայի Ընկերավարական կուսակցութեան շարքերուն մէջ ահաւոր ցնցում առաջ բերած էր: 1914ի դարնան, երբ մըթնոյտը երկտրականացած էր եւ մօտալուս փոթորիկի մը նախանշանները սկըներ էին ուրուագծելի հորիզոնին վրայ, Ընկերավարական կուսակցութիւնները, զաղափարասուութենէ մղուած՝ բան — ձեւեր կը քուէարկէին պատերազմի դէմ:

Սակայն երբ պայթեցաւ աշխարհաստան պատերազմը, ազգայնական զգա — ցումը յաղթեց դադափարականին: Ամէնէն թունդ կարծուած գերման սոցիալ — դեմոկրատները առաջին առթիւ Վիլհելմ Բ. կայսեր պատերազմական ելմտացոյցին ի նպաստ քուէ տուին: Ֆրանսայի ընկերավարականները, որ աշխարհամարտի նախորեակին թունդ ազգայնականի մը դնակին զոհ էին տուել իրենց պատկառելի վարիչ Ժան Ժօնքսը, պատերազմի ընթացքին նախարարներ տուին ազգային միութեան դահլիճներուն:

Ձինադադրին դժուար եղաւ վերա — կադել Ընկերավարական կուսակցութիւնը, որուն անդամներէն շատեր ինկած էին պատուոյ դաշտին վրայ:

Մինչ այդ Ռուսիոյ մէջ 1917ին պայքարած յեղափոխութիւնը եւ անոր հետեւ — անցող «աշխարհի առաջին ընկերավարական պետութեան» կազմութիւնը խանդավառած էին շարքերը, որոնք կը կարծէին թէ յաղթած էր ընկերավարական դադա — փարականը:

1919 Մարտ 2ին Մոսկուայի մէջ Լենին հիմնած էր Գ. Միջազգայինը (Կոմին — տերն), որ հետզհետէ ստուերի մէջ պլուտի ձգէր ընկերավարական Բ. Միջազգա — յինը, որուն կը պատկանէր Ֆրանսայի Ընկերավարական կուսակցութիւնը:

Այս վերջինին 17րդ համագումարը տեղի ունեցաւ 1920 Փետր. 25-29 նորագոտ Սթրասբուրգի մէջ, ուր որոշուեցաւ կուսակցութեան կողմէ երկու պատգամա — տերներ զրկել Մոսկուա՝ տեղւոյն վրայ կազմութիւնը ուսումնասիրելու համար: Ինքնաինքնի տնօրէն Մարտէլ Գաշէն եւ կուսակցութեան ընդհ. քարտուղար Լիւ — ռովիկ Ֆրոսար 1920 Յունիսին Մոսկուա — յի մէջ ներկայ եղան Գ. Միջազգայինի Բ. համագումարին: Բանակցութիւններ վարեցին ռուսական Կոմկուսի վարիչներուն, մասնաւորաբար Գ. Միջազգայինի վերաբերման՝ իրենց հետ բերելով Մոս — կուայի հռչակաւոր 21 պայմանները, յա — բերել համար Գ. Միջազգայինին:

Ձոյգ ուխտաւոր — պատգամաբերները՝ Գաշէն եւ Ֆրոսար՝ այցելելով շրջանները

Օ Ր Ա Ք Ե Ր Ք

ՀԻՄՆԱԴԻՐ ՀԱՒԱՐՇ ՍԻՍԱՔԵԱՆ

Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN

HARATCH

LE SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE OCCIDENTALE

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

83, RUE D'HAUTEVILLE, 75010 PARIS

— Tél. : 770-86-60 —

C. C. P. Paris 15069-82

Fondé en 1925

571027317 A R.C. PARIS

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա Տար. 170 ֆ.

Արտասահման Տար. 200 ֆ.

Վեցամսայ 90 ֆ.

Հատը 1 ֆ. 20

51e ANNÉE — N° 13.519

Պ Է Յ Ր Ո Ւ Թ

ՕՐՈՒԱՆ

Դ Է Պ Ք Ե Ր Ը

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ ԵՐԿՈՒ ՏԵՍՈՒՉՆԵՐԸ ՍՊԱՆՆՈՒԱԾ

Նոր յարձակում Թուրքիոյ վրայ

ԴԵՍՊԱՆԻՆ ԿԱՌՔԻՆ ՎԱՐՈՐԴԸ՝ ՎԻՐԱՒՈՐՈՒԱԾ

ԿՐԿԻՆ ԿԸ ԽՕՍՈՒԻ “ՀԱՅԿ. ԳԱՂՏՆԻ ԲԱՆԱԿԻ ՄԸ” ՄԱՍԻՆ

Երեքշաբթի առտու կանուխ, ժամը 5ին է որ անձանթ մը կրակ բացած է Թուրք դեսպանին կառքին վրայ, վերաւորելով շարժովարը: Ըստ ոստիկանական աղ — բիւրներու դեսպանատան գործավարն էր՝ Օմար Մոհամէտ Տէմիրէլ, որ կը զըտ — նուէր դեսպանին կառքին մէջ երբ կրակի տակ առնուած է: Շարժովարը փարուք Շահար վերաւորուած է ձախ թեւէն եւ հիւանդանոց փոխադրուած բայց վիճա — կը ծանր չէ:

Ինքեքնէնքն շերքու Թրիպլին, որ միակն էր Չորեքշաբթի առտու այս լուրը տուող, կ'ըսէր թէ 12 ժամուան մէջ երկ — բորդ յարձակումն էր Թուրք դիւանա — դէտներու վրայ եւ ըստ պաշտօնական աղ — բիւրներու «արհեստաւորի կողմէ պատ — ըստուած» սպանութիւն մըն էր: Թերթը կը յիշէ որ անցեալ Հոկտ. 22ին սպան — նուած էին Վիէնայի եւ երկու օր ետք՝ Փարիզի Թուրք դեսպանները:

×

Անդրադառնալով Թուրք դեսպանատան Ա. քարտուղարի սպանութեան (լուրը տուած էինք երէկ) Լը Մաճո իր առաջին հրատարակութեան մէջ միայն լուրը կու — տար քանի մը տողով մինչ վերջին հրա — տարակութեան մէջ կ'աւելցնէր՝ «կազ — մակերպութիւն մը անուանուած «Հայկ. Ազատագրման դադտնի բանակ» սպանու — թեան պատասխանատուութիւնը պահան — ջեց, զեկոյցով մը զոր հրատարակած էր

լիբանանեան ձախ օրաթերթը՝ Ալ Մու — հարէր»:

Միշտ այս սպանութեան մասին, Չո — րեքշաբթի առտու Քաթիլիէն տը Փարի կ'ըսէր թէ «Հայկ. դադտնի բանակը» կը պահանջէ պատասխանատուութիւնը, նոյ — նը կ'ըսէին Իւմանիքէ եւ Լիպերասիոն:

Պէյրուսի Օռիան — Լը Ժուլ, Երեքշաբ — թի առտու կուտար հետեւեալ մանրա — մանուկութիւնները սպանութեան պարագա — ներու մասին. — ժամը 19ի առեկները, դեսպանատան Ա. քարտուղարը զուրս կ'ելլէր պառէ մը (Համարի շրջանը) ուր Ֆլիփէր խաղացած էր, երբ երեք գնդակ կ'ուտէր կռնակէն:

×

Ասկէ դատ, Երեքշաբթի առտու երի — տասարդ Պաղեստինցի մը, յորդանանեան հպատակ, սպանած է ամերիկեան հա — մալարանին երկու տեսուչները (մէկը Ամերիկացի, միւսը՝ Լիբանանցի) եւ պա — ասնդներ բռնած:

Կը կարծուի որ վրէժի հարց մըն է, տրուած ըլլալով որ երիտասարդը ուսա — նող էր համալրարանին ճարտարագիտու — թեան ճիւղը եւ վռնուած էր իբրեւ խառնակիչ: Սպանութեանէն ետք, մէկ ձեռքը դէնք, միւսը ձեռնառումը մը, սպառնալիքի տակ կ'առնէր ութ պատանդ մինչեւ որ պաղեստինեան զորադուներ զինքը ձեռքակալեցին, յետագային լիբա — նանեան իշխանութեանց յանձնելու նպա — տակով:

Անցիւնալը, նոյն ըրին միւսները, բա — ցադանչելով «կեցցե՛լ Ժօնէս»: Զախերը պատասխանեցին՝ «կեցցե՛լ Ժօնէս եւ Լեմիս»:

Այսպէս հիմը դրուեցաւ Ֆրանսայի Հա — մայնավար կուսակցութեան:

Այս վերջինը տէր դարձաւ Ընկերվա — րական կուսակցութեան բոլոր գոյքերուն եւ ամէնէն առաջ պաշտօնաթերթ Իւմա — նիքէին, հիմնուած Ժօնէսի կողմէ եւ որուն տնօրէնն էր Մարտէլ Գաշէն:

Մայր կուսակցութեան հաւատարիմ մը — նացոյնները բոլորուեցան Լէոն Պլումի եւ ընկերներուն շուրջ եւ շարունակեցին մաս կազմել Բ. Միջազգայինին՝ կոչուելով Section Française de l'Internationale Ou — vrière (S. F. I. O),

մինչ համայնավարութեան յարող դան — դուածը կոչուեցաւ

Section Française de l'Internationale Communiste (S. F. I. C.).

Երէկի եղբայրները թշնամի դարձած՝ տարբերելով դադափարական կուս. մղեցին իրարու դէմ:

Լէոն Պլում հիմնեց Փօփիլէրը, իբրեւ պաշտօնաթերթ Ընկերվարական կուսակ — ցութեան, որ մեծ դժուարութեամբ կըր — ցաւ կանգուն պահել զայն երկար առեկ:

Թուրի հերձուածը խորապէս ցնցած էր Ժօնէսի կուսակցութիւնը:

ՀՐԱՆՏ-ՍԱՄՈՒԷԼ

ԵՐԱԽԱՆ ՍՊԱՆՆՈՒԱԾ ԴՏՆՈՒՅՑԱԻ

Զդուելի ոճիւր մը եւ ծայրայեղ աստի — ճանի լիբ ոճրագործ մը, որ դեռ 23 տա — րեկան է: Այսպէս վերջ գտաւ Թրուայի ողբերգութիւնը, որ կը տեւէր Յունուար 30էն ի վեր, երբ 9 տարեկան փոքրիկ Ֆիլիպը կ'առեւանգուէր: Անկէ ի վեր ծը — նողքը կ'ապրէր ամէնէն ահաւոր մղձա — ւանջը, ամէն օր յուսալով եւ յուսահա — տելով: Առջի օր ոստիկանութիւնը 48 ժամ կը ձերբակալէր թիւ 1 վկան իբրեւ կասկածելի, որ չէր ալ վարաներ յայտա — րարելու հարցազրոյցներու ընթացքին թէ ով որ ըրած է նման առեւանգում մը սրի — կայ է եւ պէտք է կախաղան բարձրացնել: Այս յայտարարութեանէն հաղիւ երկու օր յետոյ, ոստիկանութիւնը, որ զինքը կը հետապնէր, պիտի գտնէր հետքը պան — դուի մը սենեակը ու նաեւ անկողինին տակը ծրարուած երախային դիակը: Քա — նի մը օր է արդէն որ խեղդած էր տա — րարախտ մանչուկը: Վրդովումը մեծ է անշուշտ եւ ամէն մարդ կ'ուզէ որ պա — տիժը օրինակելի ըլլայ: Այս առթիւ ան — շուշտ շատ կը խօսուի նաեւ ոստիկանու — թեան մեթոտներուն մասին: Յարդ նման առեւանգումներու լուրերը դադտնի կը պահուէին մինչեւ հարցին լուծուիլը եւ ցարդ երախան միշտ ողջ-առողջ գտնուած էր: Այս անգամ, ընդհակառակն արտա — կարդ ծանուցում եղաւ այս առեւանգու — մին առթիւ. մամուլ, հեռատեսիլ, ձայ — նասփիւս եւ եղբարական արդիւնքը ցոյց կուտայ որ մեթոտը սխալ էր, վասնզի կարելորդ՝ երախայի մը կեանքն է:

Քակի մը տղոյ

ԺԱՆ ՍԵՐՎԷ տաղանդաւոր եւ սիրուած դերասանը Ֆրանսական շարժարուեստի եւ թատրոնի, մեռաւ առջի օր 65 տարե — կանին սրտի տագնապէ մը, յետ գործո — դութեան:

ՖՐԱՆՍԱ, ճանչցաւ Անկուլայի ժողովըր — դային Հանրապետութիւնը: Դանիոյ վար — չապետը՝ Անտերսըն, ցաւ յայտնելով Ֆը — րանսայի աճապարանքին համար, նշած է որ «ինները ի վիճակի չեղան հասարա — կաց դիրքորոշում մը ունենալու»: Դանիա խորհրդակցեցէ ետք Եւրոպայի Հասարա — կապետութեան եւ սքանտինաւեան կա — ռավարութեանց հետ, պիտի ճանչնայ Անկուլայի ժողովրդային Հանրապետու — թիւնը:

ՎիէննԱՅԻ մէջ վերսկսած են բանակ — ցութիւնները կիպրական հարցին շուրջ, Յունիս եւ Թուրքիոյ միջեւ: Հինգ ամ — սուան ընդմիջումէ մը ետք, ՄԱԿի ընդհ. քարտուղար Քուրթ Վալտհայմի ներկա — յութեան տեղի ունեցող այս բանակցու — թիւնները յոյսեր կը ներշնչեն Կիպրոսի երկու համայնքներու միջեւ համաձայ — նութեան մասին:

«ՃԵՐՈՒՍԱԼԻՄ ՓՈՍԹ» հրէական օրա — թերթի համաձայն, յառաջիկայ Յունի — սին՝ Սուրիա եւ Յորդանան մտադրած են միաձուլուիլ: Յիշեալ թերթը նշելով Այսրոյրդանանի արաբական աղբիւրները, կը շնչեց թէ նախագահ Հաֆէզ էլ Ասատ եւ Հիւսէյն Թադաւոր կը նախատեսեն ստեղծել կեդրոնական միակ կառավա — րութիւն մը:

ՍՊԱՆԻՈՑ Թագաւորը Խուան Կարլոս պաշտօնական այցելութիւն մը կը կատա — րէ Քաթալոնները շրջանը եւ այս առթիւ խօսած է ներման եւ հաշտութեան մասին:

Fonds A.R.A.M

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Այս օրը Տիկին Նուարդ Մուրատեան, զաւակները եւ թոռները, Տէր եւ Տիկ. Կամար Մուրատեան եւ զաւակները, Պ. Պարզեա Մուրատեան, Հոգեհանգիստ կատարել կուտան այս Կիրակի Փետր. 22 Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ մայր եկեղեցւոյ մէջ, իրենց ամուսնոյն, հօր, մեծ-հօր, եղբոր եւ հօրեղբոր՝

ՕԳՍԷՆ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆԻ

հոգեւոյն համար, անոր մահուան քառասուն օրը առթիւ:

Կը խնդրուի յիշատակը յարգողներէն ներկայ գտնուիլ:

X

Պ. Մեսրոպ Սիմաւոնեան հոգեհանգիստեան պաշտօն կատարել կուտայ այս Կիրակի (Փետր. 22) առաւօտ, ժամը 11-15ին Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ մայր եկեղեցին իր կնոջ՝

ԱՐՄԻՆԷ ՍԻՄԱՎՈՆԵԱՆԻ

մահուան 4րդ տարեկիցին առթիւ:

Ի զիտուիլուն ողբացեալին յիշատակը յարգել փափաքողներուն:

ՓԱՐԻԶԻ Ս. ՅՈՎՀ. ՄԿՐՏԻՉ

Այս Կիրակի, Փետր. 22, Ղեւոնդեանց քահանայից յառաջիկայ տօնին առթիւ, Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ մայր եկեղեցւոյ մէջ ժամը 10ին կը մատուցուի բարձրագոյն հանդիսաւոր պատարագ: Կը պատարագէ եւ կը քարոզէ

ԳԻՒՏ ԵՊՍ. ՆԱԳԻՍՏԵԱՆ

Ի ժամ պատարագի կը կատարուի մասնաւոր հոգեհանգիստ Փարիզի եւ չըմանի եկեղեցիներուն մէջ ծառայած վարձանեալ առաջնորդներուն եւ հոգեւորականներուն հոգիներուն համար:

Առաջնորդներն ու հոգեւորականներն են. Վառձապուհ Արք. Քրիստիան, Ար. տաւաղ Արք. Սիւրմէան, Գէորգ Արք. Իւթիւճեան, Գրիգորիոս Եպս. Պալաքեան, Կոմիտաս Վրդ. Սողոմոնեան, Սուքիաս Վր. Պարոնեան, Յովհ. Քհնյ. Հիւնքէր-պէյնտեան, Սահակ Քհնյ. Իւթիւճեան, Կոմիտաս Քհնյ. Սեպեան, Բաւարաս Քհնյ. Պարոնեան, Արքիդոն Քհնյ. Թորոսեան, Մեսրոպ Քհնյ. Մեսրոպեան, Վահան Քհնյ. Պոյեան, Բարթոլ Քհնյ. Թադրմէան, Գէորգ Քհնյ. Դաւիթեան, Լեւոն Քհնյ. Արսլանեան, Գարեգին Քհնյ. Տէօդէթեան, Մկրտիչ Քհնյ. Արսլանեան, Գէորգ Քհնյ. Նիկողոսեան, Ներսէս Քհնյ. Գամեան, Գրիգոր քահանայ, Ճէպէ-ճեան, Յուսէփ քահանայ Աղամեան, Վարդան Քհնյ. Պաղտատեան, Յարութիւն Քհնյ. Ճօրթուեան, Աղբէ Քհնյ. Փայլակեան, Եսայի Քհնյ. Ալթունեան, Թովմաս Քհնյ. Միսնեան:

Կը հրաւիրուի մեր ժողովուրդը աղօթելու բազում տարիներ իր եկեղեցւոյն ծառայած հոգեւորականներուն համար, ինչպէս նաեւ Հայաստանեայց Առաք. Եկեղեցւոյ բարձրագոյն համար:

ARMENIA

ԱՐՄԵՆԻԱ Ֆրանսերէն ամսագրերը կարելի է գտնել Բալուէան դրատունը, 9 Ռիւ տը Թրէվիզ, Փարիզ 9րդ:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Այս օրը Տիկին Նուարդ Մուրատեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Կամար Մուրատեան եւ զաւակները, Պ. Պարզեա Մուրատեան շնորհակալութիւն կը յայտնեն Մարտիրոս Վասպուրականի Հայր. Մի-ութեան եւ ամէն անոնց որոնք անձամբ, ծաղկեպսակով, նամակով եւ նուիրա-տուութեամբ մասնակից եղան իրենց ամուսնոյն, հօր, եղբոր եւ հօրեղբոր՝

ՕԳՍԷՆ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆԻ

մահուան եւ յուղարկաւորութեան առ-թիւ:

ՇԱԽԻԼԻ Ս. ԳՐ. ԼՈՒՍԱՌՈՐԻՉ

Այս Կիրակի պատարագ կը մատուցանէ Գրիգորիոս Վրդ. Բուրիսթեան:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Սէն Ժեռոմի Թաղականութիւնը շնորհակալութեամբ ստացած է հետեւեալ նը-ւէրները ողբացեալ Աղաւթի Գամպուրեանի (ծնեալ Տարաքեան) մահուան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի եկեղեցւոյ պայ-ծառութեան համար 1000 ֆ. Պ. Իմիրալ-եանէ, 300 ֆ. Սամուէլեան ընտանիքէ:

X

Կապ. խաչի Կոնսուլի մասնաճիւղը շնորհակալութեամբ ստացած է իր տօնա-ծառի հանդէսին առթիւ հետեւեալ նը-ւէրները ի նպաստ դպրոցին. —

Աղբ. Եկեղ. Միւթիւն 200 ֆ., Տէր եւ Տիկին Քիւրքէտէն, փոքրիկներ Աստ-ղիկ եւ Անահիտ Անտոնեան, փոքրիկներ Գաթրին եւ Լօրանա Ստամպուլեան 500-ական, փոքրիկներ Իզապէլ եւ Սիլվի Գա-պագեան 200, Տէր եւ Տիկին Լիւլէճեան 300, Տէր եւ Տիկին Սահակ Քիւրքէտէան 200, Օր. Ս. Սիւլեան 210, փոքրիկն Վա-լերի Ճեւրեան, Նաթալի եւ Ժան-Ժաք Արքարեան 200ական, Պր. Յակոբ Ժամ-կոչեան (Ռոման), Սոնիա եւ Միքայէլ Գաղարեան, Յակոբեան ընտանիք, Տէր եւ Տիկին Վ. Աւագեան, Օր. Ճեւրեան (Լա-սիւթ), փոքրիկն Էլէն Անտոնեան, Օր. Արմէն Անտոնեան 100ական, Զիֆեան ընտանիք, Տէր եւ Տիկին Ալիքեան, Տէր եւ Տիկին Սարգիսեան, փոքրիկն Ժ. Քլօս Բաբախեան, փոքրիկն Անյոյ եւ Յարութիւն Մարտիրոսեան, Պր. Հաճեան 50ա-կան, փոքրիկն Ժիլ Համգալեան, փոք-րիկն Ժան Պ. Ահարոնեան, փոքրիկն Է. Սապունճեան 30ական, Տէր եւ Տիկին Ն. Քիւրքէտէան, Տէր եւ Տիկին Գրիշա Յա-կոբեան 20ական, փոքրիկներ Ստեփան եւ Գաթրին Մուրատեան 40, փոքրիկն Էրիք Հեպէր, Տիկին Գուլումեան 10ական, փոքրիկն Վարուժ Սանճեան, փոքրիկն Վերոնիք եւ Էլիզաբէթ Փափաղեան, փոք-րիկն Ռաֆֆի եւ Սելին Յակոբեան, փոք-րիկն Նաթալի Քօսինեան 20ական:

Imprimé sur les Presses

DU JOURNAL «HARATCH»

83, rue d'Hauteville 75010 Paris

Commission Paritaire : N° 55935

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18Ը ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Հովանաւորութեամբ

Հ. Յ. Դ. ՓԱՐԻԶԻ ՇՐՋ. ԿՈՄԻՏԵԻ

Նախաձեռնութեամբ

Հ. Յ. Դ. ՍՈՂՈՄՈՆ Թէշկիրեան ԽՈՒՄԻՏԻՆ

*

Կը խօսին. — ՅԱԿՈԲ ՊԱԼԵԱՆ (Հայերէն),

ՅԱԿՈԲ ՍԱԶՃԵԱՆ (Փրանսերէն)

ՃԱՇԷ Եւ ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՃՈՌ ԲԱԺԻՆ

*

1976 Փետրուար 22ին, ժամը 13ին սկսեալ

Փարիզի Հայ Մշակոյթի Տան մէջ

17, Rue Bleue — Paris (9e)

ՃԱՇԱԳԻՆ 50 ԳՐ.

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18Ը

ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԷՋ

Փետր. 22 Կիրակի, Ահարոնեան ակումբը

X

ՎԻՆԷՆԻ ՄԷՋ

Փետրուար 29ին

Հ. Յ. Դ.

ՓԱՐԻԶ. — Հ. Յ. Դ. Փոթորիկ խումբի ժողովը այս Ուրբաթ, Փետր. 20, ժամը 21ին Մշակոյթի Տանը:

X

ԿՐԸՆՈՊԼԸ. — Հ. Յ. Դ. Եօթնեղբայրեան ենթակումիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ Կոնսուլի, Ռեւնաթի եւ չընա-կայքի բոլոր ընկերները Փետր. 21, Շա-րաթ երեկոյեան ժամը 8-30ին, դպրոցին սրահը: Բոլոր ընկերներուն ներկայու-թիւնը պարտաւորել է:

X

ՄԱՐՍԷՅԸ. — Հ. Յ. Դ. Շրջ. Կոմիտէն կը հաղորդէ խումբերուն թէ ներկայա-ցուցչական ժողովը կը գումարուի Շա-րաթ, Փետր. 21, ժամը 20-30ին Ահարոնեան ակումբը:

X

ՓԱՐԻԶ. — Հ. Յ. Դ. Ս. Թէշկիրեան խումբի ժողովը Ուրբաթ, Փետր. 20, ժամը 21ին Հայ Մշակոյթի Տանը:

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

ԱԼՖՈՐՎԻԼ. — Նախաձեռնութեամբ Հայ Մշակոյթի Տան վարչութեան, հայկական ֆիլմի մը ներկայացում, Շարաթ Մարտիկ, Սալ Վոլթէրի սրահը:

SOS ÉLECTRICITÉ

DEPANNAGE ELECTRICITE
INSTALLATION
FORCE et LUMIERE

Entreprise TOSSOUNIAN

23, rue de Draguignan
95400 ARNOUVILLE-LES-GONNESSE

Tél. : 985-79-35

AVEC LE CONCOURS DE

AÉROFLOT - INTOURIST - Havas-Voyages

JACQUES CHELELEKIAN vous propose ses

VOYAGES EN ARMENIE

Prix par personne au départ de MARSEILLE

F 2650

DEPART 12 MARS

RETOUR 25 MARS

P R I X 2 9 5 0 F.

Départ : 16 Avril Retour 29 Avril

Départ : 7 Mai Retour 20 Mai

Ces prix comprennent :

- Transport aérien Marseille — Erévan — Marseille
- Transferts aéroport — Hôtel et V. V.
- Logement en chambre double Hôtel 1ère classe
- Pension complète
- Visite Erévan — Etchmiadzin
- Excursions : Sardarabad — Garni — Kégart — Lac Sévan

IMPORTANT : Inscriptions : minimum un mois et demi avant la date de départ

Renseignements et réservations :

toutes agences HAVAS VOYAGES

et Jacques CHELELEKIAN

VOYAGES WASTEELS

87 La Canebière

13001 MARSEILLE

Tél. : (91) 50-89-12

Lic. 97

Fonds A.R.A.M

Exigez

de votre fournisseur habituel
les délicieux

halva lokoum tahin

Bongouï

USINE A St. MENET - 13011 MARSEILLE - TEL (91) 43 12 53 - 43 04 07

ՈՐՐԱԹ
ՓԵՏՐՈՒԱՐ
20
VENDREDI
20 FEVRIER
1976

HARATCH

LE SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE OCCIDENTALE
Directrice : ARPIK MISSAKIAN
83, RUE D'HAUTEVILLE, 75010 PARIS

— Tél. : 770-86-60 — Fondé en 1925
C. C. P. Paris 15069-82 571027317 A R.C. PARIS

LE NUMERO 1,20 F.
51րդ ՏԱՐԻ — ԹԻԻ 13.520

Օ Ր Ա Թ Ե Ր Ք
ՀԻՄՆԱԳԻՐ ՇԱԽԱՐՇ ՍԻՍԱՔԵԱՆ
Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Ֆրանսա Տար. 170 ֆ. Վեցամսեայ 90 ֆ.
Արտասահման Տար. 200 ֆ. Հատը 1 ֆ. 20

51e ANNÉE — N° 13.520

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ՅՐԱՆՍԱՅԻ
ՀԱՄԱՅՆԱՎԱՐ
ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ

ՕՐՈՒԱՆ
ԴԵՊՔԵՐԸ

ԱՐՏԱԽԱՋԻ ԱՐԲ. ԹՐԹՐԵԱՆ
ԿԻԼԿԻՈՅ ԱՌՈՒԻՆ ԸՆԴՀ. ՓՈԽԱՆՈՐԴ

« Յ Ա Ռ Ա Ջ »

վաղը լոյս չի տեսներ

(Սեփ. Ուէմի 22րդ համագումարին
առթիւ)
Բ. ԶԱՐԳԱՑՈՒՄԸ

ԼԻԲԱՆԱՆ

ԹՈՒՐԲ ԴԻԻԱՆԱԳԵՏԻՆ
ՍՊԱՆՈՒԹԵՆԷՆ ԵՏՔ

Օ

ԱՆԳԱՐԱ ԿԸ ՍՊԱՆԱՑ ԽՁԵԼ
ՅԱՐԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

ԻՆՁ Կ'ԸՍԵՆ ԹՈՒՐԲ ԹԵՐԹԵՐԸ

Օ

Նորակազմ Համայնավար կուսակցու —
թիւնը Մարտի 1-ին, Լիւզովիկ Ֆրո-
նտի, Փոլ-Վալեան Գուլիւրիէրի եւ
այլ ընկերներու ղեկավարութեամբ՝ շու-
տով կազմակերպուեցաւ։ Կապուեցաւ
Մոսկուայի Կոմիտեներին, որուն հրա-
հանգիստն պիտի ենթարկուէր հաւա-
տարօրէն, ինչպէս այլ երկիրներու Հա-
մայնավար կուսակցութիւնները։

Հատարումները պիտի չեղուէր
այն աստիճան, որ երբ 1939 Օգոստոս
23ին Մոսկուայի մէջ կնքուեցաւ գեր-
մանախորհրդային բարեկամական դաշ-
նադրութիւնը, Ֆրանսայի Համայնավարները
հատարում մնացին Կրեմլինին։ Կու-
սակցութեան ընդհանուր քարտուղարը
Մօրի թորէզ ապստամբեցաւ Զուրիցե-
րէ, չկոտորուեցաւ համար բոլշեւիկներու
բարեկամ Գերմանիոյ դէմ, աչք առնելով
«Գաղափար» կոչումը, զոր իր երեսին տը-
րին հակառակորդները։

Եւ սակայն գլխովին փոխեցին իրենց
դիրքը, երբ 1941 Յունիս 22ին Հիթլէր
յարմարեցաւ իրեն։ Միութեան վրայ։
Դիմադրական ձեռնարկներու մէջ անոնք
զորոնք ղեկ ստանձնեցին ընդդէմ Գեր-
մանիոյ՝ մինչեւ Ֆրանսայի ազատա-
գործը 1944 Օգոստոսին։

Կրեմլինի ամենազոր մենատէրը, Ժո-
զովիւրներու առաջնորդ Ստալին իր
բանակալութեան երեսուն տարիներու ըն-
թացքին երկաթեայ թափով վարեց աշ-
խարհի Համայնավար շարժումները՝ մին-
չեւ իր մահը (1953 Մարտ 5)։

Իր մահէն ետք կարծ չըլան մը իրեն
յաջորդեց Մալենկով իրեւն ընդհ. քար-
տուղար, շատ չանցած տեղը տալով Նի-
կիտա Սուրճեանի, որ 1956ին կուսակցու-
թեան 20րդ համագումարին ներկայացու-
ցած իր Գաղտնի տեղեկագրով դիմակա-
ղութ ըրաւ Ստալինը, հրապարակելով
«Հանճարաւայլ յին անհամար ոճերները»։
1960 - 1960 տասնամեակին զանազան
երկիրներու մէջ փորձեր կատարուեցան
մեղադրատուութեան համար Մոսկուայի բըռ-
նադրութեան։ Ժամանակագրական
կարգով՝ Եոկոսուաիա, Լեհաստան,
Հունգարիա, Զինաստան, Ալպանիա,
Ռումինիա եւ Զեխոստովաքիա։ Ասոնցմէ
Եոկոսուաիա, Զինաստան եւ Ալպանիա
այլեւ կախում ունին Մոսկուայէն։ Լե-
հաստանի մէջ 1956 Հոկտեմբերին, Հուն-
գարիոյ մէջ նոյն տարուան Նոյեմբերին,
Զեխոստովաքիոյ մէջ 1968 Օգոստոսին
ժողովրդական տարերային ընդդիմանքը
արեւան մէջ խեղդուեցան։ Այդ օրերէն
ի վեր յիշեալ երկիրներուն մէջ կը տիրէ
Համայնավարական կատարեալ խաղաղու-
թիւն։

Ֆրանսայի Համայնավար կուսակցու —
թիւնը շարունակեց հաւատարիմ մնալ
Մոսկուայի, առանց չեղումի փորձ կա-
նուցել Մարքս - Լենինեան ուղեգծէն։
Նոր է, որ երեսուն դալ սկսան որոշ ձեռ-
նարկներ Պոլսոյ Պոլսոյ կաշկանդումները
արեւան մէջ խեղդուեցան։ Այդ օրերէն
ի վեր յիշեալ երկիրներուն մէջ կը տիրէ
Համայնավարական կատարեալ խաղաղու-
թիւն։

Ֆրանսայի Համայնավար կուսակցու —
թիւնը շարունակեց հաւատարիմ մնալ
Մոսկուայի, առանց չեղումի փորձ կա-
նուցել Մարքս - Լենինեան ուղեգծէն։
Նոր է, որ երեսուն դալ սկսան որոշ ձեռ-
նարկներ Պոլսոյ Պոլսոյ կաշկանդումները
արեւան մէջ խեղդուեցան։ Այդ օրերէն
ի վեր յիշեալ երկիրներուն մէջ կը տիրէ
Համայնավարական կատարեալ խաղաղու-
թիւն։

Պէյրուի թուրք ղեկավարաւոր Ա. քար-
տուղարի սպանութեան պարագաներու
մասին յաւելեալ հետեւեալ տեղեկութիւն-
ները կան։— Կը ճշդուի որ Ա. քարտու-
ղարը — Օքթար ձերիտ — Պէյրուի
թուրք ղեկավարաւորը կը պաշտօնավա-
րէր Հոկտեմբերէն ի վեր եւ նախապէս
կցորդէր Վիէննայի թուրք ղեկավարին,
որ սպանուած է անցեալ Հոկտեմբերին։
Փետր. 18ի Օռիսն — Լը Ժուրը կ'ըսէ թէ
ըստ վկաներու կրակող երիտասարդը կա-
շիէ ձեռնոց ունէր եւ սեւ ակնոցներ ու
տեղւոյն վրայ ձգած է իր գէնքը, չեխա-
կան ինքնաշարժ ատրճանակ մը 7 մմ.
եւ փախած կառքի մը մէջ, որ իրեն կը
ուղարկէր։ Այս սպանութեան առթիւ թուրք
մամուլը ընդհանրապէս ոչ մէկ ակնար —
կութիւն կ'ընէ Հայերուն։ «Թերմիւս»
Փետր. 18ի իր թիւին մէջ կը գրէ. «Պէյ-
րուի թուրքիոյ ղեկավարաւոր գլխաւոր
քարտուղար՝ Օքթար ձերիտ, երէկ՝ Ժա-
մը 18ին, Պէյրուի առեւտրական բանուկ
չըլանի՝ Համրայի փողոցներէն մէկուն
մէջ սպանուած է։ Ոստիկանութիւնը
դէպքին վայրը հասնելով դիտել տուած
է որ դէպքը ոչ մէկ կապ ունի Լիբանանի
դէպքերուն հետ եւ կատարուածը՝ կան-
խամտածուած մահափորձ մըն է։ Մին-
չեւ ուշ դիւշեր կարելի չէ եղած կապ
ստեղծել Պէյրուի թուրքիոյ ղեկավարա-
ւորին հետ»։ Թերմիւս ոչ մէկ մեկնաբան —
նութիւն կուտայ սպանութեան առթիւ։
«Կիւնայտըն» Փետր. 18ի իր թիւին մէջ

կուսակցութեանց միջեւ (Համայնավար,
Ընկերավարական եւ ձախ Արմատական —
Ընկերավարական)։
Մասնաւորաբար Ֆրանսոսա Միթերանի
ընդհ. քարտուղար նշանակուելէն ի վեր
Ընկերավարական կուսակցութիւնը մեծ
յառաջդիմութիւն արձանագրեց, նախա-
ձը շարժելով Համայնավար կուսակցու-
թեան, որուն ընդհ. քարտուղարը Ժորժ
Մառչէ առթիւ չի փախցներ յարձակելու
համար «Հաւաքական Ծրագրի» իր ընկե-
րակից կազմակերպութեան եւ անոր
վարիչին վրայ։
Վերջին շրջանին Ֆրանսայի Համայնա-
վար կուսակցութեան մէջ երեսն եկած
դադափարական շեղումները մարքս-լենին-
եան ուղեգծէն իրենց բացորոշ արտայայ-
տութիւնն ունեցան Սէնթ Ուէնի 22րդ
համագումարին մէջ, զարմանք պատճա-
ռելով բոլորին։
Ֆրանսական Կոմկուսը դիմադրի՞ծ կը
փոխէր։
Վերագործ դէպի ակունքը։

ՀՐԱՆՏ-ՍԱՄՈՒԼ

Փետրուար 18ի Ազգայն կը հաղորդէ
որ ինքն Վաթիկանի առողջական վի-
ճակը բարելաւուած է ու Կաթողիկոսը
Անթիլիաս վերադարձած է։ Նոյն թիւէն
կ'իմանանք որ ինքն Ա. մասնաւոր հրա-
մանագրով կաթողիկոսական ընդհ. փո-
խանորդ նշանակած է Արտաւազդ Արք.
Թրթրեանը։

տալէ ետք լուրը՝ կ'աւելցնէ. «Վիէննայի
եւ Փարիզի մեր ղեկավարներու սպանու-
թիւններէն ետք՝ Պէյրուի մեր ղեկավար —
նախապէս գլխաւոր քարտուղարն ալ անձա-
նօթ անձերու կողմէ սպանուած է։ Գըն-
նութիւն բացուած է ոստիկանութեան
կողմէ՝ դէպքին հեղինակը գտնելու հա-
մար»։

Փետրուար 19ի թիւին մէջ Միլիէթ
կ'ըսէ իր խորագրին մէջ թէ ոմանց հա-
մաձայն «ձերիտը սպանող երիտասարդը
հայերէն կը խօսէր»։

Նոյն թուականի Թերմիւսն կը խո-
րագրէ «Այլեւ մեր համբերութիւնը հա-
տաւ», անդրադառնալով այն իրողութեան
որ ղեկ Վիէննայի եւ Փարիզի սպանու-
թեանց հեղինակները չգտնուած, ահա նոր
դիւանագէտ մը կը սպաննուի, ու թերթը
ասպարէզ կը կարդայ քաղաքակիրթ աշ-
խարհին, ըսելով թէ մինչ Թուրքիա յար-
գանք ունի անոր հանդէպ, ահա թէ ինչ-
պէս կը պատասխանուի թուրքիոյ եւ մինչ
այդ քաղաքակիրթ աշխարհի երկու մայ-
րաքաղաքներուն մէջ երկու դիւանագէտ-
ներ կը սպաննուին, նոյն այդ քաղաքնե-
րուն մէջ թուրքերը բարբարոս կ'որակ-
ուին...։

Պէյրուի մէջ, թուրք ղեկավարը ներ-
կայացած է Ներքին նախարար Շամուհի
Թուրքիոյ բողոքը ներկայացնելու համար
պահանջելով որ աւելի խիստ պաշտ-
պանութեան տակ առնուի թուրք ղեկա-
նադրութիւնը, որ վերջերս անանուն
սպանուածներ կը ստանայ կանոնաւոր
կերպով և տեղեկացուած է լիբանան —
եան իշխանութեանց։ Եթէ Թուրքիան այս
դիմումները դուրսացում չստանան, թուր-
քիա պիտի ստիպուի ետ կանչել Պէյրուի
իր ներկայացուցիչները։

Այս սպանութեան լուրը տալով, «Ազ-
գայն» (Փետր. 18, Բ. էջի վարը) արձա-
գանդ կը հանդիսանայ մամուլի օտար
զործակալութեան մէկ հաղորդումին որ
կ'ըսէ թէ սպանութեան պատասխանա-
տուութիւնը կը պահանջէ «Հայկ. դադա-
նի բանակի Անդրանիկ փաշա զօրա-
դուները»

Նորվեգիոյ մէջ ուր կը գտնուի այս մի-
ջոցին, Արտաքին նախարար Չադլայան —
կիւ ըսած է թէ այս ոճերը կապ ունի
Վիէննայի եւ Փարիզի սպանութեանց հետ։

Սեւեցնեք թէ ինչ կը վերաբերի
ղեկավարաւոր կառքին վրայ եղած յար-
ձակման, Թերմիւս թերթերը կը ճշդեն
որ կրակ բացողը եղած են լիբանանեան
սպանութեան ուժերը, որոնց ազգա-
բարութեան ընթացք չէր տուած կառքը։

Un communiqué des éditeurs de jour-
naux parisiens
Le Syndicat de la presse parisienne
communiqua-:

« Pour la huitième fois depuis moins
de onze mois, les quotidiens parisiens ne
pourront paraître à la suite d'un ordre de
grève nationale que la Fédération fran-
çaise des travailleurs du Livre C. G. T.
a lancé pour protester contre « le déman-
tèlement des industries graphiques ».

Ils prient leurs lecteurs de bien vouloir
les excuser.

« C'est ainsi qu'il n'y aura pas de quo-
tidien du soir le vendredi 20 février et
pas de quotidien du matin le samedi 21
février.

« Le Syndicat de la presse parisienne
s'élève avec force contre ces grèves répé-
tées qui privent le public des informations
écrites et qui, de plus, compromettent
la situation économique déjà fragile de
la presse parisienne dont dépendent, par
ailleurs, les conditions d'existence de
ceux-là mêmes qui la mettent dans l'im-
possibilité de s'exprimer ».

ԵՐԵՒԱՆ ↔ ՓԱՐԻԶ
Հ Ե Ռ Ա Ջ

ԵՐԵՒԱՆ (Արմէնփրէս, Փետր. 7-10)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱԼՄԱՍՏՆԵՐԸ՝
ՄԻՋԱՉԳԱՅԻՆ ՇՈՒԿԱՅԻ ՎՐԱՅ

Մ. Նահանգներ ղրկուած է Երեւանի
արհեստական ալմաստներու եւ ալմաստի
զործիչներու գործատան արտադրութեան
մէկ մասը։ Ասիկա ալմաստի առաջին ար-
տածումն է միջազգային չուկայ։ Ապրս-
պրանք ըրած է նաեւ Մոնոլիթ։ Երեւանի
«Ալմաստ» գործատունը, իր հիմնադրու-
թեան տասնամեակի սեմին, արդէն մեծ
անուն ունի Խ. Միութեան մէջ։ Ներկա-
յիս 400 կազմակերպութիւններ կարգի կը
սպասեն իրենց սպաւորանքները ստանալու
համար։ Գործատունը արհեստական ալ-
մաստ ստանալով կը պատրաստէ գործիչ-
ներ, որոնք մեծ դեր կ'ունենան Հայաս-
տանի ոչ հանքային հանածոներու՝ մար-
մարի, քաղաքական տուֆերու, բազալ-
տի եւ ընդհանրապէս շինանիւթերու ար-
տադրութեան համար, որ դարձած է Հա-
յաստանի արդիւնաբերութեան կարեւոր
ճիւղերէն մէկը։ Ժողովրդական անտեսու-
թեան դարձեցման 10րդ հնգամեակին՝
նախատեսուած է կրկնապատկել գործա-
տան արտադրական կարողութիւնը, իսկ
միաբերեղ ալմաստներու արտադրութիւ-
նը շուկէն անգամ աւելի մեծցնելու նպա-
տակով, Ապարանի շրջանի Արագած գիւ-
ղին մէջ կը կառուցուի մասնաձեռն
Fonds A.R.A.M

ԵՐԲ ԵՏ ԿԸ ՆԱՅԻՆԲ...

[ԱՆՑՔԵՐ ՈՒ ԱՆՁԵՐ]

ԴԱՍՏԻԱՐԱԿԱՆ

ԱՄՐԱՑՆԵՐԸ

10 - 14 ԴԱՐԵՐՈՒՆ

[ՎԱՆԱԿԱՆ ԴՊՐԱՑՆԵՐ,

ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ԾԱՂԱՌՄԻ

ԿԵԴՐՈՆՆԵՐ]

ԴԱՍՏԻԱՐԱԿԱՆ ԴՊՐԱՑՆԵՐ ԵՒ ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆԱՑԻՆ ՎԱՏԱՌՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Ժողովուրդներու ընկերային դաստիարակութեան եւ ուսումնական կեանքի պատմութեան մէջ հասարակաց երեւոյթ է կրթական գործի զարգացումը՝ երբ անոնց պետական կեանքը կ'ամրանայ եւ անտեսական բարօրութիւնը նպաստաւոր ենթահող կը գտնէ:

Ռուսիոյնանց հարստութեան 12րդ դարու վերջաւորութեան եւ 13րդ դարու տեւողութեան՝ կրիկեան թագաւորութեան ամրացման հետ նաեւ դաստիարակչական ամրոցներն ու դպրոցներու կեանքը կ'արձանագրէ ակերտի վերելք մը, նոյնիման Լեւոն Ա., Հեթում Ա. ու Լեւոն Բ. թագաւորներու նիւթական աշակերտութեամբ, բերդաքաղաքներու եւ վանական կեդրոններու մէջ հաստատուած վարժարաններու ծաղկումով (*):

Յիշատակարանային վկայութիւններու մէջ — անոնցմէ մէկը՝ «Յակոբ վարժապետ» կողմէ, կտակայ գրադարաւոր «Պատմութեան» մասին գրի առնուած — յաճախ կը յիշատակուին օրուան թագաւորները. «Դաստաւուն՝ կարգեալ ի քաղաքներէն Հայոց Լեւոն է» (Լեւոն Ա. էն մինչեւ Լեւոն Դ.):

Յաճախ կը յիշատակուին անունները Մեծ Քարի, Դրազարկի եւ Սկիւռայ գրգռողներուն՝ որոնք արուեստի եւ գիտութեան մարգերուն մէջ կարեւոր նուաճումներ արձանագրած են, բարերարութեամբ յաջորդական արքունական ընտանիքներու: Կրթական հաստատութեանց կողքին կը կառուցուէին մատենադարաններ, եւ, ինչ որ յատուկ է բացառապէս կրիկեան շրջանի դպրոցներուն, կառուցուած վանական, հանրային եւ ժողովրդային վարժարաններէն կ'օգտուէին նաեւ կիները:

Հ. Դեռնդ Ալիշանի «Սիւսուան»ին մէջ տեղ գտած ժամանակագրային վկայութեանց համաձայն՝ 1190ական տարիներուն եւ 13րդ դարու առաջին կէսին «լի եւ անքիւրի եր իմաստութիւնն ընդ այն ժամանակն» յաշտարքն կրիկեցոց:

ՄԻՆՁԵՐԻ ԿԱՆԱՑՔՆԵՐ ԵՒ ԳՐԻՏԻՆ ԵՒ ԸՆԴՈՒՆՈՒՄԻՆ» (էջ 520, գլխաւորապէս բառերը՝ մեր կողմէ — Մ.): Ժամանակագրային տեղեկութեանց համաձայն, Բարձրաբերդի Կոստանդինի աղջիկը՝ Ջապէլ, «պաշտէր զմանրամումն, էր իւր մուտ գրչութեան արուեստին եւ ընթերցողութեան»:

Արգար Մովսիսեան, հայ դաստիարակութեան պատմութեան նուիրուած իր աշխատասիրութեան վերջին մասին մէջ («Կանանց դաստիարակութիւնն ու կրթութիւնը», էջ 492-513)՝ խօսելով իր կարգին նոյն Ջապէլի մասին, կուտայ տարբեր անուններ հայ կիներու՝ որոնք դաստիարակչական եւ կրթական իրենց հետաքրքրութեամբ կը յիշատակուին, ինչպէս «Լեւոն թագաւորի կինը՝ Կեռանը, որ յայտնի էր որպէս դաստիարակչութեան ամուսնութեան 21րդ տարում արդէն ծնել էր 15 երեխայ, երեք անգամ զոյգ, որոնցից երկուսը մահանում են, իսկ 13ը՝ նա անեց ու դաստիարակեց»:

1236-1289 թուականներու պատմութեան մէջ կը յիշատակուի անունը Կիրիկիոյ Տարսոն քաղաքէն Ալիք անունով «յայժ հմուտ գրագէտ» աղջկան մը՝ որ այրուեցնելու կը ստիպուէր ուրիշներու: Ժամանակագիրը, չեւտելէ ետք որ Ալիք մասնաւոր բռնաբարութիւն յայտնաբերուած հետաքրքրութեան եւ գեղարուութեան՝ կը յիշատակէ ժամանակակիցներու կողմէ հիւսուած պատմութիւն մը Ալիքի եւ իր դաստիարակչական ծառայող երկուսու սարգներու մասին: — Այդ պատմութիւնը՝ յաջորդով:

Հայաստանի մէջ կիներու դաստիարակութեան գործը առհասարակ անտեսուած է կամ բարձր գիշտութիւններու: Բարձրեւել եւ ընկերային դաստիարակութեան տարբերութիւնը այս տեսակետով՝ Հայաստան աշխարհի եւ Կրիկեան Հայաստանի միջեւ, ուսումնասիրելի երեւոյթ է:

Մ. Թ.

(*) Կրիկեան քաղաքաւորութեան եւ առհասարակ Կրիկիոյ Հայութեան շփումը Արեւմուտքի հետ՝ առեւտրական, տնտեսական եւ մշակութային առումով իր նշանակութեամբ ունեցած Հայոց կեանքին, սակայն, դրական այս իրողութեան առջնաբեր, Արեւմուտքի հետ մեր կապը ունեցած է մանր բացասական անդրադարձներ՝ մասնաւորապէս դաւանական, ազգային եւ եկեղեցական մարգերու մէջ: — Այս կէտերուն քննարկումը դուրս է մեր նկատման:

Յիշատակած ըլլալու համար Կրիկեան բերդերէ եւ ամրոցներէ մէկ քանին միայն, կ'արձանագրենք անունները Կիրիկիոյ արեւելեան ծայրագագաւ Քեսոնի (իր յեղակարծ ու անակնկալ յարակումներուն համար «գաղ» վերադարձով ծանօթ վախճան «Իշխանաց իշխան»ին ամրոցը): Արեւելեան գոտիի մէջ՝ Հոռոմկայի ամրոցը (Բոս Գալէ), օրհնան Ներսէս Շր-

Հայ կիւն մշակոյթի Փառանկ Յուշարձաններ

(Բ. եւ վերջ)

Այցելուներու սպասարկութիւնը սպասարկուած է երկու մեծ ընթերցասրահներու միջոցաւ, որոնցմէ մէկը նախատեսուած է ձեռագիր նիւթերու, իսկ միւսը՝ սպասարկութեան համար նախատեսուած է ձեռագիր գրականութեան համար: Վերջինս աւելցաւ նաեւ մանրագիտական գիտելիքներու ընթերցումին սրահը՝ անհրաժեշտ սարքաւորումով:

Մատենադարանի աշխատակիցները եւ մեր ամէնօրեայ այցելուները արտօնուած են ստանալով ոչ միայն ձեռք կը ձգեն իրենց ուսումնասիրութեան անհրաժեշտ ձեռագիր ու սպասարկութեան, այլեւ իրենց արժանաւորութեան տակ կ'ունենան հայ մատենագիրներու կարեւոր հրատարակութիւններ, հայագիտական դասական գրականութիւն, բառարաններ, հանրագիտարաններ եւայլն, որմէ կ'օգտուին առանց սպասարկող անձնակազմին օգնականութեան դիմելու: Ասիկա արագ ընթացք մը կուտայ անհրաժեշտ նիւթերու ընթերցման ու հաւաքման գործին:

Ձեռագիրներէն եւ սպասարկութեան առանձին հազուագիւտ գիրքերէն ընդօրինակութիւններ ունենալու համար ուսումնասիրողները հնարաւորութիւնը ունին դիմելու մեր լուսանկարչական սրահին, որ օր աւել կ'արդիականանայ նոր մեքենաներով, եւ յառաջիկային պէտք է աւելի լայն չափերով իր ծառայութիւնները մատուցանէ մեր հայագիտական:

Շատ օգտակար գործ կը կատարէ մեր ցուցասրահը. ամէն տարի Ողորդ. Միութեան եւ արտասահմանի երկիրներէն շուրջ 50 - 60.000 զբոսաշրջիկներ կ'այցելեն Մատենադարան, ուր անոնք հայերէն, ռուսերէն, անգլերէն, ֆրանսերէն եւ գերմաներէն բացատրութիւններ ստանալով, հնարաւորութիւն կ'ունենան ծանօթանալու հայ ձեռագրական մշակոյթի կարգ մը նմանատիպի:

Ներքինի: Հիւսիսի մէջ՝ Կապան (Լեւոն Ե.ի սպաստանը), Վահագն բերդ, Բարձրբերդ (Ռաբէն Ա.ի կեդրոնը), Բիւր Մարաշ (Մարաշի մայրաքաղաք) եւ Անարկարա: Արեւմուտքի մէջ՝ Լամբուն (Կեդրոն Լամբունացիի, հիմնուած՝ Օշին ապստի կողմէ), Պապեռն (Կապանի մէջ) (արքեպիսկոպոսական աթոռ): Ծովերէն ալ ամրոց՝ Կոռիկոս, Այսա (գլխաւոր մասնակցութեամբ) ու տակուին ուրիշներ, — Ասկաւայ (Սկեւայ) բերդ, Ասիւք բերդ, Կոռիկոս, Սմբատական, Կանչին, եւայլն:

Մ. Թ.

արժէքներուն: Այս ձեռքով չափով մը հազարաւոր կը դառնան մեր դարաւոր պատմութեան գրաւորներուն:

Մատենադարանը այսօր ունի 41 աշխատակից: Մատենադարանի տարբեր ուսումնասիրած մարդիկ են անոնք՝ պատմաբաններ, գրականագէտներ, լեզուաբաններ, արուեստաբաններ, երաժշտագէտներ, փիլիսոփաներ, իրաւաբաններ, բժիշկներ, աստղագիտներ եւայլն: Անոնք բոլորն ալ կոչուած են հայ միջնադարեան ձեռագիրները ուսումնասիրելու մասնագէտներու ուղղութեան յանձնակրական ու գիտական այն ստեղծաբանութիւնները, որոնք ուղղաբաւ տեղեկութիւններ կը պարունակեն հայագիտական այս կամ այն բնագաւառին մէջ:

Մատենադարանի անձնակազմին ջանքերով վերջին 16 տարիներուն լոյս տեսած են շուրջ 50 արժէքաւոր աղբիւրներ, ուսումնասիրութիւններ, ձեռագրական ցուցակներ, հայագիտական յօդուածներ, բովանդակող «Բանբեր Մատենադարանի» հաւաքածոներու հատորները, մանրանկարչական ալբոմներ եւայլն:

Առաջ տարբեր ընդթիւ ձեռագրական ցուցակներու գոյութեան, աղբիւրների տակաւ ծրագրեալ աշխատանք կարելի է կատարել: Այս պատճառով խումբ մը աշխատակիցներու ջանքերով ստեղծուեցան եւ 1965 եւ 1970ին հրատարակուեցան Մատենադարանի ձեռագիրներու համառոտ նկարագրութիւնները պարունակող երկու ստույգ հատորները, որոնց մով հայերէն բոլոր ձեռագիրներուն հիմնական տուեալները ներկայացուցան:

Նոյն այդ ձեռագրագէտ — մատենագէտները այժմ ըստ էության ընդարձակ «Մայր Յուշակ» կազմութեան աշխատանքին, որ բաղկացած պիտի ըլլայ շուրջ 12 ըստուար հատորներէ: Պիտի պարունակեն յետին մանրամասնութեամբ արուած տեղեկութիւններ մեր ձեռագիրներուն մասին, որով պիտի հանդիսանան հայ բանասէրներու սեղանի գիրքերը: Ընդարձակ ցուցակին առաջին հատորը արդէն պատրաստ է հրատարակութեան:

Ասոր զուգընթաց մատենագիտական ալ աշխատանքներ ալ կը կատարուին, շուտով կ'աւարտի հայ մանրանկարչութեան եւ անոնց գործերու ամբողջական ցանկը, իսկ յառաջիկայ հինգ տարիներու ընթացքին կ'ամրոցւանայ աշխարհի գիտական վայրերը գտնուող եւ մեզի ծանօթ բոլոր հայերէն ձեռագիրներուն ամբողջական քարտէսները երեք ինքնուրույն թափանցիկ ըստ ժամանակագրութեան, գրչութեան վայրերու եւ բովանդակութեան:

Սկսած է նաեւ օտար լեզուներով զբոսուած ձեռագիրներու եւ վաստակութիւններու գիտական ցուցակագրութեան աշխատանքը:

Մատենադարանը լուրջ յաջողութիւններ ձեռք բերած է հայ անուանի պատմագիրներու գիտական բնագիրները հրատարակելու ուղղութեամբ: Արդէն տպագրու-

ԱՆՑՔԱԼԻ ՅՈՒՇԵՐՈՒ ԶԱՄԲՈՎ

ԱՅՅԵՐԹ

ԽՈԿՈՒՄՆԵՐՈՎ

Ու երբ իր երգեհոնի պարիթոն ձայնով, խումբի առաջին հաւաքին երգեց ան, անմահ Գառնա Քաթիկայի «Արաքսի Արցունքը», — Հէ՛յ ձագուկս, պաղնե՛մ բերանդ, նախ հանդարտ, մեղմանոյ՛ջ ու տրտում, ու յետոյ բարձրացուց, պոռթկաց, ցնցեց սրահը՝ հսկայ: Որոտումով մը կուտակուած, փոթորկոտ սեւ ամպերուն, նման մեր Արաքսի ըմբոստ, բարկութեան ցատումի օրերուն...:

Կամուրջներ տապալող խնձիթ ժամեւ — բուն...:

Արեւն ալեկոծ, եփ ելաւ յանկարծ, խոյսեց զէպի վեր, ջրվե՛ժ, տարածուեցաւ զէմբէր, գլխուս, ուղեկիս, աչքեւ — բուն...:

Ու հիացած, զմայլուն, վերացած, հոգեկոխուած, հայացած...: Այս անգամ ալ, իմ կարգիս, մեծ մօրուս տեղ, պաշտամունքով, ազօթքի պէս կրկնեցի ես:

սիրելի, շատ սիրելի զարադեստ իմ:

— Օ՛ր, բերանդ համբուրեմ սիրելի, Բան մըն էր փոխուած մեր շուրջը, գիտէիք:

«Հիւրերէ՛թ, ատալէ՛թ, մուսալա՛թ...» ու բան մըն ալ գեռ կը փոխուէր:

Գնաց խորհէ՛ր Եպս. Դիմաքեանը: Առաջնորդը ջողերու, աղաներու:

Եւ եկաւ, կորիւններու երկրէն, Հաճընէն, Ներսէս Եպս. Դանիէլեանը, վերջին բանաստեղծ ու նահատակ առաջնորդը ծննդավայրին:

Յարգա՛նք ձեր ամէնուն: Ձեռքս փունջ մը ծաղիկ, կուգամ այցի ձեր... պղղ — ծուած, ծանօթ ու անծանօթ շիրիմներուն վրայ...:

1914 - 1918, ՅԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ Վառնգի այս աշխարհի վրայ, ուր ամէն բան կը մաշի, ամէն բան կ'աղանջանայ, վիշտն է որ ամէնէն անլի անբախ դարձած, կ'աննետանայ բալրովիմ, ձգելով հետքեր, քան թէ՛ գեղեցկութիւն:

ՄԱՐՍԵՒ ԲՐՈՒՍ

1915 Ապրիլ 24ի ընդհ. նահատակներ — բուն, հերոսներու յիշատակին...:

Սիրելի ուսուցիչս, Օշական անգամ, զարոյց մը ինքնին ու վարպետ: Հսկայ մը դարուն արեւմտահայ գրականութեան, փորձեց ու... միջնակցաւ յաղում, — տեսած ենք կաթիլիցով, անզուսպ արցունքի կաթիլներն անոր, մեր պատ — նիւթ

չարագրութիւններու պահերուն — մնաց խորհափուն, նիւթին խորունկ ու ահաւոր, երկար, մութ արահետներուն մէջ... առանց, դժբախտաբար, ելքի անցք մը կարեւոր գտնելու...:

Նշեմ նաեւ թէ գրական յուսակներուն մը չէ նպատակը այս աշխատութեան, այլ, առանց զարգի, պերճանքի փորձ մըն է՝ անձնական, սպորտով վկայութիւնը անանքի մը, որ շատերուն հետ վիճակուեցաւ նաեւ ինձի եւ իմիներուն...:

Պարտք, պարտականութիւն...: Ամփոփ, մասնակի դաւաճական ծաղկումն ու վախճանի տխուր մէկ տեսարանը: Անատուրէ հայաբնակ, սիրուն ու ճոխ քաղաքներէն մէկուն եղբարական վախճանին, նահատակութիւն...:

Յեղասպանութեան մը, որ գէշ կամ աղէկ, յաջող թէ անյաջող, կը յուսամ թէ պիտի կրնայ տալ քանի մը օգտակար տույն, թիւեր, թուականներ, որոնք իբրեւ ատաղձ, մասնակցութիւն, գոնէ կըմիտոր մը միայն, պիտի ծառայէ, ապագայ սպասող հայ պատմագիր — ճարտարագետի մը հոյակապ կառույցի մը կերտումին...:

×

Ծննդավայրս՝ Եղգատ, (ենթակուսակալութիւն մը, կը պատկանի Գաղատիոյ կուսակալութեան եւ Եղգատ եւ զատ — մախ, խառնել ըստին եկած եղած է՝

Եղգատ եւ Եղգատ), որ ունի իր անդիւ աւանդութիւնը...:

Կրիկիոյ թեմին, Սիւս:

Տեղագրութիւնն ու դերը. — արեւելքը ուղիղ զծով, Սեբաստիա 20 լիլ...: Արեւմուտքը՝ Գաղատիա 180 լիլ...: Հիւսիս — արեւելքը՝ Սամսոն 210 լիլ...: Հարաւ — Կեսարիա 140 լիլ...:

Հիմնուած է ԺԼ դարու վերջերը, Հիւթիներու մայրաքաղաք Պողոս Գոյնէն քիւրմէներէ հեռաւորութեամբ գեղեցիկ հովիտի մը մէջ, որուն թեմերէն մէկուն վրայ թաւած մայրենիներու անտառն, եւ արօտավայրի համայնապատկերին հաւանած ու հիացած, հիմնած է հոն իւ պալատը, իբրեւ առաջին շէնք — բնակարան, նշանաւոր աւատապետներէն թիւրք մէն Զափան օղլու Օսման պէյ:

Հովիտի երկայնքին, Տէրեւանդի քաղաքի Ալիս գետի ճիւղերէն մին, որ ձկնհատի եւ սաստիկ անձրեւի, մրրիկի օրերուն, խնեթեցած, կառուած մեր Արաքսի պէս, իր առաջին տուն — կամուրջ քաղաքի տանող, խաղաղ ժամերուն խնրոյ ու ջրով կը ջրէ, ծառաւ կը յաղեցնէ, իր երկու կողերուն, իրեն ընկերացող պարսեղ — բանջարանոցներուն, ուր հայ եւ թուրք պարտիզներ իրարու հետ... բաւական հաշտ, քաղաքին պտուղ եւ բանջարէն կը հայթայթէին:

Ա. ԿԱՊԵՅ

(Շաբ. - 6)

ՍԻՓԱՆ - ԿՈՄԻՏԱՍ ԵՐԳՉԱԽՈՒՄԲԻՆ

ՆՈՐ ՍԱԼԸ

Խառնուրդ խորին անհաս անկիզբ...
Կոմիտասեան պատարագի այս մեղե-
դին՝ երգելի Մկրտիչ Պօղոսեանի ձայնին
եղեւծներու ընդմէջէն՝ հարազատ մեկ -
նաբանութեամբ, կուգայ թափանցելու
ունկնդիրի հոգեւէն ներս, խորհուրդ խո-
րին ապրումներ առթելով եւ փոխադրե-
լով դինք դէպի աշխարհը Կոմիտասի ար-
ուեստին:

Սորհուրդի աշխարհէն կուգայ աւետի-
սը Փրկչի ծննդեան ու հաւատացեալը՝
երգչուհի Սոնիա Նիկողոսեանի մենք -
դին միջոցով, կը փառաբանէ, ուրախ ու
բերկրեալ ծնունդը Աստուածորդիին:

Ու կը յառնեն Երուսաղէմի ժողովուրդ-
դի հոգեւէն բխող աղօթաձայն մեղեդի -
ները, որոնք կը պատմեն Երուսաղէմի
Յարուցեալին՝ հոգիի անտհաւթիւնը
խորհրդանշող հրաշքի մասին: Երգչա -
խումբը, Տիրոջ յարութեան իրականու -
թիւնը ապացուցող մեղեդիին մէջ ընդե-

տրանին: Ծուռով հրատարակութեան կը
յանձնուին Ներսէս Ծնորհալիի հանելուկ-
ներուն եւ միջնադարեան հայ քնարեր -
դութեան պսակը կազմող հայրեններուն
ամբողջական հաւաքածոները:

Ռուսերէն թարգմանութիւններու աշ-
խատանքը ծրագրուած ձեւով կը կատար-
ուի: Արդէն ունինք հմուտ մասնագէտ-
ներ արձակ գործերու թարգմանութեան
համար, բայց կը կարծենք, որ հայ բա-
նաստեղծութիւնը եւս մեծ չափով կը շա-
հի, եթէ թարգմանուի ոչ թէ տողերու
թարգմանութեան հիման վրայ, այլ բնա-
գիրներէն:

Մենք հեռու ենք այն միտքէն, որ աղ-
բւրազիտական մեր հրատարակութիւն-
ները անթերի են: Ընդհակառակն, դե-
տենք, որ անոնցմէ շատերուն մէջ իս-
կապէս կան կարեւոր սխալներ եւ թե -
րութիւններ: Գաղտնիք չէ նաեւ, որ հայ
միջնադարեան գրականութեան երկերուն
մեծագոյն մասը ստեղծուած է՝ սերտ
կապերու մէջ գտնուելով ուրիշ ժողո -
վուրդներու մշակութային կեանքին հա-
մանման երեւոյթներուն հետ: Եւ մեր
ուսումնասիրողները միշտ չէ, որ կը յա-
ջողին այս կամ այն երկասիրութեան տե-
ղը որոշել միջնադարին մշակութիւնը գա-
նա՞նքին մէջ: Մեր բանասէրները պար-
տաւոր են այսուհետեւ աւելի մեծ ջան-
քեր գործադրել՝ խորամուկ դառնալով
գրացի եւ հեռաւոր այն երկերներուն միջ-
նադարեան կեանքին ու մշակոյթին, ո-
րոնք հետ մեր տաղանդաւոր նախնիք -
ները չփում հաստատած են քաղաքական,
տնտեսական եւ մշակութային անպարէզ-
ներուն մէջ:

ԱԿԱՊ. ԼԵՒՈՆ ԽԱՉԻԿՅԱՆ

լուգուած, կը փոխանցէ ունկնդիրին՝ հը-
րաշքը Նազովրեցիի:

Սուրբ սուրբ, սուրբ Տէր զօրութեանց,
լի եմ երկինք...
Կը քակուի երկնարդը շարականի ձայ-
նաշարը ու կը տարածուի մահկանացու -
ներու հոգիներուն մէջ, վարարելով զա -
նոնք փառաբանանքի զգացումներով:

Ու կուգայ պահը Հայոց պատարագի
յուզիչ Տէր ռոքրմեայի, որ Սոնիա Նիկո-
ղոսեանի ներաշխարհէն բխող զգացում -
ներուն միաձուլուած՝ կը դառնայ հայ
հաւատքի յուսատու փարոսը մշտապա-
րաբերով՝ Հայը, Տէր ողորմեայի միջո-
ցով արտայայտած է իր յոյսի անկա -
լութիւնը՝ աղատութեան եւ բարօր կեան-
քի մը համար:

Ու կը թնդայ օրհնեալ Աստուծոյ բա-
րեքները մեր մէջ բաշխող եղբւր սրբազան
որ օրհներգ մըն է՝ քրիստոնեայ բազ -
մութիւններու կողմէ ձօնուած Արարիչին
երկնի եւ երկրի, Գրիստոս պատարագ -
եալին...

« Պատարագիչ քահանան » երգչախումբ-
ի՝ Մարիօ Հանիթիս, իր թաւ ու խո -
րունկ, կարծէք հողին ընդերքէն դուրս
ժայթքող իր ձայնի արձագանգներով կը
հայցէ հայ ժողովուրդի կեանքի դոյաւա-
րումը, պահպանումը այն ժողովուրդի որ
Բեթղէհէմի լոյսը առաջին անգամ իր
երկրին մէջ տարածած է եւ դարերով ող-
ջուած՝ սիրով՝ Աստուծոյ տունը, կանգ-
նեցուցած է հայ հաւատքի բերդերը
հրաշակերտ ու փառքի տաճարները հայ-
կական:

Ահաւասիկ ապրումը զոր կ'ունենայ
ունկնդիրը լսելով Փարիզի Սիւրիան - Կո-
միտաս երգչախումբի կատարմամբ հրա-
պարակ հանուած սալը: Ու ապրումի տա-
րողութիւնը այնքան խոր է ու այնքան
զօրաւոր, որ կարելի չէ գոհանալ զայն
լոկ մէկ անգամ ունկնդրելով, այլ ուն-
կնդիրը պահանջ կը դնէ կրկին ու կրկին
լսելու, դարձեալ փոխադրուելու համար
հայ երգի Մաշտոցի՝ Կոմիտասի աշխար-
հը, ուր կան հայ հոգիի հարուստ դա-
ները ու հայ շարականի գեղեցիկ օտո տա-
րածուող դաշտերուն մէջ բացուած ծա-
ղիկներ բազմաբուրեան, որոնցմէ այն -
քան գեղեցիկ ու վարպետին հանճարը
բնորոշող փունջ մըն է որ կը նուիրէ խըմ-
բավարը՝ Կարպիս Ափրիկեան մեղի՝ ուն-
կնդիրներուն:

Ինչ որ հիանալի է այս պատարագի
մեկնաբանութեան մէջ այն է որ մեկնա-
բանութիւնը տեղի կ'ունենայ զգացական -
նութեան եւ արուեստի զոյգ մակարդակի
վրայ, առանց երկուքին միջեւ հաւասա-
րակշռութիւնը խախտելու: Գնահատելի է
դեկավար Կարպիս Ափրիկեանի արձանա-
դրած յաջողութիւնը, որով ստեղծագոր-
ծութեան հոգեկան սրաշքը պահելով հան-
դերձ, երաժշտական մարդէն ներս սքան-
չելի աշխատանք տարած է, նորի՝ իւրա-
քանչիւր երկին յատուկ ներքին ոգին հա-
րազատ կերպով՝ ընդգծելով, եւ ապա՝
երգչախումբի արական եւ իգական ձայ-

ՕՐԻՆԱԿԵԼԻ ԵՐԵՒՈՅԹ ՄԸ

ԱՌՆՈՒՎԻԼԻ ՎԱՐԱԳԱՅ Ս. ԽԱՉ ԵԿԵՂԵ-
ՑԻԻՆ ՔԱՌԱՋԱՅՑԻ ԵՐԳՉԱԽՈՒՄԲԻՆ
ՓԱՐԻՁԻ ՀԱՅ ԿԱԹՈՂԻԿԷ
ՄԱՅՐ ՏԱՃԱՐԻՆ ՄԵՋ

Կիրակի Փետր. ութ պատմական օր մը
պիտի մնայ Փարիզի հայ համայնքին տա-
րեգրութեան մէջ: Արդարեւ սիրով ընդա-
ռաջելով Հայ Կաթողիկէ մայր տաճարի
ժողովրդապետ՝ Հ. Յարութիւն Վրդ. Պա-
րիզեանի հրաւերին, Առնաւիլի Վա -
րապայ Ս. խաչ Առաք. Եկեղեցիին երգ -
չախումբը ստանձնեց քառաձայն երգեցու-
ղութիւնը կիրակնօրեայ ձայնաւոր պա -
տարագին, զոր մատուց Գերալ. Նիկողոս
Վրդ. Քեհեայեան, Առաջնորդ Ֆրանսայի
Հայ Կաթողիկէ համայնքին, ճարտար դե-
կավարութեամբ Պ. Վազգէն Փէշտմալ -
ճեանի:

Եկեղեցիներու միութեան նուիրուած
այդ շարժումն մէջ կարելի չէր լաւագոյն
ծաղկեպունը մը նուիրել Միւլթարի չի -
րիմի որուն ծննդեան երրորդ դարադար-
ձը ճիշդ օր մը առաջ կը գուգադէպէր:
Այս առիթը խորհրդածութիւններու նիւ-
թը եղաւ Գերալ. պատարագիչի քարոզին:
Մեծն Սեբաստացի, տակաւին երիտա-
սարդ արեղայ, սիրոյ, եղբայրութեան,
միութեան նոյն պատգամը չէ՞ր տար մի-
թէ Պոլիս, Ղաթիթի Ս. Գրիգոր Լու -
սաւորիչ մայր տաճարի բնմէն մերկաւ
զատուած իր եղբայրներուն:

Որքա՛ն միւլթարական է տեսնել որ
Ծնորհալիներու, Լամբրոնացիներու, Մը-
խիթարներու պատգամին արձագանգը
միշտ կը թրթռայ հայ հոգիներու մէջ,
սալով իր բարի պտուղները: Ինչո՞ւ ըլ-
լալ բաժան-բաժան. միթէ դաւանները
չէ՞նք միեւնոյն հօր եւ ճառագայթները մի-
եւնոյն կանթեղին որ կախ է եկեղ Արա -
դածի գմբէթից: Յուզիչ էր տեսարանը եւ
ինքնաբերաբար մտաբերեցի սիրոյ եւ եղ-
բայրութեան բանաստեղծին (Մկրտիչ Պէ-
չիկթաշեան) կողմ որ խորանէն բարձրա-
ցող խունկի բուրբախաւէտ ծուխերուն
պէս բարձրացաւ երկինք. — Տուր իմ իմ
ձեռքդ, եղբայր եմք մենք — որ մըրկաւ
էինք գաւառած, — Բայտիմ ամէն ոյս շա-
րանքից — Ի մի համբոյր ցորինք ի բաց
— Ընդ աստեղօք ի՞նչ կայ սիրուն — Բան
գանձկալի եղբայր անուն:

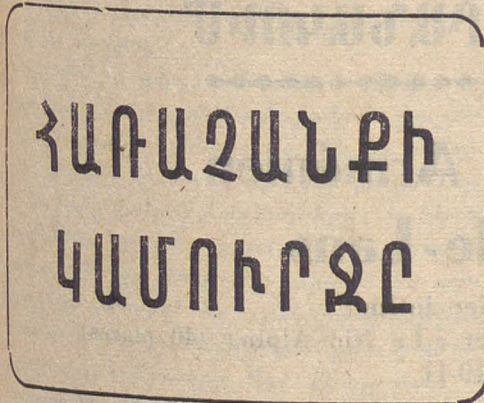
ՀԱՅ ՈՒՍՏԱՒՈՐ

ներուն մէջ ընդհանուր ներդաշնակութիւն
մը ստեղծելով:

Սիւրիան-Կոմիտաս երգչախումբին հրա-
պարակ հանած այս սալը առաջինն է
որ վերջապէս մեր մէջ կը վերահաստատէ
կոմիտասեան պատարագի հարազատ
պատկերը: Կ'արժէ ու պէտք է որ իւրա-
քանչիւր Հայ ունենայ այս սալին, եթէ
կ'ուզէ հայ հոգեւոր երաժշտութեան կան-
թեղը վառ պահել հայ երգիչին տակ:
ՀՐԱՆԴ ԱՃԻՄԵԱՆ

«ՅԱՌԱՋ» ԹԵՐԹՈՆԸ

(23)

Մեծ վեպ

Սիւրիան, ընտանեկան կեանքի

Ա. ՄԱՍ

ՄՐԻՐԻԿԸ

Պէտք էր յարաբերութիւնը խզել անոնց
հետ... Ահա փառասիրութիւնը այսպէս
է... Երբ մէկը որեւէ անկում կրէ, ա-
մենալաւ բարեկամն իսկ կը լքէ զայն...
Երբ իր փառասիրութեան կամ շահերուն
կառնած ըլլայ:

Հրաւիրեալները ցրուել սկսած էին,
կիները անհետացած էին արդէն... Խոր-
հրդաւոր վիճակ մը չըլտն կ'ընէր սրա-

հին մէջ... ամէն ոք ջղային եւ խռովեալ
վիճակ մը ստացած էր... Կարգախօսը -
ներ չըլտն ընել սկսած էին, ցած ձայնով
կծու բառեր կը փոխանակուէին... Քան-
տիանօ դուքսը եւ Սիւրիան դքսուհին գրե-
թէ առանձին մնացած էին... ամէն ոք
այդ անմեղ եւ բարի ծնողը որոնց միակ
յանցանքը ժողովրդականութիւնն ու որ-
դեսիրութիւնն էր...

Ծերունի դուքսը իր պալատին մէջ օ-
տարական մը դարձած ըլլալը չկրցաւ
նշմարել: Կայծկատացող նայուածքները
չկրցաւ տեսնել, իր շուրջը ձօնող սուրի
չէնչիւնները չկրցաւ լսել, դուքսին եկող
«կեցցէ»ներու ձայնները մինչեւ իրեն չհա-
սան...:

Իր աչքերը սրահին մեծ դրան դամուած
մնացած էին:

Ռոլան այդ դուռնէն դուրս ելած էր եւ
այդ դուռնէն պիտի դար...:

Յանկարծ այդ դուռը բացուեցաւ...:
Քանտիանօ ցցուեցաւ:

— Զաւա՛կս է, գոչեց ուրախութեան
ոտիւնով մը:

Բայց եղած տեղը ապշահար մնաց եւ
չարաշուք նախազգացումներէ պաշար -
ուեցաւ:

Եկողը Ռոլանը չէր... Լէոնորն էր...:
Լէոնորը, դեմ-դեղին կտրած կիսամեկ,
դողդոջուն:

Ահա այս միջոցին Սուրբ Մարկոս հրա-

պարակէն խօլ մռնչիւններ լսուեցան որոնք
շանթերու պէս կը պայթէին ու կը ծեծէին
պալատին մարմարեայ պատերը:

Գուքներու սրահէն դուրս պոռթկացող
կատաղի մռնչիւն մը պատասխանեց ժո-
ղովրդային այդ ցասկոտ ու փոթորկալից
վայնասունին եւ հինգ հարիւրէ աւելի ա-
ւազաններ, դուքսին հրաւիրեալները ա-
մէնքը մէկէին սուր ի ձեռքն Հսկաներու
Սանդուխին կողմը խոյացան:

— Կեցցէ՛ Քանտիանօ, կեցցէ՛ ազա -
տութիւնը, կը գոռար ժողովուրդը դուր-
սէն:

— Անկցի՛ն ապստամբները, մա՛հ անօ-
րէններուն, մռնչեցին դուքսին հրաւիր -
եալները:

Քանտիանօ դուքսը, ինքզինքը բոլոր-
վին կորսնցուցած, հարսին քով վազելով
դռնից:

— Ի՞նչ եղաւ զաւակս, ո՞ւր է Ռոլանս:
Լէոնոր ու ժառանգու, գրեթէ մահամերձ,
հոգեվարքի մը պէս հեւալով թեւերը բա-
ցաւ, եւ այն միջոցին երբ ուշաթափ գե-
տին պիտի փուռէր, մարդ մը ներս մտաւ
եւ զայն գրկելով կանգուն պահեց:

Այս մարդը Ալթիէրին էր... Ռոլանի
անկեղծ քարեկամը... որ սակայն իրա -
կանութեան մէջ անոր ռիսիկով թշնամի
էր:

Ալթիէրի մանկամարդ աղջիկը գետնէն
վերցուց եւ Տանտուլո դուքսին կողմը
քաշեց:

Լէոնորի հայրը, ահ ու սարսափի մատ-
նուած, ինքզինքին կը հարցնէր այս մի-
ջոցին թէ Քանտիանօ ընտանիքին են -
թարկուած այս նաւաբեկութեան մէջ ինք
արդեօք ողջ պիտի մնա՞ր:

Ահա ճիշդ այդ մտածումը ունեցած մի-
ջոցին էր որ Ալթիէրի անոր մօտեցաւ:

— Ի՞նչ պատահեցաւ, ի՞նչ են այս
աղաղակները փոփոքար Տանտուլո խօսքը
Ալթիէրիի ուղղելով: Աղջիկս ինչո՞ւ մա-
րեցաւ... Ո՞ւր է Ռոլան Քանտիանօս:

Ալթիէրի վայրագ գինովութիւնով մը
մանկամարդ աղջիկը իր կուրծքին սեղմեց
եւ կարծես թէ անոր տիրացած ըլլար,
սարսուռը հոգիին մէջ, առաքատաստի
հաճոյթներու ժամն ապրեցաւ պահիկ մը
... Յաղթական սիրահարին ծունկերը
ցալտումի սարսուռով դողալ սկսած էին:

Ահա այս ուղեղային վառուէր տի -
րացումէն յետոյ էր որ իր պաշտելի բեռը
հօրը բազուկներուն յանձնելով, խոր
ձայնով մը կմկմաց:

— Ծուրջը նայէ, Տանտուլո, շուրջը աչք
մը պտըտցուր եւ Ռոլանը մի փնտռէր:
Ահաբա իրարանցում մը տրեց դուք -
սերու սրահին մէջ:

ՄԻՇԵԼ ԶԷՎԱՔՕ

(Շար.)

ԼԻԲԱՆԱՀԱՅ

ԱՂԵՏԵԱԼՆԵՐՈՒ

ԵՆԹԱՑԱՆԿՆԵՐ

Ստորև եկեղեցիին յամենայն գումար-
ները, որոնց ընդհ. գումարը՝ 15-270 ֆ.
յայտարարուած էր ընդհ. Ե. ցանկին մէջ
(«Յաւաջ», Փետր. 11, Ա. էջ):

Գլխի Կազարեան 2500, Կարապետ,
Համբարձում, Յովհաննէս եւ Ոսկան Գա-
րաօհանեան 1000, Օր. Զարուհի Թո-
րոսեան, Համայն Հայր. Միութիւն, Փիէր
Ալեքսանեան, Գէորգ Գէորգեան, Գրիգ-
որեան Տէպեան, Տէր եւ Տիկին Մարտիկ
Պալիօզեան, Հանրի Զարեան, այրի
Տիկին Զարուհի Եագուպեան 500ական,
Կարապետ Նազարեան, 400, Արամ Տո-
նէլեան 350, Պանէոյի մէջ Հայաստանի
տարեգրաճի տօնակատարութեան առթիւ
հաւաքուած գումար 320, Ժորժ Ակոբոֆ
300, Գրիգոր Թուրուեան, Տիկին եւ Օր.
Նարեան, Արմէն Պուտուեան, Տիկին Լի-
լի Թէքէնեան, Տէր եւ Տիկին Սեթ Սար-
եան, Արզար Մերաթեան, Տէր եւ
Տիկին Հրանդ Իփէքեան եւ Տէր եւ Տիկին
Բենիամին Իփէքեան, Գէորգ Հէքիմ -
եան, Արզակ Բագուեան, Տէր եւ Տիկին
Ժորժ Գալսէրեան, այրի Տիկին Ապա-
րեան, Տէր եւ Տիկին Արթիւր Աքեան, Ժան
Տալիպեան 200ական, Յարութիւն Գալ -
ֆախեան, Էլմասեան ընտանիքը Պ. Պա-
շիկեան, Մարթէոս Մարտեան, Օր. Իրէն
Ակոբեան, Ծմաւոն Պալեան 150ական,
Տիգրան Պեմբեմուրեան, Ներսէս Տուր -
ման, Միշէլ Բիթլիպեան, Կարապետ Ա-
րապեան, Թաթուլ Երանեան, ոմն, Ժան
Գարայեան, Տէր եւ Տիկին Յակոբ Շահին-
եան, Գէորգ Պոյաճեան, Տէր եւ Տիկին
Արթիւր Մարտեան, Ժաք Լէպլէպլեան,
Արամ Արմաղանեան, Օր. Մարի Պո -
յաճեան, Սեթ Զօրաբեան, Մաքս Զե-
մակեան, Ժան Իսրայէլեան, Սեթ Զա-
քաբեան, Վահան Կարապետեան, Ժիւրայր
Պաղտասարեան, ոմն, Տէր եւ Տիկին Ա-
րամ Ակոբեան, Կ. Վրթանէսեան, Օր.
Սոնիա Բիւրքեան, Արթիւր Արթիւրեան
100ական, Վարդան Ալթունեան, Տիկին
Ժորժէթ Մարաֆեան, Օր. Մարի-Լուիզ
Պէկրամեան, Նշան Ներկարարեան, Մի-
քայէլ - Ժիւրայր Շալճեան, Լեւոն Փա -
փաբեան, Օր. Տ. Երամեան, Տիկին Ժո-
ղէֆ Բաղեան 50ական, Փիէր Վարդան-
եան, Տիկին Սոնիա Փանոսեան 30ական,
Տէր եւ Տիկին Տարազեան, Ժան Բա -
րաթեան 20ական:

ՆԱԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

ԱԼԵՔՍԱՆԴՐՈՎ. — Նախաձեռնութեամբ Հայ
Մշակոյթի Տան վարչութեան, հայկական
Փիլմի մը ներկայացում, Շաբաթ Մարտ
վեց, Մալ Վոլթէրի սրահը:

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18Ը ՓԱՐԻՋԻ ՄԷՋ

Հովանաւորութեամբ

Հ. Յ. Դ. ՓԱՐԻՋԻ ՇՐՋ. ԿՈՄԻՏԵԻ

Նախաձեռնութեամբ

Հ. Յ. Դ. ՍՈՂՈՄՈՆ ԹԵՀԼԻՐԵԱՆ ԽՈՒՄԻՏԻՆ

*

Կը խօսին. — ՅԱԿՈԲ ՊԱԼԵԱՆ (Հայերէն),

ՅԱԿՈԲ ՍԱԶՃԵԱՆ (Փրանսերէն)

ՃԱՇԷ Եւ ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՃՈՌ ԲԱԺԻՆ

*

1976 Փետրուար 22ին, Ժամը 13ին սկսեալ

Փարիզի Հայ Մշակոյթի Տան մէջ

17, Rue Bleue — Paris (9e)

ՃԱՇԱԳԻՆ 50 Ֆր.

ՓԱՐԻՋԻ Ա. ՅՈՎԼ. ՄԱՐՏԻՅ

Այս Կիրակի, Փետր. 22, Ղեւոնդեանց
քահանայից յառաջիկայ տօնին առիթով,
Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ մայր եկե -
ղեցւոյ մէջ Ժամը 10ին կը մատուցուի
բաղմամբ հանդիսաւոր պատարագ: Կը
պատարագէ եւ կը քարոզէ

ԳԻՒՏ ԵՊՍ. ՆԱԳԳԱՇԵԱՆ

Ի Ժամ պատարագի կը կատարուի մատ-
նաւոր հոգեհանգիստ Փարիզի եւ չրջանի
եկեղեցիներուն մէջ ծառայած վախճան-

ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՀԱՆԴԵՍ

Կազմակերպուած Հայ Արեւելու Լիոնի
մասնաճիւղին կողմէ, այս Կիրակի, Փե-
տրուար 22, Ժամը 15ին, Մալ Մոլիէն:

Կը նախագահէ

ՏՈՒՐ. Գ. ՄԵՍՏՏՈՒՐԵԱՆ

Երգ, պար, արտատանութիւն, ֆիլմի
ցուցադրութիւն, պիւֆէ, թոմպոլ:

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18Ը

ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԷՋ

ԽՆՁՈՅԳ

Փետր. 22 Կիրակի, Ահարոնեան ակումբը
Ժամը 15ին:

Կը նախագահէ ընկ. ԼԵՒՈՆ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ

Կը խօսին՝ ընկ. ԳԵՂՈՐԳ ԲԻՐԵՃԵԱՆ

×

ՎԻՆԵՆԻ ՄԷՋ

Փետրուար 29ին

Imprimé sur les Presses

DU JOURNAL «HARATCH»

83, rue d'Hauteville 75010 Paris

Commission Paritaire : N° 55935

CAPPADOCIA PRODUCTIONS

Présente le premier disque arménien de

MARTEN YOURGANS

avec

BERNARD DEDEDJIAN

En vente :

LA CAPPADOCE, 3 Rue Marivaux, 75002 Paris — Tél. : 742-83-65

PALOYAN, 9 Rue de Trévisse, 75009 Paris — Tél. : 523-24-97

10 JOURS EN GRECE

avec 2 jours à Rome

DU 12 AU 21 MARS 1976

de Lyon 1850 Frs, de Marseille 1850 Frs, de Paris 1950 Frs.

organisé par **sevan voyages - lyon**

accompagné par Monsieur SARKISSIAN Varoujan

— Les prix comprennent : le transport aérien A/R, le transfert aéroport —
hôtel - aéroport, logement, pension complète dans hôtel 1ère classe, en
chambre double/bain.

— Vu le succès obtenu ces dernières années, nous organisons aussi en cette
période hivernale, d'agréables séjours dans des pays plus cléments.

Inscrivez-vous et faites inscrire vos parents auprès :

sevan voyages

50, Cours de la Liberté

69003, LYON

Téléphone : (78) 60-13-66

— Նախորդ տարիներու յաջողութենէն քաջախելուած եւ եղող զիմումնե-
րու գոհացում տալու համար, մանաւանդ մեր երէց սերունդին կողմէ, Վա-
րուժան Մարգարեան լաւագոյն պայմաններով գեղեցիկ առիթը կուտայ ձեզի
Յունաստան (երկու օր Հոմո) կազմակերպուած այս ճամբորդութիւնով:

Արձանագրուեցէք եւ արձանագրել տուէք ձեր բարեկամները այս գեղեցիկ
այցելու ճամբորդութեան եւ կ'ունենաք մեր կողմէ բոլոր պէտք եղած մանրա-

Licence BR 72056

Licence COR. A. 529

Հ. Յ. Դ.

ՓԱՐԻՋ. — Հ. Յ. Դ. Փարիզի խումբի
Ժողովը այս Ուրբաթ, Փետր. 20, Ժամը
21ին Մշակոյթի Տունը:

×

ԿՐԸՆՈՊԼԸ. — Հ. Յ. Դ. Եօթնեղբայր-
եան եկեղեցւոյ տէն ընդհ. Ժողովի կը
հրաւիրէ Կոնստանտին, Ռենատի եւ չրջա-
կայքի բոլոր ընկերները Փետր. 21, Շա-
բաթ երեկոյեան Ժամը 8.30ին, զպրոցին
սրահը: Բոլոր ընկերներուն ներկայու-
թիւնը պարտաւորիչ է:

×

ՄԱՐՏԻՅԸ. — Հ. Յ. Դ. Շրջ. Կոմիտէն
կը հաղորդէ խումբերուն թէ ներկայա-
ցուցչական Ժողովը կը գումարուի Շա-
բաթ, Փետր. 21, Ժամը 20.30ին Ահարոն-
եան ակումբը:

×

ՓԱՐԻՋ. — Հ. Յ. Դ. Ս. Թէհլիբեան
խումբի Ժողովը Ուրբաթ, Փետր. 20, Ժա-
մը 21ին Հայ Մշակոյթի Տունը:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻԲ

Կապ. Պաշի Անիէն - Պուա Գոլմպի
մասնաճիւղը շնորհակալութեամբ ստա-
ցած է Պ. Մեսրոպ Տէր-Գրիգորեանէ 100
ֆրանք:

×

Կապ. Պաշի Պոմոնի մասնաճիւղը շնոր-
հակալութեամբ ստացած է հետեւեալ
նուէրները, փոխան ծաղկեպսակի. —

Յովհ. Իօքսիլեանի թաղման առթիւ,
Պ. Հրանդ Զէլէքեան, Տիկին Զրալքեան
20ական, Պ. Կ. Փօլաթեան, Տիկ. Տէմիր-
ճեան 50ական: Վէրթայիմ Նաճարեանի
հոգեհանգստ. առթիւ Նաճարեանի ըն-
տանիք 30, Յովհ. Գէորգեանի թաղման
առթիւ այրի Տիկ. Մ. Գէորգեան 50,
Տիկ. Մառի Մէհլէմեանի քառ. հոգեհ. առթիւ Պ. Կ. Մէհլէմեան եւ Պ. Հէքիմ-
եան 20ական, այրի Տիկին Գուրուեան եւ
զաւակները 20: Յրիտա Տօնապետի թաղ-
ման առթիւ Տէր եւ Տիկ. Տիգրան Ներսէ-
սեան 50: Յարութիւն Ղազարեանի թաղ-
ման առթիւ այրի Տիկ. Ազնիւ Ղազարեան,
Տէր եւ Տիկին Եղուարդ Ղազարեան 100-
ական, Տիկին Զինարեան եւ Տիկին Գա-
րսեան 50, Մանկեան Էղրայրներ 20,
Պ. Արմէն Թէրզիպալեան 10:

Այս առթիւ Կապ. Պաշի Պոմոնի մաս-
նաճիւղը իր խոր ցաւակցութիւնները կը
յայտնէ այրի Տիկին Ազնիւ Ղազարեանի,
զաւակներուն, ինչպէս նաեւ ընտանեկան
պարագաներուն: Յաւակցութիւններ նաեւ
ընկերուէի Ա. Պէրկրեանի եւ ոմնուոյն
իրենց սիրեցեալ զբոյժ, քեռիին Տիկ. Հայ-
կուհի Մահաթի Միթարեանի մահուան
առթիւ (Պարսկաստան):

ԶՄՐԱՆ ՀԱՅԿ. ԲԱՆԱԿՈՒՄ

Camp d'hiver Arménien
à Villard-de-Lans

du 14 au 22 Février inclus

Organisé par le NOR SEROUND au Chalet « Le Nid Alpin » (40 places)

Tél. (76) 95-10-11

Conditions d'admission : Etre célibataire d'origine arménienne âgé de 16 à 26 ans

Tarif : 380 Fr pour tout le séjour — 48 Fr. par jour

Il est demandé 200 Fr d'arrhes pour chaque inscription. Aucune réservation pour
les week-end

Situation géographique : A 1050 mètres d'altitude, le « Nid Alpin » est un
bâtiment placé au milieu d'une propriété de 4000 mètres carrés dans un
magnifique cadre de montagnes et de sapins à l'abri des vents et des
brouillards.

Possibilités : Ski alpin, ski de fond atinage sur glace, luge de compétition,
baignade dans une piscine chauffées et cours de ski collectifs.

Moyen d'accès : A partir de Grenoble (gare), service de cars régulier jusqu'à
Villard-de-Lans (le Chalet se trouve dans la station).

Loisirs : Ambiance arménienne. Soirées culturelles et artistiques. Randonnées,
Excursions.

Inscriptions : Après d'Edouard Mardirossian (78) 72-25-91 de 8 h. à 17 h.
16, Rue du 24 Avril 1915 — 69150 DECINES

et d'Edgar Boyadjian (78) 74-24-28 de 18 h. à 20 h.
8, Rue des Sycomores — 69500 BRON

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ՖՐԱՆՍԱՅԻ
ՀԱՄԱՅՆԱՎԱՐ
ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ

ՕՐՈՒԱՆ

ԴԵՊՓԵՐԸ

ԵՐԵՒԱՆ ↔ ՓԱՐԻՉ
ՀԵՌԱՏԻՊ

ԵՐԵՒԱՆ (Արմէնփրէս, Փետր. 16)

ՀԱՄՕ ՍՍՀԵԱՆ ԿԸ ՄԱՍՆԱԿՑԻ
ԽՈՐՀ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՅՆԱՎԱՐ
ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ
25ՐԴ ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԻՆ

Խորհրդահայ ծանօթ բանաստեղծ Հա-
մօ Սահեանի վստահուած է արտադրու-
թեան, գիտութեան լաւագոյն ներկայա-
ցուցիչներու, կուսակցական եւ խորհրդ-
ային

վորարար 1050) ինչ որ լաւ երեւոյթ կը
նկատուի: Միակ դպրոցը որ դպրոցական
վերամուտին իսկ բացուած է «Այնճար»ի
«Յառաջ» վարժարանն է, որ այդ պատ-
ճառով ալ աշակերտներու մեծ թիւ մը
ունեցած է (չափեր Այնճար ապաստանած
ըլլալով) ու պաշտօնէութիւնը կ'աշխատի
ցարդ «սիրայօժար»...

ԵԼԵԿՏՐՈՆԻԿԱԿԱՆ ԴՐՈՒՄԻՆԸ 15 առ հարիւր,
կազմ ալ 7,5 առ հարիւր յաւելում մը
պիտի կրեն, հաւանաբար Մարտ մէկէն
սկսեալ: Դրոյնքով իր մասին ալ յա-
ւելման խօսք կայ (0,80էն մէկ ֆր.) բայց
թուական չէ ճշդութեամբ:

ՓՈՔՐԻԿՆ ԳԻՒԼԻՓԻ յուղարկաւորու-
թիւնը կատարուեցաւ Ուրբաթ օր եւ ամ-
բողջ թրուա քաղաքն է որ յուղարկաւոր
էր: Ուսումը կ'աւելուէր փակուած էին եւ յու-
ղումն ու վրդովումը նոյնքան մեծ էին:

ԱՆԳԱՐԱՅԻ մէջ հինգ ձախեր կրակ բա-
ցած են, Երեւանի օր, ոստիկաններու
խումբի մը վրայ, անոնցմէ մէկը ծանօթէն
վիրաւորելով: Երեւ յարձակողներ ձեռ-
բակաւորած են եւ պարզուած է որ կը
պատկանին «Թուրք ժողովուրդի Ազա-
տագրութեան Բանակ»ին եւ օրէնքէ դուրս
հռչակուած մարքսիստ խմբակի մը:

ՎԻԵՆՆԱՅԻ մէջ, Կիպրոսի շուրջ իս-
սակցութիւնները թուրք եւ յոյն հա-
մայնեաներու միջեւ տեղեւոյ կ'ընեն: Ըստ
Տէնքթաշի կիպրական տաղանային բանա-
լին յոյն կառավարութեան ձեռքն է:

ՇԻՐԱՔ օր հեռատեսիլի Ա. կայանի
«Դէպքը» յայտարարին հիւրն էր առջի օր,
ըսաւ ի մէջ այլոց որ «Միթերան Ընկեր-
վարական կուսակցութիւնը կ'առաջնորդէ
անպատասխանատուութեան ճամբուն վը-
րայ»: Նախարարապետը չի հաւատար որ
Համայնավար կուսակցութիւնը կը փոխ-
ուի եւ չի գտնուի որ 900-000 գործազուրկ-
ներու թիւը ծանրակշիռ է երկրի մը մէջ
ուր երկու միլիոն ներգաղթած բանուոր
կայ:

ԺԸՆԵԻ հաւաքուած ՄԱԿի Մարդկային
Իրաւանց Յանձնախումբին յանձնուած
տեղեկագրէ մը կը պարզուի որ 2018 յոյն-
կիպրացի անհետացած է եւ 114 թուրք-
կիպրացի: Յունական աղբիւրներու հա-
մաձայն, կ'ըսէ տեղեկագիրը, յոյն-կիպ-
րացիներ որոնք թեքնիք ձեռնհասութիւն-
ներ ունին, տեսնուած են իրապարտի աշ-
խատանքներու ընթացք: Բայց հոն ուր
տեսնուած են «արգելուած գօտիներ» են,
ուր ՄԱԿի ուժերը չեն կրնար երթալ:

ԱՄՄԱՆԻ մէջ գումարած իր նիստի ա-
ւարտին, Սուրիոյ եւ Յորդանանի Գերա-
զոյն Մարմինը՝ Փետր. 18ին հրատարա-
կած իր զեկոյցին մէջ կը նախատեսէ եր-
կու երկիրներու միջեւ գործակցութեան
զորացում՝ քաղաքական, տնտեսական եւ
զրահանգիտական մարզերէ ներս: Գերա-
զոյն Մարմինը որոշած է որ 1976 Յու-
նիսէն սուրիացի զեկանագէտները ներ-
կայացնեն Յորդանանը 23 երկիրներու
մէջ, իսկ Յորդանան պիտի ներկայացնէ
Սուրիան՝ 7 Պետութեանց մէջ:

Բանի մը տղով

ԹՐՔԱԿԱՆ «ԹԵՐԱԿԻՄԱՆ» օրաթերթը
փետր. 20ի իր թիւին առաջին էջին վրայ
կը դնէր հետեւեալ խորագիրը՝ «Օքթար
Շերիտը սպաննողը հայկական Անդրանիկ
փաշա խումբն է» ու կ'աւելցնէր որ Ա.
քարտուղարի սպանութենէն անմիջապէս
ետք՝ Պէյրութ լոյս տեսնող «Էլ Մուհա-
րէթ» թերթի խմբագրատունը հեռագրա-
յնելով անձանթ մը կը յայտնէր թէ կա-
տարուած դէպքը հայ զինուորներու
զործն է: Ըստ «Թերաքիման»ի, Աթէնք
լոյս տեսնող «Արիոյեմաթինի» թերթը
խորագրած է՝ «Ոճրագործը՝ Հայ է»,
իսկ «Վրաստինի» թերթը գրած է՝ «Պէյ-
րութի մէջ Հայ մը սպաննեց թուրք զե-
կանագէտ մը»: «Թերաքիման»ի նոյն թի-
ւին մէջ Ահմէտ Քապաքըլի ստորագրու-
թեամբ լոյս տեսած է յօդուած մը, ուր
յօդուածագիրը ամբաստանեց ետք Հա-
յերը այս ոճիւրին համար, կ'ըսէ թէ «800
տարի է թուրքերը ձեռքի վրայ պահե-
ր են Հայերը, որոնք միայն ապերախու-
թիւն ցոյց տուեր են» եւ ոչ միայն կը
զուրկեն Ամերիկայի եւ Եւրոպայի ժողո-
ւուրդները ջանալով թուրքերը «յանքա-
ւոր» հանել այլեւ մէկ-մէկ կը պաննեն
թուրք զեկանագէտները: Յօդուածագիրը
կ'ակնարկէ նաեւ Լոս-Անձելըսի սպանու-
թեան: Անդարայի մէջ, Լիբանանի դես-
պանը հրաւիրուած է Արտաքին նախա-
րարութեան մօտ եւ «արդիւնաւէտ քննու-
թիւն» մը պահանջուած է Լիբանանէն:

ՊԵՐՏՐՈՒԹԻ մէջ առեւանգումները չեն
դադարած: Չորեքշաբթի օր կրկին շուրջ
15 հողի առեւանգուած է: Թէեւ բնակա-
նոն կեանքը վերսկսած է բայց ամէն ոք
ժամը 14-30ին տունը կը փակուի: Հա-
մադրայինի Նշան Փալանճեան ճեմարանը
վերաբացուած է 600 աշակերտներով (սո-

ո՛չ դասակարգերու բաժանում գոյութիւն
պիտի ունենայ, ոչ ալ պետական իշխա-
նութիւն»:

Ժորժ Մառէ Համայնավարութեան այս
հիմնական սկզբունքին հրաժարումը կ'ար-
դարացնէ բացատրելով, որ «պրոլետար»-
ները ներկայիս բանուոր դասակարգի կո-
րիզը, սիրտը միայն կը ներկայացնեն,
բայց ո՛չ ամբողջութիւնը լոյս գործնա-
ւորներուն, որոնց շարքին Ֆիզիքական
(ձեռական) ու մտաւորական աշխատա-
ւորները քաղաքներու եւ զեկերու մէջ,
այսինքն մեծամասնութիւնը բնակիչնե-
րուն, որոնց վրայ պիտի հիմնուի համա-
նավարներու ծրագրած նոր ընկերութիւ-
նը, ազատօրէն արտայայտուած ընդհա-
նուր քուէարկութեան ճամբով, հասնելու
համար երկրի տնտեսական, ընկերային
եւ քաղաքական ամբողջ կեանքի ամէնէն
չեչտուած ժողովրդականացման: «Պրոլե-
տարներու զիկատատրութիւնը չի համա-
պատասխաներ մեր իրական քաղաքակա-
նութեան»:

Ընդհ. քարտուղարը կ'աւելցնէ, որ երբ
կը խօսուի «մենափրութեան» մասին,
ինքնաբերաբար կ'ողակոչենք Հիթլէրի,
Մուսոլլինիի, Սալազարի եւ Ֆրանքոյի
վարչաձեւերը (կը մոռնայ Ստալինը):
«Այդ չէ որ կ'ուզենք մենք»:

ՀՐԱՆՏ-ՍՍՄՈՒԷԼ

դային պատասխանատու աշխատողներու
շարքին, Հայաստանի կուսակցական կազ-
մակերպութիւնը ներկայացնել խորհ.՝
Միութեան Համայնավար կուսակցութեան
25րդ համագումարին, որ կը բացուի Փե-
տրուար 24ին՝ Մոսկուայի մէջ:

×
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏԱՆԻ ԽՈՒՄԲԸ՝
ԵՐԿՐՈՐԴ

Ուլիանովսկի մէջ տեղի ունեցան դա-
սական ըմբռամարտի ախոյեանական մըր-
ցումները, զորս կազմակերպած է «Դի-
նամօ» մարզական ընկերութեան կեդրո-
նական խորհուրդը: Մրցումներուն մաս-
նակցած են 150 մարզիկներ՝ խորհ.՝ Մի-
ութեան 13 քաղաքներէ: Հայաստանի դի-
նամոյականները գրաւած են երկրորդ տե-
ղը՝ ընդհանուր խմբային դասաւորման
մէջ: Անհատական մրցումներուն մէջ (90
քիլօ) Հ. Միքայելեան ախոյեան հանդիսա-
ցած է եւ ստացած ոսկէ մետալ: 74 քիլօ
կշռի մրցման՝ երկրորդ տեղը գրաւած է
Ա. Կոթիկեան: Պրոնիգէ մետալներ չահած
են Գ. Պետրոսեան (57 քիլօ) եւ Ա. Մի-
քայէլեան (68 քիլօ):

×
ՄԱՀ՝ ՄԱՄԻԿՈՆ ՅՈՎՀԱՆՆԻՍԵԱՆԻ

Երեւանի մէջ մեռած է արուեստական
զերութիւններու թեկնածու Մամիկոն Լ.
Յովհաննիսեան, 67 տարեկանին:
Ծնած է 1909ին՝ Ղափանի շրջանի Կա-
ւարտ գիւղը: Պատանութեան շրջանէն
աշխատած է Զանգեզուրի եւ Արաբիայի
պղինձի հանքերու մէջ: 1932ին, աւար-
տելէ ետք ընկերային - տնտեսագիտական
բանուորական հիմնարկը, ան մեկնած է
Մոսկուա ուր աւարտած է լեռնային հիմ-
նարկը: Մ. Յովհաննիսեան մեծ ծառա-
յութիւններ մատուցած է թումանեանի
հրակայուն նիւթերու գործատան կազ-
մակերպման ու զարգացման գործին եւ
որու տնօրէնը եղած է 12 տարի շարու-
նակ:

1955ին Մ. Յովհաննիսեան կը նշանակ-
ուի Հայաստանի շինանիւթերու արդիւ-
նարներութեան նախարար: Ան հեղինակն
է աւելի քան 60 գիտական գործերու եւ
15 գիւտերու: Իր մատուցած ծառայու-
թիւններուն համար ան պարգևատրուած
է «Պատուոյ նշան» շքանշանով եւ մե-
տալներով:

×
ԴԻՄԱՆԿԱՐԻԶԻ ԱՐՈՒԵՍՏԸ

Դիմանկարիչ Պետրոս Բայրուրթեանի
ստեղծագործութիւնները կը ցուցադրուին
Հայաստանի քաղաքներու պատկերասը-
րահներու, ինչպէս նաեւ Մոսկուայի, Ռի-
զայի, Տարսուի թանգարաններուն մէջ:
64ամեայ արուեստագէտը աւարտած է
Մոսկուայի Սուրիկով գեղարուեստի հաս-
տատութիւնը եւ Խստոնիայի նոյնանուն
ուսումնական հաստատութիւնը: Անոր
գրիչին կը պատկանին հայ երաժշտա-
գէտներու, բանաստեղծներու, մշակոյթի
ու գիտութեան գործիչներու, ինչպէս
նաեւ աշխարհահռչակ արուեստագէտնե-
րու գիմանկարներ, զորս ստեղծած է ար-
ուեստագէտը՝ անմիջականօրէն, հանդի-
սասարհներու եւ քուլիսներու մէջ կա-
տարուած զրոյցներու ընթացքին:

×
ՀԱՅ ՄՐՅԱՎԱՐԸ՝
ԼԱՒԱԳՈՅՆ ՏԱՍԵԱԿԻՆ ՄԻՉ

Խ. Միութեան տասը լաւագոյն մրցա-
վարներու կարգին դասուած է երեւանցի
միջադպրային մրցավար Ռուբեն Վարդա-
նեան: Նախկին ախոյեան ըմբռամարտի,
Ռուբեն Վարդանեան՝ 565 մրցումներու
մէջ 525 յաղթանակ տարած է: Թէեւ
կրթութեամբ իրաւաբան, ան ընտրած է
մարզական ասպարէզը եւ պատրաստած
ըմբռններ, որոնք յաճախ ախոյեաններ
դարձած են Հայաստանի եւ խորհ.՝ Մի-
ութեան:

Fonds A.R.A.M

ԵՐԲ ԵՏ ԿԸ ՆԱՅԻՆԻՔ...
[ԱՆՅՔԵՐ ՈՒ ԱՆՁԵՐ]

ԴԱՍՏԻԱՐԱԿԱՆ ԿԱՆՈՆԵՐԸ
ԱՄՐՈՑՆԵՐԸ
10 - 14 ԴԱՐԵՐՈՒՆ
[ՎԱՆԱԿԱՆ ԴՊՐՈՑՆԵՐ,
ՄՇԱԿՈՒԹՅՈՒՆ ԾԱՂԿՈՒՄԻ
ԿԵԴՐՈՆՆԵՐ]

ԿԻՆ ԴԱՍՏԻԱՐԱԿԱՆԵՐՈՒ
ԳԱՆԻ ՄԸ ԱՆՈՒՆՆԵՐ

Մատենադարանի գրականության մէջ (Ե.-Ժ.Բ. դար) քիչ չեն յիշատակութիւններ հայ կիներու մասին՝ որոնք կրթական - դաստիարակչական, գրչադարանի արուեստի եւ ձեռարուեստի բոլոր մարդերուն, նաեւ մտաւոր, հանրային եւ քաղաքական կեանքի մէջ որոշ դերակատարութիւն ունեցած են։ Եղիշէն եւ Փարսեցիէն մինչեւ Գրիգոր Մագիստրոս եւ Զորիստի, ինչպէս նաեւ բազմաթիւ այլ մատենագիրներ ու ժամանակագիրներ, կը յիշատակեն անուններն ու գործունէութիւնները հայ կիներու՝ որոնք գրական մասնակցութիւն ունեցած են յատկապէս դաստիարակչական աշխատանքներու։

Մեր նախորդ նշմարով, ուրիշներու կարգին կ'արձանագրենք անունը Կիլիկիոյ Տարսուսի շրջանէն Ալիք անուն աղջկան մը՝ որուն յիշատակութիւնը կ'ընէ Հ. Ղեւոնդ Ալիքան, իր «Սխուսան»ին մէջ (էջ 520)։

Համաձայն ժամանակագրային վկայութեանց՝

— «էր կոյս մի ի Տարսոն, եւ անունն Ալիք՝ որ էր գրագիր յոյժ հմուտ. գրեաց այբուբենն եւ տաաց քէ ալ ոք որ սմա նմանցնէ, նա է իմ տեսոյն արժանի։ Որ եւ գրեալ, քերեմ գերկուսն։ Ոչ հաւանեալ՝ ասէ՛»։

«Ծայրն ճային, ծակըն ծային՝
Ձի նմանի գիրն Ալիքին...»

«Եւ դարձեալ ասէ վասն ուզուցան, քէ ոլ որ գրէ՝

«Ձծայրն ճային, գծակն ծային՝
Նա կու լինի փեսայ Ալիքին...»

«Եւ ամն ի նոցանէ գրեալ եղեր։ Եւ հաւանեալ, աս է։

«Ծայրն ճային, ծակն ծային՝
Կու նըմանի գիրն Ալիքին»։

ԱՆՅԵԱԼԻ ՅՈՒՇԵՐՈՒ ՃԱՄԲՈՎ

Ա Յ Յ Ե Ր Թ

ԽՈԿՈՒՄՆԵՐՈՎ

Եւ ի՛նչպէս կ'ազդուորնար մեր քաղաքը սիրուն. ճակտին, ականջներուն, վզին, կուրծքին աղամանդներ կախած է նոր հարսի մը պէս, երբ պայծառ դէնքերն - լուն կը վառէին քարիւղի լապտերնէ - ըր, ուսուսի հեծած տուններէն ներս, աստղեր՝ պլպլուն, պատերէն կամ կախ առաստաղներէն, երբ աչք կ'ընէին իրարու, լման քաղաքը վերածնունդ, երկինքէն կախուած վառած մոմերով զարդարուն, կաթոլիկէի մը՝ հսկայ...։

Եոզիստ իր 48 գիւղաքաղաք ու գիւղերով, ունեցեր էր, 1915ին, մօտ 60-000 բնակիչներ, որոնք քով քովի, բայց զատ-

Դէպքը տեղի ունեցած պէտք է ըլլայ 1236-1289 յիշամեայ շրջանին։ Ալիք ալբուրներ կ'ուսուցանէ ուրիշներու։ Ծատ բժախնդիր է զեղաբերութեան եւ կ'ուզէ որ տարեկից երիտասարդներ մաքուր, կոկիկ եւ ճշգրիտ գրեն։ Յայտնած է անոնց որ պիտի ամուսնանայ անոր հետ՝ որ «ձ» եւ «ծ» տառերը կրնայ իր ուզածին չափ զեղեցիկ գրել, «ձ»ին ծայրը եւ «ծ»ին ծակը ճշգրտօրէն ներկայացնել իր գրութիւններուն մէջ, — ճիշդ այնպէս՝ ինչպէս ինք կը գրէ։

Աշակերտներէն երկուքը կը փորձեն կը բերեն Ալիքին՝ որ չի հաւանիր։

Գարձեալ կը փորձեն։ Անոնցմէ մէկը կը բերէ դրածը Ալիքին, որ կը հաւանի այս անգամ...

Ժամանակագրային այս մանրամասն պըտէ առասպել կամ սոսկական գրոյց իսկ է, ցոյց կուտայ 12-14րդ դարու կիլիկեան կրթական շարժումին հանդէպ հանրութեան եւ երիտասարդութեան հետաքրքրութիւնը։

Ձեռագրային եւ յիշատակարանային բազմաթիւ վկայութիւններ կան Հ. Ղեւոնդ Ալիքանի եւ Հ. Վարդան Հայունի «Սխուսան», «Հայապատում» եւ «Հայունհին պատմութեան առջեւ» գործերուն մէջ՝ կիներու կողմէ իրադրո՞ւած աշխատանքներու մասին։

Յովհաննէս Երզնկացիի մէկ դասախօսութիւնը աստղերու շարժման մասին («Յաղագս երկնային շարժման») գրի առնուած է Մամաթաթուն անուն կնոջ մը նախաձեռնութեամբ, իր զակին ձեռքով։ Ներսէս Ենոքիայի քոյրը՝ Մարիամ, մանուկներու թէ չափահասներու ուսման արկնացած է մեծ սիրով։ 1223 թուակիր արձանագրութեամբ մը, Գրիգոր անունը գրիչ մը կը յայտնէ՝ թէ կրթուած ու դաստիարակուած է Ագիգըէկի եւ անոր կնոջ՝ Վախիսի ձեռքին տակ, անոնց ընտանեկան յարկին մէջ. ապա, երախտագիտական զգացումները յայտնելով կը շարունակէ։

— «Արարին գիս խելամուտ, ուսուցին գիս գամեկայն համարս իմաստութեամբ, այնպէ՛ս ծնողագութ՝ սիրէին գիս սրտի մտօք»...

Ներսէս Լամբրոնացի իր «Պատմութեան» մէջ կը վկայէ, թէ, նախ քան զպրոցական - ուսանողական իր տարիները, իր միւս եղբայրներուն հետ՝ մօրը շնորհէ սորված է նախնական դիտելիքները։

Կիլիկիոյ կրթական շարժման յատկացուցած իր արագ նշմարներուն մէջ՝ Արգար Մովսիսեան, «Ուրուագծեր հայ գրոյցի եւ մանկավարժութեան» հատորով կ'ընդգծէ թէ «կրթութիւնը կիլիկիայի հասարակական կեանքի օրգանական

զատ թաղերու մէջ, անջատ, իրարու անհաղորդ, սակայն մինչեւ եղեւնի անիծ - եալ օրերուն, վարուցաներ, բարեկեցիկ, բարդաւած կեանք մըն էին ունեցեր։

Սիմոն Արսլանեան — նախահայրը կրէկուար Ասլանի եւ իր հօր Պօղոս աղայի՝ Փարիզ, եւ Միհրան Շիշմանեանի՝ Առնոլդի։ Երկուքն ալ երկա՛ր, երկա՛ր ասորիներ, թաղականները մեր երկու՝ եկեղեցիներուն — համբաւ հանած, վարպետ զարդանկարիչ, Սեբաստիայէն հրաւիր - ուած է Չափան օղուն Օսման պէյի կողմէ, իր նորաչին պալատը զարդանկարելու։ 1765։

Գործի աւարտին, պէյը խիստ դուժմանցած, հիացած, իբր զնահատութիւն եւ վարձը, արտօնած է արուեստագէտին, տուն պարծել մէջ ալ իրեն շինել։ Ու ընդունելով զալ հաստատուել հոն։

Արդ, վարպետ Սիմոնի հետ ու անոր միջնորդութեամբ եւ հրաւերով, բազմաթիւ հայ եւ յոյն վարպետներ, արհեստաւոր ու երկրագործներ հեռագհտէ կամ Ալիսի գանաղան հովիտներուն մէջ, հաստատուած, վայելած են երկար աւան Չափան օղուններու պաշտպանութիւնը։

Պաղատութեամբ, ինչքի, անձի պատուի ապահովութեամբ, լծուած են շինա-

ՄՈՒՑՈՒԱԾ ԳՐԱԳԻՏԻ ՄԸ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

ՕՆԱՆ ԿԱՐՕ

Հինէն մնացած ասացուածք մը կայ, որով երբ մէկը քաղցր յիշատակ մը թողած է երկրի վրայ, ժողովուրդը կ'ըսէ «խնկելի դէմք», Աստուած գիտէ թէ որքան շատ եղած են անոնք մեր դժբախտ ազգին պատմութեան մէջ, այնպէս որ այդ վաղեմի ասացուածքը պատուոյ տեղ գրուած է հայ մամուլին եւ գրականութեան մէջ։

Օհան Կարօն մէկն էր այդ խնկելի դէմքերէն, որ խնկելի յիշատակ մըն ալ թողած է, ինչպէս սովորութիւն եղած է ըսել, անհետացող սիրելիներու ոգեկոչումներու ընթացքին։ Այս միջնահատակ վանեցին, խոշոր սեւ աչքերով, այլ հիւծած եւ սաթագոյն դէմքով, կատարելապէս կը համապատասխանէր վերոյիշեալ տրիպարին։

Սայաթ Նովա զեղեցիկ տաղ մը նուիրած է գրականութեան, իմաստօրէն խորհուրդ կուտայ պատանիներուն. — Գիր սիրէ, զալամ սիրէ։ Վասպուրականցի գրագէտը այդ կայծը ունէր արդէն իր մէջ, նարեկեան վանականի մը ջերմ - ուսնութեամբ նուիրուած էր հայ դասականութեան պաշտամունքին ու իր արձակ բանաստեղծութիւնները կը ստորագրէր ՄՈՒՍԱՍԻՐ։

Լոյսի օճախ մը դարձած էր Ֆրիդա ճաշարանին վերնաշարկը, ուր ամէն Ծառաթ իրիկուն տեղի կ'ունենային գրական ասուլիսներ, Ծառաթ Նարեկեանի նախաձեռնութեամբ։ «Յարգող»ի այդ երեկոյթներուն կը մասնակցէին Լաս, Նիկո-

անիքաժեշտ մի մասն էր կազմում, եւ, ինչպէս ժողովուրդը, այնպէս էլ Պետութիւնը հոգ էր տանում կրթութեան գործի զարգացման համար։ (Տէս անդ, էջ 313)։

12րդ դարու կիլիկեան անուանի գրագիրներէն մէկն էր Սեւ Լեւոն գալոցը, որ եկեղեցական - հոգեւոր առումով բարձրագոյն կրթութիւն ջանքով պատմական հաստատութիւն մըն է եղած՝ Գրիգոր Վկայասէրի եւ բազմաթիւ այլ ուսուցիչներու զեկավարութեան տակ։ Այս ամբողջին, ինչպէս նաեւ Դարադարի, Մեծ Բարի, Սիււաթ, Կրակայ գիւղաքաղաքի եւ Սոյո ուսումնական օջախներուն մասին պիտի խօսինք առանձնապէս, փակելու համար դաստիարակչական միջնադար - եան շարժումին նուիրուած այս ամփոփ աշխատասիրութիւնը։

Մ. Թ.

Լար աշխատանքի, ու չէնցուցած, դրախտի էին վերածած երբեմնի խոպան հողերը կապաղովկիոյ ընդարձակ մէկ ծայրամասին։

Հետեւեալ ցանկը ուրիշ ձեռագրի մը հետ ինծի յանձնեց, վերէն կազմակերպուած, հրամայուած ցեղասպանութեան փաստերու հեղինակ եւ պրպողող ուժեղ զրի՛ւ՝ Արամ Անտոնեան, երբ վարէն էր ան Նուպարեան մատենադարանի։

Վաւերագրեր, վկայութիւն մը, զոր հրատարակութեան նպատակով վերցուցած էր Տէր-Ջօր եւ պահած ան։ Գրի էր առած, Եղեղապետներու ձեռքը բօխ - կը՝ Տօթթ. Սկրտիչ Գէշեան, եղբոր որդին խմբագիր, կեսարացի Բիւզանդ Գէշեանի։

Էջեր թանկագին, որ օգնեցին մեր պատմութեան լրացումին։ Գործ շնորհալի, զոր ամբողջացուցած — կարելի — լախտն ենք ունեցած հրատարակելու 1956ին Ամերիկա, Ֆրէշմոն, ակադար - նական Տիկին Մ. Փիլիպոսեանի հետ, նախկին ուսուցչուհի Թալաթի ամերիկեան որբանոցին։ Ծատ մը մնացորդաց ազատարար որբերու իրա՛ւ մայր, եւ կինը պատուելի Մանուկ Փ. Փիլիպոսեանի։

Սակայն չեմ կրնար մոռնալ, թէ ի՛նչ

զոս Սարաֆեան, Գրիգոր ձեղմանեան, Ջարեհ Որբունի, Վաղգէն Եւսեանեան, Հրանդ Ակոնայեան, Վահրամ Կաքաւեան, Արշաւիր Խանեմանեան ու մերթ Նան Պէշկիթաչեան։ Օհան Կարօ անկիւն մը նստած՝ գլանիկ մը կը պլորէր շինականի մը պարզութեամբ եւ ականջ կուտար ուշադիր։ Համեստ իր արտաքինին տակ, խորունկ մտածող մըն էր, երբ կարծիք մը յայտնէր, շատեր համակարծիք կ'ըլլային իրեն։ Նարեկեան շատ կ'ախորժէր իրմէ։

Քառասունըհինգ տարի անցած է այս օրերէն ի վեր, բայց կը վերջինջմ գլխաւոր թեմաները. — Գրիգոր եղանակները, խորքն ու ձեւը, ոճն ու մարզը, ուսուցչականութիւնը եւ Անթառամ տը թրեպիդոնտ (վերջին երկուքը Արաքսի թրոսեանի կողմէ)։ Ն. Սարաֆեան այդ շրջանին քերթողական հատոր մը հրատարակած էր, Լուիզա Սարանեանն է որ վարեց կարծիքներու փոխանակութիւնները։ «Յառաջ»ի հին թիւերը պրպտելով, հոն պիտի կարդաք տեղեկագրութիւնները Միլիկաթիի, որ կընդանունէր Հրանդ Բալուեանի։

Հազիւ 26ամեայ երիտասարդ մըն էի այն ժամանակ, բնաւ խօսք չէի առնել, խնօք մտիկ կ'ընէի բանավէճերը։ Նոր սկսած էի աշխատակցել Մանուկ Արանեանի «Մարմարայի»ին, ընդհանրապէս Փիլի Լուիսէն եւ Հինրիխ Հայնէին կատարած թարգմանութիւններով։ Իրական կնքահայրս եղած էր բանաստեղծ թորոս Աղապեան, որ մեծ դեր կատարած էր Մեծարեցի գործերը վերահրատարակելու մարզին մէջ։ Նմանապէս իր նախաձեռնութեամբ է, որ հուշագրացի արձանագործ մը քնարակիր յուշարձան մը կերտած էր քերթողին դամբանին վրայ։

Օհան Կարօ պիտի նախընտրէր իր հանգիստի պահէն յատկացնել գրական աշխատանքներուն, բայց ինքզինքը ոսկի չղթալով մը կապուած կը գտար գրական ասուլիսներուն եւ «Յարգող»ի ընկերներուն։ Երբեմն զինքը կը տեսնէի Սէն Միշէլի պողոտային տ'Արքուր սրճարանը, Արտաշէս Տէր-Յովհաննէսեանի հետ, որ «Յառաջ»ի կաշխատակցէր յունական գրականութեան կամ Փիլի Լուիսէն աս հասարակ թարգմանութիւններ ընկալ։ Հարազատ չէին իր թարգմանութիւնները, որքան Վահրամ Ս. Ծովակինը եւ Ուսուցչուհի (Յարութիւն Աղայեան), որոնք յաջողապէս կը մտնէին հեթանոսական դարաշրջանին մէջ։

Դժբախտ վախճան մը ունեցաւ յետագային այս համակրելի մտաւորականը, նոր գործողութիւնէ մը վերէ ինչպիսի հեւանաբանոցի մը մարմարին վրայ եւ հողին աւանդեց անոք եւ անօդանական՝ ուշ դիւշերին։ Փրանսացի ուսուցչուհի մըն էր կինը, ամուսինին յիշատակը վերակոչելու համար, խնդրեց որ յուշարկաւորութեան օրը «Կուռնիկ»ը նուագէ Արա Պաթթեան։

Վասպուրականի Հայրենակցական Միութեան ժողովներուն է որ մտերմացայ

դժուարութիւններով, արդեւքներով, զոհողութիւններով, պարտքով, ծաղրանքով, ու... գլուխ գործոց դաւերով, զըրպարութիւններով...

Եւ ահա, այդ առիթով տեղեկացայ նաեւ, ամօթ, օտարին բերնով, թէ «մերիկներէն» ոմանք աչք բացեր «Էլիկ - զար»ներ, յանձն էին առել պաշտօն մը շի՛ւ... որ իրենց ոսկոր կը բերէ...

Հայ մը, ոչ մաքուր, ոչ «հալաթ» եւ ոչ ալ համով...։ Այլ՝ մզկուտած, լիղի, կարծր, մաղձաշաղախ...

«Սեւացիներ» էին անոնք, անիրաններ, մարդ մը, երբ իրենք իրենց կնոջ անկողինն ջերմութիւնը կը վայելէին, հայ զինուոր մը, նախկին ռազմագրի, ռազմիկ մը որ ճակատ էր մեկներ, հիւրընկալ երկրի՝ Քրանսայի եւ իր վերածնած մայր հայրենիքի, նացի հորթաներու դէմ պաշտպանութեան...

Գրոց բրոց մը, որ իր երիտասարդ բեղուն օրերուն էն անդուորներէն, հինգ երկար, անհատնում տարիներ, Բարեկենդան էր ըրեր, գերման ստակախելու, քոմանտօներու փշաթեղերուն հովանիին տակ...

Ա. ԿԱՊԵՆՑ

(Շար. - 7)

Ի ՅԻՇԱՏԱԿ

« Զատեան ընտանիքը իրենց կնոջ եւ մօր՝ Նուարդ Զատեանի մահուան Բ. տարեկիցին առթիւ հետեւեալ նուէրները կ'ընէ—

200 լիբանաճայ աղէտեալներուն,
150 ֆր. Ս. Ղազարի
100 ֆր. Կապ. Խաչի Պանէօ-Քաշանի մասնաճիւղին (ստանալ «Յառաջ»էն) եւ 50 ֆր. «Յառաջ»ի:

ՆՈՒՆԵՐ

Տիկին Ալթունեան Արմենուհի 100 ֆր. կը նուիրէ Ալթունի կապ. Խաչին, փոխան ծաղկեպսակի, Տիկին Կիւլար Սալանեանի մահուան առթիւ:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Կապույտ Խաչի Պանէօ - Քաշանի մասնաճիւղը շնորհակալութեամբ ստացած է 50 ֆր. Տէր եւ Տիկին Երամեանէ, Պր. Կարպիս Տիւլեանի մահուան առթիւ, 100 ֆր. Տիկին Արփինէ Սեֆէրեանէ, ալբի Տիկին Պարզեուհի Վարդանեանի մահուան առթիւ:

×

Կապ. Խաչի Լիւնի մասնաճիւղը շնորհակալութեամբ ստացած է այլի Տիկին Շահինի Փողճարեանէ 100 ֆր. իր ամուսնոյն՝ Սարգիս Փողճարեանի մահուան տարեկիցին առթիւ, Պ. Քերովը Կարապետեանէ 100, Լէա Պիւլիքեանի մահուան քառասունքի հոգեհ. առթիւ:

Imprimé sur les Presses
DU JOURNAL «HARATCH»
83, rue d'Hauteville 75010 Paris
Commission Paritaire : N° 55935

LA GALERIE ANDRE NEGRE
25, Cours d'Estienne - d'Orves

MARSEILLE

présente
du Mardi 10 Février au 6 Mars 1976

les Peintures Reliefs

d'AZAD

sur le thème du massacre.

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Այլի Տիկին Արաքսի Խօքսեան իր խորին շնորհակալութիւնը կը յայտնէ բոլոր անոնց, որոնք անձնապէս, փոխան ծաղկեպսակի նուէրներով եւ ծաղկեպսակով մասնակցեցան իր սիրելի ամուսնոյն՝ Յովհաննէս ԷՕՔՍԻԻՋեանի մահուան սուգին:

ՓՈԽԱՆ ԾԱՆԿԵՊԱԱԿԻ

Այլի Տիկին Գէորգ Շահինեան, Տիկին Յակոբ Յակոբեանի մահուան առթիւ 350 ֆր. կը նուիրէ Իսի Ս. Մարիամ Սառնաճեանի եկեղեցւոյ (ստանալ «Յառաջ»էն եւ 30 ֆր. «Յառաջ»ի):

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Կապ. Խաչի Լիւնի մասնաճիւղը շնորհակալութեամբ ստացած է այլի Տիկին Երամեանի Վարժապետեանէ (Մարտէյլ) 50 ֆր. իր քեռայրի՝ Յակոբ Մամուրեանի մահուան տարեկիցին առթիւ, եւ իր ամուսնոյն՝ Յովհաննէս Վարժապետեանի յիշատակին 50 ֆր.: Տիկին Մաքրուհի Քէշիշեանէ 20 ֆր. Վերտին Տիւլիքեանի մահուան առթիւ, Տէր եւ Տիկին Պետրոսեանէ 20 ֆր.:

×

Ալթունի շայ Մշակոյթի Տան վարչութիւնը շնորհակալութեամբ ստացած է Տիկ. Անոյշ Եղիշեանէ 100 ֆր. իր թոռան՝ Երոն Յովհաննէսեանի պսակալութեան ընդ էլից եղիկեանի առթիւ: Նոյնպէս Տիկ. Արեգնա Քէշիշեանէ շնորհակալութեամբ ստացած է, փոխան ծաղկեպսակի 200 ֆր. Մարտիրոս Աղամեանի եւ Ահարոն Զէրչեանի հոգիներուն յիշատակին:

Կ'ՈՒՋՈՒՐ

ON RECHERCHE

Pour un magasin de lingerie bijouterie fantaisie à La Garenne - Colombes une jeune vendeuse débutante.
Téléphoner 782-68-87

Ճերմակեղէնի եւ Փանթէյի գոհարեղէնի խանութի մը համար սկսնակ երիտասարդ վաճառորդուհի մը կ'ուզուի:

ՍԱՄՈՒԷԼ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ
ՏԱՐԵԿԱՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԵՍ ԾՆՈՂԱՅ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

Վարժարանի սրահին մէջ

Փետրուար 29, Կիրակի

Նախագահութեամբ Սեբի Քաղաքապետին

ՊԵՌՆԱՐ ՏԵՏԷՃԵԱՆ իր նուագախումբով

ՄԱՐԹԷՆ ԵՈՒՐԿԷՆՍ, իր երգերով

ATTRACTIONS

Ճաշ 80 ֆր. Ժամը 20ից

Մուտք 20 ֆր.

BUFFET

B A R

Հեռաձայնը 027-18-28

45ՐԴ ՏԱՐԵԿԱՆ ՑԵՐԵԿՈՅԹ
ՀԱՅ ԱՐԻՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ
ՓԱՐԻԶԵԱՆ ՇՐՋԱՆԻ

Կիրակի Մարտ 7, կէսօրէ վերջ ժամը 14-30ից

Salle de la Chimie, 28 bis, Rue Saint Dominique, Paris (Métro Invalides)

Ներկայութեամբ՝ Սկառուական Համաշխարհային Պիւրոյի Ընդհ. քարտուղար (Ժընեւ) ԼԱՍԼՕ ՆԱՃԻԻ

ՅԱՅՏԱԳԻՐ

Շրջանի ներկայացումը — Սկառուական երգչախումբը հայկ. երգերով — Հայկական պարեր: Աշխարհի շրջանը սկառուներու կողմէ, տարիներու ընթացքին — Արտասանութիւններ հայերէն — «Հայ Արի» նուագախումբը, բանակումի կրակը, եսային:

Մասնակցութեամբ Փարիզի Շրջանի սկառուներուն, արեւոյշներուն, դայիկներուն եւ թեւիկներուն, եւ Լիւնի շրջանին պետերուն եւ սկառուներուն:

Միջնաբարին՝ պիւֆէ եւ ցուցադրութիւն

Մուտք 15 ֆրանք, երախաներուն մուտքը ազատ է

ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՆ

ՆՈՐ ԶԱՅՆԱՊՆԱԿՆԵՐ

LES ARMENIENS
F.F. 40
L'AME ET LA
MUSIQUE ARMENIENNE
F.F. 40
CONCERTO DE VIOLON
ARAM KHATCHADRIAN
F.F. 40
SAYAT-NOVA
F.F. 40
ILS SONT TOMBES
Charles Aznavour

LES JEUNES ARMENIENS
F.F. 40
MUSIQUE INSTRUMENTALE
DE L'ARMENIE
F.F. 40
LA MESSE (2 disques)
ARMENIENNE
DE L'ARCHEVEQUE
MAMPRE SIROUNIAN
(Enregistré en Egypte)
F.F. 75

ET

A TRAVERS L'ENFERS VERS LES AMERIQUES

2 disques avec livre racontant la tragédie du Génocide Arménien en 6 langues

(THROUGH HELL TO THE AMERICAS)

Դժոխքի Մէջէն Դիպի ԱՄԵՐԻԿԱՆԵՐԸ
Շարժանկարի պատրաստութեան 2 ձայնագրակներ եւ գիրքը
(չարդի պատմութիւնը 6 լեզուներով)
F.F. 80

Մարտ մէկէն սկսեալ կրնաք դնել հետեւեալ հասցէներէն.—

RESTAURANT ANOUCH

Անուշ ճաշարան

12, Rue Cadet

75009 PARIS — Tél.: 246-54-17

նաեւ

LIBRAIRIE ARMENIENNE H. PALOUYAN

9, Rue de Trévis

75009 PARIS — Tél.: 523-24-97

կամ ուղղակի դիմել՝

ou directement s'adresser

ARCA PUBLICATIONS LTEE

B. P. 121 STATION «A»

OTTOWA, ONTARIO KIN 8 VI CANADA

Tél (613) 235-2864

TELEX 053-4498

Fonds A.R.A.M

Dimanche 7 Mars à 21 heures, HOTEL SPLENDIDE, Marseille
RECITAL

Alice CHAMIRIAN

(Mezzo Soprano)

Raffi ARZOUMANIAN

(Pianiste)

Au programme : Schumann — Debussy — Gounod — Babadjanian — Komitas — Canatchian — Ohan Dourian — N. Kalandarian — K. Avédissian — A. Douloukhanian — A. Adjemian — Armén Dikranian

Entrée : 30 francs. Pour les étudiants : 20 francs

les billets sont en vente chez :

Jacques CHELELEKIAN — Voyages Wasteels — 87 La Canebière, Marseille
Tél. : 62-03-44

Savez-vous que vous trouverez à :

AIR FRANCE

AGENCE DES INVALIDES

2, Rue Esnault-Pelterie — 75007 Paris — Métro : Invalides

Téléphone : 551-96-20 — Poste 6-46-55

le meilleur accueil auprès de :

ANAHID BOYADJIAN

pour vos voyages d'affaires

et de tourisme - individuels ou groupes

Ձեր նամարդութիւններուն համար, գործի, գրաստիկութեան, անհատական թէ հաւաքական,

մի՛ վարակիք

դիմեցէ՛ք վերոյիշեալ հասցէին, ուր

ԱՆԱՀԻՏ ՊՅԱԾԵԱՆ

լաւագոյն ընդունելութիւն կը վերապահէ ձեզի

ՕՐՈՒՆ ԽՕՍՔԸ

ՁԵՐ ՎԱՐՉՔԸ ԿԱՏԱՐ

Երբ, ամէն առտուան պէս, այս առտուան, ձեր նամակատուիքն «Յառաջ»ը առնէ ու առաջին ակնարկ մը նետէ իւրմբողջական սինակին վրայ, շատ հաւանաբար զարմանաք: Ոչ միայն այդ սինակը այսօր չի կրեր ձեր ստորագրուած թիւը, այլեւ՝ ձեզի կը վերաբերի: Ուղեղինը որ այդպէս ըլլայ ու «Յառաջ»ի այսօրուան թիւը լրիւ անակնկալ մը ըլլայ ձեզի համար, սիրելի Հրանտ-Սամուէլ: Այսպէս արդէն գիտենք, որ պիտի չընդունէիք: Քանիցս մերժեցիք յորձեանս՝ իսկ առաջարկները որ եղան, չէք սիրեր նման մեծարանքներ, կը խրաչեք զովեստներէ, բայց թոյլ տուէք, որ անդամի մը համար մտիկ չընենք ձեզի:

«Յառաջ», այսօր, ձեր ՏՃամեակին առթիւ ուղեց ձեզ մեծարել, վասնզի, այս թերթն ու այս գաղութը շատ բան կը պարտին ձեզի:

Առաջին օրէն, երբ դեռ մենք արեւ խալ չէինք տեսած, նստած էիք կողք կողքի մեր հիմնադիր-խմբադրապետին հետ, եւ թէ յետագային, ասպարէզի բեր-մամբ, հեռու մնացիք խմբադրատունէն, երբեք սակայն կապը չխզուեցաւ խմբադրութեան հետ:

Առաջին օրէն, դուք ձեր յօդուածնէն՝ թիւ ձեր թղթակցութիւններով, (առաջին անգամ դուք է որ «Շրջուն թղթակց» ստորագրած էք), ասպա ձեր խմբադրականներով, Շ.ի նախ առժամեայ ապա վերջնական բացակայութեան ատեն անձուիրաբար ձեր գործակցութիւնը բերէք այս թերթին, որ մաս կազմեց ձեր կեանքին, ինչպէս դուք՝ անոր կեանքին: Եթէ այսօր, այս թիւը ուրիշի մը նախընտրած ըլլար, այս սինակին մէջ դուք դրած պիտի ըլլայիք, ձեր արտակարգ լիզողութեամբ, անոր մանրամասն կեն-սադրականը փայց այսօր չկայ ձեր կենսադրականը: Կը յիշէք անշուշտ որ Շաւարշը ամէն անգամ որ մէկուն կենսադրականին համար ձեզի դիմէր, կ'աւել-ցէիք կատակով «Հըրանտ, քուկը ալ գրէ»: Բայց չեղցիք, մինչեւ այսօր, վասնզի երբեք չէք զրազած ձեզմով ու այսօր ոչինչ աւելի կրնանք ըսել քան՝ ծնած է Մարտի 1891, Փետրուար 24ին, վերջնական կամ գրեթէ:

Քանիցս խնդրեցինք պահանջի ձեռով ու պահանջեցինք խնդրանքի ձեռով որ զեք ձեր յուշերը, զորս այնքան համով-տանով կը պատմէք: Ու այդ ալ չըրէք: Թոյլ տուէք, որ այսօր այդ պահանջը ներկայացնենք՝ հրապարակաւ:

Ասելիք քան յիսուն տարի է որ ձեր հրմտութիւնը տրամադրեցիք այս թերթին: Այսօր միակ էք: Չկան առաջին օրերու ձեր ընկերները, սկսելով Շ.էն ու վերջին վկան էք «Յառաջ»ի ծնունդին:

Տարիները ոչ մէկ դեր խաղացին ձեր մտքին վրայ, որ պահեց իր արթնամտութիւնը, աշխտօք, սուր յիշողութիւնը: Ձեր միտքը, մինչեւ այսօր, շտեմարան էր կը մնայ Հայոց Պատմութեան:

Յիշուած տարի է «Յառաջ» տարուէ տա-րի որբացաւ բայց տոկաց: Տոկայն եղաւ իր նշանաբանը: Ու այսօր, ձեր ՏՃամեա-կին առթիւ, մեր մաղթանքն է, որ նման այս թերթին, նման ձեր թերթին, դուք ալ տոկաւ ու դեռ երկար մնաք մեր կող-քին, վասնզի արժէքներու այս ամայու-թեան մէջ, ձեր ներկայութիւնը աւելի քան երբեք անհրաժեշտ է:

Ձեր վարձը կատար, սիրելի Հրանտ-Սամուէլ:

«ՅԱՌԱՋ»

Քանի մը տղով

ԼԻԲԱՆԱՆԻ յառաջդիմական կուսակ-ցութիւնները կը մերժեն մասնակցիլ որ-եւէ «Ազգ. միութեան կառավարութեան»: Ճումպլաթ, որու կ'առաջարկուէր Ներքին նախարարութիւնը կը մերժէ եւ այս դիր-քով, Քարամէ չի կրնար որեւէ դահլիճ կազմել: Բարեփոխումներու ծրագիրը չի դոհացներ լրբանանեան ձախը: Իր կողմէ քրիստոնեայ ծայրայեղ աջի պարագլուխն ալ («Մայրիներու պահպաններ») յայ-տարարած է որ դէմ է բարեփոխման այս ծրագրին, որ Սուրիոյ հովանաւորութիւ-նը կը վայելէ եւ որ կը նուիրագործէ «յարանուանապաշտութիւնը»: Խնդրոյ ա-ռարկայ կ'ընէ նաեւ Լիբանան - պաղես-տինեան Գահիրէի համաձայնագիրը: «Մայրիներու Պահպանները կը խորհին թէ Լիբանան փրկելիս է եւ ոչ՝ արար-պայքարը կը դադրի երբ բոլոր Պաղես-տինցիները հեռանան Լիբանանէն»:

ՄՈՍԿՈՒՍԻ Համայնավար կուսակ-ցութեան 25րդ համագումարի նախօրեա-կին, Ժ. Ամալիք շահեկան յօդուածա-շարք մը ստորագրած է Լը Մոնտի մէջ, ուր կ'անդրադառնայ նաեւ Հայաստանի, յիշելով թէ վերջին պաշտօնադրկումը թե-րացումներու համար տեղի ունեցած է 1974 Նոյեմբերին (Քոչինեան): Բ. յօդ-ուածին մէջ կը յիշէ նաեւ Կ. Դեմիրճեա-նի մէջ յայտարարութիւնը՝ «Ժողովուր-դին մէկ կարեւոր մասը չօգտագործեր ուտեստեղէնի պետական խանութները, սպասարկութեանց ցած մակարդակին պատճառով, ապրանքներու դէժ որակին եւ սահմանափակ ընտրութեան»: Բայց յօդուածագիրը կ'աւելցնէ որ Հայերը բախտաւոր են որովհետեւ կլիմայական պայմանները թոյլ կուտան որ կոլխոզեան շուկաները ձուր ըլլան եւ աժան:

ՆԻԲՍՆ, պետական ղեկավարի ընդու-նելութեան արժանացաւ Փեքին, ինչ որ անուղղակի ապտակ մըն է Ֆրոնտի եւ տեսնուեցաւ նաեւ Մաօ Յէ Թունիի հետ:

ԹՐՈՒՍԻ ողբերգութիւնը բաւական մեղան հոսեցնել կուտայ եւ ինչ որ աւելի զգուշի է, կը ծառայէ նաեւ ընտրապայ-քարին: Կը թուի թէ ոմանք կը մոռնան որ 9 տարու մասնէն մը քստմունքի ոճիւրին դիմաց ոչինչ կրնայ արդարացնել ոճրա-գործը (կը բաւէ գթալ հրէշները, կը գրէր Պարթալէ Կիրակի օր) եւ թէ մա-հապատիժի հակառակորդները, յանուն ընկերութեան ազատականացման, այս առթիւ գոնէ, աւելի լաւ կ'ընեն լուրով: Միթերան եւ Անտրիէօ կը քննադատեն Լըբանոնէն եւ Փոնիաթովսկին իրենց յայ-տարարութեանց համար, որոնց մէջ ըն-տրական նպատակներ կը տեսնեն, նպա-տակներ, զորս իրենք, անշուշտ, չու-նին...:

ՄՈՒՈ 220ի դէմ 287 ձայնով (60 ձեռն-պահ) Երեսփոխանական Ժողովին վստա-հութիւնը ստացաւ բայց դիրքը ամուր չէ: Կառավարութիւնը կազմուած է մի-այն Քրիստոնեայ Դեմոկրատներէ եւ միայն Ընկերային-Դեմոկրատները իրենց ձայները տուին:

ԻՍՐԱԵԼ, համաձայն Եգիպտոսի հետ ստորագրած իր համաձայնագրին, վեր-ջացուց Սինայի շրջանի պարսլումը (6200 քառ. քիլոմետր): Այդ հողամասին երկու երրորդը իբրեւ չէզոք գօտի կ'անցնի ՄԱԿի հսկողութեան տակ:

ՎԻԵՆՆԱՅԻ մէջ, Վալտհայմ յայտարա-րեց թէ յոյն - թրքական խօսակցութիւն-ները յառաջդիմութիւն արձանագրած են:

ՓՐՈՑ. ՌԸՆԷ ՔԱՍԷՆ, Նոպէլի խաղա-ղութեան մրցանակ, որ շատ համակիր էր նաեւ Հայ Դատին, մեռաւ 88 տարեկանին:

Գծագրութիւն՝ Ժիրայր Փալանուտեանի

ՆՈՐԵՐՈՒՆ ՄԵԾԱՐԱՆՔԸ

Քիչեր մնացին այն սերունդէն որուն կեանքին թէ գործին մէջ կարելի է տես-նել հինը նորին կամբընող ապրումներու, ազգային խռովքներու, կարօտներու եւ տենչերու գոմար մը:

Հրանտ - Սամուէլ այդ թանկագին քի-չերէն է եւ արժանի օրուան մեծարանքին: Առաջին աշխարհամարտէն առաջ եւ վերջ իր ազգային, ընկերային եւ մշա-կութային կեանքը վերակերտելու ոգե-ւորութիւնը ապրող Հայութեան տենչե-րուն հաղորդ, ճիգերուն մասնակից, թըր-քական սպանդին օրերէն մինչեւ Հայաս-տանի Հանրապետութիւնը ու ապա այս օտար աստղերու տակ բերաւ իր բոլո-րանուէր մասնակցութիւնը հանրային մը-տաւորական մեր կեանքին՝ Հ. Յ. Դաշ-նակցութեան շարքերուն եւ կազմակեր-պական աշխատանքներու մէջ պատաս-խանատու եւ ղեկավարի դերերով, հրա-պարակագրային - լրագրային աշխա-տանքի մէջ որակով մը որ մնաց միշտ համապատասխան Հայութեան ազգային, մշակութային եւ քաղաքական պահանջ-ներուն:

Բայց, նորահաս սերունդներուն հա-մար որոնք յաջողաբար իրենց աչքերը բացին ու հասակ նետեցին այս հիւրըն-կալ հողին վրայ, Հրանտ - Սամուէլի ա-նունը, կեանքը եւ վաստակը առաւելա-պէս կապուած են «Յառաջ»ի առաջին սինակին հետ որ շուրջ երկու տասնեակ տարիներէ ի վեր կը լեցնէ իր բազմա-հմուտ միտքով եւ տաղանդով:

Միշտ, լարուած եւ պրկուած, հետե-ւելով տարասիւիւռ եւ հայրենաբնակ ժո-ղովուրդի առօրեային, իր Օրումն Պատմ-ները քաղաքական, ազգային, մշակութա-յին թէ հանրային մարդերու մէջ ունին իրը յատուկ առաքելութիւն անայլալ եւ անխաթար պահել մեր Ֆիլիքական թէ բարոյական գոյութիւնը, անխոցելի դար-ձընել մեր ներքին կեանքը եւ ցեղային ինքնութիւնը, գիտակցութեան կոչել ապ-

րող սերունդները իմացական եւ հոգեկան մեր արժէքներուն, աւանդութեանց, բա-րոյական ըմբռնումներուն եւ մշակու-թային ժառանգութեան հանդէպ:

Հմուտ հրապարակագիր, իր «Օրումն Պատմ»երը ի մասնաւորի պատմական նիւ-թերու շուրջ, կատարեալ փաստաթուղ-թեր են: Տողանցք մը դէպքերու, դէմ-քերու եւ թուականներու, գոմարում մը անսովոր ծանօթութիւններու: Ուշադրաւ են ժամանակակից պատմութեան նուր-րած իր էջերը որոնք ունին շատ յաճախ ակնատեսի եւ երբեմն ալ դերակատարի կնիք:

Անկասկած Հրանտ - Սամուէլ կը ձգէ քալիք սերունդներուն համար մեծ եւ ան-գնահատելի հարստութիւն մը, պատմու-թեան բաց մատեան մը, վաստակ մը ո-րուն շատ յաճախ պիտի դիմեն երիտա-սարդները, ապագայ պատմագէտները, ընկերաբանները հարաւորեցնելու ձուր-ցընելու համար իրենց ուսումնասիրու-թիւնները, ծանօթութիւնները: Վաստակ մը, գործ մը, որ ինքնատիպ է իր տե-սակին մէջ եւ որուն ամէնէն բացայայտ, խօսուն վկան պիտի ըլլան «Յառաջ»ի հա-ւաքածոները:

Նման գեղեցիկ առիթներով, երիտա-սարդութիւնը ողջունելով ազգային եւ մը-շակութային դէմքեր, արժէքներ, իր յար-գանքի եւ մեծարանքի աղին զգացում - ներուն կը միացնէ ձգտումը սեւեռելու անոնց ընդմէջէն ազգին յաւերժական մե-ծութիւնները եւ անկորնչելի ժառանգու-թիւնները որոնց զօրութեամբ միայն ե-րաշխուորուած է իր տեւականութիւնը: Կը մաղթենք քաջաւորը եւ երկար կեանք որպէսզի իր գրիչը ըլլայ մշտա-հոս եւ նոր էջերով, վկայութիւններով, ստեղծագործութիւններով՝ հարստացէ նորերուն, երիտասարդութեան ազգային եւ մշակութային հորիզոնը:

ԿԱՐՕ ՅՈՒՄԻՔԵԱՆ
Fonds A.R.A.M

ՍԻՐԵԼԻ ՀՐԱՆՏ-ՍԱՄՈՒԷԼ

ՇՈՒՔԸ ԱՆՊԱԿԱՄ՝ ՄԵՐ ՎՐԱՅ

ՀՐԱՆՏ-ՍԱՄՈՒԷԼ

Եկած է օրը որ պատահությունը կը տըր-
ուի մեզի արտայայտելու այն մեծ գնա-
հատանքը զոր ունինք ձեր բեղուն անց-
եալին նկատմամբ:

Ներեցէ՛ք ուրեմն որ անգամ մը վերա-
ւորեմ ձեր համեստութիւնը հետեւեալ տո-
ղերովս, բխած անկեղծ զգացումներէ:

Այսօր, կանգնած նոր տարեդարձի մը
սեմին, դուք կը յայտնուիք մեր հանրու-
թեան որպէս ազգանուէր Հայ մը, ազա-
տատենէ խոհանրութեան ծառայող խոհուն և
ողջամիտ անձ մը, անբասիր դաշնակցա-
կան մը, մեր ժողովուրդին պատիւ բե-
րող ազգային գործիչ և մտաւորական
մը:

Ձայն սկսած բարձրացնել հայրենի քան
տարեկան, բայց արդէն իրբեւ աւագ խմ-
բազիր Պոլսոյ երեւմտի «Ժամանակ» լը-
րագրի էջերէն ու այնուհետեւ, անընդ-
հատ, գրելով, խօսելով ու գործով մեծա-
պէս սատարեցիք հայ ժողովուրդի գո-
յատեան, արթուն պահակը հանգիստ-
նալով մեր աւանդութեանց և լեզուի ա-
նադարձութեան, նոր սերունդներու փըր-
կութեան ու արդար դատի պաշտպան-
ման:

Երկար տարիներէ ի վեր ձեր խօսքը կը
տարածուի աշխարհի բոլոր վայրերը ուր
Հայ մը կ'ապրի, յանձնուած այն թերթին
թիւերուն, ամէնուս սիրելի «Յառաջ»-ին,
որու կոչումներէն մէկն է անճակտելի
պահել ազգային կապը հայ բնկորներու
միջեւ, ցրուած ի սփիւռս աշխարհի:

Տարիները չեն թմրեցուցած ձեր կո-
րովը, խանդը, նուիրման ոգին, վասն զի
այդ տարիները ձեզ համար եղած են վե-
րանորոգող դարուններ:

Հմուտ մասնագէտ մեր պատմական,
եկեղեցական, սահմանադրական, դիւա-
նագիտական խնդիրներուն, ձեր համա-
նազխտական ծանօթութիւնները ի սպաս
դրած էք պարզաբանելու համար այդ խըն-
դիրները, թարմացնելու համար միտքե-
րը, դատարարակելու համար երիտա-
սարդ և նոյնիսկ... նուազ երիտասարդ
սերունդները:

Հրապարակազրի, պատմաբանի, հրա-
պարակասօսի, լեզուագէտի տաղանդնե-
րով օժտուած, առաջնակարգ տեղ մը
գրուած էք մեր մտաւորականութեան
մէջ:

Օրինակելի է այն ծառայութիւնը զոր
մատուցած էք ու կը շարունակէք մա-
տուցանել, անվերապահ հաւատարմու-
թեամբ, Հ.Յ.Դաշնակցութեան: Անոր լա-
ւազոյն և կարեւորագոյն ղեկավարներէն
մին եղաք, ու ներկայիս ալ, միշտ պատ-
նշէին վրայ, Դաշնակցութեան ժողովուր-
դանակ տեսակէտներուն զօրավիգ, ան-
խոնջ պայքար կը մղէք, յանուն արդա-
րութեան և ազատութեան:

Զգոհացաք դործելով միայն Հայութեան
մէջ: Նոյնքան շահաւէտ եղաւ ձեր դոր-
ծունէութիւնը արտաքին ճակատի վրայ:
Յաջող կերպով դիտցաք ճանչցնել Հայ
ժողովուրդը օտարներուն: Բազմաթիւ
անգամներ ներկայացուցիք անոնց մեր
պահանջները: 1951-էն ի վեր, մասնակցե-
լով Ընկերակարական Միջազգային հա-
մաժողովներուն, Ֆրանսիոյ Պիթը-
հոմի, Լոնտոնի, Վիեննայի, Հռոմի,
Համպուրի մէջ, ձեռք չխնայեցիք մեր
դատը ծանօթացնելու օտար հանրային
կարծիքին, արթնցնելու անոր խիղճը:

Այդ աշխատանքը տարիք նաեւ, ձեռն-
հառօրէն, Հայաստանի Հանրապետու-
թեան Պատուիրակութեան իրբեւ նախա-

1900-50ական տարիներու կիսադարեան
մեր պատմութեան մէջ հերկ ու ցանք կա-
տարող սերունդը որ կուգար 1880-90ական
թուականներու ծանր երկունքէն, հայ
ժողովուրդի ժամանակակից տարեգրու-
թեանց մէջ կը յիշատակուի իրբեւ հայ-
քեանակերտումի եւ սփիւռքեան գոյատե-
ւումի խոռվիները խորհրդանշող դէմքե-
րու համաստեղութեան մը: Որուն պէտք է
սեւեռել պարբերաբար, ճշգրիտ համար
թէ ուրիշ ո՛ւր հասանք եւ դէպի ո՛ւր
կ'ընթանանք:

Անոնց բացարձակ մեծամասնութիւնը
գիրքերու մէջ է հիմա. յուզք կամ ան-
ցեալ: Անոնցմէ շատերու գործը վերծա-
նումի, ճանաչման եւ արժեւորումի կը
կարօտի տակաւին: Իսկ այն քիչերը,
որոնք մեր մէջ են այսօր, կը շարունակեն
դաւանել հիւսն աւանդութեան ու մնալ
չուքի եւ ստուերի մէջ. հաւատալ ծառա-
յութեան այն հանգանակին՝ որ կը մերժէ
ցուցական կամ բարձրաձայն ամէն յար-
գանք:

Այս վերջիններէն է Հրանտ Սամուէլ,
վաթսուներեւ աւելի տարիներու հանրային,
կազմակերպական և հրապարակազրային
իր մասնակցութեամբ համահայկական մեծարան-
քի արժանի գրչի մշակը՝ որուն ծննդեան
ՏՏամեակը կը նշէ այսօր «Յառաջ»:

Ձեռք ուզել խորհրդածել այն մասին
թէ զազութեան հայ իրականութեան մէջ
մասնակի կամ ընդհանուր տարողու-
թեամբ կազմակերպուած յորեկեանական
հանդիսութիւններ ո՛րքան անխալ արժե-
ւորութիւններ են եւ ո՛րքան անկեղծ արտա-
յայտութիւններ սիրոյ ու յարգանքի: Հա-
մողում չենք տակաւին թէ անձնական
ու մարդկայնօրէն ըմբռնելի փառասիրու-
թիւններէ աւելին կայ անոնց մէջ եւ թէ
նման բեմադրութիւններու ետեւ մեր ժո-
ղովուրդի հաւաքական դնահատութիւնը
պէտք է տեսնել իսկապէս:

Սակայն մղուած ենք հաւատալու որ
ծառայութեան մը ներանձնական մղումով
սպարէզ իշխող ոեւէ մարդու համար՝
ի՛ր իսկ այն հաւատքը թէ կըցածը կ'ընէ,
գոնացում մըն է արդէն:

Հրանտ Սամուէլի եօթնամասունի մօտ
տարիներու հերկը հայ մամուլի անդա-
տանին մէջ՝ յատկապէս պատմական եւ
ժամանակագրային տարրերով հարուստ
մշակումներու կշիռով եւ ընդհանրապէս

դահ, յաջորդելով Ահարոնեաններու եւ
Սատրիսեաններու:

Մինչեւ Հարաւային Ամերիկա երկա-
րեցաւ ձեր ձեռքը, նպաստելու համար մեր
անիրաւուած դատին, երբ քանի մը տարի
առաջ, այնտեղ հանդիպումներ ունեցաք
Ուրուկուայի Հանրապետութեան Նախա-
գահի, նախարարներու եւ երեսփոխան-
ներու, Պրագայի ու Արժանթինի պետա-
կան դէմքերու հետ, համակրութիւն
ստեղծելով Հայութեան հանդէպ:

Այդպէսով մեր երիտասարդ սերունդին
ապագայ դործունէութեան ճամբան բա-
ցիք ու հարթեցիք:

Հեղինակաւոր անձնավորութիւններէն
մէկը մեր գաղութին, ձեր վաստակով
արժանացած էք նաեւ Սփիւռքի ու ապա-
հովապէս Հայաստանի դիտակից տարրե-
րու երախտագրութեան եւ ակնածան-
քին:

Ներկայիս, ապրելով դժուարին օրեր,
Հայութիւնը աւելի կարիք ունի ձեզ նման
պայծառութիւն դէմքերու, անձուէր գոր-
ծիչներու:

Ուստի, սրտանց մաղթելով ձեզի նո-
րանոր դարուններ, մնամ ձեզ յարգող եւ
սիրող անթիւ հայրենակիցներու առա-
ջիններէն մին:

ՅՈՎԻԿ ԵՂԻԱՋԱՐԵԱՆ

նշգրտութեամբ ու գիտական առաքիւս-
յականութեամբ, կը վկայէ հմտութեան
մասին հրապարակազրի մը՝ որ մեր ժո-
ղովուրդի մօտաւոր Անցեալին ու Ներ-
կային շաղկապումի հանդերձանին վրայ
անխալ յուշարարի դեր է կատարած,
պատմութեան շունչն ու ոգին դաւանե-
լով սերունդներու դաստիարակութեան
համար ամէնէն կենսական նպաստը:

Վերջին քառասունէ աւելի տարիներու
հրապարակազրային մեր կեանքին մէջ
արեւմտահայ մամուլի պատմութիւնը կը
պարփակէ անունները տեսիլք ու թուիչ
ունեցող հանրային գործիչներու, խմբա-
գիրներու, գրադէտներու եւ մտաւորա-
կաններու՝ որոնց հետ հասարակաց եղը
չունի Հրանտ Սամուէլ հրապարակազրի:
Զգացումին, պատկերին, վարակիչ ոգե-
ւորութեան կամ բեմական թեքիչներն ըն-
տանի ոեւէ մարդ պիտի հաստատէ որ
տարբեր առանձնայատկութեամբ մը կը
զատորոշուի ան, — ստուգութեամբ, պատ-
մական անալիզով հարազատութեան ձեռ-
նարկով: Եւ չի տար, մակերթացութիւն-
ներ չի ստեղծեր, հրապարակիչ դառնալու
փորձ չունի. սակայն նիւթ կուտայ, խո-
րացումը կը մղէ, կը սորվեցնէ եւ կը
զինէ:

Քառասունամեայ իմ հանրային — հրա-
պարակազրային կեանքի մէջ երեք դէմ-
քեր ճանչցած եմ գրեթէ անվիշտ յիշո-
ղութեամբ եւ անսպաշար յուշարարու-
թեան տուեալներով օժտուած, — Բիւ-
զանդ Բէշեանի ողբերներէն Պարոյն Գէշ-
եան, պատմա — լեզուագէտ Յակոբ Մար-
թայեան եւ Հրանտ Սամուէլ: Անձնական
թէ հանրային տարբեր ընդթափելով,
վաստակի ու արժէքի տարբեր տարողու-
թեամբ, սակայն պատմական ճշմարտու-
թիւններու հանդէպ առհասարակ անանձ-
նական մնալու հետամուտ գրիչներ՝ ե-
րեքն ալ:

Հ. Յ. Դաշնակցութեան հանրային —
քաղաքական գործունէութեան վերջին
քառասունէ աւելի տարիներու մարգերուն
մէջ, անկասարար Փրանսահայ սահման-
ներով կամ Արեւմտ. Եւրոպայի ծիրով
ըմբռնելի արդիւնաւոր իր ծառայութիւն-
ներէն, Հրանտ Սամուէլ մասնաւորաբար
Թրքահայ Դատի հետապնդման եւ քաղա-
քական — յարաբերական կապերու պահ-
պանման մէջ ի յայտ բերած է հաւատա-
րիմ հետեւողականութիւն մը օրուան
պայմաններուն ու համազգային մեր շա-
հերուն:

Ձեռք կարծեր որ Հայ Դատը վերջին
քառասունամեակի մեր հրապարակազրային
տարեգրութեանց մէջ իրեն չափ յամառ
ու խորհման յուշարար ունեցած ըլլայ:
— Մասնաւորաբար Ե. ի անդարձ մեկնու-
մէն ետք իր ամէնօրեայ ներկայութիւնը
«Յառաջ»-ի խմբագրական սիւնակին մէջ՝
զազութեամբ մեր մամուլի ընդհանուր
վարկին համար պատմաւոր իրողութիւն
մըն է. մեր կարծիքով՝ նաեւ լուռ հրա-
ւէր մը անշահախնդիր ծառայութեան եւ
խիղիւր ընծայումի:

Սերնդակից քանի մը անուններու հետ
(Կարօ Սասունի, Վարդան Գեորգեան),
որոնք նախադիմանք կեանքի թէ ըս-
փիւռքեան հայ իրականութեան մէջ մա-
շնացան հանրային, կրթական, հրապարա-
կազրային ու գրական — մշակութային
վարուցանով, Հրանտ Սամուէլ իր ութ-
սունեւհինգ տարիներու մէջ անալիզ կը
պահէ ծառայութեան թափն ու որակը:

Կողմունքներ իր ալեւոր երիտասարդու-
թիւնը, որաւազատ վաստակն ու մանա-
ւանդ հրապարակազրային նուիրումի ու-
զին եւ կը մաղթենք որ իր շուքը անպա-
կաս ըլլայ մեր վրայ...:

ՄԻՆԱՍ ԹԵՕԼԷՕԼԵԱՆ

Պոստըն

Այս թերթին մէջ, ուր իմ առաջին յոդ-
ուածս ստորագրած եմ՝ քսանհինգ տա-
րիներ առաջ, հրամայական օրէնք մը կար
որուն ստիպուած էր համակերպիլ ամէն
աշխատակից: Այդ՝ լեզուի յստակութիւնն
էր, որ ինքնին կ'ենթադրէր ժողովարու-
թիւնը ածականներու գործածութեան
մէջ: Մաքրել լեզուն բոլոր խորթ տա-
րերէն որոնք կրնային թերի ըմբռնու-
մը տալ արտայայտուած մտածումնե-
րուն: Մաքրել բառերը իրենց այլապէս
խորթ տարրերէն եւ պահել հիմնականը,
կարեւորը:

Ուսուցիչէ մը աւելի, մեր դաստիարա-
կը եղաւ Շաւարշ Միսաքեան, քանի իր
սրբագրութիւնները առաւելաբար զրոյց
մօտ ոճը զարգացնելու կը ծառայէին քան
թէ զուտ քերականական օրէնք մը մատ-
նանշելու: Ահա թէ ինչո՛ւ իր գործը չինի
եղաւ եւ մնայուն:

Այս յոդուածը իրմով սկսայ հակառակ
անոր որ իրեն չէ ուղղուած ան: Բայց ոչ
ոք պիտի ուղէ մեղադրել զի կամ խնդ-
նման պատահական գործնեքս, որ զինքը
յիշատակեց ամէն անգամ որ գրել չար-
ժեւու առիթը կը ստեղծուի: Միշտ ալ
այն սպաւորութիւնը ունիմ որ յօդուածս
դարձեալ իր ձեռքէն պիտի անցնի տպա-
րան երթալէ առաջ: «Ահա՛, ընկեր Շա-
ւարշ, յօդուած մը եւս...»:

Կ'երեւակայեմ իր դոհունակ ժպտը ո՛չ
այնքան յօդուածին արժէքին համար որ-
քան հայերէն յօդուած մը գրուած ըլլա-
լուն: Լեզուն, երգը, մշակոյթը, մէկ խօս-
քով մայրենիքը, սրբազան առաքելութիւն
դարձնող խմբագրապետը եղաւ Շաւարշ
Միսաքեան:

Հիմա, որ տարիները առին մեզմէ սի-
րելի եւ անփոխարինելի դէմքեր, կը
զգացք թէ որչափ ամապցած է մեր հա-
նային կեանքին թատերաբեմը: Երեսփը
յուզիչ է եւ ինչար դեռ յուսահատուած
ըլլալ եթէ մնացած չըլլար ան, պատկա-
ռելի մտաւորականը, բազմալուստակ հը-
րապարակազրը, Հայ Դատի մնայուն եւ
կայուն պահակը, անբիւծ կուսակցական
առաջնորդը՝ Հրանտ Սամուէլ:

Երանի մեզի, երանի իր հին եւ նոր
ընկերներուն, երանի Մաշտոցին որուն
երկրադաւուն եղաւ եւ կը մնայ, երանի
դեռ Վարդաններուն, երանի ծանօթ ու
անծանօթ բոլոր հերոսներուն կամ ալ
գրչի մշակներուն որոնք, չնորհիւ ալե-
զարդ այս մտաւորականին քանի քանի՛
անգամներ մոռացութենէ փրկուեցան ի
շահ հայ մշակոյթին եւ ի կենդանութիւն
Հայոց պատմութեան:

Ութսունամեայ, ալահիւր բայց աւելի
երիտասարդ քան մեզմէ ոեւէ մէկը: Եւ-
րոպական հրապարակազրութիւնը դադո-
նիք չունի իրեն համար: Լեզուագէտ,
բազմակողմանի հմտութիւն պատմաքա-
ղաքական եւ դրական մարդերուն մէջ,
ահա զինքը յատկանշող ստորդէլները:
Իր դրստան պէս, մարդն ալ կենդանի
շտեմարան մըն է այլապէս դիտելիքնե-
րու: Արեւմտահայ դանդաղածները կրնան
հպարտ ըլլալ նման օրինակ մը ունենալ
նուն համար: Փրանսայի հայ կեանքին մէջ
անփոխարինելի կոթող մը դարձաւ: Երը-
շուն համալսարան մը, որուն շատ բան
կը պարտի Արեւմտահայութիւնը մաս-
նաւորաբար եւ հայ մշակոյթը ընդհան-
րապէս որուն արժանիքներուն մնայուն
եւ տաղանդաւոր պաշտպանը հանդիսա-
ցաւ: Քիչերէն եղաւ որ վայելցնէ անկա-
ծանքը օտար համալսարանական շրջա-
նակներուն: Արշակ Զօպանեանէն վեր
Հրանտ Սամուէլ արժանաւոր ներկայա-
ցուցիչը եղաւ Հայութեան՝ օտարներուն
մօտ: Մէկ խօսքով եղակի անձնավորու-
թիւն մը որ պատկառանք ներշնչած է
բոլորին:

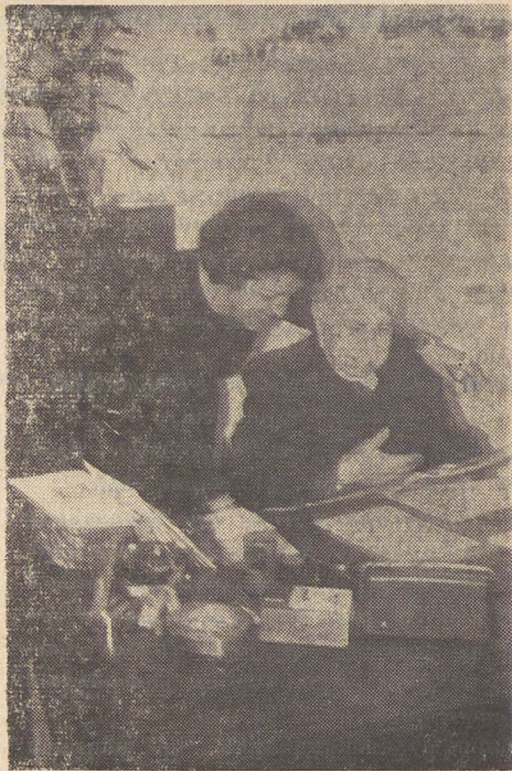
Ահա մէկ մասը Հրանտ Սամուէլին, ո-
րուն հետ աշխատելու քախտը ունեցանք,
որմէ շատ բան սորվեցանք, որուն վեր-
ջապէս ոչինչ տուէք, որովհետեւ այդ է
եղած ընդհանրապէս ճակատագրէր բոլոր
խիղիւր մեծութիւններուն:

Յորեկան չուրեց ունենալ Հրանտ Սա-
մուէլ: Ի՞նչ փոյթ: Ան վաւերական արժէք
մըն է մեր կեանքին մէջ եւ այդպէս ալ
պիտի մնայ:

ՀԱՅ ՄԱՄՈՒԼԻ ԺԻՐ ՄՇԱԿԸ

ԸՆԿԵՐ ՀՐԱՆՏ ՍԱՄՈՒԷԼԵԱՆ

ՈՒԹՍՈՒՆՆԵՒ ՀԻՆԳԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻԻ

Խմբագրատունը՝ Հրանտ - Սամուելի մեկ այցելութեան առթիւ, 27 Դեկտ. 1975
Կազմին՝ Արփիկ Միսաքեան

Այս խորագրերն ինքնին լիովին կը բաւէ ինտրովէլու համար աւելորդ հրապարակ - անոր ինքնին — որ է այսօր Հրանտ Սամուելի - կողմէն վատաւար: Քիչեր՝ նուիրեալներ, ինքնին ունեցած են անցեալին, կամ իրան ունենալ ներկայիս՝ կոչուելու ժիր լալը հայ մամուլի:

Արդարեւ, Պոլսէն Փարիզ, Համաշխարհային Ս. Պատերազմի նախօրէնցիկ ցայ - օր, Հ. Սամուել հայ մամուլի անխոնջ սրբապաշտըն է եղած: Այս սպասարկու - մը, որ ներկայ պարագային իր գեղեցիկ եւ ամբողջական իմաստովը կը բնու - թաղուի, կոչումի արդիւնք է անշուշտ: Իսկապէս, հայ մամուլի երէկուան եւ այ - օրուան նուիրեալ մշակներուն համար հանապազօրեայ հացի նման կարեւոր ու հիմնական եղած է տեղուտ աշխատանքով ծառայութիւնը՝ հանրութեան ի նպաստ: Ստական սեւեռում հայ կեանքին ու ա - նոր հայրող մէջ մեծ ու փոքր երեւոյթ - ներուն եւ իրադարձութիւններուն վրայ: Պարզաբանում, մեկնաբանում, հարցե - րու քննութիւն, այլ մանաւանդ հանրու - թեան ուղեցոյց դառնալու միտում: Այս ձգտումը, կամ աւելի ճիշտ՝ կոչումը, արեւելք պարզ բառերով արձանագործած, հրապարակագիրներուն նկարագրիին ցայ - տուն երեսը կը պարզէ: Եւ ցոյց կուտայ անոնց կոչման մեծութիւնը եւ միաժամ - մանակ արժանիքը:

Հ. Սամուելի գրելը նուիրումի ճամ - րով կոչումի մը արտայայտութիւնը մը - նաց աւելի քան վաթսուս տարիներէ ի վեր: Ու դեռ կը շարունակէ մնալ:

Ուրեմն վեց տասնամեակներէ աւելի աւելորդ մտաւորականին գրելը սեւե - րած է հայ կեանքին վրայ: Այդ սեւեռու - մը սակայն չէ եղած մակերեսային, ո՛չ պարագայական, որովհետեւ ինք այդ կեանքին հոլովոյթին հետ քայլ է նետած, ապրած է դայն եւ շատ յաճախ, չըսելու համար գրեթէ միշտ դերակատար եղած է այսպէս կոչուած հայ կեանքին մեծ ու փոքր դէպքերուն եւ իրադարձութիւնն - րուն մէջ: Ընդունուած է ըսել, թէ բեմի վարպետը իր տաղանդին արտայայտու - թիւնը ի յայտ կը բերէ, երբ իր մարմնա - տրամէ հերոսին «կեանքը կ'ապրի», կ'ըմ - րանէ զայն իբրեւ հոգեխառնութիւն, հո - դեանութիւն, իբրեւ նկարագիր, մէկ խօսքով կը նոյնանայ իր տիպարին հետ:

Հրապարակադրական ճամբով Հ. Սա - մուելի նոյն յատկանիշը կը պարզէ: Ասիկա անոր գրչին հիմնական արժանիքը կը կազմէ: Արդարեւ, ըմբռնելու համար այն ինչ որ վատաւար կ'անուանենք ներկայ պա - րագային, ընդգծենք, թէ եթէ փորձուէր հաստատելու մէջ ամփոփել Հ. Սամուելի միայն վերջին քսան եւ աւելի տարիներու խմբագրականները «Յառաջ»ի մէջ, եթէ անոնք նախօրոք դասաւորումի ենթար - կուէին, մենք մեր աչքին առջեւ պարզուած պարզ գոյնէնք մեր ժամանակակից բո - վանդակ պատմութիւնը իր այլազան ե - րաններով ու մանրամասնութիւններով, իր լեզու եւ անուշ էջերով, թոհուրոհ - րով, անդհանրեղբորդ եւ պայծառ ու լու - սատու գոյներով:

Այս մատնանշումը ինքնին կը հաստա - տէ, թէ Հ. Սամուել ոչ միայն ներկան լուսարձակի տակ կը դնէ, այլեւ անցեա - ւը կ'ուղեկոչէ իբրեւ պատմութիւն, իբրեւ խորհուրդ եւ ուղեցոյց սերունդներու: Ո - րովհետեւ ժիր մշակը հայ մամուլի քա - լաներեակ է նոյնպէս մեր անցեալին, ըլլալ անիկա դէպք թէ դէմք, կամ մշա - կոյթ:

Բնորոշելու համար Հ. Սամուելի գրչին ինքնայատկութիւնը, պիտի ըսենք, թէ անիկա աւելի կը միտի թեղադրականու - թեան ճամբով արտայայտել տեսիլներ - ներ: Արդարեւ, ան չի ձգտիր վճիռներ ար -

ձակել, «վերջին խօսքեր» արտասանել կամ մեկնութիւններու յանդիւ: Կը նա - խընորէ դէպքերու արձանագրութեանց ճամբով եւ անոնց տրամաբանական յա - ջորդականութեան պահպանումով ընել աշուղտ, որ ընթերցողը ինք հասնի իր եզրակացութեան կամ՝ ըմբռնէ պատմու - թեան «դասը»: Վերջին հաշուով ա՛յս է կարեւորը՝ «Օրուան խօսքը» պէտք է ծա - ուայէ նպատակի մը, քանի հայ թերթին կոչումն է հանրութեան ուղադրութիւնը բեւեռել կենսական նկատուող հարցերու քննութեանց վրայ, որպէսզի գորակոչի ենթարկուին կամքերը, խթանուին բա - զուկները, աշխատանքի ուղեգիծները դառ - նան ծրագրուած, այլ մանաւանդ գործ - նական:

Հրանտ Սամուելի լեզուն պարզ ու դե - րասահ է: Ասիկա կ'արձանագրենք իբրեւ դրական հաստատում, քանի հրապար - կադրութեան մէջ վճիռ ոճն ու մաքուր, յղկուած լեզուն կը մնան առաջնակարգ անհրաժեշտութիւններ, իբրեւ հիմնա - կան արժանիք: Երջանի մը մէջ, երբ ո - մանք կամ սովեհատ կեցուածքէ մղուած, կամ աւելի ճիշդ, իրենց չլուսարձանած վարկածներն ու տեսութիւնները քողար - կելու համար դարձգարձիկ նախադա - սութիւններով, բարդ, անհասկնալի դար - ձուածքներով եւ բառերու բուրգերով ան - մեկնելի «պատգամներ» կարճակէն, Հ. Սամուելի եւ իր նմաններուն գրելը կը մնայ միշտ փնտռուած, գնահատուած ու սիրուած:

Արդէն, ասիկա, «Յառաջ»ի գրծն է ե - դած առաջին օրէն ցայսօր՝ իր մեծ հիմ - նադիրին կամքովն նաեւ ձգտումը: Եւ այդ գրծն է որ կը մնայ գլխաւոր արժա - նիքը — ուրիշներու կարգին — այս թեր - թին: Եւ քանի որ խօսքը մամուլի հիմ - նական գիծերու մասին է, աւելցնենք իբ - րեւ դրական երեւոյթ, որ «Յառաջ», «Հայրենիք»ի հետ կը մնայ այն բացա - ռիկ օրաթերթը, որ դեռ կը պահպանէ մամուլի հիմնական առաջադրութիւնն - րէն մէկը, այն է՝ ամէն օր իր խօսքը ըսել օրուան կամ շրջանի հարցերուն մասին: Իր երբեմն, որ Սփիւռքի մեր բոլոր օրա - թերթերն ալ, չնորհիւ վարժ ու փոր - ձառու խմբագիրներու, լոյս կը տեսնին խմբագրականներով ամէն օր: Այսօր, դժբախտաբար, հատ ու կենտ են այդ - պիսիները, հակառակ այն իրողութեան, որ թերթերէն ոմանք լայն անձնակազ - մով օժտուած են:

Մամուլի այս հիմնական առաջադրու - թեան պահպանումը մենք հոռ կը պար - տինք գլխաւորաբար մեր ժիր մշակին՝ Հրանտ Սամուելի:

Ուրեմն Պոլսէն Փարիզ, վաթսուս եւ ա - ւելի տարիներ միտք մը սեւեռեցաւ հայ կեանքին բոլոր էջերուն վրայ, սիրտ մը բարակեցաւ մեր ժողովուրդին իրաւունք - ներուն պաշտպանութեան համար եւ բա - զուկ մը տքնեցաւ աշխատանքի տեղում: Այս բոլորին համադրութիւնով մենք մեր աչքին առջեւ պարզուած կը տեսնենք ա - լեզարդ մտաւորական մը, որ դեռ երի - տասնարդական աւելումով կը շարունակէ ստեղծագործել եւ, ինչպէս սովորութիւն է կրկնել նման առիթներով՝ կը մնայ պատենքի վրայ:

Հարուստ վաստակով ծանրաբեռն՝ Հրանտ Սամուել կը մնայ միշտ ժիր մը - շակը հայ մամուլի:

Արժանիք մըն է այս, որ կոչումով կը ստեղծուի, նուիրումով կ'իրագործուի, աշխատանքով կը բեղմնաւորուի եւ, ըստ այնմ, կը գնահատուի ժողովուրդին կող - մէ:

Ժ. ՄԻՐՈՒՅԵԱՆ

Պ. ԶՊՈՒՔՃԵԱՆ

ՀՐԱՆՏ ԱՃԻՄԵԱՆ

Fonds A.R.A.M

1945 թուականին, երբ Ֆրանսան կը պարպէր Լիբանանը, իբր Ֆրանսահայ - տակ սպայ, առաջին իսկ շրջանաւոր հա - րիրաւոր ուրիշ սպաներու հետ, կը զբը - կուէի հայրենիքս... Ֆրանսա:

Բոլորովին անձանթ երկրին, ցամաք կ'ելլէինք Մ ա Ր ս է յ Լ եւ ապա շոգե - կառքով կը փոխադրուէինք Փարիզ: Նշա - նակուած էի ծառայելու Փարիզի հիւսի - սային շրջանի զինուորական շինութիւն - ներու սպայակոյտի կեդրոնին:

Առժամաբար Գրդ թագաւորի մէջ հաս - տատուելէ յետոյ, առաջին գործս եղաւ երթալ գտնել «Յառաջ»ը, մօտէն ծանօ - թանալու մեծանուն խմբագրապետ Շ. Միսաքեանի, որուն իմ վրաս թողած տը - պաւորութիւնը շատ մեծ եղաւ:

Ապա, ուղեցի ծանօթանալ ընկ. Հրանտ Սամուելեանի հետ, որ ծանօթ անուն մըն էր Փարիզի մէջ: Գացի իր գրատունը՝ անոր ձգած տպաւորութիւնը նաեւ վրաս շատ ազդեցիկ եղաւ: Որովհետեւ կատար - եալ մարդ ըլլալու համար, մէկը պէտք է ունենայ ազնիւ յատկութիւններ: Ու - սովմանական ըլլալը միայն բաւական չէ, այլ պէտք է ըլլայ բնաւորութեամբ հա - մեստ, վարուելակերպ ունեցող, հոգեկան ազնուութիւն ունեցող, ոչ ինքնահաւան, դիմացինը յարգել գիտցող, ոչ կոպիտ, այլ անձուկէր եւ հայրենասէր:

Այս բոլոր լաւ յատկութիւնները նշա - րեցի անմիջապէս ընկ. Հրանտի վրայ, որ հակառակ բարձրագոյն վարժարաններէ շրջանաւարտ ըլլալուն, համեստ էր բնա -ւորութեամբ, եղած էր Կուս. Վերին Մարմնի անդամ, վեթերաններու ֆոնտի նախագահ, Հայաստանի Հանրապետու - թեան Պատուիրակութեան նախագահ:

Այս իսկ պատճառաւ սերտ եղաւ մեր կապակցութիւնը իրեն հետ, եւ տարիներ սիրով ու հաճոյքով գործակցեցայ իրեն հետ ըլլալ կուսակցական, ըլլալ սպային բոլոր աշխատանքներու մէջ փոխադարձ վստահութեամբ:

Մինչեւ այսօր հակառակ իր յառաջաց - եալ տարիքին, նուիրուած է ժողովան աշ - խատանքի, բացի դրատան գործերէն, կ'աշխատի «Յառաջ»ին Օրաւան խօսքը գրելով ամէն օր, բաց չթողելու հա - մար հանգուցեալ Շաւարշ Միսաքեանի թողած խմբագրականի սիւնակը:

Բնաւորութեամբ համեստ՝ ընկ. Հրանտ Սամուելեան հագուազիւտ պատմագէտ մըն է, բոլոր պատմական անցքերու թը - ւականները կը յիշէ զարմանալիօրէն ի - րենց մանրամասնութեամբ եւ բացատրու - թիւններով, հիացում պատճառելով:

Ընկ. Հրանտ ոչ միայն իմ, այլ ամբողջ Ֆրանսահայ գաղութին համակրութիւնը եւ յարգանքը կը վայելէ:

Վերջապէս պատկառելի Հայ մըն է, մէկ խօսքով, ընկ. Հրանտ Սամուելեան, ո - րուն 85ամեակին առթիւ, ուղեցի սոյն յարգանքի երկտողը մամուլին յանձնել, մաղթելով իրեն առողջութիւն եւ երկար կեանք:

Թող Աստուած ողջ պահէ զինք երկար տարիներ եւ Հայութիւնը առիթը ունենայ տօնելու իր հարիւրամեակը:

Օրուան խօսակերպ

ՀՐԱՆՏ - ՍԱՄՈՒԷԼ

1957 Յունուար 26ին Շաւարշ Միսաք - եան կը շիջէր ու գրիչը կը յանձնուէր Հրանտ Սամուելի՝ ստորագրելու համար «Օրուան խօսքը»: Ու Հրանտ Սամուելի այդ գրիչը կը պահէ քսան տարիներէ ի վեր:

Քսան տարիներու ընթացքին, «Յառա - ղ»ի Օրաւան խօսքը սիւնակին տակ Հրանտ Սամուելի ստորագրութիւնը խօսուէն վկա - յութիւն մը կը հանդիսանայ ներկայու - թեան մը մօտին այն սրտին, որ քսան եւ անոր նախորդող քառասուն տարիներու երկայնքին բարակեց իր ժողովուրդին, հայ ժողովուրդին համար:

Ոչինչ վրիպեցաւ իր գրիչէն: Մեկան հոսեցաւ Հայոց պատմութեան՝ պատմա - կան, քաղաքական, ընկերային, մշակու - թային, բարեխրական, կրթական եւ այլ մարդերէ ներս արձանագրուած կարեւոր եւ յիշատակութեան արժանի էջերու ոգե - կոչման եւ հասնող սերունդի հոգիին մէջ անցեալի փառքը վկայակոչելու իր առա - քելութեան մէջ:

Սփիւռքի Հայ Մամուլի տարեգրութեան մէջ, մանաւանդ վերջին քսանամեակին, Հրանտ Սամուելի կենդանի ու բարխուն սիրտը դարձաւ, «Յառաջ»ի Օրաւան խօս - քերուն ընդմէջէն արձագանք հանդիսա - նալով սփիւռքեան իրականութեան մէջ տեղի ունեցող իրադարձութիւններուն, ո՛ր անիւնն ալ որ գտնուին անոնք: Ուրախացաւ ան Հայու արձանագրած իւ - րաքանչիւր յաջողութեամբ, հրճուեցաւ անոր հոգին՝ տարափիւռ Հայութեան հայապահպանման մարզին ներս կատա - րած աշխատանքներով, քաջակերպ հաս - նող սերունդներու ամէն մէկ քայլը որ կ'անուէր ազգային դիմադրի անաղարտ պահպանութեան համար, շփարանելով սակայն զանոնք զգուշացնել յոռի եւ վնա - սակար քայլեր առնելէ:

«Յառաջ»ի օրուան խօսակը՝ Հրանտ Սամուելի, հաւատարիմ՝ թերթի հիմնա - դիրի անհահախդիր ոգիին, հետեւելով անոր դժած ուղիին, շարունակեց մնալ արթուն պահակը՝ Մեծառքանչին, Հայ - կական Դատին եւ մեր ժողովուրդի ազ - գային նկարագրի ու աւանդութիւնն - րուն, բուն քննադատութեան թիրախ դարձնելով բոլոր անոնք որոնք փորձեցին ու կը փորձեն խաթարել Մեսրոպարցի բարբառը եւ Արմենական ցեղի առաքի - նութիւնները:

Շնորհեան 85ամեակն է օրուան խօսնա - կին:

Թող միշտ հնչէ խօսքը՝ ալեւոր երի - տասնարդին:

ՎԱՐԴԱՆԱՆՑ

ՓԱՐԻՋԻ Ս. ՅՈՎԼ. ՄԿՐՏԻՉ

Հինգշաբթի, Փետր. 26, տօն է Սրբոց Վարդանանց զօրավարաց մերոց՝ 1036 Վկայիցն:

Նոյն օրը տօն է անուանականութեան Վագգէն Ա. Սրբազնագոյն Կաթողիկոսին Ամենայն Հայոց:

Այս առթիւ ժամը 10ին Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ մայր եկեղեցւոյ մէջ կը մատուցուի պատարագ եւ կը կատարուի Հայրապետական մաղթանք:

Կը հրաւիրուին ժողովուրդը եւ դպրոցներու աշակերտութիւնն ու մանուկները ներկայ դուռեկու այս արարողութեանց, ներշնչուելու Վարդանանց հաւատքով, ազօթեւր Հայաստանեայց եկեղեցւոյ անսասնութեան եւ Ամենայն Հայոց Հայրապետի արեւշատութեան համար:

×

ՎԱՆԱՆՍԻ ՄԷՉ

Վանանսի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ Հոգաբարձութիւնը կը հրաւիրէ Վանանսի եւ Շրջ. հաւատացեալները Վարդանանցի տօնին առթիւ, Չորեքշաբթի Փետր. 25, առաւօտ հաղորդու թիւն, Գաւթեան դպրոցի աշակերտութեան իսկ Կիրակի Փետր. 29 առաւօտ կը մատուցանէ հանդիսաւոր քառաձայն պատարագ եւ հոգեհանգստեան պաշտօն դառնի եկեղեցւոյն ծառայող հոգեւորականներու եւ աշխարհականներու հոգիներուն ի յիշատակ:

×

ԺԷՆ - ԺԵՌՈՍԻ ՄԷՉ

Մէն Ժեռոմի Ս. Սահակ - Մեսրոպ եկեղեցւոյ մէջ հանդիսաւոր շոքով կը յիշատակուի սրբոց Վարդանանց զօրավարաց տօնը, մասնակցութեամբ Մարտի 11-ը քոյր եկեղեցիներուն: Տօնախմբութեան կը նախագահէ եւ կը քարոզէ՝

Յակոբ Եպս. Վարդանանց պատարագը կը մատուցանէ Բամի. Ֆրէդի Ս. Կարապետ եկեղեցւոյ հոգեւոր հովիւ Գաբրիէլ Վրդ. Պեմբան:

Սկիզբ ժամերգութեանց ժամը 8.30, պատարագ 10, քարոզ 11.15:

Imprimé sur les Presses
DU JOURNAL «HARATCH»
83,rue d'Hauteville 75010 Paris
Commission Paritaire : N° 55935

« Յ Ա Ռ Ա Ջ »

ԲԱՐԳԱՆԱՅՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

Ոմն Տիկին մը ուրախ առիթով մը 100 Ֆրանք կը նուիրէ «Յառաջ» յիշմամբեան:

×

Ամանորի առթիւ, Մէն Ժեռոմի Թաղականութիւնը 100 Ֆր.:

×

Պ. Վարդգէս Վարդանեան (Մարտի 11) 30 Ֆրանք:

×

Պ. Շաւարշ Հաղարապետեան (Ժանի 11) 20 Ֆրանք:

ՇՆՈՐՀԱՎԱԼԻՔ

Հայ Ուսանողներու Օգն. Միութեան վարչութիւնը շնորհակալութիւն կը յայտնէ Կապ. Պաշի Անիէն - Պուա Գոլոմպի մասնաճիւղին որ որոշած է 200 Ֆրանքի կրթութեան մը յատկացնել ամէն ամիս Միութեան մէկ որակաւոր ուսանողին: Վարչութիւնը շնորհակալութեամբ ստացած է նաեւ 70 Ֆր. Տիկին Տ. Սէրէն - Կիրեանէ եւ 100 Ֆր. Տիկին Է. Այվազ - եանէ:

ՅՐԱՆՍԱՀԱՅ ԳՐՈՂՆԵՐՈՒ
ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԵԱՆ

ՏԱՐԵԿԱՆ ԱՒԱՆԴԱԿԱՆ

Ճ Ա Շ

Փետր. 29 Կիրակի ժամը 13ին

« Au jardin de Théophile »
(Հայկական նոր ճաշարանին մէջ)

139, Rue Saint-Honoré, 75001 Paris
(Métro Palais-Royal)

Կը նախագահէ՝ Վարդան Եղիշեան

Գեղարուեստական բաժին, գլխաւորութեամբ Գէորգ Եանյէկեանի, սիրայօժար մասնակցութեամբ ժողովրդական երգիչ Բիւզանդ Ֆրմուրճեանի եւ Օր. Անահիտ Սվանեանի (ձեռնադաշնակ):
Ճաշագին 40 ֆրանք

GALERIE NICHIDO

61, Faubourg Saint-Honoré, Paris (8e)
Tél. : 266-62-86

CARZOU

OEUVRES RECENTES
PEINTURES ET DESSINS
4 Février - 13 Mars

ՍԱՄՈՒԷԼ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԵՍ ԾՆՈՂԱՑ ՄՈՒԹԵԱՆ

Վարժարանի սրահին մէջ

Փետրուար 29, Կիրակի

Նախագահութեամբ Սկրի Բաղաքապետին

Պեմբան ՏէՏԵՃԵԱՆ իր նուագախումբով

ՄԱՐԹԷՆ ԵՆՈՒԴԵՆՍ, իր երգերով

ATTRACTIONS

Ճաշ 80 ֆր. Ժամը 20ին

Մուտք 20 ֆր.

BUFFET

B A R

Հեռաձայնել 027-18-28

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Այլի Տիկին Վիքթորիա Պետրիկեան, Տէր եւ Տիկին Էմմոն Պետրիկեան, Ալէն եւ Լիւիս Պետրիկեան կը ծանուցանեն թէ հոգեհանգստեան պաշտօն կը կատարուի այս Կիրակի, Փետր. 29, Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցւոյ իրենց ամուսնունդի, հօր եւ մեծ-հօր՝

ԳԵՂԱՄ ՊԵՏԻԿԵԱՆԻ

մահուան քառասունօրին առթիւ:

Ի գլխավորին ողբացեալին յիշատակը յարգողներուն:

Ի ՅԻՇԱՏԱԿ

Լոնտոնէն Պ. Գեղամ Եղիայեան հինգ անգլիական կը նուիրէ «Յառաջ» Յովհ. Չալքեանի մահուան յիշատակին առթիւ:

ՅՈՒՇԱՏԵՐ

ԿԱՊՈՅՏ ԽԱՅԻ Տէպիէ մասնաճիւղը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր անդամուհիները Փետր. 27 իրիկուան ժամը 20ին Հայ Մշակոյթի Տան ներքնայարկը, ներկաներուն թիւը բաւարար կը նկատուի, օրակարգ՝ վարչութեան ընտրութիւն:

OFFRE D'EMPLOI

Cherche dame pour réparation tapis bon salaire. — Tél. 553-38-63

ԳՐՈՐԾԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ

AÉROFLOT - INTOURIST - Havas-Voyages

ԺԱՔ ՇԵԼԵԼԷԿԵԱՆ ԿԱՌԱՋԱՐԿԻ ԶԵԶԻ ԻՐ

ՃԱՄԲՈՐԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Գին, մարդ գլուխ Մարտի 11-ին —

2.650 ֆր.

Մեկնում Մարտ 12 — վերադարձ Մարտ 25

2.950 ֆր.

Մեկնում Ապրիլ 16 — վերադարձ Ապրիլ 29

Մեկնում Մայիս 7 — վերադարձ Մայիս 20

ԱՅՍ ԳԻՆԵՐՈՒՆ ՄԷՉ ԵՆ. —

- Օդանւային ֆախորդութիւնը՝ Մարտի 11 — Երեւան — Մարտի 11
- Օդակայանէն պանդոկ երթուղւորները
- Բնակութիւն երկու հոգինոց սենեակներ, Ա. կարգի պանդոկ
- Ամբողջական փախիւն
- Այցելութիւններ Երեւան, Էջմիածին
- Պատշտներ Սարգսապատ — Գառնի — Գեղարդ — Սեւանայ լիճ

ԿԱՐԵՒՈՐ

ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՆՈՒԱԶԱԳՈՅՆ ՄԵԿՆՈՒՄԷՆ

ԱՄԻՍՈՒԿԵՍ ԱՌԱՋ

Renseignements et réservations :

Renseignements et réservations :

toutes agences HAVAS VOYAGES

et Jacques CHELEKIAN

VOYAGES WASTEELS

87 La Canebière

13001 MARSEILLE

Tél. : (91) 50-89-12

Lic. 97

CAPPADOCIA PRODUCTIONS

Présente le premier disque arménien de

MARTEN YOURGANS

avec

BERNARD DEDEDJIAN

En vente :

LA CAPPADOCE, 3 Rue Marivaux, 75002 Paris — Tél. : 742-83-65

PALOYAN, 9 Rue de Trévis, 75009 Paris — Tél. : 523-24-97

ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՅԻ ՕՐԸ

JOURNEE DE LA CROIX ROUGE ARMENIENNE

Dans les salons de l'HOTEL GEORGE V

Le Dimanche 14 Mars de 15 h. à minuit

Sous la présidence de M. Kévork BAKERDJIAN, en présence de M. Gilbert CARRERE, Préfet du Val d'Oise

MATINEE DANSANTE

Animée par DANY SALMON, son ensemble international Show Danse (Vedette des Disques A.F.A.) et ses danseuses sud-américaines

Danses et chants par le GROUPE FOLKLORIQUE GREC

accompagné par le DUO ADELPHIA

Election Miss CROIX ROUGE 1976

Projection de deux magnifiques films en couleurs

La rencontre historique de Sa sainteté

VASKEN 1er et du Pape PAUL VI

et HISTOIRE D'ARMENIE (à 15 heures)

Entrée 25 Fr. — Etudiants 15 Fr.

Retenez vos tables au 985-36-53

Fonds A.R.A.M

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ՖՐԱՆՍԱՅԻ
ՀԱՄԱՅՆԱՎԱՐ
ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ

(Մէք Ուէնի 22րդ համադամարին առթիւ)

Գ

«ԱՍՏՈՒԹԻՒՆ», ՈՐ ՀՍՏ ԿԻՐԻԼԵՆԿՈՑԻ

Որք յատկանշական երեւոյթ մըն է ազատութիւն բառին հոլովումը Մառշէի կողմէ յանկերգի մը պէս: Երբ կ'ըսէ թէ ընկրկարութեան գլխաւոր հիմը ազատութիւնն է, լեւեալն կը մեղաւորէ խորհրդային Միութիւնը, ուր «ազատութիւնը տարբեր իմաստ ունի: Ահա՛ թէ ինչպէս:

Համադամարին ներկայ էր Ս. Միութեան Կոմկուսին կողմէ պատուիրակուած թիւն մը, որուն նախագահը Ա. Պ. Կիրիլենկո, անդամ Քաղբերոյի եւ քարտուղար Կոմկուսի Կենտ. Կոմիտէին, խօսք տանելով Փետր. 6ին Նանթէ-ի հրապարակային հաւաքոյթին (ոչ թէ Սէնթ-Ուէնի մարզադահլի ժողովին) մէջ բողոքեց, որ արեւմուտքի շատ մը երկիրներում մէջ մեծ ազմուկ կը բարձրացնեն «սոցիալիստական երկրներում» մարդու իրաւունքներու պաշտպանութեան» շուրջ: Այստեղից Պետութեան օրէնքները ճշդ-գիշ լսանալով են եւ յաւանքով են թաշտարում անս. անձի աշխատի իրաւունքներ, ինչպիսիք են խօսքի, մամուլի, ժողովների ազատութիւնը, խղի եւ դատաւարի անձնաւորութիւնը, անձի եւ բանակարանի անձնաւորութիւնը: Եւ այդ բոլոր օրէնքներն ու ազատութիւնները ինչպիսի ապահովում են սոցիալական բարեփոխումների համար: Այսպիսին է ինչպիսի ապահովում իրաւունքները» (Սոցիալ. Հայաստան, Փետր. 8):

Միկուսիները աւելորդ են: Իր ճառի շարունակութեան մէջ Կիրիլենկո կը բացատրէ թէ խորհրդային Միութեան մէջ արգիլուած են որոշ ազատութիւններ, ինչպէս պատերազմի քարտուղարութիւն, թշնամութեան սերմանում ժողովուրդներու միջեւ, ցեղապաշտութիւն (նասիզմ), բռնութիւն եւ անբարոյականութիւն: խորհրդային օրէնքներով ազատութիւնն է զրկուին անոնք, որ վերջին կը հասնեն «սոցիալիստական հասարակարգին եւ երկրի անվտանգութեան»: Անոնք որ իրենց յետադիմական նպատակներու իրագործման համար չեն խորշու ուղղակի կապի մէջ մտնելու հետեւի իրաւունքները քայքայել կենտրոններին եւ արտասահմանեան հակայեղա-խաղի կազմակերպութիւններին հետ»:

Այս կէտին մէջ օրինակ կ'առնէ Իտա-լիոյ Համայնավար դուռնուր կուսակցութեան, որ ժամանակէ մը ի վեր նոյն կեդրոնախոյ ձգտումը ցոյց կուտայ: Թէ՛ Իտալիոյ եւ թէ Ֆրանսայի մէջ կաշկանդուած լեզուները բացուած են: Համայնավար վարիչները այս երկու երկրներուն մէջ կը ներկայանան իբրեւ արտեան բացարձակ ազատութեան: Կը բողոքեն բազմաթիւ մտաւարականներու խորհրդային բանտերու եւ հողերու զանազան կարմանաւորներու մէջ արգելա-փակման դէմ: Կը պաշտպանեն Լէոնիդ Պիլուշնը: Կը մեղադրեն Փրակայի գրաւումը վարչապետի Ուիտի կարմիր բանակին կողմէ:

Համադամարին առաջ օրակարգի զընդունութեան համար գումարուած ժողովներուն մէջ եւ համադամարի ընթացքին խօսք տանողները աւելի ազատութիւն կ'արտայայտուէին: Ազատութեան շունչ մը դգալի էր բոլորին մօտ: Ընդհ. քարտու-

ՕՐՈՒԱՆ ԴԵՊՓԵՐԸ

Լ Ի Բ Ա Ն Ա Ն ԲՈԼՈՐՈՎԻՆ ՁԻ ՀԱՆԴԱՐՏԻՐ

Օ

Առեւանդումներն ու դանաղան բա-խումներն հոս ու հոն չեն դադրած տա-կաւին: Տրիպոլիսի մէջ (Հիւս. Լիբանան) չորս հոգի մեռած է հրացանաձգութեան մը ընթացքին, որ դէմ դիմաց հանած էր սուրիական վարչակարգի եւ իրաքամիտ պատասխաններու կողմնակիցներ:

Միւս կողմէ պաղեստինեան Ազատա-դրական Կազմակերպութիւնը զեկոյցով մը կը հաստատէ թէ զօրավիդ է սու-րիական նախաձեռնութեան, որ վերջ դրաւ Լիբանանի քաղաքացիական պատե-րազմին: Սուրիոյ Արտաքին նախարարը սակայն, որ կրկին Պէյրութ եկած էր, երկու օր խորհրդակցելէ ետք, Դամաս-կոսի մէջ, նախագահ Ասատի հետ, ըսած է որ լիբանանցի կարգ մը քաղաքական դէմքեր կը խաղաղեն իր դործը:

× Եթէ զինեալ Լիբանանցիներ Երկու-շարթի օր Քանաթայի դեսպանատունը մտած են եւ ներկայ քանի մը տասնեակ անձերը պատանդ բռնած: Եղածը քաղա-քական բնոյթ չունէր, այլ Լիբանանցի մը կը պահանջէր որ կինը եւ չորս զա-ւակները, որոնք Քանաթայի են, վերադա-նան: Ինք արտաքսուած է Քանաթայէն, 19 ամիս մտային խանգարման համար դարմանուելէ ետք:

մեծամասնութեան իշխանութիւն: Հասա-րակարգի վերափոխման պրոցեսը կը լի-նի դասակարգային պայքարի պրոցես»:

Ժորժ Մառշէ «պատմական» կոչեց 22րդ համադամարը: Տարակոյս չկայ, որ ա-նիկա կազմեց պատմական հանդրուան մը: Երեւանի բերաւ կեդրոնախոյ ձգտում մը Մոսկուայէն՝ Համայնավար կուսակցու-թիւնը յարմարեցնելու համար Ֆրանսայի տեղական պայմաններուն:

Այս կէտին մէջ օրինակ կ'առնէ Իտա-լիոյ Համայնավար դուռնուր կուսակցութեան, որ ժամանակէ մը ի վեր նոյն կեդրոնախոյ ձգտումը ցոյց կուտայ: Թէ՛ Իտալիոյ եւ թէ Ֆրանսայի մէջ կաշկանդուած լեզուները բացուած են: Համայնավար վարիչները այս երկու երկրներուն մէջ կը ներկայանան իբրեւ արտեան բացարձակ ազատութեան: Կը բողոքեն բազմաթիւ մտաւարականներու խորհրդային բանտերու եւ հողերու զանազան կարմանաւորներու մէջ արգելա-փակման դէմ: Կը պաշտպանեն Լէոնիդ Պիլուշնը: Կը մեղադրեն Փրակայի գրաւումը վարչապետի Ուիտի կարմիր բա-նակին կողմէ:

Համադամարին առաջ օրակարգի զըն-դունութեան համար գումարուած ժողովնե-րուն մէջ եւ համադամարի ընթացքին խօսք տանողները աւելի ազատութիւն կ'ար-տայայտուէին: Ազատութեան շունչ մը դգալի էր բոլորին մօտ: Ընդհ. քարտու-

Քանի մը տղով

ԹՈՒՐԳԻՈՑ Արտաքին նախարարը Չաղլայանիկ Մարտ 24 եւ 25ին յետա-ձգեց Ուաշինկթըն կատարելիք իր ճամ-բորդութիւնը: Առաջին առթիւ, ըսուեցաւ թէ այս այցելութիւնը յետաձգուած է Քիւրնկէի կողմէ հիւանդութեան պատ-ճառով, բայց լաւատեղեակ աղբիւրներու համաձայն, բուն պատճառները քաղա-քական են եւ հետեւեալը ամերիկեան Ծե-րակոյտի բռնած դիրքին թուրքիոյ ըն-ծայուելիք զինուորական օժանդակու-թեան մարզին մէջ:

ԱՆԳԱՐԱՅԻՆ կը հաղորդեն թէ կառա-վարութիւնը պաշտօնապէս դիմած է ա-մերիկեան Ծերակոյտի ենթախան-խումբին, որպէսզի իրեն հաղորդուին բո-լոր տեղեկութիւններն ու փաստաթուղ-թերը որոնք կը վերաբերին Լուքսիւմ-բուրգի թուրքիոյ մէջ տուած կա-չառներուն: Ըսուած է որ թուրք դոր-ժակալ մը 800 հազար տուրք ստացած էր:

ԹՈՒՐԳԻՈՑ օդուծի հրամանատարը՝ Չօր. Իմին Արիքայա, Անգարայի մէջ յայտարարեց թէ թուրքիոյ բանակը որո-շած է Ֆրանքեդեքիման Ալֆա-ձէթ օդա-նաւեր գնել: Թուրք զօրավարը մամլոյ ասուլիսի մը ընթացքին յայտարարած է նաեւ որ ներկայիս թուրքիոյ եւ Արեւ-մտեան Գերմանիոյ Պաշտպանութեան նա-խարարները բանակցութեանց մէջ են՝ թուրքիոյ մէջ պատրաստելու համար յիշ-եալ օդանաւերու մէջ մասը:

ԱՐԺԱՆԹԻՆԻ մէջ փերոնեան զեկաւար-ներ Հանրապետութեան նախագահուհի Տիկին Փերոնէն պահանջած են վերա-քննութեան ենթարկել իր քաղաքականու-թիւնը եւ հեռացնել իր խորհրդականնե-րէն կարգ մը անձեր, այլապէս՝ անոնք կը սպառնան դադրել նեցուկ կենալէ ի-րեն:

ԶԻՆԱՍՏԱՆ օգտուելով Նիքսոնի ներ-կայութենէն կը սաստկացնէ հակախոր-հրդային իր քարոզչութիւնը եւ «Նոր Զի-

ղարը յաղթական դուռն եկաւ համադու-մարէն՝ զրեթէ միաձայնութեամբ վեր-ընտրուելով: Աստիճան մը աւելի ամրա-պնդեց իր դիրքերը՝ կուսակցութեան դործադիր մարմինն մէջ տեղաւորելով իրեն հաւատարիմ մարդիկ: Ժորժ Մառշէ կը յուսայ, որ այս տարի 100 000 նոր անդամներ պիտի աւելնան Կոմկուսին վը-րայ, թիւը բարձրացնելով 600 հազարի: Ճարտարարութեան դանաղան ճիւղերուն մէջ 10 000 բլիշներ պիտի կազմուին:

Այս մարզին մէջ Ֆրանս. Կոմկուսը կը մրցի Ընկերավարական կուսակցութեան հետ, որ օրէ օր կը զօրանայ, նախանձի զաւաճումը աստիճան:

Տեղական թերթերը ընդունելով հան-դերձ, որ Ֆրանսայի Համայնավար կու-սակցութիւնը նոր դիմագիծ կը ստանայ, սկեպտիկ են ապագային մասին: Մոս-կուայի հետ կապը կը պահուի անշուշտ: Կրեմլին ներողամիտ աչքերով կը նայի Իտալիոյ եւ Ֆրանսայի Կոմկուսներուն մէջ երեւան եկած շեղումներուն վրայ: Ֆրանկալիական երեւոյթ է, որ Ժորժ Մառշէ չի մասնակցել Ռոբ. Միութեան Համայնավար կուսակցութեան ին. հա-մադումարին, որ բացուեցաւ Երեւանի օր Մոսկուայի մէջ: Պատճառը չէ բացա-տրուած:

Սպասե՛նք եւ տեսնենք:

ՀՐԱՆՏ-ՍՄԱՌՈՒՄ

ՏԵՐՈՒՆԻ.

Տիկ. Հոյիսիկ Իփեկեան

Յաւով կ'իմանանք թէ Փետր. 7ին, իր մահկանացուն կնքած է Գասպար Իփեկեանի այրին՝ Տիկին Հ. Իփեկեան: Ծնած էր Թեհրան 1896ին: Երկար տարիներ կրթական դործունէութիւն ունեցած է եւ ընդհանուր ձեւով իր լայն աշակցութիւնը բերած ազդ. կեանքին, Լիբանան, Ե-դիպոսս եւ Պարսկաստան: Իր կեանքին եւ դործին մասին, աւելի մանրամասն-րէն կը խօսինք քանի մը օրէն:

Յուզարկաւորութիւնը կատարուած է Փետր. 17ին, մտերիմ շրջանակի մէջ, ըստ իր փափաքին:

Մեր ցաւակցութիւնները Տիկիններ Հուրի Իփեկեանի եւ Նայիրի Քուլաքի:

նաստան» դործակալութիւնն ալ յայտա-րարած է առջի օր. — «Սորհ. Միութիւնը տրակոնական Ֆաշիստ մենատիրութիւն մը կը պարտադէր եւ վայրագ պատիժի բոլոր տեսակները կան խորհրդային ար-դեւափաղման կայաններուն մէջ: Քաղա-քական բանտարկեալներու թիւը, Ռոբ. Միութեան մէջ, աւելի մեծ է այսօր քան ցարական Ռուսիոյ ատեն»:

ՄՈՍԿՈՒՍԻ մէջ, 5000 պատուիրակ - ներու ներկայութեան, Երեւանի օր, բացուեցաւ Համայնավար կուսակցութեան 25րդ համադամարը, որու մեծ բացական է՝ Ժորժ Մառշէ: խորհրդային մամուլը այս համադամարը կ'ողջունէ իբրեւ պատմական դէպք, որ «միջազգային հսկայ նշանակութիւն» ունի:

ՆԻԻ ԵՈՐՓ մերձեց Գոնքոնի էջը իր քաղաքը: Ծանօթ է որ քաղաքը ինքնա-վար խորհրդարան ունենալով, կրնայ անտեսել Դաշնակցային կառավարութեան որոշումը: Կ'ըսուի թէ ի նշան բողոքի, Ֆրանսա եւ Անգլիա կրնան Լա Հէի մի-ջազգային Ատենանի դիմել:

ԵՆՐՈՊԱՅԱՆ հաւաքականութիւններու յանձնախումբը ստիպողական օգնութիւն մը որոշեց Լիբանանի ի նպաստ, երկու ձեւի տակ. — 120 հազար տուրք պիտի յատկացուի բժշկական կազմաժի դնու-մին, 3600 թոն արմտիք, 200 թոն ձէթ եւ կարագ, ինչ որ երեք ամիս 100 000 հոգի կը կերակրէ: Ամբողջ նպաստը 1,2 միլիոն տուրք է:

Ի ՆՊԱՍՏ Ս. ՂԱԶԱՐԻ

Ս. Ղազարի ի նպաստ հանգանակու - քեան փախուիւն Եոթ (Փետր. 1): ցանկ մը եւս կը հրատարակէինք Փետր. 13ին, բայց ուրախ ենք յայտնելու թէ այդ ալ վերջին ցանկը չէր, քանի քոք Յուրիս ստացանք այդ բուսակուի Եոթ:

Պետրոսեան հաստատութիւն	5 000
Չատեան ընտանիք	200
Տէր եւ Տիկին Վահրամ Միսթիք	100
Տիկին Գայեանէ Տէօքմէճեան	100
Տէր եւ Տիկին Պերճ Թէրզեան	100
Տիկին Զօռեան (Նիւ)	100
Այրի Տիկին Կիւլեան	50
Տիկին Փայլակեան	50
Գոմար	5 700
Նախորդ գումար	117 485
Ընդհ. գումար	123 185

նաեւ 100 անդլ. Պ. Գեղամ Եղիայեանէ (Լոնտոն):

Fonds A.R.A.M

ԲԵՐԵԺԱՆԻԻ ՀԱՅ ԳԱՂՈՒԹԸ

ԽՄԲ. — Ուկրաինական հիմնադրամը Բե-
րեժանի ֆաղափին մէջ շուրջ մէկուկէս
դար գոյատեւած է հայկական գաղութ-
մը: Այս գաղութի պատմութեան մասին
հետաքրքրական տեղեկութիւններ տուած
է Երեւանի Մշակուիչ Մատենադարանի գի-
տական աշխատողներէն Վարդան Գրի-
գորեան, որոն գոյատեւողի աւարտագրա-
նիւթն է լեհահայ գաղութի պատմու-
թիւնը:

Համաձայն պատմաբանին, տակաւին
1530ին, լեհական Սիգիսմունդ Ա. Թագա-
ւորը, Դիսնտրտի վասիլ Զոլաուայա Լիպա
դետի ափին կառուցուած Բերեժանի քա-
ղաքին կը շնորհէ Մաղդեբուրգեան իրա-
ւունքը: Անմիջապէս հոն կը կառուցուի
ամրոց մը, որ կը նպաստէ քաղաքի բը-
նակչութեան յաւելումին: Բնակավայրի
անտեսական զարգացումը ապահովելու
էլ իրենց եկամուտներն աւելցնելու հա-
մար լեհ շլիսիստիչները (լեհ ազնուական-
ներէն) կ'աշխատին զանազան արտօնու-
թիւններու միջոցով Բերեժանի բերել նոր
գաղութականներ, որոնց կարգին նաեւ Հա-
յեր, որոնք ծանօթ էին իբրեւ հմուտ
արհեստավորներ եւ ձեռնբէյց առեւտրա-
կաններ: Հայերը այդ քաղաքին մէջ կը
ստանան սեփական դատարան եւ վոյթ
ունենալու արտօնութիւն, կը կառուցեն
եկեղեցիներ, կը բանան իրենց դպրո-
ցը, կը ստեղծեն երաժշտութիւններ: Հայ
համայնքը Բերեժանի մէջ ապրած է
լիարժէք կեանքով, սերտօրէն կապուած
եղած է Պոլոնիէի, Պոկուտիէի եւ Գա-
լիցիայի հայկական այլ կեդրոններու
հետ: Սակայն ան ալ կ'ենթարկուի միւս
գաղութներու ճակատագրին, թէեւ ու-
շացումով, բայց ի վերջոյ, այդ գաղութն
ալ կ'աղաղագոյնանայ ու ամբողջովին կը
քայքայուի:

Բերեժանիի Հայերու մասին առաջին
գրաւոր վկայութիւնը, որ կը վերաբերի
1686 թուականին, տուած է լեհահայ
պատմաբան Սադոկ Բարոնը: Ան կը
վկայակոչէ քաղաքի հայ վոյթ Դաւիթ
Ամիրովիչի հետ կապուած դէպք մը, որ
տեղի ունեցած է 1686ին: Սակայն Հայերը
այդ քաղաքին մէջ երեւցած են աւելի կա-
նուխ: Լեհ պատմաբան Դոկտ. Մ. Մա-
ցիլեւսկիի դիւանական վաւերագրերու մէջ
հանդիպած է կարգ մը հայ վոյթերու մա-
կանուններու եւ զետեղած Բերեժանիին
նուիրուած իր գրքին մէջ: Ան կը նշէ որ
Հայերը Բերեժանիի մէջ կը կազմէին ա-
ռանձին «աղք», այսինքն համայնք եւ
ունէին իրենց վարչութիւնը եւ դատա-
ւանը, բայց յատուկ թաղամաս չունէին,

կ'ապրէին ուր որ ուզէին: Այդ հարցին
մէջ անոնց համար սահմանափակումներ
չեն եղած: Բայց եւ այնպէս կ'երեւի, որ
Հայերը աւելի կեդրոնացած են որոշեալ
վայրի մը մէջ եւ այդ պատճառով ալ
Բերեժանի մէջ փոքրը կոչուած է՝
«Հայկական»:

Հոս Հայերը սկիզբը կառուցած են
փայտէ եկեղեցի մը: Քաղաքին տէրը՝
իշխան Սենեալովի, 1710ին՝ յատուկ
հրովարտակով, կարգ մը արտօնութիւն-
ներ կուտայ անոնց, մասնաւորաբար հայ
քահանայի նիւթական ապահովութիւնն
ալ ինքը յանձն առնելով: Լեհ թա-
ղաւորները, նկատի առնելով թաթարա-
կան յարձակումներու պատճառով քա-
ղաքի քայքայուած տնտեսութեան վերա-
կանդումին անհրաժեշտութիւնը, կ'ընդա-
ռաջեն Բերեժանիի տիրոջ եւ այդ քաղա-
քի առեւտրականներուն կուտան քանի մը
առանձնաշնորհումներ: Սիգիսմունդ -
Օգուստ Թագաւորի 1567ի հրամանագրի
համաձայն, Բերեժանիի վաճառականները
ազատ եղած են բոլոր տեսակի հարկերէ,
բացի տեղափոխութիւններու առեւ դան-
ձուող մաքսէ: Վարդիւսլա Դ. Թագաւորը
1633ին երեսուն տարեով կ'երկարաձգէ
այդ արտօնութիւնները:

Բնական է որ առեւտրական բանուկ ճա-
նապարհի վրայ գտնուող այդ քաղաքին
մէջ առեւտրի զարգացման համար լայն
հեռանկարներ կը ստեղծուէին եւ Հայերը
չէին կրնար անտեսել այդ բանը, մասնա-
ւանդ, որ անոնք ալ իրենց կարգին քանի
մը արտօնագրեր ստացած էին իշխան
Սենեալովիէ: Հայերը գործօն մասնակ-
ցութիւն կը բերեն յատկապէս արեւելքի
հետ կապուող առեւտրին: Անոնց
առեւտրի հիմնական առարկաներն էին
մահուղէ եւ մետաքսէ գործուածքները,
ինչպէս նաեւ անասունները:

Մ. Մացիլեւսկիի ուսումնասիրութիւն-
ներէն կ'երեւի որ Բերեժանիի Հայերը
ԺԼ. դարու սկիզբներուն միմեանց հետ
տակաւին հայերէն կը խօսէին: Անոնք
կը ջանային չձուլուիլ ուրիշ ժողովուրդ-
ներու հետ, կը խուսափէին օտարներու
հետ ամուսնանալէ եւ անոր շնորհիւ է որ
երկար ժամանակ կրցան պահել իրենց
ազգային դիմագիծը: Անոնք չէին մոռ-
ցած նոյնիսկ ազգային կերակուրները:

Հայերը կրցած են բանալ դպրոց, զոր
1724ին ղեկավարած է Եան Օհանովիչ քա-
հանան: Դժբախտաբար, դպրոցի մասին
ուրիշ տեղեկութիւններ չկան: 1746 Մա-
յոս 7ին, Օգուստ Չարտորիսկի Հայերուն
թոյլ տուած է հին փայտէ եկեղեցւոյ
փոխարէն կառուցել նորը: Կառուցումը
աւարտած է 1764ին: Այդ եկեղեցին, իր-
եւ հայ կաթողիկէ եկեղեցի, գործած է
մինչեւ 1940 թուականներու սկիզբը եւ
գոյութիւն ունի մինչեւ այսօր:

Բերեժանիի հարուստ Հայերու նուր -
բատութեամբ կը հիմնադրուի փոքր
քաղաքապետն մը (լոմբարդ), որու եկա-
մուտները կը տրամադրուէին եկեղեցւոյ:

Լեհաստանի առաջին բաժանման ժա -

ՄԱՕ - ԽՐՈՒՇՉԵՒԻ ՍԻՐԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Օ

1953 Մարտ 9ին բոլոր երկիրներու հա-
մայնապար կուսակցութեանց պետերը կը
հասնէին Մոսկուա, ներկայ ըլլալու
«Հանճարափայլ», «արեւ արեւոյ» Ժողով
ձուլակշիւի Ստալինի յուղարկաւորու-
թեան: Անցեալին՝ կղերանոցէն դուրս
եղած միակ վրացի ժառանգաւորը, քանի
մը հետեւողներու աջակցութեամբ, հը-
նարքներով, մեքենայութիւններով եւ ու-
ճիրներով յաջողեցաւ դառնալ առաջնորդ,
մեծ ջրմապետ կայսր մը: Մեր թուա -
կաններու (Հիթլէրն ալ նկատի առնելով)
ո՛չ մէկ իշխանապետ կրցաւ գերիշխան

մանակ Բերեժանի կ'անցնէ Աւստրիոյ իշ-
խանութեան տակ, որ կը վերցնէ քա-
ղաքին մէջ գոյութիւն ունեցող ազգային
ինքնավարութիւնները եւ վարչութիւն -
ները, որոնց շարքին նաեւ հայկական
դատարանը: ԺԼ. դարու վերջերը Հա -
յերու թիւը Բերեժանիի մէջ զգալի կեր-
պով կը նուազի, հասնելով 177 հոգիի,
կը պակսին նաեւ Լոմբարդէն ստացուող
հեռանկարները: Բերեժանիի հայ գաղու-
թի տկարացման պատճառները նոյնն են,
ինչ որ միւս գաղութներունը: Ուժացու-
մի սովորական պայմաններուն վրայ ա-
ւելցած էին նաեւ տնտեսական դժուա -
րութիւնները: Քաղաքական իրադարձու-
թիւնները անկարելի դարձուցած են ա-
ռեւտրական նպատակով կառարուող հե-
ռաւոր ճամբորդութիւնները եւ հայ վա-
ճառականները կը ձգէին իրենց պարզու-
մը, ձեռք կը բերէին կալուածներ ու կը
հեռանային չընկալ գիւղերը:

Բերեժանիի հայ գաղութի յետագայ
չընալի պատմութեան վերաբերեալ շատ
բան մեզի ծանօթ չէ: Լիւվի, Կուտիի,
Տիւմենիցայի եւ այլ վայրերու գաղութ-
ներու նման այնտեղի հայ համայնքը կը
շարունակէր իր գոյութիւնը: Թէեւ հա -
յերէն լեզուն եւ ազգային շատ մը սովո-
րութիւններ շատոնց մոռցուած էին,
բայց համայնքի անդամները կը շարու -
նակէին իրենք իրենց Հայ համարիլ եւ
համախմբուած էին հայ կաթողիկէ եկե-
ղեցւոյ շուրջ, որ կ'ենթարկուէր Լեհա -
հայոց արքեպիսկոպոսին:

Պոլոնիէի եւ Գալիցիայի հայ գա -
ղութներուն մէջ Բերեժանիի գաղութը ա-
մէնէն շատ դիմացողներէն մէկը եղաւ:
Քաղաքի ու չընկալի Հայերը զարմա-
նալի յամառութեամբ կը շարունակէին
պահել ազգային նկարագրի որոշ տար -
րերը: Գաղութի այդքան գոյատեւումին,
անշուշտ, նպաստած են նաեւ սերտ կա-
պերը Լիւվի ու չընկալ վայրերու, յատ-
կապէս Կուտիի Հայերու հետ, որոնց մէջ
հայախօսներ մնացած են մինչեւ այսօր:

ԸՄԱԼ, ոչ ալ պաշտամունքի կուռք մը
դառնալ իրեն համար:

Ստալին ծայր աստիճան կասկածոտ էր,
ոեւէ մէկուն վրայ վստահութիւն չու-
նէր, իր շուքէն կը վախնար: Այս պատ-
ճառաւ մահուրէն առաջ անկարելիութեան
առջեւ գտնուեցաւ իր յաջորդը Էմաիլ -
լու: Սակայն եւ այնպէս կային՝ օրինակի
համար, Մալինքովը, Բալանովը, ու-
րոնք երկար տարիներ շարունակ ապրե-
ցան ու օգտուեցան «սրբացած երկրային
աստուծոյ» բարիքներէն, գերիշխող շու-
քէն: Նմանապէս կար ծեր Մոլոթովը:
Վերջապէս կային քիչ մը առանձնացա-
նաձաւորութիւններ, նուազ երեւելի ու
փայլուն՝ Նորուշեւը եւ Պուլկանինը:

Մեծ իշխանաւորներէն միայն Մաօն էր
որ նեղութիւն չէր կրած, չէր բարեհա-
ճած ներկայ ըլլալու «Հանճարափայլի
յուղարկաւորութեան»: Չինաստանի ա -
ռաջնորդ նաապետը, հիմնաւոր պատ -
ճառներ ունէր ատելու Ստալինը որ ի-
րապէս, երբեք նեցուկ չհանդիսացաւ,
չընալեւրեց, չօգնեց 1949ին կարմիր Չի-
նաստանին վերջնական յաղթանակը իրա-
կանացնելու: Աթոռի տիրապետութեան
պայքար կար Մաօն եւ Ստալինի միջեւ:
Մաօ 1949ին Մոսկուա դացած էր, Ստա-
լին զինքը ընդունած էր արհամարհան -
քով, աղքատ աղբականի մը պէս վար-
ուած էր հետը:

Մաօ յուղարկաւորութեան շերտայն
առերեսն վերապահ դերը մը բռնեց, մո-
տիկութիւն ցոյց չտուաւ, հետամուտ չե-
ղաւ Ստալինի յաջորդը ընտրելու հա-
մար: Սակայն ապագայ մենատէր մը
դառնալու փառամոլութեամբ, առաջա-
կեց՝ միջնորդի, իրաւարարի եւ հաշտա-
րարի դեր կատարել Ուրհ. Միլոթեան
ղեկավար մը ընտրելու՝ կողմերու պայ-
քարին մէջ:

Շու էն Լայ Մոսկուա դացած էր Ստա-
լինի յուղարկաւորութեան իր տէրը ներ-
կայացնելու, կը դառնէր թափօրին ա-
ռաջին շարքերուն վրայ, յիշեցնելու հա-
մար թէ այսուհետեւ արքունի տիրապե-
տութեան ճամբան Փեքինէն կ'անցնի:

Մալինկովը կը նկատուէր թիւ մէկ
հաւանական թեկնածուն, շատ քիչերու
մտքէն կ'անցնէր թէ Չինացիներու նա -
խընտրած թեկնածուն Նիքիթա Սերիկովիչ
Նորուշեւն էր: Գաղտնիքն իրենց անվե-
րապահ աջակցութիւնը կ'ընծայէին, դո-
րավիդ կը կանգնէին անոր պայքարին
մէջ, յուսարով վերանորոգել կրնէին
միջնորդութեւ, մաքրել նախկին խմբակ
ներկայացուցիչները: Մաօ կը մտածէր թէ
Նորուշեւի եւ ուրիշ մարդոց միջոցաւ,
պիտի կարենար դիւրին իր տեսակէտը
պարտադրել՝ որպէս մեծ տեսաբան կա-
ռավարել, առաջնորդել համաշխարհային
համայնավարական շարժումը: Այս մի-
ջոցաւ դալ բուն ալիքն, այսինքն, իրա-
բանութեան միջազգայնականին, ոչ
թէ աշխատել Ռուսիոյ կայսրութեան մե-
ծութեան եւ ծաւալումին, այլ իրական
նացնել աշխարհի յեղափոխութիւնը, օր

ԱՆՅՅԱԼԻ ՅՈՒՇԵՐՈՒ ԶԱՄԲՈՎ

ԱՅՅԵՐԹ	
ԽՈԿՈՒՄՆԵՐՈՎ	

ԵՈԶԿԱՏ — 2350 ԵՒ
ԻՐ ՇՐՋԱԿԱՅ ՀԱՅՄԱՒԱՆՆԵՐԸ

1765-1915	
Ազտաղ Մատենի	250 տուն
Արմաղան	20 »
Այաւան	100 »
Բէօհրէնկ	200 »
Գարաիալը	400 »
Գարաիալու	150 »
Գարապըլը	200 »
Գարաչալը	50 »
Գուսգուլու	150 »
Դանիլի Եղապալը	10 »
Եսեիալը	30 »
Էյլէնէ	100 »
Թաւնան	50 »
Թաւը Կէչիտ	50 »
Թէրգիլի	400 »
Իյուլի	300 »
Ինիլիլի	250 »

Իփիսեա	100 »
Իւրնէն	200 »
Կէօվէնկի	110 »
Կէօվնէն	200 »
Մաղարօղլու	100 »
Մէլէգ	80 »
Մէթէշէ	300 »
Ուգուկու	500 »
Չաթ (մեծ)	550 »
Չաթ (փոքր)	150 »
Չաթալի	205 »
Չալըքշէլի	130 »
Չօլսաւան	200 »
Չիփլիֆ Մարը Համգա	40 »
Չալսալի	200 »
Պալաւկըշլա	350 »
Պաղաղեան	600 »
Պէպէֆ	300 »
Պէլ Եօրէն	150 »
Սաչը	110 »
Սապըլը	100 »
Սարը Համգա	250 »
Սէրալ	150 »
Սաղըր դալարուլու	110 »
Տէրէ Համգա	50 »
Բաւ Տիլի	450 »
Քէլլէր	300 »
Քէտիլէր	150 »
Քէօնէ	460 »
Քիւրքիլի	35 »
Ֆալսալը	175 »
Քաղաք 2350, շրջակայք 9460 = 11810	

Հարիւր տուն աւելի կամ պակաս: Մօտ
12.000 տուն ընտանիքներ, Ամասիայէն,
Կեսարիայէն, Սեբաստիայէն եկեր հաս-
տատուեր են: Ու մինչեւ Երեւանի թուա-
կանը աշխատեալ, արտադրեալ, ապրեալ են
հոն:

Վարուցաներ, իրենց հպատակած Պե -
տութեան հնազանդներ, աշխատող թեւեր,
երկրագործներ, պաշտօնատարներ, պաշ-
տօնեաներ, արհեստավորներ, առեւտրա-
կաններ, զինուորներ տուեր եւ ոսկե -
տուրք են վճարեալ...:

Տեղացի թէ օտար ճամբորդներուն,
չըլիկներուն զոհացում ու հիացում են
պատճառը, երկրին պատիւ ու վարկ են
բերել, ապրեալ են եւ ապրեցուցեր...:
Ու օրին մէկն ալ, Թալաւաթէն եւ իր
վահմակէն զրպարտուե՛ր եւ ազգովին
մահուան դատապարտուեր...:
«Ինչո՞ւն»: Հատորներու նիւթ, հատոր-
ներով ծեծուած, հասկնալի, թէ դուրս
կը մնայ այս էջերէն: Եւ արդէն, ծանօթ
ամէնուն, Հայուն թէ օտարին, մասնա -
ւորապէս հզօրներուն... զոր թուրքը,
Թուրքը միայն մինչեւ այսօր եւ հակա -
ռակ մեր հաշտութեան կոչերուն, կը
շարափոխէ, կ'աշխատի. գունաւոր աւ-
նոց մը կը դնէ իր աչքերուն՝ տեսարա -
նին, ոճիւրին ահաւորորոշութիւնը իսկա -
կան, հարազատ, ճշմարիտ պատկերով
չտեսնելու դիտումաւոր շարամուտ -
թեամբ...:

Եթէ ըսի ո՛չ «Ինչո՞ւն» ին «Ինչպէ՞ս» ին,
այո՛՛ սակայն, պէտք է տեսնեն նորերը եւ
զայն չմոռնան...: Կը զգամ թէ պարտա-
կանութիւն մըն է ստիպողական, սերուն-
դիս վերապրողներուն:

Մեր... մուրհակները, պահանջները,
երկուքի, քրտինքի վաստակները, մեր
անթաղ թողուած հարազատներուն, սի -
րեկներուն...:

Բայց անգամ մըն ալ խոստովանիմ տը
կարեւորութիւն, վարանումս՝ հրապարա -
կաւ:

Երբ դարձ-դարձ այցովս հասայ, հան-
դիպեցայ, անհուն, անյատակ բաց լը-
րամներուն, նահատակ մեռելներուն յո-
շուտած, փշուրած, ջարդուած ոսկր -
ներուն, սարսափած, որոշեալ էլ բռնել
նահանջի ճամբան. ընել դարձ մը՝ տես-
ղութեան հեռացնելու, վանելու ու ա-
գամ մըն ալ չտեսնելու համար զանոնք:
Կմախքներ, կմախքներ, ճեղքուած
զանկեր, որոնք մկան ու միւս հաղած
ողջնաւան, կանգնին ոտքի: Ու հանելիճ
անգամ մըն ալ ջարդուին, մորթուին,
պղծուին, տառապին... եւ նետուին,
դիւրին անգերեզման Անատոլի, Սու -
րիոյ հազարաւոր փոսերուն...: Ահաբե-
րած վախէն խեղազար աչքերուն առջեւ,
մանկութեան կեանքի, լոյսի, յոյսի ծա-
րաւ, դեռ է՛ն զգայուն «Օրեր ու ժամե-
ր»ուն...:
(Շար. - 8)

Ա. ԿԱՊԵՆՅ

ՀՈԳԵԶԱՆԳԻՍՏ

Տիկին Հուրի Իփեկեան, Տէր Եւ Տիկին Ստեփան Եւ Նայիրի Քովաքս Եւ Ղաւակները, այլ Տիկին Հ. Յովակիմեան Եւ Օր. Տ. Սոսորովեան, ինչպէս նաեւ Յարութիւնեան, Յովակիմեան, Տէր-Ղալար - եան (Թեհրան), Աղասեան (Թեհրան), Քա- նատա, Սոսորովեան (Քանադա), Արմէն- եան (Հայաստան), Իփեկեան (Եգիպտոս), Սէրեան, Պոլտաքեան, Տիւրաթուր- եան (Ֆրանսա), Արթինեան, Սերգիսեան (Ջուրջերիա) ընտանիքները, իրենց զա-ւակները, կը գումարեն իրենց մօր, զոքան- չին, մեծ-մօր, քրոջ, մօրաքրոջ, հօրա- քրոջ Եւ ազգականին՝ ՍՅՐԻ Տիկին ՀովիֆՍիՄէ Գ. Իփեկեանի (ծննդով խոսրովեան) կսկծալի մահը, որ պատահեցաւ Փարիզ քաղաքին։ Դին։ Ողբացեալի ցանկութեամբ՝ յուղարկաւորութիւնը կատարուեցաւ մը- տերիմներու սեղմ շրջանակին մէջ։ Թա- դումը տեղի ունեցաւ Փետր. 17, ժամը 16ին, Պանթէոնի Փարիզիէն գերեզմանա- տան մէջ։

Իր կամքին համաձայն, նուիրենք պի- տի ըլլան Լիբանանի Օգնութեան Խաչին, ի նպաստ աղէտեալներու, Ս. Ղալարի Միքիթարեան Միքայիլեանի, Վիկիի Գասպար Իփեկեան աղայի, Պէյրուի Գասպար Իփեկեան քատերապիստի, Տիքթոյթի Արմէն Արմէնեան քատերա- յիստի, Եւ Յեղասպանութեան ընդդէմ միջազգային կազմակերպութեան։

Imprimé sur les Presses
DU JOURNAL «HARATCH»
83, rue d'Hauteville 75010 Paris
Commission Paritaire : N° 55935

Այս Կիրակի, Փետր. 29, հոգեհան- դատեան պաշտօն կը կատարուի, Պոմոնի եկեղեցիին մէջ, յետ պատարագի։
ՅՈՎՀԱՆՆԵՍ ԷՕՓՍԻԻՉԵԱՆԻ
մահուան քառասունքին առթիւ։

Ի գիտութիւն ողբացեալին յիշատակը յարգողներուն։

×

Տէր Եւ Տիկին Նուրհան Փափագեան, Տէր Եւ Տիկին Լեւոն Փափագեան կը ծա- նուցանեն թէ հոգեհանգստեան պաշտօն կը կատարուի այս Կիրակի Փետր. 29, Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցին ի- ընց մօր՝

ՀովիֆՍիՄէ ՓԱՓԱՉԵԱՆԻ
մահուան երրորդ տարեկիցին, ինչպէս նաեւ իրենց հօր

ՅՈՎՀԱՆՆԵՍ ՓԱՓԱՉԵԱՆԻ
հօրեղբոր Թադէոս Եւ Տիքրանուի փա- փագեանի նաեւ եղբայրներու՝ Գեորգ, Գրիգոր Եւ Մառի Փափագեանի յիշատա- կին։

Ի գիտութիւն ողբացեալներուն յի- տակը յարգողներուն։

×

Օրմանճեան ընտանիքը հոգեհանգստ - եան պաշտօն կատարել կուտայ այս Կի- րակի, Փետր. 29, Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցւոյ մէջ

ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄ ՕՐՄԱՆՃԵԱՆԻ
(Տրայիզմի)

մահուան քառասունքին առթիւ։

Ի գիտութիւն ողբացեալին յիշատակը յարգողներուն։

ՎԱՐԴԱՆԱՆՑ

ՓԱՐԻԶԻ Ս. ՅՈՎՀ. ՄԿՐՏԻՉ

Հինգշաբթի, Փետր. 26, տօն է Սրբոց Վարդանանց զօրավարաց մեքոց՝ 1036 Վկայիցն։

Նոյն օրը տօն է անուանակոչութեան Վազգէն Ա. Սրբազնագոյն Կաթողիկոսի Ամենայն Հայոց։

Այս առթիւ ժամը 10ին Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ մայր եկեղեցւոյ մէջ կը մատուցուի պատարագ Եւ կը կատարուի Հայրապետական մողթանք։

Կը հրաւիրուին ժողովուրդը Եւ դպրոց- ներու աշակերտութիւնն ու մանուկները ներկայ գտուելու այս արարողութեանց, ներշնչուելու Վարդանանց հաւատքով, ա- ղօթելու Հայաստանեայց եկեղեցւոյ ան- սասանութեան Եւ Ամենայն Հայոց Հայ- րապետի արեւշատութեան համար։

×

ՎԱՆԱՆՍԻ ՄԻՋ

Վարանսի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկե- ղեցւոյ Հոգաբարձութիւնը կը հրաւիրէ

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ԿԱՊՈՅՏ ԽԱՉԻ Տէսինի մասնաճիւղը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր անդա- մուհիները Փետր. 27 իրիկուան ժամը 20ին Հայ Մշակոյթի Տան ներքնայարկը, ներկաներուն թիւը բաւարար կը նկատ - ուի, օրակարգ՝ վարչութեան ընտրու - թիւն։

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Հոգեւոր Եւ դասական երգ ու նուագի երեկոյ, կազմակերպուած Հայ Ուս. Օգն. Միութեան նախաձեռնութեամբ, Ուրբաթ Ապրիլ 9 ժամը 20.45ին։ Մանրամասնու- թիւնները յաջորդով։

Վարանսի Եւ Շրջ. հաւատացեալները Վարդանանցի տօնին առթիւ, Չորեք- շաբթի Փետր. 25, առաւօտ հաղորդու- թիւն, Դաւիթեան դպրոցի աշակերտու- թեան իսկ Կիրակի Փետր. 29 առաւօտ կը մատուցանէ հանդիսաւոր քառամայն պա- տարագ Եւ հոգեհանգստեան պաշտօն դա- ղութի եկեղեցւոյն ծառայող հոգեւորա- կաններու Եւ աշխարհականներու հոգի- ներուն ի յիշատակ։

×

ԺԵՆ - ԺԵՆՈՄԻ ՄԻՋ

Սէն Ժեռոմի Ս. Սահակ - Մեսրոպ ե- կեղեցւոյ մէջ հանդիսաւոր շուքով կը յիշատակուի սրբոց Վարդանանց զօրա- վարաց տօնը, մասնակցութեամբ Մար- սէյլի քրոջ եկեղեցիներուն։ Տօնախմբու- թեան կը նախագահէ Եւ կը քարոզէ՝

Յակոբ Նպս. Վարդանանց պատարագը կը մատուցանէ Քամի. Ֆրէ- ղի Ս. Կարապետ եկեղեցւոյ Հոգեւոր հո- վիւ Գաբրիել Վրդ. Պեթեման։

Սկիզբ ժամերգութեանց ժամը 8.30, պատարագ 10, քարոզ 11.15։

ՅՐԱՆՍԱՀԱՅ ԳՐՈՂՆԵՐՈՒ ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԵԱՆ

ՏԱՐԵԿԱՆ ԱՒԱՆԴԱԿԱՆ ՃԱՇ

Փետր. 29 Կիրակի ժամը 13ին

« Au jardin de Théophile »
(Հայկական նոր ճաշարանին մէջ)

139, Rue Saint-Honoré, 75001 Paris
(Métro Palais-Royal)

Կը նախագահէ՝ Վարդան Նիշեման

Գեղարուեստական բաժին, զվարճու- թեամբ Գեորգ Նանգիկեանի, սիրայօժար մասնակցութեամբ ժողովրդական երգիչ Բիւզանդ Ֆրանսիսեանի Եւ Օր. Աննիտ Սվանեանի (ձեռնադաշնակ)։
Ճաշագին 40 ֆրանկ

ՍԱՄՈՒԷԼ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ
ՏԱՐԵԿԱՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԵՍ ԾՆՈՂԱՅ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

Վարժարանի սրահին մէջ
Փետրուար 29, Կիրակի
Նախագահութեամբ Սերի Քաղաքապետին
ՊԵՌՆԱՐ ՏԵՏԵՃԵԱՆ իր նուագախումբով
ՄԱՐԹԷՆ ԵՆՈՒԿԷՆՍ, իր երգերով

ATTRACTIONS
Ճաշ 80 ֆր. ժամը 20ին
Մուտք 20 ֆր.

BUFFET **B A R**
Հեռաձայնել 027-18-28

10 JOURS EN GRECE
avec 2 jours à Rome
Du 28 MARS au 5 AVRIL
de Lyon 1850 Frs, de Marseille 1850 Frs, de Paris 1950 Frs.

organisé par sevan voyages - lyon
accompagné par Monsieur SARKISSIAN Varoujan

— Les prix comprennent : le transport aérien A/R, le transfert aéroport — hôtel - aéroport, logement, pension complète dans hôtel 1ère classe, en chambre double/bain.
— Vu le succès obtenu ces dernières années, nous organisons aussi en cette période hivernale, d'agréables séjours dans des pays plus éléments.
Inscrivez-vous et faites inscrire vos parents auprès :

sevan voyages
50, Cours de la Liberté
69003, LYON
Téléphone : (78) 60-13-66

— Նախորդ տարիներու յաջողութենէն քաջալերուած Եւ եղող դիմումնե- րու գոհացում տալու համար, մանաւանդ մեր երէց սերունդին կողմէ, Վա- րուժան Սարգիսեան լաւագոյն պայմաններով գեղեցիկ առիթը կուտայ ձեզի Յունաստան (երկու օր Հոտ) կազմակերպուած այս ճամբորդութիւնով։
Արձանագրուեցէք Եւ արձանագրել տուէք ձեր բարեկամները այս գեղեցիկ այցելու ճամբորդութեան Եւ կ'ունենաք մեր կողմէ բոլոր պէտք եղած մանրա-
Licence BR 72056
Licence COR. A. 529

POUR LA FETE DE L'ASCENSION
PELERINAGE à JERUSALEM
du 26 au 30 Mai 1976
Sous la présidence de
Mgr Nicolas KEHIAYAN
Délégué Apostolique de l'Exarchat Arménien
Fr. 1.880 --- tout compris de PARIS à PARIS
Hôtel Diplomat premier ordre
repas — excursions à Jericho, Nazareth, Tibériade, Bethléem
Visite de la Terre Sainte du 23 au 26 Mai
Supplément F. 400
Tel Aviv, Haïfa, Cesaree, Bersheva, Massada
INSCRIPTION :
ASSOCIATION CREDO
20, Passage des Recollets, 75010 PARIS
Tél. : 205-80-59

LES VENDREDIS DE LA QUINTRA

Le Vendredi 27 Février à 21 heures
RECITAL DE PIANO
RAFFI PETROSSIAN
HAYDN — SCHUMANN — CHAYNES
HASQUENOPH — WERNER — CHOPIN
(Deux Premières Auditions)

MUSÉE GUIMET 6 PLACE D'ÉNA PARIS 16
PLACES NON NUMÉROTÉES OUVERTURE DES PORTES A 20 H 30

Fonds A.R.A.M

ՀԱՅԳԵԱՐԹԻ
ՓԵՏՐՈՒԱՐ
26
JEUDI
26 FEVRIER
1976

HARATCH

LE SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE OCCIDENTALE

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

83, RUE D'HAUTEVILLE, 75010 PARIS

— Tél. : 770-86-60 —
C. C. P. Paris 15069-82

Fondé en 1925
571027317 A R.C. PARIS

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա Տար. 170 ֆ. Վեցամսեայ 90 ֆ.
Արտասահման Տար. 200 ֆ. Հատը / 1 ֆ. 20

LE NUMERO 1,20 F.

ՏԻՊՈՒ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 13.524

Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN

51° ANNÉE — N° 13.524

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍԳԸ

ՎԱՐԴԱՆԱՆՑ ՀՈԳԻՆ

ՄԻՇՏ ՎԱՌ ՈՒ ԿԵՆԴԱՆԻ

— 0 —

Նորահարալ պատկառը եւ գորագույն առաքիլները վառեցար զինու ինքնուրոյն աքիբար ընդդէմ մահու. վարդա՛ն, քաջ նահապետ, որ վանեցեր գըշմամին. վարդաբոյն արեամբդ քո պսակեցեր գեկե — ղեկը ։

Այս տողերով կը սկսի անմահն Ներսէս Շնորհալիի հոգեգմայլ շարականը՝ նըւերուած վարդան Մամիկոնեանի եւ իր 1036 զինակիցներուն, որոնք 1525 տարի առաջ Ասարայրի պատմական մեծ ճա — կատարարին մէջ արիարար կռուեցան թշնամիին դէմ, վանեցին զայն եւ իրենց վարդաբոյն արեամբ նահատակի լուսա — պակին արժանացան ։

Քրիստոնէութիւնը նոր ուղի մըն էր բացած հայ ազգին առջեւ։ Ամբարշտեալ էր անոր մէջ ապրելու, անվերջ հալած — ծանցելուն եւ տառապանքներուն քաջա — րար, ջերմեանդ համբերատարութեամբ տոկալու անսասան կամքն ու անխախտ հաստըր։

Հայաստանեայց Առաքելական Եկեղեցի — ցին սուրբերու կարգը դասած է քաջ վարդանն ու ընկերները եւ ամէն տարի այս եղանակին հանդիսաւորապէս կ'ողբե — րէ՛ց անոնց պաշտօն յիշատակը։ Ինչպէս կրէ՛կ երկրին մէջ, այսօր Մերձաւոր Ա — րեւելքի հայաշատ երկրներուն մէջ Վար — դանացը տօնական օր է. հայկական վարժարաններն ու վաճառատունները կը վախճեն։

Այս պարզան պերճախօս փաստ մըն է, որ եկեղեցական — կրօնական տօն է՝ միայն վարդանացը, այլ իսկապէս Ազ — գային Տօն հայ — քրիստոնեային համար։ «Հայ — քրիստոնեայ» բացատրութիւնն իսկ աղբյուրիւնն ու կրօնքը կը համա — րէ՛ց իրեն իրարմէ անբաժան։

Հինգերորդ դարուն, երբ Արեւմուտք բարբարոսներու պարբերական արշաւան — քնէ էր եմթարկուած եւ աշխարհի մեծա — դոյն մասը տգիտութեան մէջ կը խար — խափէր, ամէն կողմէ թշնամիներով շրջ — շալաւորուած հայ ազգը իր փոքրիկ հայ — թեկեղին անառիկ լեռներուն եւ խոր ձո — րերուն մէջ ծուարած՝ մշակոյթ կը ստեղ — ցէր, Ոսկեդար կը կերտէր՝ զարմացնե — րով աշխարհը։

Գրեւոր գիտը յիշատակելի դարձակէստ մը կը կազմէր Հայոց դարաւոր պատմու — թեան մէջ։ Ս. Սահակ Պարթեւ հայրա — պետ, Ս. Մեսրոպ եւ իրենց դործակից — ներն ու աշակերտները գիտութեան եւ քաղաքակրթութեան լոյսով կ'ողողէին Հայաստան աշխարհը։ Միանգամ ընդ — միշտ կը թօթափէին յունարէնն ու ասո — րեանց մեր եկեղեցիներէն եւ մշակութա — յին անկախութիւնը կը պարզեւէին հայ ազգին։ Հայերէնը կը դարձնէին «ոսկե — ղեկի» ու «մեծապաշտ»։

Վարդանացը շարունակութիւնն ու պատկառն էր Ոսկեդարին։

Հայութիւնը Ասարայրի մէջ իսկական զոհարար է, որ կը մղէր։

Երկու հզօր հարեւաններ, արեւելքէն Սասանեան Պարսկաստան, արեւմուտքէն Բիւզանդիոն ազգանի մէջ էին առած Հա — յաստանը։ Մէկը կ'ողջէր զարաւատական օրերու պարտադրել Հայութեան, միւսը՝ օրերու զոհարարութիւնը։ Բաղաճական էր եր — րեան ալ նպատակը։ Կրօնքն զիմակին տակ կ'ողջէին իրենց ենթարկել հայ ազ — գէն ի վերջոյ ձուլելու համար զայն ի — ինց համայնակուլ հարցին մէջ։ Մահու եւ կենաց, լինել թէ չլինելու

Օ Ր Ա Թ Ե Ր Թ
ՀԻՄՆԱԴԻՐ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ

ՕՐՈՒԱՆ
ԴԵՊՓԵՐԸ

ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ
ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԸ

ԳԼԽԱՒՈՐ ԹՇՆԱՄԻՆ՝ ԶԻՆԱՍՏԱՆ

Զորս ժամ տեւող բացման իր ճառով, Բրեժնեւ պարզեց խորհրդային Համայն — նախար կուսակցութեան տեսակէտները։ Գլխաւոր թշնամին կը մնայ Զինատան, որ «բացէ ի բաց ընկերվարական երկիր — ներու դէմ ուղղուած քաղաքականութիւն մը կը վարէ։ Պիտի շարունակենք սկզբ — բունքը, անդիմող պայքար մղել մատյա — կանութեան դէմ»։

Անկողայի մասին, Բրեժնեւ կը շեշտէ որ օտար միջամտութիւնը աշխարհակա — լութեան եւ հարաւ — արեւելեան ցեղա — պաշտութեան դրօժն է եւ այդ պատճա — րով է որ Անկողայի պայքարը վայելեց համայն մարդկութեան յառաջդիմական ուժերուն օժանդակութիւնը։ Մերձաւոր Արեւելքի համար, Մոսկուա պատրաստ է մասնակցելու ապահովութեան երաշ — խաւորութեանց, դալով քոյր կուսակցու — թեանց, կրնայ պատահիլ որ երբեմն տա — րակարծութիւններ ծագին, բայց այդ հարցերը «պէտք է ընկերական հարա — դատ միջոցաւ մը մէջ ծածուկն», թէեւ պէտք է մոռնալ որ՝ պրոլետարական

խնդիր էր։ Այդ վճռական րոպէին երկըն — տրանք չկար։ Հայութիւնը սրտատուջ հա — մերաշխութեամբ միացած՝ Շաւարշանայ դաշտին մէջ, Տղմուտ գետի ափին վաթ — սուն հազար զինուորներով նետուեցաւ կրակին մէջ Պարսիկներու աւելի քան ե — րեցս գերակշիռ սպառազէն ուժերուն դէմ։

Սպարապետ Վարդան Մամիկոնեան եւ իր քաջարի զինուորները գիտակցաբար դիմեցին դէպի մահ։ Որովհետեւ համադ — րուած էին, որ «մահ իմացեալ անմահու — թիւն է»։ Ասարայրի մեծ ճակատամար — տին մէջ անոնք «զարկին, զարկուան, ինկան քաջ քաջ, Պարսիկը սփռած ի ձախ ու յաջ»։ Ու Հայոց պատմութեան մէջ անմահ անուն արձանագրեցին։

451ը նաեւ այն թուականն է, երբ գու — մարուեցաւ Քաղկեդոնի Տրեղերական Ժո — ղովը։ Պատերազմական վիճակը թոյլ — չտուաւ Հայերուն իրենց մասնակցութիւ — նը բերելու քրիստոնէական այդ ժողո — վին, որուն որոշումներն ալ չընդունուե — ցան Հայաստանեայց Առաքելական Եկե — ղեցիին կողմէ, որ վերջնապէս հաստա — տեց իր անկախութիւնը հռոմէական եւ բիւզանդական եկեղեցիներէն։

Ոսկեդարն ու Ասարայրը մշակութային ու կրօնական անկախութիւն պարզեւելով Հայութեան, անոր մէջ արծաթեցին ազ — դային — քաղաքական անկախութեան ո — րքին։

Այդ ոգին է, որ դարերու ամենի փո — թորիկներուն մէջէն հայ ազգը առաջնոր — դեց մինչեւ մեր օրերը, մինչեւ Սարգա — րապատ, վերականգնելով Հայաստանի անկախութիւնը։

Վառ ու կենդանի է միշտ Վարդանաց ոգին Ասարայրէն աւելի քան տասնեւհինգ դար վերջ։

ՀՐԱՆՏ-ՍԱՄՈՒԷԼ

ԵՐԵՒԱՆ ↔ ՓԱՐԻԶ
ՀԵՌԱՏԻՊ

ԵՐԵՒԱՆ (Հեռախոյ, Փետր. 19)

ՈՐՈՇ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՈՏՆԱԳՆԴԱԿԻ
1976Ի ԱՆՈՑԵՆՈՒԹԵԱՆ
ՄՐՑՈՒՄՆԵՐՈՒՆ
«ԱՐԱՐԱՏ»Ի ԽԱՂԱՅԱՆԿԸ

Որոհ. Միութեան Նախարարաց Որո — հուրդին առընթեր մարդական մշակոյթի եւ ունեղնական վարչութիւնը, ինչպէս նաեւ ոտնազնդակի Դաշնակցութիւնը հը — րապարակած է Որոհ. Միութեան 1976Ի ախոյեանութեան խաղացանկը։ Մրցումնե — րը կը սկսին Ապրիլ 4ին՝ Երեւանի, Թիֆ —

միջադպրականը նուիրական պարտա — կանութիւնն է բոլոր մարքսիստ — լենի — նիստներուն։

Կուսակցութիւնը երկու միլիոն 600 հա — զար նոր անդամ արձանագրած է վերջին համագումարէն ի վեր։ Դալով ազատու — թեանց, Բրեժնեւ կը ձաղէ օտար քննա — դատութիւնները եւ կը կոթնի Լենինի մէկ խօսքին ըստ որուն՝ «Բարոյական է ամէն ինչ որ կը ծառայէ ընկերվարու — թեան կառուցման», աւելցնելու համար՝ «Ժողովրդավար է ամէն ինչ որ կը ծա — րայէ ժողովուրդին եւ համայնավարու — թեան կառուցման շահերուն»։

Քանի մը տղով

ԹԻՔԱԿԱՆ Ծովային ռազմափորձերը եղեականի մէջ, որոշ չափով կը մտա — հոգեն Յոյները։ Թէեւ Թուրքերը կ'ըսեն որ այդ ռազմափորձերը միայն միջազ — դային ջուրերուն մէջ պիտի ըլլան, բայց եւ այնպէս վախ կայ որ բռնաբարոյին յունական ջուրերն ու երկինքը եւ այդ պատճառով դիմում եղած է Անգարայի, որպէսզի յարգէ միջազգային օրէնքները։ Զաղլայանկիլ եւ Տէմիրէլ ըսած են որ մտահոգուելու որեւէ պատճառ չկայ։

Թեքնիթ ռազմուցումը շատ ցած մա — կարդակի վրայ է Որոհ. Միութեան մէջ, ըստ Մոսկուայի երկրորդական մասնա — դիւանական վարժարաններու տնօրէններու Որոհուրդին նախագահ՝ Զայթսէնի։ Գիր — քերը բաւարար չեն, կարիքներու ծրա — դիր չկայ եւ ուսանողներու մակարդակը ցած է։

ՓԱՐԻԶԻ Սամառութէն մեծ վաճառա — տան մէջ, շատ ծանր արկած մը պատա — հած է առջի օր, որու հետեւանքով երեք խոտուր մեռած է եւ չորս ալ՝ ծանր կեր — պով թունաւորուած են։ Զլամուկիք ջրը — հորի մը մաքրութեան ընթացքին է, որ թունաւոր կազերու տարածումը խեղ — դամահ ըրած է երեք հոգի։

ԻՐԱՆԻ Ծովուծի նախկին հրամանա — տարը՝ Ծովակալ Ռամզի Աբբաս Աթայի, Թեհրանի զինուորական ատեանի կողմէ դատապարտուեցաւ հինգ տարուան բան — տարկութեան եւ 15 միլիոն ֆրանք տու — դանքի։ Տասներկու ալ սպաներ ալ դա — տապարտուեցան բանտարկութեան եւ ծանր տուգանքներու։ Ծովակալն ու սպա — ները ամբաստանուած էին մեծ ընկերու — թիւններէն կաշառք առնելով Ծովային խաբիսիներ կառուցելու համաձայնագիր ստորագրած ըլլալու յանցանքով։

ՄԻՍՏԵԱՆՆԱԶԱՆԳՆԵՐԸ ՆԵՔԻԱՄՈՍԻ պիտի չյանձնեն ապաքած Զանթոմ օ — դանակներու շարժիչները։ Այս լուրը Իս — րայէլի հաղորդուած է Ուաշինկթընի իր դեսպանատան միջոցաւ եւ գոհունակու — թեամբ ընդունուած։

լիւի, Կիւեի, Վորոշիլովկրատի, Լվովի, Դոնեցկիի եւ Դնեպրոպետրովսկի մէջ։

Ստորեւ կուտանք Երեւանի «Արարատ» խումբի մրցումներու ընդհ. խաղացանկը։ Ապրիլ 4 — Արարատ Մոսկուայի Սպար — տակ (Երեւան)

Արարատ — Մոսկուայի բանակայիններ (Երեւան) (*)

Ապրիլ 16 — Արարատ — Միւնսի Դի — անօ (Միւնսի)

Ապրիլ 25 Արարատ — Զեմիթ (Լենին — կրատ)

Մայիս 2 — Արարատ-Մոսկուայի Տար — պեդօ (Երեւան)

Մայիս 9 — Արարատ — Կարպատներ (Լվով)

Մայիս 16 — Արարատ — Զերմուտեց Օտեպայի (Երեւան)

Մայիս 23 — Արարատ — Վորոշիլով — կրատ (Վորոշիլովկրատ)

Յունիս 1 — Արարատ Կիւեի Դիմաօ (Երեւան)

Յունիս 8 — Արարատ — Դմեպր (Դնե — պրոպետրովսկի)

Յունիս 15 — Արարատ — Շախտիոր Դոնեցկի (Երեւան)

Յունիս 22 — Արարատ — Դիմաօ Թիֆ — լիսի (Երեւան)

Յունիս 29 — Արարատ — Կախիա Սո — վետով (Կոյալիշեւ)

Յունիս 6 — Արարատ — Դիմաօ Մոս — կուայի (Մոսկուա)

Յունիս 13 — Արարատ — Լոկուտովի Մոսկուայի (Երեւան)։

Ինչպէս կ'երեւի խաղացանկէն, «Արա — րատ» 15 մրցումներէն 8ը կ'ունենայ Երեւանի «Հրազդան» մարզադաշտին վրայ։ Եթէ նկատի ունենանք որ Երեւան — ցիները իրենց դաշտին վրայ կը հիւրըն — կալեն այնպիսի խումբեր, որոնց հետ սովորաբար դուրսը դժուար կը մրցին (խօսքը Կիւեի եւ Թիֆլիսի Դիմաօյա — կաններու մասին է), կարելի է ուրեմն են — թաղրել, որ վիճակահանութիւնը այս անգամ որոշ չափով «Արարատ» ի նը — պաստ է։ Ուրեմն, կը մնայ լաւ խաղալ նաեւ մրցակիցի դաշտին վրայ եւ արդա — րացնել բազմազարդ երկրպագուներու յոյսերը, որոնք կ'երազեն «Արարատ»ը կրկին տեսնել ոտնազնդակի ողիմպիսին մէջ։

×

ՈՒՍԱՆՈՂԱԿԱՆ ՆՈՐ ԹԱՂԱՄԱՍԸ

Երեւանի Կարլ Մարքս Բաղմարուեստից հիմնարկի Կիրովականի մասնաճիւղի ու — սանողները, ձմեռնային արձակուրդէն ետք, իրենց դասերը սկսած են նորակա — ուոյց ուսումնական շէնքին մէջ։ Աւար — տած է թաղային համալիրներու կառու — ցումը։ Բարձրացած է արդի ճարտարա — պետական ոճով կառուցուած տուֆա — կերտ շէնքեր, մարզանքի վայրեր, հան — րակացարաններ։ Երեք յարկանի հինգ շէնքերն ունին նաեւ զբոսանեակներ, տարբարուածարաններ, ընթերցանութեան սրահներ, մարզական դահլիճներ, հրա — պարակներ եւ այլ յարմարութիւններ։ Նորակառուց համալիրը կահաւորուած է արգելական սարքերով, մեքենաներով, գոյքով, որոնք ստացուած են Մոսկուա — յէն, Լենինգրադէն, Միւնսիէն, Օդեսա — յէն, Կիւեէն եւ Որոհ. Միութեան այլ քաղաքներէն։

×

« ԽԱՏՈՒՏԻԿ » ԺԱՄԱՅՈՅՆԵՐԸ

Հայաստանի ժամացոյցի գործատան արտադրած արթնցնող ժամացոյցները Յունուար ամսուն զրկուած են արտասահ — մանեան հինգ երկիրներ։ Շուրջ քսան տարի է որ Երեւանի ժամացոյցի գործա — տան արտադրանքը կը զրկուի Մ. Նա — հանգներ, Անգլիա, Իտալիա, Յունաս — տան, Լիբանան, Բուլղարիա եւ այլ երկր — ներ։ Նոր ժամացոյցները կը կոչուին « Խատուտիկ » եւ ունին իրենց անունը ընդունող արտադրի գեղեցիկ սարքաւորում։

(*) Թուականը չէ մշտուած։

Fonds A.R.A.M

ՊԵՐԼԻՆ. — Տիկին Օֆելիա Մուրադ-
եան եւ զաւակները՝ Սեդա, Եօխըն, Զա-
րիկ եւ Բաֆֆի ցաւով կը ծանուցանեն
իրենց ամուսնոյն եւ հօր՝
ԱԼՅԵՐԷՆԻ ՄՈՒՐԱԴԵԱՆԻ
(Ամասիացի)
յանկարծական մահը, որ պատահեցաւ
Փետր. 13ին, 69 տարեկանին:

Ի ՅԻՇԱՏԱԿ

Կարօ Փափազեան, իր մօր՝ Մարի Փա-
փազեանի մահուան Դ. տարեդարձին առ-
թիւ եւ իր հօր՝ Յովհ. Փափազեանի մահ-
ուան Ա. տարեդարձին առթիւ 1000 ֆր.
կը նուիրէ Սեւրի Սամուէլ Մուրադեան
վարժարանին (ստանալ «Յառաջ» էջ):

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Հայ Ուսանողներու Օնգ. Մարմինը չը-
նորհակալութեամբ ստացած է հետեւեալ
նուէրները. — Տիկ. Մ. Մարտիրոսեան 200
ֆր., Տիկ. Հ. Տէյրիմէնճեան եւ զաւակ -
ները (Լիոն) 300, իրենց ամուսնոյն եւ
հօր՝ Պ. Յովսէփ Տէյրիմէնճեանի մահ -
ուան 5րդ տարեդարձին առթիւ:

SOS ÉLECTRICITÉ

DEPANNAGE ELECTRICITE
INSTALLATION
FORCE et LUMIERE

Entreprise TOSSOUNIAN
23, rue de Draguignan
95400 ARNOUVILLE-LES-GONNESSE
Tél. : 985-79-35

ՆԱՍՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Հոգեւոր եւ դասական երգ ու նուագի
երեկոյ, կազմակերպուած Հայ Ուս. Օգն.
Միութեան նախաձեռնութեամբ, Ուրբաթ
Ապրիլ 9 ժամը 20-45ին: Մանրամասնու-
թիւնները յաջորդով:

Imprimé sur les Presses
DU JOURNAL «HARATCH»
83, rue d'Hauteville 75010 Paris
Commission Paritaire : N° 55935

ՎԱՐԴԱՆԱՆՑ

ՓԱՐԻԶԻ Ա. ՅՈՎՀ. ՄԱՐՏԻՅ

Կիրակի, Փետր. 29, Բուլ Քարեկեմդան
է: Սկիզբ Մեծ Պահոց:

Այս Կիրակիէն սկսեալ խորանին վա -
րագոյրը փակ կ'ըլլայ եւ ժամը 10ին դոյ
պատարագ կը մատուցուի:

×

ԻՍԻԻ

Ս. ՄԱՐԻԱՄ ԱՍՏՈՒԱԾԱԾԻՆ ԵԿԵՂԵՑԻ

Այս Կիրակի, Փետր. 29ին, առաւօտ -
եան պատարագէն ետք՝ եկեղեցւոյ մէջ
տեղի կ'ունենայ՝ վարդապետ տօնակա-
տարութիւն:

Կը խօսի՝ Նարեկ վրդ. Զաքարեան
Գեղարուեստական յայտագիր՝ Անի
երգչախումբի կողմէ:

×

ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Լիոնի Հայ Առաք. եկեղեցւոյ Աղգ.
Միութեան վարչութիւնը կը ծանուցանէ
թէ Կիրակի Փետր. 29 առաւօտուն Ս. Յա-
կոբ եկեղեցւոյ մէջ կը մատուցուի պա -
տարագ: Պատարագի ընթացքին կը կա -
տարուի Հայրապետական մաղթանք Ամե -
նայն Հայոց Վազգէն Կաթողիկոսի ան -
ուան տօնի առթիւով:

Առաւօտեան ժամերգութիւն ժամը 8-30
պատարագ ժամը 10ին:

Նոյն օրը կէսօրէ ետք ժամը 3-30ին
Աղգ. Տան սրահին մէջ կը կատարուի
Վարդանանց տօնակատարութիւն. դե -
ղարուեստական լայն մասնակցութիւն կը
բերեն Հայկազեան միօրեայ վարժարանի
աշակերտ - աշակերտուհիները:

×

ԺԷՆ - ԺԵՌՈՍԻ ՄԷՋ

Սէն Ժեռոմի Ս. Սահակ - Մեսրոպ ե-
կեղեցւոյ մէջ հանդիսաւոր շուքով կը
յիշատակուի սրբոց Վարդանանց զօրա-
վարաց տօնը, մասնակցութեամբ Մար -
տիկի քոյր եկեղեցիներուն: Տօնախմբու-
թեան կը նախագահէ եւ կը քարոզէ՝

Յակոբ Եպս. վարդապետ
պատարագ կը մատուցանէ Գամփ. Ֆրէ-
զի Ս. Կարապետ եկեղեցւոյ հոգեւոր հո-
ւիւ Գաբրիել վրդ. Պեֆեան:

Հինգշաբթի, Փետրուար 26:
Սկիզբ ժամերգութեանց ժամը 8-30,
պատարագ 10, քարոզ 11-15:

« Յ Ա Ռ Ա Ջ »

ԲԱՐԳԱՒԱՃՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

ՄԱՐՏԻՅԻՆ Պ. Պետրոս Նաղարեան
330 ֆր. կը նուիրէ յանամեակին առթիւ:

Տիկին Արզումանեան 30 ֆր.:
Նիսիէն Տիկին Զօռեան 30 ֆր.:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ԿԱՊՈՅՏ ԽԱՉԻ Տէսինի մասնաճիւղը
ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր անդա-
մուհիները Փետր. 27 իրիկուան ժամը
20ին Հայ Մշակույթի Տան ներքնայարկը,
ներկաներուն թիւը բաւարար կը նկատ -
ուի, օրակարգ՝ վարչութեան ընտրու -
թիւն:

ՖՐԱՆՍԱԶԱՅ ԳՐՈՂՆԵՐՈՒ
ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԵԱՆ

ՏԱՐԵԿԱՆ ԱՌԱՆԴԱԿԱՆ

Ճ Ա Շ

Փետր. 29 Կիրակի ժամը 13ին

« Au jardin de Théophile »
(Հայկական նոր ճաշարանին մէջ)

139, Rue Saint-Honoré, 75001 Paris
(Métro Palais-Royal)

Կը նախագահէ՝ վարդապետ Եղիշեան
Գեղարուեստական բաժին, զվարարու-
թեամբ Գեորգ Եանպէկեանի, սիրալոյսա-
մասնակցութեամբ ժողովրդական երգիչ
Բիզանդ Ֆրանսէանի եւ Օր. Անտիլոն
Սվանեանի (ձեռնադաշնակ):
Ճաշագին 40 ֆրանք

**AU JARDIN
DE THEOPHILE**

chez Oskian 139, rue Saint-Honoré Paris 1er tél. 260 23 80

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՃՈՒ ՃԱՇԱՑՈՒՑԱԿ

ՋԵՐՄ ՄԹՆՈԼՈՐՏ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՂԱՆԱԿՆԵՐՈՎ ՈՒ ԵՐԳԵՐՈՎ

ԱՄԷՆ ԻՐԻԿՈՒՆ ՀԱՅԿ. ՋՈՒԳԵՐԳՆԵՐ՝

ՎԻԳԷՆ ԵՒ ՅԱՐՈՒԹ

200 հոգիանոց սրահ ընդունելութեանց համար
Salle pour banquet, réception, mariage, etc.
OUVERT TOUS LES JOURS

45ՐԴ ՏԱՐԵԿԱՆ ՑԵՐԵԿՈՅԹ

ՀԱՅ ԱՐԻՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

ՓԱՐԻԶԵԱՆ ՇՐՋԱՆԻ

Կիրակի Մարտ 7, կէսօրէ վերջ ժամը 14-30ին

Salle de la Chimie, 28 bis, Rue Saint Dominique, Paris (Métro Invalides)

Ներկայութեամբ՝ Սկաուտական Համաշխարհային Պիւրոյի Ընդհ. քարտուղար
(Ժընեւ) ԼԱՍԼՈ ՆԱՃԻԻ

ՅԱՅՏԱԳԻՐ

Շրջանի ներկայացումը — Սկաուտական երգչախումբը հայկ. երգերով -
Հայկական պարեր: Աշխարհի շրջանը սկաուտներու կողմէ, տարիներու ըն-
թացքին — Արտասանութիւններ հայերէն — «Հայ Արի» նուագախումբը,
բանակումի կրակը, եւայլն:

Մասնակցութեամբ Փարիզի Շրջանի սկաուտներուն, արեւոյշներուն, գայլիկ-
ներուն եւ թեւիկներուն, եւ Լիոնի շրջանին պետներուն եւ սկաուտներուն:

Միջնաքարին՝ պիւֆէ եւ ցուցադրութիւն

Մուտք 15 ֆրանք, երախաներուն մուտքը ազատ է

LE COMITE DES ETUDIANTS DE LA MAISON D'ARMENIE

Organise

Un DEBAT sur le thème

LE DEVENIR DE LA JEUNESSE ARMÉNIENNE

Participent au débat :

Mme ANAHIT TER-MINASSIAN, Prof. de l'Université de Paris

JEAN-MARIE CARZOU, agrégé de l'Université.

Le Vendredi 27 Février à 21 heures

57, Bld. Jourdan — Paris (14e) — Métro : Porte d'Orléans

ՍԱՄՈՒԷԼ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԵՍ ԾՆՈՂԱՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

Վարժարանի սրահին մէջ

Փետրուար 29, Կիրակի

Նախագահութեամբ Սեւրի Քաղաքապետին

ՊԵՌՆԱՐ ՏԷՏԷՃԵԱՆ իր նուագախումբով

ՄԱՐԹԷՆ ԵՌԻԿԷՆՍ, իր երգերով

ATTRACTIONS

Ճաշ 80 ֆր. ժամը 20ին

Մուտք 20 ֆր.

BUFFET

B A R

Հեռաձայնիկ 027-18-28

Exigez

de votre fournisseur habituel
les délicieux

halva lokoum tahin

Bongouï

USINE A St. MENET - 13011 MARSEILLE - TEL (91) 43 12 53 - 43 04 07

Fonds A.R.A.M

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍԳԸ

ԹՐԻՍՏՐԻՍ ՍՊԱՌՆԱԼԻԲ
ԵՒՐՈՊԱՅԻ ԴԵՍ

0

Լիբանանի թրքական դեսպանատան առաջ քարտուղար Օթթար ձեռնարկի սպա — նութիւնը եւ այդ դէպքէն տասը ժամ վերջ դեսպանի կառքին վարիչ ֆարուք Չընարին ծանրագոյն վերաբերուելը զայն բացուցած է թրքերէն թերթերը, որոնք ըստ իրենց սովորութեան սկսած են թըշնամիներ փնտռել ալ ու ձախ: Ու ամէնէն առաջ զտած են Հայերը, արձագանգ հանդիսանալով Փրանսական Մամուլի դոր — ծակալութեան մէկ հեռագրին, որուն համաձայն ահաբեկումները կատարած է «Հայաստանի Ազատագրութեան գաղտնի բանակի ԱՆԳՐԱՆԻԿ ՓԱՇԱ խմբակը»:

Թրքիւնամ ալ լուրը դժբախտաբար խորացող մը առած է իր փետրուար 20ի թիւին առաջին էջին վրայ: Օր մը առաջ, փետր. 19ին նոյն թիւի թրք դարձեալ առաջին էջին վրայ զոյգ սիւնակնոց խորագրով կը գրէր, որ «Օթթար ձեռնարկ առաջնորդը փախած աստիճանային խօսքի տակ է»:

Կիւնայտըն, Միւնխէն եւ ուրիշ թերթեր նոյնիմաստ հրատարակութիւններ ըրած են՝ առանց սակայն փաստեր ներկայացնելու:

Թրքիւնամ «Համբարութիւնիս հա — տա» խորագրին տակ յարձակողական — սպառնական գրութիւն մը կը հրատարակէ ներպարագիծներուն դէմ, որոնք անկախող եղան ջարդ դրանելու քաղաքակիրթ աշխարհի քաղաքակիրթ երկու քաղաքներուն մէջ գործուած ոճիւրներուն հեղի — նակները: Սակայն այդ աշխարհի դպրոցական դասագրքերուն մէջ մինչեւ այսօր թրքերուն «բարբարոս» անականը կու — տան:

Յետոյ կ'աւելցնէ.

«Թրքերու մասին այս անարդար ան — ծականը գործածողները թո՛ղ դիտան, որ իրայէլի հիւպատոս էլ Ռոմի սպան — նիւնները թուրք ոստիկանութեան կողմէ բռնուկեցան եւ մահուամբ պատժուեցան, նոյնպէս իւնիէի մէջ սպանուող չորս ամերիկացի պաշտօնեաներու սպանու — թեան հեղինակները իրենց յանցանքին պատիժ մահուամբ կրեցին: Այս երկու օրինակները բաւական են ցոյց տալու հա — մար թէ ո՞վ է քաղաքակիրթը, ո՞վ՝ բար — բարոյը:

Թուրք « քաղաքակիրթ » դարձած «բարբարոս» կ'անուանէ Եւրոպացին: Ու կը յաւակնի դառ տալ անոր:

Ժողովրդավարութեան օրրան Ֆրանս — ալիք, քաղաքակիրթ Աստուրիոյ եւ դա — րեթով Մէքսիկոյի պաշտպանութեան տակ ապրող Պէրուի մէջ իսլամ թուրք — քիւն դէմ դաւադրական ցանց մը, խա — լակութեան մտայնութիւն մը կ'անքի կոչուած է, կը գրէ:

Ու դեռ ահա՛ թէ ի՞նչ ցափոտութեան դուրս կուտայ:

Պի՛նչ կը սպասեն: Արդարութեան գործարարութիւն: Այսինքն կ'ուզեն, որ թուրք ազգը քաղաքակիրթ աշխարհի ա — ղօրինութեանց դէմ փոխ — վրէժի՞ դիմէ:

Քաղաքակիրթ աշխարհի արեւմտեան ա — ղօրինութեան դիմաց արեւմտեան ըլլայ:

«Թուրքը կը համբերէ ո՛չ թէ իր ան — տես քաղաքակիրթ (?) է, օրէնքները եւ միջուկային համաձայնագրերը կը յար — գէ (?)»:

Յետոյ ի՞նչ ամբարտաւանութիւն եւ ի՞նչ սպառնալիք.

«Եթէ յանցաւորները գտնելու համար կը սպառնի որ փոխ — վրէժի դիմենք,

ՕՐՈՒԱՆ
ՀԻՄՆԱԴԻՐ ՇԱԽԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ

ՕՐՈՒԱՆ
ԴԵՊՓԵՐԸ

ՄԻՍՅԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐ

ՆԱԽԱԳԻՆՈՒՄԸ
ԿԸ ՓՆՏՈՒՄԻ

0

Ֆորտի եւ Ռիկընի մրցակցութիւնը, որ սուր բնոյթ առած է, կրնայ նաեւ ակա — րացնել եթէ ոչ պառակտել Հանրապետա — կան կուսակցութիւնը: Արդարեւ պայ — քարը սուր է եւ Նոր — Հըմշայրի նախա — պատրաստական ընտրութիւնները այդ ուղղութեամբ բաւական խօսուած պատկեր մը պարզեցին: Այսպէս Ֆորտ, որ պաշ — տօնի վրայ նախագահ մը ըլլալու առա — ւելութիւն ունի, 51 առ հարիւրով, մի — այն 2 առ հարիւր առաւելութիւն մը ու — նի Ռիկընի վրայ ինչ որ գրեթէ պարտու — թիւն մը կարելի է նկատել: Նոյն չըջա — նին մէջ Դեմոկրատներու թեկնածուներու ղեկավար կը հասնի Քարթըր 29 առ հա —

Թուրք ազգը այդ փոխ — վրէժին չի զիջա — նիր: Սակայն եթէ քաղաքակիրթ աշխար — հը ազգի մը համբերութիւնը այսքան սպառէ, թուրք Պետութիւնը պատահե — լիքներէն պատասխանատու պիտի չըլ — լայ»:

Ու դեռ աւելին.

«Կազմակերպող քաղաքակիրթ աշխար — հին: Մենք որքան կը յարգենք ձեզ, դուք ալ նոյնքան պէտք է յարգէք մեզ:

«Ո՛չ մէկ համբերութիւն անսահման է: Լաւ է, որ մեր բարեկամները այս բանը դիտան», կ'եղբակացնէ Թրքիւնամի խմբագրը (փետր. 19):

Անդրադառնալով Օթթար ձեռնարկի սպա — նութեան, թուրք թերթին թղթակիցը Պէրուի մէջ կը հաղորդէ, որ ահաբեկչը կատարեալ մասնագէտ մըն է եղած, ան — ձայն մէկ գնդակով միայն մեղքուցած է աւագ քարտուղարը: Ոճիւրին վայրը եղող խանութը գտնուողներէն մէկը մարդա — սպանին ետեւէն վազեր է եւ հետը օձիք օձիքի եկեր է: Սակայն մարդը փախեր է եւ փախած ատեն ատրճանակը գետին նետեր է: Չհաստատուած լուրերու հա — մաձայն, մարդասպանը գինքը ձերբակա — լել ուզող մարդուն հետ հայերէն խօ — սեր է:...

Օթթար ձեռնարկ 1946ին ծնած է Օսմա — նիյէ (Ատանայի նահանգ): 1965ին աւս — տրիական Սէն Ժորժ լիւնէն, 1969ին Քա — ղաքական Գիտութեանց վարժարանը ա — ւարտած է: 1970ին պաշտօնի կոչուած է Արտաքին նախարարութեան մէջ: Կինը տեսչուհի է մասնաւոր վարժարանի մը մէջ: Անոր յայտարարութեան համաձայն, քանի որ ամիս առաջ իրենց պարտէզին մէջ տինամիթով անյաջող մահափորձ մը կատարած են ամուսնոյն դէմ:

Թուրք թերթերը կատարած են, որ երեք տարուան մէջ հինգ գիւտնադէտներ սպաննուած են (մէջն ըլլալով Մոնթէ — պէլլոյի երկու հիւպատոսները): Ու կը պահանջեն, որ արտասահմանի իրենց ղեկանադիտական ներկայացուցիչները լաւ պաշտպանուին:

Այսպէս՝ գիտեն եղեր ընելիքներն...:

ՀՐԱՆՏ — ՍԱՄՈՒԷԼ

րիւրով, իրեն կը յաջորդեն Ըտըլ (24 առ հարիւր), Պայճ 16, Հարիս 11 եւ Շրայ — վըր միայն 9: Այս առաջին արգիւնքները ամէն պարագայի մէջ քաղաքական չեն ֆորտի համար, որ ցարդ երեքը չէ դի — մած ժողովուրդին քուէին քանի ընտր — վի նախագահ մը չէ այլ՝ նշանակովի: Ծանօթ է որ փոխ — նախագահ նշանակուե — ցաւ երբ Նիքսըն ստիպուեցաւ հեռացնել Անեոն եւ անոր տեղը դնել Ֆորտը, որ քիչ ետք Ուաթըրկէյթի դայթակղութե — նէն ետք, պիտի գրաւէր հրաժարեալ Նիք — սընի աթոռը:

Այս առաջին ընտրութիւնները անշուշտ յստակ պատկեր մը չեն կրնար տալ մա — նաւանդ Դեմոկրատ կուսակցութեան հա — մար, որու երկու կարեւոր թեկնածու — ները (Ուալթս եւ ձեռքըն) չէին մասնակ — ցած այս առաջին փորձերուն: Ամէն պա — րագայի մէջ, մէկ կէտ պարզ է, այս ընտրապայքարի գլխաւոր եւ ամէնէն հե — տաքըրբական մասը պիտի ըլլայ՝ Ֆորտ — Ռիկընի մենամարտը:

Գաւի մը տղով

ՅՐԱՆՍԱՅԻ ՏԱՍՕ օգնականային ընկե — րութեան Հոլանտայի ներկայացուցիչը ազատ արձակուած է Ամբերիտամի դա — տարանին կողմէ: Ամբաստանուած էր որ Միքաէլ ծախելու համար կաշառած է եր — կու երեսփոխաններ:

ՊրիմիՍէլի մէջ ճաշ — առուիսի մը ըն — թացքին, Ատլանտեան Ուխտի ուժերու հրամանատարը՝ զօրավար Հէյկ կը յայ — տարարէր՝ «Շատ մտահոգ եմ Ատլան — տեան Ուխտի անդամ երկիրներու կառա — վարութեանց մէջ մարքսիստական կու — սակցութիւններու մասնակցութեան», միւս կողմէ աւելցնելով թէ Արեւմուտքը պէտք է զիտակցի թորհ. Միութեան ու — ժին որ աւելի քան երեք սպանական է եւ ամէն ջանք կը թափէ Միացեալ Եւրո — պա մը ունենալու համար:

ՊէճՐՈՒԹԻՄԻ մէջ, չորս ամիս «գերու — թենէ» ետք, ազատ արձակուած են երկու ամերիկացի դիւանագէտներ: Ամերիկա — ցիները ազատ ձգուած են պաղեստինեան կեռիլլաներու կողմէ:

ՄԱՐՏ Միչիկէն, երկկողմականութիւնը 15/4 առ հարիւր յաւելում կը կրէ:

ՄԻՍՅԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ քաղաք — կան հարցերու ենթանախարարը՝ Ժորժ Միսը, հրաժարած է իր պաշտօնէն՝ աշ — նան ստանձնելու համար Ուալինկընի « Ամերիկեան Համալսարան »-ի նախագա — հութիւնը: Ան կարեւոր գեր խաղացած է իսրայէլի եւ իր դրացի Արաբներու միջեւ բանակցութեանց մէջ:

ՄԻՍՅԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ Ծերակոյ — տը 23ի դէմ 66 ձայնով օրինադիւմ մը քուէարկեց որ իսրայէլական Մարիան կողմները կը դարձնէ Միացեալ Նահանգ — ներու հողամաս: Մարիան կողմները, ո — րոնք 1947ին ի վեր կը գտնուէին Միացեալ Նահանգներու հողատարութեան տակ՝ ՄԱԿի որոշումով, ունին 14 հազարի հաս — նող բնակչութիւն մը, որ օրէնքի վերջ — նական հաստատումով կը դառնան ամե — րիկեան քաղաքացիներ: Օրինադիւմը պէտք է վաւերացուի նաեւ Ներկայացուց — չական ժողովի կողմէ:

ՄԻՍՅԵԱԼ Պաշտպանութեան նախկին նախարարը Մոնէ Տայան Փարիզ կը գլու — նուի՝ հրաւերովը հրէական բաղմաթիւ կաղմակերպութիւններու: Նախկին նա — խարարը եկած է հրէական սիրուքի նիւ — թական օժանդակութիւնը ապահովելու իսրայէլի համար, որուամբ ըլլալով որ Միացեալ Նահանգներու Ներկայացուցիչ — ներու ժողովի՝ արտաքին աշխարհին վարկեր յատկացնող ենթայանձնախումբը դէմ քուէարկած է իսրայէլի յատկացնե — լիք 500 միլիոն տոլարի գինտոլարական յա — ւելեալ օգնութեան:

ԵՐԵՒԱՆ ↔ ՓԱՐԻՉ
ՀԵՌԱՏԻՊ

ԵՐԵՒԱՆ (Հեռախոյ, Փետր. 19)

ՃԱՓՈՆԱԿԱՆ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԻՍ
ԵՐԵՒԱՆԻ ՄԵՉ

Երեւանի Արուեստի տան մէջ բացուած է «Ճափոնական կազմակերպական տեխ — նիկա» ցուցահանդէսը, նախաձեռնու — թեամբ «Թոքիօ Բոնկիլ» առեւտրական հաստատութեան: Ցուցահանդէսին մէջ ներկայացուած են պատճէնահան, օֆուք — տպագրութեան մեքենաներ, սեղանի ե — լիկտրոնիք հաշուիչ մեքենաներ, առեւ — տրական մեքենաներ, ձայնագիր մեք — նաներ եւ գրասենեկային պիտոյքներ: Ցուցահանդէսի բացումը կատարած է Հայաստանի առեւտուրի եւ արդիւնարե — րութեան պալատի նախագահը՝ Օ. Բա — դալեան: Բացման արարողութեան ներ — կայ գտնուած են Հայաստանի նախարար — ներ եւ պաշտօնական ուրիշ անձնաւորու — թիւներ:

×

« ՄԱՍԻՍ » ԿՕՇԻԿՆԵՐԸ՝
ՄՈՍԿՈՒՍԻ ՏՕՆԱՎԱՃԱՌԻՆ

Մոսկովայի «Պերլոմայսկի» հանրախա — նութիւն մէջ «Պրաւդա» թերթի կազմա — կերպած տօնալուծագոյն, որուն կը մաս — նակցէին Մոսկովայի «Մոկո» կարի դոր — ծատունը, Երեւանի «Մարիս» կօշիկի գործատունը եւ կարգ մը ուրիշ ձեռնար — կութիւններ, Երեւանի «Մարիս» գոր — ծատան արտադրութիւնը արժանացած է բարձր գնահատանքի:

×

ՀԱՆԴԻՊՈՒՄ՝ ՌՈՍԼԻՆԻ ՀԵՏ

Երեւանի գիտնականները, արուեստա — բանները, նկարիչները հաւաքուած են Մաշտոց մատենադարանը, հանդիպում ունենալու... Թորոս Ռոսլինի հետ: Ա — առաջին անգամ ըլլալով լայն հասարակու — թիւն մը առիթը ունեցած է տեսնելու Ժ.Գ. դարու մեծագոյն մանրանկարիչ՝ Թորոս Ռոսլինի շուրջ երեսուն գործերը: Երեկոյթը ներածական խօսքով բացած է Մաշտոց մատենադարանի տնօրէնը՝ Ա — կադ. Լեւոն Պալիկեան, որ համառօտ կերպով ներկայացուցած է Ռոսլինի ըս — տեղծագործութիւնը: Հայ արուեստա — գէտներու անունով շնորհակալութեան խօսք ըսած է Հայաստանի Նկարիչներու Միութեան վարչութեան նախագահը՝ Սուրէն Սաֆարեան:

×

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՔՈՆԵԱԿՆԵՐԸ
ԿԸ ՓՆՏՈՒՄԻ

Հայկական թոնակները ժողովրդակա — նութիւն կը վայելեն տարբեր երկիրներու մէջ, որոնց շարքին աւելցած են նաեւ երկուքը՝ Լեհաստան եւ Վիէթնամ: Յուն — ուար ամսուն այդ երկիրները զրկուած են հինգ հազար տասնալիթր թոնակներ, որոնք բոլորն ալ կը կրեն պետական ո — րականիչ: Ամէն տարի, աշխարհի 15 եր — կիրներ կ'արտածուի 39 հազար տասա — լիթր թոնակ: 10րդ հնգամեակի ծրարով նախատեսուած է այդ խմբի արտադ — րութեան ծաւալը հասցնել տասը միլիոն տասնալիթրի: Այդ նպատակով ալ կը կա — ուցուին նոր ձեռնարկութիւններ:

Fonds A.R.A.M

ՎԱՐԴԱՆԱՆՑ

ՓԱՐԻԶԻ Ս. ՅՈՎԼ. ՄԿՐՏԻԶ

Կիրակի, Փետր. 29, Բուժ Բարեկեցիկացման
է: Սկզբը Մեծ Պահոց:

Այս Կիրակիին սկսվելու խորանին վա -
րագոյրը փակ կ'ըլլայ եւ ժամը 10ին գոյ
պատարագ կը մատուցուի:

×

ԻՍԻԻ

Ս. ՄԱՐԻԱՄ ԱՍՏՈՒԱԾԱԾԻՆ ԵԿԵՂԵՑԻ

Այս Կիրակի, Փետր. 29ին, առաւօտ -
եան պատարագէն ետք՝ եկեղեցւոյ մէջ
տեղի կ'ունենայ՝ Վարդանանց տօնակա -
տարութիւն:

Կը խօսի՝ Նորվան Վրդ. Զաքարեան
Գեղարուեստական յայտագիր՝ Անի
երգչախումբի կողմէ:

×

ԼԻՈՆԻ ՄԷԶ

Լիոնի Հայ Առաք. եկեղեցւոյ Ազգ. -
Միութեան վարչութիւնը կը ծանուցանէ
թէ Կիրակի Փետր. 29 առաւօտուն Ս. Յա -
կոբ եկեղեցւոյ մէջ կը մատուցուի պա -
տարագ: Պատարագի ընթացքին կը կա -
տարուի Հայրապետական մաղթանք Ամե -
նայն Հայոց Վաղգէն Կաթողիկոսի ան -
ուան տօնի առիթով:

Առաւօտեան ժամերգութիւն ժամը 8:30
պատարագ ժամը 10ին:

Նոյն օրը կէսօրէ ետք ժամը 3:30ին
Ազգ. Տան սրահին մէջ կը կատարուի
Վարդանանց տօնակատարութիւն. դե -
ղարուեստական լայն մասնակցութիւն կը
բերեն Հայկազեան միօրեայ վարժարանի
աշակերտ - աշակերտուհիները:

ՏԱՐԵԿԱՆ

ՊԱՐԱՀԱՆԴԻՍ

BAL ANNUEL
A VALENCE

Organisé par le groupe
SCHAVARCH MISSAKIAN de
Valence du Nor Séround

Le Samedi 6 Mars au Palais de la
Foire, Ave. de la Marne, de 21 h. 30
à l'aube

Orchestre Jacques KOJA de Valence
en attraction orchestre KOTCHARI
de Marseille

Réservation (75) 42-34-58

ՆՈՒԷՐ

Պ. Գապարճեան իր աղջկան՝ Պրիժիթ
Գապարճեանի առամնային վերաբուժու -
թեան պետական տղթորայի յաջողու -
թեան առթիւ 100 Փր. կը նուիրէ «Յա -
ռաջ»ին:

ՀԱՅԱՎԱՆ ՅԱՅՏԱԳԻՐ

ՖԻՐԱՆ. ԶԱՅՆԱՍՓԻԻՈՒՆ

Այս Կիրակի առաւօտ ժամը 8ին Ֆրանս -
ֆիլմիւն կայանէն՝ Հայ. եկեղեցին,
մասնակցութեամբ Ռընէ Գլեմանի:

ՀԱՅ ԿԱՐՄԻՐ ԽԱԶԻ

Անիէն Պուա-Քոլմայի շրջանի մասնա -
ճիւղը կազմակերպած է իր

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՆԴԵՍԸ

Կիրակի Մարտ 7, Պուա - Քոլմայի
քաղաքապետարանի սրահը

32, Rue Paul Déroulède

Կը խօսի՝ Կեղրոնի կողմէ Տիկիմ Պեր -
նուի Սաղաթէլեան:

Գեղարուեստական բացառիկ յայտա -
գործ: Կը մասնակցին՝ Գեորգ Եանայէկ -
եանի ղեկավարութեամբ ՆԱՅԻՐԻ Երգա -
խումբը, ինչպէս նաեւ Վ. Զիլիկիւրեանի
եւ Գ. Գեորգեանի պատրաստութեամբ
առաջին անգամ կը ներկայացուի
«ՏԱՍԸ ՕՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷԶ»
գունաւոր Փիլմը

Մուտք 10 ֆրանկ

ՅՈՒՇԱՏԵՐ

ԿԱՊՈՅՏ ԽԱԶԻ Պանէէօ - Քաշանի մաս -
նաճիւղը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր
բոլոր անդամուհիները, Երեքշաբթի
Մարտ 2 ժամը 20:30ին, Լը Պօքէս սրճա -
րանին մէջ, Ալբրիլ Փասթօր, Տիկիմ
Մուսայեանի ընկալարանին դիմացը: Կը
խնդրուի ճշգրտաբար ըլլալ:

×

ԿԱՊՈՅՏ ԽԱԶԻ Տէսինի մասնաճիւղը
ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր անդա -
մուհիները Փետր. 27 իրիկուան ժամը
20ին Հայ Մշակոյթի Տան ներքնայարկը,
ներկաներուն թիւը բաւարար կը նկատ -
ուի, օրակարգ՝ վարչութեան ընտրու -
թիւն:

Imprimé sur les Presses

DU JOURNAL «HARATCH»

83, rue d'Hauteville 75010 Paris

Commission Paritaire : N° 55935

LE COMITE DES ETUDIANTS DE LA MAISON D'ARMENIE

Organise

Un DEBAT sur le thème

LE DEVENIR DE LA JEUNESSE ARMÉNIENNE

Participent au débat :

Mme ANAHIT TER-MINASSIAN, Prof. de l'Université de Paris

JEAN-MARIE CARZOU, agrégé de l'Université.

Le Vendredi 27 Février à 21 heures

57, Bld. Jourdan — Paris (14e) — Métro : Porte d'Orléans

GALERIE JEAN CAMION

8, rue des Beaux-Arts, Paris (6e)

Tél. : 633-95-63

ԱՐԱՄ ԱԼԵՍԵԱՆ

(Իւլաներկեր)

Exposition du 29 Février au 6 Mars

Galerie ouverte tous les jours de 10
à 13 h. et de 14 à 19 h. 30

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18Ը

ՎԻՆԻՐ ՄԷԶ

Կիրակի, Փետր. 29, ժամը 15ին, Գա -
պար Իփէկեան աղումբը:

Կը նախագահէ ընկ. ԳՐԻԳՈՐ ԱՃԻՄԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ յայտագիր,
պատրաստուած Նոր Սերունդին կողմէ:

Երգ, պար, արտասանութիւն:
Պաշտօնական բաժինէն ետք՝ խնջոյք,
չամփուրով խորոված, զանազան անու -
շեղէններ:

Մուտք ազատ է:

ՍԱՄՈՒԷԼ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԻՍ ԾՆՈՂԱՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

Վարժարանի սրահին մէջ

Փետրուար 29, Կիրակի

Նախագահութեամբ Սերի Քաղաքապետին

ՊԵՌՆԱՐ ՏԵՏԷՃԵԱՆ իր նուագախումբով

ՄԱՐԹԷՆ ԵՌԻԿԵՆՍ, իր երգերով

ATTRACTIONS

Ճաշ 80 ֆր. ժամը 20ին

Մուտք 20 ֆր.

BUFFET

B A R

Հեռաձայնել 027-18-28

ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՆ

ՆՈՐ ԶԱՅՆԱՊՆԱԿՆԵՐ

LES ARMENIENS

F.F. 40

L'AME ET LA

MUSIQUE ARMENIENNE

F.F. 40

CONCERTO DE VIOLON

ARAM KHATCHADRIAN

F.F. 40

SAYAT-NOVA

F.F. 40

ILS SONT TOMBES

Charles Aznavour

LES JEUNES ARMENIENS

F.F. 40

MUSIQUE INSTRUMENTALE

DE L'ARMENIE

F.F. 40

LA MESSE (2 disques)

ARMENIENNE

DE L'ARCHEVEQUE

MAMPRE SIROUNIAN

(Enregistré en Egypte)

F.F. 75

ET

A TRAVERS L'ENFERS VERS LES AMERIQUES

2 disques avec livre racontant la tragédie du Génocide Arménien en 6 langues

(THROUGH HELL TO THE AMERICAS)

ԴԺՈՒՔԻ ՄԷՋԵՆ ԴԵՊԻ ԱՄԵՐԻԿԱՆԵՐԸ

Շարժանկարի պատրաստութեամբ 2 ձայնապնակներ եւ գիրքը

(շարժի պատմութիւնը 6 լեզուներով)

F.F. 80

Մարտ մէկէն սկսեալ կրնաք գնել հետեւեալ հասցէներէն. —

RESTAURANT ANOUCH

Անուշ ֆաշարան

12, Rue Cadet

75009 PARIS — Tél. : 246-54-17

նաեւ

LIBRAIRIE ARMENIENNE H. PALOUYAN

9, Rue de Trévis

75009 PARIS — Tél. : 523-24-97

կամ ուղղակի դիմել՝

ou directement s'adresser

ARCA PUBLICATIONS LTEE

B. P. 121 STATION « A »

OTTOWA, ONTARIO KIN 8 VI CANADA

Tél (613) 235-2864

TELEX 053-4498

Fonds A.R.A.M

AVEC LE CONCOURS DE

AÉROFLOT - INTOURIST - Havas-Voyages

JACQUES CHELELEKIAN vous propose ses

VOYAGES EN ARMENIE

Prix par personne au départ de MARSEILLE

F 2650

DEPART 12 MARS

RETOUR 25 MARS

P R I X 2 9 5 0 F.

Départ : 16 Avril Retour 29 Avril

Départ : 7 Mai Retour 20 Mai

Ces prix comprennent :

- Transport aérien Marseille — Erévan — Marseille
- Transferts aéroport — Hôtel et V. V.
- Logement en chambre double Hôtel 1ère classe
- Pension complète
- Visite Erévan — Etchmiadzin
- Excursions : Sardarabad — Garni — Kégart — Lac Sévan

IMPORTANT : Inscriptions : minimum un mois et demi avant la date de départ
Renseignements et réservations :

toutes agences HAVAS VOYAGES

et Jacques CHELELEKIAN

VOYAGES WASTEELS

87 La Canebière

13001 MARSEILLE

Tél. : (91) 50-89-12

Lic. 97

ՀԱՐԱՑ
ՓԵՏՐՈՒԱՐ
28
SAMEDI
28 FEVRIER
1976

HARATCH

LE SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE OCCIDENTALE

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

83, RUE D'HAUTEVILLE, 75010 PARIS

— Tél. : 770-86-60 —
C. C. P. Paris 15069-82

Fondé en 1925
571027317 A R.C. PARIS

LE NUMERO 1,20 F.

ՏԻՊ. ՏԱՐԻ — ԹԻԻ 13-526

Օ Ր Ա Թ Ե Ր Թ
ՀԻՄՆԱԴԻՐ ՀԱՒԱՐՇ ՍԻՍԱՔԵԱՆ

Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN

51e ANNÉE — N° 13.526

**ԵՐԵՎԱՆ ↔ ՓԵՐՏԻՉ
ՀԵՌԱՏԻՊ**

ԵՐԵՎԱՆ (Հեռախոս)

ՅՈՒՅԱՀԱՆԴԻՍ
ՆՈՒՐՈՒԱԾ՝ ՄԻՍԱՔ ՄԵԾԱՐԵՆՅԻ

Միայն Մեծարենցի ծննդեան 90ամեա-
կին նուիրումը ցուցահանդէս մը բաց -
ում է Երեւանի Ալ. Միսակեանի գրա-
դարանին մէջ, ուր ներկայացուած գիր-
քերը կը պատմեն բանաստեղծին կեանքի
և ստեղծագործութեան մասին: Յատուկ
տեղ կը զբաղեն 1907ին լոյս տեսած
«Երեւան» եւ «Նոր Տաղեր» հաւաքածո -
ները, որոնք հեղինակին բերին դրական
համբաւ: Անոնց կողքին ներկայացուած
է նաեւ Մեծարենցի երկերու ամբողջական
հաւաքածոն, որ առաջին անգամ լոյս տե-
սած է 1934ին: «Նրա մասին» բաժնին մէջ
ցուցադրուած են դրականագէտներ՝ Յով-
հանէս Ղանալանեանի, Էդուարդ Ջրբաշ-
եանի եւ ուրիշներու գրախօսականները
Միայն Մեծարենցի մասին:

✕
ԵՐԵՎԱՆԻ ԲԵՄԻՆ ՎՐԱՅ
ԵՐԵՎԱՆԻ ԲԵՄԻՆ ՎՐԱՅ

Երեւանի Ալ. Միսակեանի օփերայի
և յետապարի պետական ակադեմիական
թատրոնին մէջ, Փարիզի օփերայէն ժի-
րայր Սերգեյեան, մասնակցած է դասա-
կան երեք ներկայացումներու («Եւրմա»,
«Բոն Կարլոս» եւ «Սեւիլեան սափրիչ»):
Գլխավոր դերերուն մէջ: Սերգեյ -
եանի ձայնային բարձր արուեստը, բե -
մական մեծ վարպետութիւնը գնահատ -
ուած է Երեւանի ներկայացումներու ըն-
թացքին, որոնք տեղի ունեցած են լեցուն
դասին մէջ: Սերգեյ Սերգեյեանի ձայ-
նին մասին, ղեկավար Վալերի Ռուստեռ-
ոսով է. «Փարիզի օփերայի գլխավոր մե-
նակատարներէն է եւ աշխարհի լուսագոյն
պատերէն մէկը, որ մեր բեմին վրայ
տեղծեց անմոռանալի եւ յուզիչ պատ -
կերներ»: Սերգեյեան մասնակցած է նաեւ
նովոթրիքի թատրոնի ներկայացումնե-
րուն:

✕
ԱՄԵՐԱՆԱՆՈՒՄ
ԱՆՏՈՆԵԱՆ ԽՈՐՀ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ

Խ. Արովեան հայկական Մանկավար -
ական հաստատութեան ուսանողուհի՝
Եւաքիմա Անտոնեան, չորս ուս-
կէ մեկը շահած է Պորտ. Միութեան
փինկ-փինկի ախոյեանական մրցումներուն,
որոնք տեղի ունեցած են Բաքու: Այս -
պէտով, Եւաքիմա Անտոնեան՝ իբրեւ ախոյ-
եան Պորտ. Միութեան, իրաւունք կ'ու -
նենայ մասնակցելու Եւրոպայի ախոյե -
անական խաղերուն, որոնք տեղի կ'ունեն -
ան Մարտի վերջերը՝ Փրակա:

✕
ԵՐԵՎԱՆԻ ԾՆՆԴԵԱՆ 100ԱՄԵԱԿԻՆ
ՆՈՒՐՈՒԱԾ ՅՈՒՅԱՀԱՆԴԻՍ

Նկարել Էդուար Ծահինի ծննդեան 100-
ամակին առթիւ Հայաստանի պետական
պատկերասրահին մէջ բացուած է անոր
ստեղծագործութիւններու ցուցահանդէ -
սը: Ներկայացուած են արուեստի
զբոսէ բոլոր սեռերը՝ ընտանկար, զիմա-
նկար, գրքի ձեւաւորում, նկարազար -
դում, եւայլն: Ցուցադրուած 130 գործե-
րու շարքին են՝ Անաթոլ Ֆրանսի, Շառլ

Պատէռի, Փօլ Վերլէնի, Վահէնի դի-
մանկարները, ինչպէս նաեւ փարիզեան եւ
վենետիկեան տեսարաններ: Էդուար Ծա -
հինի անունը ծանօթ է արուեստի աշ-
խարհին: 1900ին, տակաւին Չամբեայ ար-
ուեստագէտը՝ նուաճեց առաջին ոսկէ մե-
տալը Փարիզի միջազգային ցուցահան -
դէսին անոր քսան փորագրութիւնները
արժանացան մեծ ոսկէ մետալի: Այդ շըր-
ջանին Էդուար Ծահին արդէն հարկւրէ ա-
ւելի ստեղծագործութիւններու հեղինակ
էր եւ եւրոպական կարգ մը գեղարուես -
տական ընկերութիւններու անդամ: Էդ -
ուար Ծահին բազմաթիւ ցուցահանդէսներ
տուած է Փարիզ, Վենետիկ, Նիւ Եորք,
Պերլին, Սոր. Միութիւն՝ Մոսկուա,
Լենինկրատ, Երեւան, Թիֆլիս եւ Լվով:

Էդուար Ծահինի գործերու մասին իրենց
հիացումը արտայայտած են եւրոպացի
ծանօթ արուեստագէտներ՝ Պերալտի,
Ռոտէ Մարքս, գրողներ՝ Կիւթաւ Սու-
րիէ, Գարբիէլ Միլեթի եւ ուրիշներ: Ար-
ուեստագէտի ծննդեան 100ամեակին նը-
ւիրուած ցուցահանդէսի բացման առթիւ
հրատարակուած է նաեւ քաղաքի մը,
ուր ներկայացուած են հայերէն եւ ուս-
սերէն լեզուով պատկերասրահին մէջ
պահուող Ծահինի ստեղծագործութիւն -
ներն ու փորագրութիւնները իրենց օրի-
նակներով: Անոր մէջ տրուած է նաեւ նը-
կարչի կեանքի ու գործունէութեան ժա-
մանակագրութիւնը, ինչպէս նաեւ ար -
ուեստագէտի գործերու վերլուծումն ու
ընթացագրութիւնը:

✕
ԵՐԵՎԱՆԻ ՄԱՍՆԱԳԻՏՆԵՐՈՒ
ՕԳՆՈՒԹԵԱՄԲ

Աղբիւրների մայրաքաղաք Բաքուի մէջ
աւարտած է կենցաղային օդի որակը բա-
րելաւոր գործառն ամբողջական կա -
ռուցումը, որու նախագիծի եւ կառուց -
ման աշխատանքներուն իրենց կարեւոր
մասնակցութիւնը բերած են նաեւ Երե -
ւանի ուսի հիմնարկի մասնագէտները:

✕
ՆՈՐ ԿԱՌՈՅՑ ՄԸ՝ ԴԻԼԻՋԱՆԻ ՄԷՋ

Դիլիջանի մէջ սկսած են կառուցման
աշխատանքները՝ Հայաստանի շաղթա -
նկարի արուեստագէտներու ստեղծագոր-
ծութեան տան, որ իր դռները կը բանայ
1980ին: Կառույցը, ըստ նախագիծի, ճար-
տարապետական հսկայ համալիր մըն է,
որու ներքնայարկը պիտի գործածուի
իբրեւ կառքերու կացարան (30 կառքի
տարողութեամբ): Առաջին յարկը պիտի
ունենայ ապակեպատ շերտից մը, իսկ
երկրորդ յարկը պիտի ունենայ աւազան
մը: Երկու - երեք յարկանի շէնքը, որ
ունի ալիքաձեւ ճարտարապետական ոճ
մը, պիտի արժէ երեք միլիոն ուրիշ:

✕
ԲԱՐԵԿԱՄՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԵՐԳ

Երեւանի Ալ. Միսակեանի օփերայի
և յետապարի պետական ակադեմիական
թատրոնին մէջ տեղի ունեցած է Հայաս-
տանի, Վրաստանի եւ Ալբանիանի ար -
հեստակցական միութիւններու գեղար -
ուեստական խումբերու « Բարեկամու -
թիւն » համերգը, որուն ներկայ եղած են
Հայաստանի Համայնավար կուսակցու -
թեան Կեդր. Կոմիտէի քարտուղար Կար-
լէն Դալլաքեան, Արհեստի Միութիւն -
ներու Պորտուգալի նախագահ Լեւոն Սա -
հակեան, Հայաստանի փոխ վարչապետ
Ռեմա Սվետլովա:

✕
« ՍԵՒԱՆ » ԷԼԵԿՏՐՈՆԻԿ ՄԵՖԵՆԱՆ

Երեւանի երկտրոնիք հաշուիչ մեքե -

**ՕՐՈՒԱՆ
ԴԵՊՔԵՐԸ**

25ԳԻ ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԸ

**ՉԱՌԻՉԵՍՔՈՒ
ՈՒՐԻՇ ԲԱՆ ԿՂՍԵ**

Մինչ կը շարունակուին վիճաբանու -
թիւնները Բրեթնելի տեղեկագրին շուրջ
եւ ընդհանրապէս խօսողները կ'երկրոր -
դեն խորհրդային Ա. քարտուղարը, յան-
կարծ Ռուսիայի պատուիրակը՝ Չառ -
իշեանը ուրիշ բան ըսաւ: Ռուսիայի պարա -
զլուսին համար, որոյ Համայնավար
կուսակցութիւնները ազատ պէտք է ըլ -
լան ընտրելու իրենց ուղին եւ իր ելոյ -
թով լայնրեքը դարձաւ բոլոր անոնց ու -
րոնք կողմնակից են դէպի ընկերակա -
թիւն տանող ճամբաներու բազմազանու -
թեան: Եւ ասիկա ձեւով մը կը նշանակէր
զօրավիզ ըլլալ Չինացիներուն եւ նաեւ
արեւմտեան Համայնավար կուսակցու -
թեանց: «Ռուսիայի Համայնավար կուսակ -
ցութիւնը, կ'ըսէ Չառիշեանը, կը պայ -
քարի որպէսզի իւրաքանչիւր ժողովուրդ
իրաւունք ունենայ անվերապահ կերպով
ընտրելու իր պատմական զարգացման
ճամբան եւ կը կուսի նոր ընկերութեան
մը կառուցման համար, որ հիմնուած ըլ -
լայ իւրաքանչիւր կուսակցութեան իրա -
ւունքին վրայ՝ ազատօրէն զօժելու իր քա -
ղաքական դիմը, ռազմավարութիւնը եւ
յեղափոխական քաղաքականութիւնը »:
Մամուլի թաս գործակալութիւնը իր հաղորդում -
ներուն մէջ, ջնջած է Ռուսիացիին ճա -
ռին որոշ մասերը, մանաւանդ այն մա -

նանքերու թիւ 11 Արուեստի Ուսումնարա -
նի վարպետներու եւ սաներու տընաշան
աշխատանքի արդիւնքը եղած է «Սեւան»
երկտրոնիք մեքենան, որու ծանրութիւնն
է հարկը քիւր: Ուսումնարանի գոյու -
թեան 15 տարիներու ընթացքին ստեղ -
ծուած են «Նայիրա», «Շիրակացի», «Մի -
նուս ալֆա», «Սաթ» ինքնատիպ մեքե -
նանքեր, որոնք ներկայացուելով Պորտ. Միութեան
ժողովրդական տնտեսութեան
նուաճումներու ցուցահանդէսներուն ար -
ժանացած են վկայագրերու, մետալներու
եւ մրցանակներու:

✕
ՄԱՄՈՒԼԻ ՆՈՐ ՀԱՒԱՔԱԾՈՆԵՐ՝
ԵՐԵՎԱՆ ԴՐԿՈՒԱԾ

Հայաստանի հայ պարբերական մամու -
լի պետական կեդրոնական արխիւը՝ Կ.
Պոլէն ստացած է, արխիւի հայ մա -
մուլի հաւաքածոներ, զորս Երեւան ղըր -
կած է Գրիգոր Փամպուկեան: Հաւա -
քածոներուն մէջ կը գտնուին «Ծաղիկ
մանկանց», « Բուրապտան մանկանց »
պարբերականները, « Զուարթնոց » տա -
րեկերը, Պոլիս հրատարակուող «Ատ -
ղաբերդ» հանդէսը, «Մասիս» շաբաթա -
թերթի 1888-1907 թուականներու թիւե -
րը, որու խմբագիրները եղած են՝ Հրանտ
Ասատուր, Գրիգոր Զօհրապ, Տիգրան Ար -
փարեան, Ենովք Արմէն:

սերը ուր կոչ կ'ըլլայ Համայնավար կու -
սակցութեանց անկախութեան:
Չառիշեանը ետք սակայն Հունգար -
իոյ եւ Պուլկարիոյ ներկայացուցիչները
իրենց ուղղափառութեամբ, եկած են դո -
րավիզ կենալու խորհրդային դիմին:
Չառիշեանը իր ելոյթէն ետք, Պուրէշ
վերադարձած է:

✕ Սպանիոյ Համայնավար կուսակցու -
թեան ընդհ. քարտուղարը՝ Սանթիակո
Գառիլո, որ Մոսկուա երթալու տեղ Հոռո
գացած է, յայտարարած է խաղաղական
«Լա Վոյէ Ռեփուպլիքան» (Հանրապե -
տական Ձայն) թերթին բացատրելով թէ
փոխանակ Մոսկուա երթալու Հոռո եկած
է պատուիրակութեան մը ղեկավար, որով -
հետեւ այդ ճամբորդութիւնը ուղղակի
կապ ունի սպանական ժողովրդավարու -
թեան հարցերուն հետ:

✕ Բանի մը տղայ

200 ԳԻՐՏԵՐ, որոնց մեծ մասը կապ
ունի Գիւրտիստանի հայրենասէր ձակա -
տին հետ, ձերբակալուած են իրաքեան
իշխանութեանց կողմէ, ըստ զաղթական
Գիւրտերու շրջանակներուն:

ՊՈՒԼՆՈՍ ԱՅՐԻՍԻ «Լա Օփիսիոն» օ -
րաթերթին համաձայն Պորտ. Միութիւն
չեխական ծագում ունեցող գէնը ծախած
է Ձիւրի ձաւքիւն եւ Լիբանանի Ֆալանտ -
ներուն Փրակայի արտածումի մէջ ընկե -
րութեան միջոցաւ: Այս լուրը անդամ մը
տուած էր արդէն Գառա Անդրէն եւ
հերքումի արժանացած:

ՓՈՐՈՒԿԱԼԻ Երեսփոխանական ըն -
տրութիւնները պիտի կատարուին Սպիւր
25ին, որ յեղափոխութեան երկրորդ տա -
րեգարձին օրն է:

ԱՐԱՅԱԹ Իր միջնորդութիւնը առա -
ջարկած է ձիւրթիի հարցին կարգադ -
րութեան համար, Ֆրանսայի եւ Սոմալիի
միջեւ:

ԴՈՒՄԸ (Կոնփ) աւեր գործած է Անդ -
լիոյ մէջ, ուր մէկ շաբթուան ընթացքին
762 հողի մեռած է:

ԻՍԼԱՆՏԱՅԻ եւ Անգլիոյ միջեւ դիւա -
նագիտական կապերու խզումէն շարաթ
մը ետք՝ տարակարծութիւնները հետզհե -
տէ աւելի սուր բնոյթ կը ստանան: Իս -
լանտայի կառավարութիւնը մերժած է
արտօնել Ատլանտեան Ուխտի դէտերուն
իրենց մարտանաւերով երթեւել իսլան -
տական ջուրերուն մէջ:

ԱԹԵԼԻԳԻ «Էլիֆթերոս Գոմոս» (Ազատ
աշխարհ) ծայրայեղ ալ օրաթերթի խմբ -
քաղաքական կոստանդին Կոստանդինու -
լոս, Երկուշաբթի օր դատապարտուեցաւ
11 ամսուան բանտարկութեան՝ Աթէնքի
դատարանի մը կողմէ, իշխանութիւննե -
րը անպատուած եւ սխալ զրոյցներ տա -
րածած ըլլալու յանցանքով: Վերականու -
թեան դիմած է եւ մինչ այդ ազատ ձգ -
ուած:

ԹՈՒԴԻՈՅԻ մէջ երկու հարկուր յիսուն
հողի առջի օր բողոքի ցոյց մը ըրած են՝
մայրաքաղաքէն 40 քիլմ. հեռաւորու -
թեան վրայ գտնուող Նարիտայի մէջ նոր
միջազգային օդակայանի մը կառուցման
դէմ: Ցուցարարներու եւ ոստիկաններու
միջեւ տեղի ունեցած բախումի ընթաց -
քին 49 հողի ձերբակալուած է եւ 8 ոս -
տիկան վիրաւորուած:

ԱՆԳԼԻՈՅ Եւ Ֆրանսայի Ներքին նա -
խարարները Փարիզի մէջ ունեցած երկու
օրուան խօսակցութիւններէ ետք որոշած
են աւելի զօրացնել իրենց գործակցու -
թիւնը ահաբեկչութեան դէմ պայքարի
մէջ: Երկօրեայ խօսակցութեանց նպա -
տակներէն մէկն ալ պատրաստութիւնն էր
Եւրոպական Տնտեսական Հասարակապե -
տութեան Ներքին նախարարներու համա -
ժողովի մը:

Fonds A.R.A.M

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ԳԱՂԱՓԱՐԱԿԱՆ- ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

(Բ. և Վերջին մաս)

Գաղափարական - քաղաքական աշխատանքներու շրջագիծին մէջ Կ. Դեմիր - ճեան անդադարձած է հարցի մը, որ յատկապէս 1971էն ի վեր, եւ օր աւուր աւելի շեշտուած կերպով, հիմնական մը - տահադուծիւնը դարձած է խորհրդային վարչիններուն:

Ծանօթ իրողութիւն է, որ խորհ. Միութեան Համայնավար կուսակցութեան 24րդ համագումարին ընդգծուեցաւ անհրաժեշտութիւնը խաղաղ դոյակցութեան՝ ընկերային տարբեր վարչակարգեր ունեցող Պետութիւններու հետ: Երկրին տնտեսական ու քաղաքական շահերէն մեկնող այս առաջադրութեան կիրարկումը իր օգտակարութիւններուն կարգին, իր անպատեհութիւնները, չը սեղու համար իր վտանգները, ունէր խորհրդային վարչիններուն համար: Արդա - բեւ, առեւտրական, գիտական, մշակու - թային ու քաղաքական կապերը Արեւ - մուտքի հետ, զբօսաշրջութիւնը, ըն - կերացած վերջին տարիներու յարաբե - րական թոյլատու միջոցաւ, բնականա - բար, պատեհութիւն պիտի ստեղծէին խորհրդային քաղաքացիներուն՝ առաւել ճանաչու Արեւմուտքը, անոր ընկերա - յին հարցերը, տեսութիւնները, սկզբ - բունքները: Այդպէս ալ եղաւ փաստ - րէն: Այսպէս, վտանգուեցաւ տեղեկա - տուութեան գեանի վրայ կուսակցութեան բացարձակ հակակշիռը: Հետեւանքները ակնհայտ դարձան:

Այս վտանգին մատնանշումը կատար - ուեցաւ առաջին առթիւ խորհ. Միութեան Համայնավար կուսակցութեան Կեդր. Կոմիտէի 1971 Նոյեմբերի լիակատար նիստին, երբ ժողովը քննեց Իրեմեանի գեղարուած՝ կուսակցութեան 24րդ հա - մագումարէն ետք Կեդր. Կոմիտէի մի - ջազգային գործունէութեան մասին: Այս առթիւ էր, ահա, որ Կեդր. Կոմիտէն անհրաժեշտ դատա յատկապէս յիշեցնե - լու, թէ « իրագործելով 24րդ համագու - մարի արտաքին քաղաքական ծրագիրը, կուսակցութիւնը շեշտում է միջազգային ասպարեզում միտող գաղափարական պայքարի յարանումը: Խաղաղ գո - յակցութիւնը ոչ միայն չի բացառու, այլեւ ենթադրում է մշտական սկզբուն - քային քաղաքական ու գաղափարական պայքար իմպերիալիզմի դէմ... Ամերի - Ժեշտ է այսուհետեւ եւս վնասական պայ - քար մղել բուրժուական գաղափարախօ -

սութեան, օպորտունիզմի դէմ, սովետա - կան մարդկանց դաստիարակել մարք - սիզմ - լեմիզմի, պրոլետարական ին - տերնացիանալիզմի դէմ » (*): Այս իմաս - տով շատ աւելի յստակ էր « Սով. Հա - յաստան » օրաթերթի 1972 Յունուար 11ի խմբագրականը. « Դաստիարակչական աշ - խատանքը կատարում է ոչ թէ անօդ տա - րածութեան մէջ, այլ մի պայքար է, որի մէջ կուսակցութիւնն ունի իր լուրջ հա - կառակորդները... Պէտք է հաշուի առ - նել այն, որ կոմունիզմ կառուցող սովե - տական ժողովուրդը կապիտալի աշխար - հից պատմեցաւ արտաւճառ չէ անքաղաք - պատով: Այդտեղից ամենաբազմազան փա - նապահներով ներքափանցում են բուր - ժուական գաղափարներ, հայեացքներ ու սովորութիւններ »:

Այս վտանգին մատնանշումը շրջագիծին մէջ պէտք է գնել Կ. Դեմիրճեանի հե - տեւելի յայտարարութիւնը Հայաստանի Համայնավար կուսակցութեան 26րդ հա - մագումարին. « Իմպերիալիստական պրո - պագանդանք քիչ ջանքեր չի գործադրում, որպէսզի մեր մարդկանց գիտակցութիւնը քումաւորի մեր հասարակարգի նկատ - մամբ գրաքարտութեան քայնով, պրոյե - տարական ինտերնացիոնալիզմի հակա - դրի բուրժուական նացիոնալիզմը, գա - նագան առաքտական կոնցեպցիաներ », որով « մեր գաղափարական գործունէու - քեան սուր ծայրը պէտք է ուղղուած լի - նի բուրժուական գաղափարախօսութեան գանգաւն աչ եւ « ձախ » ռեվիզիոնիստնե - րի, Դաշնակցութեան գաղափարախօսու - քեան եւ պրակտիկայի հակաժողովրդա - կան էութիւնը մերկացնելու նպատակին, ուղղուած լինի այն ամէնի դէմ, ինչ նոյն - իսկ նուագադոյն չափով կարող է խան - գաբել աշխատանքների ինտերնացիոնալ դաստիարակութեանը »:

Կ. Դեմիրճեան անդադարձաւով Հայ - րենիք-Սփիւռք կապին շեշտած է, թէ իրենք մեծ կարեւորութիւն տուած են, եւ այսուհետեւ ալ կուստան, մշակութային կապերու զարգացումին եւ ամբաստնող - մին Սփիւռքի հայ հայրենակիցներուն հետ: « Ասանց գերակշռող մեծամասնու - քիւնը հայրենասիրական գաղափարներ է տածում Սով. Հայաստանի նկատմամբ », իրաւամբ նկատել տուած է ան, աւելցնե - լով անմիջապէս, թէ « մեծամասնութիւնը նաեւ խորին յարգանք ու համակրանք ու - նի Սով. Միութեան նկատմամբ »: Այս երկրորդ հաստատումը պէտք է որակել քարոզչական:

Ուսելով այսպէս կոչուած « յառաջըն - մական » կազմակերպութիւններու մասին, Սփիւռքի մէջ, Կ. Դեմիրճեան յայտարա - րած է, թէ « Սփիւռքահայ առաջադէմ հասարակայնութիւնը լայնօրէն արձա - գանգում է սովետական երկրի կեանքում տեղի ունեցող իրադարձութիւններին, պաշտպանում է ՍՍՀՄի խաղաղասիրա - կան արտաքին քաղաքական կուրսը: Մի շարք երկրներում հայ առաջադիմական կազմակերպութիւնների նախաձեռնու -

քեամբ հանդիսարարութեամբ նշուեցին ՍՍՀՄի կազմաւորման կէդարեայ յո - բելեանք, Հայաստանում սովետական իշ - խանութեան հաստատման 50ամեակը, փաշիստական Գերմանիայի դէմ սովետա - կան ժողովրդի տարած յաղթանակի 30 - ամեակը եւ այլ նշանաւոր իրադարձու - քիւններ »:

խորհրդային քարոզչական աշխատանքը այսուհետեւ եւս պէտք է շարունակուի, եւ աւելի մեծ ծաւալով: « Ամերիկեշտ է այսուհետեւ եւս ակտիվօրէն սփիւռքա - հայ աշխատանքների լայն մասնաւորին հասցնել նշարտութիւնը Սով. Միութեան, այդ քում մեր Հանրապետու - քեան գործերի եւ առօրեայի մասին, ՍՄԿԿԿ լեմինեան իմաստուն ազգային փառքների բարեկամութեան ու եղբայրա - կան փախօգնութեան շնորհիւ ձեռք բե - րած յաջողութիւնների մասին, բացա - յայտել մեր երկրի ու Հանրապետութեան յետագայ զարգացման ու բարգաւաճման հեռանկարները, մշտապէս մերկացնել եւ գործուն հակահարուած տալ Կաշնակ - ցութեան պարագլուխներին ու գաղափա - րախօսներին, նրանց ծախս մատուցել, որոնք ծառայելով միջազգային հակակո - մունիզմին եւ դաւաճանքով հայ ժողո - վրդին, լիտիաքար գրաքարում են Սովե - տական Հայաստանի եւ մեր մեծ հայրե - նիքի իրականութիւնը »:

Հոս կը դոճանանք արձանագրելով մի - այն Կ. Դեմիրճեանի յայտարարութիւնը, քանի նման բնոյթի եւ բովանդակութեան միտքեր տեսական կերպով կրկնուած են ու անոնց պատասխաններն ալ տրուած են հարկ եղած պարագային:

Կ. Դեմիրճեան իր զեկուցումին ընթաց - քին խօսած է նաեւ մեր ժողովուրդին հա - մար կենսական եղող ներդաշնակ հարցին մասին: « Հայ ժողովրդի նկատմամբ Սով. Միութեան կոմունիստական կուսակցու - քեան եւ սովետական կառավարութեան հակապական հագաւարութեան դրսեւ - րումն է Սփիւռքահայերի շարունակող հայրենադարձութիւնը, որն սկսեց Հա - յաստանում՝ սովետական իշխանութեան հաստատումից անմիջապէս յետոյ »:

Կ. Դեմիրճեան այս ուղղութեամբ չէ յիշատակած, թէ հաշուեաւոր ժամանա - կաշրջանին ներդաշնակներու թիւը որ - քան է եղած: Յաւանք է հաստատուել, թէ Հայաստանի ներդաշնակներու թիւը վեր - ջին տարիներուն աստիճանաբար նուա - դած է, եւ պատկան իշխանութիւնները քանի մը տարի է ի վեր այլեւս թիւեր ու տուեալներ չեն հայթայթեր: 1971ին, Յալոյր Այդապեան, Հայրենադարձութեան կոմիտէի նախագահի տեղակալը, « Հայ - րենիքի ձայն »-ի մէջ կը գրէր, թէ յառա - ջիկայ տարիներուն զանգուածային հայ - րենադարձութիւնը պիտի կատարուի Պարսկաստանէն, իսկ միւս երկրներէն պիտի շարունակուի առանձին ընտանիք - ներու ընդունումը: « Այդ բոլորը միասին կը կազմեն տարեկան հինգ հազար մարդ »:

Ճ Ա Շ

Ի Պ Ա Տ Ի Ի

ՀՐԱՆՏ - ՍԱՄՈՒԷԼԻ

Վերջին կէս դարու Սփիւռքի հայ մա - մուլի կեանքին մէջ, մեր հրապարակա - գրիներու նահապետն է Հրանտ-Սամուէլ ըն - որու ծննդեան 85րդ տարեդարձին առ - թիւ « Յառաջ »-ի խմբագրութիւնը բացա - ուի թիւ մը նուիրելէ զատ, Փետրուար 24ի երեկոյեան ալ կը պատուէր զինք ճաշով մը, փարիզեան ճաշարաններէ մէկուն մէջ:

Ստեղծուած էր ընտանեկան եւ ընկե - րական տաք ու անկեղծ միջոցաւ մը: Սեղաններու շուրջ՝ Հրանտ-Սամուէլ ըն - ջապատուած էր ընկերներով, որոնք ֆը - րանտահայ կեանքի բոլոր մարդերէն ներս գործակցած կամ իր առաջնորդութեամբ հանրային գործունէութիւն ունեցած էին վերջին տասնամեակներուն:

Ճաշին աւարտին, Ժիրայր Դատաւոր - եան խօսք առնելով կ'ըսէր. « Հրանտ - Սամուէլ 1920ական թուականներէն ի վեր ներկայ է մեր դադուքի կեանքին մէջ: Ան իր համեստութեամբ, նուիրումով եւ ցոյց տուած ծառայասիրութեան որդի շնորհիւ օրինակելի դատ մը տուած է մե - դի: Այս երեկոյ, հոս ներկայ դնուող ներս՝ իրրեւ մէկ փոքր մասը ճրանտա - հայերու, զինք կը զգանք իրրեւ մեր հա - րազատ հայրը եւ առաջնորդ զեկալարը զէպի ազգային օգտակար աշխատանք տանող մեր թայլերուն: Հրանտ-Սամուէլ ոչ միայն չփնտրեց յոբելեաններ, այլեւ մերժեց այդ առթիւ եղած բազմաթիւ ա - ռաջարկները: Աւելի քան 60 տարիներ է ի վեր լուռ կը տքնի ընկ. Հրանտ-Սամուէլ ի սէր եւ ի շահ հայ ժողովուրդի ընդհա - նուր շահերուն »:

Իր խօսքի աւարտին, Ժիրայր Դատաւորեան կը հրաւիրէր « Յա - ռաջ »-ի տնօրէնուհին՝ Արիկի Միսաքե - նը, որ շնորհաւորելէ ետք Հրանտ - Սա - մուէլի ծննդեան 85ամեակը, « Յառաջ »-ի կողմէ անոր նուիրեց ոսկէ ժամացոյց մը:

Այնուհետեւ խօսք առաւ Տիկին Ժի -

Այս թիւը վերջին տարիներուն երբեք չամբողջացաւ եւ վերջին՝ 1973ի տեղե - կատուութիւնը կը ճշգրտէր, թէ այդ տարին 272 ընտանիք, 1298 Հայ ներգաղթած է Հայաստան: Պարզ է, թէ տնկա զան - ցառելի քանակ կը ներկայացնէ:

Ժ. ՄԻՐԻՃԵԱՆ

(*) « Սով. Հայաստան », 1971 Դեկտ. 1:

ԱՆՑՑԱԼԻ ՅՈՒՇԵՐՈՒ ԶԱՄԻՈՎ

ՅՈՒՇԵՐՈՒ ԶԱՄԻՈՎ

Ա Յ Ց Ե Ր Թ ԽՈԿՈՒՄՆԵՐՈՎ

ՅՈՒՇԵՐՈՒ ԶԱՄԻՈՎ

Այցերի ծաղիկներուն վարդի թեր - թերէն, հունտերէն բուռ մըն ալ կը նե - տեմ եթերի հովերուն, որ երթան թափ - ուին Գոմ գույուի, Չաթի, Աղտողի երկեսն հերոսներուն, անյայտ հողակոյ - տերուն: Կրկին բուսնին, դառնա՛ն յա - լերժական վարդերին: Ծաղիկին, հովա - հարեն, բուրմունքներն, ու իրենց տե - րեւներուն խշտովը տաղերգին, օրհնեն, անմոռանալի յիշատակն անոնց, որոնք ի - րենց ինքնապաշտպանողական մարտըն - չումներով, վրիժառութեամբ, քաջագոր - ծութեամբ պատուաբեր ու գնահատելի տողեր արձանագրեցին՝ դարուն առաջին ցեղապատմութեան պատմութեան, փա - ռապա՛նձ էջերուն... Կատարակուած, մասնակցեցան Սարգսապատի յաղթա - նակին:

Կարգը կուգայ քաղաքին, մեծ պատա - ուի « խրախմանքին »...

Նորեկ, փոխ միւլթեարքի, նախկին դաժմագամ Պօղապեանի, Բէմալ էֆէն - տի, իրեն յանձնուած աղտու գործը շատ աւելի արագ գլուխ հանելու, վեր - ջացնելու, աչքի մտնելու, « մաշլաւ » շահերու փութկոտութեամբ, յանկարծ պաշարել կուտայ կեդրոնը, շուկան, կըտ - րել կուտայ գլխաւոր անցքերն ու կամուրջները քաղաքին ու ձերբակալել կուտայ մտաւորական՝ բժիշկ, փաստա - րան, վաճառական, արհեստաւոր ու գործաւորներ եւ գործի հագուստով, ա - ռանց որեւէ բան վերցնել թոյլ տալու, ուղղակի կեդրոնական բանտը առաջնոր - գել կուտայ զանոնք...:

Իմ եւ իմ անչափահաս ընկերներու մայրերուն, կիներուն լացով, պաղատան - քով բանտը մօտենալով, մեր սիրելիներ - րուն քիչ մը ուտելիք եւ գոնէ ծածկոց մը հասցնելու ճիգերը կը հանդիպին բերտ պահանջներու. վայրենի, անարգական պողտուքներուն, հայհոյանքներուն, ծե - ծերուն...:

Ու առաջին ձերբակալութիւններէն 18 ժամ յետոյ, կէսօրուան խանձող արե - լուն տակ, կալանաւորները չորսական հատ բակը հանելով, իրարու կը կայեն թեւերն անոնց:

Բանտի հրապարակը խմբուած կ'են - րու եւ մեր ճիշերն ու լացերու տեսա - րանը կը դառնայ դարհուրելի, անկարա - գրելի...:

Երկար շարքի մը կապանքի աւարտին, հետիոտն եւ ձիաւոր միլիաններով շրջա - պատուած 700 կալանաւորներու առաջին խումբը, կը շարժի բանտի հրապարակէն դուրս:

Իր հօտի գլխուն, Դանիէլեան սրբա - դանը լո՛ւտ, տխու՛ր, իր հինգ քահանա - ներուն հետ, վրան-բաց, հասարակ, աղ - տո՛ւտ, բեռնատար ձիակառքի մը վրայ էին նստեր. Նորին Վեհափառ Սուլթանի կառավարութեան մարդապալան պաշտօն - եաները... փափկանկատութեամբ, ալա թուրքա քաղաքակրթութեամբ, քաղա - քակրթութեամբ...:

Նըքէն անմիջապէս դուրս, որպէսզի չուտ հեռանան քաղաքէն, կը հրամայուի կառապանին ձիերը քշել, մարտակել, ու կը ստիպեն, կը հրմշտեն, կը խարաղա - նեն կաշկանդուած կալանաւորներու խումբը՝ հետեւել, հանել կառքին:

« Նալեցէ՛ք, վաղեցէ՛ք խնդր - քեա - ֆիւրեր, դաւաճաններ » կ'ոռնան վայ - րենի ժանտարմաներն ու բանտերէն մաս - նաւորաբար այս պաշտօնին համար ազատ արձակուած գողերը, ոճրագործներն ու աւագակները, խարաղաններու ու հրա - ցանի կոթերու հարուածներ իջեցնելով տարաբախտ Հայերու գլխուն, ուսերուն, կունակներուն...:

Ճամբու երկայնքին, ուժասպառ, տա - քէն խանձած, ծարաւէն չորացած, յոգ - նած տարեց ու դժբախտներ կ'իյնան յա -

(Շար. - 10)

(*) Յուշարձան Եղեկապոլիսի Կ. ԿԱՊԵՆՑ

281:

ԱԻՍՏՐԻԱԿԱՆ ՆԱՄԱԿԱՆԻ

Անժեղ Կարապետեան

ՔՐԵՄՍԻ ՄԷՋ

U

ՎԻՆՆԱ (Յառաջ). — Երեքշաբթի փետրուար 17 իրիկուսան ժամը 16ին հանրակառքով խումբ մը հայ ուսանող-ուսանողուհիներով կ'ողզուէինք դէպի Գերման քաղաքը: Այս զեղարուեստի կոթողներով լի քաղաքը կը գտնուէր Դանուբի հովիտին արեւելեան կողմը, այս

տարբեր տարիքէն սիրած եւ հրապարակա-
բարութիւնը, որուն նուիրուած եւ մինչեւ
այսօր: Երբ 1957 Յունուար 26ին Շաւար-
Մխաբեան մեղմէ հեռացաւ, իր դագա-
ղին վրայ ուխտեցի մինակ չձգել «Յա-
ռաթ»ը եւ կարողութեան չափով քիչ
դըպնէ դարձնել Ծ.ի կորուստը: Ուրախ
եմ այսօր հաստատելու որ թերթը՝ իր
մահէն ետք, ցնցում չունեցաւ: Ան կը շա-
րունակէ այնպէս ինչպէս որ էր եւ ըս-
թերցողը ունի այն տպաւորութիւնը որ
թերթը լոյս կը տեսնէ այնպէս ինչպէս
էր Ծ.ի անտամեայ բացակայութեան ըն-
թացքին: Արդարեւ, Շաւարժ երբ բացա-
կայէր կարճ ժամանակով՝ արձակուրդի
կատարածուով, իննի կը յանձնէր լամպերա-
կանի սխնակը»:

Հրանտ-Սամուել տալէ հազ իր կենսա-
բերութենէն քանի մը հանգրուաններ եւ
լիճեր, վերլացուց իր խօսքը շնորհակա-
լութիւն յայտնելով բոլոր այն ընկերնե-
րուն, որոնք «Ճառալի» իրեն նուիրուած
ռացադիկ թիւին մէջ ստորագրած յօդ -
ուածներով արտայայտած էին իրենց ան-
կեղծ ու արտաբուխ մտածումներն ու
ըզացումները, ինչպէս նաեւ ընկ. Ժի -
որը Փալատուստանին՝ իր զեղեցիկ զծա-
նութեան համար:

Ներկայիս խօսք առին նաև ընկերներ՝
Ալէն Փափազեան, Նուպար Նիկողոս -
եան, Ժիրայր Փալամուտեան, Յովիկ Ե-
լիազարեան, Դրիդոր Կիւլեան եւ Պօղոս
Ժորդիկեան, որոնք յուշերու եւ զէպե-
ռոն մասնանշուով ճամբով իրենց երախ-
տագիտութիւնը յայտնեցին ընկ. Հրանտ-
Սամուէլին, մաղթելով երկար եւ քաջա-
տեղ կեանք, որպէսզի ան շարունակէ իր
ըրկին ի սպաս զենէ հայ ժողովուրդի
ընդհանուր շահերու պաշտպանութեան
ընթերցին եւ շուքը անպակաս ըլլայ մեր
երայ:

Ճաշ – հաւաքոյթը վերջ գտաւ խանդա-
լառ մթնոլորտի մը մէջ եւ ներկայները
եռացան ճաշարանէն իրենց հետ տանե-
ով ընկ. Հրանտ-Սամուէլի դիմանկարի
հեծադիր զծագրութիւնը, զոր ընկ. Ժի-
ւոր Փալաժմուտեան պատրաստած էր եւ
այն իւրաքանչիւրին նուիրեց մէկական
րինակ:

z. u.

տեղն է ուր անմահն Պեթժուլյէն 1826ին յօրինած է իր վերջին լարային քառեակը։ Քաղաքը անուանի է նաեւ իր աղբիւններով ու գինիով։ Ժամը 7ին կը հասնինք հանդիսարահ։ Կը թերթինք յայտագիրը։ Երգի երեկոյ։ Երգչուհի՝ Անժէլ Կարա – պետեան։ Դաշնակահարուհի՝ Սեդա Դաւաղէան։ Յայտարարին առջին մասը կը բաղկանար Մոտենթ Միւնտրոսիլի հինգ երգերէ եւ Մանուէլ տէ Ֆայյալի եօթը սպանական ժողովրդական երգերէ։

Բեմ կը բարձրանայ տեղացի խօսնակը
եւ ցաւ ի սիրտ կը հաղորդէ թէ երբչու-
հին բժշկական դարձանումի տակ է եւ
առողջական վիճակի ներած չափով պի-
տի աշխատի մեզ գոհ ձգել, յայտարարէն
զուրպ կը մնային երկրորդ րածին Լիսթի
դուրս երեւոյր, որոնք չափազանց ուժի
սպառում կը պահանջեն:

Ծափողջլյններով երգչուհին եւ դաշնակահարուհին բեմ կը բարձրանան: Երգահանողէսը կը սկսի «Երևասարդ Վոլկա եւ Միլուկա» յով. հինգ երգերն ալ ուսերէն երգուեցան: Հետզհետէ մոտցանք խոսնակին յայտարարութիւնը թէ երգչուհին հինգէ էր: Երրորդ երգին «Յայդ – պերդ» Անահի՛ իր դիւթիչ մեկնարանութեամբ մեզ կը վերացնէր երգի հոգեկան խշխարհը. հայրենաբազմ շնչտով կ'երգէր կարօտը ու մխիթարութիւն կը փռնուէր «Ուրբուհին որ ոչ հայրիկ ունէր եւ ոչ ալ մայրիկ, աշնանային լուռ ու մոկթ գիշերուան մէջ հանգիստ կը փռնուէր, ո՞վ պիտի մխիթարէր զինքը իր առանձնութեան մէջ»:

Զորքորդե երզին «Գեառակի ափին» յու-
ղումի պահերը կ'անցնին, քնքոյշ հեզա -
սահ եւ ձկուն ռոճով մեզ կը փոխադրէ
նոսրթեան գլիրկը «գետակի ափին», կա-
մուրջի եզրին՝ ուր կը բուսնի թաթմ խո-
տը: Կ'աճի մետաքսանման դալարիքը.
կ'ի սրտի հատոր, ներենք իրարու եւ
անդուռեթեամբ հրաժեշտ առնենք իրար-
մէ»:

Սյպահական եօթը ժողովրդական երգե-
րու մէջէն աչքի կը զարնէին թիւ չորսն
ու հինգը. թիւ չորսը Խոթք, վճռական
եւ առնական շեշտով կը լսենք այս երգը։
Անծէլի ձայնը կը թնդայ սրահին մէջ
կը մտնը ըլլալուն ոչ ոք կը հաւատայ
Դեր սիրոյն, հակառակ մօրը նախքին ես
հրաժէշտ կ'առնեմ քեզմէ. ցտեսութիւն
լինչեւ առաւօտ որդեակ...»։ Թիւ հինգը
յանա փոթորիկը անցած է, այս երգին
ըլ զգանք ձայնի թաւային քնքուշու –
թիւը, երգը օրօր մըն է. կը զգանք նաեւ
հայրական դուրբութանքի ապրումի ար-
տաշայտութիւնը «ննձեա՛ որդեակ, քնա-
տի՛ր որդեակ, քնացի՛ր Աստղիկս, մինչեւ
ստաւոտ, որդեակ»։

Երկրորդը մաս. դուրս կը ձգուին Լիս-
թի չորս երգերը եւ երկրորդը մասը, ու-
նեմն կը սկսի Ռալֆլի Հինգ յունական
Լոյովորդական երգերով: Ո՞ր մէկը յի-
շնը, մին միւսէն աւելի կատարեալ կեր-
պով մեղէ ներկայացուց: Երկրորդ երգին
Ալյոսեի, եկեղեցւոյ կողքին, Տիւրս -

մայր, Սուրբ Կոստանդինո եկեղեցիի շուրջը, Մայր սուրբ, անթիւ քաջայարմ մարդիկ հաւաքուած են...»։ Այստեղ Անժէլ Կարապետեան իր Թաւիչէ վայելուչ տաւաղին մէջ, մեզի կը ներկայանայ իր հայ ցեղին շնորհալի տիպարը, իսկ երգչու երգովը հրէշտակային ձայնով ոգեղնէ տիպար մըն է կարծես։ Հիփոքորոզ ու վերջին երգով մտամոլոյ միջնորդութեան կը փոխադրէ ուրախ-զուարթ արքամաղ-րուկեան մէջ։ Ապա կը սկսինք հայկազեան քաժէնք։ Կոմիտաս, Ա) Բելէր ցոլեր (Բ) Կանչէ կոռնիկ, Գ) Բելէ քելէ, Դ) Տըլէ եաման։ Ստէպ առիթն ունեցած եմ զանազան երգչուհիներէ այս երգերը լսելու, դժբախտաբար միտում մը կայ վերջերս կոմիտասեան երգերը նոր ձեւով մեկնաբանելու. սակայն Անժէլ այս երգերը մեզի հրամցող կոմիտասեան ոճով կարծէք Դժբախտաբանին եղած ըլլար իր երեսունչիւր, մասնաւոր «Բելէ քելէ»ն եւ «Տըլէ եաման»ը որոնք լուսեցան բժախնդիր կատարելութեամբ։

Կանաչեան՝ Ծով աչեր եւ Պեմինիօ, իսկ Ալէմշահ՝ Ես սիրեցի եւ իմ երգը: Մինչ ծով աչեր երգին մէջ կը լսենք չափազանց յստակ եւ մեկամարդօտ մեկնաբանուած խոն, անդին ՊՃինիօ երգը բոլորովին չէն ու զուարթ տրամադրութեան մէջ կը ձգէ մեզ: Ալէմշահի Ես սիրեցիմ ուր երգուեցաւ մինչեւ անսահման երկինք հասնող սէրը, բոլորովին խորհրդաւոր եւ միախօյն ոճով, իր շինջ յատակութեամբ փայլեցաւ: Իմ երգը, ուրախ – զուարթ տրամադրութեան մէջ մեզ ձգելով՝ երգահանդէսը հասցուց իր գագաթնակէտին:

Ծափերու տարափին մէջ երգչուհին եւ
դաշնակահարուհին բեմ բարձրացան եւ
լիբր պիս մեզի ներկայացուցին Շուպեր-
թէն Զելիկֆայթ: Երանութիւնը: Կրկին ան-
վերջ ծափեր, կրկին բեմ բարձրացան:
Երգչուհին բոլորովին հոգեպէս կազդու-
ուած վիճակի ու տրամադրութեան մէջ
յայտարարեց թէ մեզի պիտի երգէր Լիս-
թի Երեմ գնչուները: Երգչուհին ու դաշ-
նակահարուհին՝ Անտէն ու Սեդան զիրար
գերազանցեցին այս կոտորով: Սեդա Դա-
նիէլեան հանրամանօթ է Վիէննայի երա-
ժշտական շրջանակի մէջ, շրջանաւարտ
վիէննայի երաժշտական Ակադեմիայէն,
Ֆիլիքնաու դաշնակահար եւ ընկերացող է
միաժամանակ:

Ներգահանողն էին վերջ փոքրիկ ընդուն-
անելու թիւն մը տեղի ունեցաւ Վիէննայի
հայ ուսանողներու եւ Պր. Կարպիս Փա-
նիպեանի կողմէ. տեղացիները ալ մաս-
նակցեցան: Ներկողմանի ծաղկեփունջեր
նուիրուեցան:

Մեր անկեղծ գնահատանքի յարգանքը Ամսթերդամի Կարապետեանի և Սեբա Դանիէլեանի, Հայ երգի առաքեալներուն որոնք իրենց պարզ ու համեստ նկարագրով, երաժշտացուցին ու Հայ երգի ու գեղարուեստը, երաժշտութեան կրկունին մէջ:

Հ. ԳԷՈՐԳ ԱՖԳԱՐԵԱՆ

Վիշապին մարմինը յանկարծ եօթնի
թափնուեցաւ եւ իւրաքանչիւր զլուխ, ա-
ւանձին սկսաւ ճօճիլ եւ սպառնական քայ-
երով առաջ սողալ :

Այս եօթը դուստները եօթը մարդիկ
ին, որոնցմէ իւրաքանչիւրը պողպատէ
բահ մը հագած էր եւ ղէմքին ալ մէկ
չգոյ մէյ մէկ երկաթէ դիմակ դրած :

Եթե մասի բաժնուղ միշտպին ետե-
 քն տասներկու ճիւղներ երեւցան, ո-
 րոնք միւսներուն պէս զրահապատ զգեստ-
 եր հագած եւ ձեռքերին երկար նիզակ-
 եր բռնած էին:

Եթե՞ր գլուխները պարիսպի պէս առջե-
ն կը յառաջանային, վաճան մը ձեւա-
նելով հոեւի տասներկու նիզակաւորնե-
ուն, որոնք եւս իրենց կարգին երեքի
աժնուած եւ նիզակներուն սուր ծայրերը
էպի առաջ երկարեւով բուրդ մը ձեւա-
նուցած, լուռ ու մունջ եւ դանդաղ քայ-
լորով առաջ կը քայլէին:

Նոր լուսթեան մը մէջ, մարդկային
արմինը փուշ փուշ ընող դժոխային տե-
արան մը պարզուեցաւ :

Օձ մը, որուն թեփերը փայլուն սրա-
յալք ասեղներէ կազմուած էին, դժո -
ւային ճիւղալի մը պէս բերանը բացած
էր լոյճ լեզուն սուրի մը պէս դուրս եր-
սարած, աճ ու սարսափ տարածող խշու-
ռանով՝ մը դալարութեամբ՝ դէպի զնտանին
հզօրնը կը սողար:

Ռոյան զառանցանքի մէջ էր... Երա՞դ

Քէ իրականութիւն . . . :

Երբեմն երբեմն ինքզինքը պաշտպանե-
ռւ համար նիզակներէն մին խել իւր փոք-
էր, բայց ամէն անգամուն ալ թեւերը
բիւնաթաթախ վիճակի մէջ ետ կը քա-
նէր... Միջոց մը քաջ երիտասարդը վար
ռեւով, երեսի վրայ, վիշապին եւ նի-
սակադրներուն ոտքերուն տակէն անցնիլ
որոճեց... բայց նիզակները ճակտին դը-
րան :

Նահանջել եւ մոռնել սկսաւ... Մինչեւ
լատը ետ քաշուեցաւ եւ մահը աչքը
մոռնելով դնաց պատին փակաւ:

Նիզալիները կուրծքին դաշն եւ հօթը
լուխները իրենց սրածայր եղջիրները
երին անոր փորին կռթնցուցին :

Մեռա՛ծ էր...:
Բայց ոչ... Ետեւի պատը յանկարծ

եղբուեցաւ, բացուեցաւ: Գաղտնի դուռ
ըն էր ան որ լափեց զինքը... բայց իր
րայէն գոցուած չբլլալուն համար նի -

սկաւորներն ու եօթը գլուխով վիշապ-
երը իրեն հետեւեցան եւ միշտ զինքը ետ
դեցին :

Ետ ետ քաշուելով տեսակ մը նրբանցքի
էջ մտաւ: Միշտ իր ճիւղադակերայ թըշ-
սմինները գինքր ետ կը մղէին...:

Այսպէս, արիւնաթաթաւ լիծակի մէջ
հշտ ետ ետ քաշուելով, սանդուխէ մը
ըստ եւ մտաւ կամարաւոր ձեղունով
ըրանք մը:

Ռուկան երբ այս նրբանցքը տեսաւ, յու-

ահատական խեղդուկ աղաղակ մը ար-
ձակելով գոհեց :

— Հառաչանքի Կամուրջն է... Հառա-
նքի Կամուրջր...:

Սյլեւս Հասկեալ Թէ զինքը ուր կը քե-
տին, Հասկեալ Թէ յայանութեան վի-
ապանքը զինքը դժուրքին որ անկուսնեքը
ը մղէին:

Սարա՛հ... Ուրկէ՞ պիտի փախէր
սյւղ նիզակներուն եւ սրածայր եղջիրներ-
ուն առջւեջն... Հապա օ՛ճը, օ՛ճը, որ
անեղնակերտ թեկերով միշտ կը սո-
լար իր ոտքերուն տակ... Փախէիւր ան-
խելիք էր։ Կամարաւոր նրբանցքը մըտ-
ել պատրաստուեցաւ...։

յառաջանքի կամուրջին վրայ հր... :
Յանկարծ կամուրջին միւս կողմէն այս-
նքն Գեհէնապարտներու նրբանցքէն,
իզակաւորներու ուրիշ խումբ մը յառա-
ջաւ :

Ռոյալն այս երկու խումբերուն մէջ -
 ոեղը մնաց եւ երկու կողմէն քշուելով
 ամուրլիւն մէջնողը մղուեցաւ, ուր քա-
 աչէն մասնատու փոսի մը մէջ հաղիւ
 էէ ոտքերը իրար կապեց... Հապիւ թէ
 տքերը կապուած, ձեղունէն օղակածեւ
 լըժայ մը եւս վար իշնելով գլուխէն ան-
 եւ եւ մէջնեւ մէջը իշնելով, երկաթէ
 ապ մը յօրինեց մէջլքին շուրջը...:

ሆኮፔፊፊ ጋፋህቶፐ

(Two .)

ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊԱԿԻ

Տիկին Հ. Իփեկեանի դառնակակիծ մահուան առթիւ, Տիկին Հ. Սէրէնկիւլ-եան 100 ֆր. կը նուիրէ Լիբանանի աղէտ-եալներուն (ստանալ «Յառաջ»-էն) :

ՓԱՐԻԶԻ Ա. ՅՈՎԼ. ՄԿՐՏԻԶ

ՀՍԿՈՒՄ

Մեծ Պախի մէջն Չորեքշաբթի ժամը 18ին, այսինքն՝ Մարտ 3ին, Մարտ 10ին, Մարտ 17ին, Մարտ 24ին, Մարտ 31ին, եւ Ապրիլ 7ին,

ԱՊՐԻԼ 24Ը

ԵՒ ՄԱՅԻՍ 1Ը

ԵՐԵՒԱՆԻ ՄԷԶ

AVEC LES ANCIENS COMBATTANTS ARMÉNIENS de L'ARMÉE FRANÇAISE

et

AMITIÉS FRANCE-ARMÉNIE (A.F.A.)

Ապրիլ 21էն Մայիս 3

ՓԱՐԻԶ-ԵՐԵՒԱՆ և այլ օրում մէջ

Ուշադրութիւն՝ Գին 2450 ֆր.

Տեղերը սահմանափակ են :

Արձանագրութեանց համար դիմել՝ Եր-կուշաբթի ժամը 17-19, Չորեքշաբթի եւ Շաբաթ ժամը 14-16

Amitiés France - Arménie

Պարոյր Սեւակ գրադարան

32, Rue de Trévise — 75009 Paris

Tél. : 246-14-94

Imprimé sur les Presses

DU JOURNAL «HARATCH»

83, rue d'Hauteville 75010 Paris

Commission Paritaire : N° 55935

« Յ Ա Ռ Ա Ջ »

ԲԱՐԳԱՆԱՅՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

Վիպիէն Պ. Բերոսեան 100 ֆր. կը նուիրէ յիսնամեակին առթիւ :

ՄԱՐՍԷԼԻՆ Պ. Գալուսեան 30 ֆր., նոյն առթիւ :

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ԿԱՊՈՅՏ ԽԱՅԻ Պանեէօ - Բաշանի մաս-նաճիւղը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր անդամուհիները, Երեքշաբթի Մարտ 2 ժամը 20-30ին, ԼԵ Պօքէս սրճա-րանին մէջ, Ալլընիլ փաթէօր, Տիկին Մուսայեանի ընկերանին դիմացը : Կը խնդրուի ճշգրտապէս ըլլալ :

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՅԱՅՏԱԳԻՐ

ՅԻՐԱՆՍ. ՉԱՅՆԱՍՓԻՒՈՒՆ

Այս Կիրակի առաւօտ ժամը 8ին Ֆրանս-փիլիթիւն կայանէն՝ Հայ. Եկեղեցին, մասնակցութեամբ Ռընէ Բլեմանի :

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Մարտի 21-ի մայր եկեղեցւոյ կրօն. Ըն-կերակցութեան վարչութիւնը շնորհակա-լութեամբ ստացած է եկեղեցւոյ պաշտա-նութեան համար հետեւեալ նուէրները...

Արաքսի Նիքոթեանի (ծն. Եաղըճեան) թաղման առթիւ Եկեղ. Տիկնանց Միու-թիւն, Հ. Բ. Ը. Մ. Տիկն. Բաթին, Տէր եւ Տիկ. Ս. Շահում, Տէր եւ Տիկ. Թ. Թէրզեան, Տէր եւ Տիկ. Ա. Սիւսիան 50ական ֆր. : Սառա Չաքարեանի (ծն. Պօղոսեան) թաղման առթիւ, Տէր եւ Տի-կին Ա. Տէր-Չաքարեան 100, Տիկ. Մ. Միքայէլեան 30 : Կիւլմարդ Ճապարեանի (ծն. Միքայէլեան) թաղման առ-թիւ Պ. Պ. Ե. Չուլֆայեան, Ս. Ասա-տուրեան, Ս. Չաքարեան 20ական : Մուշկ Աւոյեանի թաղման առթիւ Ութուրեան եւ Յակոբեան ընտանիք 100 ֆր., Բ. Սի-միթեանի թաղման առթիւ Տիկնանց Ս. Աթէշեան, Մ. Չիւրիւքտիւքեան, Տէր եւ Տիկնին Ս. Պալոյեան, Պ. Ալվադեան, Ն. Ա. Մարգարեան 50ական, Տիկնին Ն. Շալճեան ընտանիք «Յառաջ»-ին 50, Պ. Փ. Գաղանճեան (Ամերիկա) 10 տոլ., Տէր եւ Տիկնին Տ. Մուշեղեան, Սարաֆեան ըն-տանիք 30ական : Արամ փառապետի թաղման առթիւ Տէր եւ Տիկնին Վ. Ճըն-տիկեան 150, Տէր եւ Տիկ. Վ. Մարտո-եան 100, Տէր եւ Տիկ. Ժ. Բ. Գալ, Տէր եւ Տիկ. Յ. Արապաճեան, Պ. Պ. Ա. Հո-լովիկեան, Անդրանիկ Գալուճեան, Արմ. Գալուճեան, Ռմ 50ական : Մարի Մաղա-եանի հոգեհանգիստին առթիւ Պ. Ռ. Մա-ղաճեան 50, Իսի Լէ Մուլինոյէն աղաքի մը 50 ֆր. :

Իւլագին. — Տէր եւ Տիկնին Ա. Ջրաշ-եան 300, Տէր եւ Տիկ. Սէթեան, Օր. Մ. Ճէլալեան, Տիկ. Ա. Արծրունի 100ական, Տէր եւ Տիկնին Տ. Տէր-Պօղոսեան, Յ. Յակոբեան, Գիւլալեան, Վ. Գրիգորեան, Ղ. Անուարեան, Պ. Ա. Հոլովիկեան, Օ. Սարաֆեան, Յ. Կոթիկեան, Տիկ. Չ. Վարդեան 50ական, Տէր եւ Տիկ. Մ. Ափրիկեան, Տէր եւ Տիկ. Օ. Գալաճեան 30ական, Տէր եւ Տիկ. Յ. Աւետիքեան, Տէր եւ Տիկ. Ա. Սալիկեան, Շիւտեան, Մ. Բարսեղեան, Տիկնին Ն. Հաջա-դորեան, Վ. Թադէոսեան, Չ. Արզու-մանեան, Ա. Տէր-Յուսիկեան 20ական, Չ. Մանուէլեան, Բ. Տէր-Մարգարեան, Վ. Աճէմեան, Վ. Գալաճեան, Թ. Պա-ռուկանեան, Պ. Յ. Կիւրճեան 10ական :

Ստեփան Փանոսեանի թաղման առթիւ Տիկնին Բ. Չիւրիւքտիւքեան, Պ. Գ. Ա. Տէր-Կարապետեան եղբայրներ, Տէր եւ Տիկ. Բ. Պէրպէրեան, Պ. Ե. Գալաճեան 50ական :

CAPPADOCIA PRODUCTIONS

Présente le premier disque arménien de

MARTEN YOURGANS

avec

BERNARD DEDEDJIAN

En vente :

LA CAPPADOCE, 3 Rue Marivaux, 75002 Paris — Tél. : 742-83-65

PALOYAN, 9 Rue de Trévise, 75009 Paris — Tél. : 523-24-97

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Վալանի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկե-ղեցւոյ Հոգաբարձութիւնը շնորհակալու-թեամբ ստացած է փոխան ծաղկեպսակի Ռուբէն Տալալեանի թաղման առ-թիւ Վալանի Մարգարեանին 100 ֆր., Տէր եւ Տիկնին Յարութիւն Ալվադեան 100, Տալալեանի ընտանիք 200, Մայրամ Ալվեանի թաղման առթիւ Տէր եւ Տիկ. Սիմոն Ալվեան (Լօրիօլէն) 100, Իսկէն-տէր Կիւրիկեանի թաղման առթիւ Ռո-մանէն Գալոյանեան 50, Տիկ. Էմմա Ճերազեան 50, Տէր եւ Տիկնին Ճերան - եան 100, եկեղեցւոյ Հոգաբարձութիւն 100, Տէր եւ Տիկ. Կեղուրեան 50, Վալան-ի Մարգարեանին 50 :

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Պուլ. Օտտոյի Ս. Յակոբ եկեղեցւոյ թաղականութիւնը շնորհակալութեամբ ստացած է հետեւեալ նուէրները —

Տիկնին Վարդանոյշ Պետրեան 50 ֆր., այլ Տիկնին Նուրհան 20 : Փառանձեմ Մանուէլեանի հոգհան. առթիւ Տէր եւ Տիկնին Հասպանեան Մարտիրոս 20, Տէր եւ Տիկ. Վերթին Արոյեան 20, այլ Տիկ. Մարի Սուքիասեան իր ամուսնոյն մահ-ուան առթիւ 30, Նշան Գուլումճեան քա-հանայի հօր՝ Միքայէլ Գուլումճեանի հոգհ. առթիւ Նշան Գահ. Գուլումճեան եւ ընտանիքը 50, Պ. Յովսէփ Արզումա-եան, Տէր եւ Տիկնին Կարապետեան 20ա-կան : Փոքրիկ Լեւոն Կիւրճեանի միւր-տութեան առթիւ Պ. Կիւրճեան 20 եւ 20 Աղաթախեան : Տէր եւ Տիկնին Սան - տուրեան Սորէն Դարիպեանի մահուան առթիւ 3000, Տէր եւ Տիկնին Դարիպեան Աւետիս 30, այլ Տիկ. Մարի Ուտնի իր ամուսնոյն հոգհ. առթիւ 40 :

ԱԼԵՔՍԱՆԴՐ ԶԱՅ ՄՇԿԱՅԻՐԻ ՏԱՆ

նախաձեռնութեամբ, Շաբաթ Մարտ 6, ժամը 20-30ին, Ալֆրովիլի հանդիսասա-հին մէջ՝ 22 Ռիւ Վոլթէն, Ալֆրովիլ

Գումաւոր փիլմի ներկայացում

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԾԱԳՈՒՄՆ ՈՒ ԶԱՐԳԱՅՈՒՄԸ

պատրաստուած «Հայկանոյշ» մշակութա-յին ընկերակցութեան կողմէ : Կը մեկնա-րանեն Տոբթ. Պէթրիս Գասպարեան - Պրիլու եւ Ժաք Պրիլու :

Ծախքերու մասնակցութիւն :

ARMÉNIE 1976

Départs chaque mois :

du 20 Mars au 3 Avril
du 16 Avril au 30 Avril
du 8 Mai au 22 Mai
du 12 Juin au 26 Juin
du 10 Juillet au 24 Juillet
du 6 Août au 21 Août
du 22 Septembre au 6 Octobre
du 23 Octobre au 6 Novembre
du 22 Décembre au 3 Janvier 1977

à partir de 2680 fr.

Pour les jeunes de 16 à 35 ans (2 voyages)

du 24 Juillet au 7 Août
du 16 Août au 30 Août

Renseignements et Inscriptions

A PARIS

mondotours

2, Rue de Sèze — 75009 Paris — Tél. : 073-32-64 266-50-12 073-30-64

A LYON

Varoujan Sarkissian

sevan voyages

50 Cours de la Liberté - 69 LYON Tél. 60 13 66

Licence Voyages : A. 721.

45ԻԴ ՏԱՐԵԿԱՆ ՑԵՐԵԿՈՅԹ

ՀԱՅ ԱՐԻՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

ՓԱՐԻԶԵԱՆ ՇՐՋԱՆԻ

Կիրակի Մարտ 7, կէսօրէ վերջ ժամը 14-30ին

Salle de la Chimie, 28 bis, Rue Saint Dominique, Paris (Métro Invalides)

Ներկայութեամբ՝ Սկաուտական Համաժողովարհային Պիւրոյի Ընդհ. քարտուղար (Ժընեւ) ԼԱՍԼՈ ՆԱՃԻՐ

ՅԱՅՏԱԳԻՐ

Շրջանի ներկայացումը — Սկաուտական երգչախումբը հայկ. երգերով — Հայկական պարեր : Աշխարհի շրջանը սկաուտներու կողմէ, տարիներու ըն-թացքին — Արտասանութիւններ հայերէն — «Հայ Արի» նուագախումբը, բանակումի կրակը, եւայլն :

Մասնակցութեամբ Փարիզի Շրջանի սկաուտներուն, արեւոյշներուն, գայլի-ներուն եւ թեւեղներուն, եւ Լիոնի շրջանի պետներուն եւ սկաուտներուն :

Միջնաբարին՝ պիւֆէ եւ ցուցադրութիւն

Մուտք 15 ֆրանք, երախաներուն մուտքը ազատ է

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍԳԸ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԵՊՓԵՐԸ

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ ԳԻՐ Ս. ՂԱԶԱՐԷՆ

ՀՐԶԻԳ

ԹՈՒԿ ԽՄԲԱԳԻՐԸ

Օ

Ա.

Պետոյ ազգայնամուլ եւ հայատեաց թերթիւնս օրաթերթը, որ իր փետրուար 19-ի թիւին մէջ «Համբարձար ինքնա» հաւանքով վերանախագծելով սպառնալից դրութիւն մը հրատարակած էր Եւրոպայի դէմ, փետրուար 20-ին զոգուելի խմբագրական մը դրած է Հայերուն դէմ, Աճմէտ Գապաքըլը ստորագրութեամբ: Խորագիրն է Նար ռնիր մը: Երբեք Պէյրուսի թուրք դեսպանատան առաջ քարտուղար Օքթար ձէրլտի (կամ ձերթի) սպանութիւնը:

Տակաւին չի դիտարկուի թէ ո՞վ սպանած է ձէրլտը: Լիբանանի ոստիկանութիւնը կը շարունակէ քննութիւնները: Սակայն թուրք թերթը, առանց որեւէ փաստի վրայ հիմնուելու, վստահ կերպով Հայուն մը կը վերագրէ ոճիրը, յայտնադրելով թուրքերու մոլեռանդութիւնը զոգուելու համար Հայերուն դէմ:

Այս նոյն թերթը անցեալ Հոկտեմբերին ալ, երբ 48 ժամուան մէջ սպաննուեցան Վիկտորի եւ Փարիզի թուրք դեսպանները, Հայերուն վերագրեց էր զոյգ ահաբեկումները: Մարմարայի խմբագիրը այն ատեն ստիպուեց էր հարցնելու թէ՛ր-միայնակ թէ՛ ինչ աղբիւրէ քաղած էր իր տեղեկութիւնը: Եւ պատասխան չէր ստացած: Ետքէն թուրք իշխանութիւնները իրենք պաշտօնապէս յայտարարեցին թէ Հայերը ո՛չ մէկ կապ ունէին դէս-պաններու սպանութեան հետ: Գաղտնիքը չ'պարզուած դէտ: Թրքական մամուլը բռնի մը օր հրապարակը աղմկելէ եւ Հայերու եւ Յոյներու դէմ նիզակ ճոճելէ ետք լսած էր:

Պէյրուսի դէպքին առթիւ հին վերբերը վերանորոգուած են: Թէրթի մասնակցը դարձեալ սկսած են թոյն ժայթքել Եւրոպայի եւ Հայերու դէմ:

Աճմէտ Գապաքըլը Պէյրուսի ահաբեկումները կը նկատէ «հայ ժողովուրդի հրոսակներուն (շէքի) արեւմտ նոր մէկ ուղի», որ կը կազմէ «ողբերգութիւն մը նախ հայրենիքին, յետոյ ընտանիքին համար: Որքան եղբրական է նահատակն ըլլալ անպատիւ կերպով կազմակերպուած, անխնայ, արեւմտ ոճիւրի մը, նոյնքան եղբրական է անոր համակերպիլը», կը գրէ:

Ու կատարած խմբագրելու յանկարծ դուրս կուտայ իր սեւ հոգին, ոճրագործ ցեղի իր ժողանդական, արիւնարբու բնազդը, կը կը գրէ:

Վստահ պարագաներու մեր դրիչը կ'ուզէ արձանակի վերածուիլ, ոճրագործութիւնը դէմ ուղղուիլ եւ այս անարդար ժողովին է: «Արեւմտ արեւն կը դրդուէ. փէթ մէկ կը յառաջացնէ: Յիսուս ըրեալը դարձուի»: «Սակայն եկուր տես, որ այս ոճիրները գործողները հին Հռոմի Յիսուսի կրօնքին պատկանող հայ հրոսակներ են»:

ՀՐԱՆՏ-ՍԱՄՈՒԷԼ

Չառնչեալուէն շատ աւելի առաջ դնաց Իտալիոյ Համայնավար կուսակցութեան պարագլուխը՝ Պերլինկուէր, խօսք առնելով Մոսկուայի համագումարին: Նոր չէ անշուշտ որ Իտալական շարժումը ցոյց կուտայ, որ Համայնավարութեան «անառակ որդի»ն է, բայց այս անգամ համագումարին մէջ իսկ է որ Պերլինկուէր յետադուր կը պարզէ իր տեսակէտը, չեղած դնելով իւրաքանչիւր կուսակցութեան անկախութեան անհրաժեշտութեան վրայ: Կը պահանջէ նոյնիսկ «անկեղծ ու բաց բանավէճ մը զանազան դիրքերու եւ փորձառութեանց միջեւ»: «Պէտք է ընդունիլ եւ յարգել, կ'ըսէ Պերլինկուէր, իւրաքանչիւր երկրի, իւրաքանչիւր յառաջդիմական շարժումի եւ իւրաքանչիւր Համայնավար եւ Բանուորական կուսակցութեան անկախութիւնը»: Կը յիշէ նաեւ 20-30ական թուականներու սխալները, որոնք ծառայեցին «մեծ դրամատիկութեան ամէնէն յետադիմական ուժերուն»:

Կասկած չկայ որ այս համագումարին ամէնէն շահեկան մասը կը կազմէ մտքերու այս բախումը եւ եթէ նոյնիսկ խորհրդային մամուլը ամբողջովին արձա-գանդ չի հանդիսանար բոլոր ելոյթներուն եւ կը «զբաղեն» որոշ մասեր, լայն տեղ կը տրուի սակայն Նովո Վոյնիւսա շարժաթերթին մէջ լոյս տեսած մէկ յօդուածին, զոր ստորագրած է Կիւրք. Կոմիտէի անդամ՝ Ջակիտիւնի եւ որու մէջ յօդուածագիրը կ'ըսէ թէ շահեկան է «բազմադրուի մօտեցում մը եւ թէ Խորհ. Միութիւնն ալ կը նպաստաւորուի այդ բազմազանութեան»:

«Իւրաքանչիւր երկրի անցեալն ու ներկան, իր աւանդութիւնները եւ բարքերը կը ցոլացնեն ընկերավարութեան փնտրութեան ուղիներուն մէջ: Ասիական բնական է եւ ընկերավարութիւնը աւելի հարուստ եւ հասկնալի կը դարձնէ»:

Մինչ այս է մթնոլորտը Մոսկուայի մէջ, Փարիզ, Ժորժ Մառչէ աւելի բաց է ի բաց արտայայտեց իր տարակարծու-թիւնը Մոսկուայի հետ: Ջախասփուի Եւրոպա Մէկ կայանէն է որ ընդհ. քարտուղարը ըստ ակնարկելով 25րդ համագումարին. — «Կ'ըսեն մեզի թէ կարելի չէ ընկերավարութիւնը ազգային շերտերու վերածել: Ես կ'ըսեմ որ ընկերավարութիւն կարելի չէ ընել վարդապետական ձեռով արտասանելով այս կամ այն մէջբերումը ասկէ 15-20 տարի առաջ ըսուած»: Մառչէ կ'ընդունի որ Մոսկուա չէ դացած որովհետեւ «տարակարծութիւն կայ մեր երկու կուսակցութեանց միջեւ ընկերավարական ժողովրդավարութեան հարցերու եւ Ֆրանսայի արտաքին քաղաքականութեան շուրջ: Այս պայմաններու մէջ, լուրջ բան չէր ըլլար որ 25րդ համագումարին երթայի»:

Այս ելոյթին առթիւ, Մառչէ հրաւիրեց

Վեհտիկ, փետրուար 19

ԱՋՆԻԻ ՀԱՅՐԵՆԱԿԻՑՆԵՐ,
ՍՐՏԱԿԻՑ ԲԱՐԵՐԱՐՆԵՐ,

Խորունկ յուզումով կուգամ, յանուն Միութեան Միաբանութեան, եւ յատկապէս՝ Ս. Ղազարու Մայրավանքի բոլոր վարդապետներուն, ամենաջերմ շնորհակալութիւն յայտնելու ձեզի, սիրելի բարեկամներ, որ փութացիք մեր վանքի ազնաւոր հոգեհին լուրն առնելուն պէս, ընդառաջ դալ այն ազնիւ «Կոչ»ին, զոր «Յառաջ» օրաթերթի ազնիւ խմբագրապետուհին ուղղեց մեր ժողովուրդին, զըսնելով ձեզի նման վեհանման ու սրտաբաց հոգիներ՝ Ֆրանսայի բովանդակ Հայութեան մէջ:

Եւ մենք այժմ աւելի ամուր կը հաւատանք որ Ս. Ղազար խկապէս փոքրիկ Հայաստան մըն է, չինուած ու վերաշինուած՝ Հայուն քրտինքով, Հայուն լու-մաներով, Հայուն ոսկի սրտով:

1976 թուականի այս դարնան, Երնշ. Միութեան Արքայի շիրմին մօտ՝ «Մի-ծեռնակը բոյն է չինում»: Եւ հաւատացե՛ք որ ամէն մէկ նոր շիւղ կ'աճնուի, ամէն մէկ դերան վերականգնելուն, ծունկ մը աղօթք կը բարձրանայ Ս. Ղազարէն դէպի երկինք, մեր բոլոր նուիրատուներուն համար անխորի, որոնց անունները՝ եղբայրութեան տառերով պիտի յիշատակուին աղօթքի մեր մատենաներուն մէջ, սրտակցութեան վառ նարոտով կապուած մեր փոքրիկ Հայաստանին ու մեր հոգի-ներուն:

Շնորհակալ ենք, սիրելի բարերարներ, ու երախտապարտ: Եւ ամէնէն առաջ՝ «Յառաջ» օրաթերթի Պատուարժան խմբագրապետուհիին, որ պարագլուխն եղաւ այս շարժումին, անգամ մը եւս ցոյց տալով իր անձնուէր ու երկրպագու հոգին՝ հանդէպ հայ արժեքներուն, մշակոյթին եւ սրբութիւններուն:

Կը յուսանք մօտ ապագային հաճոյքն ունենալ ձեզ ամէնքդ ալ ողջունելու՝ վերաշինուած մեր վանքին նուիրական կամարներուն տակ, Երնշ. Միութեան Արքայի ծննդեան 300ամեայ յորելեանի հանդէսներուն առիթով:

Ամենակալն Աստուած թող վարձահատոյց ըլլայ ձեզ բոլորիդ, երկնային առատագեղ օրհնութիւններով:

Խորին յարգանքներով,
Աղօթարար
Հ. ՊՕՂՈՍ ՎՐԴ. ԱՆԱՆԵԱՆ
Ընդհ. Արքայապետ
Միութեան Միաբանութեան

Նաեւ Նախարարապետ Շիրաքը «դէմ առ դէմ»ի մը, բայց հաւանական չի թուի որ Շիրաք ընդունի:

Ամէն պարագայի մէջ, այս բոլոր ելոյթները ցոյց կուտան թէ ժամանակը անցած է ուր ամէն համայնավար հու-հնազանդ էր Մոսկուայի, պարզ է որ «ինքնավարութիւն»ը կը տարածուի եւ ցարդ երկու ուղղափառ կը մնայ՝ Պուլ-կարիս եւ Քուպա:

Իւմանիք Եւրաթ առտուան իր թիւին մէջ արձագանգ հանդիսանալով համա-գումարին, լայն տեղ կուտար սակայն վրաստանի Ա. քարտուղարին (Շեվար-նացէ) ելոյթին, ուր երկար գովեստը կայ Բրեժնեւի, բայց կը վերջացնէ իր թըղթակցութիւնը Պերլինկուէրի խօսքին յատկանշական մասերով:

«ՅԱՌԱՋ» ՕՐԱԹԵՐԹԻ

Պատուարժան և ազնիւ խմբագրապետուհի Տիկին Արփիկ Միաբան
Փարիզ

Յանուն Միութեան Միաբանութեան բոլոր հայերուն, կուգամ ջերմաբար շնորհակալութիւն յայտնելու ձեզի, որ մեծ սրտակցութեամբ, «ի նպատակ» Ս. Ղազարի հանդիմանութեան կոչով, Ձեր պատուական օրաթերթի սխանակներուն վրայէն հաճեցաք համակրանքի ու բարեկամութեան կամուրջ մը նետել մինչեւ Ս. Ղազար, անցեալ Դեկտեմբերի մեր հաւոր աղէտէն ետք՝ անմիջապէս օժանդակելու համար վերակառուցման աշխատանքներուն, եւ ամբողջովին փոքրիկ Հայաստանի նուիրական սիւները:

Կրնանք վստահեցնել Ձեզ՝ թէ Ձեր հաւաքած գումարը, զոր ստացանք կանոնաւորապէս, ըստ յայտարարուած ցուցակներուն, պիտի յատկացուի ամբողջ-ջութեամբ Ս. Ղազարու Մայրավանքի ուրոշ բաժիններու վերաշինութեան, որուն ի նպատակ աշխատանքները օրէ օր կը յառաջանան, Աստուծոյ օրհնութեամբ:

Երբեք պիտի չմոռնանք որ աղէտի այն տխուր առաջին օրերուն, անձամբ ալ եկաք Ս. Ղազար, ամոքելու մեր վիշտը անհուն, եւ լրագրապետի յատուկ աչքերով ու պատասխանատուութեամբ, աւերակներու ծուխին ու մուրին մէջէն, մեր մտահոգութիւնները սրտակցօրէն թե-թեւեւ ուղեցիք, Ձեր օրաթերթին յուղիչ քնարով:

Կրկնակի, ուրեմն, շնորհակալութեամբ եւ յարգալից ողջոյններով՝ կը մաղթենք Ձեզի ամէն յաջողութիւն, հայցելով Աստուծոյ երկնային օրհնութիւն եւ ամէն բարիք: Ձեր միջոցով կ'ողջունենք նաեւ մեր սիրելի բարերարներն ու «Յառաջ»ի ազնիւ ընթերցողները:

Խորին յարգանքներով,

Աղօթարար

Հ. ՊՕՂՈՍ ՎՐԴ. ԱՆԱՆԵԱՆ

Ընդհ. Արքայապետ

Միութեան Միաբանութեան

Քանի մը տղով

ԱՄԵՐԻԿԱՆ, Ուրբաթ դիւր Սարաու-ները «Ժողովրդավար անկախ Հանրապետութիւն» հռչակած են:

Միութեան վերադարձաւ Ամերիկայէն, բայց իր այս ճամբորդութիւնը շատ դժ-գոհ ձգած է մեծամասնութիւնը, որու զանազան անդամները քանիցս քննադատեցին ընկերավարական պարագլուխը:

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ապրուստի սղութիւնը Եւրոպայի նախարարին նախատեսածէն շատ աւելի եղած է 1,1 % Յունուարին: ԵՐԿԱՍՏԱՆԻ մէջ գործադուլի շարժումներու վրայ կայ Մարտի առաջին շաբաթուան ընթացքին թէեւ բոլոր սենտիքա-ները չեն մասնակցել բայց ժողովուրդը, կրկին պիտի տուժէ:

ՓԱՐԻԶԻ Ա. ՅՈՎԼ. ՄԿՐՏԻԶ

ՀՄԿՈՒՄ

Մեծ Պառիսի ամեն ջորեքշաբթի ժամը 18ին, այսինքն՝ Մարտ 3ին, Մարտ 10ին, Մարտ 17ին, Մարտ 24ին, Մարտ 31ին, եւ Ապրիլ 7ին,

ԱՆՓՈՐՎԻԼԻ ՀԱՅ ՄՇԱԿՈՅԹԻ ՏԱՆ

նախաձեռնութեամբ, Շաբաթ Մարտ 6, ժամը 20.30ին, Անֆորվիլի հանդիսարանին մէջ՝ 22 Ռիւ Վոլթէն, Անֆորվիլ

Գումար ֆիլմի ներկայացում

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԾԱԳՈՒՄՆ ՈՒ ԶԱՐԳԱՑՈՒՄԸ

պատրաստուած «Հայկանոյ» մշակութային ընկերակցութեան կողմէ: Կը մեկնաբանեն Տոքթ. Պէտրիս Գասպարեան - Պրեքու եւ ժաք Պրեքու:

Ծախքերու մասնակցութիւն:

ՄԱՍՈՒԼԻ ՏԱԿ Է

«ՅԱՌԱՋ» 50

ԾԱՂԿԱՔԱՂ ՅԻՄՆԱՄԵԱՅ ՀԱՒԱ-ԲԱՅՈՆԵՐԷՆ

Եւ ԱՆՏԻՊ ՅՕԴՈՒԱԾՆԵՐ

ԿՈՂՔ՝

ԳԱՌՁՈՒ

ՄԱՍՈՒԼԻ ՏԱԿ Է

Տէր եւ Տիկին Իվան Մետուճեան եւ զաւակը, Տէր եւ Տիկին Ժաք Մետուճեան եւ զաւակները, ինչպէս նաեւ ընտանեկան բոլոր պարագաները խոր ցաւով կը ծանուցանեն իրենց հօր եւ մեծ-հօր՝

ՀԱՅԿ ՄԵՍՏՈՒՃԵԱՆԻ

մահը, որ պատահեցաւ Փետր. 26ին, 83 տարեկանին:

Յուզարկաւորութիւնը կը կատարուի Երեքշաբթի, Մարտ 2, ժամը 10.30ին Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցին եւ մարմինը կը փոխադրուի Նրմուրի գերեզմանատունը:

Որեւէ մահազոյր դրկում չըլլալով, կը խնդրուի ներկայ իրար աչք նկատել:

3, Bd. de Reuilly — 75012 Paris
3, Cité d'Hauteville — 75010 Paris

Տէր եւ Տիկին Պողոս Օհանեան, Տէր եւ Տիկին Օհանեան, Տէր եւ Տիկին Պետրոս Օհանեան, Օր. Թադևոս Օհանեան, Տէր եւ Տիկին Հայկ Միքայէլեան եւ զաւակը, Օր. Սոնա Քասաբեան, ինչպէս նաեւ Ոսկանեան (Հայաստան), Ուրբապետ, Պարնասեան, Ներսէսեան, Համբարեան (Հայաստան), Ռիչ ընտանիք - ները ցաւով կը ծանուցանեն իրենց մօր, մեծ-մօր եւ ազգականին՝

ԱՅՐԻ ՏԻԿԻՆ ԶԱՐՈՒՀԻ ՕՀԱՆԵԱՆԻ մահը, որ պատահեցաւ Փետր. 26ին, 85 տարեկանին:

Յուզարկաւորութիւնը կը կատարուի Երկուշաբթի, Մարտ 1, Շաբաթ Ս. Գր. Լուսաւորիչ եկեղեցին ժամը 14ին եւ մարմինը կը փոխադրուի Վերմոնթի գերեզմանատունը:

Մահազոյր չստացողներէն կը խնդրուի ներկայ իրար աչք նկատել:

POUR LA FETE DE L'ASCENSION

PELERINAGE à JERUSALEM

du 26 au 30 Mai 1976

Sous la présidence de

Mgr Nicolas KEHIAYAN

Délégué Apostolique de l'Exarchat Arménien

Fr. 1.880 --- tout compris de PARIS à PARIS

Hôtel Diplomat premier ordre

repas --- excursions à Jericho, Nazareth, Tibériade, Bethléem

Visite de la Terre Sainte du 23 au 26 Mai

Suplément F. 400

Tel Aviv, Haïfa, Cesaree, Bersheva, Massada

INSCRIPTION :

ASSOCIATION CREDO

20, Passage des Recollets, 75010 PARIS

Tél. : 205-80-59

ՀԱՅԱՍՏԱՆ ԱՅՅԵԼԵՑԷՔ
ԳԱՐՆԱՆ, ԱՄՐԱՆ ՈՒ ԱՇՈՒՆԻՆ

TRANSTOURS organise

Ա. Գալարդուպիւն՝ ԱՊՐԻԼ 19 - ՄԱՅԻՍ 2, ՄՈՍԿՈՒԱ - ԵՐԵՒԱՆ
Գին՝ 2700 ֆրանկ

Բ. Գալարդուպիւն՝ ՅՈՒԼԻՍ 10ին 25 ԼԵՆԻՆԿՐԱՏ - ՄՈՍԿՈՒԱ - ԵՐԵՒԱՆ
Գին՝ 2900 ֆրանկ

1976 ՕԳՈՍՏՈՍ 6ին 21, ՄՈՍԿՈՒԱ - ԵՐԵՒԱՆ — Գին՝ 2900 ֆրանկ

1976 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 10ին 25 — ՄՈՍԿՈՒԱ-ԵՐԵՒԱՆ — Գին՝ 2850 ֆ.

1976 ՀՈԿՏ. 8ին 23 — ՄՈՍԿՈՒԱ-ԵՐԵՒԱՆ — Գին՝ 2450 ֆրանկ

ՕԳՈՍՏՈՍԻՆ Եւ ՍԵՊՏԵՄԲԵՐԻՆ ԱՌԱՆՁԻՆ ԽՈՒՄԲԵՐ՝ ՄԱՐՏԻՅԵԼԻ ՄԱՐՏԻՅԵԼ

Երբ ուղարկուած օգնական: «Արմենիա»-ի կամ «Անի»-ի մէջ, առաջին կարգի սպասարկութեամբ:

Կը գործադրուի հայրենի տեսարժան վայրերու այցելութեան լրիւ յայտագիրը

Արձանագրութեանց համար դիմել՝

TRANSTOURS, 22 rue du 4Septembre — 75002 PARIS — Tél. 742-77-40
ուր կարելի է ներկայանալ Կ. ՌԻՆՃԵԱՆԻ, ամէն Երեքշաբթի եւ Ուրբաթ կէսօրէ ետք ժամը 15ին 18:

ՄԱՐՏԻՅԵԼ՝ ԴԻՄԵԼ Զ. ԱԼԻՔՍԱՆԵԱՆԻ՝

11, rue du Bassin — SAINT-JULIEN — Tél. 93-04-90 et 08-31-55

ՎԱԼԵՆՍ՝ ԴԻՄԵԼ Ն. ԳԱՍՊԱՐԵԱՆԻ — ԱՆՓՈՐՎԻԼ՝ ԴԻՄԵԼ Յ. ՊՅՈՍՏԵԱՆԻ

AU JARDIN
DE THEOPHILE

chez Oskian 139, rue Saint-Honoré Paris 1er tél. 260 23 80

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՃՈՒ ՃԱՇԱՑՈՒՑԱԿ

ՋԵՐՄ ՄԹՆՈԼՈՐՏ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՂԱՆԱԿՆԵՐՈՎ ՈՒ ԵՐԳԵՐՈՎ

ԱՄԷՆ ԻՐԻԿՈՒՆ ՀԱՅԿ. ՉՈՒԳԵՐԳՆԵՐ՝

ՎԻԳԷՆ ԵՒ ՅԱՐՈՒԹ

200 հոգի մտնող սրահ ընդունելութեան համար

Salle pour banquet, réception, mariage, etc.

OUVERT TOUS LES JOURS

ՅՈՒՇԱՏԵՐ

ԿԱՊՈՅՏ ԽԱՉԻ Պանէօ - Բաշանի մասնաճիւղը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր անդամակները, Երեքշաբթի Մարտ 2 ժամը 20.30ին, Լը Պօքէն սրահ-բանին մէջ, Ավրիւ Փասթէօր, Տիկին Մուսայեանի ընկալարանին դիմացը: Կը խնդրուի ճշգրտագին ըլլալ:

ՀԱՅ ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉԻ

Անիէն Պուա-Գոլմուլի շրջանի մասնաճիւղը կազմակերպած է իր

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՆԴԵՐՈՒ

Կիրակի Մարտ 7, Պուա - Գոլմուլի քաղաքապետարանի սրահը

32, Rue Paul Déroulède

Կը խօսի՝ Կեդրոնի կողմէ Տիկին Պեր-նուի Սալաքէլեան:

Գեղարուեստական բացառիկ յայտ - գրով: Կը մասնակցին՝ Գեորգ Եւանկել - Եւանի ղեկավարութեամբ ՆԱՅԻՐԻ Երգա-խումբը, ինչպէս նաեւ Վ. Զիլինկիբեանի եւ Գ. Գեորգեանի պատրաստութեամբ առաջին անգամ կը ներկայացուի՝

«ՏԱՍԸ ՕՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ»

Գումար ֆիլմը

Մուտք 10 ֆրանկ

ՏԱՐԵԿԱՆ

ՊԱՐԱՀԱՆԴԵՍ

BAL ANNUEL
A VALENCE

Organisé par le groupe
SCHAVARCH MISSAKIAN de
Valence du Nor Séround

Le Samedi 6 Mars au Palais de la
Foire, Ave. de la Marne, de 21 h. 30
à l'aube

Orchestre Jacques KOJA de Valence
en attraction orchestre KOTCHARI
de Marseille

Réservation (75) 42-34-58

Imprimé sur les Presses

DU JOURNAL «HARATCH»

83, rue d'Hauteville 75010 Paris

Commission Paritaire : N° 55935

ՊԱՐԱՀԱՆԴԵՍ Ա. ԽԱՉ ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԵԱՆ

Շաբաթ Մարտ 13ին ժամը 19ին սկսեալ

Սամուէլ Մուրատեան վարժարանի մէջ

L'ASSOCIATION SAINTE-CROIX

Organise

UNE SOIREE DANSANTE

Le Samedi 13 Mars à partir de 19 heures, dans la salle des Fêtes du Collège
Arménien Samuel-Moorat, 26 Rue Troyon — Sèvres Métro Pont de Sèvres)

MENU — BUFFET — TOMBOLA — LOTS

ORCHESTRE «THE PARADOXE»

PARKING ASSURE

ENTREE 20 FR

Réservation : 848-27-31 et 278-31-93

45ՐԴ ՏԱՐԵԿԱՆ ՑԵՐԵԿՈՅԹ

ՀԱՅ ԱՐԻՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

ՓԱՐԻԶԵԱՆ ՇՐՋԱՆԻ՝

Կիրակի Մարտ 7, կէսօրէ վերջ ժամը 14.30ին

Salle de la Chimie, 28 bis, Rue Saint Dominique, Paris (Métro Invalides)

Ներկայութեամբ՝ Սկաուտական Համալսարանի Պրիւրոյի Ընդհ. քարտուղար
(Ժընեւ) ԼԱՍԼՈ ՆԱՅԻՐԻ

ՅԱՅՏԱԳԻՐ

Շրջանի ներկայացումը — Սկաուտական երգչախումբը Հայկ. երգերով —
Հայկական պարեր: Աշխարհի շրջանը սկաուտներու կողմէ, տարիներու ըն-
թացքին — Արտասանութիւններ Հայերէն — «Հայ Արի» նուագախումբը,
բանակամի կրակը, եւայլն:

Մասնակցութեամբ Փարիզի Շրջանի սկաուտներուն, արեւոյշներուն, դայիկ-
ներուն եւ թեւեկներուն, եւ Լիոնի շրջանի սկաուտներուն եւ սկաուտներուն:

Միջնաբարին՝ պիւֆէ եւ ցուցադրութիւն

Մուտք 15 ֆրանկ, երախաներուն մուտքը ազատ է